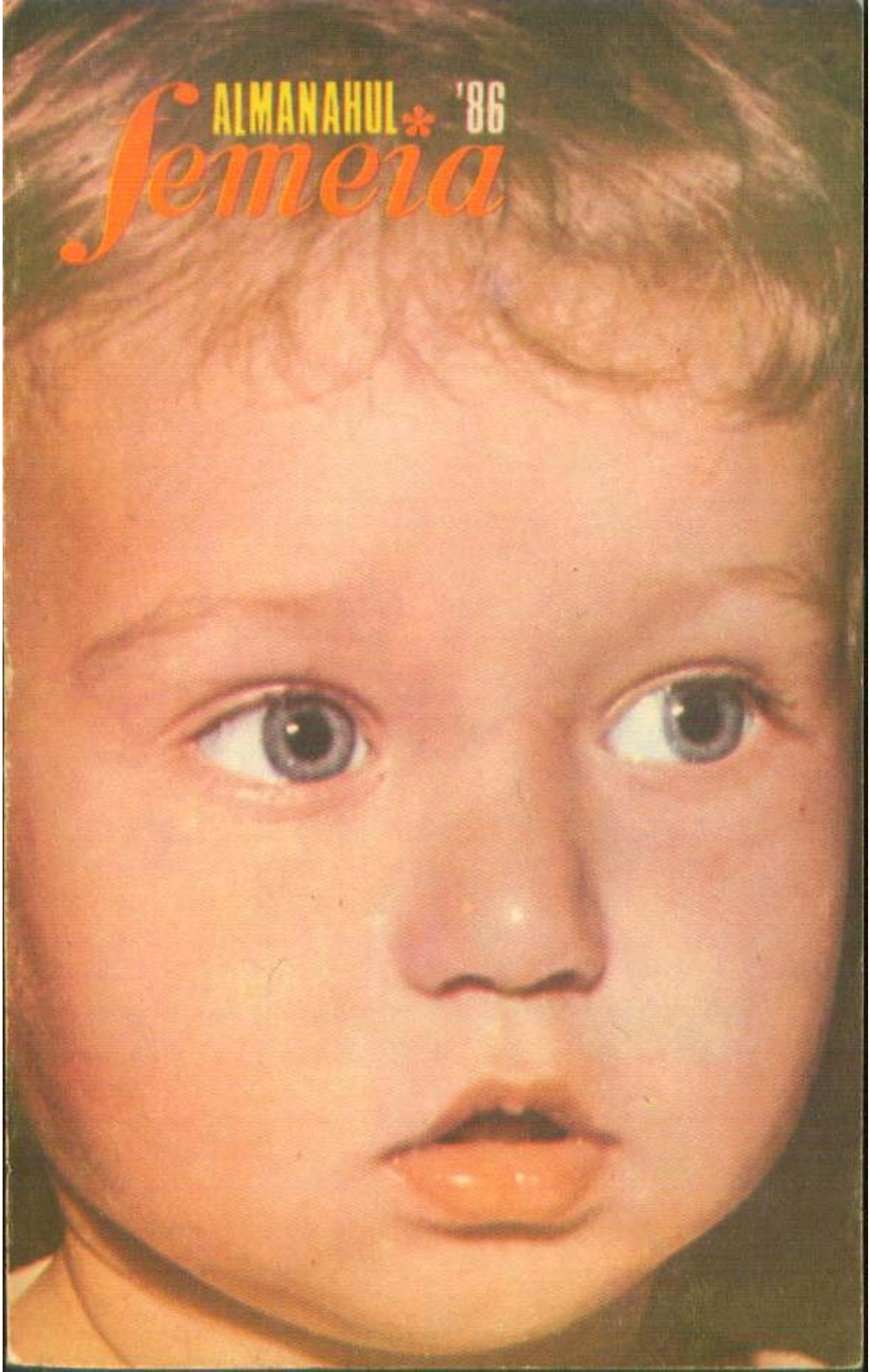
ALMANAHUL
'86
Semeia

OMAGIU

Pe tot cuprinsul țării e glas de sărbătoare.
Lumina din cuvinte sporește spre-a cinsti
pe Ctitorul de eră pe veci nemuritoare,
pe-acel ce-i dat istoriei spre a o veșnici.

El este chezășia acestui zbor al nostru
spre idealul sacru pe care l-au visat
eroii națiunii, ce pentru libertate
și viața și speranța și sîngele și-au dat.

Coboară puritatea în pace, în cuvinte
se împlinește mîndru, azi, imnul pentru El.
Cînd spunem Ceaușescu noi spunem libertate
și trei culori noi spunem — nemuritor drapel.

DAN ROTARU

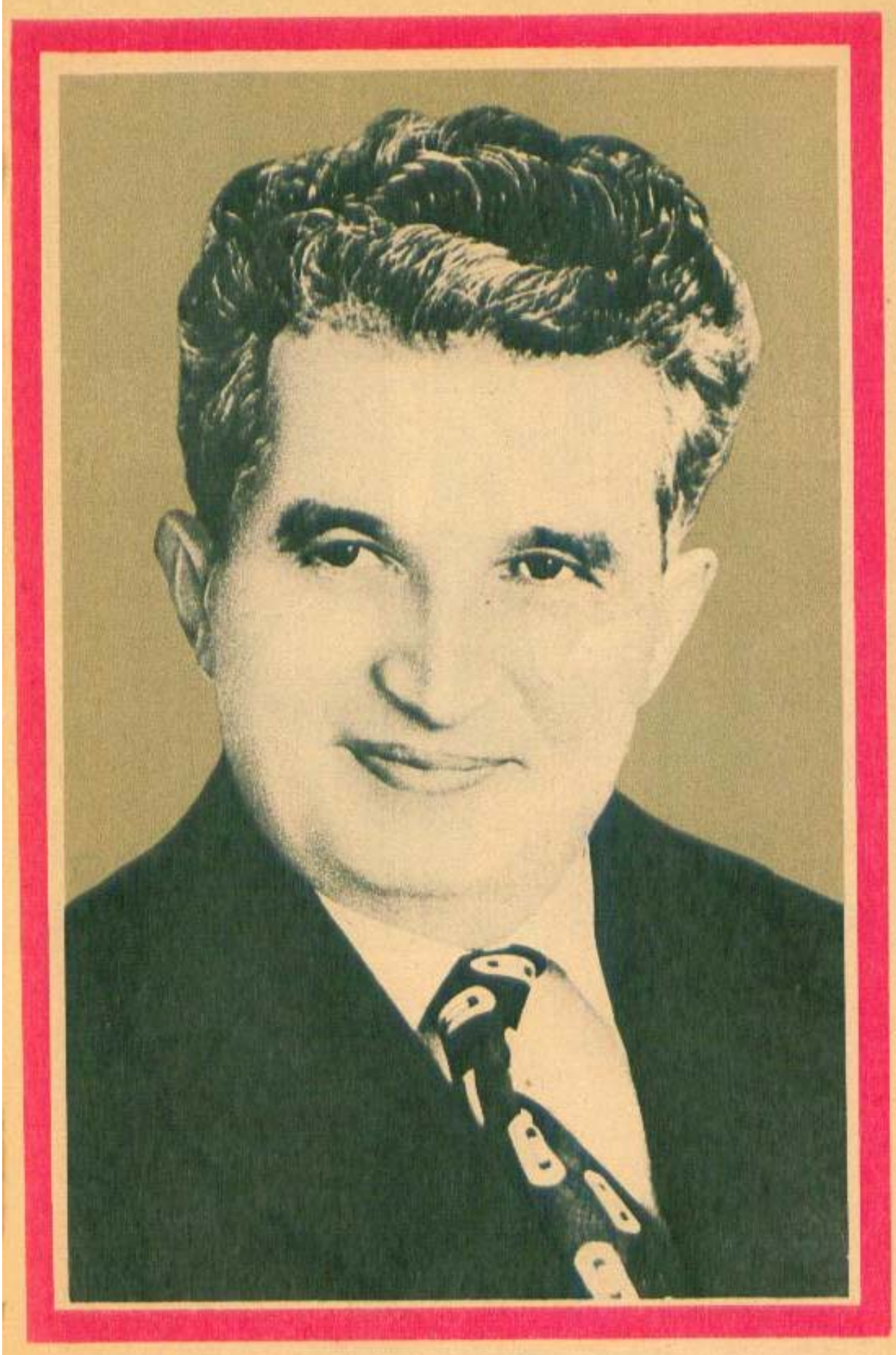

EROU

ÎNTRE EROII NEAMULUI

Poporul nostru, care își prețuiește și își glorifică istoria sub girul fundamental al dăinuirii sale milenare, a știut, întotdeauna, să-și cinstească eroii, să le urmeze pilduitoarele exemple de viață și de luptă, pentru progresul neîntrerupt al patriei, pentru fericirea și măreția neamului. Făcînd parte, prin spiritul și cutezanța faptei, prin geniul vizionar și capacitatea de a dinamiza și a canaliza energiile țării pentru împlinirea unui țel grandios, pe măsura aspirațiilor înalte ale națiunii, din rîndul marilor bărbați ai acestui pămînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a dus România pe culmile unor înfăptuiri fără egal, inaugurînd o perioadă pe care istoria însăși o statuează în timp, nemurindu-o cu numele legendar al ctitorului său: „Epoca Nicolae Ceaușescu"

Un an — 1965, și un om — Nicolae Ceaușescu, iată temeiurile pe care s-a clădit România socialistă contemporană, momentul alegerii ca secretar general al partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu marcînd intrarea istoriei noastre într-un timp al marilor elanuri, al unor impresionante realizări, al maturizării și al afirmării pe toate planurile. Forța noastră de acum, chipul nostru de azi, marile noastre visuri de viitor sînt și vor fi mereu raportate la anul 1965, sînt și vor fi mereu legate de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, al cărui gînd și a cărui acțiune revoluționară se află la temelia tuturor victoriilor și năzuințelor neamului. Poporul a văzut și vede în tovarășul Nicolae Ceaușescu pe marele său fiu, patriotul și revoluționarul a cărui personalitate irumpe în timp cu forța acelor izvoare vii, dătătoare de energie și certitudine, pe marele său conducător care-l călăuzește cu clarviziune și fermitate spre culmile strălucitoare ale comunismului. Luminosul arc de timp, în care țara, devenind un imens șantier, s-a transformat, creîndu-și ei și oamenilor săi un alt chip, va rămîne peste veacuri o mărturie de neclintit a marilor și trainicelor crîtorii ale Epocii Ceaușescu, a forței creatoare de care a fost capabil un popor liber și demn, ce și-a încredințat destinele celui mai iubit fiu al său, conducător de neam și țară fără egal, genial strateg revoluționar, făuritor, în istorie și pentru istorie, al României socialiste moderne.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a pus în mod hotărît amprenta, prin orizonturile largi pe care le-a deschis după Congresul al IX-lea al P.C.R. activității politice și economico-sociale, asupra întregii existențe a poporului român, angajîndu-i definitiv pe traiectoriile progresului rapid și multilateral. Sub imboldul și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost regîndit în toate laturile și componentele sale întregul proces de edificare a noii societăți, activitatea constructivă a poporului nostru beneficiind de roadele abordării științifice, profund realiste, a tuturor problemelor strategice și tactice, de soluțiile cele mai adecvate cerințelor actuale și de perspectivă, gîndirea secretarului general al partidului luminînd, ca un far călăuzitor, opera de zidire a grandiosului edificiu economico-social și politic al patriei. Promotor curajos al noului, al unor originale deschideri teoretice și practice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus, pornind de la cerințele și legitățile obiective ale dezvoltării noastre istorico-sociale, de la cunoașterea aprofundată a realităților țării, o contribuție inestimabilă la fundamentarea și elaborarea unor teze și concepții noi cu privire la desfășurarea revoluției și construcției socialiste, la făurirea societății socialiste multi-

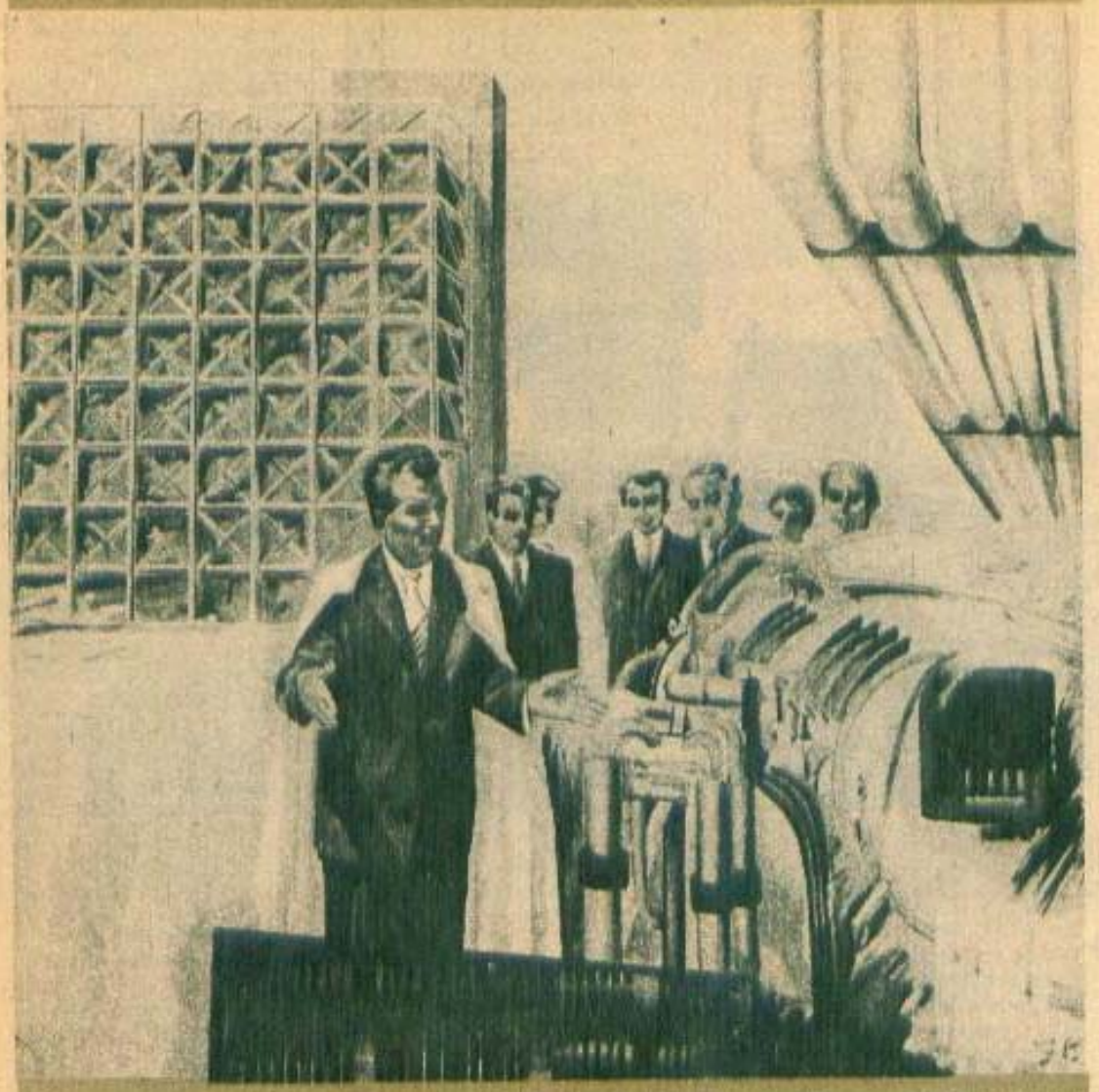

lateral dezvoltate și înaintarea spre comunism. Considerînd dezvoltarea forțelor de producție drept o misiune patriotică a întregului popor român, secretarul general al partidului a dat un nou curs politicii de industrializare a țării, în condițiile dezvoltării agriculturii ca ramură de bază, asigurînd stabilirea unor raporturi corespunzătoare între ramurile producătoare de mijloace de producție și cele producătoare de bunuri de consum, relevînd profundele rațiuni economice și sociale ce determină necesitatea promovării, pentru o lungă perioadă de timp, a unei rate înalte a acumulării — bază a progresului general neîntrerupt al țării. Sub orientarea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a realizat amplasarea rațională a forțelor de producție pe tot teritoriul patriei, orientare decisivă pentru dezvoltarea acestor meleaguri, care creează temeiuri de egalitate reală pentru afirmarea tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, pentru utilizarea superioară a muncii sociale și a resurselor naturale de care dispunem. În ansamblul de măsuri inițiate de secretarul general al partidului s-au aflat întotdeauna, cristalizate cu claritate, căile și direcțiile, precum și soluțiile necesare pentru creșterea necontenită a eficienței producției și accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării economiei socialiste. Gîndirea de largă perspectivă a secretarului general al partidului, președintele Republicii, exemplar confirmată de marile înfăptuiri obținute în ultimele două decenii, s-a afirmat încă o dată cu putere în elaborarea programului de dezvoltare a României pînă în anul 2000, adoptat de Congresul al XIII-lea al partidului.

Rodul acestei imense opere de gîndire și faptă îl reprezintă însăși patria, România de astăzi. Oriunde ne-am îndrepta pașii, oriunde

am privi, întîlnim întruchiparea vie a gîndurilor și activității secretarului general al partidului, exprimată în marile și modernele cetăți ale industriei, în marile ctitorii, reprezentative pentru anii și generațiile „Epocii Ceaușescu", în recoltele tot mai îmbelșugate obținute pe ogoare, în orașele cu chip nou și modern, în imaginea de vast șantier pe care-o reprezintă necontenit țara.

Un loc central în activitatea secretarului general al partidului l-a constituit dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare, din societatea noastră, promovarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești, crearea unui cadru organizatoric larg democratic, unic în felul său, de participare plenară, în condiții de deplină egalitate, a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea hotărîrilor și la conducerea treburilor întregii societăți, care pune în valoare imensul rezervor de inițiativă și hărnicie al întregului nostru popor.

Concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul învățămîntului, științei și culturii în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și-a găsit o strălucită materializare în perfecționarea și modernizarea învățămîntului, în amplificarea continuă a contribuției cercetării științifice și tehnologice românești la dezvoltarea generală a țării, în înflorirea fără precedent a culturii socialiste. Prin monumentala operă științifică, prin întreaga activitate pe care o desfășoară pe tărîmul și în folosul științei, al artelor, culturii și învățămîntului, ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă modelul însuși al savantului patriot și umanist, ctitor de țară și de civilizație.

În cartea cea mare a construcției socialismului și comunismului, acolo unde strălucește numele slăvit al conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, stau scrise cu litere de aur și marile transformări ce s-au petrecut și se petrec în condiția femeii din țara noastră. Datorită secretarului general al partidului, care a elaborat teze de o importanță covîrșitoare privind creșterea, pe multiple planuri, a contribuției femeilor în viața societății, precum și necesitatea obiectivă a valorificării depline a potențialului creator al maselor de femei, ca parte integrantă a strategiei generale de dezvoltare a societății românești contemporane, astăzi, practic, femeile sînt integrate organic în întregul edificiu al devenirii socialiste și comuniste a țării. Femeile sînt deplin conștiente că datorează actualele condiții de împlinire și afirmare, promovarea lor în funcții de conducere, corespunzător pregătirii, calităților și contribuției lor reale în dinamica procesului dezvoltării, preocupării statornice a conducerii partidului și statului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu. Ele își exprimă cele mai alese sentimente de stimă și recunoștință tovarășei Elena Ceaușescu, fiică demnă a națiunii, din rîndul căreia s-a ridicat,

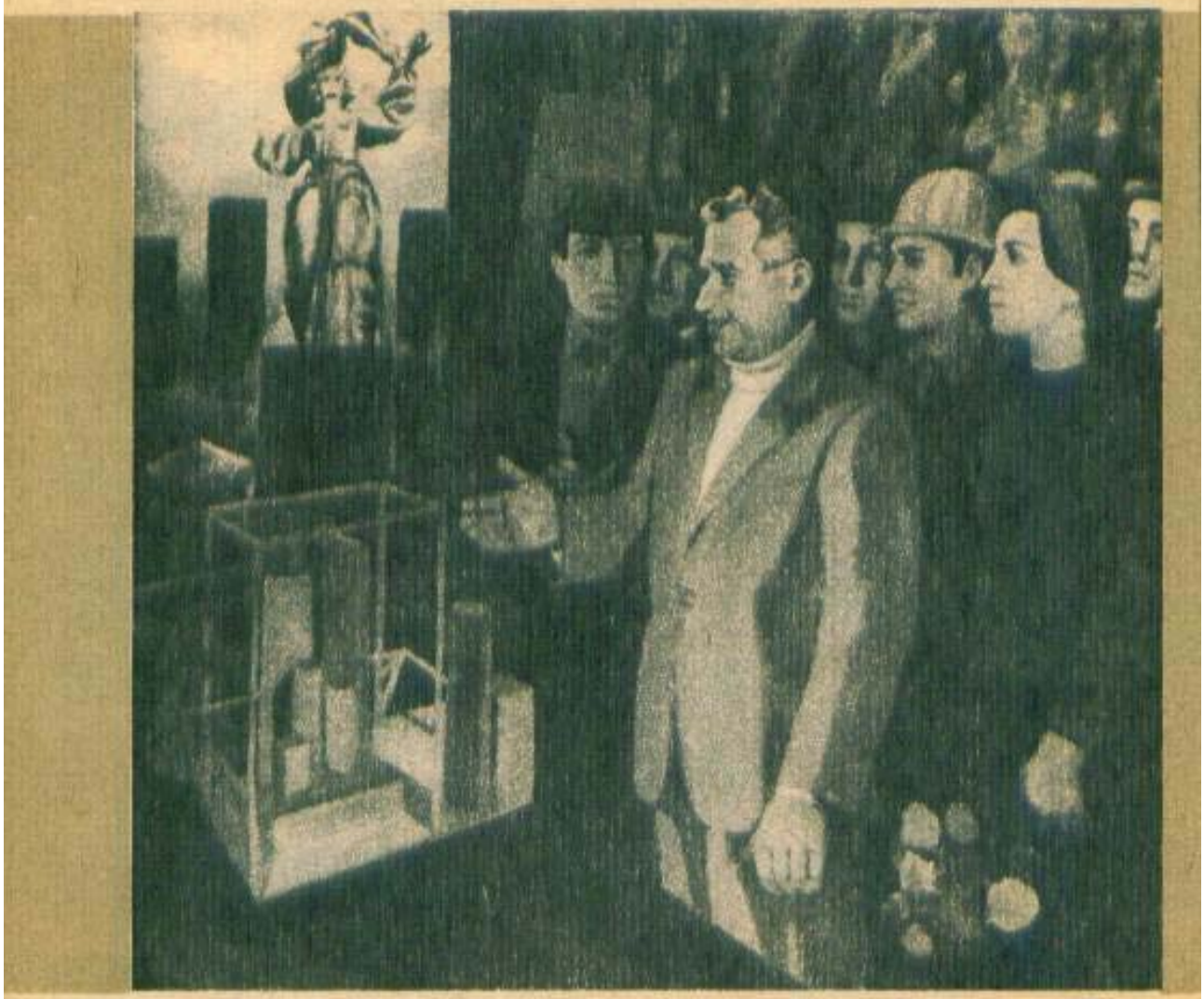

eminent om politic și savant de renume mondial, care are un aport inestimabil la progresul științei, învățământului și culturii noastre, îndrumînd nemijlocit întreaga activitate a mișcării de femei.

Prin clocotitoarea activitate revoluționară pe care secretarul general al partidului, președintele Republicii, o desfășoară în fruntea partidului și a statului, prin cutezătoarea sa operă și activitate științifică, numele tovarășului Nicolae Ceaușescu se identifică astăzi pe toate meridianele planetei cu numele României, cu idealurile supreme de pace și libertate. Personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu are o puternică rezonanță în conștiința umanității, ca un neobosit luptător și erou al păcii, ca apărător al vieții pe planeta noastră. Imprimînd politicii externe românești un curs dinamic, militînd ferm pentru colaborare și înțelegere între popoare, împotriva escaladării înarmării, și în special a înarmărilor nucleare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a contribuit și contribuie la statornicirea și generalizarea în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta în mod liber, de a-și hotărî singur soarta. Inițiativele și propunerile președintelui României privind democratizarea vieții internaționale, încheierea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice mondiale, acțiunile desfășurate în slujba înfăptuirii marilor aspirații ale omenirii au adus României, președintelui Nicolae Ceaușescu, un prestigiu uriaș și numeroși prieteni pe toate meridianele globului. Implicate activ în opera de dezvoltare multilaterală a patriei, ca mame și soții, profund interesate în liniștea și siguranța căminelor lor, în apărarea vieții înseși, femeile susțin unanim politica externă și ampla activitate internațională a partidului și statului nostru, inițiativele și propunerile de rezonanță mondială ale României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind soluționarea marilor probleme ce confruntă lumea contemporană, înfăptuirea dezarmării și apărarea păcii.

Mîndre de a fi contemporane și de a munci sub conducerea marelui geniu al României socialiste moderne, milioanele de femei de la orașe și sate își fac o datorie de onoare din a transforma în realitate de viață și de muncă indicațiile și orientările secretarului general al partidului, luminosul exemplu de revoluționar patriot al tovarășului Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, constituind flacăra vie a conștiinței revoluționare ce le călăuzește activitatea eroică de a ridica patria pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

VASILE TINCU

O VIAȚĂ DEDICATĂ FERICIRII POPORULUI, IDEALURILOR NOBILE ALE SOCIALISMULUI

Istoria glorioasă a poporului nostru, hronicul luptei eroice, neîntrerupte, pentru libertate și progres, pentru fericirea oamenilor acestui pămînt strămoșesc eternizează în paginile sale nemuritoare forța politică ce a întruchipat idealurile cele mai înalte ale națiunii — partidul comunist, făuritorul erei noi, socialiste, pe meleagurile românești.

În anul în care, cu venerație, cu simțămintele celei mai alese recunoștințe, profund respect și prețuire, întîmpinăm aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, în anul în care poporul nostru, într-o unitate de monolit, urmînd cu fidelitate pe ilustrul său conducător și ctitor al

României socialiste moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pășește într-un nou cincinal, care va marca o treaptă superioară în evoluția patriei, ne îndeplinim o nobilă îndatorire aducînd un înflăcărat omagiu luminoasei personalități a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Militant de frunte al vieții politice, sociale și științifice a țării, savant de reputație mondială, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, tovarășa Elena Ceaușescu, alături de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduce o contribuție de inestimabilă valoare la fundamentarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea patriei noastre spre comunism.

Prin devotamentul profund și abnegația fierbinte față de partidul comunist și patria socialistă, prin spiritul său revoluționar și militant, ce-i caracterizează întreaga viață și activitate, prin calda sa sensibilitate și înaltul său umanism, prin toate aceste minunate calități, ale căror rădăcini le aflăm în tradițiile și aspirațiile cele mai nobile ale poporului, tovarășa Elena Ceaușescu întruchipează în mod strălucit virtuțile creatoare proprii neamului nostru.

Om al faptei cutezătoare și al gîndirii novatoare puse în slujba acțiunii sociale, tovarășa Elena Ceaușescu a contribuit în mod direct la configurarea și înfăptuirea marilor succese dobîndite de poporul nostru în ultimii 20 de ani. Pentru tovarășa Elena Ceaușescu a fi revoluțio-

nar a însemnat și înseamnă a pune mai presus de orice interesele partidului și poporului, a lupta și a acționa pentru o strînsă unitate în jurul partidului, înseamnă a face totul pentru a ridica la un nivel mereu mai înalt conștiința socialistă a maselor largi de oameni ai muncii, înseamnă a-ți iubi fierbinte patria socialistă și a-ți îndeplini cu dăruire și patos revoluționar sarcinile încredințate de partid.

Unind într-o viziune armonioasă luciditatea militantului politic și răspunderea savantului, tovarășa Elena Ceaușescu, alături de secretarul general al partidului, președintele Republicii, în bogata și neobosita sa activitate desfășurată în conducerea partidului și statului, în vizitele de lucru în județe, la consfătuirile cu oamenii muncii din toate domeniile de activitate, în solițiile de pace de peste hotare — a dovedit o înaltă vocație de om politic, contribuind cu abnegație la realizarea progresului necontenit al patriei, la promovarea colaborării României cu toate popoarele lumii, la cauza păcii, destinderii și înțelegerii internaționale.

Activitatea sa, pătrunsă de un puternic patriotism și fierbinte spirit revoluționar, militant, combativ, intransigent față de mentalitățile înapoiate, îndreptată în direcția dezvoltării științei, culturii și învățămîntului, a conferit condiții optime perfecționării continue a acestor domenii, prin apropierea lor de necesitățile concrete ale construcției socialiste multilateral dezvoltate, ale îndeplinirii hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. Dragostea de patrie, respectul față de valorile create de înaintași și de constructorii societății socialiste sînt jaloane ferme ale procesului edu-

cativ desfășurat de învățămînt, cultură, propaganda, îmbinînd în mod exemplar activitatea politică, de activist de frunte al partidului nostru cu munca de creație științifică, pe deplin conștientă de adevărul fundamental că socialismul și comunismul pot fi construite doar cu oameni avînd o înaltă pregătire ideologică și profesională, tovarășa Elena Ceaușescu a adus o contribuție valoroasă la dezvoltarea științei și învățămîntului românesc, la afirmarea chimiei românești ca domeniu de avangardă al progresului științific și tehnic contemporan.

Aceleași pilduitoare strădanie și competență le afirmă în calitate de președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, prin contribuția sa hotărîtoare la elaborarea și înfăptuirea programelor speciale de cercetare și dezvoltare pentru toate ramurile în vederea întăririi economiei naționale, a asigurării cu forțe proprii de tehnologii destinate dezvoltării cu prioritate a bazei energetice și de materii prime, a ramurilor de vîrf ale economiei moderne. În toate transformările înnoitoare inaugurate de Congresul al IX-lea al P.C.R., activitatea politică, științifică și organizatorică desfășurată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu s-a impus în mod deosebit, exercitînd o influență decisivă pentru progresul general al țării.

Aceeași dăruire și militantism revoluționar le aflăm și în impresionanta operă științifică a tovarășei Elena Ceaușescu, operă care îmbogățește și perfecționează cunoașterea din domeniul chimiei, sporind prestigiul și autoritatea internațională a științei românești. Este o activitate creatoare de ample și înalt nivel, concretizată în zeci de lucrări științifice, de mare valoare, publicate în reviste de largă circulație internațională. Dintre acestea se disting în mod special lucrările „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari", „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului" și „Noi cercetări în domeniul compușilor

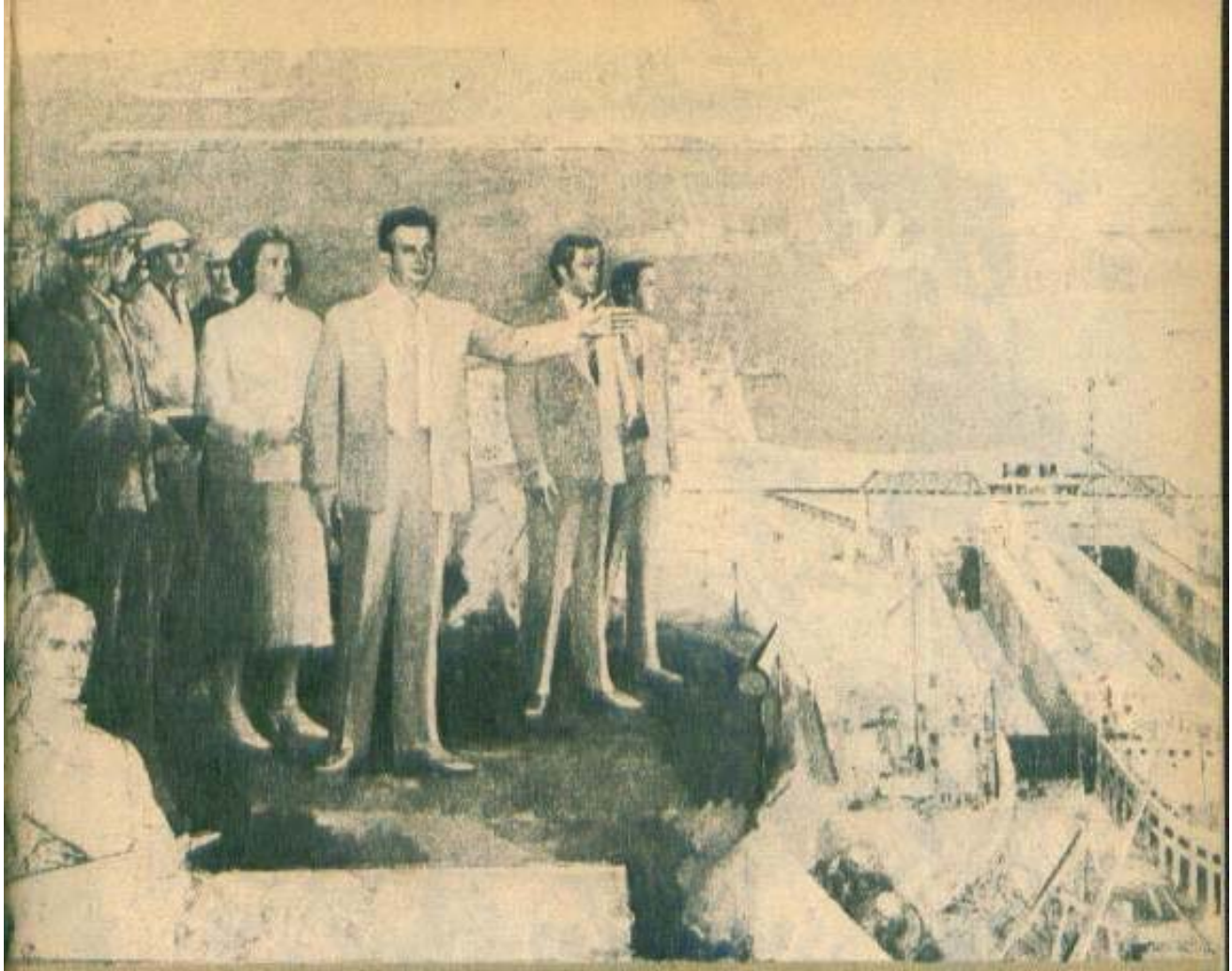

macromoleculari", publicate de edituri de prestigiu din Marea Britanie, R.F. Germania, U.R.S.S., Grecia, Italia, R.P. Chineză, Spania, Franța, Olanda, Austria, Elveția, Turcia ș.a.

Această strălucită activitate de o asemenea cuprindere și autoritate a fost răsplătită cu înalte recunoașteri și omagieri pe plan internațional, academii și societăți științifice considerîndu-se onorate să numere printre membrii lor pe tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

De un profund respect și o largă prețuire se bucură peste hotare prodigioasa activitate pe care tovarășa Elena Ceaușescu o desfășoară în slujba

progresului general al cunoașterii științifice, hotărîrea nestrămutată cu care acționează în calitate de președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea" pentru ca minunatele creații ale geniului uman să nu fie puse niciodată în slujba războiului și a distrugerii, ci să servească exclusiv bunăstării și fericirii oamenilor, înfăptuirii deziderateloi omenirii de a trăi și de a se dezvolta într-o lume mai dreaptă și mai bună, a păcii și colaborării, a înțelegerii între toate națiunile.

Milioanele de femei din România socialistă dau glas profundei lor recunoștințe și mulțumirilor celor mai fierbinți pentru epoca fericită pe care o trăiesc, pentru creșterea fără precedent a rolului, locului și contribuției lor în viața economică, politică și socială a patriei. Ele sînt conștiente că posibilitățile nelimitate pe care le au astăzi, de afirmare în toate domeniile de activitate, de realizare deplină a personalității lor umane le datorează politicii consecvente, orientărilor umanist-revoluționare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, preocupărilor deosebite ale tovarășei Elena Ceaușescu pentru creșterea continuă a rolului femeilor în societate, îmbunătățirea permanentă a condițiilor lor de muncă și de viață. Ele exprimă, de asemenea, cele mai respectuoase mulțumiri pentru grija caldă, părintească pe care o manifestă pentru creșterea și educarea copiilor, a tinerei generații a patriei noastre.

Strălucitul exemplu al vieții și activității revoluționare a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent activist al partidului și statului, savant de renume mondial, constituie pentru toate femeile țării un îndemn spre continua autoperfecționare și participare, profund responsabilă, la făurirea viitorului de aur al națiunii române.

C. ROMAȘCANU

DIN SENTIMENTE ÎNALTE

E chipul României, în chipul ei firesc,
E fiica României în fiece privire,
În fiecare vorbă, e chipul omenesc
Al țării care urcă, mereu, spre nemurire.

Pe pînza năvădită din clipe și secunde,
Istoria română a așternut un chip,
Ce n-are asemănare și-n suflete pătrunde,
În el tot viitorul din aripi-l-înfirip.

Pe bolta tricoloră se-nalță chipul ei,
Alături de Eroul acestui neam străbun,
În calendarul vieții și-al marilor idei,
Fără de ei, nici timpul, n-aș mai putea s-adun.

Istoria întreagă, milenii-a așteptat,
Să se-nfiripe ochii acestei eroine,
Și-atîta nemurire spre astăzi a urcat,
În ochii ei, luminii, pe veci, să i se-închine.

ION VĂDUVA-POENARU

SPRE O ETAPĂ NOUĂ, SUPERIOARĂ, DE DEZVOLTARE A ŢĂRII

Cincinalul unor înfăptuiri memorabile

Sfîrşit de cincinal, moment de bilanţ al unei perioade rodnice de muncă şi luptă cutezătoare, revoluţionară, în care am înscris noi înfăptuiri, ce marchează o nouă şi importantă treaptă în drumul ascendent al patriei noastre spre culmile de aur ale socialismului şi comunismului. Această perioadă pe care o încheiem în curînd, punte spre un nou cincinal, spre noi victorii, confirmă încă o dată, prin rezultatele sale de prestigiu, justeţea politicii, a orientărilor Partidului Comunist Român, fundamentate de geniul creator, de gîndirea profund ştiinţifică ale conducătorului partidului şi statului nostru, marele erou naţional, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii.

Prin munca hotărîtă, plină de dăruire a întregului popor, strîns unit în jurul partidului, încheiem actualul cincinal cu rezultate de prestigiu. Îndeplinirea obiectivelor propuse pentru perioada 1981—1985 — parte integrantă a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism — are drept rezultat întărirea puterii economice a ţării, dezvoltarea tuturor sectoarelor de activitate, progresul general al societăţii. Înfăţişarea ţării se schimbă sub ochii noştri, prin puterea mîinilor şi minţii noastre, prin dezvoltarea continuă a ştiinţei şi tehnicii puse în slujba producţiei. Fiecare localitate poartă însemnele prosperităţii, fiecare familie beneficiază de progresul general al patriei socialiste.

Pe drumul deschis de Congresul al IX-lea al partidului — al cărui jubileu a fost sărbătorit în acest an de întreaga naţiune, cu sentimente de profundă mîndrie patriotică şi elan revoluţionar —, congres care a inaugurat cea mai rodnică perioadă din istoria patriei, Epoca Nicolae Ceauşescu, poporul nostru a străbătut un urcuş continuu, de glorioase şi măreţe izbînzi.

Nivelul la care am ajuns este rezultatul situării în centrul preocupărilor partidului a perfecţionării forţelor de producţie, condiţia vitală, factorul hotărîtor în edificarea societăţii noi, socialiste. Această opţiune porneşte de la legătura logică existentă între dezvoltarea forţelor de producţie şi progresul economico-social general al ţării, de la adevărul, verificat şi de experienţa acestui cincinal, că numai dispunînd de forţe de producţie puternice şi moderne, de o bază tehnico-materială avansată şi de resurse de muncă de un înalt nivel de pregătire, poporul nostru poate făuri o economie dezvoltată, poate asigura creşterea susţinută a venitului naţional, ridicarea productivităţii muncii sociale, un nivel superior de civilizaţie şi bunăstare.

Continuînd cu fermitate aceste orientări în cincinalul 1981—1985, producţia industrială a înregistrat un ritm mediu anual de circa 6 la sută. Dezvoltarea intensivă, calitativ superioară, la cote tot mai înalte de eficienţă, a tuturor domeniilor activităţii productive va avea ca rezultat al actualului cincinal obţinerea unei producţii industriale de peste 50 000 de lei pe locuitor şi a unei producţii agricole de circa 10 000 de lei.

Volumul de investiţii a înregistrat o dinamică ascendentă, urmărindu-se în continuare dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor zonelor ţării. S-au construit sau au fost finalizate noi

→

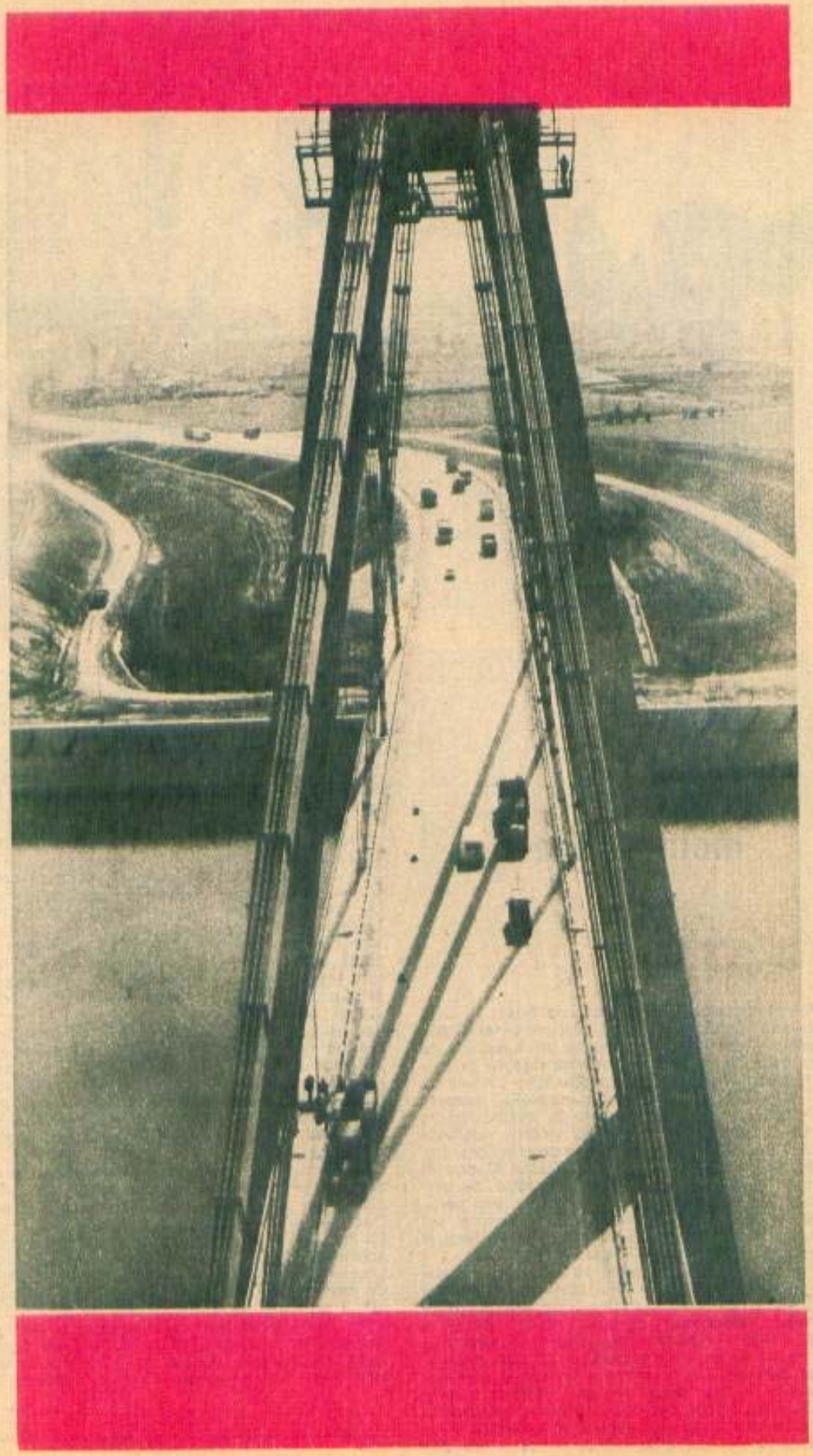

combinate și uzine, noi obiective economico-sociale de o amploare fără precedent. La Iași, spre exemplu, Combinatul de utilaj greu, în următorii 2—3 ani, va ajunge la o producție de 1 milion de tone, ceea ce reprezintă aproape de 4 ori mai mult decît întreaga producție de oțel a României din 1938. Anul 1984 a marcat darea în folosință a Canalului Dunăre-Marea Neagră, grandioasă operă a poporului nostru, care demonstrează cu prisosință forța economiei românești.

Tot în acest cincinal a fost inaugurat și se află în plină construcție Metroul bucureștean, a fost realizată aeronava Rombac 1-11, se află în plin șantier Centrala atomo-electrică de la Cernavodă, s-au construit platforme de foraj marin și multe alte obiective, care reprezintă realizări epocale ale acestei perioade de timp, pe care am străbătut-o cu convingerea că la finele ei roadele muncii noastre ne vor răsplăti eforturile.

După cum este bine cunoscut, în cincinalul 1981—1985 s-a dezvoltat baza energetică și de materii prime. Ritmuri înalte de dezvoltare înregistrează producția industriei chimice, care sporește cu aproape 40 la sută, industria metalurgică cu peste 32 la sută, iar construcția de mașini cu circa 37 la sută.

A doua ramură de vîrf a economiei românești, agricultura, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a economiei naționale în ansamblu, precum și ridicarea bunăstării întregului popor, a cunoscut o nouă etapă, caracterizată prin dezvoltarea intensivă și creșterea continuă a producției agricole vegetale și animale, sub impulsul noii revoluții agrare.

Realizările remarcabile obținute pe ansamblul economiei naționale au permis alocarea unor fonduri însemnate pentru progresul puternic al țării, al științei, învățămîntului și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Este edificator că în anul școlar 1984—1985, numărul persoanelor cuprinse în învățămînt a atins cifra de 5 600 000, astfel că peste un sfert din populația țării este inclusă în diferite forme de școlarizare.

Dacă în 1965 pentru satisfacerea cerințelor social-culturale erau alocate 20,9 miliarde de lei, în anul 1985 această sumă s-a ridicat la 90,9 miliarde de lei, crescînd de aproape 4,5 ori. Suprafața construcțiilor pentru învățămînt înălțate în acești ani echivalează cu cea a construcțiilor necesare pentru 10 orașe cu cîte 100 000 de locuitori fiecare.

Deosebit de semnificativă pentru ridicarea nivelului de trai este creșterea retribuției reale, care în 1984 a fost cu 6 la sută mai mare decît în 1980, urmînd ca în acest an să fie cu circa 8 la sută mai mare. Volumul mărfurilor desfăcute către populație sporește cu peste 7 la sută, iar prestările de servicii cu aproape 80 la sută față de anul 1980. Au continuat să se dezvolte construcțiile de locuințe și cele social-culturale. În acest cincinal se dau în folosință circa 750 000 de noi apartamente, asigurîndu-se în medie peste 12 mp locuibili pe locuitor. Practic, în prezent, în fiecare zi 500 de familii se mută în case noi, ceea ce echivalează cu o locuință nouă la fiecare trei minute. „Oricine vizitează România — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — poate constata direct uriașele construcții industriale, agricole și de locuințe, precum și alte obiective social-culturale, care au schimbat în mod radical întreaga înfățișare a țării".

Pe ansamblu, cincinalul 1981—1985, prin realizările sale prestigioase, reprezintă o etapă importantă străbătută de patria noastră, ridicarea sa pe noi trepte de progres și civilizație.

Orizont 1990

Marile înfăptuiri din cincinalul 1981—1985 ne dau temei să privim cu deplină încredere obiectivele viitorului, strălucit fundamentate în documentele adoptate de Congresul al XIII-lea, elaborate cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României socialiste moderne.

În perioada 1986—1990, producția industrială va crește, în continuare, într-un ritm de 6—7 la sută, punînd un accent deosebit pe dezvoltarea intensivă, ridicarea calității și a nivelului tehnic al întregii producții. În cel de-al 8-lea plan cincinal, se vor finaliza lucrări de mare anvergură, se vor ridica obiective monumentale, care vor proba înaltul nivel de inteligență creatoare, caracteristic poporului român, liber și independent, exprimînd totodată măreția epocii pe care o trăim. Va fi dat în folosință Canalul Poarta Albă—Midia—Năvodari și se va realiza în cea mai mare parte Canalul București—Dunăre, magistrale ce vor înnobila geografia economică a României, conferindu-i noi și importante dimensiuni.

Și în cincinalul următor, pe prim plan se va situa dezvoltarea bazei energetice și de materii prime. Producția de energie electrică va ajunge în 1990 la 95—97 miliarde kWh, iar cea de cărbune la cel puțin 100 milioane de tone.

Mutații profunde se vor înregistra și în dezvoltarea agriculturii. La sfîrșitul anului 1990, suprafețele irigate vor însuma 5,5—6 milioane de hectare. Ca urmare a înfăptuirii noii revoluții agrare, a întregului ansamblu de măsuri stabilit la Congresul al XIII-lea al partidului, producția de cereale va fi de 1 400 kg pe locuitor, România situîndu-se pînă în anul 1990 la nivelul țărilor avansate, mari producătoare de cereale. Și zootehnia va cunoaște o puternică dezvoltare, în următorii cinci ani efectivele de bovine vor ajunge la 11 milioane, de porcine la 15—16 milioane, iar de ovine la 28—30 de milioane.

Se vor dezvolta, în continuare, toate celelalte sectoare, concentrîndu-se mai puternic forțele în direcția cercetării științifice, a perfecționării învățămîntului și activității culturale în general.

Progresul general al țării va permite menținerea și sporirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Creșterea veniturilor oamenilor muncii se va realiza pe baza măririi venitului național, a ridicării productivității muncii și reducerii cheltuielilor de producție. Vor continua să crească fondurile sociale de consum, în anul 1990 revenind circa 16 000 de lei pe o familie. Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul de stat va crește în 1990 cu 9—10 la sută față de 1985. La 1 000 de locuitori vor reveni 310 aparate de radio, 260 de televizoare, 230 de frigidere, 190 de mașini de spălat și peste 50 de autoturisme.

În perioada 1986—1990 se vor construi 750 000 de noi apartamente, precum și alte obiective social-culturale, care vor contribui la asigurarea unui nivel de viață modern, civilizat pentru întreaga populație. Peste două milioane de per-

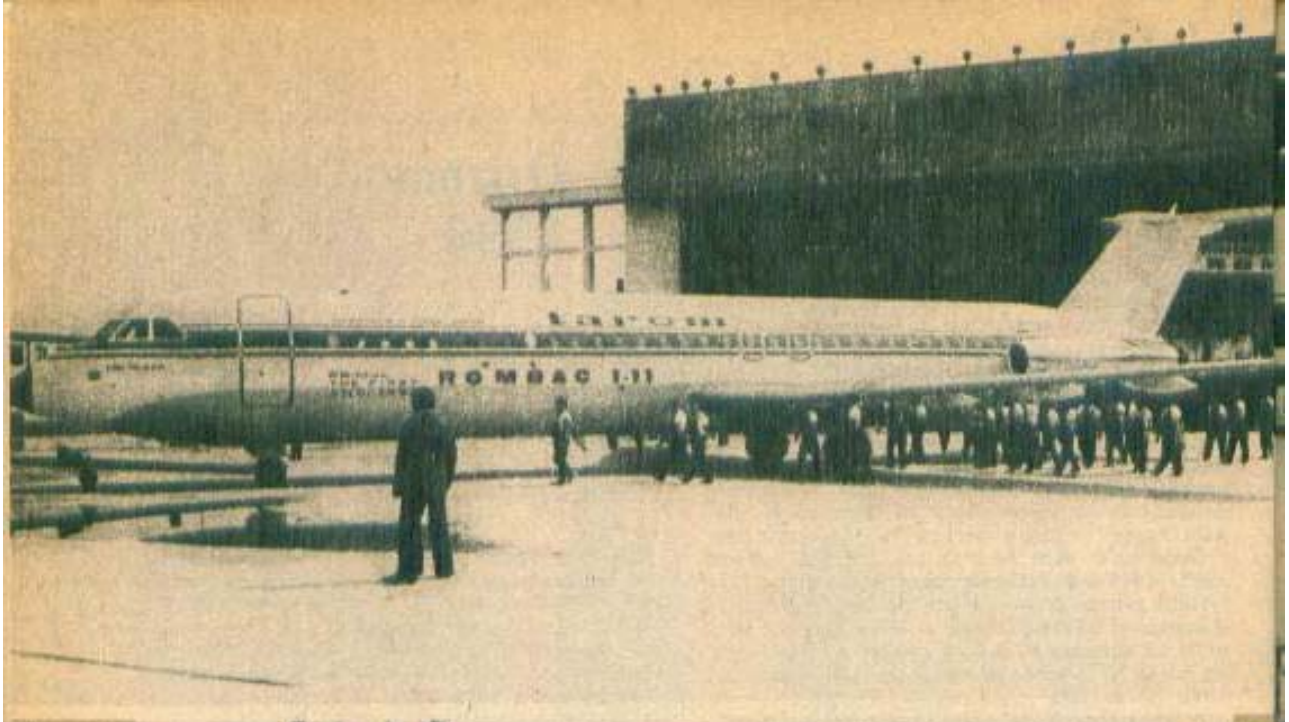
ROMBAC 1-11

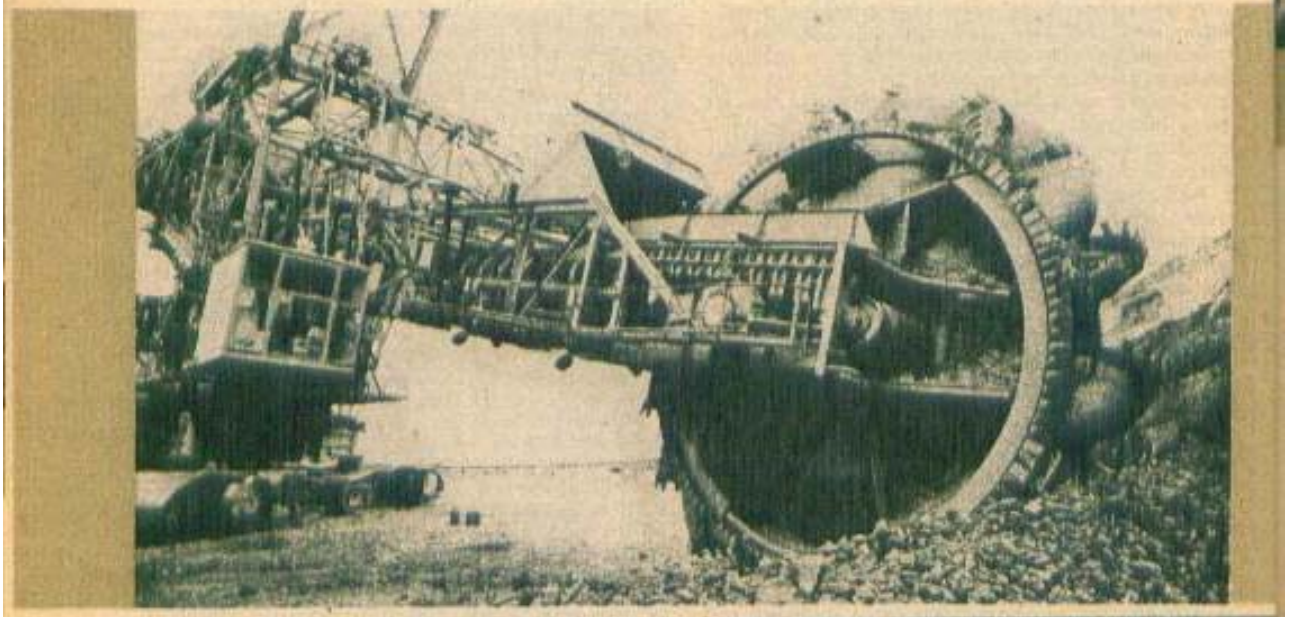

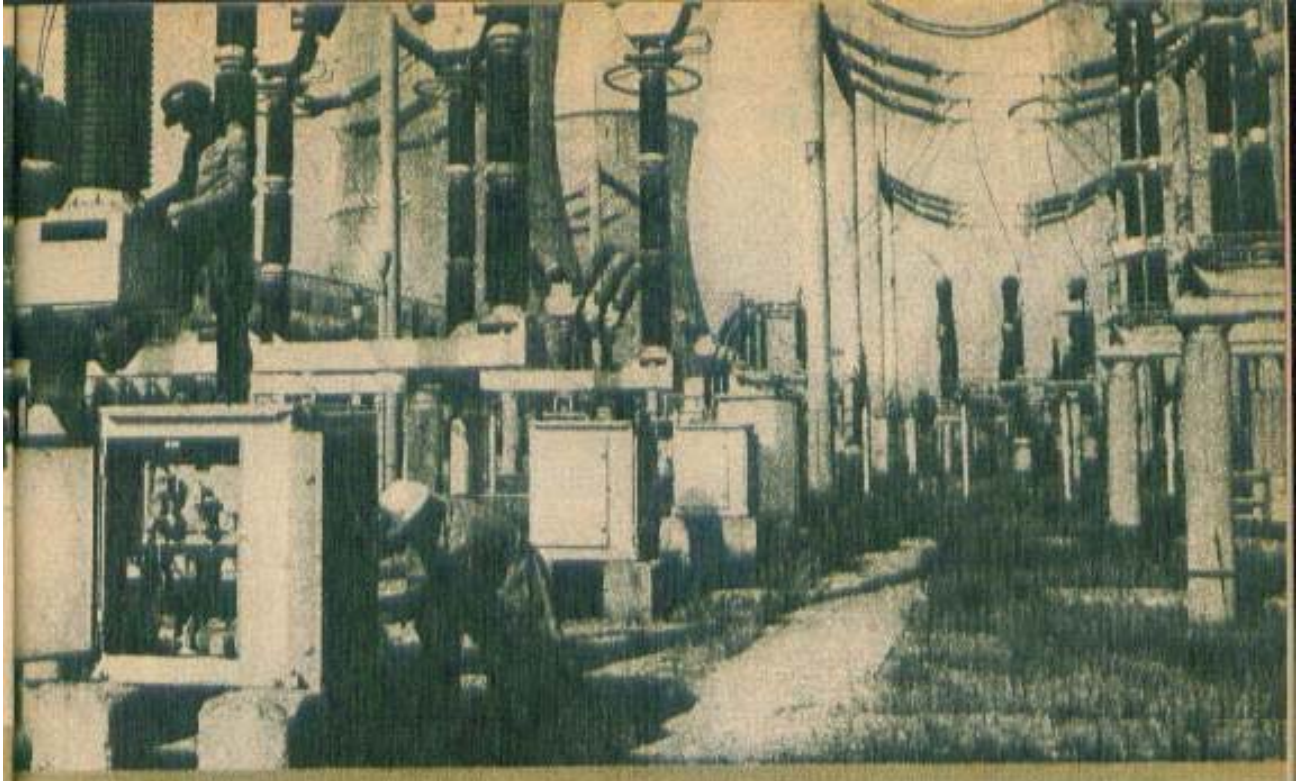

soane se vor muta în case noi, iar suprafața locuibilă pe locuitor va crește substanțial.

Se va perfecționa, în continuare, asistența sanitară, punîndu-se un accent deosebit pe prevenirea și apărarea sănătății poporului, pe creșterea natalității ca o cerință obiectivă a dezvoltării și menținerii tinereții și vigorii națiunii noastre socialiste.

Ca urmare a transpunerii în viață a însuflețitoarelor obiective și programe adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, în 1990 România va intra într-o etapă nouă de dezvoltare economico-socială, va face un nou și important pas înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Femeile — forță activă a construcției socialiste

Preocuparea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, pentru creșterea rolului femeilor în viața societății, pentru asigurarea celor mai bune condiții în vederea afirmării lor tot mai active, ca o mare forță a progresului națiunii noastre socialiste — atît de evidentă în Epoca de aur a ultimilor douăzeci de ani — a determinat o contribuție sporită a femeilor în toate domeniile vieții materiale și spirituale, în tot ceea ce s-a realizat în acest cincinal.

Așa cum s-a subliniat la Conferința națională a femeilor — larg forum democratic, care a avut loc în 1985 — contribuția femeilor la întreaga creație materială și spirituală a țării are la bază ponderea ridicată pe care ele o dețin în populația activă. Femeile reprezintă astăzi aproape 40 la sută din totalul personalului muncitor, respectiv peste 3 milioane, față de numai 1 milion în urmă cu 20 de ani. Deosebit de semnificativă este creșterea ponderii femeilor în totalul personalului muncitor din industrie, de la 26,5 la sută în 1965 la 41,5 la sută în 1984. Participarea forței de muncă feminine este ridicată nu numai în ramuri de tradiție, cum sînt industria confecțiilor, industria textilă — unde reprezintă circa 80 la sută —, ci și în ramurile noi, care au cunoscut o mare dezvoltare în procesul general de modernizare a industriei românești: peste 50 la sută în electronică și automatizare, aproape 40 la sută în chimie, aproape 30 la sută în construcția de mașini. De asemenea, în domeniul științei, ponderea femeilor a crescut de la 32 la sută în 1965 la aproape 43 la sută în 1984. În învățămînt, cultură și artă, femeile reprezintă peste 65 la sută din totalul personalului care își desfășoară activitatea în aceste domenii, iar în sectorul de ocrotire a sănătății, ele reprezintă trei sferturi din totalul personalului muncitor. În agricultură — cea de-a doua ramură importantă a economiei naționale —, femeile dețin o pondere de circa 60 la sută din totalul forței de muncă.

Prezența impresionantă a femeilor în toate sectoarele de activitate este însoțită de intensificarea participării lor la viața politică, precum și promovarea în funcții de conducere. Din totalul de 446 de membri și membri supleanți ai Comitetului Central al partidului, 126 sînt femei. În birourile comitetelor județene de partid își desfășoară activitatea peste 400 de femei, ceea ce reprezintă circa 40 la sută din totalul membrilor acestor birouri. Mai mult de 16 000 de femei fac parte din consiliile oamenilor muncii, iar circa 22 000 din consiliile de conducere ale cooperativelor agricole de producție. În conducerea activității eco-

nomice din întreprinderi și centrale industriale, peste 2 300 de femei dețin funcții de director sau alte funcții de conducere.

În cadrul politicii generale de ridicare a nivelului de pregătire profesională și politică al oamenilor muncii, statul nostru socialist asigură femeii largi posibilități de a-și însuși cele mai noi cunoștințe din toate domeniile de activitate, de a-și lărgi continuu orizontul tehnic, politic, cultural, ceea ce asigură punerea tot mai largă în valoare a capacităților și aptitudinilor creatoare ale femeilor. Femeile pot fi întîlnite astăzi pretutindeni, participînd activ, în toate domeniile, alături de ceilalți oameni ai muncii, la înfăptuirea programelor de dezvoltare economică și spirituală a țării, la realizarea tuturor obiectivelor stabilite de partid pentru dezvoltarea României pe calea socialismului și comunismului.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Conferința națională a femeilor, „Societatea noastră se mîndrește cu faptul că a reușit să asigure femeii un loc demn în rîndul făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, o egalitate deplină cu bărbatul, posibilități reale de afirmare în viața politică, economică și socială, în societate și familie. Aceasta demonstrează cu putere că numai în condițiile înlăturării exploatării și asupririi, ale lichidării orînduirii bazate pe clase antagoniste, în condițiile socialismului, cînd poporul devine cu adevărat stăpîn pe destinele sale, se poate asigura o reală egalitate în drepturi a femeii, participarea ei efectivă la viața social-politică a țării, la conducerea societății, a țării, în general".

Conștiente că datorează în întregime tovarășului Nicolae Ceaușescu statutul lor de egalitate și demnitate, tot ceea ce conturează personalitatea femeii României contemporane, femeile României socialiste aduc un cald și respectuos omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, care

prin întreaga sa activitate, prin vasta sa operă teoretică și practică, s-a afirmat ca un strălucit fiu al națiunii, intrînd în conștiința națională ca un luminat și înflăcărat patriot, care a făcut din înălțarea țării țelul suprem al pilduitoarei sale vieți și activități revoluționare. Milioanele de femei ale patriei își îndreaptă, în același timp, cu dragoste și nețărmurit respect, cu fierbinte recunoștință gîndurile către tovarășa Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, eminent om de știință și savant de reputație internațională, care aduce o contribuție remarcabilă la elaborarea și înfăptuirea politicii de construcție socialistă a țării. Exemplul său luminos de muncă și viață, puse în slujba patriei, a poporului, însuflețește milioanele de femei în activitatea lor pentru îndeplinirea marilor obiective de dezvoltare a țării stabilite de partid.

Împreună cu întregul nostru popor, avînd în față strălucitul exemplu al tovarășului Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, femeile își vor aduce contribuția activă la realizarea planului unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul în curs, care va încheia cincinalul 1981—1985, la înfăptuirea programelor speciale privind ridicarea nivelului tehnic și al calității producției, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, pentru sporirea tot mai puternică a eficienței întregii activități, a creșterii beneficiilor și a venitului național — baza ridicării, în continuare, a nivelului general de trai, a dezvoltării țării, a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

femeia

65 DE ANI DE LA FĂURIREA GLORIOSULUI PARTID COMUNIST ROMÂN

PARTIDUL ȘI

În primăvara anului viitor se vor împlini 65 de ani de la făurirea gloriosului nostru partid comunist, moment de răscruce în mișcarea muncitorească din România, în lupta proletariatului, a maselor largi populare împotriva asupririi, pentru prefaceri sociale, revoluționare. Șase decenii și jumătate de la acea dată, înscrisă cu majuscule în calendarul marilor evenimente ale națiunii și țării — 8 mai 1921 —, șase decenii și jumătate de cînd clasa muncitoare, asumîndu-și înalta misiune de a duce mai departe procesul revoluționar al luptei multiseculare a poporului, a forțelor sale cele mai înaintate, pentru dreptate socială și libertate națională, și-a făurit propriul său partid comunist.

Marile bătălii de clasă, înființarea primelor organizații profesionale ale muncitorimii, pătrunderea în concepțiile sale ideologice a socialismului științific, organizarea cluburilor muncitorești, evenimente ce au culminat cu crearea în 1893 a partidului politic al clasei muncitoare, au fost împrejurările ce au dezvoltat și maturizat spiritul revoluționar al tinerei noastre clase muncitoare, apărută nu de mult pe scena istoriei, împrejurări ce au pregătit climatul politic și social în care s-a ținut congresul ce avea să hotărască înființarea Partidului Comunist Român.

Prin întreaga sa luptă, desfășurată de-a lungul atîtor decenii, partidul nostru s-a dovedit exponentul cel mai fidel al intereselor majore ale poporului, identificîndu-se cu aspirațiile sale de dreptate și civilizație, s-a afirmat ca o forță politică capabilă să organizeze și să mobilizeze marile energii ale națiunii, nesecatele sale resurse revoluționare, să o conducă spre izbînda nobilelor idealuri: o viață mai bună, o societate construită pe principiile egalității și dreptății, o țară a libertății și demnității omului. Continuator al celor mai înalte tradiții de luptă ale poporului pentru eliberare socială și națională, Partidul Comunist Român a acționat din primul moment pentru progresul societății românești, pentru apărarea intereselor maselor largi populare, a libertăților democratice, a independenței și integrității patriei. În rîndul partidului s-au format și călit oameni minunați, bărbați și femei, caractere revoluționare, comuniști dăruiți trup și suflet cauzei clasei muncitoare, socialismului, țării. Încă din acei ani eroici, în condițiile extrem de grele ale ilegalității, se detașează figura luminoasă a tînărului comunist Nicolae Ceaușescu. Fermitatea revoluționară, curajul și neînfricarea cu care a luptat încă din primii ani ai tinereții pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, împotriva nedreptății și exploatării, pentru libertate și pace, l-au impus drept un dîrz luptător și înflăcărat patriot, excepțional organizator și propagandist — calități ce aveau să fie confirmate, cu strălucire, peste ani.

Impresionante ni se par astăzi, privite din perspectiva timpului, marile acțiuni politice desfășurate de partidul comunist în anii dinaintea celui de-al doilea război mondial. Lui îi revine meritul nepieritor de a fi sesizat și dezvăluit, încă de timpuriu, pericolul fascismului, primejdia ce o reprezenta pentru existența liberă a țării, pentru pacea popoarelor. Să amintim, de exemplu, acele acțiuni pentru unirea și mobilizarea partidelor și organizațiilor politice și profesionale democratice, a claselor și grupărilor sociale ale căror interese coincideau cu cele ale patriei, într-un singur suvoi menit să bareze calea războiului. Bătăliile de clasă din anii 1929—1933, demonstrațiile din mai 1936, marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în organizarea căreia un rol determinant l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, iar din partea organizației de tineret a Capitalei tînăra utecistă Elena Petrescu (Ceaușescu), și încă alte și alte pagini de luptă care atestă faptul de necontestat că în acei ani grei pentru țară, partidul nostru comunist s-a identificat cu însăși istoria națională, s-a manifestat ca stegar al luptei pentru apărarea suveranității și integrității teritoriale a României.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, înfăptuirea revoluției socialiste au deschis o eră nouă în istoria poporului, a patriei noastre. Într-o perioadă scurtă, au fost parcurse mai multe etape de dezvoltare. În amplul proces revoluționar de construire a societății socialiste, Congresul al IX-lea al partidului, eveniment politic hotărîtor pentru noul destin al patriei — ce a ales în fruntea partidului, în funcția supremă de conducere, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al poporului român, militantul revoluționar, erou între eroii neamului, devotat trup și suflet cauzei partidului, idealurilor socialismului —, a deschis calea afirmării a tot ce este nou, calea manifestării spiritului revoluționar în toate domeniile de activitate, marcînd o nouă epocă în dezvoltarea țării, perioada cea mai fertilă din existența multimilenară a României. Au fost descătușate energiile creatoare ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, s-a deschis drum nou, liber gîndirii și acțiunii revoluționare.

Privind cu legitimă mîndrie patriotică la tot ce s-a realizat în România acestor ani, la

POPORUL O SINGURĂ VOINȚĂ

transformarea însăși a geografiei ei, sîntem conștienți că toate aceste măreți înfăptuiri sînt nemijlocit legate de activitatea creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, de modul original în care a regîndit rolul și misiunea partidului în societate. În ultimele două decenii s-au ilustrat cu strălucire principialitatea și clarviziunea sa revoluționară, înalta sa capacitate de a defini, pe baza cunoașterii temeinice a realităților, căile și metodele de perfecționare a activității partidului și vieții sociale în ansamblu, de a asigura toate condițiile ca partidul comuniștilor, de care poporul nostru și-a legat cele mai scumpe aspirații de progres și prosperitate, să-și îndeplinească în mod exemplar misiunea sa istorică.

În spiritul celor mai înalte tradiții ale gîndirii socialiste din țara noastră, teza enunțată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — potrivit căreia partidul este centrul vital al societății noastre, de la care emană gîndirea cutezătoare, menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul creator al poporului — constituie rodul unor profunde elaborări teoretice, pe baza unei imense experiențe acumulate în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, aplicării creatoare a socialismului științific la realitățile concrete ale României.

„Partidul va fi puternic și își va îndeplini rolul său numai împreună cu masele, cu întregul popor", se subliniază în Raportul la Congresul al XIII-lea, sintetizîndu-se astfel principala modalitate de exercitare a rolului conducător în strîns dialog cu toți comuniștii, cu toți oamenii muncii, cu întreg poporul. Experiența ne-a demonstrat că întărirea rolului conducător al partidului și adîncirea democrației socialiste formează două procese interdependente. O dovedește însăși crearea, în ultimii ani, a unui amplu și original sistem de conducere a societății de către popor, materializare vie a unei autentice democrații muncitorești revoluționare, în cadrul căreia, practic, toate problemele importante privind politica internă și externă a țării sînt dezbătute și aprobate de întreg poporul. Acest sistem a asigurat participarea largă a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, inclusiv a femeilor, într-un număr impresionant, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la făurirea conștientă, de către întreg poporul, a propriului său viitor liber și independent, a viitorului socialist și comunist. Prezența masivă a femeilor în toate sectoarele de activitate a fost însoțită de intensificarea participării lor la viața politică, la conducerea societății. Astăzi, în rîndul partidului activează peste 1 milion de femei, de trei ori mai multe decît în urmă cu 20 de ani. Corespunzător, a crescut și numărul femeilor care fac parte din Comitetul Central al partidului. Din 446 membri și membri supleanți, 126 sînt femei. În birourile comitetelor județene de partid își desfășoară activitatea peste 400 de femei, adică circa 40 la sută din totalul membrilor acestor birouri. *„Se poate spune, pe drept cuvînt* — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința națională a femeilor —, *că nu există domeniu unde femeile să nu fie prezente în mod activ, că nu am fi putut obține aceste măreți realizări fără participarea activă a femeilor!"*

Congresul al XIII-lea al partidului a deschis perspective noi, luminoase dezvoltării patriei pentru următorii ani, pînă în anul 2000. Transformarea lor în realitate impune întărirea în continuare a rolului conducător al partidului, prin implicarea și integrarea sa deplină în întreaga activitate economico-socială, pentru îndeplinirea neabătută a legilor, a hotărîrilor și planurilor de dezvoltare economico-socială. Forța partidului, aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este forța organizațiilor sale componente, a tuturor membrilor de partid. Înfăptuirea obiectivelor ce și le-a propus partidul în ansamblu depinde de modul în care fiecare organizație în parte își afirmă capacitatea de mobilizare a colectivelor de oameni, de instaurarea unui climat de angajare și combativitate, de ordine și disciplină. Întărirea unității comuniștilor, a întregului popor, în jurul partidului, al secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie chezășia înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Pentru aceasta *„este necesar să păstrăm permanent spiritul viu, novator, revoluționar al partidului, să acționăm în permanență pentru perfecționarea și ridicarea rolului conducător al partidului în raport cu noile etape, cu cerințele dezvoltării economico-sociale, ale științei și culturii*, așa cum subliniază secretarul general al partidului. *Să facem totul pentru ca, întotdeauna, partidul nostru să rămînă un partid revoluționar, să dinamizeze întreaga dezvoltare, să mențină spiritul revoluționar, patriotic, de luptă al poporului nostru"*.

NICOLETA DAN

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

promotoare activă a unei politici de pace și colaborare în lume

Politica externă a României, în elaborarea și înfăptuirea căreia un rol determinant îl are secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a afirmat în mod consecvent atributele de stat socialist independent și suveran. Această politică, ce reflectă profundele prefaceri structurale produse în viața țării, exprimă interesele, aspirațiile și năzuințele întregului popor român, aflate în deplină concordanță cu interesele fundamentale ale tuturor popoarelor, ale cauzei înțelegerii, păcii, colaborării și progresului.

Aprecierea de care se bucură în întreaga lume strălucita activitate pe tărîm internațional a președintelui Nicolae Ceaușescu reprezintă o mărturie vie a aportului substanțial adus de politica externă românească la realizarea păcii și a destinderii, a securității internaționale. Epoca Nicolae Ceaușescu, inaugurată în urmă cu două decenii, se află în mod decisiv sub semnul gîndirii cutezătoare, al înaltului devotament față de marile idealuri ale umanității și al fierbintelui patriotism ce însuflețesc gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Președintele Nicolae Ceaușescu a elaborat de-a lungul anilor, de cînd se află în fruntea partidului și a statului, o veritabilă strategie a căilor și mijloacelor celor mai potrivite pentru a răspunde imperativelor vitale ale popoarelor.

Participînd activ la viața internațională, la eforturile pentru pace, destindere și colaborare în întreaga lume, România a acționat și acționează susținut pentru dezvoltarea relațiilor sale cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate țările lumii, cu convingerea fermă că o asemenea orientare răspunde în gradul cel mai înalt atît intereselor națiunii noastre, cît și cauzei generale a socialismului și păcii în lume. Așezînd cu perseverență la baza relațiilor sale cu celelalte state ale lumii principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, neutilizării forței și amenințării cu forța, militînd neprecupețit pentru generalizarea acestor principii în raporturile dintre toate statele lumii, România socialistă și-a amplificat în ultimele două decenii, într-un mod decisiv, relațiile sale internaționale.

Întreaga politică internațională a României se bazează pe o analiză temeinică, permanent constructivă, a evenimentelor ce se desfășoară pe arena mondială. Astăzi, în situația internațională, datorită acumulării uriașe de arme, atît convenționale, clasice cît și nucleare, s-a ajuns la o agravare fără precedent în întreaga perioadă ce a trecut de la încheierea ultimului război mondial. În aceste condiții, oprirea cursei înarmărilor și, în primul rînd, a înarmărilor nucleare, prevenirea războiului și apărarea păcii devin probleme fundamentale, vitale pentru omenire. Aceasta impune mai mult ca oricînd ca toate popoarele lumii, și în primul rînd cele din Europa, să țină seama de lecțiile severe ale istoriei, să-și unească eforturile, să conlucreze activ pentru a stăvili mersul evenimentelor spre confruntare și război, spre catastrofa nucleară.

În cadrul marilor forumuri internaționale ale lumii, cu prilejul unor reuniuni de importanță majoră pentru evoluția relațiilor internaționale, ca și în toate documentele de politică externă, România, președintele Nicolae Ceaușescu au prezentat măsuri concrete în vederea trecerii la un program complex de dezarmare reală, și în primul rînd de dezarmare nucleară, desființarea bazelor străine și a blocurilor militare, diminuarea bugetelor de înarmare, astfel încît cheltuielile de înarmare să poată fi folosite în măsură tot mai mare în scopul dezvoltării economico-sociale a statelor, ridicării standardului de viață al tuturor popoarelor. Inițiativele și propunerile românești avansate la Națiunile Unite, ca și în cadrul actualei Conferințe pentru măsuri de încredere și securitate, pentru dezarmare în Europa, de la Stockholm, în alte forumuri pledează, în esența lor, pentru o lume fără arme și fără războaie, o lume a păcii și prieteniei, a viitorului luminos pentru toți oamenii de pe planeta noastră. Cu încredere nemărginită în puterea forței unite a popoarelor de a acționa pentru schimbarea cursului periculos al vieții politice mondiale, în capacitatea tuturor forțelor progresului de a asigura triumful rațiunii, păcii și colaborării internaționale, întregul nostru popor sprijină pe deplin politica principială, umanistă și constructivă a partidului și statului nostru, acționează neprecupețit pentru materializarea acestei politici, avînd convinge-

ÎNALT OMAGIU INTERNAȚIONAL

rea fermă că ea răspunde, în gradul cel mai înalt, intereselor noastre prezente și viitoare, ale tuturor popoarelor lumii.

Răspunzînd înflăcăratului îndemn al președintelui Nicolae Ceaușescu, femeile din țara noastră au participat cu entuziasm, mobilizîndu-și toate eforturile în lupta pentru pace. Femeile din toate localitățile patriei au fost prezente în număr mare la ample acțiuni în sprijinul importantelor deziderate ale contemporaneității, oprirea cursei înarmărilor, realizarea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, între care pot fi amintite însuflețite adunări și mitinguri în întreprinderi economice și instituții, unități de cultură și învățămînt. În toate aceste acțiuni, femeile, mobilizate de Consiliul Național al Femeilor, de comitetele județene, municipale, orășenești și comunale ale femeilor, s-au manifestat ca o forță foarte activă.

Prin noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu din acest an, prin ideile nobile din Chemarea și Apelul F.D.U.S., poporul român, urmînd îndemnurile președintelui țării, și-a reafirmat hotărîrea de a face totul pentru realizarea cerinței fundamentale a epocii noastre, oprirea cursei înarmărilor și crearea unui climat de pace și încredere în întreaga lume.

Asemenea întregului nostru popor, Consiliul Național al Femeilor și-a exprimat, în numele milioanelor de femei din țara noastră, adeziunea deplină la chemarea adresată de F.D.U.S. organizațiilor sale componente pentru intensificarea acțiunilor menite să promoveze măsuri reale de dezarmare, securitate și întărire a păcii în lume. Ele înțeleg pe deplin că progresul și civilizația pe meleagurile românești se află în strînsă legătură cu asigurarea unei păci trainice în Europa și în întreaga lume. De aceea, femeile participă cu entuziasm și hotărîre la traducerea în viață a politicii interne și externe a României socialiste și susțin din toată inima întreaga activitate internațională a partidului și statului nostru, dedicată luptei pentru înfăptuirea aspirațiilor de pace, libertate și independență în lume. Consiliul Național al Femeilor și-a făcut o datorie de conștiință și un titlu de mîndrie din a transmite organizațiilor de femei cu care întreține raporturi de colaborare Apelul Conferinței naționale a femeilor, Apelul pentru dezarmare și pace al F.D.U.S., adresîndu-le chemarea fierbinte de a mobiliza toate categoriile de femei la apărarea păcii și la promovarea înțelegerii și colaborării între popoare. De asemenea, cu ocazia participării la diverse acțiuni internaționale, în cadrul Conferinței pentru examinarea și evaluarea Deceniului O.N.U. pentru femei de la Nairobi, reprezentantele C.N.F. au prezentat pe larg inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu, eforturile României consacrate înfăptuirii dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru soluționarea exclusiv pe cale pașnică a tuturor diferendelor existente azi în lume.

Prin întreaga sa activitate internațională, România socialistă, președintele țării au dat și dau permanent dovada unei înalte responsabilități față de prezentul și viitorul poporului român, în consens deplin cu aspirațiile de pace, libertate, independență și progres ale tuturor statelor lumii.

CAROL ROMAN

1986, ANUL INTERNAȚIONAL AL PĂCII

CHIPUL PĂCII: acțiuni, idei, atitudini

Preocupate de creșterea îngrijorătoare a cheltuielilor militare și de amploarea pe care a luat-o cursa înarmărilor, îndeosebi nucleare, femeile din întreaga lume se pronunță ferm în favoarea păcii, pentru eliminarea pericolului de război. În cursul demonstrațiilor pentru pace, al mitingurilor și al altor acțiuni, este evidențiată necesitatea trecerii la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, a creării unui climat de pace și securitate propice împlinirii aspirațiilor de progres economic și social, a unui climat în care femeile să-și poată pune din plin în valoare întreaga lor capacitate creatoare.

Scandinavia: lupta femeilor pentru supraviețuire

Premierul suedez Olof Palme declara în această vară: „Nu există absolut nici un motiv să decepționăm sau să marginalizăm o opinie populară, mă refer îndeosebi la cea feminină, care se exprimă în întreaga Europă de nord în favoarea unei zone denuclearizate... Dimpotrivă, conducătorii politici trebuie să meargă în întîmpinarea opiniei publice feminine și să se străduiască să găsească soluții problemelor legate de crearea unei zone denuclearizate în regiunea noastră și a altora, în întreaga Europă. Această mobilizare populară joacă un rol determinant în procesul de frînare a cursei înarmărilor".

Se vede confirmată, astfel, prin încă un glas lucid, mișcarea pentru pace a femeilor, care cîștigă teren în întreaga Scandinavie. În Danemarca s-a format mișcarea „Niciodată război". Unul dintre animatorii acestei mișcări, doamna Jytte Hyiden, deputată, declara că singurul mijloc de a evita un război, mai ales în cazul statelor mici, este de a asigura o mai bună cooperare internațională. „Trebuie să învățăm să ne cunoaștem mai bine — spunea ea. Locuitorii din estul Europei doresc pacea tot atît de mult ca și noi", a mai adăugat.

Organizațiile de femei au jucat în ultimii ani un rol esențial în dezvoltarea forțelor care luptă pentru pace în Europa de nord. La Stockholm au defilat aproximativ 10 000 de persoane, protestînd împotriva bombei cu neutroni și a cheltuielilor militare suedeze. Un manifest în favoarea păcii, semnat de peste 520 000 de femei, a fost remis la Copenhaga secretarului general al O.N.U. În școli și la locurile de muncă s-au distribuit ilustrate cu porumbelul păcii. La chemarea mai multor organizații scandinave și finlandeze, mii de femei au participat în vara acestui an la „Marșul pentru pace", pe un traseu ce a parcurs mai multe capitale occidentale.

„În Suedia — declara o militantă a mișcării „Femeile pentru pace"—, femeile au fost întotdeauna active în lupta pentru supraviețuire. Federația femeilor social-democrate, de exemplu, s-a opus cu hotărîre fabricării bombei atomice suedeze, la sfîrșitul anilor '50, ele determinînd renunțarea la acest proiect. Și, totuși, femeile au jucat prea mult timp rolul de echipă B în politică. Apărarea păcii este o problemă foarte importantă, în care trebuie să ne angajăm, nu mai este posibil să ne comportăm ca acei spectatori aflați în balcoane. De aceasta depinde viitorul și supraviețuirea copiilor noștri."

„Primul dintre drepturile omului — dreptul la pace"

Louise Margot, ziaristă, a consacrat în săptămînalul „Voix Ouvrière" un amplu articol dedicat rolului femeilor din Elveția, ca și de pretutindeni, în realizarea celui mai vital și mai nobil țel: pacea. Ziarista elvețiană scrie printre altele: „Pentru a marca Ziua drepturilor omului, Organizația «Femeile pentru pace» a ales ca temă de dezbatere și de acțiune dezideratul major al drepturilor omului, dreptul la pace. Organizația «Femeile pentru pace» a luat ființă în Elveția în anul 1977, cuprinzînd reprezentante din toate categoriile sociale, catolice, protestante, femei aparținînd tuturor partidelor politice. Revendicînd dreptul la un cămin în afara primejdiei unui război nimicitor, organizația consideră că prin aceasta se impune în lumea contemporană ca orice conflict să fie reglementat prin negocieri, printr-un dialog nu numai între marile puteri, ci între toate țările și popoarele. Nu uităm că pacea reprezintă, totodată, condiția esențială pentru soluționarea foametei și a injustiției sociale în lume, pentru triumful egalității între sexe. Ziarele încearcă metodic să ne obișnuiască cu ideea că războiul este un rău endemic, care privește... pe alții. Nimic mai greșit. Pacea ne privește pe toți, indiferent din ce țară sîntem. Apărarea vieții, asigurarea păcii sînt probleme primordiale, cărora femeile, din instinct, le simt urgența. În istoria contemporană, de cînd femeile au căpătat conștiința necesității acțiunilor lor, alături de bărbați, de tineri, de alte forțe sociale antirăzboinice, a fost consemnată crearea, încă în 1915, a unei organizații paneuropene, «Liga femeilor pentru pace și libertate», care, în fața creșterii pericolului fascist între cele două războaie mondiale, s-a transformat în «Comitetul contra războiului și fascismului». În momentul de față se înregistrează sporirea activității acestei organizații în canalizarea elanului a zeci de mii de femei doritoare de pace și dezarmare.

Pentru femei, imaginea războiului înseamnă distrugerea căminului, suferințe, moartea generațiilor tinere, inumanitatea. Iată de ce trebuie să acționăm și să spunem un «Nu!» nebuniei escaladării cursei înarmărilor. Este necesar de aceea mai mult ca oricînd să

se acționeze pentru pace la nivel internațional, pentru a împiedica ororile unei noi conflagrații mondiale. Femeile au rolul lor de jucat în această mobilizare generală. Și el este mare și necesar pentru că pune în cumpănă însăși viața noastră, a tuturor".

„Apel împotriva uitării"

„Este necesar să se reamintească întregii omeniri că tragedia de la Hiroshima și Nagasaki nu trebuie să se mai repete vreodată", se arată într-un apel lansat în Japonia de „Liga femeilor ce au avut de suferit de pe urma bombardamentelor de la Hiroshima și Nagasaki". Apelul se pronunță pentru interzicerea totală și definitivă a folosirii armelor nucleare, ca o primă măsură în vederea înlăturării pericolului unui război termonuclear, pe calea trecerii la dezarmare.

Pe de altă parte, participantele la „Marșul păcii" din Japonia, o acțiune la care au luat parte un mare număr de femei, încheiată la 6 august 1986 la Hiroshima printr-o mare manifestație antinucleară, au străbătut diferite localități ale țării, în toate așezările situate între acest oraș și Tokio fiind organizate mitinguri în sprijinul dezarmării nucleare. Ele au strîns, de asemenea, semnături pe un apel pentru interzicerea armelor de exterminare în masă.

În strînsă legătură cu această acțiune este și conferința de presă organizată la Washington de către un număr de 7 supraviețuitori — între care 3 femei — ai tragicului bombardament atomic de la Nagasaki, de la 9 august 1945. În acest cadru ei au adresat un vibrant apel la intensificarea eforturilor comunității internaționale, ale tuturor oamenilor de bună credință de pe planeta noastră, pentru a împiedica declanșarea unei conflagrații militare pustiitoare, pentru oprirea cursei aberante a înarmărilor nucleare și salvgardarea dreptului sacru al popoarelor de pretutindeni la pace, la viață. Cei 7 „hikakusha" — cum sînt numiți în japoneză supraviețuitorii bombardamentelor atomice — au adresat de asemenea un apel la realizarea unor acorduri de dezarmare, care să conducă la eliminarea definitivă a tuturor armelor nucleare de pe pămînt.

Semnături pentru viață

Jeanne Lindekens, gospodină din Merksem, orășel de lîngă Antwerpen, s-a încadrat tîrziu în rîndul luptătorilor pentru pace din Belgia. Multă vreme ea a stat deoparte, crezînd că sînt destui aceia care își ridică glasul împotriva armelor nucleare. Dar pînă la urmă a înțeles, ca și mulți alți cetățeni belgieni, că acum în joc este însuși viitorul omenirii, că un război nuclear poate duce la dispariția vieții de pe planeta noastră.

Conștiința acestui pericol — au relatat ziarele — a îndemnat-o pe gospodina în vîrstă de 52 de ani să caute să facă ceva mai deosebit. Și a pornit să străbată orășelul Merksem, umblînd din casă în casă, vorbind oamenilor, chemîndu-i să acționze. Așa se face că pe un apel care cere interzicerea armelor nucleare și trecerea la înfăptuirea dezarmării, Jeanne Lindekens a strîns nu mai puțin de 8 000 de semnături, pe care ea le-a numit „semnături pentru viață".

* * *

Femeile — mame, soții, fiice, surori — de pretutindeni se ridică în apărarea vieții, împotriva morții. Atitudinea lor militantă izvorăște din simțul răspunderii față de viitorul copiilor, pentru asigurarea dreptului fundamental la viață al tuturor locuitorilor planetei. Anul în care pășim — An Internațional al Păcii — este de bun augur.

C.R.

NAIROBI

împliniri și speranțe

În capitala Kenyei s-au desfășurat, între 15 și 26 iulie, lucrările Conferinței mondiale pentru examinarea și evaluarea rezultatelor Deceniului Națiunilor Unite pentru femei (1976—1985). Rezultatul celor 12 zile de dezbateri s-a concretizat în documentul final, sugestiv intitulat „Strategii de perspectivă de acțiune pentru promovarea femeii și măsuri concrete pentru a depăși obstacolele în realizarea, între anul 1986 și anul 2000, a scopurilor și obiectivelor Deceniului Națiunilor Unite pentru femei: Egalitate, Dezvoltare, Pace". În timpul lucrărilor a fost făcută o evaluare de ansamblu a acțiunilor și manifestărilor pe plan național, regional și internațional, evaluare care a relevat că lupta pentru afirmarea femeii în întreaga viață politică, economică și socială a devenit o necesitate obiectivă a dezvoltării, constituind o parte integrantă a luptei generale a omenirii pentru progres și civilizație, pentru pace și cooperare internațională.

România și-a exprimat poziția sa consecventă în problematica complexă a rolului femeii în lumea contemporană, pe tot parcursul desfășurării Conferinței, prin întreaga activitate a delegației noastre. România a fost aleasă vicepreședinte al Comitetului principal I, care s-a ocupat de problematica esențială și anume de problemele privind egalitatea, dezvoltarea și pacea. Semnificativ pentru prezența activă a României la această conferință este și faptul că din cele 120 de rezoluții propuse în comitete, cele 8 dezbătute și aprobate în plen au fost inițiate de țara noastră.

La inițiativa țării noastre, Comitetul principal I a adoptat prin consens rezoluția privind „Anul Internațional al Tineretului — dreptul la educație al tinerelor fete". Rezoluția românească — la care s-au alăturat, în calitate de coautori, 54 de țări de pe toate continentele —, salută acțiunile prevăzute a fi întreprinse în acest domeniu, la nivel național și internațional, în folosul tinerelor fete.

La Nairobi, în fața sutelor de reprezentante ale organizațiilor și mișcărilor de femei de pretutindeni, delegația României a prezentat realitățile concrete din țara noastră, condițiile de afirmare plenară a femeilor în toate sectoarele societății românești.

Cu acest prilej a fost reliefată contribuția deosebită pe care femeile din România o aduc la eforturile de dezvoltare multilaterală a țării, participarea conștientă la dezvoltarea producției, la înflorirea artei, științei și culturii, precum și rolul lor hotărîtor, ca mame și educatoare, în formarea tinerei generații, în întărirea familiei.

În grupajul nostru vă prezentăm cîteva aspecte referitoare la viața și condiția femeii din țările „lumii a treia", a căror problematică a deținut principala pondere în cadrul dezbaterilor de la Nairobi.

GAZDELE...

Concluzia numeroaselor intervenții prezentate în timpul lucrărilor Conferinței este că în perioada Deceniului O.N.U. pentru femei au fost obținute importante realizări în ce privește statutul femeii, chiar dacă nu în toate domeniile și la toate nivelurile.

Această apreciere s-a desprins și din cuvîntarea adjunctei conducătoarei delegației Kenyene, dr. Julia Ojiambo, care a subliniat preocuparea guvernului Kenyei pentru îmbunătățirea condiției femeii, și care este în atenția acestuia încă din 1963, după proclamarea independenței țării.

În 1976 a fost creat Biroul pentru problemele femeilor, cu rol de consilier pe lîngă guvern, totodată, avînd sarcina de a coordona, difuza informații și de a asigura asistență tehnică femeilor. Pînă în prezent, Biroul a sprijinit în domeniul pregătirii în diferite meserii circa 10 000 grupuri de femei angajate în diferite activități sociale, cum ar fi, bunăoară, serviciile de aprovizionare cu apă, îngrijirea medicală primară etc. Unul din cele mai importante sectoare ale economiei naționale îl constituie mișcarea cooperatistă care, în această țară, reprezintă instrumentul principal în realizarea de venituri pe plan familial, care acordă credite și, prin aceasta, promovează dezvoltarea la nivelul individual și național. Cooperativele asigură 57 la sută din produsul național global. Funcționînd sub denumirea de „harambee movement", un instrument original pentru Kenya de autodezvoltare, acestea cuprind peste un milion de membri, dintre care mai mult de un sfert de milion sînt femei.

Asemenea activități sînt apreciate, pe de o parte ca mijloc de educare a femeilor în spiritul muncii, al colaborării cu membrii parlamentului din circumscripția electorală și cu administrația locală respectivă, iar pe de altă parte, ca mijloc de îmbunătățire a condițiilor de viață ale familiilor lor și de realizare de fonduri pentru progresul general al colectivității respective.

Dar așa cum arată în intervenția sa o membră a delegației kenyene, deși numărul femeilor medici, juriști, cu funcții de răspundere în sectorul de stat și chiar în sectorul particular a crescut, în ce privește pregătirea profesională și promovarea lor, crearea unor condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru femeile de la orașe și sate mai sînt încă multe de făcut.

PAȘI SPRE AFIRMARE

Begum Zaari Sarfraz, șefa delegației pakistaneze, remarca faptul că Pakistanul

este una din țările islamice din Asia în care femeile încep să participe, treptat, la viața politică, economică și socială a țării.

Femeile reprezintă 48 la sută din totalul populației Pakistanului; în decursul anilor, ele au avut și au încă de luptat pentru emanciparea lor, împotriva unor prejudecăți vechi de veacuri. Există și azi bărbați care ar dori să vadă femeia ducîndu-și viața între cei patru pereți ai casei; majoritatea bărbaților susțin însă că femeia trebuie să participe la treburile țării. Aceasta o dovedește și faptul că la ultimele scrutine electorale au fost alese în parlament 23 de femei, față de numai 10 cîte erau în urmă cu 8 ani.

Femeia joacă un rol important și în procesul de dezvoltare a țării. În mediul rural, unde ele reprezintă majoritatea populației, femeile contribuie cu 75 la sută la economia rurală, prin producția de alimente pe care le furnizează. În mediul urban, femeia participă tot mai activ la viața publică, lucrează în birouri, în bănci și în diferite sfere ale activității economice, participă și la o serie de competiții sportive interne și internaționale etc.

FEMEIA AFRICANĂ — FERMIERUL AFRICII

Un raport al Fondului Națiunilor Unite de dezvoltare pentru femei, prezentat și la Nairobi, evidențiază faptul că femeile din mediul rural din Africa reprezintă peste 50 la sută din populația acestui continent și asigură 60 la sută din forța de muncă din agricultură. Ele produc, prelucrează, depozitează și vînd pe piață 80 la sută din produsele agroalimentare necesare consumului familial din țările lor. Cu toate acestea, femeia africană continuă să cîștige mai puțin decît bărbatul, efectuînd aceeași muncă, continuă să aibă un acces limitat la educație și să trăiască în condiții în care ea este dependentă și chiar exploatată.

Același raport remarcă faptul că femeile africane din mediul rural reprezintă un factor cheie în procesul de dezvoltare și pot juca un rol important în soluționarea actualei crize de alimente din Africa, pentru combaterea

foametei care amenință acest continent. Pentru aceasta este însă nevoie să i se acorde mai multă încredere, să i se asigure fondurile și asistența tehnică necesară care să-i ușureze munca, precum și o educație și o pregătire profesională corespunzătoare; de asemenea, factorii de decizie la nivel național ar trebui să ia măsurile politice necesare, să ajute la crearea unor structuri economice și sociale care să-i permită să joace rolul de partener egal în procesul de dezvoltare.

Unii pași pozitivi în această direcție au fost făcuți de către Fondul O.N.U. de dezvoltare pentru femei, creat în 1976, care, în colaborare și cu sprijinul unor agenții specializate din sistemul O.N.U. și al unor organizații neguvernamentale naționale și regionale, precum și ai unor guverne, a inițiat în numeroase țări din Africa — Etiopia, Botswana, Coasta de Fildeș, Lesotho, Senegal, Swaziland, Ghana, Guineea, Zambia, Benin, Somalia, Zimbabwe, Togo, Guineea Bissau etc. — o serie de proiecte, printre care Proiectul regional al forței de muncă, menit să sprijine pregătirea femeilor ce lucrează în domeniul prelucrării alimentelor, aprovizionarea cu produse alimentare, vopsirea țesăturilor etc. Femeile au un rol însemnat în cadrul Centrului de pregătire în domenii tradiționale cum ar fi ceramica pentru construcții și obiecte de uz casnic, secții pentru afumarea peștelui, centre pentru produse de artizanat, fabrici de confecții etc.

PREOCUPĂRI LATINO-AMERICANE

Criza datoriilor și impactul pe care îl au consecințele economice naționale și internaționale asupra femeilor dintr-o serie de țări din America Latină au fost probleme importante dezbătute la Nairobi. Femeile sînt cele mai lovite de efectele programelor de austeritate datorită reducerii unor servicii, concedierii cu prioritate a femeilor din unele ramuri industriale și, în primul rînd, din industriile textile și confecții. Din punct de vedere politic, lupta mișcării de femei pe plan economic este îmbinată într-o serie de țări — Chile, Argentina, Uruguay etc. — cu lupta împotriva regimurilor militariste și pentru drepturi și libertăți democratice, împotriva politicii economice expansioniste a marilor societăți transnaționale, cu lupta pentru pace în diferite țări din America Centrală.

În Brazilia, unde există 15 milioane de analfabeți, unde un procent ridicat de femei sînt întreținători de familie și unde jumătate din femeile care lucrează cîștigă 50 la sută din salariul minim național, femeile se organizează și luptă atît pentru revendicările specifice, cît și pentru revendicări economice și politice.

VALERICA DUMITRU,
C. ROMAȘCANU

ȘTIRI DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

● *U.R.S.S.*

Fete în marină

Portul maritim din Riga este unul din cele mai mari din Marea Baltică. Locuitorii orașului s-au obișnuit să vadă pe străzi oameni în uniforme de marinari, dar începînd cu anul trecut, privesu mirați remarcînd fete în haine de marinari. Ce s-a întîmplat? Oare bărbaților nu le mai place meseria de marinar?

Din momentul cînd pe drumurile maritime au apărut nave mari cu echipaje foarte numeroase, precum și transatlanticele care transportă sute și mii de oameni, în cadrul personalului maritim au apărut femeile bucătărese, stewardesele, femeile pilot și femeile... căpitani. În comparație cu numărul bărbaților, pe mare se află încă puține femei și ele ajung în marină, de regulă, întîmplător. La Școala de marină din Riga, una din cele mai vechi din țară, s-a hotărît să se abroge tradiția și să se primească eleve. La început au existat îndoieli dacă se vor găsi persoane care să se înscrie la această școală. Dar de îndată ce în ziare a apărut anunțul, îndoielile s-au risipit datorită avalanșei de cereri de înscriere.

Învățătura nu a fost ușoară, deoarece elevele trebuiau să-și însușească, alături de meseria complexă de bucătar, arta servirii și a preparării alimentelor și să deprindă noțiuni de științe marinărești, să învețe să cunoască instalațiile de pe nave.

În prezent, absolventele școlii sînt îmbarcate pe nave și navighează pe diverse mări și oceane. La Riga, în băncile școlii se află noi fete în uniformă de marinari.

● *R.P. CHINEZĂ*

Un ziar redactat de copii

„Micul Cetățean" este un ziar de copii care a luat ființă la 15 iulie 1983. Avînd ca subiect viața și învățătura copiilor, această publicație comunică, totodată, educatorilor, cadrelor didactice, părinților și tuturor adulților, gîndurile, faptele, dorințele copiilor și tot ce nu le place lor... De aceea, pentru adulți, acest ziar este un important mijloc de a-i cunoaște mai bine pe copii. Vîrsta medie a redactorilor „Micului Cetățean" este sub 12 ani. Micii ziariști de la această redacție fac singuri documentările necesare, fotografiile, redactează știrile și scriu articole.

În fotografie: micii redactori ai ziarului lucrează sub îndrumarea redactorilor de la săptămînalul „Copiii din Shanghai."

● *R.S. CEHOSLOVACĂ*

În nouă zile...

În satul Uvali, în apropiere de Praga, a fost dată în exploatare o grădiniță de copii cu 140 de locuri, construită în numai nouă zile. Au fost folosite secțiuni de prefabricate (în greutate de 25 de tone) dispunînd de grupuri sanitare, instalație electrică, uși și ferestre. Fabricarea unor asemenea secțiuni de grădinițe de copii a fost asimilată la baza experimentală „Prumstav" din orașul Mneholupi.

● *R.P. POLONĂ*

Învățămîntul computerizat

Tehnologia învățămîntului cu ajutorul computerelor are în Polonia o experiență de peste 10 ani. Sînt cunoscute și peste hotarele Poloniei rezultatele didactice cu ajutorul sistemelor computerizate din Institutul pedagogic din Cracovia, Universitatea din Poznan, politehnicile din Wroclaw, Varșovia, Poznan și Rzeszow, Academia agricolă din Lublin și Institutul de medicină din Szczecin. La ora actuală toate institutele superioare din Polonia folosesc tehnica electronică de calcul, atît în procesul de învățămînt cît și în cercetările științifice.

La Politehnica din Wroclaw a fost creat sistemul cifrat pentru abonați cu accese multiple (WASO) care constituie baza computerizării tuturor institutelor de învățămînt din Polonia. Pentru învățămîntul cu ajutorul computerelor s-a dovedit a fi important sistemul automatizării și prelucrării informațiilor didactice (APID) tot de la Institutul politehnic din Wroclaw.

Industria poloneză de computere realizează utilaje care pot fi folosite în învățămînt. În afară de minicomputerul „Meritum", se găsesc deja în producție instalații ca MK45, ELWRO 500, precum și minicomputerul „ComPAN 8".

DRAMA FEMEII ÎN LUMEA CAPITALULUI

Zilnic, mijloacele de informare în masă difuzează relatări zguduitoare despre condiția umană din lumea capitalului, fapte care ilustrează cît de puțin prețuiește viața omului în goana după profit, cum sînt încălcate drepturile și demnitatea femeii. Reproducem mai jos fragmente despre asemenea fenomene incredibile, de neimaginat în secolul nostru. Orice alt comentariu este de prisos.

„VIZĂ PENTRU INFERN"

Portul Saint Thomas, teritoriu situat în insulele Virgine americane, la est de Porto Rico, cunoaște animația sa obișnuită. Un port-container, de proveniență din insula Saint Martin, la nord de Guadelupa, acostează. Docherii se precipită și încep descărcarea materialului companiei „Caraibbean Amusement", relatează „Le Matin".

„Cineva deschide unul dintre containere și descoperă un trist spectacol, intolerabil, inuman și mai ales de necrezut: 28 corpuri de tinere femei inerte, cu gurile deschise, ca și cînd ar fi implorat puțin aer înainte de a pieri, înăbușite, în fundul calei, ca pe vremea traficului organizat în secolul al XVII-lea de negustorii de sclavi. Supraviețuitoarele, după ce au stat două zile în cușca lor, abia pot rosti un cuvînt.

Din surse oficiale se arată că este vorba de 28 de femei moarte dintr-un total de 60 îmbarcate în container destinate unor case de toleranță. Teribila aventură a început pentru ele în portul Philipsburg și s-a încheiat undeva, în Marea Caraibilor, fără ca cineva să audă ultimele lor strigăte. De obicei — acest trafic are loc la fiecare 15 zile — se făceau mai multe găuri în pereții containerului. De această dată nu a existat decît una. Cît timp a durat calvarul lor? Victimele sînt toate originare din Republica Dominicană, care împarte cu Haiti insula Tortuga. Mizeria care domnește aici, accentuată de o creștere brutală a prețului produselor de primă necesitate, determină emigrarea, atunci cînd nu duce pur și simplu la răzmeriță datorită foametei. Ultimele revolte s-au soldat cu peste 50 de morți.

Tinerele femei găsite moarte erau lipsite de acte de identitate și trebuiau să fie recuperate de către unul dintre «importatori», deoarece containerul morții fusese închis din exterior, notează un polițist. Și, dealtfel, cum au putut fi ele îmbarcate de bună voie? Expeditorul, un oarecare Chapeting, ar fi fost identificat: el are o casă de prostituție în Saint Martin."

PÎNĂ CÎND LOCUL FEMEII ESTE ACASĂ?

Revista britanică „Morning Star" a publicat un amplu articol referitor la situația femeilor, din care preluăm: „În Marea Britanie nivelul șomajului a crescut mult mai rapid în rîndul femeilor decît în cel al bărbaților. De exemplu, în intervalul 1974—1984, șomajul în rîndul femeilor a sporit cu 414 la sută, comparativ cu o creștere de 84 la sută în rîndul bărbaților. Și cu toată această deteriorare rapidă a situației locurilor de muncă ocupate de femei, fenomenul nu este serios luat în seamă. Bărbații sînt considerați, de regulă, principalii aducători de venituri într-o familie, iar femeile ca dorind să lucreze doar pentru un venit minim. Femeile sînt net subreprezentate în statisticele oficiilor forțelor de muncă. Ele merg într-un număr mult mai mic la aceste oficii, întrucît nu îndeplinesc o serie de condiții pentru a fi înregistrate.

Pe de altă parte, s-a constatat că atît la Londra, cît și în întreaga țară se practică o segregație a muncii între bărbați și femei, acestea din urmă ocupînd locuri de muncă într-un număr restrîns de domenii economice și cu salarii de regulă mai mici, în pofida legislației. Iar femeile de culoare se găsesc într-o situație și mai nefericită în această statistică, fapt care devine evident atunci cînd pentru același loc de muncă se prezintă un bărbat și o femeie sau o femeie albă și una de culoare, primele persoane din aceste serii fiind preferate.

Oficial se argumentează că șomajul în rîndul femeilor nu este o problemă semnificativă, întrucît locul lor este acasă, să aibă grijă de copii și de bărbat. Realitatea este însă că majoritatea absolută a femeilor au nevoie de un loc de muncă pentru a supraviețui din punct de vedere economic. Ideea că femeile lucrează doar pentru a-și asigura un venit minim nu este deloc reală: în orice caz, pentru cele care fac parte din rîndul muncitorilor și din clasa mijlocie nu este deloc adevărată. Cîștigurile din muncă obținute de femeie fac parte, într-un mod hotărîtor, din bugetul familiei, iar numărul familiilor considerate sub limita sărăciei s-ar tripla dacă nu ar exista și salariile femeilor. Pe de altă parte, se înmulțește — și încă într-un număr destul de mare — numărul familiilor britanice ale căror venituri depind numai de salariile obținute de femei, fie că ele sînt susținătorii familiilor, fie că trebuie să-și întrețină părinții bătrîni. Acest lucru a ieșit în evidență în urma unei anchete întreprinse în rîndul a 300 de femei-șomeri, în două suburbii londoneze — Haringey și Lewisham. În această anchetă s-a constatat că o treime dintre femeile investigate erau singurii susținători ai familiilor; la 58 la sută dintre aceste persoane veniturile lor reprezentau aproape jumătate din bugetul familiilor, atunci cînd aveau de lucru. Pe de altă parte, s-a constatat că femeile lipsite de loc de muncă cunosc aceleași consecințe psihice ca și bărbații șomeri: anxietate că nu au cu ce să-și plătească hrana și îmbrăcămintea, depresiune și frustrare că nu au de lucru. «Îmi trebuie banii pentru mîncare și îmbrăcăminte», a fost comentariul întîlnit în aproape toate cazurile în investigația amintită."

Pagini realizate de
R. COMAN

REPORTAJ PE GLOB

ITINERAR IUGOSLAV

Sculpturile marelui Mestrović, şi mai ales cariatidele sale, care tronează în holul Muzeului naţional din Belgrad, sînt obsedante. Imaginea femeii, a cărei forţă emană mai ales din sufletul şi gingăşia ei, imaginea umerilor şi braţelor care susţin tot eşafodajul vieţii: casa, dragostea, copiii, ţara, mă urmăreşte pretutindeni pe drumurile Iugoslaviei.

În peisajul autumnal, care aureşte blînd marile bulevarde belgrădene, inundate încă de o vegetaţie bogată, de scuaruri multicolore de flori, le privesc cum se îndreaptă grăbite, dar măiestuoase, elegante, dar cel mai adesea îmbrăcate în haine lejere, cu alură sportivă, spre sau de la locurile lor de muncă. Pentru că, aşa cum indică statisticile, aproape 40 la sută dintre femeile iugoslave sînt încadrate într-o activitate utilă societăţii. Prezenţa lor în proporţie de peste 50 la sută în învăţămîntul mediu şi de 40 la sută în învăţămîntul superior exprimă o tendinţă vizibilă spre creştere, într-un viitor apropiat, a ponderii femeilor în profesiuni moderne, care presupun o pregătire superioară. Ele sînt foarte ancorate în viaţa politică a ţării (26 la sută din membrii Ligii comuniştilor din Iugoslavia); 484 000 de femei sînt membre ale consiliilor muncitoreşti, ele reprezintă 36 la sută din membrii sindicatelor, 45 la sută din numărul membrilor organizaţiilor de tineret. Şi, evident, ele sînt mame care îşi cresc cu dragoste copiii. Pretutindeni, fie la Belgrad, la Zemun, la Kisaci ori Novisad, ele au ţinut să-şi exprime dorinţa ca în Balcani, în Europa şi în întreaga lume să fie pace.

Versantul Dobrilei

În Sirogojno, un sat cocoţat în vîrful muntelui Zlatibor, cu case răzleţe, părea că viaţa stă pe loc. De cînd se ştiau ei, bărbaţii se ocupau cu oieritul, iar femeile cu gospodăria, fiind total dependente de veniturile obţinute de soţii lor. Şi nici nu concepeau că ar putea fi altfel.

Dat fiind că pe celălalt versant turismul începuse să prindă rădăcini şi să aducă o boare de prosperitate, într-o zi a sosit şi în satul lor, pentru a prospecta dezvoltarea turismului, o tînără femeie, Dobrila Smiljianici. Energică, entuziastă, cu o minte pătrunzătoare, a observat locurile, oamenii. Frumuseţea meleagurilor atrăgea turiştii. Dar nu de aici a pornit miracolul dezvoltării impetuoase a Sirogojno-ului. Dobrila a observat că turiştii admirau şi erau dornici să cumpere ca amintiri traiste, ciorapi de lînă, cîte o ţesătură ţărănească. A intuit grăuntele de aur care ar fi putut schimba viaţa oamenilor acelor locuri şi chiar pe a ei. Din lucrător în turism a devenit etnograf şi designer. Apoi orga-

nizatorul unei producții originale de vestimentație de inspirație folclorică. Străbătînd satele, a scotocit în lăzile de zestre, a selecționat modele de țesături și tricotaje, apoi pornind de la motivele inițiale, regîndindu-le modern, a creat modele de un mare rafinament. Dar nu era suficient. Cine îi putea „simți" mai bine intențiile, cine le putea realiza efectiv? Femeile locului.

Le-a reunit într-un curs, le-a instruit, le-a pregătit și primele colecții au stîrnit senzație pe piața modei iugoslave. Și curînd dincolo de granițele ei. Acestui prim nucleu i-au urmat alți discipoli, femeile cu modelele lor au urcat pe cărări de munte, din casă în casă, învățîndu-și consătencele cum să le execute. Producția a crescut și, de asemenea, faima ei. Dar Dobrila este un om care vede lucrurile în perspectivă. Ea creează mereu noi prototipuri inspirate din izvorul nesecat al artei populare, conferindu-le tentă modei contemporane.

Mîinile de aur ale femeilor au schimbat efectiv viața Sirogojno-ului. Cu acul, cu andrelele, cu războiul de țesut, ele au adus în sat lumina electrică, apa curentă, străzi asfaltate, școli, case de cultură. Poziția lor socială s-a schimbat fundamental. Astăzi nu numai soții, dar și socrii lor au preluat o seamă de treburi gospodărești, pentru ca ele să se poată dedica prețioaselor produse care au devenit valută forte și care se prezintă cu succes la Paris, Roma, New York.

În fiecare toamnă, în satucul de pe muntele Zlatibor se organizează o tradițională paradă a modei, care atrage specialiști și iubitori ai frumosului din întreaga Iugoslavie și de peste hotare. Pe un podium amplasat într-o livadă de pruni, defilează manechinele în veșmintele realizate aici, de aceste femei modeste, care au adus în așezarea lor bunăstarea și civilizația.

Comorile Suzanei

Deși amplasată în apropiere de Novisad, capitala Voivodinei, oraș cu o puternică și variată industrie, comuna Kisaci și locuitorii ei se ocupă exclusiv cu agricultura și cu mica industrie. Oameni gospodari, cu dragoste pentru pămînt, ei sînt renumiți pentru producțiile lor record. La acest ceas al toamnei, ianurile de porumb se mută, văzînd cu ochii, în remorcile care străbat șoselele.

Inginerul agronom Edita Krejevich este unul din numeroasele cadre de specialiști din comună. Se laudă, pe bună dreptate, cu recoltele de grîu, de porumb, de sfeclă. Și cu satul în care trăiește, cu drumurile sale asfaltate, cu școala impunătoare, cu casele arătoase și dotate cu însemnele unei vieți civilizate.

Străbatem ulițele, privim locuințele și pomii încărcați de rod, cînd din poarta casei sale o femeie ne îndeamnă să trecem pragul. Gospodărie de oameni harnici, casă spațioasă, mobilată modern, masă mare, la care să încapă întreaga familie Iambrich: tatăl și fiul, soacra și nora, cei trei copii din tînăra generație și, bineînțeles, oaspeții. Pentru că sînt mereu bucuroși de oaspeți. Toți muncesc, de la mic la mare. Tînăra gazdă, Suzana, este bucuroasă de cunoștință și de cuvintele de laudă pe care i le adresăm ca mamă și gospodină. Își îmbrățișează copiii și-mi spune: Ei sînt comoara noastră. Iese apoi grăbită pentru a apărea într-un splendid costum național, brodat într-o cromatică vie, așa cum este chiar spațiul în care trăiește: flori multicolore, galbenul holdelor, albastrul cerului.

Așa cum stă, cu mîinile ridicate pentru a-și așeza năframa, silueta ei suplă îmi evocă din nou sculptura marelui Mestrović: femeia care poartă cu seninătate pe umerii ei dulcea povară a vieții, casa, familia, dragostea.

CONSTANȚA NICULESCU

JUMĂTATEA DIN ADÎNCURI A INDIEI

„Femeile noastre își petrec jumătate din viață cărînd apă", îmi spunea, într-un însorit ianuarie de primăvară indiană, paznicul de la Fatehpur Sikri, ce-mi părea tot atît de bătrîn ca și palatul înălțat cu peste trei sute de ani în urmă de Akbar, cel ce dorise să mute aici capitala faimosului său imperiu mogul. Dar lipsa de apă l-a obligat ca numai după 16 ani să părăsească aceste meleaguri aflate la aproape 300 km sud de Delhi, lăsînd măiastra construcție etajată, din piatră de culoarea rubinului, mărturie a geniului artistic mogul, spre delectarea turiștilor de azi.

Observația bătrînului paznic poate fi luată ca emblemă a destinului femeii indiene, privită de-a lungul veacurilor ca forță de muncă și de procreație. Multimilenara civilizație hindusă nu-i rezervase nici ea o altă soartă decît aceea de a fi considerată „proprietatea bărbatului". Faimoasele legi date de Manu în jurul anului 100 al erei noastre, deci cu mai bine de un mileniu înainte de venirea moguliior, îi statuaseră locul în societate astfel: „O fată, o tînără femeie sau chiar una vîrstnică nu trebuie să facă nimic independent, nici măcar în propria-i casă. În copilărie ea trebuie să fie supusă tatălui, în tinerețe soțului, iar cînd rămîne văduvă fiilor ei". Și tot de atunci, pînă cu patru decenii în urmă, femeia nu a avut în societatea indiană dreptul la moștenire, acesta revenind exclusiv pe filiație masculină, iar căsătoria hotărîtă de bărbații din familie, fiind obligatoriu însoțită de dotă, era aproape un act de vînzare prin care „mîna de lucru" era transferată dintr-o familie în alta.

De la aceste legi și pînă în prezent, cînd noul ales premier al Indiei, Rajiv Gandhi, a reorganizat Ministerul Bunăstării Sociale, devenit Ministerul Femeii și al Bunăstării Sociale (portofoliu încredințat pentru prima oară unei femei) și cînd partidul său de guvernămînt numără 66 de femei — doctori, ingineri, economiști, profesori, avocați, actrițe — printre membrii noului parlament, saltul ne apare tot atît de uriaș ca și cel făcut de pe Terra în spațiile galactice.

„Problema femeii este azi o problemă economică", mi-a spus într-o foarte interesantă discuție doamna Suneet Vir Singh, titulara rubricii Condiția femeii la cel mai prestigios cotidian de limbă engleză, „The Times of India". „Dacă femeile vor putea să se instruiască în număr din ce în ce mai mare și vor avea locuri de muncă, condiția lor subalternă, care dăinuie încă în mentalitatea curentă, se va anula de la sine".

Mahatma Gandhi a antrenat în mișcarea națională de eliberare a Indiei femeile, „jumătatea din adîncuri a Indiei", cum le numea el. Astfel, o dată cu proclamarea independenței (15 august 1947) și instituirea republicii (26 ianuarie 1949), femeile și-au cîștigat în litera legii un statut social egal cu cel al bărbatului, dar pecetea morală și psihologică pusă de coduri ancestrale, parcă încremenite, își spune adesea încă din plin cuvîntul, în ciuda marelui număr de femei ce participă la viața publică. Rami Chhabra, o altă reputată publicistă, mi-a spus: „Cu toate excepțiile notabile, extrem de numeroase, de afirmare a femeilor în planul vieții politice, tehnice, culturale, complexitatea fenomenelor sociale din India face ca femeia să nu se bucure deseori de drepturile ce-i revin prin lege. Statisticile arată că la doi bărbați știutori de carte există o femeie nu numai din pricină că populația de sex masculin o depășește în India pe cea de sex feminin".

Dintre toate tradițiile, cea vestimentară, respectată cu foarte rare excepții, prima care apare fascinantă călătorului, rămîne portul sari-ului. Fie că urci în boeinguri supersonice, fie că vizitezi institute de proiectări, spitale, cariere de piatră, participi la seminarii internaționale sau la festivități, pretutindeni întîlnești stewardese, arhitecte, infirmiere, sfărmătoare de piatră, actrițe sau ziariste mișcîndu-se nestingherite în portul tradițional. Femeia indiană, cu tenul ei brun, cu dinții scăpărînd de un alb strălucitor, cu mersul ei grațios, dă într-adevăr falduriior sari-ului, înfășurat de-a lungul trupului fără să aibă nevoie de ac sau ață, o noblețe desăvîrșită și îți bucură ochii cu desenele și cu-

iorile așezate pe pînza fină de bumbac sau mătase. Și nu poți să nu te gîndești cîtă dreptate avea Proust cînd scria: „Numai cine nu are gust se teme de culoare".

Femeia a fost dintotdeauna un personaj cheie în societatea indiană și nu este de mirare că cineaștii indieni au făcut din ea, din ce în ce mai mult, personajul central al filmelor lor. Trei dintre edițiile *Festivalului internațional al filmului de la Delhi*, pe care am avut prilejul să le urmăresc ca oaspete ai Ministerului Informației și Radiodifuziunii (organizatorul lor), mi-au relevat preponderența subiectelor ce gravitează în jurul destinului femeii de azi, al șanselor ei de emancipare, al efortului insistent pe care-l face pentru a depăși handicapurile obiceiurilor amintite, printr-o profesiune proprie și o independență reală. Această luptă de ordin moral are loc în condiții specifice, în care, potrivit ultimului recensămînt din 1981, la 1 000 de bărbați sînt 935 de femei, situație ce decurge din consecințele inegalității multimilenare care făcea ca fetele să nu fie dorite în familiile indiene. O atare situație avea în vedere și Indira Gandhi — vreme de aproape 20 de ani prim-ministru al Indiei — cînd spunea: „Aparțin celei mai numeroase minorități, care în toată lumea și de-a lungul istoriei a trebuit să facă față discriminărilor".

Astfel, spre deosebire de filmele cineaștilor occidentali, urmărind și ei de mai bine de un deceniu, dar pe alte planuri și în alte împrejurări istorice, tendințele femeilor de a-și impune integral statutul egal în societate, aici, în India, și respectiv în filmele indiene, procesul de emancipare nu se raportează atît la poziția bărbatului, față de care, cum aminteam, există de aproape patru decenii drepturi egale, ci față de concepțiile conservatoare tradiționaliste.

Și, totuși, aceleași tradiții statuate în sanscrită de același cod al lui Manu — legenda îi acordă după potop același rol ca lui Noe și arcai sale — conchid cu o înțeleaptă observație: „Acolo unde femeia trăiește în amărăciune, curînd întreaga familie se va destrăma, dar acolo unde se bucură, familia va prospera". Este o imagine pe care India contemporană, aflată la ora modernizărilor (în ciuda procentului de analfabetism — 80%, țara este cea de a zecea putere industrială a lumii), o transformă în viața de zi cu zi prin rolul și locul important rezervat femeii în societatea actuală.

ADINA DARIAN

FEMEIA JAPONEZĂ

Dacă iei lumina din ochii unei fete îndrăgostite, zîmbetul unei femei privind peste mare și așteptîndu-și iubitul îmbarcat pe corabie, inima inocentă a unui copil și le implantezi într-un trup mic, sănătos și încoronat cu un cap decorat cu păr negru, ochi de abanos și un năsuc mic, ai lîngă tine femeia japoneză tipică — gentilă, afabilă, zîmbitoare și liniștită, plăcută în toate împrejurările, extrem de moderată și surprinzător de agreabilă. S-a repetat adesea că încă se așteaptă apariția artistului care să poată reda perfect pe pînză, în marmură sau piatră, gingășia neasemuită a femeii japoneze. Este ceea ce s-a spus adesea despre femeia niponă, de cînd Japonia s-a deschis către lume, la jumătatea secolului trecut, opinie rămasă pînă as-

tăzi în conștiința străinilor care au cunoscut arhipelagul.

S-ar părea că, după o asemenea descriere, femeia arhipelagului nipon este fericită, că ea ar trebui să fie invidiată de surorile ei din alte țări ale lumii. Așa să fie oare? Mergînd duminica în Ginza, pe străzile de promenadă ale acestui cartier comercial central al orașului Tokio, am încercat să observ feminitatea femeii japoneze de astăzi. În kimono sau îmbrăcată în veșminte ultramoderne, lansate de miss Kinuko Ito — o faimoasă femeie ajunsă din simplă modistă a treia în ierarhia „Miss Univers" a anilor '50 — femeia de astăzi a arhipelagului de la Soare Răsare se detașează ca o făptură singulară, situată „la ani-lumină" depărtare de frumusețile din trecutul Japoniei, reprezentate de obicei de vestita gheișă. Este o constatare doar de suprafață, deoarece controversa în jurul femeii japoneze se duce, în realitate, asupra problemei fundamentale a existenței ei psiho-sociale, și anume: cît de supusă este ea față de bărbat? E ea ființa plăpîndă și gingașă care doar naște și crește copiii japonezilor sau femeia japoneză este o ființă omenească extrem de calculată, inteligentă și cu inimă de oțel? Și într-un caz și în altul, japoneza este, fără îndoială, dominată de bărbat. De ce?

Pare cel puțin ciudat, pentru că în societatea niponă dominația bărbatului nu a existat întotdeauna. Cea mai importantă zeitate în mitologia niponă este Amaterasu (Zeița Soarelui); japonezii au avut regine și împărătese celebre, cum au fost Himeko, Iyo, Jingo, Koken, Romiyo, Suiko, toate din istoria veche a Japoniei; în secolul XII a rămas vestită Masako Hojo, femeia care și-a părăsit iubitul în ajunul nunții cu feudalul Taira și s-a căsătorit, peste noapte, cu războinicul Yoritomo Minamoto, creatorul primei dinastii de șoguni (dictatori) japonezi, reușind să conducă țara, din umbră, cu mînă de fier. Cu toate acestea, femeia japoneză a devenit supusă orbește bărbatului, în mare măsură datorită religiei budiste care a educat-o nu numai să fie devotată total soțului, ci și să se bucure de fiecare minut al supușeniei ei față de bărbat.

Dominația bărbatului asupra femeii în societatea niponă are, în cele din urmă, cauze economice. Ea lucrează doar în intervalul de la terminarea colegiului sau universității pînă la căsătorie, după care se retrage și se ocupă exclusiv de familie. Puține femei în Japonia rămîn în cîmpul muncii, dedicîndu-se profesiei alese după terminarea universității și primind salarii mult mai mici decît bărbații. În acest fel, ele sînt total dependente de soț, care rămîne șeful familiei, hotărînd în orice problemă și bucurîndu-se de toate privilegiile, în timp ce soția muncește, cum spun adesea chiar japonezii, ca o sclavă, suportînd ceea ce este de nesuportat. În ciuda acestei situații, femeia japoneză găsește înțelepciunea și forța de a rezista cu stoicism și chiar de a fi mulțumită văzînd cum îi cresc copiii și cum soțul este satisfăcut de munca lui.

Cu toată supușenia ei, femeia niponă a încercat cînd și cînd să spargă dominația bărbatului, uneori cu cinism, ură și răzbunare. A rămas, de pildă, celebră doamna Fuji Murayama, fiica fondatorului ziarului „Asahi Shimbun", unul dintre cele mai mari cotidiene nipone, respectat pentru neutralitatea și lipsa de subiectivism în relatarea evenimentelor. Moștenind ziarul de la tatăl ei, Fuji a instituit reguli drastice de prezentare a faptelor pentru care a intrat în conflicte așa de mari cu corpul editorial încît s-a ajuns la tribunal.

În spiritul tradițiilor japoneze se mențin încă și regulile stricte ale relațiilor dintre bărbat și femeie, în ciuda schimbărilor înnoitoare care au loc în privința căsătoriei, divorțului, drepturilor politice etc. În acest sens rămîne semnificativă relatarea ziarului „The Japan Economic Journal", în numărul din 4 iunie 1985, în care se arată că doamna Ma-

SECVENȚE

Ziarele americane continuă să acorde spații mari activității „centrelor medicale feministe". Un asemenea centru s-a înființat și la Los Angeles. Doamna Dobner, mamă a șase copii, este fondatoarea unui asemenea centru. Împreună cu o doctoriță, colaboratoare apropiată, și-a pus la dispoziție cinci camere din locuința ei, dealtfel destul de spațioasă, pentru amenajarea centrului. Canapele, truse medicale, un mic laborator de analize etc. Pe pereți, un afiș simplu: „Sînt mîndră că sînt femeie!" Centrul este frecventat numai de militante ale mișcării feministe, care vin aici pentru a afla cum se poate diagnostica o sarcină, cînd este bine să începă relațiile sexuale, ce regim de viață trebuie să urmeze o viitoare mamă ș.a. Doamna Dobner explică, fără ocolișuri: „Se impunea de mult organizarea unui astfel de centru. Multe femei doresc să aibă copii și nu știu cum să procedeze, care este perioada cînd pot rămîne însărcinate. Ele trebuie să știe foarte exact ce se petrece în propriul lor trup. Asta nu-i un lucru lipsit de pudoare. În plus, printr-o serie de întîlniri cu juriști, noi căutăm să înarmăm femeile cu toate cunoștințele necesare pentru a putea lupta eficient împotriva acelor bărbați care vor să le înșele într-un mod sau altul. Am alcătuit, de asemenea, mai multe grupe „anti-viol", inițial, ne-am mulțumit să-i admonestăm pe bărbații care își maltratau nevestele. Făceam de gardă la ele acasă, pentru a-i împiedica să revină. În prezent, aproape toate militantele noastre se antrenează în tehnica de luptă „aikido", multe învățînd și judo sau karate. Femeile americane au nevoie de sprijinul soților, mai ales din rațiuni economice. Sper că în curînd lucrurile să se schimbe însă și la noi. Mă gîndesc că salariile să se atribuie potrivit calificării și nu în funcție prestate și nu după sex. «La muncă egală, salariu egal cu bărbații» este deviza noastră socială."

*

„...Nu știu exact ce caut. Nu mă interesează decît munca mea. Nu știu ce este bun și ce este rău în mine. Nu eu mi-am ales felul de a fi. Nu sînt autoarea nevoilor și ambițiilor mele. Dar nici nu le voi renega sau regreta. Sînt ceea ce sînt și așa voi fi în continuare..." Este o secvență din romanul lui Ellen Gilchrist, „Bunavestire", în care eroina își anunță printr-o scrisoare soțul că vrea să divorțeze. Autoarea dă glas sincerității depline a

yumi Moriyama, viceministru parlamentar în Ministerul de Externe japonez, a protestat cu o săptămînă înainte împotriva hotărîrii clubului sportiv „Koganey County Club" de a nu-i permite să participe la turneul de golf din simbăta precedentă, la care au luat parte 12 șefi de misiuni diplomatice și 9 înalte oficialități japoneze. Conducerea a invocat regula acestui prestigios club din Japonia — apropiat de capitala niponă — ce interzice femeilor să joace golf în zilele de week-end și de sărbătoare, rezervate exclusiv bărbaților. Chiar și ministrul de externe Shintaro Abe, un susținător al drepturilor egale pentru femei, a trebuit să cedeze conducerii clubului, care a rămas fermă pe poziție, afirmînd că „regula e regulă. Femeile pot juca în timpul zilelor lucrătoare ale săptămînii, ca vizitatori, dar li se refuză cererea de a juca în zilele de week-end, chiar dacă premierul britanic Margaret Thatcher ar dori să joace pe terenurile acestui club."

Este o mentalitate regăsită astăzi în felul de a fi al niponilor, ce întristează ochii fetei japoneze îndrăgostite, zîmbetul unei femei ce-și așteaptă iubitul și inima de oțel a femeii japoneze.

FLOREA ȚUIU

AMERICANE

unei femei curajoase, decisă să ia totul de la început, refuzînd să rămînă în continuare o simplă anexă a bărbatului. Subiectul revine, într-un șir de alte nuvele și romane americane, multe dintre ele devenind „best-sellers". Ellen Gilchrist, Hilma Wolitzer, Doris Betts, Ellen Douglas, Laurie Colwin, Ann Beattie, Mary Lee Settle, Endora Welty, Marcy Heidish, Diane Johnson, Elizabeth Spencer, Anne Tyler — iată o listă lungă de autoare americane „la modă", cu romane inspirate, mai ales, din viața femeii americane, care fără să-și fi proclamat ca obiectiv strategic acest lucru, reușesc, odată cu trecerea anilor, să se impună atenției cititorilor, trecînd, pe nesimțite, în umbră lunga „trufie masculină" din literatura americană. Critica de specialitate apreciază că, în prezent, tonul în literatura americană de calitate îl dau femeile, în cea mai mare parte tinere scriitoare, care s-au lansat de-a dreptul spectaculos. Un fenomen ce reprezintă o noutate absolută în literatura americană. Poate că nu întîmplător în anul 1983 toate premiile naționale pentru proză au fost acordate unor scriitoare.

*

„Micuțul Charlie dintr-un orășel californian a împlinit doi ani. Evenimentul nu s-a consumat numai în mijlocul familiei, ci a ajuns în multe ziare chiar pe pagina întîi. Prin cuvinte lipsite, de multe ori, de eleganță academică, numeroase persoane își exprimau opiniile în legătură cu implicațiile morale, sociale și medicale pe care le pot avea „mamele de împrumut".

Dacă într-o familie, îndeobși din cele înstărite, soția nu poate face copii, problema se poate rezolva în mod cu totul original: contra unei sume însemnate, se închiriază o „mamă de împrumut". Cu asistență juridică de rigoare, trocul sexual este perfectat pînă în cele mai mici amănunte, „mama de împrumut" angajîndu-se în scris că renunță la orice drepturi asupra copilului, imediat după nașterea sa. Mama lui Charlie, mamă „incubator", declara cu o seninătate descurajantă: „Am suferit nouă luni, cît am crescut în mine sămînța domnului R. și iată că am cîștigat cincisprezece mii de dolari. Nu e o afacere bună?"

Așa e, e o afacere nemaiîntîlnită. Dar cred că și cea mai tristă afacere din cîte se pot petrece în lume.

VIOREL SĂLĂGEAN

Bucureștiul anului 2000

— *Să ne închipuim că ne aflăm în anul 2000 și că împreună cu dv., tovarășa* **Tamara Stănescu**, *arhitect-șef adjunct al municipiului București, vizităm orașul nostru...*

— Ar trebui să spun înainte de toate că un periplu urbanistic în Bucureștiul contemporan are suportul tonic al certitudinii. La unison cu dinamica, cu ritmul și amplitudinea remodelărilor înregistrate în procesul de transformare a societății românești, Capitala se înscrie cu realizări de valoare pe coordonatele demnității umane, și deci în corelare firească cu noile exigențe ale calității vieții, ale comenzii sociale.

Aceste valențe calitative ale orașului se regăsesc în noua sa zestre locativă, ca efect al restructurării unor mari zone periferice (ce s-au constituit în multe cazuri în acțiuni de asanare urbană), în redimensionarea corespunzătoare a echipamentului tehnico-edilitar și îmbogățirea cu noi edificii social-culturale, în marea lor majoritate cu caracter unicat.

— *Dorim să anticipăm...*

— Evident. Însă anticipațiile au temeiul împlinirii, pentru că împliniri sînt marile cartiere de locuințe Drumul Taberei, Pantelimon, Iancului, Militari, Berceni-Olteniței, 1 Mai, Colentina, Moșilor, Băneasa și, odată cu acestea, reorganizarea și remodelarea circulației orășenești, Magistrala I Metrou, crearea salbei lacurilor din nordul Capitalei. Toate acestea constituie o temelie trainică pentru împlinirile viitoare prefigurate în schița de sistematizare a Capitalei.

În perspectiva anului 2000, fiecărei familii îi va reveni o locuință complet echipată și fiecărei persoane, o cameră, în condițiile creșterii la 14 mp a suprafeței locuibile pe locuitor. În acest sens, vor fi încheiate marile ansambluri Aviației, Giulești—Cringași, Berceni—Olteniței, Titan, Păcii, Mărgeanului, se vor întregi principalele magistrale de circulație Mihai Bravu, Tudor Vladimirescu, Panduri, Sebastian, se vor realiza noi ansambluri de locuințe în cartiere cu fond restructurabil, Călărași, Theodor Speranția—Labirint, Dudești, Vitan, Văcărești, Sălaj, Ferentari, se va realiza, de asemenea, intrarea în cartierul Drumul Taberei—zona Răzoare. Vor fi încheiate lucrările de mare și complexă ampioare ale centrului civic.

— *Înțelegem că dezvoltarea urbanistică a importantelor zone orășenești pune problema repartizării corespunzătoare a dotărilor social-culturale, incumbă, de asemenea, rezolvarea problemei circulației, a transportului în comun, a spațiilor verzi și de agrement.*

— Desigur... În următorii 15 ani vor fi create zone reprezentative în fiecare ansamblu de locuințe, zone în care vor fi grupate magazine generale sau universale, cinematografe, cluburi, sedii administrative, școli, policlinici, case de sănătate, spații comerciale, toate acestea cu scopul reducerii distanței între locuințe și dotările necesare, descongestionării zonei centrale, descongestionării transportului în comun. Astfel, urmează să se realizeze: *piețe multifuncționale* în zonele Văcărești, Titan, Timpuri Noi, Colentina, Chitila, Giurgiului, Alexandriei, Lujerului, Chirigiu, Dorobanți, Floreasca, precum și noi piețe de cartiere în Aviației, Mihai Bravu, Dristor, str. Galați, B-dul Brîncoveanu, șos. Vitan; *magazine universale* în ansamblurile Drumul Taberei, Piața Chirigiu; *magazine generale:* în Piața Pieptănari, șos. Chitilei, zona Rahova—Antiaeriană, Brîncoveanu, Mihai Bravu—Dristor; *complexe de sănătate:* în principalele zone de locuit ale Bucureștiului: Berceni, Lacul Tei, Giulești, Colentina.

Cred că nu este lipsit de interes să amintesc și de faptul că vor mai fi construite *cinematografe* în B-dul 1 Mai, șoseaua București Noi, Piața Muncii, Piața Vitan, B-dul Leontin Sălăjan, B-dul Păcii, Crîngași, precum și *case de cultură, cluburi* în Titan — Centru, I.M.G.B., str. D. Petrescu și altele.

De asemenea, rețeaua de *unități sanitare* se va îmbogăți cu noi policlinici și un spital în Drumul Taberei.

Se vor rezolva, în continuare, coroborat cu necesitățile de trafic, problemele circulației și transportului în comun prin realizarea *pasajelor rutiere* sub și supraterane din Piața Victoriei, Lujerului, Călărași, 1848, Giurgiului (care le vor completa pe cele deja executate — Obor, Podul Grand, Piața Muncii) și pasaje pietonale în toate zonele și intersecțiile de mare trafic. Preluarea în condiții optime a marilor fluxuri de pe principalele direcții de circulație ale orașului se va rezolva prin întregirea primei magistrale de metrou Titan—Militari cu tronsonul Gara de Nord și prelungirea acestuia pînă în Piața Victoriei, unde se va face joncțiunea cu Magistrala II, I.M.G.B.—Pipera, în prezent în execuție.

În perspectiva anului 2000 va fi dată în folosință magistrala inelară prin intermediul căreia se va face o legătură rapidă între toate cartierele de locuințe dispuse în jurul zonei centrale.

Concomitent, se vor dezvolta *rețelele* de tramvaie pe arterele inelare și de penetrație în oraș, în paralel cu rețeaua de troleibuze ce urmează să deservească zonele dens populate și să funcționeze pentru deplasări de scurtă distanță. Dacă la cele de mai sus vom adăuga lucrările de sistematizare a Dîmboviței, magistrală cu oglindă de apă curată, marile zone plantate prevăzute în zona de sus a Capitalei, realizarea Lacului Morii Ciurel și a zonei de agrement adiacentă, precum și noile spații plantate în cartierele de locuințe și ampiele lucrări ale Canalului București — Dunăre, din zona de sud, vom avea imaginea nu numai a drumului parcurs, ci și a treptelor pe care le vom urca.

CAROL ROMAN

2000

cluburi în Titan — Centru, I.M.G.B., str. D. Petrescu și altele.

De asemenea, rețeaua de *unități sanitare* se va îmbogăți cu noi policlinici și un spital în Drumul Taberei.

Se vor rezolva, în continuare, coroborat cu necesitățile de trafic, problemele circulației și transportului în comun prin realizarea *pasajelor rutiere* sub și supraterane din Piața Victoriei, Lujerului, Călărași, 1848, Giurgiului (care le vor completa pe cele deja executate — Obor, Podul Grand, Piața Muncii) și pasaje pietonale în toate zonele și intersecțiile de mare trafic. Preluarea în condiții optime a marilor fluxuri de pe principalele direcții de circulație ale orașului se va rezolva prin întregirea primei magistrale de metrou Titan—Militari cu tronsonul Gara de Nord și prelungirea acestuia pînă în Piața Victoriei, unde se va face joncțiunea cu Magistrala II, I.M.G.B.—Pipera, în prezent în execuție.

În perspectiva anului 2000 va fi dată în folosință magistrala inelară prin intermediul căreia se va face o legătură rapidă între toate cartierele de locuințe dispuse în jurul zonei centrale.

Concomitent, se vor dezvolta rețelele de tramvaie pe arterele inelare și de penetrație în oraș, în paralel cu rețeaua de troleibuze ce urmează să deservească zonele dens populate și să funcționeze pentru deplasări de scurtă distanță. Dacă la cele de mai sus vom adăuga lucrările de sistematizare a Dîmboviței, magistrală cu oglindă de apă curată, marile zone plantate prevăzute în zona de sus a Capitalei, realizarea Lacului Morii Ciurei și a zonei de agrement adiacentă, precum și noile spații plantate în cartierele de locuințe și amplele lucrări ale Canalului București — Dunăre, din zona de sud, vom avea imaginea nu numai a drumului parcurs, ci și a treptelor pe care le vom urca.

CAROL ROMAN

CENTRALA NUCLEARO-ELECTRICĂ CERNAVODĂ, UN ÎNSEMN AL „EPOCII CEAUȘESCU"

Ianuarie 1979. O dată cu titlu de unicat în istoria energetică a patriei. Președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, semnează decretul pentru aprobarea lucrărilor de construcție a primei centrale nucleare-electrice din România. Astfel, țara noastră trece la înfăptuirea unui obiectiv de mare importanță prevăzut în programul energetic, obiectiv subsumat unei adevărate viitoare „constelații" energetice de acest gen, care, conform directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, urmează să se construiască în diferite zone ale țării. Deopotrivă, lucrările propriu-zise, care au debutat în anul 1980, vorbesc elocvent despre preocuparea constantă a conducerii partidului și statului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru creșterea și diversificarea resurselor energetice ale țării, condiție fundamentală pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000.

Și iată că în apropierea Canalului Dunăre — Marea Neagră, în spațiul dintre Dunăre și Mare, sentimentul mîndriei este încununat perpetuu de sublime fapte de construcție. Să amintim mai întîi constructorii și specialiștii cărora li s-a încredințat înălțarea acestui nou obiectiv industrial, de o importanță covîrșitoare. În primul rînd beneficiarul: Întreprinderea nuclearo-electrică Cernavodă. Apoi constructorii propriu-ziși; executanții lucrării: cei de la Întreprinderea de antrepriză construcții nucleare, Întreprinderea de antrepriză montaj service automatizări telecomunicații și Antrepriza nuclear-montaj, care are și cea mai mare pondere. Prin strădania zilnică a destoinicilor oameni ai muncii de la întreprinderile furnizoare și beneficiare, decorul țării noastre se va îmbogăți cu un peisaj inedit: 5 unități, adică reactoarele plus instalațiile lor auxiliare. Ceea ce este mai important — fiecare dintre aceste reactoare va avea o putere instalată de cîte 700 MW, un adevărat soi de lumină vie, pe care Dobrogea îl va trimite către alte viitoare puncte fierbinți ale țării, în Transilvania, în Moldova. Dar, pînă la ora sublimă a intrării în funcțiune a Centralei nuclearo-electrice, în Moldova și în Muntenia, în Transilvania și în Banat, mii, zeci de mii de oameni ai muncii depun un efort neprecupețit pentru a înzestra pe realizatorii efectivi ai obiectivului cu cele mai moderne echipamente, cu materiale realizate la înalți parametri calitativi. Astfel, în avanpremiera unei noi izbînzi istorice, generatoare de profunde implicații, pe adresa Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă sosesc mesaje ale hărniciei din București, de unde Întreprinderea de mașini grele expediază echipamente pentru partea nucleară și pentru partea clasică, de la

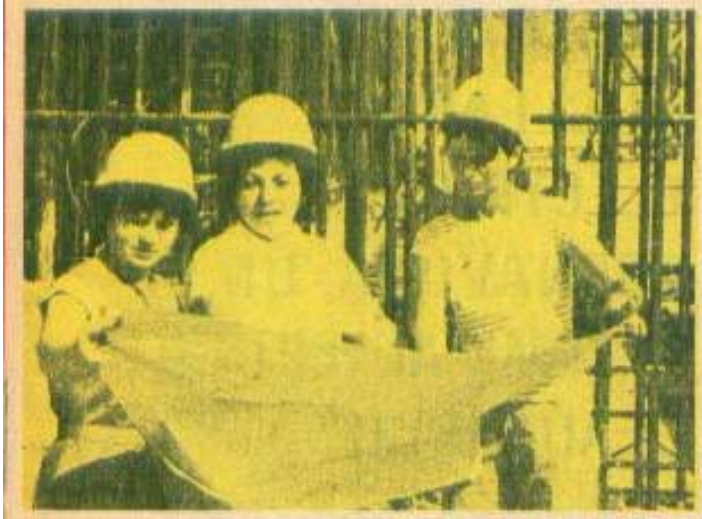

Ploiești, de unde Întreprinderea de utilaj chimic trimite părțile specifice ale centralei, adică filtre și rezervoare, de la Tîrgoviște, de unde Întreprinderea de utilaj petrolier expediază armături și reglaje pentru partea nucleară, din Craiova, de unde „Electroputere" furnizează echipamente pentru partea electrică, din Bocșa, de unde Întreprinderea de construcții metalice trimite chiar construcțiile metalice aferente părții nucleare și celei clasice, de la Hunedoara, de unde colective ale Combinatului siderurgic înalță între Transilvania și Dobrogea un adevărat pod din oțel-beton (pentru obiectivele nucleare), din nou din București, de unde „Automatica" expediază echipamentele de comandă și control, din nou și iarăși din multe, multe localități ale patriei, pe care spațiul nu ne mai îngăduie să le enumerăm. Toată această muncă imensă, asiduă și de cea mai înaltă calitate profesională se constituie într-un adevărat simbol al unității trainice a întregului nostru popor în jurul partidului, al secretarului său general. Acum, la Centrala nucleroelectrică de la Cernavodă, ca și ieri, la Canalul Dunăre — Marea Neagră, ca și la Roșia Poieni, sau Călimani, sau Rovinari, sau Valea Sebeșului, sau Bistra — Poiana Mărului.

Într-o economie fundamentată pe acumulări fără precedent, în condițiile unui înalt nivel de dezvoltare industrială, oamenii muncii demonstrează încă o dată că, acționînd în spirit revoluționar, sub conducerea Partidului Comunist Român, printr-o întîlnire fericită a dîrzeniei, a muncii, a priceperii și a științei, a tehnicii avansate și a cutezanței nestrămutate, realizarea de grandioase și inedite construcții este perfect posibilă. Într-un perpetuu anotimp al muncii, zi și noapte, peste 6 000 de oameni reeditează cu rîvnă, cu abnegație, pe șantierul primei noastre centrale nucleare, „orele de clasă" ale unei noi și adevărate școli a romantismului revoluționar, o reală școală a tinereții de spirit, nu mai puțin a tinereții propriu-zise, în condițiile în care majoritatea celor peste 6 000 de constructori ai obiectivului sînt cei mai buni dintre cei mai buni absolvenți ai ultimelor promoții ale facultăților cu profil tehnic. Un singur exemplu: din cei peste 200 de oameni ai muncii ai întreprinderii beneficiare, 45 sînt stagiari în anul I, II și III. În această nouă și înaltă școală decisă spre izbîndă trebuie să evidențiem faptul că sînt prezente, ca la ridicarea oricărui alt edificiu important al patriei, femeile. Aici, ca și pe șantierele Canalului Dunăre—Marea Neagră, prezența lor confirmă statisticile sociale, în ceea ce privește ponderea lor în profesii altădată cu caracter masculin. Pe șantierul centralei le-am și cunoscut pe cîteva dintre ele. Stagiare sau cu state mai vechi în serviciu, ele toate sînt înnobilate de aureola unei munci inedite prin prioritatea ei națională.

Liliana Comănescu, care la 25 de ani este fizician în cadrul serviciului de securitate nucleară a întreprinderii beneficiare, ne-a proiectat un adevărat film vorbit al lucrării, explicîndu-ne cum fisiunea uraniului conduce la degajarea de căldură și-apoi, mai departe, la schema clasică de furnizare a energiei. Atît ea, cît și colegele ei au insistat pe tot ceea ce se întreprinde pentru asigurarea calității, dar și pentru respectarea cu strictețe a normelor internaționale în vederea unei perfecte desfășurări a activității nucleare. Detaliat, inginera **Ioana Dina**, singura femeie dintre cei 19 diriginți de șantier cîți are beneficiarul, ne-a vorbit despre metodele propriu-zise de asigurare a securității nucleare. Mai precis, despre faptul că în jurul fiecărui reactor, pămîntul este injectat cu lapte de ciment pînă la 35 de metri. De la **Mariana Stranache**, inginer însărcinat cu urmărirea părții electrice a lucrării, aflăm că înseamnă, la numai 30 de ani, o autentică siguranță profesională. Pe **Valeria Stan**, subinginer constructor, o găsim pe schela clădirii „servicii" de la unitatea nr. 3. Aflasem deja că, la numai 4 ani de la absolvirea facultății, ea este cotată ca unul dintre cei mai buni specialiști ai șantierului. Mergînd, cum se spune, pe flux, intrăm într-unul din reactoare cu inginerul **Doru Copănceanu**. Și n-ai zice că au trecut mai mult de 30 de ore de cînd nu a dormit. Nici el și nici echipa de zidari care betonează sala mașinilor din reactorul nr. 1. Printre ei și **Gabriela Horghidan**, absolventă a liceului de construcții, care mînuiește cu pricepere vibratorul de la pompa de beton. De fapt, în platformă ne conduce inginera **Mariana Radu**, care, la numai 33 de ani, răspunde din partea întreprinderii beneficiare de asigurarea calității lucrărilor. Competența, înalta ei competență profesională ne-a fost subliniată de către directorul întreprinderii, ing. **Dragoș Gabor**. O pricepere reală în meserie, dublată de răspunderea imensă, ce decurge dintr-o conștiință de adevărat comunist. Mariana Radu este secretar-adjunct al comitetului de partid din platformă. Alături de dînsa mai cunoaștem cîțiva oameni ai șantierului, din care ne rezumăm să-i amintim doar pe excepționala sudoriță, specialistă în sudura în cochilie, **Paula Petriceanu**, care, la 26 de ani, este vestită pentru îmbinarea supercorectă a barelor de oțel-beton, precum și pe perechea **Lica** și **Ion Băuceanu**, de pe automacaraua CKD de 16 tone, care de peste 6 ani deservește cu siguranță și pricepere întreg șantierul.

Aceștia toți, precum și colegii lor de șantier locuiesc în cartierul atomiștilor, cum îi spune noului cvartal construit în mod special pentru ei. Un nume în arhitectura orașului, amintind peste ani de un esențial eveniment energetic. Așa cum cartierul Columbia va aminti de grandioasa construcție a Canalului Dunăre — Marea Neagră. Dar pînă la ceasul de tihnă al amintirilor, șantieriștii iau, prin munca lor de zi cu zi, absolut toate măsurile pentru ca indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitelor de lucru, să fie transpuse în fapte demne de evul nostru socialist. Ei vor acționa și de acum înainte cu hotărîre și răspundere pentru accelerarea ritmului de construcție, pentru asigurarea unei înalte eficiențe și calități la toate lucrările de construcție, montaj și punere în funcțiune a Centralei nucleroelectrice de la Cernavodă. Aici, pe malul Dunării albastre.

ANDREEA IOAN

SATUL CARE A DAT ȚĂRII SUTE DE VAGOANE DE CEREALE

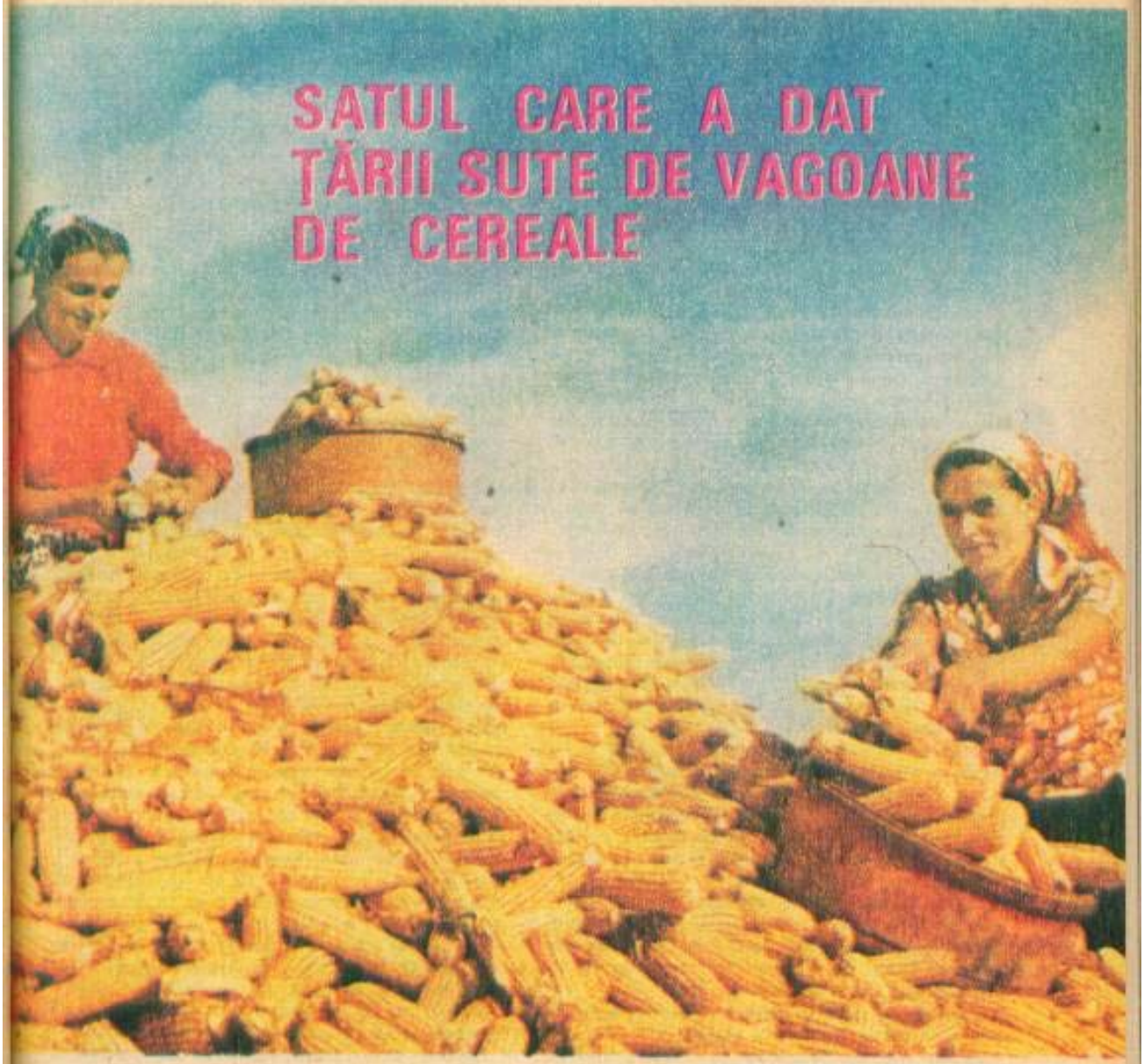

Sună a problemă de aritmetică elementară: se dau localitățile A și B (adică Arad și Timișoara, zicem noi). În care punct se vor întîlni două vehicule care pornesc simultan și cu aceeași viteză din A și B? Răspunsul, pentru un elev, și bănățean, și silitor, este simplu: la Orțișoara. O denumire care arată că oamenii de pe-aici, înclinați spre blîndețe, își iubesc cuibul natal, alintîndu-l cu dulce diminutiv — Orțișoara. Ca pe-o fetița. Ca pe copila fratelui bun de peste drum.

Firește că nu amintirile din școala elementară ne-au îndemnat spre Orțișoara și nici chemarea mîngîietoare a numelui așezării. Am ales una din comunele bănățene care a dat în acest an țării peste 100 de vagoane de cereale. Un lung, foarte lung tren încărcat cu grîne, și asta în condițiile cînd primăvara n-a mai fost primăvară și vara n-a mai fost vară, cînd ploaia n-a plouat, iar soarele-a sorit amarnic, peste ogoarele speriate ale țării. 100 de vagoane de pîine, un tren ca un imens car triumfal al victoriei omului asupra naturii.

Orțișoara — centru politico-administrativ. Călacea. Ați auzit de băile de la Călacea? Cornești. Pentru istorici, pentru arheologi, satul constituie o suculentă emanație de relicve, care atestă că în mileniul II î.e.n. teritoriul actualului județ era cuprins în marea vatră de civilizație tracică. Seceani. Trei generații de bărbați ale căror cizme au tropotit pe podiumul de onoare al țării, într-o minunată suită de dansuri bătrînești; ei sînt „Sorocanii". Aceasta ar fi alcătuirea administrativă și paraadministrativă a Orțișoarei, comună mare, cu peste 5 000 de suflete, a căror ocupație principală este, desigur, agricultura. Patru sate, patru C.A.P.-uri și un I.A.S. Și dintre acestea ne-am oprit la cel condus de **Doina Jurculeț**, și președintă și inginer-șef, și secretar cu probleme economice al comitetului comunal de partid.

La Orțișoara se cultivă grîu și porumb, și floarea-soarelui, și orzoaică. La Orțișoara, în zori soarele răsare, înălțîndu-se dincolo de marea de grîu, și aerul miroase a pîită și aerul se rumenește cu-ncetul, cum se rumenește pita-n cuptor, și-n vîntul răcoros de dimineață, cucuruzul unduie alene, gîndind poate să lanseze asupra cerului pustiit de nori „pedeapsa" vegetală a obuzelor sale mustăcioase — știuleții, în vreme ce floa-

rea-soarelui își rotește goniometrele portocalii, încercînd să localizeze în imensitatea deșertului albastru vreo urmă de cirus aducător de ploaie. La Orțișoara, în arșița amiezii, vizitatorul nu știe că, uite, lanul de orzoaică, tocmai treierat, a dat aici, în acest C.A.P., o producție nemaiîntîlnită, aproape 5 000 kg la hectar, cu mult, foarte mult peste plan. Încă un record, circumscris realizărilor pe care și le-a propus unitatea!

La Orțișoara, cînd soarele răsare, femeile se strigă pe la porți și-o iau cu rîvnă spre cîmp, să-și împlinească slujba ancestrală, de responsabile ale ogoarelor, de mame ale pîtei și-ale coleașei, cum se spune pe-aici mămăligii. Harnică, trece pe uliță **Saveta Popa**, șefă de echipă la sectorul vegetal și președintă a comisiei femeilor, și trec **Magdalena Kunst** și **Magdalena Faur** și **Sofia Șerban** și **Oană Florica** și trece spre loturi chiar contabila-șefă **Helga Leh** și multe, multe femei, cărora dacă le-aș înșira doar numele, după o mai veche idee de-a mea, ar ieși un reportaj sui-generis. Să repet o banalitate aparentă. Aparentă pentru că faptul, banal în sine, este, tocmai prin această perenitate în repetare, încărcat de onorabilitate: agricultura o fac femeile. Aici, în Banat, ca și în Bărăgan, ca și în Transilvania. Țăranii noștri sînt, de fapt, țărăncile, cu adevărat păstrătoare ale tradiției agricole ale acestei țări. Ele au smuls pămîntului, în 1976, o producție record de 398 210 kg de floarea-soarelui, iar în 1978 de 1 858 tone de grîu. Ele sînt autoarele recordului la orzoaică din acest an. Ele, alături de toți cooperatorii comunei, au pornit pe linia de pînă a țării peste 100 de vagoane de grîne.

Între localitățile A și B, adică între Arad și Timișoara, altădată, cînd țărăncile terminau cu treburile cîmpului, își petreceau vremea grijind pe lîngă casă, torcînd și cosînd, și împletind, și depănușînd, ducîndu-și viața lor de țărănci, o viață rurală, aceeași mereu, neatinsă de aripa sprințară a industriei.

Astăzi, încheierea unei campanii agricole coincide cu deschiderea, ca să zic așa, a campaniei micii industrii, care aici, la C.A.P. Orțișoara, are compartimente cu specific feminin, ceea ce, la urma urmei, este și firesc și drept.

La vizita de lucru în județul Timiș, din septembrie anul trecut, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a ridicat problema modului în care se dezvoltă industria mică pe aceste meleaguri, dînd indicații pentru ocuparea forței de muncă locale în tot timpul anului și pentru utilizarea materialelor refolosibile și a resurselor locale. În spiritul acestor prețioase indicații s-a trecut la reactivarea micii industrii în C.A.P.-uri.

Zis și făcut. Promptitudinea și inițiativa, gîndirea și disciplina feminină și-au spus cuvîntul. C.A.P. Orțișoara a cumpărat de la Fabrica de pălării un darac mai vechi (în curînd va fi adusă și o mașină de tors). Și așa a luat ființă „plăpumăria". Se fac prestări de servicii pentru populație, dar se dărăcesc și resturile de lînă de la Fabrica de pălării.

S-au cumpărat mașini de cusut și se preiau resturi de la Întreprinderea de confecții „Bega"; și s-a pornit activitatea atelierului de croitorie. S-a adus o mașină de tricotat și se tricotează peste 100 de modele. S-a deschis, de asemenea, o gogoșerie-langoșerie, ale cărei produse au, firește, mare trecere la elevii școlii profesionale, ai liceului agricol, ai școlii generale. Se va da în folosință un incubator pentru nevoile comunei. Totul este ieftin. Și rentabil. Și cu caracter de prestări de servicii pentru populație. Cînd se prășește, atelierele se închid. **Barbara Hegesi**, șef sector anexe, **Maria Moldovan**, croitoreasă, **Elisabeta Dogaru**, plăpumăreasă, împreună cu colegele lor redevin ce-au fost întotdeauna: țărănci, semnatare, alături de celelalte femei, ale cărții de recorduri agricole de la Orțișoara.

În aceste file ale onoarei agricole să mai adăugăm cîteva lucruri. La fondul de stat, livrările comunei sînt foarte bune. La carne de porc s-au livrat 32 de tone, planul la lapte, de 1 070 de litri, a fost depășit încă din luna iulie, și tot în iulie, planul la ouă, de 350 000 de bucăți, a fost îndeplinit. La fel la lînă, la carne de bovine. Totodată, toate unitățile C.A.P. și-au depășit planul la furaje, realizînd balanța furajeră. Tînărul primar **Radu Ioan** insistă să-i amintim pe **Livia** și **Gheorghe Păcuță** din Cornești, care, de la două vaci, au predat, pînă în iulie, 50 hl de lapte, pe **Ivan Ștefan** și pe **Herlea Teodor** din Călacea, care au obținut producții similare.

Recorduri, recorduri, recorduri. Și asta, o repet iar, în condițiile unei vremi neprielnice. Ceea ce, dincolo de faptul că-i neîndoielnic merituos, denotă hărnicia, ambiția, neîndupleca rea țăranului în luptă cu natura, pentru bunăstare. Care bunăstare nu se întrezărește, ci este evidentă în aspectul arhitectural al comunei. În fiecare sat cîte un cămin cultural, cîte o școală generală, cîte o unitate cinematografică. La nivel de comună funcționează 5 grădinițe de copii, un liceu agro-industrial, o școală profesională. Dispensare sînt două: uman, al cărui medic-șef este **Maria Mălai Pistol**, și veterinar, condus de medicul **Dorel Viezure**. Biblioteca are în rafturile ei 32 000 de volume, mai mult de 60 pentru fiecare locuitor, asta în situația în care sugarii ar ști să citească. În ultima vreme s-au ridicat multe case noi și toate casele au băi ca la oraș, iar comuna va fi peste puțină vreme racordată la o centrală telefonică automată. Rețeaua de apă potabilă a fost finalizată în urmă cu 10 ani, iar construirea trotuarelor s-a încheiat deopotrivă. În construcție se află — mîndria orțișorenilor! — un mare complex cultural, care va cuprinde o sală de spectacole de 350 de locuri, o expoziție muzeală — istorie, etnografie—, o librărie, un club al tineretului, un punct de informare și documentare, o bibliotecă social-politică.

De prin casele lor confortabile sau din blocurile I.A.S.-ului, ale S.M.A.-ului, ale Consiliului popular (unul terminat și unul în construcție), țăranii din Orțișoara, în tihna unei după-amieze de duminică, după ce poate că dimineața au mai plantat ceva pomi fructiferi, la îndemnul deputaților **Violeta Sofron** (președintă a Comitetului comunal al femeilor) și al **Feliciei Dinulescu**, de pildă, vor porni spre complexul cultural. Pe scenă: brigada artistică a unuia din cele patru cămine culturale, corul bătrînilor din Seceani, formația de teatru din Cornești, orchestra de muzică populară sau cea de muzică ușoară din Călacea, „Sorocanii", corul mixt din Orțișoara sau foarte nou înființata formație de muzică ușoară a C.A.P.-ului Orțișoara — „Orți '85". Spuneți: nu-i așa că Orțișoara este, cu adevărat, imaginea triumfală a satului modern, socialist?!

AURORA IONAN

Anuar feminin

MAMA LOTRIANEI

ELISABETA TURCU: este maistru constructor. A trecut cu puțin peste 40 de ani. Are în subordine aproape 50 de oameni. A venit la Porțile de Fier II de la hidrocentrala de pe Lotru. A fost printre primii constructori ce au sosit aici pe Dunăre, în Ostrovul Mare. A lucrat, cu formația de lucru pe care o coordonează, la: betonările de la ecluza românească principală, iar actualmente, împreună cu formația sa, execută ultimele finisaje la ecluza românească de rezervă. Este un veteran al șantierelor: a lucrat pe Argeș, Cerna-Tismana, Lotru etc. timp de aproape 20 de ani. Să ne amintim: cu cîțiva ani în urmă, Elisabeta Turcu a fost filmată la Lotru de o echipă a televiziunii, imediat după ce născuse prima sa fetiță, fetiță căreia i-a pus numele Lotriana, nume-simbol pentru familie, nume-simbol pentru fetiță, care acum este mărioică și mîndră că mămica și tăticul ei au pus umărul la înălțarea cîtorva dintre marile cetăți energetice ale patriei. Crescută pe șantiere, printre hidroenergeticieni, poate că și Lotriana va deveni ca mîine constructor de hidrocentrale.

EMBLEMĂ A SOCIALISMULUI, EMBLEMĂ A TINERETII NOASTRE

...Atenție, se închid ușile. Urmează stația... Peronul pe partea dreaptă. Anunț devenit familiar pentru călătorii bucureșteni, un anunț care, cu fiecare an, devine familiar pentru tot mai mulți călători. Cu fiecare nouă stație, cu fiecare tronson nou.

Liceul industrial nr. 21, cu profil de construcții, este binecunoscut în București. De pe băncile lui au plecat mulți tineri capabili, astăzi ingineri constructori sau arhitecți. **STELA ZAHARIA,** absolventă a acestui liceu, este unul dintre tinerii ale căror studii superioare, de specialitate, s-au împletit cum nu se poate mai strîns cu practica profesiei. Spun asta deoarece în 1980, imediat după absolvire, Stela s-a angajat ca muncitor la „metrou", specializîndu-se la injectoare și urmînd, în paralel, seară de seară, cursurile Facultății de subingineri în construcții civile, industriale și agricole. Din prima zi a acestui an i s-a încredințat conducerea unei formații de izolatoare și injectoare.

„Lucrez la metrou de peste cinci ani. Metroul este, indiscutabil, și emblema tinereții noastre. Ca să zic așa, cu metroul am făcut liceul, cu metroul am făcut facultatea. Asta mai ales noi, cei de la «construcții». Fiecare nou tronson, fiecare nouă stație, fiecare interstație nouă, în fine, magistrala I, ne-au umplut sufletul de bucurie și de mîndrie. La sfîrșitul acestui an, adică peste puțin timp, încă 10 kilometri și jumătate vor intra în funcțiune. Asta înseamnă două tronsoane cu 7 stații. Încă o porțiune din cei 35 de kilometri de rețea, stabiliți la cel de-al XII-lea Congres al partidului. Asta înseamnă o deplasare mai lesnicioasă a bucureștenilor între casele lor și locurile de muncă. Este gîndul cu care intrăm în subteran în fiecare tură. Este gîndul cu care eu și colegele mele, veterane ale metroului — Elena Dima, Raveca Amarandei și Viorica Bercea —, ne începem și ne sfîrșim orele zilnice de muncă. Cele două noi tronsoane, uimitoarea stație Piața Unirii II — cea mai adîncă din rețeaua actuală a metroului —, prin care oamenii vor pătrunde în inima Capitalei, sînt fiecare cîte o altă filă din istoria metroului bucureștean, așternută cu scrisul migălos al «scuturilor», al injectoarelor și al altor utilaje, mînuite de mineri și de constructori. Metroul este o carte de onoare a constructorilor lui".

PECIU NOU, UN CUPTOR AMIROSIND A PITĂ...

Duce cu energie receptorul la ureche: „Poimîine primesc pui de-o zi și n-am furaje! Ce le dau să mănînce!?! Să-mi dea PVM și-mi fac eu furaje!". Cîte sentimente nu încap în aceste cîteva propoziții. Cel al iubirii pentru pămînt și pentru roadele sale. Cel al dragostei pentru animale. Cel al grijii față de bunăstarea consătenilor. Cel al datoriei față de-o nobilă profesie, în primul rînd. Profesia de slujitor al pămîntului, pe care **ANA MUREȘAN,** președinta — din 1980 — a C.A.P. Peciu Nou, județul Timiș, o împlinește cu aceeași ardoare de aproape trei decenii.

Dacă m-aș mulțumi să notez, fără comentarii, producțiile record obținute în ultimii 5 ani, spațiul acordat acestei rubrici s-ar epuiza rapid. Să amintesc doar că în ultimii doi ani, probabil și în cei în curs, CUASC-ul Peciu Nou, a cărui președintă este, a fost declarat fruntaș pe țară.

Dacă m-aș mulțumi să descriu — parțial doar — eforturile pe care le-a făcut Ana Mureșan să pună pe picioare un sector — pînă la preluarea conducerii unității ca și inexistent — zootehnia, aș putea, din nou, să epuizez cuadrații acordați acestui text. Să amintesc doar că în 1985 acest C.A.P. realizează „numai" 3 200 l de lapte pe cap de vacă și că localnicii se pot mîndri cu cea mai mare medie la cîștig în zootehnie din județ: 2 800 de lei pe lună!

Să amintesc doar trei producții, toate reprezentînd depășiri de plan: 8 320 kg de orz la hectar, 5 432 kg de grîu, 5 212 kg de porumb.

Ana Mureșan vorbește. Tot ceea ce ea rostește: producții, eforturi, griji, faptul — de excepție și acesta ! — că, de circa un an de zile, în această unitate lucrează, în exclusivitate, numai oame-

nii comunei se configurează într-o frumoasă, onorantă parafrază la jurămîntul agronomului față de pămîntul țării, față de bogățiile acestuia, jurămînt rostit tainic, cu glasul duios al inimii, în urmă cu treizeci de ani, cînd Ana Mureșan pleca de pe băncile facultății.

CERCETĂTOAREA ȘI... „MEDICAMENTELE MĂRII"

O privesc și o ascult. Cu uimire și admirație. Cu bucurie și cu interes. Aproape nu-mi vine să cred că femeia, tînără și frumoasă, veselă și deosebit de dezinvoltă este o reputată cercetătoare și inventatoare. La anii săi are deja opt, da, opt invenții brevetate și încă altele în curs de examinare. Numele său? **NATALIA ROȘOIU.** Doctor chimist, cercetător științific. Locul de muncă? Institutul român de cercetări marine Constanța. Este totodată, de cinci ani, membră a Comitetului de biochimie marină al Comisiei internaționale pentru explorarea științifică a Mării Mediterane. Îmi spune că cercetarea este vocația sa, marea sa pasiune. Drept suport sînt și cele peste 30 de lucrări științifice publicate. Toate avînd ca temă valoarea și potențialul de substanțe bioactive ale organismelor mării, care reprezintă o sursă importantă de substanțe farmacodinamice active pentru terapeutica viitorului. Iar teza sa de doctorat se ocupă tot de caracterizarea unor produși biologici activi din organismele marine cu utilizare în industria farmaceutică. Cercetările Nataliei Roșoiu, începute în 1979, în colaborare cu Institutul de cercetări chimico - farmaceutice din București și desfășurate sub controlul riguros al Comisiei medicamentului din cadrul Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetării farmaceutice au dus la obținerea din pește mărunt — banala hamsie —, meduze, alge, raci, scoici, ficat de rechin, a unor valoroase și eficiente medicamente. Produsele au acțiune cu precădere antireumatică și antiinflamatorie. Gîndirea iscoditoare a cercetătoarei Natalia Roșoiu, care deseori a făcut din noapte zi, veghind ceasuri nesfîrșite experiențele în laborator, a dus la realizarea „șarjei zero" a altor două medicamente originale obținute din aceeași materie primă, sub forma de sprayuri și frecții cu multiple calități terapeutice, antiinflamatorii, biostimulatori. Marea Neagră, superba noastră mare — afirmă Natalia Roșoiu —, prin organismele sale este un izvor nesecat de viitoare medicamente utilizabile în terapia ulcerelor, astmului, spondilozei. Totul este ca acest izvor să fie valorificat. Împreună cu colectivul de specialiști de la Institutul român de cercetări marine Constanța, Natalia Roșoiu pregătește pentru sănătatea noastră „medicamentele mării".

PRIMĂRIȚA UNEI COMUNE CARE EXPORTĂ STÎLPI ELECTRICI

Întotdeauna, oamenii îi știu pe cei dintre ei mai capabili, mai organizați. Oamenii îi simt și faptele îi scot la iveală. La fel s-a întîmplat și cu **MARIA BRAD,** care din 1979 a fost aleasă primar al comunei Cristian din județul Sibiu. Nu numai că gîndea, ci spunea și ce gîndește. Nu numai că spunea, ci îndemna. Nu numai că îndemna, ci antrena. Și pentru toate aceste calități, care au făcut ca binele să se stabilească în Cristian, și la alegerile din acest an oamenii au reales-o pe Maria Brad, consăteanca lor, în funcția de primar. Îmi explică: „Sînt localnică și asta mă ajută. Sînt o fire calmă și asta mă ajută. Mă cunosc cu oamenii satului din pruncie și ne putem privi în ochi; noi toți, împreună, am făcut tot ce se vede și tot ce nu se vede. Și ce nu se vede vă spun eu: 5 023 kg la hectar la orz, 3 033 la orzoaică, 4 548 la grîu; astea toate-s depășiri de plan; la porumb și la cartofi ne vom face cu siguranță planul. La fel în zootehnie, unde avem depășiri și la lapte, și la lînă, și la ouă; nu vă mai încarc cu cifre. Și dacă ar fi să mă laud, mă laud cu altceva. Atelierul din comună al Grupului de șantiere Electromontaj-Sibiu, care execută stîlpi electrici, din beton și metalici, este o unitate cu parteneri străini, adică exportăm! Și sîntem apreciați! 180 de oameni din comună lucrează acolo. Și-avem și un atelier de repasat covoare, cu 2 milioane pe an producție, și unitățile C.P.A.D.M.-ului și-au depășit planul de realizări! Și-avem și dispensar medical, și casă de naș-teri, și școli, și două cămine culturale și dacă mă întrebați de gospodărire, pot să vă spun că planul de înfrumusețare e de peste 2 milioane de lei, și „vicele" vă dictează imediat și niște cifre, dar nu prea are timp, că acum tocmai asta face pe strada 2 (la Cristian, ulițele au numere, și primăria e pe strada 1 la numărul 1), pune la punct niște fațade, supraveghează lucrările. Și-am strîns și materiale refolosibile, și dacă vreți vă zic și cîte case noi s-au ridicat în ultimii douăzeci de ani — peste 350! —, și cîte autoturisme avem în comună, și cîte motociclete, și motorete, și televizoare, și posturi telefonice, și băi pe bază de hidrofor, și vă povestesc, și vă arăt și poze, să vedeți cam ce viață culturală ducem noi aici, la Cristian, da-n loc să scrieți două file, cum mi-ați spus, o să scrieți o carte și zău c-am merita!". Maria Brad sare pe bicicletă și pleacă să-și vadă de treburi. Un primar e un om care distinge și oferă esențialul. De fapt, numai privind comuna, privind ogoarele și acareturile aș fi înțeles în tăcere de ce și în acest an Maria Brad a fost reales primar.

„NOI, I.O.R.-IȘTII"

Din Radomirești Oltului, din bătătura familiei Moise, au pornit spre meserii și au ajuns oameni vrednici trei copii: băiatul este mecanic pe un șantier din Drobeta-Tr. Severin, una din fete este muncitoare la „confecții", în același oraș, iar cealaltă fată a învățat meseria de optician și lucrează la renumita firmă „I.O.R." din Capitală. *„Au trecut deja 10 ani de cînd sînt aici, unde am devenit muncitoare opticiană, unde îmi este de acum casa, simt că aparțin acestui loc, chiar dacă lunar îmi vizitez părin-*

ții și ulița satului meu mă emoționează de fiecare dată".

Dar să v-o prezentăm pe această tînără de 28 de ani. Se numește **ELENA MOISE**, muncește în atelierul „nivele" al secției OPTIC 1. Minuiește un aparat de șlefuit, o presă și, de cîtva timp, aparatul de măsurat corectitudinea execuției fiolelor, adică este controlor de calitate în atelier și la fiecare produs în parte și-l verifică. Aceste „nivele" se folosesc la balanțe, la frigidere, în transportul feroviar, și nu pot fi decît perfecte. Cu ajutorul luminii, care pune în evidență perfecțiunea — sau imperfecțiunea — fiolelor, Elena Moise reîncepe de multe ori pe zi, pentru fiecare produs controlat, drumul de la capăt. Vreun rabat? *„Nici unul. Gîndiți-vă, «nivelele» se folosesc și la aparaturi medicale și, se poate spune că și de ele depinde funcționarea lor exactă".*

De anul trecut, a fost aleasă secretară a organizației de bază a P.C.R. pe secție și este în fruntea a 60 de comuniști. *„Ce eveniment întîmplat în activitatea politică v-a marcat în acest an?" „N-aș putea spune că ar fi numai unul, dar, parcă, unul mi-a rămas mai puternic întipărit. Organizația noastră a primit în rîndurile ei în această perioadă trei tineri, de care ne-am ocupat cu multă grijă, pentru a se pregăti în vederea acestui moment foarte important din viața lor. La ședința de confirmare, la comitetul de partid, unde am participat, eu am fost cea care a avut cele mai mari emoții. Doream din suflet să se prezinte bine, să răspundă cu fruntea sus la toate întrebările. Deși nu eram cu mult mai în vîrstă decît ei, simțeam marea răspundere pe care ei, dar și noi, cei care le-am acordat încrederea, o luaserăm pe umerii noștri. Mă întrebați la început dacă nu mă pierd în acest București mare. Nu mă pierd, v-o repet, pentru că nu sînt singură, pentru că noi, I.O.R.-iștii, facem lucruri bune, lumea ne cunoaște, sîntem ca o familie. Și cînd cineva mă întreabă unde muncesc, răspund cu mîndrie: la I.O.R., și acel cineva spune «Da, da, cunosc», adică «ești de-a noastră»".*

O tînără și-a găsit rostul ei, și-a cîștigat stima și aprecierea celor alături de care adaugă, zilnic, la edificiul țării cîte ceva trainic, privind cu speranță spre mileniul următor. Cu speranță și cu sentimentul participării.

NOUA DIRECTOARE

La întoarcerea din cîmpie, o privesc îndelung pe noua directoare a I.A.S. Albești, jud. Constanța, inginera **STELA PALANGA**: o femeie plină de viață, cu ochi mari, profunzi, dîrză și cumsecade, deopotrivă. Cei ce lucrează cu ea — în cele 2—3 luni de cînd a venit de la unitatea agro-industrială Constanța, unde a fost șefa fermei vegetale, ce a obținut recolte mari — o apreciază și o prețuiesc pentru spiritul ei de inițiativă, energia depusă, capacitatea și experiența dovedite. Iubește cu întreaga ființă glia, cîmpurile întinse pline cu rod bogat, oamenii harnici, de ispravă, pe care-i știe aprecia, dar și...

Oamenii au înțeles că directoarea nu se împacă nici cu comoditatea, nici cu inerția în zilele secetoase ale acestei veri, abia sosită în unitate, a decis pe propria-i răspundere să prelungească furtunurile peste norma tehnică și s-a irigat direct din canale, pentru a se folosi toată apa. Astfel au primit umiditate la vreme cele 300 ha de porumb, baza furajeră. Vizita de lucru a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe ogoarele I.A.S.-ului Albești, în august a.c., aprecierile și indicațiile date au avut o însemnătate excepțională pentru întreaga activitate prezentă și de viitor a lucrătorilor acestor ogoare.

Inginera Stela Palanga știe să muncească plină de dăruire, dar, în același timp, să și gîndească la perspectivă. „Vom proceda degrabă la modernizarea sistemului de irigații prin construirea a trei stații de pompare și a unui bazin de acumulare, pentru ca apa să nu se piardă. Am și pornit, apoi, la modernizarea adăposturilor pentru animale... Vom construi și locuințe în incinta I.A.S.: un cămin de nefamiliști, într-un bloc cu 62 de garsoniere", ne spune, gînditoare, directoarea, parcurgînd programul de măsuri întocmit din indicația secretarului general al partidului.

Și încă ceva. Vor planta flori peste tot, și pe lîngă grajduri, și la margine de lanuri, și pe drumurile interioare. La despărțire ne asigură că, de vom reveni la anul, vom găsi o altă față a I.A.S.-ului, modernizat și dezvoltat. Sîntem convinși.

MEREU LA DATORIE, ÎN SLUJBA VIEȚII

La Spitalul clinic Filantropia, unitate bine cunoscută nu numai în Capitală, ci și în întreaga țară, cu un colectiv harnic și de o înaltă competență profesională, activitatea nu cunoaște răgaz nici ziua, nici noaptea, nici în zilele de sărbătoare. Cum s-ar zice, „foc continuu", personalul mereu în alertă.

— Da, așa e la noi, sîntem gata la datorie în orice clipă! Aici, uneori, zilele și nopțile albe se succed fără deosebire... Ne spune doctorița **ANA ȚOLEA**, medic principal de specialitate în obstetrică și ginecologie, căreia, deși după aproape douăzeci de ore de gardă, oboseala nu putea să-i alunge zîmbetul optimist de pe obrazu-i tînăr și nici bucuria datoriei împlinite.

Aflasem de la tovarășii săi de activitate că în noaptea aceea, fiind de gardă, unei gravide de vreo 38 de ani, datorită unor complicații care nu îngăduiau nici o amînare, a trebuit să i se facă cezariană. Nici nu se încheiase operația, că s-a prezentat un alt caz de maximă urgență.

— Și mamele și pruncii lor sînt acum în afara oricărui pericol! ne declară fericită doctorița Ana Țolea. Sîntem continuu în slujba vieții. În maternitatea noastră vin zilnic pe lume numeroși copii, unii vin mai ușor, alții mai greu. Noi, întregul colectiv al clinicii, le spunem: „Bine ați venit!".

Făcînd un calcul cu aproximație, am ajuns la un rezultat formidabil: în anii de cînd lucrează la Clinica Filantropia — anul acesta s-a împlinit un deceniu —, Ana Țolea a asistat nașterea a circa o mie de copii.

Om de suflet și plin de omenie, medicul Ana Țolea, paralel cu celelalte preocupări de specialitate, și-a îndreptat eforturile, alături de inimosul colectiv din care face parte, spre tratarea sterilității și infertilității constatate la unele cupluri. Răsfoim un voluminos album, din care ne privesc mame și tați fericiți, împreună cu pruncii lor frumoși ca soarele. Sînt copii

mult doriți, dar care au venit pe lume în primul rînd datorită unui tratament îndelung și cu înaltă calificare făcut părinților aci, la Filantropia. Deunăzi, o pereche încă tînără s-a prezentat la doctorița Ana Tolea cu un imens buchet de flori. Timp de nouă ani au urmat tratamentul prescris de aceasta, pentru ca în cele din urmă să obțină un copil sănătos și voinic, cu o greutate de peste trei kilograme. Asemenea scene se repetă des. Sînt flori ale recunoștinței și ale omeniei.

DE VEGHE STRAIULUI STRĂBUN

În 1968, în comuna buzoiană Mînzălești, o femeie inimoasă și pricepută, **ADELA PETRE**, a adunat cîteva surate împrejurul ei și a înființat primul cerc de artă populară. Acestuia i-au urmat apoi alte 13 cercuri, organizate și îndrumate de aceeași neobosită și talentată creatoare populară, toate aceste formații ad-hoc devenind nucleul cooperativei meșteșugărești, care a luat ființă în 1971 la Buzău. Și nu greșim dacă afirmăm că Adela Petre a așezat temelie de suflet și artă acestei ocupații ce a căpătat de atunci un cadru organizat.

Unelte și tehnici tradiționale au fost readuse în actualitate, obiectele ce ieșeau din mîinile femeilor constituind piese autentice ale portului popular sau de decorațiuni interioare, de pe meleagurile Buzăului, zonă etnografică de desăvîrșit prestigiu artistic. *„M-am străduit de-a lungul anilor să le fac pe femei să aprecieze ceea ce este valoros și să păstreze puritatea motivelor, a materialelor și a culorilor ce fac din portul nostru popular un strai de un echilibru și o frumusețe inconfundabile. Readucerea unor motive vechi, cum este de exemplu cel mocănesc sau Calul de Buzău, costumul pentru copii, care aproape că nu se mai confecționa, sînt doar cîteva dintre aspectele pe care le-am urmărit în activitatea mea de meșter și de îndrumător”.*

Munca și eforturile Adelei Petre au fost răsplătite cu 40 de premii în toate edițiile „Cîntării României” și, în 1982, cu un prestigios premiu acordat de Uniunea Artiștilor Plastici din R.S.R., ca recunoaștere a activității pe linie de artă populară și meșteșuguri artistice, ca meșter și creator. Pentru ediția actuală a Festivalului național „Cîntarea României”, Adela Petre a pregătit o scoarță din păr de capră, de dimensiuni mai mari, o lucrare plastică de inspirație folclorică ce poartă amprenta inventivității și a talentului creatoarei. Pasiunea ei pentru meșteșugurile dătătoare de frumos, ce aduc din vechime și lasă viitorului o comoară culturală de spiritualitate națională, a transmis-o copiilor săi, Cornelia — de asemenea laureată a festivalului — și Nicolae — sticlar suflător în sticlărie de artă —, dar și nepoțelei, Cristina-Delciza, care, la numai 8 ani, croșetează și lucrează la gherghef.

O viață închinată exemplar îngrijirii și transmiterii moștenirii portului popular, document istoric, certificat memorial de viețuire și civilizație pe aceste străbune plaiuri.

COMOARA TASIEI VASILIU: COPIII

— Multe sînt bucuriile pe care ți le oferă viața sau pe care le dobîndești tu, prin muncă, prin profesia ta. Bucuria de a fi mamă este, însă, inegalabilă. Ce poate fi mai sublim decît să dai vieții viață, să ții în brațe minunea lumii, să crești puiul de om, să-l formezi și să-l educi ca și el, peste ani, să continue firul vieții. Comoara cea mai de preț sînt copiii.

Cuvintele aparțin unei femei tinere, muncitoare la cooperativa „Progresul” din Bîrlad, județul Vaslui. Sublime și pline de sens, prin ele **TASIA VASILIU**, în vîrstă de numai 34 de ani și mamă a cinci copii, exprimă de fapt marea dragoste și marea răspundere pe care femeia, familia o are față de societate de a da naștere și a crește copii. Sigur, cei cinci copii ai familiei Vasiliu dau griji și nu puține. Dar ce rost ar avea viața fără aceste griji și răspunderi. Prin copii intri și tu, ca părinte, în viitor, știi că nu ai trecut degeaba prin lume, că ai lăsat în urma ta ceva deosebit de valoros. Fiindcă acești copii, socotiți dintotdeauna drept bucuria bucuriilor, asigură viitorul neamului, viitorul patriei noastre. Tasia Vasiliu provine dintr-o familie cu doisprezece copii. Mama sa a fost distinsă cu înaltul titlu de „Mamă Eroină”. Soțul său, muncitor și el, mai are patru frați. Dorința lor, cînd și-au întemeiat familia, a fost să aducă pe lume, să crească, frumos și drept, copii. Visul și l-au îndeplinit. În casa lor, un apartament frumos aranjat, rîd în soare și se bucură de viață cinci copii frumoși, bine crescuți și educați, spre bucuria mamei lor, care-și îndeplinește cea mai sacră datorie, aceea de a da țării copii sănătoși, spre bucuria tatălui lor, care veghează asupra lor cu desăvîrșită dragoste și răspundere.

Anuarul feminin a fost alcătuit de INA STRĂUȚ, CRISTINA BĂLTEANU, ȘTEFAN ILIESCU, AURORA INOAN, CAROL ROMAN, AUREL BĂBEANU

UNIVERSUL FAMILIEI

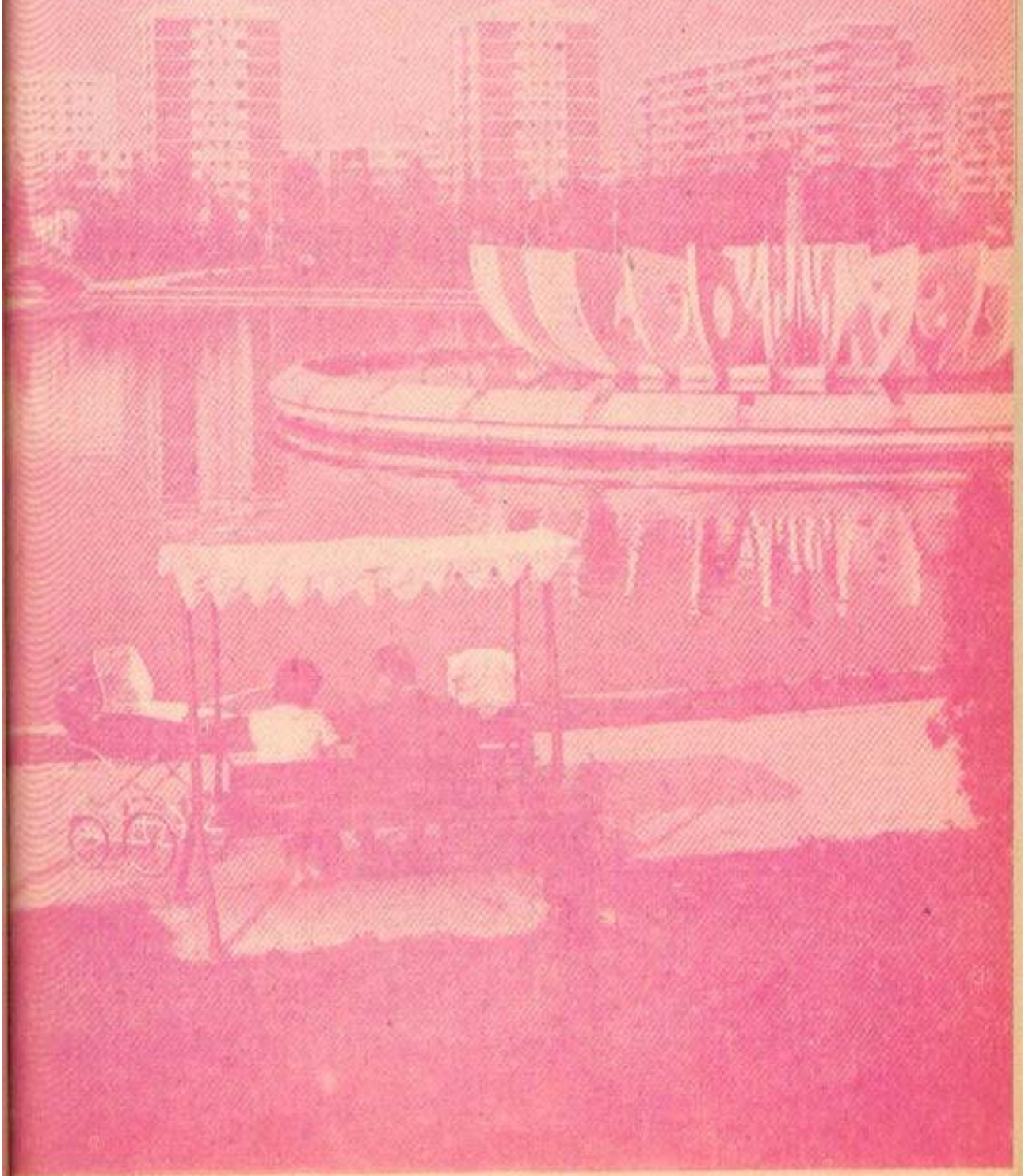

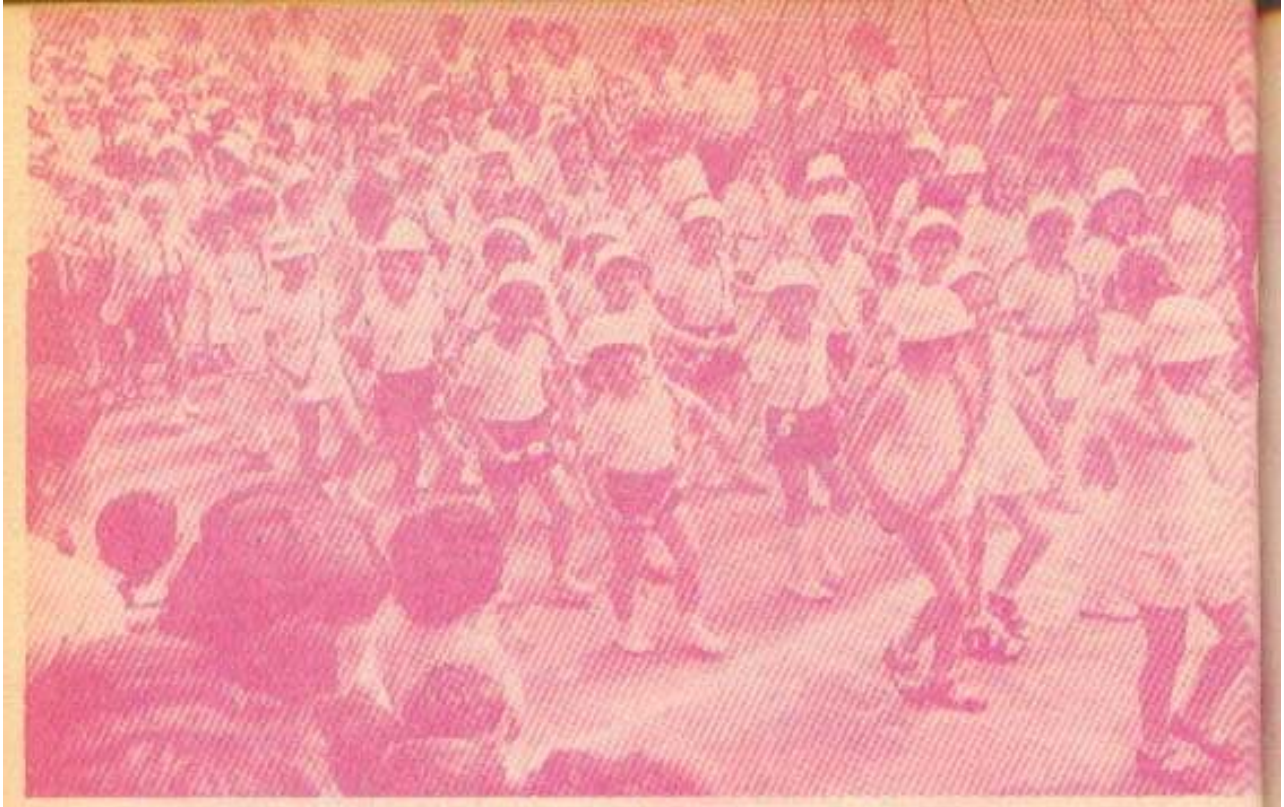

COPIII, COLOANA INFINITĂ A EXISTENȚEI NOASTRE

„Pentru a fi în adevăr om, trebuie să te gîndești la două lucruri: că atîția oameni au fost ca să fii tu și că tu însuți ești ca să fie după tine atîția oameni" — afirmă într-o minunată cugetare asupra continuității generațiilor marele nostru istoric, Nicolae Iorga.

Iubirea pentru copii, mîndria și datoria de a avea urmași, de a-i crește frumos, viguroși, sănătoși la trup și suflet stau la loc de frunte în tradiția românilor.

Familia fără copii a fost mereu privită cu un sentiment de compasiune, ca o stare de neîmplinire, ca o casă care n-a văzut niciodată lumina soarelui, pe care bucuria a ocolit-o.

Iubirea pentru copii a însoțit și a fost mereu suportul existenței oamenilor acestui pămînt, ea le-a dat puteri să suporte suferințele din vremurile de restriște, copiii au fost nădejdea într-un mîine pe care aceștia aveau să-l înfăptuiască, au fost, poate, alături de ceea ce au creat și durat, moștenirea cea mai sfîntă pe care a lăsat-o țării fiecare generație. Moștenire pe care avem datoria să o ducem mai departe. Pentru că ei, copiii, înseamnă viața, continuarea noastră în timp, ei înseamnă viitorul, vigoarea și tinerețea națiunii. Să nu uităm, deci, nici un moment și să pătrundem înțelesul adînc al adevărului că dincolo de împlinirea maternă, de sentimentul fericirii personale, familiale, aducerea pe lume a copiilor, creșterea și educarea lor este o datorie față de țară. Sîntem învestite cu această nobilă menire, avem nu numai datoria dar și cinstea, ca, asemenea înaintașelor noastre, să creștem flăcăii și fii țării, cu dragoste și responsabilitate, să le dăm căldură din căldura inimilor noastre, putere din puterea noastră, iubire din nemărginata noastră iubire de patrie.

„Nu există îndatorire mai nobilă — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii —, **mai de onoare a familiilor, a femeilor, decît aceea de a asigura dezvoltarea, formarea și educarea noilor generații în cultul muncii, în spiritul dragostei și stăpînamentului față de patrie, partid și popor, față de cauza socialismului și comunismului în România".**

O țară în care mama și copilul sînt înconjurați cu cea mai aleasă grijă și atenție, în care educarea tinerei generații este o problemă a întregii societăți, este mai mult decît o țară a speranțelor, este o țară a certitudinilor.

Și tocmai în acest propice climat material și spiritual pe care ni-l oferă România socialistă nețărmuritei noastre iubiri pentru copii, trebuie să implicăm mai mult, tot mai mult, responsabilitatea civică și socială a educației. Sîntem primii dascăli ai copiilor noștri, în întîia, și, de acea, cea mai durabilă, școală a educației — familia. Modelăm personalitatea copiilor de azi, avînd limpede în față dimensiunea societății românești de mîine.

În opțiunile care conturează chipul patriei în viitorul cincinal și în perspectivă pînă în anul 2000 sînt prevăzute obiective cutezătoare, pe măsura capacității harnicului și talentatului nostru popor, care vor ridica România pe trepte superioare de progres și civilizație. Cei care sînt chemați să înalțe edificiile viitorului, să nemurească prin noi opere numele și renumele slăvitei noastre patrii, sînt copiii cărora noi le dăm ființă, copiii noștri și ai patriei, feți-frumoșii în care se va oglindi tot ce are mai frumos și demn poporul nostru, tot ceea ce avem mai bun în noi.

CONSTANȚA NICULESCU

MAMA

izvor și modelator de viață

În aceeași idee — a ciclului început în ediția de anul trecut a Almanahului — despre „Cea mai desăvîrșită și durabilă iubire", despre acea emoție și experiență unică, repetată de zeci de miliarde de femei de la „facerea lumii" încoace și totuși atît de irepetabilă, continuăm acum cu un grupaj avînd tema anunțată în titlu. O temă mai mult decît oportună, în lumina politicii demografice a partidului și statului nostru. Fiindcă e într-adevăr o mare fericire să aduci pe lume un copil, dar nu e suficient. Convinși că nimănui nu-i indiferent cum își educă copilul, vă prezentăm în paginile următoare alte cîteva „experiențe" nu numai feminine, invitîndu-vă să meditați la alte cîteva întrebări fundamentale: Cum trebuie să ne educăm copiii pentru ca între aspirațiile noastre particulare de ceea ce dorim să fie ei și datoria lor patriotică, civică față de țara care i-a crescut și poporul din care fac parte să nu existe decalaje? Cum să-i educăm pentru a NU le transmite odată cu ce e bine și ce e rău în noi, părinții, în noi, adulții (adică și prejudecățile, și blocajele, și angoasele noastre de care poate nici noi înșine nu ne-am eliberat încă)? Cum am putea ajuta părinții să-și înțeleagă mai bine copiii, dar și pe ei înșiși în raport cu aceștia?

N.G.

Sita cu mătasea de aur

Mărturisesc că maternitatea a fost cea mai grea opțiune din viața mea. Gîndeam că servituțile ei mă vor îndepărta pentru totdeauna de scris. N-am fost niciodată o scriitoare-robot, programată să dureze, sistematic, o operă. Pentru mine scrisul face parte din viață, nu pot să-l practic ca pe o meserie de la 8 la 15, dar atunci cînd „vine", ca o mare urcă și pîrjolește ca o dragoste. Cînd „vine", nu poți să i te opui. Cît durează — și o carte durează uneori mai mult decît nouă luni — ești absorbit într-un spațiu imaginar, de unde legăturile cu pămîntul sînt foarte slabe, lumea se zărește ca de la fereastră, și toate „urgențele" înlemnesc. Ce să faci cu un copil? Unde să-l plasezi sufletește în perioadele de „absenteism"?

Iată însă că natura umană funcționează după o logică a ei, mai puternică decît orice inteligență, și după legi cărora voința li se supune ca un animal îmblînzit. *Cînd a fost să fie* m-am trezit, brusc, dorindu-mi copilul cu atîta intensitate încît îmi place să mă gîndesc și acum la clipa aceea ca la o minune, fiindcă a fost într-adevăr o minune momentul acela de iluminare, cînd toată făptura mea s-a deschis așteptării, iradiind de emoție.

Pentru femeile care nu sînt mame declarațiile mamelor sînt, poate, de neînțeles. Maternitatea este o experiență care nu se poate comunica. Nimic nu îi șade alături, nu se poate compara cu nimic. Ar putea vorbi doar despre un halou de lumină care se așază asupra femeii în clipa cînd făptura ei, zămislind viața, devine „o minune a lumii", o alcătuire divină, care va spori eternitatea cu un om. Magica comuniune a mamei cu pruncul pe care îl poartă, graiul lor fără de cuvinte, dragostea care se comunică și răspunde, limbajul semnelor delicate și tandre, cea de a doua inimă care bate, fericindu-te și înfricoșîndu-te.

Ca în fața unui înalt scaun de judecată, perioada maternității este pentru orice femeie o recapitulare logică și severă a vieții, o sită cu mătasea de aur, deasupra căreia să rămînă doar binele, și doar din *bine* să așezi temelia viitoarei vieți.

Nașterea este o viitoare viață. O lume de la început. N-am crezut niciodată că un copil la sîn reglementează viața pe trasee ferme, drepte, imuabile. N-am crezut că de făptura lui divină legi jurăminte pe care trebuie să le împlinești. Că existența devine concretă, limpede, organizată doar împrejurul lui. Că un copil este în viața unei femei chiar justificarea vieții, un scop de la care nu există abatere, o trudă sfîntă pentru care nu există odihnă, ci doar răsplată: blînda lui făptură luminîndu-ți zilele și transformîndu-ți nopțile în rugăciuni, amețindu-te de iubire și bucurie, încărcîndu-te de rost omenesc. Cu copilul la piept, privind către steaua de la care atîta vreme îl așteptasem, am avut sentimentul că făptura mea coboară într-un adînc omenesc două rădăcini uriașe, că o forță necunoscută crește în mine, transformîndu-mă într-o făptură de piatră, o gigantă pe care numai eroziunea timpului o va face să-și scape din brațe pruncul scump.

Poate că abia de aici înainte pornesc „sfaturile" către celelalte femei. Aproape o rețetă: vreți să scăpați pentru totdeauna de singurătate? vreți ca viața să nu aibă decît sens unic: înainte! mereu înainte, într-un elan vital pentru care sacrificiile să nu aibă preț? Vreți să fiți o stăpînă a lumii, o temelie de neclintit? Un promontoriu de care valurile altădată vijelioase ale vieții să se spargă ca niște spume și pe care uraganele doar să-l mîngîie? Doriți ca un magic echilibru să vă apere ca o zale de „trăirile" și umorile care altădată așezau fierul roșu pe liparul sufletului? Luați o dimineață de vară, o fereastră deschisă spre cer, soarele și cu ochii minții închiși, ca să trăiască doar sufletul, strîngeți-vă în brațe trupul fierbinte al pruncului pe care l-ați zămislit. Va fi o apoteoză. Un moment ireal, de care veți lega jurăminte de iubire, supunere și credință pe care fără nici o abatere, le veți împlini.

Un tovaraș mic de drum. Un arbore tînăr, care se sprijină de arborele trupului tău viguros și puternic pînă în clipa cînd, bătrîn și sleit, îți vei lăsa ramurile uscate și obosite pe trunchiul lui. Dar cît schimb de viață pînă atunci! Cîtă învățătură și de o parte și de cealaltă. Și cîtă dragoste! Cîtă bucurie pe conductele fericirii, ba că merge, ba că vorbește, ba că înțelege toate celea și poți grăi cu el și chiar te „sfătui" precum cu un om matur. „MAMA!" Să auzi doar atît în fiece dimineață și existența se răscumpără pentru toate relele ei. Și privirea aceea scînteietoare care te caută cu

CUGETĂRI DESPRE EDUCAȚIE

Educațiunea trebuie să țintească a face pe om folositor lui și societății.

ION GHICA

Cumpătarea și spiritul de economie sînt cele două virtuți..., iar lăcomia, firea rîvnitoare, nesațiul și zgîrcenia sînt întocmai ca ușurătatea, pornirea spre risipă ori desfrîul, slabiciuni care împing spre fapte rele.

IOAN SLAVICI

Rezistențe mari și piedici mari se opun în lumea asta numai unei voințe mari.

LUCIAN BLAGA

neslirșită speranță și atîta încredere: ești MAMA doar, nu-i așa? Ca să-i ții de mînă întîi, să-i săruți pleoapele și să-i mîngîi pe frunte, pe urmă să-i lași distanța pe care vîrsta i-o cere și care-ți străcoară în suflet un ghimpe doar, nu mai mult, un înțeles brutal că fiul tău, iată, fiul tău se desprinde, se pregătește de decolarea cea mare care îl așază pe o traiectorie independentă, care este viața lui. Mai puțin expansivă, pentru că nu se mai potrivește, tandrețea își retrage gesturile nepotrivite, interiorizîndu-se, comunicînd „energetic", un cîmp magnetic iradiant, de care iată, băiatul, mări acum, să se sprijine pentru a nu fi absorbiți de cutoriile părelnice ale universului.

Un tovarăș mare de viață. Un om în care să-ți recunoști temeiul, tiparul, jurămintele pe care ți le-ai ținut. Un om drag, în care să-ți pui nădejdea, nu pentru tine, ci pentru el, în care să-ți retrăiești clipa de clipă viața, să te dai ușor de-o parte din drumul lui și să-l lași să ți-o ia înainte, cutremurat de gîndul orbitor că ștafeta a fost predată la vreme: ai întemeiat pentru eternitate un OM.

Să ardem zi și noapte cerul cu iubirea noastră de mame pentru ca pacea, sănătatea și bucuria să ne însoțească prunci, cum noi înșine nu-i pierdem vreodată din zarea sufletului.

SÂNZIANA POP

Ora de pedagogie

Ascultă, mai este o jumătate de oră pînă începe transmisia meciului la televizor. Așa că vreau să stau de vorbă cu tine la loc, să putem discuta de la om la om. Cu calm. Ascultă, sînt foarte supărat pe tine. Să aflu eu, fatăl tău, de la diriginte că ai rămas corigent la fizică? Ascultă, nu te tot foi pe scaun, că mă enervezi. Ce se cheamă că ai vrut să-mi spui? Mă rog, ți-am spus că n-am timp, așa este, sînt un om ocupat, nu-mi văd capul de treburi. Și dacă era duminică? Ți-am spus să nu mă deranjezi în timpul meciului? Sigur că ți-am spus am și eu dreptul să mă destind, să-mi refac forțele.

Ascultă, ți-am zis să nu te mai foiești pe scaun. Acum eu vorbesc, tu să taci. Mai bine vorbeai la fizică, să nu mă faci de rușine. Ce-i aia că n-ai înțeles? Einstein cum înțelegea totul? Crezi că el a rămas vreodată corigent la fizică? Îți spun eu că n-a rămas. Bă a mai descoperit și poveștea aia cu relativitatea..., sus-jos, dreapta-stînga. Tu de ce nu descoperi nimic?. Ți-a fost greu să deduci și tu că susul e jos și josul e sus? Nu vrei să gîndești, așa e. Lenesule! Ascultă, dacă te mai foiești pe scaun îți trag palme! Eu vreau să discut cu tine calm, și tu mă scoți din sărite. Pentru ce plătesc meditator? Ca tu să nu înțelegi? Omul ăla cu mărul a înțeles totul fără meditator. Cum naiba îl chema, parcă Wilhelm Tell... Newton? Mă rog, fie și Newton. Cu atîtea mere cîte am băgat în tine puteai să știi și tu măcar atîta lucru, că mărul cade jos cînd pică din copac, că doar nu-i satelit s-o ia razna prin cosmos. Dar ți-a fost gîndul la cine știe ce tîmpenii, în loc să fi învățat legea mărului. Și-ți pot spune eu, care n-am avut meditatori, că și para cade din copac tot în jos. Fă și tu măcar legea perei, nătărăule! Ascultă, lasă foiala că mă scoți din minți. Îți atrag atenția pentru ultima oară că dacă mai rămîi corigent și în trimestrul ăsta, adio bicicletă! Eu îți iau bicicleta și tu rămîi corigent la fizică? Nerecunoscătorule!

Ascultă, cît e ceasul? Poftim, a început meciul! Am pierdut din cauza ta zece minute, nici nu știu formațiile, joacă sau nu joacă Orac? Ascultă, nu te mai uita fix la mine, că nu-s televizor. Mars și învață! După ce se termină meciul, te ascult. Măgarule!

SORIN HOLBAN

O investiție plină de dragoste

— Am putea spune, stimată **Ursula Șchiopu**, *că opera vieții dv. înseamnă, pe de o parte, 20 de cărți în domeniul psihologiei, peste 300 de studii și articole de specialitate publicate, 7 volume de versuri și, pe de cealaltă parte, creșterea și educarea celor 6 copii care v-au luminat existența.*

— Înțeleg că de astădată vă adresați mamei ce sînt și bunicii care am devenit de cîțiva ani. Dar ca orice mămă fericită, nu pot vorbi despre copiii mei fără să mă laud... De aceea, îmi vine mai greu să vorbesc... Am născut 4 fetițe, la care, pe parcurs, s-au adăugat 2 băieți din familie și pe toți 6 i-am crescut cu un ochi în sufletul meu și cu celălalt spre știința care mi-a fost pasiune și profesie — psihologia copilului. Copiii mi-au fost mereu un suport extraordinar și nu mi-a fost niciodată foarte greu, așa cum ar putea părea la prima vedere. Pe plan profesional am muncit mult și cu continuitate, pentru că și copiii mei lucrau mereu cîte ceva, erau „ocupați", iubind foarte tare școala — și n-o spun ca să le fac plăcere, acum sînt toți la o vîrstă matură. Cînd erau mici și apoi școlari, le citeam zilnic din Topîrceanu, din Eminescu. Apoi, după „perioada" cînd fetițele îmi probaseră în fața oglinzii pantofii și rochiile — acest lucru e ca o „boală a copilăriei", izvorîtă din nevoia, explicată psihologic, de imitație —, am început să facem teatru de păpuși și, mai tîrziu, chiar teatru.

— În ce fel, ca mamă, dar și ca pedagog, ați intervenit în modelarea copiilor dv.?

— După această dublă experiență am ajuns la concluzia că pînă cînd copilul ajunge să scoată ce e valoros în el trebuie lăsat să se dezvolte, în limitele unei conviețuiri civilizate, perioadă a unei învățări latente, a dobîndirii experienței de viață prin acumulări permanente. Copiii mei au fost primii subiecți ai numeroaselor teste cu care am lucrat în profesie. Pentru ei era un joc amuzant și, dincolo de participarea mea la joc, îi observam și-mi dădeam seama de trăsăturile care-i diferențiau. Unul sesiza mai repede, altul avea mai multă fantezie, celălalt găsea și alte căi de rezolvare. Îmi amintesc apoi de alte mici întîmplări care au însemnat ceva în configurarea personalității lor. Un fapt banal, prima vizită într-un cabinet medical, a impresionat-o în mod deosebit pe fiica mea cea mare, care acum este doctor în medicină. Apoi, cea de-a doua fetiță, în copilărie, a vrut să-și demonstreze curajul băgîndu-și mînuța și numărînd pînă la 3 într-o cutie cu șerpi vii, ai unui vecin care se ocupa cu împăiatul animalelor. Tot ea dorea să ajungă cosmonaut, plăcîndu-i meseriile eroice, pline de riscuri. Acum este un priceput inginer electronist. A treia a îmbrățișat matematica, iar a patra este pictor de costume. Și băieții mei, de asemenea, au fost niște copii buni, au adus de la țară un bun simț și o modestie deosebit de valoroase în evoluția personalității. Unul este geodezian, celălalt este agronom, specializat în probleme de genetică. Reușita copiilor mei se datorează în mare măsură și faptului că, fiind mai mulți, s-au susținut și ajutat, au crescut cu dragoste și grijă pentru ceilalți frați, au fost stimulați de spiritul de întrecere, o emulație pozitivă, care le-a favorizat dezvoltarea. V-aș putea spune că două fete, fiind de vîrstă apropiată, puteau merge în aceeași clasă, dar n-au vrut, tocmai pentru a „înfrunta" pe cont propriu exigențele școlii.

— Cum anume ar trebui să acționeze un părinte în educarea copiilor?

— În primul rînd, să pornească de la adevărul că educația este cel mai pur act de dragoste care poate să existe. Modelarea pe care o presupune aceasta reprezintă o investiție de dragoste plină de discernămînt. Deci, nici o copleșire de afectivitate, care inundă și stopează influența dinafară; nici severitate excesivă, care poate degenera în dorința de fugă; nici indiferență, cea care ucide totul, cea mai nocivă dintre atitudini. Și într-o altă categorie de probleme importante, privind orientarea profesională, părinții trebuie să-și ajute copiii prin dezvoltarea unor aptitudini față de profesii existente în oferta socială a momentului respectiv. Dealtfel, părinții e bine să știe că din 10 în 10 ani se modifică bazele științei, iar din 15 în 15 ani, mor unele profesii, se dezvoltă și se nasc altele noi.

CRISTINA BĂLTEANU

În educația pe care orice mamă de la țară, orice femeie de om muncitor o face copilului ei, nu o dată se amestecă această expresie de: este frumos sau nu este frumos. În privința aceasta o femeie simplă pricepe mult mai mult decît acei autori de cărți pentru școlile primare în care se caută a se dovedi că o faptă morală atrage după dînsa totdeauna o răsplată, și aceasta nu face altceva decît să transforme un frumos suflet de copil - vedeți nu mă pot împiedica de a lega de cuvîntul suflet acest adjectiv de frumos - într-un mic negustor de fapte bune, care întinde necontenit mîna ca să primească o răsplată, foarte bucuros cînd ea întrece ce a dat, ceea ce este regula oricărui comerț.

Căci în tot ceea ce face omul din popor la noi este totdeauna grija aceasta de a vedea dacă este frumos ori nu este frumos. Sînt lucruri pe care nu le împiedică nici o lege, pe care nu le interzice nici un regulament, care nu pot atrage nici o pedeapsă, pentru care conștiința publică n-ar găsi nici o condamnare, și cu toate acestea lucrurile care sînt astfel îngăduite nu se fac. Nu se fac pentru ce? Pentru că nu sînt frumoase.

N. IORGA

Grădinița îi educă nu doar pe copii...

— Se spune că între modul cum sînt crescuți copiii și climatul moral al unei țări, al unui popor există o strînsă legătură. Dumneavoastră, *Ani Stătescu*, care împliniți curînd trei decenii de cînd educați copiii preșcolari și un cincinal de cînd conduceți o grădiniță, ce părere aveți? Firește, dețineți un privilegiu, faptul că ați preluat o grădiniță cu tradiție, ca aceea a I.P.C.I.C.M.-ului, socotită nu doar de inspectorii școlari, dar de numeroși părinți una din cele mai bune din București, dacă nu și din țară. Apelez la îndelungata dv. experiență pentru a continua o discuție, de foarte multă vreme începută și probabil niciodată încheiată, fiindcă fiecare generație își va avea „pro"-urile și „contra"-urile ei. Așadar, dv., care ați cunoscut părinți buni, și mai puțin buni, mame ce „știu" să-și iubească copiii și mame care, deși poate îi iubesc la fel, „nu știu" s-o facă (în interesul copiilor și implicit al societății), ce credeți, meseria de părinte se „învață"? E mai bine ca părintele să învețe numai din propriile sale greșeli sau e preferabil să le afle dinainte de la alții pe cele posibile, pentru a le evita în momentul critic pe ale sale?

— Problema, foarte veche în unele privințe, este cu totul nouă în altele. Păstrăm și continuăm bunele tradiții educative ale mamelor, pedagogilor și cărturarilor noștri înaintași, dar le conectăm, normal, la cerințele societății actuale, marcată atît de profund de știință, de tehnică, de explozia informațională; marcată, mai ales de o nouă gîndire socială, revoluționară; și mai le conectăm la mintea și înțelegerea acestor copii precoce, care văd și aud (la radio, TV, presă, reviste, cărți, filme, discuri etc.) cît nu vedeau și auzeau bunicile noastre cu o 100, 50, ba chiar și 30 de ani în urmă, într-o viață. Firește, istorioarele, pildele, proverbele, sfaturile lor erau pline de tîlcuri, dar copilul era produsul mai mult al unor influențe culturale individuale. Ceea ce nu era rău deloc. Nu însă suficient, pentru că dezvoltarea armonioasă a copilului este azi, în mod inevitabil, un proces social, în care relațiile permanente cu adulții, cu părinții, dar și cu educatorii care-i substituie 4, 8, 10, 12 ore pe zi, au o importanță vitală în formarea personalității sale. Nu suficient, fiindcă pentru părinții de azi, angrenați și preocupați, ambii în aceeași măsură, de profesia în care lucrează, „soluția educativă" este numai o cooperare foarte strînsă cu factorii educaționali, creați anume de societatea noastră. Or, acest lucru este chemat să-l realizeze și grădinița: educarea și a copilului, dar indirect și a părintelui. Tocmai de aceea mi se pare foarte interesantă tema pusă în discuție: mama nu numai ca izvor, dar și ca modelator de viață. Nașterea unui copil este o mare fericire și bucurie pentru orice femeie, este foarte importantă pentru păstrarea tinereții națiunii. Dar la fel de însemnată este și calitatea acestei noi generații de copii. Mă refer și la calitatea biologică, dar și la starea ei morală. Iar în acest proces, părinții sînt și vor rămîne întotdeauna „instrumentul educativ cel mai direct", cum spunea un pedagog. Dealtfel, orice sistem de educație, oricît ar fi el de savant, rămîne neputincios dacă se izbește de opinia divergentă, ostilă sau, mai rău, de indiferența părinților. Se pot construi clădiri minunate, se pot scrie manuale, se pot mări fondurile alocate educației, poate crește durata școlarizării, dacă toate acestea se lovesc de indiferența părinților, efortul educativ al societății e frînat, deviat, deformat. Din păcate se cunosc consecințele, uneori nefaste, pe care le poate avea neglijența unor părinți față de educația copiilor: forme de insolență și delincvență duse pînă la anomalii de comportament. Repet, pentru a nu știu cîta oară, și niciodată suficient, împotriva tuturor acestor consecințe dragostea și grija părintească sînt considerate, pentru sănătatea in-

La noi, cînd mama îi spune copilului să fie „cuminte", aceasta înseamnă să nu facă lucruri fără socoteală și să nu facă lucruri care jignesc acea idee a frumosului – „nu e frumos!", zice ea – care, cum am arătat altădată, prezidează la toate rosturile unei gospodării românești. Copilul „cuminte" are oarecare libertate de acțiune, o poate avea chiar foarte mare, numai cît nu trebuie făcute cu vederea anumite lucruri pe care el, de altminteri, le are din instinct și pe care mama nu i le aduce în cunoștință întîia oară, ci nu face altceva decît le trezește din nou în mintea lui. Sînt, desigur, acțiuni, unele dintre dînsele pline de originalitate, îndrăzneție, chiar cutezătoare, la care copilul este îndrituit, fără ca prin aceasta să iasă din marginile a ceea ce, printr-o creație lexică românească, se numește „cumințenie", cuvînt creat din două rădăcini latine, cu tot adaosul slavon pe care-l întîlnim, de exemplu, în „smerenie" și în alte cuvinte abstracte de același fel.

Copilul „cuminte" nu este destinat să rămînă totdeauna așa. Adică el trebuie să-și potrivească această „cumințenie" cu chemarea spre viață, spre o viață cît mai întreagă și cît mai activă, care-l așteaptă.

N. IORGA

Creșterea și instrucția bună și statornică formează naturile bune și iarăși naturile bune împărtășite de o creștere bună se fac și mai bune decît cele dinaintea lor; și între alte avantaje, au și pe acela de a procrea urmași mai vrednici decît ei.

PLATON

telectuală a copilului, tot atît de importante cum sînt vitaminele și proteinele pentru sănătatea lui fizică.

— Care ar fi, deci, căile, convergente, ale grădiniței și ale părinților, pentru a crește copii sănătoși la trup și la minte, în interesul și pentru binele națiunii căreia îi aparțin?

— Vîrsta preșcolară, atît de importantă pentru formarea personalității individului, cere atît din partea părinților cît și a noastră înțelegere, multă înțelegere, tact, îndemînare, dar și cunoștințe de pedagogie, de psihologie a copilului. La vîrsta asta, copilul are nevoie de libertate de joc, dar și de o supraveghere, care nu mai poate fi oarecare, ci una competentă. Și mai are, o spun pentru bunicile care exagerează, mai are nevoie de contact cu alți copii. Deci, de grădiniță, care constituie, dacă vreți, un prim pas al extinderii grijii părintești. „Educarea" părinților de către grădiniță poate fi (și la noi așa este) concepută ca un schimb de idei, prin care părinții sînt informați despre progresele copilului sau, într-o formă neostentativă, sînt sfătuiți asupra unor amănunte de comportament ce trebuie îndreptate, asupra unor deprinderi (de igienă, de hrănire etc.) insuficient însușite de copil. Mama, părintele e chemat să consolideze și nu să anihileze (cum se mai întîmplă uneori) deprinderile căpătate și însușite în colectivitatea grădiniței. De multe ori, în discuțiile noastre de lucru, metodice, ne gîndim cum să oferim părinților nu numai cuvinte frumoase, ci și condiții concrete de a-și cunoaște mai bine copiii, pentru a le evalua cît mai obiectiv, comparativ cu ceilalți, progresele, evoluția, dezvoltarea. În afară de lecțiile deschise, expoziții cu lucrări ale copiilor, încercăm mereu să găsim noi și noi forme de dialog. Ne gîndim, de exemplu, să creăm un colț, o sală pentru părinți, astfel amenajată încît părintele, în așteptarea copilului, să poată răsfoi cîte reviste, cărți, pliante. Îi antrenăm pe părinți să ne ajute la inițierea unor cercuri de pictură, lucrări de îndemînare (tîmplărie, croitorie, cusături). Avantajul e reciproc, și pentru noi, și pentru ei, pentru acești părinți care se atașează de grădiniță, devin prieteni ai casei. Pe de altă parte, din vizitele la domiciliu, din micile lor gesturi de acasă, educatorii își dau seama ce loc ocupă copilul în familie, sau, întrebîndu-i, de exemplu, cum își petrec timpul liber, află indirect și ce mediu frecventează copilul etc. Valoarea educativă a acestui dialog constă în calitatea contactelor stabilite. Îmi aduc aminte de o mamă căreia am îndrăznit să-i zic că fetița ei e dezordonată. Ce supărată, ce jignită a putut fi. Am organizat o lecție deschisă, la care am invitat-o și pe ea. Le-am arătat părinților ce lucrări minunate poate face imaginația copiilor lor din cîteva cubulețe. La sfîrșit le-am spus copiilor să strîngă și să pună la loc jucăriile. Fetița ei nu participa la ordine. Mama s-a apropiat de ea și a început să strîngă, în locul ei, rușinată. Abia atunci a pus mîna și fetița. Asta era. Nu-i acorda independența necesară pentru a săvîrși singură unele treburi. La fel și cu igiena. Am observat, la un control stomatologic, că unii copii nici nu știu să se spele pe dinți. Probabil dimineața părinții grăbiți nu-i mai pun s-o facă, iar seara nu-i mai controlează, și atunci le-am propus să le dea copiilor, alături de prosopul personal, și periuța de dinți. Numai o colaborare largă, pe multiple planuri, un dialog amical, și nu formal, cu părinții le poate deschide acestora perspectiva a ceea ce va fi, de-a lungul întregii perioade școlare a copilului: legătura strînsă între școală și familie. Nu degeaba un pedagog numea grădinița „o comunitate tranzitorie", menită să ușureze atît părinților, cît și copiilor, viitorul proces de adaptare la viața școlară, iar colectivul ei, o colectivitate în care copilul se acomodează cu problemele tranziției de la micul univers familial la un mediu cu totul nou.

NIKI GEORGESCU

• Pe copil să-l luminezi, iar nu să-l întuneci cu învățături peste puterea lui.
• Învățătura e cea mai bună avuție.
• La orice învățătură nu grăbi peste măsură.
• Învață pe copil să cunoască orice lucru, apoi pune-l să le judece și să le îndrepteze, că atunci i se deșteaptă mintea.
• Omul cît trăiește învață și tot moare neînvățat.
• Orice cu bătaie de cap se dobîndește.
• Învățătura la om e comoară și munca cheia ei. Păzește bine cheia, ca să nu pierzi comoara.

(Proverbe românești)

• Ceea ce înveți în leagăn durează pînă la moarte.
• Știința fără conștiință nu-i decît ruina sufletului.
• Învățînd pe alții înveți de două ori.
• Trebuie să înveți tu, apoi să înveți pe alții.
• Nu trebuie să înveți pisica să prindă șoareci.
• Nu interesează cît știm, ci cum știm.
• Cine nu învață de tînăr, nu va ști nici la bătrînețe.
• Nu sîntem curioși decît în măsura în care sîntem instruiți.

(Proverbe franceze)

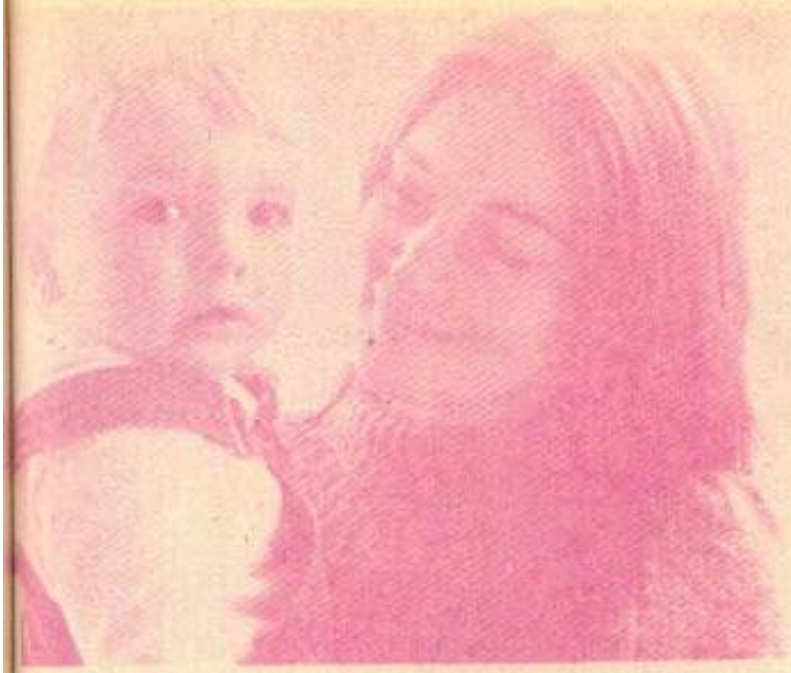

„Mă simţeam frumoasă şi sănătoasă"

În mijlocul sufrageriei tronează o tricicleta, o greblă şi o lopăţică de plastic. Prichindelul, blondut şi cu nişte ochi căprui, rotunzi şi mari, făcu ce făcu şi îşi încurcă „uneltele" de grădinărit printre fierăraiele velocipedului şi acum, imperativ şi totuşi rugător, îşi chemă în ajutor mămica. Mămica sări să-l ajute, cu un ochi la mine şi cu unul la copil. Dar, odată rezolvată problema, strengarul repetă şmecheria cu încurcatul şi lansă aceeaşi chemare de alint.

— Tutu e un copil tandru şi iubăreţ, e mult mai puternic decît noi. Deocamdată nu-i refuzăm prea multe.

Tutu, adică Niculae Margineanu junior, în vîrstă de abia 2 ani, trecu la o altă manevră ca să ne atragă atenţia asupra lui, cerînd, aşa cum o fac cei mici cînd încă vorbele n-au spart coaja rostirii, un vas cu chei, nasturi şi ace de siguranţă.

— Asta Tutu, nu? Asta? Nici? Atunci, asta. Da? Poftim, joacă-te cu ele şi fii cuminte.

— **Maria Ploae**, v-am văzut de curînd în filmul *„Mireasma ploilor tîrzii"*.

— Da, e primul film pe care l-am făcut după ce l-am născut pe Tutu. El şi-a spus Tutu şi aşa o să rămînă cîtva timp. Fetiţa îşi spunea Ani, dar acum, şcolăriţă în clasa întîi, îi place să i se spună Ana.

— *O actriţă tînără, frumoasă, afirmată şi cunoscută de acum, care şi-a oferit răgazul aducerii pe lume a doi copii...*

— Eu nu l-aş spune „răgaz", ci fericire. Indiferent de profesie, femeia trebuie să-şi dăruiască această bucurie. Durerea se uită incredibil de repede şi rămîi cu bucuria, cu lumina ei...

— *Şi totuşi aceste „evenimente" v-au scos pentru un timp din „arenă".*

— Cînd îţi propui să mergi pe drumul ăsta, nu intri în uitare şi lipsă de frumuseţe. Am jucat pe scenă pînă în ultima clipă şi, vă rog să mă credeţi, mă simţeam frumoasă şi sănătoasă. Ca să nu mai spun de fericirea care a urmat. După ce Ana se făcuse „mare", mi-a fost dor de unul mic.

Perioadele cît am lipsit din teatru şi film m-au îmbogăţit foarte mult, am acumulat energie şi dorinţă de a face lucruri bune, astfel că atunci cînd mi-am reînceput munca, am făcut-o cu un elan extraordinar, ca după terminarea institutului. Pe mine, aceşti doi copii ai mei mă ajută şi consider că este un curaj să nu-i ai. Ei îmi dau putere să lupt cu mine, cu viaţa. Vedeţi, munca noastră, vorbesc de profesie în general, îţi oferă mari şi numeroase satisfacţii, dar, la un moment dat, te dai, vrînd-nevrînd, la o parte, vine generaţia următoare. Numai copiii sînt, ca să zic aşa, singurele certitudini pe toată viaţa.

— *Presupun că faptul de a fi mamă vă apropie repede de personajele mame pe care le interpretaţi.*

— În film, primul rol de această factură şi de mai mare întindere este acela din „Promisiuni" al Elisabetei Bostan, pe care l-am aşteptat cu mare bucurie. Confruntarea cu personajul, dar şi cu exigenţa acestei regizoare, care te face să dai maximum din ceea ce eşti, ştii şi simţi, m-au cucerit.

În timp ce vorbeam, Tutu i s-a aşezat între genunchi şi cu minuţele dolofane se întindea să o înlănţuie.

— Sîntem cuminţi, nu-i aşa Tutu? Acum ne îmbrăcăm şi mergem s-o aducem pe Ana acasă, da?

— Nda, nda, dădu din căpşorul blond de cîteva ori, fixîndu-mă cu privirea lui clară şi iscoditoare.

— *Vă văd bucuria şi simt că sînteţi fericită, Maria Ploae. Ce să vă urez?*

— Ceea ce-şi doresc toate mamele acestei lumi: sănătate şi să fie pace!

CRISTINA BĂLTEANU

- *Omul nu poate deveni om decît prin educaţie.*
- *O educaţie bună este izvorul întregului bine în lume.*
- *Omul lipsit de educaţie nu ştie să se servească de libertatea sa.*

I. KANT

MAMA, TATA, BUNICA

Reportaj-anchetă pseudo-imaginar subintitulat
„FAMILIA POVESTITĂ DE EA ÎNSĂŞI"

BUNICA

La noi veneaţi? Nu-i nimic, mă întorc cu plăcere din drum, nu sînt superstiţioasă (zîmbet subţire, ironic). Poftiţi înăuntru, vă rog, pot să mai întîrzii, tot plecasem prea devreme s-o iau de la grădiniţă pe cea mică, poftiţi, avem timp să stăm de vorbă... Ah, nu, eu sînt bunica, fovarăşă dragă, mulţumesc de compliment, dar să ştiţi că am ieşit de aproape doi ani la pensie; e adevărat că şi eu mă laud că-s o bunică tînără şi mă mîndresc că am de-acum, de la cele două fiice ale noastre, patru nepoţei, dar să ştiţi că în familia noastră toţi am avut copii de foarte tineri. V-aţi aşteptat să găsiţi o bunicuţă în pistan, cu ochelarii căzuţi pe vîrful nasului şi cu părul ca neaua? Între noi fie vorba, sînt şi eu căruntă rău de tot, dar am grijă să nu se vadă (zîmbet subţire, autoironic), să ştiţi că şi aştia mici cînd îi duc la plimbare, au pretenţii la mine: „Să-ţi pui rochia cea frumoasă, bunico, cea cu floricele albe" şi s-o vedeţi pe Onuţa cum mă aşteaptă liniştită, pe un scaun, cînd merge cu mine la coafor. Copiilor le place frumosul, i-am auzit odată, cînd eram jos, la joacă, pe Oana şi Dănuţ, cum se certau cu copiii vecinilor că „mama mea e mai frumoasă", „ba a mea" şi o văd pe Onuţa cum mă prinde mîndră de mînă cînd vin să o iau de la grădiniţă şi i se pare ei că m-am îmbrăcat mai frumos sau arăt mai bine. Eu zic că abia la vîrsta asta — să nu-i spunem încă bătrîneţe, nu? — abia acum trebuie să ai grijă de tine, să te respecţi — şi ca înfăţişare — dacă vrei să te respecte şi ceilalţi... Ah, nu, nu stăm împreună cu copiii, e mai sănătos, nu? Am preferat să le ajutăm pe fetele noastre, cînd s-au măritat, — de fapt şi noi, şi cuscrii — să-şi dea prima raţă la apartamente personale. În fond, pentru ce-am muncit şi-am strîns un ban noi, părinţii? Dar de stat împreună, nu, nu e bine, pînă la urmă tot ţîşnesc neînţelegerile... Mă laud eu că sînt o bunică modernă, dar ştiţi şi dv., fiecare generaţie are concepţiile ei, de ce să avem „conflicte de principii"? Şi aşa mi-au reproşat nu o dată — mai ales fiicele mele, nu ginerii, cu ei mă-nţeleg uneori parcă mai bine — că le stric educaţia ăstora mici, că-i răsfăţ prea tare, deşi eu spun că, fără să ţip la ei, fără să ridic palma, tot pe mine mă ascultă mai curînd. Adevărul e că de cînd tot vin şi-mi iau nepoţii şi-i duc la grădiniţă sau la plimbare — că stăm foarte aproape — au ajuns să mă cunoască şi să ţină la mine toţi copiii de pe scara A şi B, am răbdare cu ei, le vorbesc calm, le mai dau cîte o gumă de mestecat şi toţi îmi spun bunica. Buna, bunica, mamaia, maia, am o mulţime de nume acum, aşa aud toată ziua. La început, sincer vor-

bind, m-a cam descumpănit treaba asta: pînă acum cîțiva ani, auzeam toată ziua, la întreprindere: tovarășă Popescu încoace, tovarășa Popescu încolo. Întreab-o pe tovarășa Popescu, du-te la tovarășa Popescu, ea îți rezolvă sigur problema. Acum, am rămas parcă doar bunica. Chiar ieri îmi spunea, în parc, o altă bunicuță, da, din cele cu cocul prins în speci și cu andrelele lipite parcă de degete, că mai sînt destule și din astea: „Mă gîndeam nu de mult: de cînd nu ți-a mai zis și ție cineva pe nume — tu, Mărie, să-mi zică — și am socotit că asta-i cam de vreo șapte ani, de cînd l-am pierdut pe bietul ton al meu, iertat fie, și dacă m-ar întreba cineva cum mă cheamă pe mine în buletin, parcă nici n-aș mai ști: bunica, și gata". Și după ce mi-a spus asta, am gîndit: e frumoasă meseria de bunică, n-ai ce spune, îți umple inima de bucurie, deși, la drept vorbind, îți mai urcă și tensiunea arterială. Dar mai încap și altele, pe lîngă ea. Mai încape și numele de pe buletin, pe lîngă cel de bunică. Așa că, nu mă las: mă duc la toate conferințele organizate de biblioteca noastră de cartier, i-am văzut și ascultat pe o mulțime de scriitori acolo. Mă duc la acțiunile clubului „Femina", da, da, mă duc, n-o zic doar ca să vă fac plăcere dumneavoastră. Mă duc și la cinema, ce e drept, dimineața mă duc, cînd nepoții mei sînt la școală și grădiniță... Și pîndesc în oglindă să văd cum apar firele albe, ca să nu-mi invadeze cumva creștetul. Dar, la drept vorbind, cel mai des mă uit în ochișorii nepoților și-mi zic, dar numai mie, încetișor, să nu mă audă alții: „la, uită-te, tovarășă Popescu, ce tînără și în putere arăți aici! Matale, tovarășă Popescu, cu aștia mici în jurul tău, nu o să îmbătrînești niciodată!"

MAMA

— Bună ziua, tovarășa dragă, tocmai m-am întîlnit jos cu mama care pleca și mi-a spus că mă așteptați, îmi pare rău că s-a întîmplat să întîrzii tocmai azi, dar am avut ședință și știți dv. cum e, durează... Au fost cuminți copiii? V-au ținut de urît, spuneți? Mă bucur și sper că nu mi-au făcut de rîs cu „conversația" lor. Da, da, v-a adus mama ciocolată cu lapte, dar acum ne-lăsați să vorbim în liniște, de acord? Ați mîncat oușorul fiert? Și supița toată? Atunci uite ciocolata asta mare, mergeți dincolo și împărțiți-o pe din două, Dănuț, tu ești școlar, așa că știi să împarți exact pe din două... Bine, bine, îi spun musafirei noastre că tu cunoști teoria mulțimilor și că tovarășa ți-a dat 10. Dar parcă ne-am vorbit că n-ai să mai fii așa lăudăros? Off, lăsați-mă o clipă să-mi revin, sînt cam obosită, avem încheiere de trimestru și am tras tare mi-am luat acasă și dosarele astea, pînă mîine dimineață trebuie să dau gata bilanțul... Eu lucrez foarte bine noaptea, cînd dorm toată lumea în casă și e liniște, dumneavoastră nu? M-am învățat să studiez noaptea încă de cînd făceam facultatea la seral și am avut mare noroc că pe soțul meu nu-l supără lumina și că-i plăcea să le citească el copiilor vreo poveste înainte de a-i adormi, așa că de la nouă seara în sus eram liberă să învăț cît îmi poftea inima. („Parcă era vorba că voi vă jucați dincolo și ne lăsați pe noi să vorbim liniștite? Da, bine, diseară vă citește mama «Zdreanță cel cu ochii de faianță»"). Ce părere am eu despre rolul femeii în viața de familie? O părere foarte bună: Sîntem egali cu bărbatul în drepturi și datoni, nu te previne de la bun început ofițerul stării civile? Egali, egali, dar cum să-l las eu pe bărbatu-meu în bucătărie, că mi le-ar încurca pe toate? Odată, o singură dată doar l-am rugat să frece o maioneză și cum a pus mîna mi-a și tăiat-o, iar cînd i-am spus să păzească 5 minute pilaful, l-a făcut scrum că tocmai se transmitea un meci la televizor. („Dănuț, las-o în pace pe Oana, că mă superi. Tu ești mai mare, de ce să nu-i dai ei ursulețul?"). Nu, în bucătărie eu sînt stăpînă absolută, nu face nimic că-mi pierd patru după-amieze pe săptămînă în ea, îmi rămîn toate serile pentru o carte sau un lucru de mînă. Dumneavoastră nu tricotați cînd urmăriți la televizor o emisiune? Eu am devenit mare specialistă în treaba asta. Napoleon ce a mai avut o atenție distributivă ca a mea, cum mă tot laudă soțul! Pentru că între timp pun și rufele la spălat în mașină și socotesc exact cînd e cazul să le scot pentru a le trage și o fiertura bună, am o adevărată manie cu cearșafurile și fețele de pernă! Adevărul e că atunci cînd ne-am căsătorit, am hotărît împreună că treburile o să le împărțim democratic pe din două, de fapt soțul meu a avut ideea asta, dar eu nu m-am prea ținut de cuvînt, uneori m-am încărcat singură cu prea multe. Chiar și după ce am fost promovată șefă de serviciu, lucru la care ei, oameni foarte înțelegători, nu s-a împotrivit, mi-a spus doar atît: dacă tu ai curaj la așa ceva, treaba ta, dar ai grijă să nu mă faci de rîs. Și casa să rămînă casa, iar

masa-masa... Nu, n-aș putea să-i reproșez nimic soțului meu, e un om de aur. Avem amîndoi vederi înaintate în ce privește familia din ziua de azi, eu am și vorbit într-o zi la clubul „Femina" din întreprinderea noastră despre această problemă, dar o colegă de-a mea m-a criticat pe urmă, zicîndu-mi c-am avut o atitudine cam îngîmfată. De ce? Pentru că am afirmat la un moment dat că femeia este — n-am zis eu chiar stîlpul familiei, am zis pilonul ei. Întîi și-ntîi că femeia este cea care se vrea măritată cu bărbat și copii — nu-i așa? Ați văzut vreodată o fată — oricît de deșteaptă și capabilă ar fi la serviciu — care să se gîrească burlacă, așa cum se visează unii bărbați? Ei, dacă-i așa, atunci preia-ți, stimată soție, răspunderile morale, am spus. Desigur, și pe cele gospodărești aferente. Femeia trebuie să fie, am spus eu atunci: înțelegătoare, calmă, răbdătoare, vrednică, diplomată, bună, drăgăstoasă, serioasă, energică, nevorbăreață, necertăreață, nepretențioasă, necapricioasă... Femeia trebuie să fie sufletul căminului și familiei — am dreptate, nu? Sigur, nu și șefava ei, aici aveți dreptate, eu îi reproșez mereu mamei că pe Oana o mai deprinde să facă ceva ordine în jur, dar pe Dănuț nu. Spuneți că ați întîlnit multe familii unere în care domnește echitatea deplină? Cu soți specializați în maioneză și în spălatul rufelor în mașină? Și nu li se taie maioneza? Și nu li se revarsă apa în baie? Ce bine de dv. și de meseria pe care o aveți: cunoașteți viața în toate variantele ei. Dar eu zic că și la noi ați nimerit bine: o familie model, despre care nimeni nu o să vă contrazică dacă veți afirma că este fericită și modernă. Oana, Dane, la veniți voi aici și spuneți fiecare cîte o poezie tovarășei. Nu, nu tu doua, Dănuț, amîndoi cîte una.

TATA

— Oh, dar nu vă deranjați pentru mine, vă rog, continuați discuția între dumneavoastră, femeile, doar aveți trei generații la dispoziție, uitați-vă, și Onuța s-a înscris la cuvînt, vă asigur că ea vă recită „De ziua mamei mele dragi". Înseamnă că-i sînteți simpatică dacă s-a dezghețat atît de repede, de obicei e sfioasă cu necunoscuții. Vai de mine, cum să intervin eu într-o discuție ca aceasta? Eu mă duc să vă fac o cafea, că sînt as în problemă. Unde zici că e ibricul, mamă? Nu că n-aș ști, dar mereu îl schimbă soția mea locul prin dulapuri. Da, da, sting pe urmă și aragazul, nu uit, n-avea grijă, aduc și fursecuri. Unde-ai zis, mamă, că sînt? Voi vorbiți, că le fac eu pe toate. Nu se spune că matriarhatul bate la ușă și că mîine-poimîine o să cerem noi, bărbații, drepturi egale cu femeile, ha, ha, ha? Glumesc, sigur că glumesc, tovarășă ziaristă, ce patriarhat, care matriarhat, acum, în societatea noastră sîntem cu toții egali, femei — bărbați. Spune, spune, te rog, să afle și tovarășa cît de bine știu eu face piața. Păi cînd mă-otorc duminica dimineața de la cumpărături umplu toată masa din sufragerie cu ce scot din sacoșe, le etalez mai ceva ca pe tarabă țăranului și dumneaei, doamna inimii mele, se supără pe mine: ba că-i murdăresc casa, ba că mă umflu în pene pentru „munca" mea grozavă, ba că-i car complimente cu carul pentru un lucru banal. Zău, stimată tovarășă, tare mai sînteți uneori pretențioase dumneavoastră, tovarășele noastre femei... La drept vorbind, eu sînt responsabilul cu programul cultural al familiei, cu biletele de cinema și de meci, spune, soție dragă, dacă n-am depășit toamna aceasta planul de spectacole văzute, și eu am fost cu insistențele, recunoaște. Dar ca să fiu cinstit pînă la capăt, trebuie să vă spun că soția mea e mai organizată și muuuuuult mai capabilă în viață decît mine. Muuuuuult... La întreprindere pe ea au numit-o șefă de serviciu, nu pe mine, și ce, am făcut eu complexe pe chestia asta? Acasă, nu tot femeia e șefă? Șefă la bucătărie: cine mai face budinci ca dînsa? Șefă la curățenie: cine mai calcă-hîrtie cămășile ca ea și cine mai spală geamurile-luna asemenea ei? Îi dau întîietate la toate în casă, minus aprovizionarea. Așa că mă resemnez să dau idei și, din cînd în cînd, indicații, și mă bucur că am eu ultimul cuvînt: „Cum spui tu, nevastă dragă" ha, ha, ha, cunoașteți bancul, nu? Dar ce-i al meu, e-al meu: mă ocup de învățătura și educația copiilor. Fac de pe acum un plan amănunțit pentru cînd vor fi adolescenți — atunci încep problemele grele, nu? Cum vedeți, îți nimerit un bărbat cu vederi înaintate în problemă și atitudine justă. Dar poate că e mai bine să nu-mi dați numele la revistă, că cine știe cum m-or comenta colegii la serviciu... Te pomenești că sînt în stare să-mi dăruiască de ziua mea o pereche de papuci de casă. Papuci de damă bineînțeles... Să stau la căldurică sub el.

NOI, COPIII

Oana (cu siguranță în voce): Eu știu ce să vă răspund dacă mă întrebați, ne-a învățat tovarășa la grădiniță: eu îl iubesc la fel de mult și pe mama, și pe tata, și pe bunica.

Dan (autoritar): Nu vezi că nu te întreabă, dă ce vorbești? (plin de importanță). Tatăl meu lucrează la minister și de aia se cheamă (nesigur) ministru. Ieri am reparat noi doi, eu cu tata, „Dacia": avea ceva la accelerație. Știți ce e ăla accelerație? Eu știu. Dacă pui piciorul pe ea, zbîrrrrr, fuge repede mașina.

Oana (visătoare): Eu cînd o să fiu mare, mă fac gimnastă la soi, cînd o să cînte la mag Sanie cu zurgălăi. Bă nu (indecisă) întîi mă fac bunica să-i dau nepoțelei mele cîte clătite cu dulceață vrea (oftează), că nu sînt rea la inimă. Și abia pe urmă fac balet pe gheață. Așa (schițează pe covor cîțiva pași și e gata să cadă).

Dan (disprețuitor): E grasă și n-o să fie ea niciodată gimnastă... (confidențial) Și e mîncăcioasă. A mîncat într-o zi cinci clătite și pe urmă a urlat că o doare burta... Oana-baloana, Oana-baloana...

Oana (jignită, cu lacrimi în ochi): Tu ești un piroclos... (gata să dea drumul la urlet, dar abținîndu-se cu demnitate) Mereu mă pîrăște că sînt grasă. Eu tă-am spus la mama că ai vărsat laptele în chiuvetă?

Dan (nu-i mai dă nici o importanță): Cînd o să fiu mare, eu mă fac cosmonaut și tată la trei băieți. Nu, fetițele sînt plîngăcioase și-și pun funde caraghioase în cap. (Cu superioritate): Și nu știu ce-i aia ambreiaj. (Cu părul celui care pune o întrebare de încuietoare): Dumneavoastră știți?

Oana (mic acces de lăudăroșenie): Mama mea e cea mai frumoasă. Are ochi ca două stele și se vede cer-u-rile...

Dan (moment de generozitate): Hai afară să ne jucăm. Oana, c-a venit mama și nu mai trebuie să facem conversație cu musafirul. (Către respectivul musafir): Dar dumneavoastră știți cum ne cheamă pe noi? Nu, nu așa, mama, tăta, bunica' și noi. Scrie și pe ușă cum ne cheamă, ați citit? Familia Ionescu, ap. 16, et. 3, scara B, bloc 6.

SANDA FAUR

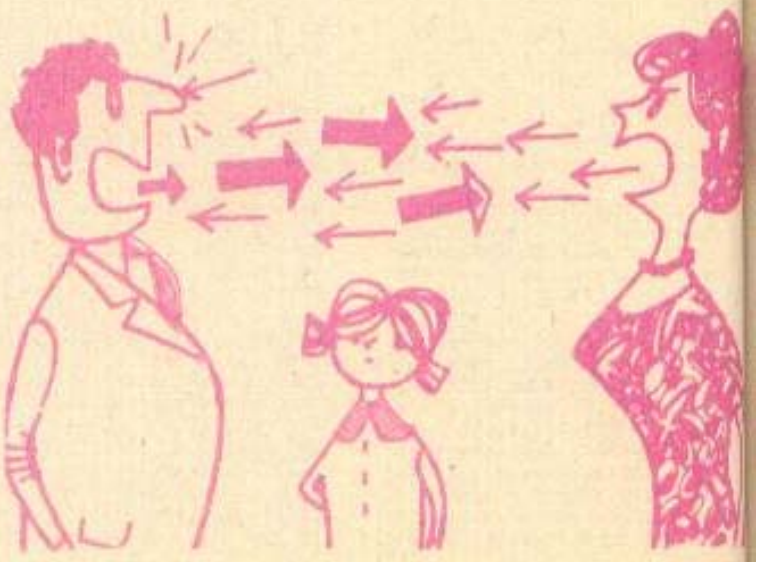

PARTENERII

devin alţii odată cu vîrsta?

● *Răspund trei bărbaţi şi două femei, de vîrste deosebite, cu experienţe deosebite*

Cum era şi firesc, întrebarea a provocat, imediat, aproape la fiecare interlocutor, dincolo de interesul pentru ineditul subiectului abordat, o reacţie de jenă parcă, fiind vorba nu atît de părerile teoretice, de cunoştinţele acumulate în această direcţie, cît de experienţa de viaţă proprie. Recunoaşteţi, este dificil să-ţi analizezi public soţul sau soţia. Aşa că, înţelegeţi... de ce n-am dat numele lor.

Cu sentimentul a doi constructori

Primul interlocutor este pedagog. Profesor de matematică. Să vedem „ecuaţia" şi „necunoscutele".

— Noţiunea de partener este cam imprecisă. O prefer pe aceea de soţ şi soţie. Eu cred că, în linii esenţiale, omul este deja format, din punct de vedere al caracterului şi al valorilor morale, umane, la întîlnirea cu căsnicia. Şi nu mai cred în schimbări fundamentale; consider că se poate vorbi despre altceva. Şi, în primul rînd, de două lucruri. În căsnicie vin doi oameni unicat, uniţi de simţăminte şi aspiraţii comune, dar care se cunosc, încă, destul de puţin. Fiecare are o imagine despre sine, desprinsă, sau formată, cum vreţi să-i ziceţi, în mediul cultural în care s-a ridicat. Şi la nivelul imaginii despre sine şi al aspiraţiilor grupului care l-a pregătit pentru viaţă. Apoi, vine cu nişte „aşteptări" care nu sînt, mereu, în concordanţă cu „aşteptările" soţului ori ale soţiei. Deci, problema nu e atît de schimbare, cît de cunoaştere şi chiar autocunoaştere. Nu îl schimbă nici vîrsta, nici succesele sau frustrările, omul este sau nu este integru, este sau nu este într-un anumit fel, aşa cred eu că se pune problema. Sigur, simţămintele se pot schimba, dar omul, în esenţa sa, niciodată. Cine a fost lichea, lichea rămîne, chiar dacă a reuşit să ascundă o vreme acest lucru, ori împrejurările nu i-au favorizat dezvăluirea, omul adevărat rămîne integru, indiferent de la-

viturile sau răsplata cu care-i gratifică viața. Iar în familie — și aceasta este al doilea lucru ce mi se pare important — vii cu întregul evantai de răspunderi sociale. Trebuie să ai permanent sentimentul că ești un constructor. Un constructor de viață, de mod de existență, pentru tine și copiii tăi. Schimbarea, în acest context, e doar de sorginte spirituală. Și, scormonind un pic, ajungem din nou la procesul de devenire și cunoaștere.

O formulă mereu necunoscută

Ne răspunde o chimistă. Tînără, măritată de puțini ani. Ia să vedem:

— Generația mea nu vorbește despre relațiile de dragoste în căsnicie la nivelul generației pe care o reprezintă părinții. Cel puțin eu sînt adepta dragostei inteligente, dacă vreți, și știu că ce spun „sochează" urechilie celor care exclud rațiunea din cîmpul magnetic al inimii. Sînteți, oricît ar părea de ciudat, o generație mai lucidă, mai cu picioarele pe pămînt, pe nedrept însă, calificată de unii drept „rece", „uscată" și așa mai departe. Adevărul e că ne conducem după aceleași valori. Și, fiindcă valorile sînt perfectibile, la fel și oamenii, făurarii și purtătorii lor. Partenerul se schimbă, dar într-o formulă mereu necunoscută, care mereu se cere să fie descoperită. Poate că și asta menține farmecul între doi oameni care pot, la un moment dat, a nu mai avea ce-și spune. Mă credeți? Nu prea arătați convins. Nu-i nimic, a fost vorba despre o părere sinceră, nu-i așa?

Nevoia de a dori și făuri binele

— Cum, omule, vii cu asemenea întrebare tocmai la o ziaristă, la o confrățică de-a ta? A, nu vrei să-ți relatez cazuri, vrei experiență proprie, și sinceră, nu-i așa? Păi poate fi despărțită, în profesia noastră, vreodată, experiența celorlalți de cea proprie? Ar mai avea altfel „carne" ceea ce scriem? Bun, răspund la întrebare. Concluzia mea e că partenerul se schimbă numai în măsura în care-i schimbă viața. Adică, vreau să mă înțelegi, dacă viața îl poartă pe drumuri neconforme cu dorințele, cu aspirațiile lui, cu dorurile lui. Sigur, cred că, dealtfel, ți s-o fi mai spus, în esență omul rămîne ceea ce este, dar și aici, între niște parametri. În căsnicie, fiecare vrea să fie iubit, să fie fericit. Cred că la baza relațiilor dintre doi oameni este nevoie să stea dorința reciprocă, imperioasă, de a-și făuri mereu unul altuia binele. Hai să mergem la concret: un om este bun, se împlinește, e mulțumit. Și, dintr-odată, vede că nu mai e iubit, poate nici respectat. „El" s-a schimbat sau „celălalt"? Bun, s-a schimbat celălalt. Atunci, indiferent de viață, se schimbă și omul cel bun și echilibrat? Se schimbă, frățioare, fiindcă e făcut din carne și suflet, nu numai din minte. Devine nefericit. Sau, în cel mai bun caz, un înțelept. Sau, și mai rău, un resemnat. Ai înțeles, sigur, ce am vrut să-ți spun!

Partenerii? Stîlpii de bază ai casei

— Eu, zice bărbatul înalt și ars de flăcările forjei, trăiesc de 22 de ani cu soția mea, care este richtuitoare la încălțăminte. Și avem 5 copii. Dacă s-a schimbat? Da, în primul rînd fizic. Nu știu dacă cineva a adus în discuție asta, deși e foarte important. Desigur, femeia trebuie să facă tot ce depinde de ea ca să fie, să rămînă frumoasă. Dar anii, atît la ea, cît și la mine, își spun, pînă la urmă, cuvîntul. Se nasc, însă, cu vremea, între bărbat și femeie, o comuniune, o atracție și o bucurie de viață mai puternice decît schimbările fizice. Știu c-am tras amîndoi ca să facem casa asta așa cum e acum. Pă cine au fost stîlpii ei de bază? Eu și cu ea. Am crescut copiii. Unii sînt mari, au intrat în viață. Pă cine i-a format așa cum sînt? În primul rînd eu și cu ea. Dacă se schimbă? Foarte bine, ne schimbăm amîndoi. Ajungem bătrîni. Totul e ca bătrînețea să nu însemne degradare sau suferință. Ați observat, rar bătrîni, perechi, care să fie cuprinși de nefericire. Dar cum rămîne unul singur, în urmă...

O întrebare cu vitriol!

— Deci, am cinstea să-mi tipăresc propriile cuvinte — se bucură tipograful. Da, am un singur băiat, tipograf și el. Tot între grămezile de plumb a trăit și tata, și bunicul. Profesia noastră a fost și lumea noastră. O lume inedită, care pornea din cărțile, încă neajunse la cititor, și se prelungea în viață. A, da, dacă se schimbă partenerul? Nu, pentru mine nu. Poate că adevărata fericire și adevărata răsplată a omului săîășluiesc în el însuși, în capacitatea de a iubi și de a se bucura de ei și de ceilalți. Nu mă înțelegeți: uite, eu mă uit la Simona mea, deși are 56 de ani, tot ca la fetița de acum treizeci de ani. Și în sufletul ei a rămas tot fetița. Unii or să zîmbească: „E cam trecută «fetița»," păi tocmai în asta constă harul, să nu urîțești ce nu s-a urîții singur, ci doar a mai schimbat timpul. Cînd femeia observă c-o privești ca la douăzeci de ani, ca la douăzeci de ani îi rămîne sufletul, vă asigur. Și, atunci, vă întreb eu, se schimbă partenerul cu vîrsta? sau, uneori, îl schimbăm, pur și simplu, noi? Iacă, termin și eu cu o întrebare, căci nu degeaba sînt tipograf.

Concluzii? Nu ne-am propus așa ceva. Dealtfel, cum spunea chimista, fiecare partener e o formulă, enigmatică, ce se cere mereu cunoscută. Cu o întrebare, cu destul vitriol, a terminat și tipograful. Se schimbă partenerul cu vîrsta? Îl schimbă vîrsta pe partener? Sau, nu cumva îl schimbăm noi? Răspunsul, pentru fiecare, se află în propria lui viață.

SILVIA NETCU

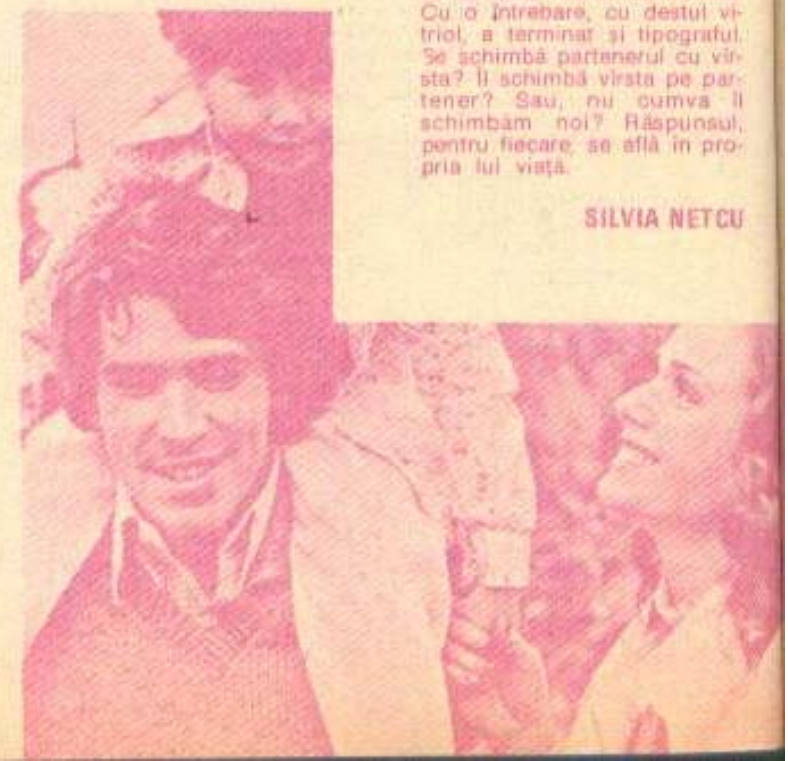

Tăria de a repara eroarea

Par, amîndoi, oameni cu judecată, este adevărat, au un temperament cam vulcanic, necontrolat, totuşi, nu mă pot abţine şi îi întreb, cum de a fost posibil, cum de s-au aruncat ei, cuprinşi, parcă, la un moment dat, de o ciudată frenezie a distrugerii, pe toboganul discordiei şi al învinuirilor fără temei? Ce şi pe cine voiau să termine cu atîta patimă?

Se privesc, întîi unul pe altul, şi, cu o imperceptibilă ridicare din umeri, se îndreaptă spre mine. Nu, nu mai sînt nici măcar foarte tineri, bărbatul se apropie de 35 de ani, femeia are cu doi mai puţini, au 10 ani de căsnicie. Deci, în anul al optulea...

— Povestea, începe el, pare livrească, desprinsă din cărţi, dar am ajuns şi noi, cu destulă dificultate, să înţelegem multe din resorturile care susţin, dincolo de afecţiunea reciprocă, temeiurile unei căsnicii. Şi eu, şi Liliana sîntem un fel de copii răsfăţaţi ai părinţilor noştri. Copii unici, crescuţi în de toate, cărora ni s-au făcut majoritatea voilor şi n-am ştiut de nimic. Ridicîndu-te, astfel, ajungi să consideri că tot ceea ce primeşti ţi se cuvine, ba mai mult, să pretinzi, în continuare, tot mai mult. Un singur lucru ne-a fost clar să învăţăm. Am înţeles, încă de mic, că tot ce primeam era condiţionat de asta: să fiu bun la carte. Şi am fost. Am parcurs traseul normal şi am ieşit ingineri. În facultate am cunoscut-o pe Liliana şi ne-am căsătorit. Părinţii noştri ne-au asigurat, imediat, apartament şi maşină. Gîndiţi-vă, eram generaţia anilor '50, am pătruns în viaţă după 1970, nu cuceriserm încă nici o redută, dar dispuneam de confort la nivelul unei familii care şi-l clădise în 10—15 ani, ba poate şi mai bine. Nu preţuieşti niciodată la justa lor valoare lucrurile primite de-a gata. Bă, în scurtă vreme socrul meu moare şi mama Lilianei se mută la noi. Să vă spun adevărul? Nu era mama noastră, ci servitoarea noastră. Este adevărat, stătea în totul dumneaei de a fi să trebăluiască toată ziua, n-avea liniştе pînă nu vedea totul pus la punct, robotea, însă, ca o roabă, iar noi n-o ajutam, practic, cu nimic. Mai mult, ni s-a părut chiar firesc să găsim casa ca paharul, ia-te masă pun-te masă, eram studenţi învăţam, nu? Apoi, odată ingineri, cine mai era ca noi? Aveam timp de piaţă? S-a născut şi Mironel, l-a crescut tot bunica, de fapt bunicu, căci a stat şi la părinţii mei. Totul părea perfect, ne înţelegeam, dispuneam cum voiam de timp, aveam prieteni, ne distram. Totuşi, ceva nu era clădit prea bine şi ne-am dat seama la prima zguduitură.

— Care s-a ivit cînd?

— Atunci cînd s-a săvîrşit dintre cei vii şi soacra mea. Ei, bine, n-o să credeţi, dar bătrîna ne-a ţinut, pur şi simplu, în spinare, timp de opt ani, nu numai gospodăria, ci întreaga căsnicie. Părinţii mei locuiesc în alt oraş şi nu se dezlipesc de acolo. Ne-am trezit, deci, cum s-ar zice, deodată singuri, cu întreaga gospodărie pe cap şi un copil de cinci ani. Confruntarea cu adevăratele greutăţi ale vieţii, de care pînă acum fusesem feriţi, a pus în cumpănă viabilitatea însăşi a construcţiei.

— Şi ce n-a „mers", de fapt?

— Nu mai „mergea" nimic, zice Liliana. Am încercat eu să fac ceva gospodărie, dar nu mă pricepeam. Recunosc, e o mare carenţă de pregătire pentru viaţă, indiferent ce ajung copii, trebuie învăţaţi de mici să muncească, să facă şi ei ceva în gospodărie, iar fetele să gătească, să spele, să cureţe. Eu nu mă price-

pesam la nimic, înțelegeți? Nu fusesem lăsată să fac nimic. Or, fusesem învățați să trăim în confort, în curățenie, în condiții civilizate. Bani aveam, dar ei mi se duc singuri la piață și nici nu prepară ciorba din oală. Am încercat și cu o femeie de serviciu: mai mult încurca decît făcea treaba, ca altul străin. Mihai, căruia nu-i conveneau micile corvezi pe care trebuia să le facă, devenea tot mai irascibil. Uite că mama se dovedise, în cazul nostru, de aur. Acum nu mai era și nici alt „servitor" care să ne facă, chiar plătit, lucrurile domestice dintr-o gospodărie obișnuită nu găseam. Nu mai spun cum arăta casa, iar Mironel, ce mai, îl abandonasem la părinții soțului. Ajunsesem cu nervii la limită.

— Cine a izbucnit primul?

— Eu, recunoscu Liliana. Mi se părea nedrept că aștepta atîtea de la mine, și vedeam că nu-mi iese nimic ca lumea. Dacă o să vă spun din ce a pornit totul, o să rîdeți de le o sticlă cu lapte. El a vărsat, din neatenție, pe jos niște lapte și eu am țipat la el. Atunci Mihai și-a ieșit și el din fire și mi-a turnat toate părerile lui despre mine, ca soție și femeie. Parcă turbasem. În mai puțin de cîteva ore, învăninasem totul între noi atît de perfect încît am convenit să divorțăm.

— Ei, totuși, cam prea iute!

— Da, nepermis de iute, zice Mihai. Mai ales că totul pornise de la un fleac, care s-a dat însă paharul peste margini. În esență, confruntarea cu necesitățile diurne ale vieții și ale căsniciei ne-a demonstrat că sîntem total nepregătiți și în loc să încercăm să ne integrăm în acest carusel care-ți solicită pricepere, bunăvoință și, sigur că da, colaborarea și sprijinul, înțelegerea partenerului, noi ne eschivam și ne învinuiam reciproc, întîi în noi înșine, apoi pe față.

— Dar cei din jur?

— Cei din jur au început în mod firesc să ne ajute să dregem lucrurile, dar văzînd stadiul la care ajunsesem cu invectivele și cu ură s-au format, așa zice în mod firesc, două tabere. Liliana se mutase la o prietenă, iar eu tunam și fulgeram împotriva ei.

— De ce ați plecat?

— Cum să mai stau cu un soț care-mi spunea că nu sînt bună de nimic și așa mai departe? Am ajuns la divorț.

— Părinții?

— Vreau să spun, de la bun început, că părinții lui Mihai au evaluat imediat adevăratul substrat al situației și n-au fost de acord cu despărțirea noastră. Au venit la mine, m-au luat la ei, într-o duminică, fără Mihai, pe ascuns, și, ascultînd cu multă chibzuință și înțelepciune învinuirile mele le-au destrămat, cu tact și dragoste arătînd cît sînt de puerile și ce ușor puteai fi evitat totul. „La spune, îl mai iubești?" m-a întrebat mama-soacră. „Poți tu să trăiești fără el și fără Mironel?" „De ce, am sănt? O să-mi ia băiatul". „Și o să fugeți amîndoi de el, ca de un elastic, nu?" Nu m-am întors chiar hotărîtă să mă împac, dar sfaturile lor, și chiar unele vorbe ale colegilor de muncă mi-au sădit în suflet îndoiala: oare nu greșesc? Oare nu greșim noi, amîndoi, foarte grav? E cineva de vină, în afară noastră, că nu ne pricepem să ne orînduim casa și viața?

— Ați ajuns totuși la tribunal!

— Da, am ajuns. Dar la prima conciliere a lipsit Liliana. A urmat concilierea din ședința publică. Atunci m-am simțit ridicol. Martorii n-au spus nimic rău despre noi, nici n-aveau ce, decît că „pe rîia nu se pricepea la gospodărie, iar reclamantul n-o ajuta" — iată ce ajunsesem noi, Mihai și Liliana, inși chimiști respectați și stimați, oameni care ne iubeam și ne iubeam cu adevărat, „pîrît" și „reclamant". M-am simțit ridicol și mi-a fost o rușine de moarte. Cred că dacă nu mi-ar fi fost frică de o învinuire de răpire, o luam pe Liliana în brațe și fugeam cu ea de acolo.

— Ce bine ar fi fost să fi făcut așa!

— Omul e destul de laș uneori în momentele sale fundamentale. S-a întîmplat însă ca judecătorul acela cu părul cărunt, să întrebe tam-nisam: „De la ce v-ați luat?" Eu am pus capul în pămînt. Liliana a mormăit: „De la niște lapte vărsat pe jos". „Și credeți că aceasta este un motiv de divorț?" Nu s-a răstit la noi, ne-a întrebat, pur și simplu, el, omul pregătit de societate ca să fie în scaunul acela, pe noi, oameni pregătiți de societate ca să fim buni chimiști și buni familiști. Am bîiguit: „Nu, nu este motiv de divorț". „Păi, atunci, a surîs, nu vă mai lipsește decît tăria de a repara eroarea. Aveți și un copil, nu? Gîndiți-vă la el înainte de a mai veni aici". Nu ne-am mai dus. Am avut tăria de a repara eroarea.

— Da, zice Liliana. Mihai stătea abătut, acolo, lîngă zid, imediat ce am ieșit, m-am apropiat de el și i-am spus, simplu, franc, privindu-l în ochi: „Mergem acasă?" „Mergem" „Atunci, hai!" Ne-au însoțit și părinții lui. Are un tată extraordinar. A intrat în casă, s-a înșirțit și a murmurat: „Prea aveți de toate, asta e necazul vostru. Ar fi trebuit să le faceți singuri". N-au vrut să înnopteze la noi.

— De ce?

— Am aflat-o și pe asta. Căci l-am întrebat pe tata mai tîrziu: „Cînd doi oameni care se bat degeaba, ajung să se urască și se mai tac și de rîsul lumii, trebuie lăsați să-și rîșnească țărîța singuri. Dacă după momentul ăsta rămîn întregi și simt că trebuie să trăiască împreună, se cheamă că e ceva de capul lor". Așa a fost. Am și uitat de momentul acela și de dumneavoastră, care ați asistat la prima ședință de divorț. După cum vedeți, divorțul nu a mai avut loc, iar Mironel are 7 ani și e în clasa a doua. Pentru el furtuna n-a existat.

Îmi amintesc cu cîtă dușmănie se uitau, în dimineața aceea, la tribunal, unul spre celălalt. Și cît de pregătiți pentru „fapte mari" erau amîndoi. A intervenit un drum de lumină care le-a dezvăluit, în întreaga ei urîțenie și stupiditate, eroarea și au avut puterea să depășească resentimentele și venicul, redevenind ei înșiși: Adică un soț, o soție și doi părinți pentru Mironel.

VASILE TINCU

CURIER JURIDIC

OCROTIREA PĂRINTEASCĂ (îndatoriri şi drepturi)

Este binecunoscut faptul că ocrotirea familiei, a mamei şi copilului se află permanent în centrul atenţiei conducerii partidului şi statului nostru. În acest sens, a fost adoptat un sistem complex de măsuri pentru sprijinirea familiilor, îndeosebi a celor cu mulţi copii, pentru stimularea creşterii natalităţii şi asigurarea tinereţii poporului. Acestea se referă la crearea unor condiţii corespunzătoare pentru dezvoltarea fizică şi intelectuală sănătoasă a tuturor cetăţenilor, prestaţii pentru ocrotirea maternităţii şi de creştere şi instruire a copilului; realizarea cerinţelor de igienă şi protecţie a muncii; condiţii de muncă mai uşoare pentru femeile gravide şi cele care alăptează, precum şi pentru tineri; concedii şi dreptul la pensie pentru femeile gravide şi femeile mame; priorităţi la repartizarea unei locuinţe, la acordarea de credite pentru construirea de locuinţe proprietate personală. Alte măsuri de ajutorare a familiilor cu copii se referă la indemnizaţii, ajutoare şi alocaţii pentru copii: ajutoarele ce se acordă mamelor cu mai mulţi copii şi soţiilor de militari în termen, precum şi indemnizaţia de naştere; instituirea de ordine şi medalii pentru mamele care au născut şi crescut mai mulţi copii; organizarea de creşe, cămine şi grădiniţe de copii; gratuitatea învăţământului de toate gradele etc.

Pe lîngă toţi aceşti factori, în creşterea şi educarea sănătoasă a copiilor un rol deosebit de important revine familiei, părinţilor. În „Codul principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste" se arată că „familia trebuie să fie cea dintîi şcoală în care copiii să înveţe, odată cu regulile de comportare în viaţă şi în societate, preţuirea muncii, devotamentul faţă de patrie şi popor, faţă de partid şi cauza socialismului". În vederea creşterii, educării şi formării copilului pentru viaţă, familie şi societate, legea prevede un complex de drepturi şi îndatoriri acordate părinţilor. Este vorba de ocrotirea părintească (reglementată de Codul familiei, în art. 97—112) ce se exercită numai în interesul copiilor, pe tot timpul cît aceştia sînt minori, şi fără a se face deosebire între cei din căsătorie, din afara căsătoriei, dintr-o căsătorie desfiinţată, desfăcută sau care a încetat, ori între copiii înfiaţi.

Părinţii au, astfel, faţă de copiii lor minori drepturi şi îndatoriri, care privesc, în primul rînd, persoana copilului şi, în al doilea rînd, bunurile acestuia, deoarece în societatea noastră relaţiile de familie se întemeiază pe afecţiunea, prietenia şi ajutorul reciproc dintre membrii săi. Înainte de a menţiona care sînt aceste drepturi şi îndatoriri este locul să precizăm că, întrucît ocrotirea părintească există numai în interesul copiilor minori, pe primul plan sînt îndatoririle şi nu drepturile, acestea din urmă fiind recunoscute în vederea îndeplinirii primelor.

Codul familiei prevede că părinţii sînt datori să îngrijească de persoana copilului. Ei sînt obligaţi să-i crească pe copii, îngrijind de sănătatea şi dezvoltarea lui fizică, de educarea, învăţătura şi pregătirea profesională a acestuia. Părinţii au datoria de a creşte copilul potrivit cu însuşirile acestuia, în conformitate cu ţelurile colectivităţii. Deci, drepturile şi îndatoririle părinteşti sînt: de a creşte copilul; de a lua unele măsuri (disciplinare) faţă de el; de a cere înapoierea acestuia de la persoana care-i ţine fără drept; de a consimţi la înfierea copilului sau de a cere desfacerea înfierii; de a avea legături personale cu copilul; de a stabili locuinţa acestuia; obligaţia de întreţinere a copilului; dreptul şi îndatorirea de a administra bunurile sale; de a reprezenta pe minor în actele juridice ori de a-i încuviinţa aceste acte. Obligaţia de întreţinere pe care o au părinţii faţă de copiii lor în cadrul îndatoririlor părinteşti este mai largă, ea cuprinzînd, pe lîngă asigurarea locuinţei, hranei, îmbrăcămintei etc., şi grija pentru dezvoltarea fizică a copilului, pentru educarea şi pregătirea profesională a acestuia, cu toate cheltuielile pe care le implică.

Drepturile şi îndatoririle părinteşti se exercită în egală măsură de ambii părinţi, sub îndrumarea şi controlul efectiv şi permanent al autorităţii tutelare, care este bi-

▶

roul sau comitetul executiv al consiliului popular din localitatea în care minorul are domiciliul.

Pentru neîndeplinirea îndatoririlor părintești, legea (Codul familiei, Legea nr. 3/1970 privind ocrotirea unor categorii de minori, Codul penal, Decretul nr. 153/1970 cu modificările ulterioare) prevede unele sancțiuni civile, administrative sau penale, în funcție de gravitatea lor, și anume: încredințarea copilului unei persoane, familii sau instituții de ocrotire; decăderea din drepturile părintești; răspunderea civilă a părinților pentru fapte cauzatoare de prejudicii săvîrșite de copii; răspunderea părinților pentru pagube pricinuite minorului prin culpa lor în gestiunea acestuia. Pentru alte fapte, cum ar fi: determinarea de a face apel la mila publicului, manifestarea unei atitudini de dezinteres în luarea măsurilor necesare de către părinți sau persoanele cărora li s-a încredințat un minor ori au sub îngrijire un alienat sau debil mintal, de a-l împiedica de la fapte de vagabondaj, cerșetorie sau prostituție; organizarea, îngăduirea sau participarea la jocuri de noroc, alteie decît cele autorizate, vînzarea sau darea de băuturi alcoolice spre consum într-un local public unui minor sub 14 ani etc. se pot aplica sancțiuni contravenționale. De asemenea, pot interveni și sancțiuni penale în cazul unor infracțiuni: abandonul de familie; rele tratamente aplicate minorului; nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului, punerea în primejdie a unei persoane în neputință de a se îngriji; gestiunea frauduloasă.

Măsurile prevăzute în cadrul ocrotirii părintești a minorului, activitatea educativă din familie fac astfel parte integrantă din procesul educațional general din societate, care este organizat, condus și coordonat de către stat, prin normele juridice adoptate, prin atribuțiile stabilite unor organe ale sale, în vederea asigurării desfășurării corespunzătoare a educației în familie.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

ÎNLESNIRI DE CARE BENEFICIAZĂ FEMEILE MAME ÎNCADRATE ÎN MUNCĂ

Grija deosebită a statului față de femeile mame încadrate în muncă se reflectă și în măsurile speciale de ocrotire a sănătății acestora și de asigurare a condițiilor necesare îngrijirii și educării copiilor. În acest sens, legea prevede că femeile gravide, începînd din luna a șasea, și cele care alăptează nu vor fi repartizate la muncă de noapte; femeile au dreptul la concediu de maternitate plătit, cu o durată de 112 zile (52 zile — prenatal și 60 zile — postnatal). Cele două perioade pot fi compensate între ele. Pentru îngrijirea și alimentarea copilului pînă la vîrsta de 9 luni (sau pînă la vîrsta de 12 luni în cazul copiilor prematuri, distrofici și al celor care necesită măsuri deosebite de îngrijire pe baza recomandărilor medicale), femeile primesc în timpul programului de lucru pauze de o jumătate de oră la intervale de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării dus-întors de la locul unde se găsește copilul. Timpul acordat pentru alăptare, inclusiv deplasările, nu poate depăși însă 2 ore zilnic. Pauzele pentru alimentarea și îngrijirea copilului pot fi înlocuite, la solicitarea mamei, cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic. Legea precizează că pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul alimentării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe asupra remunerării sau altor drepturi materiale.

De asemenea, femeile mame încadrate în muncă se bucură și de alte înlesniri. De pildă, cele care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc, pot lucra cu o jumătate de normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine; timpul cît au fost încadrate în aceste condiții se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu o normă întreagă.

CUM SE DETERMINĂ BENEFICIARUL ALOCAȚIEI DE STAT PENTRU COPII

Alocația de stat pentru copii se acordă familiilor în care unul sau ambii părinți sînt încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată în unități socialiste de stat, precum și altor persoane care, potrivit legii, sînt asimilate acestora: sînt cadre militare permanente, elevi ai școlilor militare și ai instituțiilor militare de învățămînt superior, militari în termen sau cu termen redus; cadre didactice încadrate pe cîte un an școlar; studenți la învățămîntul superior de zi și doctoranzi bursieri; pensionari de asigurări sociale de stat, pensionari militari și pensionari I.O.V.R.; beneficiari de ajutor social.

Alocația de stat pentru copii se acordă, de regulă, soțului. Dacă numai soția se încadrează în categoriile beneficiarilor de alocație, i se va acorda ei acest drept. În situația părinților divorțați, precum și în cazul copiilor din afara căsătoriei, care au

fost recunoscuți ori a căror filiație a fost stabilită prin hotărîre judecătorească, alocația se acordă părintelui în a cărui îngrijire se află copilul.

ACORDAREA CONCEDIULUI DE ODIHNĂ PERSOANELOR NOU ÎNCADRATE SAU REÎNCADRATE ÎN MUNCĂ

Persoanelor nou încadrate în muncă, precum și celor neîncadrate, a căror vechime în muncă este întreruptă, li se acordă primul concediu de odihnă după împlinirea unei vechimi neîntrerupte în muncă de 11 luni. Cînd această vechime se împlinește în anul calendaristic în care a avut loc încadrarea sau reîncadrarea, durata concediului va fi proporțională cu timpul cuprins între aceste date și sfîrșitul anului. Dacă cele 11 luni se împlinesc în anul calendaristic următor încadrării ori reîncadrării în muncă, primul concediu de odihnă se va acorda în acel an, la durata sa adăugîndu-se, pe lîngă concediul integral pe acel an, și zilele de concediu corespunzătoare timpului lucrat în anul anterior.

Pentru stimularea stabilității cadrelor și întărirea disciplinei în muncă, Legea nr. 26/1987, cu modificările ulterioare, prevede că schimbarea locului de muncă în condiții care nu dau dreptul la menținerea vechimii neîntrerupte în muncă duce la reducerea concediului de odihnă, la durata sa minimă de 15 zile lucrătoare în următorii doi ani calendaristici celui în care persoana s-a reîncadrat. Asemenea cazuri se ivesc atunci cînd contractul de muncă a încetat din inițiativa persoanei încadrate (art. 135 din Codul muncii) ori din motive imputabile celui încadrat (art. 130 lit. i, j, k din Codul muncii).

ORDINEA DE PRIORITATE LA ÎNCHIRIEREA LOCUINȚELOR DIN FONDUL LOCATIV DE STAT

Locuințele din fondul locativ de stat aflate în administrarea unităților specializate din subordinea comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, precum și în administrarea altor unități socialiste ori organizații obștești (de pildă, întreprinderile și organizațiile economice de stat pentru locuințele construite din fondurile proprii) se închiriază potrivit prevederilor Legii nr. 5/1973, cu modificările ulterioare, într-o anumită ordine de prioritate, și anume:

— muncitorilor calificați, în primul rînd celor din marile unități industriale;
— personalului transferat în interesul serviciului din alte localități;
— cadrelor de specialitate care lucrează în producția materială, în activitatea de proiectare, cercetare științifică și învățămînt;
— absolvenților repartizați în producție, veniți din alte localități;
— familiilor cu mai mulți copii;
— celor încadrați pe bază de concurs veniți din alte localități;
— celorlalte persoane încadrate în muncă;
— pensionarilor.

În cadrul acestor categorii se bucură de preferință persoanele care au condiții grele de locuit, îndeosebi cele cu mai mulți copii, precum și cele cu venituri mici.

Pentru personalul muncitor din unitățile socialiste de stat, închirierea locuințelor se face pe baza propunerilor colectivelor de muncă în care își desfășoară activitatea, aprobate de consiliile oamenilor muncii și de organele sindicale.

Precizare: Închirierea locuințelor în orașele mari se poate face numai persoanelor și familiilor care au domiciliul sau care au dreptul să-și stabilească domiciliul, în condițiile legii, în aceste orașe.

DECĂDEREA DIN DREPTURILE PĂRINTEȘTI

Această măsură, prevăzută de art. 109 din Codul familiei, reprezintă o sancțiune civilă ce se aplică părinților pentru greșeli de o anumită gravitate în exercitarea drepturilor ori îndeplinirea îndatoririlor părintești cu privire la persoana copilului. Decăderea se dispune în situațiile în care părinții, prin felul de exercitare a drepturilor părintești, prin purtare abuzivă sau prin neglijență gravă în îndeplinirea îndatoririlor de părinte, pun în primejdie sănătatea sau dezvoltarea fizică a copilului, precum și în cazurile cînd educarea, învățătura sau pregătirea profesională a copilului nu se fac în spirit de devotament față de patrie, în conformitate cu morala noastră comunistă. De exemplu, abandonarea copilor, neacordarea întreținerii, lipsa de supraveghere și conduita imorală a părinților pot constitui motive temeinice pentru decăderea din drepturile părinților.

O asemenea sancțiune se pronunță de instanța judecătorească, la cererea autorității tutelare (biroul sau comitetul executiv al consiliului popular din localitatea în care are domiciliul copilul), cu citarea părinților. Măsura se poate aplica unuia dintre părinți, situație în care drepturile părintești se vor exercita de către celălalt părinte, sau ambilor părinți, caz în care copilul va fi pus sub tutelă. Decăderea are deci ca efect principal pierderea de către părintele respectiv a drepturilor și îndatoririlor părintești cu privire la persoana și bunurile minorului, cu excepția obligației de a da întreținere copilului.

Cînd se constată că au încetat împrejurările care au dus la luarea măsurii decăderii și nu mai există nici o primejdie față de minor, instanța judecătorească, la cererea autorității tutelare sau a părintelui interesat (dar cu avizul autorității tutelare), poate reda părintelui decăzut exercițiul drepturilor părintești.

Notă: Decăderea din drepturile părintești are și alte efecte secundare prevăzute de Codul familiei: incapacitatea părintelui respectiv de a fi tutore, de a înfia, de a consimți la înfierea copilului său firesc.

JURIST

TOPUL TINERETII

Iată-ne în fața celei de-a treia ediții a concursului nostru TOPUL TINEREȚII, care și de astădată s-a bucurat de un larg ecou în rîndul tinerelor noastre cititoare.

Timp de o lună și jumătate, curierul ne aducea scrisori din toate cele patru puncte cardinale ale țării, conținînd povestiri și fotografii, gînduri frumoase și calde, ce se doreau împărtășite, întîmplări pline de semnificații profunde, încredințate nouă, spre a le face publice: din fiecare se poată culege cîte ceva util sau interesant.

Scrisorile au fost gîndite și redactate cu atenție pentru detaliul semnificativ și pentru o exprimare limpede, într-o frumoasă limbă românească. Și chiar dacă juriul a fost constrîns de regulamentul concursului să declare numai 10 cîștigătoare, asigurăm pe toate celelalte participante că scrisorile lor ne-au prilejuit cîte o bucurie și ne-au oferit multe subiecte pentru activitatea noastră viitoare. Și, desigur, le adresăm invitația să participe la ediția viitoare a TOPULUI TINEREȚII.

Dacă în ediția precedentă tema cea mai frecvent întîlnită a fost maternitatea, anul acesta tema solidarității umane s-a regăsit, în numeroase scrisori, în multiplele ei ipostaze. O temă generoasă, practic inepuizabilă, care ne dă prilejul să încredințăm literei tipărite povești emoționante, ce aduc în prim plan nevoia umană de comunicare și întrajutorare, pe de o parte, și bucuria simplă și omenească de a face o faptă bună, pe de cealaltă.

Cei care au realizat selecția acestei ediții au dorit să vă ofere, dragi cititoare, pentru clipele dv. de răgaz și de meditație, fragmente de lumină, dar și de penumbră, din viața celor care cu încredere ne-au scris.

Prezentîndu-le pe cele 10 tinere cîștigătoare ale ediției a III-a a TOPULUI TINEREȚII, care vor primi, ca recompensă, cîte un Almanah „Femeia" 1986, vă invităm să participați la ediția viitoare, ce va fi anunțată din timp în revista noastră.

Primul zbor

VIOLETA HOȘMAN, *19 ani, muncitoare la întreprinderea de spume poliuretanice, Timișoara.*

Fixez parașuta, reglez poziția scaunului, gata, sînt în carlingă.

— Startule, 308, comenzile controlate, cabina zăvorîtă, gata pentru decolare.

— 308, permit decolarea.

Remorcaj. Brusc, ne desprindem de sol. Simt cum mă cuprind fiori. Pe pantă, decianșez și intru în tur de pistă. Ce liniște e în văzduh... Planorul meu se înalță, plutește. Aripa dreaptă se rotește 180°, execută virajul II, linia dreaptă, apoi virajul al III-lea. Flapsul în poziția 3 și acționez manșa. Aterizare. Am atins din nou pămîntul.

A urmat „botezul", tradiția membrilor Aeroclubului central Sucoava: cufundarea de trei ori, îmbrăcată, în bazinul cu apă. Mare veselie!

Fiecare zbor însemna mult. La „începători", aveam deja în primire un aparat KL19. Cînd mă desprindeam de pistă, o făceam cu convingerea că „acolo, sus, mă așteaptă cineva", mă cheamă să cunosc și să stăpînesc înălțimile. Dar primul zbor a fost cel mai important pentru mine; mi-a arătat că pot, mi-a dat curaj, m-a învățat să-mi stăpînesc emoția. Cred că acum am devenit un alt om.

Somn ușor, copilul meu, e pace!

Astăzi a fost o zi deosebită mai ampă prin lumină ei și, pentru mine, a avut ceva din intensitatea și bucuria zilei cînd am devenit MAMĂ. Azi, Mihai mi-a pus o întrebare pe

care n-a mai pus-o niciodată: „Mamă, ce-nseamnă pace?"

Am rămas impresionată; auzise el cuvîntul acesta și încercase așa peltic, copilărește, să pună o întrebare care prin însăși esența ei e mare, e supremă... Poate că rămăsese impresionat de un spectacol dat de școlării patriei pe scenă, la grădiniță, unde auzise repetîndu-se pace, pace, pace și-i rămăsese întipărit cuvîntul acesta în minte.

VIOLETA IORDACHE, *25 de ani, secretară a Școlii generale din Sascut, județul Bacău.*

— Ce-nseamnă pace, Mihai? Pace înseamnă atunci cînd rizi și-afară-i soare, înseamnă joaca ta cu copiii, înseamnă florile pe care îți place să le uzi, înseamnă mama, înseamnă TOTUL, tot ce-i bine...

— Cine face pacea, mamă?

— Noi, Mihai, noi, oamenii care iubim copiii, și florile, și iarba. Noi, noi și porumbeii.

— Și porumbelul din vitlină?

— Da Mihai, și porumbelul din vitrină; tu nu-l vezi, dar el, noaptea, zboară la toți copiii... și-și desface aripile pe fruntea lor... pe ochii lor închiși... și copiii visează ceva frumos... așa de frumos... pentru că toți porumbeii vor pace.

Nu știu ce a înțeles sau cît a înțeles, dar am simțit că ceva s-a petrecut în ființa lui, că inima lui a vibrat. „Noapte bună, Mihai! Mama-i lîngă tine și e pace..."

Buchetul de liliac

Prietenia noastră a început încă liceeni fiind, atunci cînd el mi-a oferit, într-o zi de mai, o ramură înflorită de liliac alb. După terminarea liceului am pornit fiecare spre cîte o profesie, fapt care, timp de un an, ne-a despărțit, dar care a însemnat multe scrisori frumoase, care stringeau legăturile dintre noi și făceau ca lunile să treacă mai repede.

A sosit însă o altă zi senină de mai, cînd el mi-a oferit mai încrezător, mai tandru ca oricînd, un nou buchet de liliac

VIORICA BACIU, *21 de ani, calculator la Cooperativa pentru achiziții și desfacerea mărfurilor, comuna Cringu, județul Teleorman.*

imaculat, care, de astă dată, a consfințit căsătoria noastră. Acum, cînd vă scriu, mai sînt doar cîteva zile pînă la prima aniversare a tinereii noastre familii și sînt sigură că ea va înflori în lumina unei ramuri de liliac alb, simbol al unei tandre și eterne iubiri. Sînt fericită și vreau ca pe pămînt să înflorească liliacul alb pentru toate femeile, în fiecare primăvară!

Joc periculos

TINIȚA OPREA, *21 de ani, muncitoare la Întreprinderea textilă Galați.*

27 martie 1982, ora 19. Călătoream cu trenul de la Tg. Bujor la Galați în acea seară de primăvară, fredonam încet o melodie, gîndindu-mă că, nu peste mult timp, voi ajunge acasă. Liniștea mea, însă, s-a sfărîmat brusc în mii de bucățele, întocmai ca sticla ferestrei lîngă care mă așezasem. Am simțit o lovitură puternică în tîmpla stîngă și, după cîteva clipe de spaimă și de confuzie, am sesizat cu groază că cu ochiul stîng nu mai vedeam nimic. Ce se întîmplase? De pe un teren de sport, unul dintre copiii care se jucau a aruncat, în glumă, o piatră în trenul care trecea prin apropiere, piatră care a declanșat în viața mea cel mai înfiorător coșmar: posibilitatea pierderii vederii. Și ce este mai scump pe lumea asta ca lumina ochilor?!... Au urmat 3 luni de zile și nopți de chinuri și îndoieli, o operație dificilă, tratamente dureroase, dar am avut noroc cu medicii extraordinari ai Spitalului nostru județean, care mi-au redat sănătatea și cărora doresc să le mulțumesc încă o dată.

Necazul a trecut. Dar stau și acum și mă întreb ce rost au astfel de jocuri și glume periculoase care pot să cauzeze accidente atît de grave?

Bun venit!

LUCIA MĂTIEȘ, *23 de ani, educatoare în comuna Valea Largă, județul Mureș.*

Sînt unele momente în viața de care-ți amintești cu bucurie, care-ți luminează faptele și gîndurile și la care te întorci ori de cîte ori ai nevoie de o încurajare, de un nou impuls sau, de ce nu, de o consolare. Și atunci cînd aceste clipe coincid cu evenimentele importante ale existenței tale, ele rămîn pentru totdeauna săpate cu dragoste în suflet.

Într-o frumoasă dimineață de septembrie, pașii mă purtau cu grabă și cu emoție spre grădinița ale cărei porți

le deschideam, ca tînără educatoare, pentru prima oară. Am ajuns cu mult timp înaintea orei la care fusese fixată solemnitatea deschiderii festive a noului an. Eram încă singură în sala pe care, de cîteva zile, cu entuziasmul și elanul oricărui început, o aranjasem și o decorasem pentru bucuria micuților de educația cărora trebuia să mă ocup de atunci încolo. Așteptam copiii cu emoție. Minutele treceau greu. La un moment dat, ușa se deschise și o bătrînică își făcu loc, ținînd de mînă doi nepoței. „Să ne trăiești, maică, și bine ai venit la noi!", îmi ură bunicuța. Au fost cele mai frumoase cuvinte care mi s-au adresat și încrederea cu care ele mă copleșeau constituie lumina unei intense bucurii. Ce mult înseamnă ele și acuma pentru mine!...

Fără indiferență

DANIELA RUSU, *23 de ani, operator prefabricate la Întreprinderea de materiale de construcții din Roman.*

Pe lîngă tînăra aceea treceau mai mulți oameni, dar nimeni nu se oprise să întrebe ce-i cu ea. Cînd am văzut-o stînd cu fruntea sprijinită pe genunchi, am simțit un fior și mi-am zis, cu omul acesta se întîmplă ceva rău. M-am oprit, am întrebat-o dacă are nevoie de ajutor. Nu se simțea bine, era izbită. I-am adus de la cinevu o cană cu apă, am condus-o la un punct sanitar și apoi acasă, unde era nerăbdătoare să ajungă cît mai repede. De cum a deschis ușa apartamentului, au năvălit spre ea, strigînd care mai de care „Mamă! mămică!", patru fetițe. Și abia în clipa aceea mi-am dat seama ce valoare imensă poate să aibă o cană cu apă și o oră din viața ta dăruite unui om aflat într-un impas. Fiecare trecem, mai devreme sau mai tîrziu, printr-o astfel de clipă grea. E bine să nu uităm lucrul acesta.

Cînd ceilalți sînt aproape

VIOLETA MUREȘAN, *26 de ani, confecționeră la I.C.C. „Mucarth", Cluj-Napoca.*

În aceste clipe mi-e greu să-mi găsesc cuvintele potrivite, cele mai frumoase și mai adevărate, acelea care să răsplătească omenia atîtor semeni care m-au ajutat să redevin utilă familiei mele, celor trei copii și societății. Dacă ar fi să dau numele tuturor acestor OAMENI, primul fiind soțul meu, nu mi-ar ajunge cîteva file... M-au ajutat medicii cu știința lor și cu sacrificiul nopților petrecute lîngă patul meu de suferință, unde mă azvîrlise un grav accident de circulație — îmi trecuse peste bazin roata unui autobuz și, în ultima clipă, am reușit să-mi salvez copilul pe care-l țineam în brațe. Colegii mi-au dăruit picăturile prețioase ale sîngelui lor, sindicatul și conducerea întreprinderii au fost mereu alături de mine și de familia noastră...

Dovezile pe care le-am primit, faptul că nu eram părăsită în nenorocirea care se abătuse asupra mea, eforturile care se făcuseră mi-au dat curaj și speranță, mi-au întărit dorința de a mă face bine, de a redeveni ceea ce fusesem, de a putea să-mi cresc copiii pe care cu dragoste îi adusesem pe lume. Cei mare avea atunci numai 3 ani... Grija celor din jur m-a ajutat să revin la viață, să-mi reiau locul acolo unde era nevoie de mine. Tuturor le sînt recunoscătoare.

...Recitesc ce-am scris. Îmi dau seama că rana s-a închis în cei cîțiva ani care s-au scurs și din acest episod tragic al vieții mele mi-au rămas vii, nestinse, mai ales faptele și gesturile oamenilor, cuvintele lor cu care mă îmbărbătau, speranța pe care mi-au încredințat-o odată cu sîngele pe care mi l-au dăruit. Vă mulțumesc, oameni buni!

La bunici

MARIANA DIACONU, *16 ani, elevă la Liceul industrial nr. 1, Galați.*

A fost o zi de pomină! După ce împreună cu verișoara mea, Camelia, am sacrificat cel mai mare și mai copt pepene, ce ne-am zis? Că ar fi foarte nimerită o plimbare prin ogradă cu bicicleta bunicului. Locul era strîmt, însă, și ne împiedicau orătăniile, așa că le-am fugărit pe toate, ziua-n amiaza mare, sub privirile derutate ale cățelului, în magazie, de unde începu pe dată să se audă o hărmălaie de nedescris. Am mutat și cușca papagalului, la fel, vasele cu apă pentru păsări și... am luat de coarne bicicleta care nu s-a dovedit însă la fel de docilă ca viețuitoarele și care, foarte curînd, s-a răsturnat, lovindu-mă serios, punînd punct astfel primei pozne, ca au mai urmat și altele, din ziua respectivă.

Bunicii erau plecați după treburi și noi le promisesem că vom face ordine și ceva de-ale gurii, dar... ne-am amintit de promisiune abia după ce emisiunea T.V. din după-amiaza aceea s-a terminat! Dă-i repede, culege din grădină din toate cîte puțin, spală-le, taie-le, ah, degetul meu, pune-le în cratiță, apoi într-o oală mai mare, că dăduserăm legumele cu spor pe dinafară... Apucă-te repede și spală vasele și troscot, o cană, pac, o farfurie, vai, un pahar! Unde-i mătura? Praful se ridică într-o clipă pînă în tavan! Oala fierbea cu nădejde, împrăștiind un miros ciudat, cine știe? și, cînd „treaba" era mai în toi, iacăt-o pe bunica, bucuroasă c-a terminat

munca și dornică să-mbuce mîncarea promisă de nepoatele ei deștepte și cuminți...

...Ce-a urmat? După ce ne-a făcut „rădăcini" și „bureleni", a luat sărăcuța, totul de la început, cu rînduială, ajutată cu sprinteneală de două fetițe ascultătoare care se simțeau în momentele acelea cu conștiința nu tocmai nevinovată.

Revelion

GABRIELA CIURESCU, *16 ani, elevă la Liceul industrial nr. 2, Tecuci.*

31 decembrie, zi de febrile pregătiri pentru primirea sărbătorească a noului an. Derdeluș, însă, plin de copii mari și mici, larmă și chiote, și în tot iureșul acesta vesel, un năsuc roșu și doi ochi înlăcrimați. Am luat fetița din fața porții, am intrat în casă, am așezat-o lîngă sobă și i-am dat cîteva prăjiturele. Mi-a spus apoi cum o cheamă și că avea 3 ani. Atît. Adresa n-o știa. Venise cu mai mulți copii la derdeluș și se pierduse. Am lăsat un bilet părinților, am îmbrăcat-o pe Ana și am plecat, întrebînd mai întîi copiii dacă n-o cunosc cumva pe fetiță. Nici un rezultat. Trebuia să anunț la Miliție, dar, pînă atunci, s-o plimb pe străzi, doar, doar o recunoaște casa sau blocul unde locuia. Am mers așa multă vreme, dar fetița nu dădea nici un semn că mai trecuse pe-acolo. Începea să se înnopteze, se auzeau colindătorii, pe străzi oamenii se răriseră, iar eu, cu fetița de mînă, continuam să întreb în dreapta și în stînga. Mă gîndeam la clipele prin care treceau părinții copilului... Cînd deodată, un bărbat de vreo 30 de ani, luminat de un felinar lîngă care stătea uitîndu-se în toate părțile, s-a apropiat de noi și, într-o secundă, fetița, rîzînd, se trezi în brațele lui. „Anuța tatii. Anuță!", rostea omul fericit, copleșindu-mă apoi cu întrebările firești. Le-am urat sărbători fericite și am plecat cu hotărîrea de-a petrece revelionul acasă, alături de bunii mei părinți, nu cu colegii de școală, cum mă pregătisem. Ar fi fost primul revelion făcut fără părinți. Bucuria acelui fatâ, însă, m-a făcut să simt că încă mai sînt copil...

Reîntoarcerea

IULIA BACIU, *27 de ani, lucrătoare la secția prestări-servicii a C.A.P. Homocea, județul Vrancea.*

Toți avem pe lume un „acasă", de unde plecăm sau unde ne întoarcem ca spre un liman de liniște și căldură. Mă hotărîsem să învăț o meserie și eram la o școală profesională în Brașov, unde mă obișnuisem deja cu fabrica și cu ideea de a rămîne acolo. Numai că, viitorul meu soț, după ce s-a calificat, mi-a spus că el vrea să se întoarcă „acasă", în sat, „unde sînt atîtea lucruri de făcut". Eu mă gîndeam că, odată pornit pe un drum, ce rost are să dai înapoi, mai ales că mie meseria îmi plăcea și mă acomodasem repede. Și, totuși... Între cele două alternative eu am ales-o pe cea a întoarcerii și acum, cînd am o familie, trei copii și un loc de muncă bun, pot să spun că nu am ce regreta, ba dimpotrivă, cred că mi-am rostuit viața foarte bine, găsindu-mi locul printre ai mei, printre oamenii pe care-i cunosc de mică. De ați ști ce multe lucruri s-au realizat în comuna noastră și cîte planuri mai avem încă!

Sînt fericită că hotărîrea mea îmi dă prilejul să urmăresc în fiecare vară cum bobul se preface în lan de mătase, simțindu-i cum se ridică din brazdă asemenea unui copil din leagăn, să cuprindă cu privirea întreaga zare.

„Topul tinereții" coordonat de
CRISTINA BĂLTEANU

NOBILA AMBIȚIE

Cîndva — un cîndva încă foarte la îndemîna memoriei noastre — li se spunea „copii minune". Și însăși denumirea implica, într-un fel, raritatea acestor tinere exemplare umane, uluirea în fața precocității și a înzestrării speciale a „micilor oameni mari". Purtați și arătați în lume asemeni unor fenomene ale naturii, ei sfîrșeau nu o dată prin a-și obosi sau epuiza talentul, și exemplele sînt nenumărate, de la strălucirea micului Mozart — care impresiona cu harul său muzical încă de la vîrsta de 5 ani și sfîrșea, în mizerie, la 34 de ani — pînă la (păstrînd, firește, proporțiile) fermecătorul star hollywoodian pre-școlar Shirley Temple, care termina prin a-și renega „gălăgia filmică" a copilăriei sale, devenind un om politic cu vederi larg umanitare.

Nu mai vorbim astăzi, la n o i, d e „c a t e g o r i a de-lux-a-copiilor-minune" și nu numai pentru că nu mai credem în miracole, ci pentru că înzestrările „neobișnuite" și-au lărgit mult aria de manifestare. Pentru că bombardamentul informațional al epocii noastre și nivelul atins de cunoașterea omenească au trezit însușiri speciale și au provocat precocitatea multor copii, pentru că sistemul concursurilor, al olimpiadelor, printre altele, a stîrnit la noi valuri de emulație, de nobilă ambiție, a stimulat înzestrările ca și pofta de muncă și de întrecere a nenumărați copii. Dincolo de cele mai spectaculoase afirmări — cele din gimnastica feminină, să zicem, sau din muzică, ce ne-au adus atîtea copleșitoare confirmări mondiale și ne-au umplut inimile de mîndrie națională —, copiii noștri se dovedesc — mulți dintre ei — splendide „capete matematice" ori deosebite talente în fizică și chimie, ca să nu mai vorbim de

olimpiadele de literatură română, care scot la iveală sensibilitatea unor mici poeți cu mari șanse de afirmare. Manualitatea, talentele tehnice — atît de utile epocii moderne — sînt și ele cultivate și impulsionate în nenumăratele olimpiade organizate, an de an, în întreaga țară.

Pe cîțiva dintre acești minunați copii ai noștri — dotați cu har, dar și cu puterea de a munci cu îndîrjire pentru a-și pune acest har în valoare — vi-i prezentăm în paginile de față. Sînt doar trei din nenumărații alți cîștigători cu toții ai unor foarte grele întreceri între mințile și cunoștințele lor, și prin schițele de portret pe care le încerc vă voi sugera poate alcătuirea spirituală și morală a acestor tinere vlăstare care prefigurează speranțele noastre în generația de mîine. Și care generație, iată, începe să „vină tare" încă de astăzi.

MATEMATICIANUL

Din „grupul celor șase", el, bucureșteanul **Nicolae Beli**, era cel mai mic: cu cîteva săptămîni mai tînăr decît celălalt elev dintr-a zecea, băcăuanul, dar cu un an sau doi mai puțin decît mate-olimpiadiștii dintr-a unsprea și a douăspea care au participat la Olimpiada balcanică de matematică din mai 1985. Și care s-au întors acasă, de la Sofia, obținînd fiecare din ei Premiul I, astfel încît echipa României ocupase locul I în clasamentul general al țărilor participante. Întoarcere triumfală. Lacrimi și îmbrățișări părintești. Chipuri fericite de profesori. Blitz-uri pe aeroport. Zîmbiți (cu seriozitate!) vă rog, doar sînteți matematicieni, nu? Declarații emoționante la televiziune și în presă.

El, Nicolae Beli, la cei 16 ani care au prostul obicei să te lungească brusc, de parcă te-ar trage cineva de chică în sus, și devii din subțirel de-a binelea deșirat, cu un mîndru puf de mustață ivit — în sfîrșit! — sub nas și cu ochelarii cu lentile groase ocupîndu-i mai tot obrazul sau cu trăsături mici și delicate, el are o singură grijă și mi-o împărtășește: să nu cumva să fac din el — cînd voi scrie reportajul — cine știe ce minunăție ieșită din comun, să nu-l plasez într-un „turn de fildeș" (de unde i-a venit ideea asta, nu pot înțelege!), să nu-l scot altfel decît ceilalți copii de vîrsta lui. Da, e adevărat, a știut să rezolve toate subiectele — aceleași pentru elevii dintr-a X-a, a XI-a și a XII-a — care s-au dat la Olimpiada internațională, dar „și făcuse mîna" cu alte pregătiri intense și cu alte două premii și o mențiune luate în anii anteriori la olimpiadele naționale. Da, e adevărat că fusese — după mulți ani — primul bucureștean care a trecut de toate barajele și a intrat într-un lot de mate-internațional, dar cine nu știe ce străluciți matematicieni ies din școlile noastre din Timișoara, Galați, Craiova și ce „concurență" serioasă vine de acolo? Și pe urmă, cînd înveți la Liceul de mate-fizică nr. 1 și ai la școală un profesor ca **Armand Martinov** — care te dirijează și-ți dă și tot felul de cărți „pe-sio-han-te" de probleme —, cînd te pregătești cu lotul cîte 4 ore pe zi la „Bălcescu", cum să nu te „descurci"?

Bine, Nicușor Beli, scrîu cum vrei mata. Ești un copil normal, un copil ca toți copiii. Cărula îi venea, cînd era mic, mic de tot, înainte de a învăța poezii, să „numere în prostie: pînă la o sută, și pe urmă o luam de la început". Și care îți o adică, ar dori — acum, cînd e mare — să facă rugby, sport bărbătesc, „numai că nu prea am timp". Și-gur, îl prinde uneori noaptea tîrziu cu Dicționarul enciclopedic în mînă («litera B e grozavă toată, ați observat?") sau cu romanul „Pe aripile vîntului". Dar cel mai mult, sincer vorbind, îi place să gîndească matematică („mama mă tot ceartă că nu fac nimic, că zac în pat cu mîinile sub cap, dar pînă la urmă m-a înțeles că eu atunci dezleg în minte o problemă, și nu simt deloc nevoia să o aștern pe hîrtie. O țin minte"). Ce e drept, nu e cine știe cu îndeminatic și nu vrea deloc să iasă în evidență, și nici n-are emoții mari la examene, pentru că nu ține neapărat, neapărat să lase „primul". Da, el, Nicușor Beli, fiul inginerilor Ionel și Sultana Beli, e un copil ca toți copiii, care nu s-a retras în nici un „turn de fildeș" și care în timp ce ascultă în cameră lor, a băieților, muzică disco, mai dezlegă în cap niște probleme de mate. Și care mai învinge în cîte o olimpiadă (două, trei) a minții din cînd în cînd. Asta-i tot! Îmi dai voie, totuși, Nicușor, să-ți strîng mîna matale, care, în bună alianță cu mintea, lucrează probleme — fără să oboselească — circa patru ore în șir?

CHIMISTA

Cînd a deschis ușa, am rămas o clipă descumpănită: așteptam o serioasă și gravă „olimpiadistă" în științe (ce vreți, toți avem clișeele noastre!) și apăruse Julieta, Sau Ofelia. Sau chiar Ileana Cosînzeana, alegeți pe care o doriți o fată subțire și înaltă, cu un vreț de crin, cu piele blondă și ochi albaștri, cu trăsături de o drăgălășenie și o puritate desăvîrșită. O „zestre" care ar fi trimis-o direct spre luminile rampei. **Oana Pușcolu** a preferat pe cele ale chimiei: în toți cei 4 ani de liceu a luat premii la toate olimpiadele naționale de chimie; acum, în clasa a XII-a, obținuse ambele premii I existente și prima notă de 10 la baraj, fiind și prima fată care a intrat în lotul nostru ce participa la Olimpiada internațională de chimie de la Bratislava. I-am smuls cu greu și cu remușcări ceasul acesta de convorbire: terminase cu doar trei zile înainte examenul de bacalaureat (dat, ca toți olimpiadiștii internaționali, cu 15 zile înaintea colegilor lor) și mai avea doar două zile pînă să se prezinte (tot separat) la examenul de admitere la „Medicină". Mai urma să împlinească, peste 15 zile, 18 ani și avea „plinul" maturității făcut. „Cu o condiție: să obțin media generală 9 la «Medicină», altfel nu pot în-

tra nici la facultate, nici la Olimpiada de la Bratislava". (Între timp, țin să vă anunț că a intrat și la facultate și a mers și la Olimpiada).

Ce să întrebi o tînără care literalmente te poate intimida cu înzestrările ei? Te scoate tot dînsa din încurcătură: „Vă rog să scrieți despre «cauza cauzelor», se numește **Paraschiva Arsene** și este profesoara noastră de chimie de la liceul bucureștean «Rosetti». Din primele două ore de chimie, ne-a transmis starea ei de tensiune și «extaz» chimic. A trezit în noi pasiunea și mecanismul gîndirii chimice. Ne-a creat capete de chimiști. În toți acești ani de învățătură am scris la orele dumisale sute de pagini — «cartea noastră de căpătîi». Nu era mulțumită: «Numai cînd o să vă ajungă teancul de hîrtie scrisă pînă la bărbie — ne spunea — atunci o să fiți oameni mari». O admirăm și o adorăm cu toți copiii, pentru că și ea ne iubește și ne dăruie întreaga ei energie și știință. Știți cum mă priveau colegii de olimpiade cînd aflau că sînt eleva lui Arsene? Nu spun, să nu mă credeți lipsită de modestie. Da, sînt o ambițioasă. Da, îmi place să reușesc. Am ambiția de a o vedea pe profesoara mea rosind de bucurie și emoție cînd își vede, pe scenă, elevii primindu-și premiile — și nu este puțin lucru că din cei 4 finaliști ai lotului nostru internațional la chimie, doi sînt elevii dumisale. Îmi place să știu că nu-mi dezamăgesc părinții și sora (mai mare, medicinistă și ea), care așteaptă acasă rezultatele, cu inimile strînse de emoție..."

Privești tînăra aceasta atît de firavă și delicată, și te întrebi de unde forța și tenacitatea aceasta, spiritul acesta îndîrjit competitiv. „Nu e nici un secret, eu spun că totul vine din încrederea în tine, în profesorul tău și din răbdare. Răbdarea de a învăța. Nu m-am rușinat niciodată de acuza de «tocilară», ce e drept nici nu sînt, dar mi-a plăcut să învăț și să știu. Și să nu mă dau niciodată bătută. Știți că acum vreo 3 ani, am cîștigat în vacanța de la Costinești „Maratonul tablelor"? Am jucat 36 de ore table — cu pauze de 5 minute la fiecare două ore — și i-am bătut pe băieți! Vedeți, am și eu «neseriozitățile» mele..."

FIZICIANA

Ana Enache este „mezina" din grupul de tineri pe care i-am intervievat: puțin peste 15 ani, o coadă groasă-groasă și neagră ca pana corbului îi alunecă pe umărul stîng, asortîndu-se perfect cu ochii imenși, grăsuiază ușor și încearcă să mă facă să înțeleg — fără a reuși deloc — cît de simplu este să fii „olimpiadist-de-meserie". Formula îmi aparține, ea spune altfel: să participi la tot felul de olimpiade „ca să te descoperi". Din clasa a cincea, Ana Enache (de felul ei mereu premiantă a clasei ei de la Liceul „Caragiale") participă la olimpiade. „Înainte eram moartă după matematici, și am luat un 10 pe sector". Dar după aceea, Ana a început „să moară" și după română („Să știți că cine e bun la matematică, știe și română, invers nu întotdeauna"), și a luat și la română un Premiu I pe sector, pe urmă gata să sucombe de dragul chimiei, ca pînă la urmă să se decidă „de-fi-ni-tiv" pentru fizică. „Ce să fac, bătălia a cîștigat-o de fapt profesoara noastră de fizică, **Doina Turcuș**, nu eu. Explică minunat. Ne bagă în seamă. Ne știe pe toți — cu ce avem bun și mai puțin bun — și ne spune pe numele mic. Cum să o dezamăgești?" Ana Enache nu și-a dezamăgit nici profesoara, nici ultima disciplină de care e amorezată: primăvara aceasta, la distanța de cîteva săptămîni doar, a luat Premiul I la Olimpiada de fizică pe Capitală și Premiul III la Olimpiada pe țară. „Întotdeauna la un examen; deși nu prea am emoții, mi se pare că n-am făcut cine știe ce și mă aștept la rezultate mici. Și cînd le văd bune, sînt moartă de fericire... Numai tata nu-i niciodată mulțumit și mă umple de ciudă: dacă iau un 9, mă întreabă întotdeauna de ce nu am luat 10".

Ana Enache îmi șoptește la ureche un secret: ea și-a dat de mult seama că unii băieți, care se laudă că nu se omoară cu învățătura, trag tare în secret. O vreme, „m-am prins și eu de poantă" și se prefăcea și ea că nu studiază. Pe urmă, i-a trecut „chestia asta copilărească" și recunoaște că ea învață, învață, învață, nu de altă „dar ca să mă descopăr. Să văd ce-mi place mai tare, ca să pot face bine în viață ce voi avea de făcut. N-am dreptate?"

Ai dreptate, Ana Enache, și spune părinților tăi că știu eu pe cineva care tare și-ar dori o fetiță ca tine și, de fapt, ca toți acești minunați copii pe care vi i-am prezentat în paginile de față. Cîțiva din nenumărații copii minunați din casele noastre, din familiile, din țara noastră.

SANDA FAUR

DOSAR „FAPTE REALE“

În întîmplările pe care le vom descrie sînt implicați oameni obișnuiți și oameni care fac rău. Binele și răul se confruntă, sub incidența legii și a normelor morale, făptașii actelor antisociale ajungînd, întotdeauna, să plătească pentru ceea ce au comis. Este o lege implacabilă a vieții, nu numai a societății, dar ea nu se aplică singură...

Dilema

În nord de Maramu', telegrama căzu ca un trăsnet: „Soțul mort. Stop. Veniți în grabă mare la adresa... Stop Nicolae". Și se dădea o adresă precisă. Mai imprecis era Nicolae ăsta, dar cine să se mai gîndească la ei, într-un asemenea moment? Pe Maria S. vestea o fulgeră: iacă, i se prăpădi bărbatul prin străini. Plecase în Capitală să cîștige bani, de parcă nu putea face același lucru și pe acolo, pe la ei, cîștiga, e drept, bine, căci Văsălie se pricepea la toate, și dulgher, și tîmplar, și zidar, orice-i puneai făcea. Și era o fire zbanghie, te împrieteneai musai cu el. Și-i plăcea pălincuța, mămulică dragă, și să te ții atunci cîntece și țipuituri, ca pe la ei pe deal, mai sus de Negrești. Toate ar fi fost bune și la locul lor, dacă nu se lipea el cam prea tare de locul ăsta, de-i zice capitală, căci abia de mai dădea pe la Maria și pe la cei doi prunci, și atunci numai prin miez de iarnă. Și umbla beat, încît nu mai putea face mare treabă cu dînsul. Banii, de ce să huzurească, se dovedeau buni și folositori. Ș-apoi, femeia e cu casa, și cu pruncii, și cu ce mai trebuie. Acu' ce să facă, dacă s-o dus', s-o dus', o să-și ia cele de rînduială pentru înmormîntare, cîteva rude apropiate și-o să pornească pe drumul Bucureștilor.

Zis și făcut. Mai sugrumînd din bocete, care oricum nu învie pe nimeni, doar că-ți mai alină pieptul, și opintindu-se din răsputeri cu cele bulelci și desagii cu merinde, au urcat cu bine în acceleratul în care se păstraseră, anume pentru ei, locuri în scaune ca fotoliile de la primărie. Și au mers ei o zi bună, pînă au zărit blocurile de pe Giulești, la care privind, unul Dima, vărdeal doilea cu răposatul, a zis acea vorbă mare, care i-a încîntat pe toți: „D-apăi, e aproape la fel de frumos ca la Baia". În sfîrșit, au coborît în Gara de Nord și același Dima, pe numele celălalt Ursuț, a oprit două taxiuri care i-au cărat, cu ce cărau și ei, la adresa unde-i aștepta mortul.

Acum, nu trebuie să vă mai spun că Maria, cum de au pătruns pe ușa blocului, a început un bocet de zile mari, fiindcă au tăiat-o, așa, durerile, la baierile cele mari ale sufletului. Dima și cu vărușău Anghel au lipit, pe rînd, degetul de sonerie, pînă cînd în casă s-a auzit mișcare.

— Taci, i-a comandat Anghel Mariei. Căci nu se cuvine, alci...

Ușa s-a deschis și în pragul ei a apărut, proaspăt deranjată din somn, o altă Marie, dar bucureșteancă, doborîtă de atîta priveghi și aproape dezbrăcată. I-a luat la rost:

— Pe cine... ce vreți?

— Pe morți s-a răstit la ea Maria din Maramu', neplăcîndu-i picioare goale prin preajma bărbatului 'ei, chiar mort fiind.

— Pe cine? Clipește Maria din București, crezînd că au greșit adresa. Cum îl chemă?

— Păi, Văsălie.

Cealaltă intră la idei.

— Văsălie din Maramureș?

— D-apăi, cum?

— Și tu cine ești?

— Eu sînt nevasta, drăguță, dar cine-i fi mătăluță, de mă interoghezești?

— Eu... păi eu...

Avea, evident, probleme serioase cu înghițitul. Ceva i se oprise în gît și nu mai voia să circule.

— Hai, Anghele, dădu Maria cu piciorul la ușă. Hai că ne apucă dimineața la ușă.

Pînă să se dumirească gazda, grupul pătrunse în apartament și ce să vezi? Într-un fund de pat, viu și nevătămat, și el în mare sărăcie de vesminte, mortul însuși.

— Văsălie, tucu-te-aș — sare Maria — păi n-ai murit, mă?

Și dă-i și pupă-l, și strînge-l, cu bucurie mare. Apoi, numai ce-și ia seama și apucă un nemărmic de umeraș, care nu era din plastic, ci din lemn, și rupe-l pe scumpu' și pe dragu' de nu mai știa acesta cum să țopăie și să danseze printre pocnituri. Noroc că lemnul a fost moale și s-a rupt repede, și pînă a trece

Maria la alt oblect, mai corespunzător. „Dima a reușit s-o potolească.

Între timp, Maria, bucureșteanca, se îmbrăcase și, ținându-se în pragul bucătăriei, cu un satîr în mînă, a dat dovadă de mare bravură, cerîndu-le la toți, în frunte cu Văsălie, s-o ia pe scări în jos. Numai că Maria din Maramu' n-a fost de acord, ci s-a așezat pe scaunul, cărula, cu o clipă înainte, intenționase să-i dea altă folosință.

— D-apăi, nu te grăbi matale, drăguță. Noi venim de la drum lung și sîntem obosiți. Așa că mai întîi ne ospătăm, și bem, că d-aia am adus de toate și să ne bucurăm că mortu' nu e mort, e doar zărghit. Bea, măi, Văsălie, și trage-ți cioarecii pă tine, că te-om lua pe sus și te-om duce la ai tăi, la Ghio și Flore, ai căror părinte ești. Beș mă, și mănîncă și taci, că dă scoți un sunet te zărghiesc dă tot și te las la asta, de bun.

Și s-au apucat de ospătat, cu osîrdie. Apoi, cînd au terminat, l-au luat pe Văsălie și l-au călătorit spre tren. Și nimeni nu putea să doarmă, fiindcă Maria, numai ce-l scutura pe Văsălie și nu se dumirea. „Măi, la zi tu, mort-mort, dă mie să-mi spui, ce căta aia, cu... și arăta așa, în direcția fustei, pe lîngă tinie? Spunie, mă, că te bolînzesc dă tot. Nu i-ai zis că ai copii?"

Și-l ardea cîte un ghiont, fiindcă Văsălie nu putea deloc să lămurească, în mod corespunzător, dilema! Și drumul pînă la Baia, iar de aici la Negrești, este tare lung.

N-a aflat însă nimeni, niciodată, cine a fost acel „Nicolae". Și de ce l-a transformat, în telegramă, pe Văsălie în mort, cînd el o ducea știi de bine...

Casa cu două ieșiri

Telefonul sună abia la două sau trei săptămîni după trimiterea ofertei la căsuța agenției. Cînd înțelese despre ce este vorba, bătrîna simți un fel de tulburare, ca o presimțire rea, dar glasul ferm, cumpănit și totuși plăcut, liniștitor, al unui bărbat ce părea între două vîrste, îi risipi temerile. Îi interesa „piesa"; dacă era, într-adevăr, de excepție, și aliajul avea puritatea solicitată. Nouă carate? E bine, consideră oferta serioasă. Tocmai a vîndut o casă, o moștenire îndelung așteptată, și vrea să achiziționeze un obiect de valoare. Ni-o face din averiție, sau din alte considerente, este un vechi colecționar de tablouri și obiecte rare, toată viața a dat banii pe ele, este și asta o pasiune, cam costisitoare, e drept, care te obligă să renunți la atîtea, totuși satisfacția, sigur că da, satisfacția se dovedește de necomparat. Înțelege, probabil, că-i era foarte greu să se despartă de colier, mai ales dacă are, într-adevăr, în montură briliante veritabile, dar, dacă s-a hotărît...

Se hotărîse. Și nu-i era greu deloc. Nu simțise niciodată în ea morbul colecționarului, ba mai mult, colierul acesta se dovedise, pentru un lung șir de generații care-l moșteniseră, un fel de comoară tabu, asupra căreia, datorită valorii sale mari, aveai un singur drept: s-o transmiți. De purtat, nu-și aducea aminte să-l fi purtat cineva. La un asemenea oblect trebuia să ai și restul la înălțime. Generațiile din urmă trăiseră destul de modest, totuși de colier nu se atinseseră. Constituia siguranța lor, mîndria lor, dar și neliniștea lor: „Oare n-o fi dispărut colierul?". Bătrîna nu mai avea pe nimeni, nici urmași, nici rude. Cui să-i dea? Și de ce să-i mai dea? Cel puțin să trăiască și ea altfel în anii pe care-i mai avea. Așa că, citind un anunț la mica publicitate, se hotărîse și trimisese, prin poștă, oferta.

Chiar în seara aceea, pe strada cu nume de metropolă europeană trase un „Ford-Capri" zvelt, metalizat, și din el coborî un domn elegant, cu geantă diplomat neagră. Bătrînica, suspicioasă, și nesigură, nu-l primea singură, mai invitase la o cafea băiatul unei vecine, un inginer de poduri. Vizitatorul cuprinse dintr-o privire casa, apoi, nestingherit de prezența martorului, intră direct în subiect, parcă puțin jignit: „Sînt arhitectul Haralambie Papadopol, ultați actele mele" — schiță el gestul de a umbla la portvizit, dar nu-l duse pînă la capăt, oprit de bătrînă „Dar vai, se poate, oameni sîntem". „As dori să văd colierul". „Dar bineînțeles; imediat, să repezi ea spre caseta gata pregătită pe o măsuță, iată, acesta este".

Bărbatul luă caseta, pe care o deschise cu ceremonie, cu un anume respect, și ochii i se aprinseră de admirație: „Este extraordinar, știu, nu mă comport în avantajul meu, dar nu mă pot abține, este o piesă într-adevăr de excepție". Apoi, cu imputare: „Și vă puteți despărți de minunăția asta?". Femeia, parcă pusă la colț, își frîngea mai departe mîinile, și umilă, și bucuroasă: „Știți, îmi pare rău, dar am cam ajuns la nevoie... Sînt singură, și bătrînă..." „Vă rog să mă scuzați, se scutură el, ca dintr-o vrajă, sigur că numai un motiv serios vă poate determina să. Cred că va fi vorba de trei sute, chiar trei-sutecincizeci de mii" O paloare cadaverică o păli pe bătrînă, suma o ului, nu se gîndise nici la jumătate, dar ce auzi mai departe avu darul s-o aducă la margine de leșin. „Sau, poate greșesc, valoarea reală să se apropie de cincisute de mii, oricum n-o să am banii aceștia, nu-i are nimeni, totuși poate c-o să ne înțelegem. Înainte de o primi banii o să apelăm, desigur, și la un expert. Ce ziceți de ultima mea ofertă?"

„Cît?" îngăimă bătrîna, care nu mai știa care dintre sume constituia „oferta". „Treisutecincizeci — silabisi el.

aproape rugător — mai mult n-am posibilitatea, decît nu nu pot mai mult". „Bine, bine, se grăbi ea, n-o să te jupoi eu pe dumneata, dacă-ți place atît". „Atunci, se bucură el, mă consider fericitul posesor al acestei minuni. Vă las un aconto de 15 000 și, cînd aranjez cu expertul, facem tranzacția. Vă rog, pînă nu perfectăm vînzarea, să nu cheltuiți banii. Eu sînt convins că e de valoare, dar un expert... știți... e mai sigur".

Au trecut aproape două luni; bătrîna se învîrtea pe lîngă banii aceia, de care avea atîta nevoie și de care nu se putea atinge. În sfîrșit, într-o dimineață: „Alo? Sînt arhitectul Papadopol. Vin imediat la dumneavoastră". Sosi, într-adevăr, în cîteva clipe. „Trebuie să mergem imediat — îi zise — aici, vedeți, am toți banii", și întredeschise puțin „diplomatul". Bătrînica strînse din pleoape: văzuse valiza căptușită cu teancuri de bancnote, ca în filmele acelea cu gangsteri. Numai de o sută. „Bine, bine", fu ea de acord, băgînd într-o sacoșă cutia cu colierul. Urcă, apoi, în mașină, și nu observă că aceasta nu mai avea culoarea cafelei cu lapte metalizată, ci un verde pal și nu mai era un „Ford-Capri", ci o Skodă. Urcă și străbătură, în mare viteză, aproape jumătate de oraș. Privea cu interes pe fereastră, de mult nu mai văzuse părțile astea ale Bucureștiului. Iată și un pod nou: „Unde e Grantul, maică?". „Nu mai e, s-a construit magistrala asta aeriană".

Oprră. „Expertul e pensionar. Îi e frică de autorități, căci este mare specialist în bijuterii și obiecte de artă. Dumneavoastră rămîneți aici, iar eu îi duc colierul... în zece, cincisprezece minute sînt înapoi". Nu mai aștepta confirmarea, înșfăcă sacoșa cu casetă, trînti portiera și dispăru pe ușa unei clădiri vechi, din față. Mai departe, lucrurile se petrecură ca-n filme: o mașină frînă brusc în spate și la geamul mașinii apăru tînărul inginer, băiatul vecinei: „Unde e?". „Acolo", mai mult arătă, decît reuși ea să îngaime. Nou venit se repezi pe ușă, dar se întoarse numaidecît, îi aruncă un: „Să nu vă mișcați de aici", sări în mașina sa și porni în trombă, cu pneurile scîrțîind. Pe bătrînă începu s-o zgîlțîie frica, și strîngea, cu degetele crispate, „diplomatul" acela doldora de bani. Dumnezeule, ce s-o fi întîmplat? Și ea ce să facă în mașina aceasta străină? Unde o fi cumpărătorul, cu colierul?

Lucrurile se lămuriră în mai puțin de un ceas. Întrînd pe ușa din față, tînărul n-a urcat scara, ci s-a repezit la a doua ușă din spate, care dă într-o stradă paralelă, reușind să-i observe pe escroc în timp ce urca într-o „Dacie" de culoare albastră. I-a luat urma și l-a ajuns repede, individul nebănuind nimic. Nu peste mult timp a fost flancat de o mașină a miliției, iar el și-a arătat vinatul. De aici înainte a avut un rol de simplu spectator, dar i-au trebuit serioase cunoștințe de conducere auto, întrucît individul, la apariția miliției, a accelerat nebunește, începînd un slalom de scelerat. Numai că patrulele i-au înconjurat din toate părțile și n-a mai avut nici o șansă. Peste cîteva minute, tînărul inginer, însoțit de echipajele miliției și de „arhitect", au sosit pe stradă cu pricina, unde bătrîna începuse să plîngă, înțelegînd, în sfîrșit, că s-a întîmplat ceva groaznic, care este în legătură cu ea. Băiatul vecinei numai zîmbet: „Nu vă fie teamă, l-am prins. Mi-am dat seama cine este cînd l-am văzut de la mine, de acasă, pe fereastră, venind cu altă mașină. Ați avut noroc. Am telefonat la miliție, le-am spus că mă iau după el cu mașina mea, mi-au cerut numărul și... m-au pus în urmărire. Cînd m-au găsit — eram după el. A fost al nostru". „Dar banii... ei mi-a lăsat bani. Sînt aici!"

Un ofițer de miliție la tacticos „diplomatul" și-l deschide. Clanc! — apoi teancurile de sute; la el o hîrtie de deasupra, ba nu, două și ce să vezi? Dedesubt foi simple. De valoare zero. Rîde: „Vedeți, aceștia erau «banii». Nici douăzeci de mii pentru un obiect de două sute — trei sute de mii. Lucrat tare. Îl prindeam și noi, dar ați avut, într-adevăr, mare noroc cu dumnealui. Căci putea, între timp, să facă «praf» colierul". Apoi serios: „Nu mai faceți oferte la necunoscuți. Duceți-l la consignația. Acolo e sigur. Și... nu e casă cu două ieșiri".

Dosar „Fapte reale"
de VASILE TINCU

Avusese treburi în Capitală și se întorcea acasă. Cum i se făcuse foame, se strecură pînă la vagonul restaurant și se așeză la o masă, la care se mai aflau încă doi convivi. Unul dintre bărbați avea o ținută impunătoare, distinsă, de om obișnuit să dea dispoziții. Celălalt îi era, fără îndoială, subaltern, căci vorbea puțin, și atunci doar pentru a aproba sau a sublinia spusele „șefului". La un moment dat chiar auzi: „Așa este, tovarășe consilier. Și la Buzău o să rezolvăm neapărat treaba aceasta". Trase mai departe cu urechea și, spre uimirea lui, înțelese că cei doi merg în inspecție chiar la uzina în care lucra el, ca tehnician. Cum nu voia să piardă o asemenea ocazie, care putea să însemne foarte mult pentru cariera lui profesională și poate nu numai profesională, intră, cu discreție și bun simț, în vorbă. Îi lămuri de la bun început unde lucrează și se arătă bucuros să-i ajute și să le fie de folos. Consilierul se interesă, metodic, de mersul producției, intră în cîteva detalii de tehnologie, apoi îl întrebă, direct, dacă este la curent cu ceea ce numea el „cazul Irimie". Da, era la curent, știa toată uzina că acesta ispășește o pedeapsă privativă de libertate, și îi compătimeau soția, o femeie cinstită, cumsecade și deosebit de muncitoare. Dealtfel, le spuse, cu toată sinceritatea, părerea lui, care, sublinie, era părerea celor mai mulți. Femeia nu trebuie să sufere pentru ce a făcut bărbatu-său, și așa e destul de necăjită și poartă, ca pe o mare povară, acest necaz. „Bine, bine, o să vedem", mormăi, nu suficient de convins, consilierul. Ioan C. se făcu mic și deveni tot mai îndatoritor, spre a cîștiga bunăvoința tovarășilor de la minister, care se lăsau greu, deși ceva succes parcă tot avea la ei. Și, fiindcă el era convins că norocul nu-ți iese de două ori în cale, nici nu mai trecu pe acasă, ci îi con-

Consilierul ministerial

duse pe cei doi la întreprindere.

Mai întîi îi făcu de la o distanță convenabilă, cu ochiul portarului, punîndu-l în gardă cu cine are de-a face, astfel încît acesta execută, în fața simandicosului personaj, o temenea regulamentară, poftindu-l înainte și asigurîndu-l că este așteptat. Apoi, după ce Ioan C. îi șopti „cine este", dădu repede un telefon directorului adjunct, singurul existent în acea clipă din conducere în uzină, și o înștiință pe secretară de importanța vizitei care le cădea în prag. Îndatoritoarea fată n-apucă, însă, să-și avizeze bine șeful, căci adusă pe drum drept spre cabinet, consilierul, însoțitorul său și tehnicianul tocmai intrau pe ușă. Așa că, în timp ce-i introducea la director, reuși doar să îngăime, făcînd o reverență demnă de o cauză mai bună: „Tovarășul consilier ministerial Dumitru".

Directorul adjunct, năpădit pînă peste cap de treburi și nu prea fericit de acest control inopinat, își scrută subalternul; acesta îi zîmbea, încurajator și mulțumit de sine. Ochii lui parcă îi spuneau: „Dacă au venit cu mine, n-aveți grijă, i-am «aranjat» eu, sînt ai noștri". În sfîrșit, îl opri și pe Ioan C. la discuție și comandă, ca o gazdă bună ce era, un prim rînd de cafele. Ce era al lui, era al lui, consilierul se vădea nu doar bun cunoscător al problemelor întreprinderii, ci și un farmecător și comunicativ om de lume. Atmosfera se destinse și după o copioasă risipă de amabilități cordiale controlul se transformă într-un fructuos schimb de opinii reciproce.

Ajunseră și la cazul Irimie, care-i preocupa în mod deosebit, și directorul îe exprimă opinia sa, care nu era îndepărtată de a lui Ioan C. Consilierul ceru să stea de vorbă cu mai mulți oameni între patru ochi și, pînă la urmă, se află față în față și cu soția celui în cauză, pierită de spaimă că o nouă anchetă, la asemenea nivel, se ocupă de faptele soțului ei, soluționate, deja, de justiție.

— Știi ce a făptuit soțul dumitale, nu?

— Eu nu-l cred atît de vinovat, dar adevărul o să iasă, pînă la urmă, la lumină. Acum ispășește.

— Da, știu, este la... și îi spuse cu precizie locul detenției.

— Într-adevăr, acolo se află, săracul.

— Nu „săracul", se răsti consilierul. Nu astfel vorbim despre oamenii care...

— Este soțul meu, îndrăzni biata femeie. Și nu e chiar așa de vino...

Înaltul personaj o privea cu intensitate, de parcă voia s-o străpungă cu laserul din ochii lui. La un moment dat se aplecă peste masă spre ea.

— Cît ești capabilă să dai, dacă eu obțin, pentru soțul dumitale, executarea pedepsei la locul de muncă?

Femeia fu atît de năucă de întorsătura lucrurilor încît își reveni cu greu. Apoi începu să se învîrtă pămîntul cu ea, cînd auzi suma rostită de omul din fața ei.

— Stați, eu vreau să... dar atîția bani...

— Îi dai sau nu? — vru el să știe. Eu îmi pun pielea și reputația în joc. Vreau răspunsul imediat, iar banii în cel mult o oră. Te aștept cu ei în holul gării. La revedere.

Biata femeie ieși din cabinet aproape de-a-ndaratelea. Îi țîșneau lacrimile din ochi, de parcă era sînge.

Ioan C. își conduse oaspeții din nou la gară și, deși făcuse atîta pentru ei, nu înțelegea de ce consilierul îl tot expedia, strîngîndu-i cordial, dar fără echivoc, mîna, adică, acum ai face bine să ne cam lași în pace. Or fi ei mari, dar nici așa, să te servești de om și pe urmă să te descotorosești de el ca de o otreapă. Mîndria i-a jucat acest renghi și, în loc să-și ia tălpășița, a rămas în continuare în preajma lor, spre tot mai evidenta nemulțumire a șefului, care controla mereu ceasul și căuta avid cu ochii prin forfota din holul gării. Așa că fu martor la evenimentul care urmă.

— Actele dumneavoastră?

— Poftim?

— Legitimațiile, vă rog!

Ioan C. întrezărind din nou șansa de a se face pînă în ultima clipă util, sări ca ars:

— Dar este o neînțelegere... o greșeală.

— Și actele dumneavoastră, vă rog.

Se legitimară. Lucrătorul de miliție veni spre cei doi.

— Deci, ați ieșit de curînd din pușcărie. Și v-ați apucat imediat de cocării.

Ioan C. înnegri.

— Tovarășe milițian...

— Iar dumneata ai favorizat pătrunderea în întreprindere a doi escroci notorii. Unde a fost capul portarului? Și cum de nu v-a legitimat directorul?

Apoi către Dumitru.

— Ai fost închis împreună cu Irimie, așa-i?

— Da, recunoscu marele „Consilier".

— Și ai zis că n-ar strica să storci niște bani de la amărîta de nevastă-sa. Și pe „binevoitorul" ăsta de unde l-ai pescuit?

Ioan C. mai, mai, să pice jos.

— N-avem nici o vină, tovarășe milițian. Pe noi ei ne-a pescuit. Noi ne-am dat mari și s-a prins în nădă. Așa, a mers ca pe roate, pînă în...

— Da, pînă în clipa asta. Ei, se pare că o să vă reîntîlniți din nou cu Irimie, și-o să vedeți, acolo, cum e cu prietenia. Iar dumneata — se adresă lui Ioan C. — dumneata să nu părăsești o perioadă orașul, ne stai la dispoziție pentru declarații.

Tehnicianul avid după relații înalte rămase prostit, mai mult mort decît viu, în holul plin de forfote al gării. Nici nu auzi cînd plecă trenul de București.

COLOCVII ATEISTE

FANTOMELE LUMINII NEGRE

Teama de întuneric și nevoia de lumină se nasc odată cu omul. Cu cît se înalță el mai sus, pe scara luminii, cu atît spaimele rămîn tot mai îndepărtate, în hăurile adînci ale istoriei ființei sale.

Fantomele luminii negre, izvorîte din credința într-o forță divină, în superstiții și obscurantism, continuă, totuși, să ademenească un număr incredibil de conștiințe, acum, în pragul mileniului trei. Proliferează, paradoxal, infestînd existențe bîntuite de angoase și nesiguranță, sectele, sînt reînviate superstiții și practici absurde, care duc la disperare și la acte profund antiumane, coborîndu-l pe cel care cade în mreaja lor pînă la treptele cele mai de jos ale degradării.

Manifestînd spirit de revoltă împotriva oricăror forțe care tind să-l încătușeze pe om, să-i mutileze gîndirea, să-l umilească, plasîndu-l în situația de supus, de element creat și dirijat, ateismul, intrinsec concepției noastre materialist-științifice despre lume și viață, se instituie ca o dimensiune fundamentală a noii societăți. Prin ateism, ființa umană ajunge la conștiința de sine, la seama la propria existență fără a o mai raporta la vreo forță transcendentă, pentru a-și afla, astfel, drumul propriei împliniri.

Emanciparea omului de religie, de credințele în supranatural, spre a se putea bucura nestînjenit și nelimitat de valorile create de omenire, nu poate fi, desigur, exclusiv rodul educației ateiste, procesul fiind mult mai complex și înscriindu-se în sfera societății, în devenirea ei istorică. Faptul că anumiți oameni profesează credințe religioase, în ciuda condițiilor noi de viață, reprezintă dovada libertății de conștiință garantată prin Constituție, dar și semnul necesității unei răspunderi sporite în activitatea de pregătire și formare a omului nou, constructor conștient al destinului său socialist și comunist. Doctrinele propagate de secte religioase, practicile și credințele obscurantiste, mistice, de orice fel, superstițiile sînt, în esența lor, profund antiștiințifice și antiumane, îl fac pe individ incompatibil cu progresul social, cu sentimentele, cu modul de a gîndi și de a trăi al oamenilor înaintați ai societății noastre.

Întîmplările relatate în paginile care urmează ilustrează absurditatea și naivitatea unora dintre aceste practici și credințe, cupiditatea, fanatismul și de atîtea ori șarlatania celor care cultivă și întrețin aceste zone bolnave ale conștiinței umane.

CORUL... TĂMĂDUITOR

Întîlnise un prieten vechi, tinichigiu ca și el, pe care nu-l mai văzuse de multă vreme. Atîta s-a bucurat încît a pus jos igheabul, pe care tocmai se pregătea să-l urce la streașină, și i-a propus pe loc să meargă împreună la o halbă. „Că viața e scurtă, mă Ioane, iar noi muritori". Celălalt parcă s-a speriat: „Fugi, Dimitrie, cu ispita, nu intru eu în lăcașul satanei". „Ha, ha, s-a distrat acesta. Nu e satana, omule, e chiar văru-meu la bar. Hai, că are o bere pe cinste". Dar prietenul nici vorbă: „E instrumentul satanei, frate Dimitrie. Eu, acu' mă mîntui".

Tinichigiul își privi confratele cu luare aminte, observă că se subțiase, se etiolase, arăta destul de jigărit, totuși, pe fața lui pluteau, în mod ciudat, o împăcare și o resemnare pioasă. Mai să fie, gîndi, ăsta s-a țicnit. Și pricepu: „Tu, Gordel, te-ai dat cu vreo sectă". Acesta confirmă cu o mișcare a capului și începu să-i vorbească despre „frații întru credință", cu care „vorbea în limbi" despre vedeniile „proorocului" Ior Panait, care propovăduia că fericirea nu se află pe Pămînt, ci în ceruri, și trupul omenesc trebuie disprețuit și chinuit pentru ca sufletul să capete mîntuirea. „Și tu, tu, mă Ioane al lui Gordel, tu crezi bazaconiile astea?". „Nu sînt bazaconii, frate Dimitrie, noi facem o lucrare sfîntă și numai așa ne putem înfățișa, curați, celui de sus".

Lui Dimitrie atît îi sărise mustarul că ar fi dat cu ceva de pămînt, dar căciulă nu avea, iar igheabul nu rezista impactului. Așa că renunță, dar își aduse aminte: „Panait nu e ăla, grasu', cu diabet?". „Ba el este, și suferă, dar boala e de la domnul și tot domnul o vindecă". „Zău? — rîse Dimitrie, ăsta să crezi tu. L-am văzut pe umflatu' tău la spital, la județ, mai acu' o săptămînă. L-am văzut sigur, ieșea de la doctor". „Noi n-avem nevoie de doctor, Dimitrie, satana ți-a luat vederile. «Proorocul» Panait n-are ce căuta în lăcașul satanei".

Dimitrie îl lăsă în plata domnului, care o fi el, dacă tot voia să se „mîntuie". Numai că, peste cîteva luni, se întîlni cu o rudă a acestuia, cunoștință bună. El, de colo: „Ce mai e, mă, cu «sfîntu» vostru?". „Știi și dumneata?". „D-apăi cum, l-am întîlnit. Era deșirat ca un prepeleac". „A ajuns și mai rău, în ultima vreme, «frații» i-au luat tot. Nu înțelegem cum de i-au legat așa de tare la ochi, ne face neamul de rîs. A dat tot din casă, mai are doar ce se vede pe el, «sfîntul» a prorocit că va fi chemat la domnul și el se «pregătește». Aproape două săptămîni a ținut post negru. A căzut deja la pat, nici nu se mai poate mișca".

Dimitrie se supără: „Și voi, măi, rude bune, îl lăsați să se prăpădească?" „Apăi, ce să-i facem, dacă s-a zărghit?". „Numa' un lucru, să-i scoateți de acolo!". „Și dacă el nu vrea?". „Păi dacă omu-i nătărău, îl lași să piară? Ia haidem pînă la el". Lasă omul sculele jos și porni în partea aceea a Timișoarei, prin care se tot înghesuie sectanții. Bat la poartă, intră în curte, nici țipenie.

— Măi să fie, se speriară cei doi, doar n-o fi...

Ușa descuiată... pătrund în casă. Acolo doar pereții și o scîndură pe două scaune. Atîta îi mai lăsaseră. Dar Ion nicăieri. Dădură ceva strigăt prin vecini pînă cînd o bătrînă, sectantă și ea, îi lămuri.

— L-au dus frații la biserică, pe o targă. Devine sfînt.

Mai iau ei cîteva din rudele celui aflat atît de aproape de „mîntuire" și se înființează la „biserica" sectanților. Aici îl găsesc pe Ion, întins pe o targă, iar frații, în jurul lui, încropeau un fel de cor de veșnică pomenire. Dimitrie a și dat fuga la primul telefon și a chemat Salvarea. Văzîndu-i, medicii s-au speriat: era într-o stare de anemie incredibilă, ca urmare a îndelungatelor posturi negre. L-au salvat cu greu de la moarte, deși „frații" s-au opus din răsputeri, arătînd că el nu se mai află printre cei vii, fiind deja în drum spre domnul.

Înțelegînd, se pare, că doar unii postesc, iar alții plesnesc de grași ce sînt, și că undeva merg, totuși, bucatele și bani luați de la ei și de la alți frați fără grade în ierarhia secte, Ion a pus iar rînduială în casă, a căutat mobilele pe unde ajunseseră și s-a apucat cu osîrdie de vechea lui meserie. Căci, oricum, e mai bine să pui tablă pe case decît să mori, lihnit de foame, în timp ce frații îți cîntă veșnica pomenire. Și a redescoperit și voluptatea păcătoasă a cîte unei halbe cu bere, care te răcorește ca nimic altceva, după o zi de muncă, în care n-ai stat degeaba, iar vărul lui Dimitrie are, într-adevăr, o bere pe cinste.

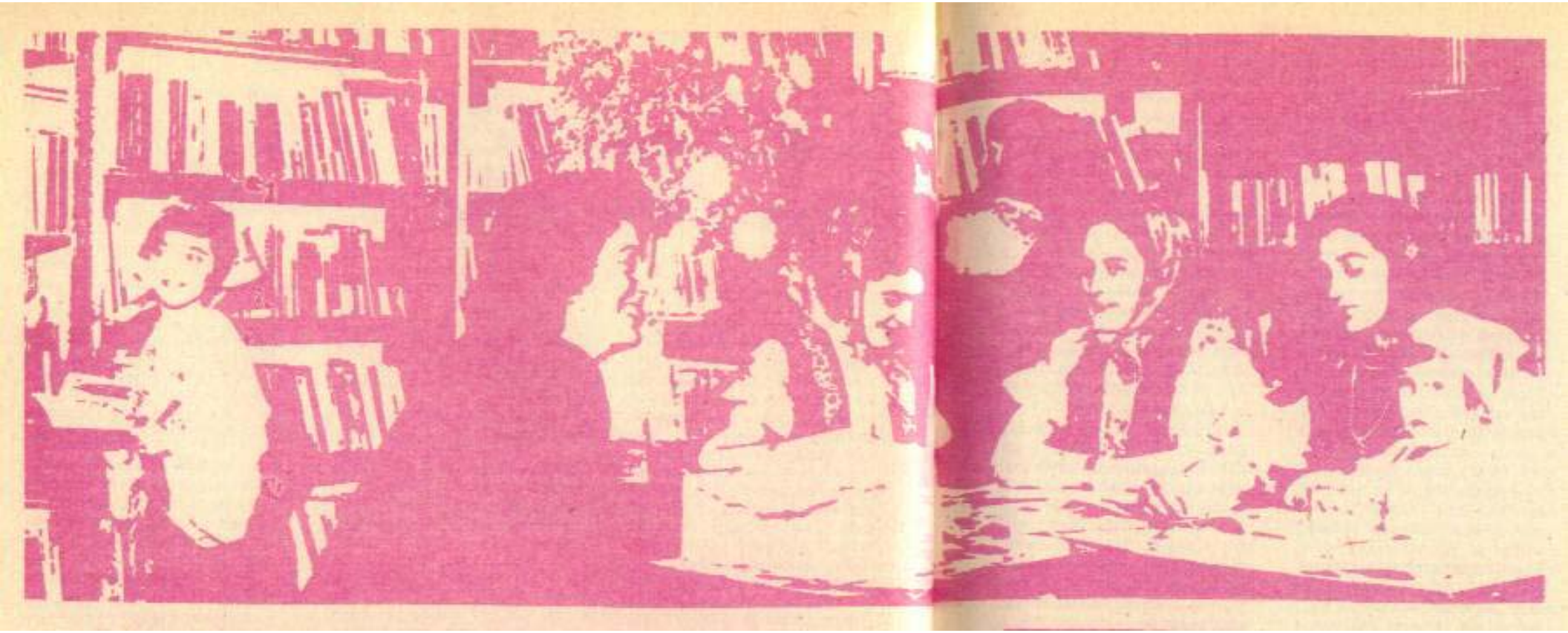

BANII CARE ARD

Pe o stradă mai dosnică din centrul marelui oraș se află o poartă înaltă, care ascunde o grădină năpădită și sălbăticită de pomi și viță, lăsată în paragină, în fundul căreia se află o casă cu ziduri roșii, austere. Pînă nu demult, pe unul din stîlpi se putea vedea o tăbliță ruginită și îngălbenită de vreme, care îi informa pe cei interesați că în casa roșie se afla cabinetul de cosmetică al „D-nei Elena dr. Georgescu". În fața acestei porți a fost adusă, într-o bună zi, de către o frizeriță bigotă din cartier, o femeie tînără și neobișnuit de frumoasă, al cărei ochi trădau însă o nefericire acută, care-i zbuciuma întreaga existență. S-au înființat împreună în cabinetul în care trona o femeie ștearsă, slabă și bătrînă.

— Doamna Georgescu vă așteaptă.

Urcară cîteva scări și ajunseră într-un salonaș cochet, cu un fel de altar mic. În încăpere nimeni. O lumină difuză topea în incertitudine contururile puținelor obiecte aflate aici. „Trebuie să așteptați aici, o apasă însoțitoarea pe umăr. Îngenunche și așteaptă". După care ea dispăru.

Rămasă singură, femeia fu încolțită de neliniște, clocotul din ea se dovedi însă mult mai puternic și rezistă ispitei de a o lua la sănătoasă. În sfîrșit, pe neașteptate, în micul altar își făcu intrarea doamna Elena dr. Georgescu în persoană, o femeie corpolentă, cu coc negru, dat pe spate și ochii mari, la fel de întunecați, în care mocneau focuri mistuitoare. Glasul îi sună grav, teatral: „Ce necaz te mînă spre mine, fata mea?"

Nefericita rămase tot în genunchi și de acolo își spuse pe nerăsuflate pasul: bărbatul ei, responsabil de locul în alimentația publică, a lăsat-o singură în București, iar el a plecat un sezon întreg pe litoral, fără să-i permită și ei să-l însoțească. Știe foarte bine că s-a încîrdășit cu una, care-i poartă simbetele, fiindcă ei cîștigă bine și vrea să le strice casa. Nu, n-are copii, dar ea îl iubește și nu-l poate lăsa aiteia.

— Și vrei să-l farmec eu, să-l aduc înapoi?

— Da, asta vreau.

— Dar e periculos, fata mea. Vraja poate să-i și ucidă. Dacă moare?

— Al meu, sau al nimănui!

Verdictul fiind dat, marea „vrăjitoare", ascunsă în spatele unui cabinet de cosmetică, s-a apucat de treabă, nu înainte de a o avertiza: „Să știi că nu se află în primejdie doar soțul, te afli în primejdie și tu — a trecut iute la acest apelativ — și mă aflu și eu. E vrajă de viață și de moarte. O să te coste".

— Dau tot.

— Nu știu dacă ai cît o să fie nevoie. Eu mă mulțumesc cu... și îi spuse o sumă derizorie. Trebuie să ard, însă, bani mulți, să „coc" în vatră obiecte de valoare. Nu știu dacă o să ai și dacă o să reziști.

— Fac totul, s-a avîntat nenorocita.

— Bine, atunci așteaptă. Eu încep vraja. Așteaptă pînă te caut eu.

Și a așteptat o lună, două, nimic. Nu cumva vrăjitoarea aceasta, despre care frizerița îi spusese că săvîrșește minuni, a uitat de ea? „N-a uitat, a liniștit-o mînuitoarea de foarfece, trebuie să ai răbdare." „Bine, dar cît? s-a jeluit Silvana B., ajunsă la capătul răbdărilor. Pînă într-o dimineață, cînd bătrîna de la cabinet a căutat-o chiar acasă. „Te așteaptă diseară, la miezul nopții. Cu un obiect de aur al bărbatului și o sută de mii de lei în hîrtii". „Dar...". N-avu cu cine mai vorbi, căci zgripțuroaica se topise.

O sută de mii... măiculiță: dacă ar ști bărbatul ce face ea cu banii ascunși în horn, ar alerga mintenaș acasă. Dar vezi că nu știe și ea luă de acolo suma cerută, înjumătățind „rezerva" neoficială, luă și un ghiul de aur, cumpărat de la un străin, le puse în geantă și, aproape de miezul nopții, chemă un taxi care o lăsă în fața porții. Degeaba sună însă, căci aceasta rămase încuiată. Sună, bătu, în zadar, nu se produse nici cea mai mică mișcare. Abia cînd o porni plîngînd, pe jos, pe străduța întunecoasă, o șoaptă o opri din mers. Recunoscu vocea bătrînei, care întredeschise portița: „Intră! S-a supărat «doamna», de ce ai venit cu taxiul? Pînă aici? Astea sînt lucruri de taină".

Urcă în salonaș cu sufletul cît un purice. În mijlocul acestuia trona o vatră încinsă și un vas roșu, peste care se prelingeau tăcări. Te înfunda un damf urît.

— Era să strici totul. Dă aurul!

Luă ghiulul și-i dădu drumul în vas: un fum subțire se ridică în urma lui, ca un fuior albastru, ca o ultimă răsuflare. O scuturâ un fior.

— Dă banii...

Îi înfășură într-un săculeț alb, îi strînse bine la gură și aduse, din spatele draperiei, un calup de ceară, pe care-l aruncă, de asemenea, în vas, bolborosind cuvinte neînțelese. Ceara se topi, izbindu-le în piept cu o duhoare grea. Apoi, mule de cîteva ori săculețul cu bani în ceară, după care, dumnezeule, îi dădu foc. Îi dădu pur și simplu foc. Închise ochii: dac-ar vedea bărbatul ce s-a ales de bănișorii lui...

Se dezmetici într-un tîrziu.

— Repetăm vraja, în noaptea următoare. Aduci un alt obiect de aur și încă o sută de mii.

— Dar nu știu dacă... îndrăzni ea, toate economiile nu știu dacă...

— Te-am avertizat, sună urît vocea vrăjitoarei. Ți-am spus că va costa mult. Ai văzut, i-am trimis diavolului pe drum de fum și în roi de flăcări, poate-l ademenim. Ai sau nu ai?

— Îi mai adun, se văită ea, ce să fac, îi aduc. Dar alții...

— Nu știu. Poate c-or ajunge, roagă-te!

N-au ajuns. Și, disperată, Silvana a amenințat-o c-o divulgă, dacă nu-i aduce înapoi bărbatul. Și, spre a fi convingătoare, i-a pus pe masă toate bijuteriile pe care le mai avea, în valori de peste 50—60 de mii lei.

— Bine, fac ce pot, i-a făcut, parcă, hatîrul, vrăjitoarea.

Descîntecul a ținut toată noaptea. S-a învîrtit, desfetită și aproape goală, în jurul vasului cu pricina, spectacolul era grotesc, dar Silvana n-avea mintea descătușată spre a ghici impostura. În sfîrșit, spre dimineață, vrăjitoarea a căzut epuizată, a zăcut așa, o vreme, în transă, bolborosind

continuu fraze incoerente. după care s-a ridicat și i-a dat o sticluță. A zis: „Cheamă-l pînă acasă. Și dă-i prima jumătate din sticlă, s-o bea, în ceva. Apoi, restul îl bei tu, direct, imediat ce a băut el. Să nu încurci jumătățile, căci strici totul. Ai înțeles? Să nu cumva să observe el! Și gata, nu mai pleacă. E al tău".

Femeia s-a întors, aiurită de cap acasă. A ascuns sticla și a dat o telegramă fulger. În seara cînd a sosit bărbatul, a găsit-o zbuciumîndu-se de plîns pe divan. Cuprinsă de o presimțire, a pus o picătură din soluția aceea în hrana pisicii și aceea a crăpat pe loc. Atunci a înțeles, în sfîrșit, ce i se pregătise ei și bărbatului ei. Cine să bănuiască? Toți din jur, prietenii și rudele știau că e geloasă, că-i face zile fripte. O crimă și o sinucidere pasională! Diabolic lucrat. I-a povestit tot omului ei. Acesta a luat sticluța și s-a prezentat la miliție.

Da, înăuntru era otravă. Iată că lăcomia și înșelătoria obscurantistă, bine hrănite de ignoranță, bigotism și lipsa celei mai elementare judecăți, poate ajunge, din cupiditate și spaimă de urmări, pînă la crimă. În cazul de față, doar din întîmplare n-a ajuns. Întrebată de ce a vrut să-i omoare, vrăjitoarea a răspuns „de teamă că mă divulgă". Fiindcă, înțelegeți, aurul nu se „topise" și nici în săculețele pornite pe drum de fum, spre cei de sub pămînt, nu se aflau banii.

Comentariile nu mai au nici un sens.

LACĂTUL MAGIC

Faima făcătorilor de minuni clandestini se întinde mai abitir ca rîia printre nespălați. Altfel cum îți poți închipui c-a putut să audă Smaranda G. din București tocmai de „sfîntul" Ștefan Vasile din Glodeanu Siliștea? Care vindeca cu un lacăt, toate relele, de la sluțenie pînă la cancer, de la burlăcie pînă la aleanul inimilor zburdalnice? Of, of, și Smaranda, ea are, din nefericire, un beteșug urît la o ureche. I s-a umflat, i s-a făcut cît o mînătarcă vînătă și nu mai aude cu ea deloc. Umblă de multe luni prin spitale, dar ameliorarea nu prea vine. „Trebuie să ai răbdare și să urmezi cu sfințenie tratamentul", îi spun doctorii. Apăi, nu mai știu nici ei ce să mai zică, și cîtă răbdare poate avea un om necăjit? Cît despre „sfințenie" ce treabă au ei cu asta? Tot întrebări care-ți jumulesc sufletul și care te ard, fiindcă nu prea au răspuns.

Întîi se codește, apoi, îndemnată de o „sfătuitoare", ia drumul Siliștei. Pe „sfînt" îl găsește repede: se afla, împreună cu nevasta, la televizor. Mare microbist, omul, se transmitea un meci.

— E beteagă, i-o arată consoarta pe străină, aducînd-o înauntru. Faci ceva?

— După meci, se supără el. Nu poate vedea omul liniștit un meci!

Smaranda G. s-a ciucit mică, pe scaun, privind și ea, fortuit, cum se ratează cu poarta goală. Scos din sărite, stăpînul casei sare de pe jilț și se repede la victimă.

— Numai urechea?

Știu și eu, poate o mai fi ceva, îngăimă ea, gîndindu-se că, dacă tot a făcut drumul pînă aici, să aibă parte de o reparație capitală.

— Ei, lasă, prinde el intenția cupidă din zbor. N-am decît un singur lăcat.

Femeia se culcă pe spate, iar Vasile C. îi agață de ureche ca mînătarca, umflată și tumefiată, ditamai lăcătoiul. A urlat de durere, ca din gura de șarpe.

— Taci și rabdă. În timpul ăsta eu mă întind alături și mă rog. Ține minte ce spun ca să faci.

Aprinse o lumînare, se lungi pe pat și începu să bolborosească un fel de acatist. Strigă la femeie:

— Fă mătănii.

— Dar lacătul, se plînse aceasta, plîngînd continuu din cauza durerii atroce de la ureche.

— Cu ei cu tot. Lacătul te vindecă.

A făcut femeia la mătănii pînă cînd lacătul i-a sfîșiat urechea, căzînd cu zgomot pe podea. Un val de sînge a țîșnit din rana deschisă. Femeia a leșinat.

Cînd s-a trezit, făcătorul de minuni tocmai o boteza cu lichidul dintr-o damigeană și încerca să-i oprească hemoragia. Ceea ce a fost peste puterile lui. Și peste puterile damigenei, în care se afla pur și simplu ceai. Nici măcar țuică.

Femeia a ajuns în mare grabă la spital, salvîndu-i-se, cu greu, partea aceea a capului. Miliția a ajuns și ea, în mare grabă, la domiciliul „sfîntului". Corpurile delicte au fost ridicate, împreună cu stăpînul lor. Tribunalul l-a trimis să facă o expertiză neuro-psihică. Specialiștii nu l-au găsit în toate mințile. Era de prevăzut, după toate cele care le făcea. Îi lipsea, vasăzică, bietului om o doagă. Și își închipuia el că e sfînt și că poate vindeca toate beteșugurile cu un lacăt. Pentru care lua bani din belșug, fiecare cuvînt din „acatist" fiind gras plătit. Înseamnă că doaga asta, cu luatul, nu-i lipsea. În sfîrșit, sărit, sărit, dar cei care făceau pelerinaj la dînsul, de la zeci și chiar sute de kilometri, sperînd să reușească un analfabet cu un lacăt grosolan ce nu reușeau uneori medicii, cu toată știința lor, cîtă minte mai aveau? Disperarea, e adevărat, te mînă uneori la acțiuni necugetate, dar de aici și pînă a te lăsa pe mîna unui nebun, ce te întinde pe o lavița sau te obligă să bați mătănii, cu un lacăt atîrnat de mădularul beteag este un drum lung, care pretinde, totuși, un dram de judecată. Dar vorba aceea: „De unde nu e, nici cei în care cred ei nu cere...". Și uite așa proliferează „sfinții" și minunile lor...

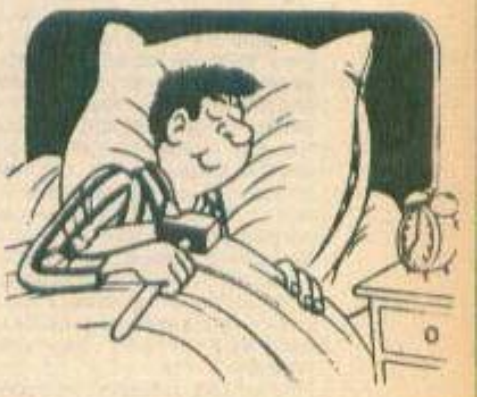

ALTFEM.C 4

BOCITOARELE ANULUI 2000

Trăim într-o lume confruntată real cu o irosire uriașă de fonduri și resurse, alocate demențial înarmării (peste 800 de miliarde de dolari în 1985), și într-o lume bîntuită de spectrul unui conflict nuclear, de-a dreptul fără speranță, fără învingători și învinși, dacă luciditatea și rațiunea umană nu vor ști la timp să-l prevină. „Să nu așteptăm **ziua de apoi** pentru a ne lamenta — scriau recent în «Le Monde» patru intelectuali francezi de merituoasă notorietate (Hervé Bazin, Albert Jacquard, Suzanne Frou și Leon Schwarzenberg). Depinde de noi, de noi toți, ca zilele care vor veni să fie zile de pace, zile de viață. Ne aflăm — subliniau autorii — în **ziua dinainte**...". Și, într-adevăr, miliarde de oameni conștienți de consecințele devastatoare ale unui conflict nuclear — în care fiecare din noi ar putea muri de patru sau cinci ori — își unesc vocile, azi, pentru a se opune acestui îngrozitor pericol.

Cu atît mai suspect și mai tendențios (dar nu și inexplicabil) ni se pare a fi, însă, în contextul acestui efort planetar de salvgardare a păcii, bocetul monocord profetizînd — vai! — neputința și slăbiciunea umană, dacă nu chiar și virtuțile unui abandon sinucigaș, hrănit de liniștea și somnul unor resemnări fataliste: „apocalipsa, vezi, vine apocalipsa!".

Desigur, bocitoarele apropiatului sfîrșit de mileniu nu sînt nici primele și (din păcate) nici ultimele prevestitoare lugubre ale imanentei judecăți de apoi... Așa cum apar — îndeajuns de ciclic — tot așa și dispar. Ceea ce le deosebește într-un fel de predecesoarele lor ar fi doar panoplia mai nouă (mai adusă la zi), sabiile cu... laser și flăcările... radioactive pe care le agită. Nu înainte, totuși, de a ne propune și ele o cale, singura cale de izbăvire — evident contra cost — de pedeapsa divină. Și costul, se înțelege, diferă simțitor în funcție de diversele strategii mistico-religioase pe care se întemeiază calea de izbăvire, mai mult sau mai puțin îndepărtată de imaginea pe care o acreditase străvechea apocalipsă — viziune vindicativă, metaforică, a lui Ioan Teologul — și, înaintea sa, mitul escatologic al multimilenarei „Aveste".

Creatorul „bisericii scientologice", L. Ron Hubbard, un veritabil „mesia de ospiciu", susține, bunăoară, în celebra sa „Dianetică" (o carte care se vrea „o știință modernă a sănătății spirituale"), că ar fi în stare să vindece toate relele acestei lumi (absolvindu-și prozeliții de orice judecată, chiar și de cea de apoi), ba chiar să-i apere și de radiațiile ucigătoare ale bombelor nucleare, prin intermediul exclusiv al unei inițieri religioase. Taxa de noviciat, între 75 și 200 de dolari la înscriere, implică însă și „treptele"... unor inițieri superioare (3 000 de dolari, bunăoară, pentru a depăși stadiul de „carne umană crudă"), și faza finală, extatică, cea a desăvîrșirii sufletești, care variază ca taxă de la 200 de mii de franci, în cazul unui „novice" francez, la 123 de mii de dolari, atunci cînd cel salvat e fiu de ambasador, și la 250 de mii de mărci germane pentru un cuplu de îndrăgostiți, și cu bani, care vrea să reziste, plătind, inevitabilului sfîrșit al acestei lumi. Și pentru că „plătitori" se găsesc, să ne mai surprindă că secta a ajuns să dețină 38 de biserici în S.U.A și 41 în alte state ale lumii, totalizînd peste 5 milioane de adepți? Opinia publică și oficialitățile aveau să fie alertate abia atunci cînd un noian de fapte antisociale, culminînd cu sinucideri și prăbușiri nervoase, avea să ducă la crearea unei organizații de depistare a crimelor comise de biserica scientologică. Ceea ce nu înseamnă, firește, că activitatea ei ar fi încetat. Dimpotrivă!

Cît privește „ritualul purificator" al acestei secte — singurul în stare să ne împingă, salvator, peste hotarul mileniului III, scăpînd de apocalipsă — acesta implică ingurgitarea unei doze zilnice de 5 000 miligrame acid nicotinic, cu efectul unei degringolade maladive puternice, moment în care inițiatul acceptă să facă orice — furt, cerșetorie, prostituție —, altfel spus, acceadă spre umilința „atotsalvatoare" de sine însuși și de propria sa condiție umană.

O altă cale de salvare o oferă cu generozitate, dar în aceiași termeni, „Asociația internațională pentru conștiință" a lui Krishna, cu cartierul general european instalat, relativ recent, la Ermonville, în Franța. Desigur, și această asociație, după cum ne asigură Lucien Dupuis (numele religios Vishvambara), părintele spiritual al subsectei europene, cît și soția sa, suedeza Ann Schaufuss, nu racolează decît... conștiințele în derivă ale celor care intuiesc prăbușirile acestui mileniu și vor să se „salveze". Dar „salvarea" implică, din nou, droguri, prostituție, decadență spirituală și degradare umană; cerșetoria devine... „libertatea de a cerși"; comportamentul vicios... „libertatea investigării eu-lui intrinsec"; iar drogarea... „un mod de a paraliza dorințele de individualizare", iar pentru Dupuis — o uriașă afacere comercială, atunci cînd nu devine și un paravan pentru traficul de arme și pentru o susținută activitate de manipulare psihosocială, mai ales în rîndul tineretului, mutilîndu-i psihoafectiv și creîndu-i o receptivitate sporită față de orice aberație comportamentală.

Săptămînalul „L'Express" și revista „Faris Match", din care ne-am inspirat, condamnînd evoluțiile și situațiile la care ne-am referit, întreprind o acțiune, evident, salutară. De regulă, însă, din unghiul consecințelor tragice la care se ajunge în final, și mai puțin din unghiul cauzelor care — într-un climat de incertitudini, insatisfacții și tensionări permanente, de nerealizare profesională și de nesiguranță privind viitorul — împing sute și sute de tineri spre lumea iluzorie a unor promisiuni care ascund, în fapt, cea mai teribilă prăbușire umană.

O ziaristă franceză, F. Cornault, ajunsese să descopere de curînd, în spatele așa-numitei „Biserici verzi", o grupare religioasă oficială, la fel de „atotsalvatoare" în perspectiva acestui sfîrșit de mileniu, o veritabilă filieră mafiotă. Era de prevăzut, într-un fel, și, evident, denunțarea publică a situației s-a dovedit sanogenă. Dar ziarista, pentru a ajunge aici, publicase înainte de toate în marile ziare pariziene următorul anunț: „L-am văzut pe Dumnezeu. Mi-a transmis un mesaj important și urgent. Scrieți-mi pentru a vi-l comunica. Daruri acceptate, dar nu obligatorii". Faptul că ziarista a primit sute de scrisori din partea unor oameni aflați realmente în criză ni se pare mai grav.

Bocitoarele anului 2000 prevestind din ignoranță și naivitate, cînd nu o fac din calcul, un nou „sfîrșit" al lumii, nu ne pot provoca doar... surîsul. Ridicolul e implicit... Dar toate aceste prevestiri aberante sfîrșesc prin a împinge credulii și pe cei aflați în stări de dezechilibru spre false căi de speranță. Făcînd să prolifereze, în fapt, pe lîngă afacerism, bigotismul sectant, cu tot corolarul său de obscurantism și de mistică aberantă, absurdă.

DORINA PETCU

NOUTĂȚI ȘTIINȚIFICE

Anticorpii monoclonali: o revoluție în biologie?

(Premiul Nobel pentru medicină)

Nu puțini sînt aceia care cred că inspirația este apanajul artiștilor și că rațiunea, luciditatea sînt caracteristice savanților. După aceștia, aceste domenii nu se confundă, nu se suprapun, cele două lumi — care își aduc, fiecare în felul ei, aportul la cunoaștere — sînt „condamnate" să coexiste, dar nu să-și încalce reciproc teritoriile. Numai că spiritul uman este mai complex decît se presupune, iar căile cunoașterii — care au ca țel un obiect unic — nu pot rămîne doar paralele, fără contacte, fără „trasee" comune.

Știința este un domeniu arid, neprietenos, doar pentru cei care nu-i cunosc limbajul și lumea ei interioară. Acolo unde un necunoscător vede în savant un „aiurit", cu apucături curioase, de cele mai multe ori există, în realitate, un visător, iar acolo unde s-ar părea că formulele nu pot face „casă comună" cu tehnica există, în fapt, cea mai strînsă legătură. Tehnica este modul de exprimare a teoriei. O teorie nu poate fi demonstrată fără mijloace tehnice potrivite, iar tehnica nu poate face salturi reale fără ghidajul teoriei.

Demonstrarea acestor adevăruri a fost făcută o dată în plus prin acordarea, în 1984, a Premiului Nobel pentru medicină unui grup de 3 savanți care au dăruit științei un formidabil mijloc tehnic de cercetare fundamentală: anticorpii monoclonali.

CÎTEVA CUNOȘTINȚE ELEMENTARE

Toată lumea știe că organismele vii, mai ales cele superioare, au un aparat, extrem de complex, de apărare față de orice agent care le este străin și le poate îmbolnăvi. Acesta este aparatul — sau sistemul — imunitar. Dacă un microb străin de un anume organism (orice organism viu are o mulțime de microbi cu care conviețuiește și de care are nevoie) și pe care-l poate infecta pătrunde în acesta, ei îl „recunoaște" ca fiind străin și printr-un sistem de alertă declanșează formarea unor molecule proteice — anticorpii — care pot recunoaște microbii străini, — antigenele — și prin atacarea lor pe cale chimică, îi pot neutraliza. Totodată, intră în joc și anumite celule (globulele albe) care, la rîndul lor, recunosc, atacă și distrug (prin fagocitare — adică îngerare și descompunere) aceste microorganisme străine. Întrebarea este: cum se face această recunoaștere?

UN LIMBAJ CHIMIC

Este vorba de un veritabil limbaj chimic. Antigenul are unul sau — de obicei — mai multe locuri (situri) cu o structură chimică anume care se potrivește cu anumite structuri chimice ale moleculei anticorpului, datorită unei anume dispoziții spațiale a atomilor ce constituie acele situri. Dar odată ce recunoașterea s-a făcut, iar reacția fizico-chimică sau chimică a avut loc, antigenul este blocat și proprietățile sale toxice nu se mai pot exercita. În treacăt fie spus, aceste cunoștințe — altădată doar ipoteze — au putut fi cucerite doar datorită unor remarcabile progrese tehnice. Această reacție antigen-anticorp este unul din obiectele de studiu ale imunologiei. Stă, însă, în firea lucrurilor ca un progres să ceară un altul. Asta s-a întîmplat și în acest caz. Cum? S-a constatat — datorită progreselor biologiei moleculare — că un antigen are mai multe situsuri de reacție, adică el poate reacționa cu mai mulți anticorpi. Dar altceva este mai important. Aceste situsuri pot avea și structuri diferite și, astfel, pot induce sinteza **mai multor feluri** de anticorpi. Dar tehnicile clasice nu permiteau inducerea sintezei unui **singur** fel de anticorp, din grupul indus de antigenul „polivalent". Or, obținerea acestor anticorpi în stare pură, care să reacționeze doar cu un **singur** fel de situs, a fost un vis al imunologilor, socotit mult timp a fi imposibil de trăit alevea.

UN VIS DEVINE REALITATE

De ce visul nu putea deveni realitate? Cercetări fundamentale — în care cei mai vîrstnic dintre laureați, K. Jerne, a adus un aport hotărîtor — au arătat, printre altele: cele cîteva feluri de anticorpi nu sînt sintetizați de o aceeași celulă (limfocit, o „globulă albă"), ci fiecare fel de anticorp este sintetizat într-o anume celulă sau, altfel zis, o celulă nu poate sintetiza decît un singur fel de anticorpi. Dar asta nu putea să însemne decît un avantaj. Numai că aceste celule producătoare de anticorp nu puteau fi cultivate artificial decît cîteva generații, după care îmbătrîneau și mureau. Ele nu puteau fi menținute în viață suficient timp pentru a obține o producție bună de anticorp pur. (O chestiune de terminologie: o celulă cu toți descendenții ei alcătuiește o „clonă". Deoarece generațiile succesive derivă dintr-o singură celulă inițială, fără intervenția altor factori biologici, ele vor fi identice. Deoarece anticorpul de care discutăm derivă dintr-o singură celulă inițială, el se numește „anticorp monoclonal").

O IDEE GENIALĂ

Ce lipsea, deci, pentru a putea obține culturi bogate de clone care să fabrice anticorpi monoclonali? Lipsea tocmai posibilitatea de a le putea menține în cultură, un șir lung de generații, fiecare clonă care „fabrica" unul din anticorpii produși de antigenul polivalent. Ceilalți doi laureați, G. Kohler și C. Milstein, au avut o idee formidabilă, care le-a permis atingerea acestui scop și le-a adus laurii Premiului Nobel.

Se știa că, în anumite condiții, celule de proveniențe cu totul diferite, cultivate împreună pe același mediu de cultură, pot fuziona cu formarea unor celule hibride, care conțin ambele nuclee celulare, deci ambele seturi de informație genetică. Aceste celule hibride au primit denumirea de „hibridoame" și aveau ambele seturi de proprietăți ale celulelor parentale (părinți). În condițiile în care putem cultiva celule care să sintetizeze ce vrem, ce ne lipsește, deci? Tocmai posibilitatea de a le menține un șir lung de generații. Există celule cu asemenea proprietăți? Desigur, unele celule de origine tumorală au această proprietate. În schimb, nu pot sintetiza anticorpi. Și, iată, aici a scăpărat geniul. Kohler și Milstein au avut ideea să fuzioneze aceste două tipuri de celule, să formeze hibridoame care, potrivit dublei lor informații genetice conținute, vor avea ambele proprietăți dorite: să fa-

brice un anumit anticorp și să trăiască, practic, infinit. Astfel, s-a ajuns la realizarea vechiului vis al imunologilor: să poată fabrica anticorpi monoclonali, în stare pură și în cantități suficiente, care să le dea posibilitatea de a experimenta în voie.

PREFIGURAREA UNEI REVOLUȚII ÎN BIOLOGIE

Se poate spune că acest nou instrument de lucru prefigurează o revoluție în biologie și medicină. De ce? Deoarece anticorpii monoclonali datorită înaltei lor specificități față de structurile ce le-au dat naștere, pot fi asimilați cu niște „reactivi" capabili de performanțe neobișnuite. În primul rînd ei vor putea distinge, dintr-un amestec de clone, pe cea care le corespunde, o vor bloca și, astfel, o vor putea extrage din amestec, ceea ce va duce la posibilitatea de a obține clone pure, țintă imposibil de atins cu tehnicile clasice. Ei vor putea fi folosiți nu numai la purificarea unor antigene, dar și la dozarea lor. Unul dintre „beneficiarii" cei mai interesanți sînt interferonii, marea speranță a oncologiei și medicinii, în general. Purificarea lor din diversele amestecuri de tipuri diferite de interferoni sau din amestecuri cu alte antigene este de o uriașă importanță pentru medicină și industria farmaceutică. Apoi, în cazul unui antigen purtător de mai multe situsuri diferite, posedarea de „reactivi" pentru fiecare dintre ele va deschide calea către studiul funcțiilor lor, performanță aproape imposibilă pînă acum și care va duce la multe cunoștințe cu importante aplicații. Datorită acestor posibilități tehnice va fi făcută posibilă și clasificarea specificităților anticorpilor, acolo unde tehnicile uzuale dau rezultate aproximative, ca în cazul bolilor contagioase (fie ele de origine bacteriană, virală sau parazitară), ca atare și în funcție de diverse zone geografice. O mare speranță constă în posibilitatea ca anticorpii monoclonali să fie folosiți ca niște „proiectile" extrem de specifice. Clinica oncologică — și nu numai aceasta — va putea beneficia prin aceea că s-ar putea atașa molecule cu acțiune antitumorală de anticorpi monoclonali specifici celulelor tumorale, care le vor transporta, astfel, direct și exact la țintă, mărind considerabil șansa de distrugere a tumorilor respective. Această nouă tehnică ar putea fi valabilă și în afecțiuni virale — de exemplu cele hepatice — cu rezultate terapeutice deosebite.

Iată numai cîteva exemple. Aplicațiile acestei descoperiri, cu totul deosebite, se vor multiplica, spre beneficiul cercetării și, deopotrivă, al clinicii medicale. S-a dovedit astfel, o dată mai mult, că știința este unică, teoria și aplicațiile ei fiind doar două fațete ale aceleiași realități.

Dr. VLADIMIR EȘANU

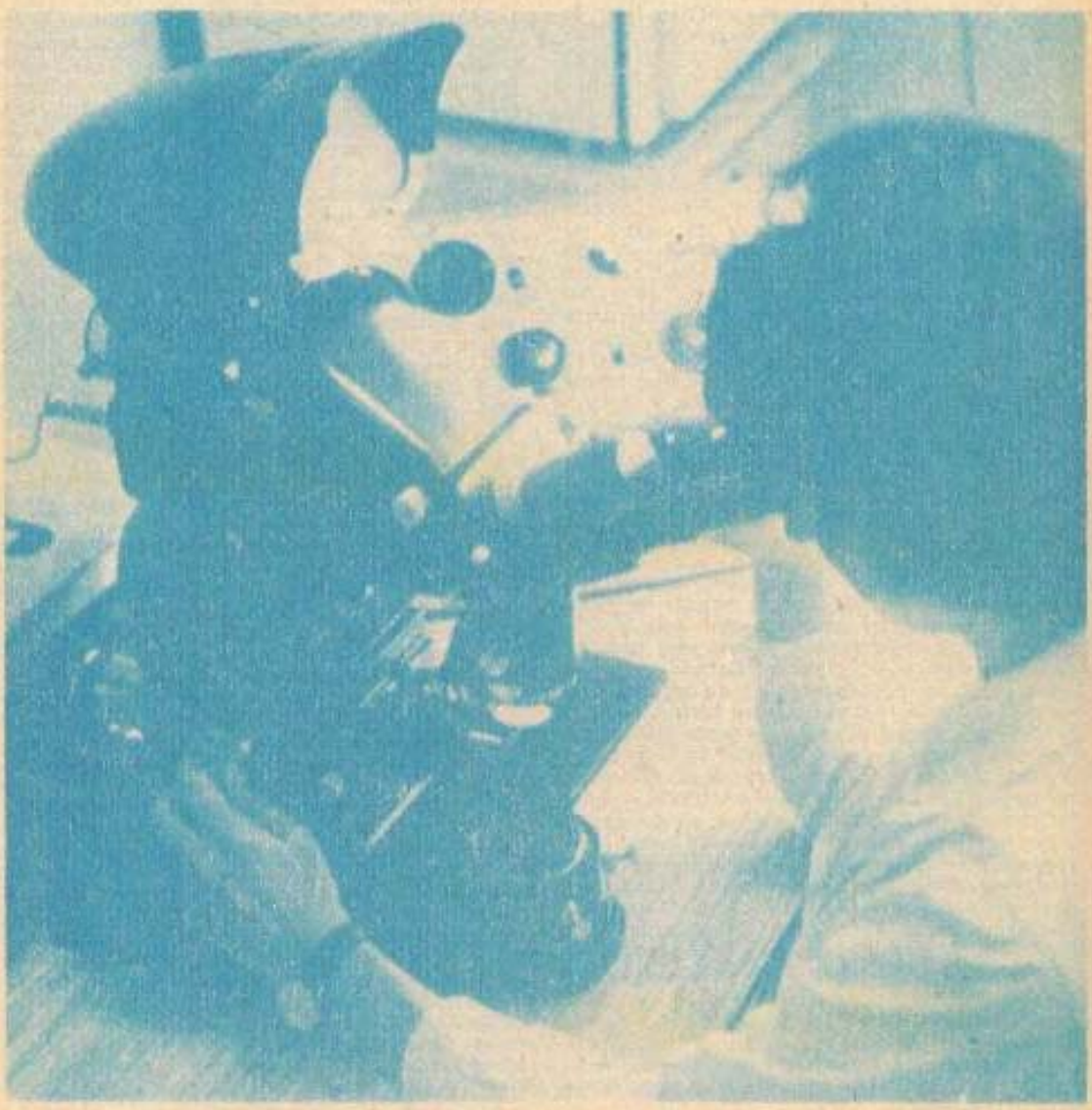

contul
curent
personal
C.E.C

ACORDURI FINALE LA CEA DE-A CINCEA EDIȚIE

În acordurile grandiosului spectacol ce a adus pe stadionul „23 August" mii și mii dintre artiștii ce înalță marea „Cîntare a României", cea de-a cincea ediție a festivalului nostru național și-a făcut auzit gongul final, un adevărat imn de glorie închinat aniversării celor douăzeci de ani ai Epocii Ceaușescu. Despre amploarea acestei ediții a festivalului - ce nu cunoaște de fapt pauză - vorbesc în primul rînd cifrele. Să le dăm cuvîntul: în etapa de masă au participat 206 689 de formații și cercuri artistice de amatori de toate genurile, cuprinzînd peste 4 800 000 de interpreți, înregistrîndu-se astfel o creștere de peste 15 700 de colective artistice cu circa 400 000 de membri față de ediția precedentă. Se demonstra astfel că Festivalul național al educației, al muncii și culturii socialiste - inițiat, cum bine se știe, de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu - a devenit cu adevărat o școală a educației revoluționare a maselor, a formării unei atitudini înaintate față de muncă, viață și societate, o dovadă strălucită a participării maselor populare la dezvoltarea culturii și civilizației socialiste. În decursul celor cinci ediții (începute, dacă vă amintiți, în 1976 cu un număr de circa 104 000 de formații artistice și 2 300 000 de membri), mișcarea artistică de amatori a cunoscut nu numai o creștere cantitativă, ci și una calitativă, un proces dinamic, continuu, de integrare în viața culturală contemporană a țării, atît în domeniul interpretării cît și în cel al creației, orașul valorificînd tot mai mult creația folclorică, iar satul promovînd pe scară tot mai intensă valorile artei culte clasice și contemporane. Însuși conceptul de „artă de amatori" s-a impus în circuitul cultural al țării, la o altă dimensiune spirituală, acoperind o sferă largă de genuri interpretative și de creație, altădată limitate efectiv la arta profesionistă. Împreună cu profesioniștii culturii, „amatorii" au devenit o realitate reprezentativă a zilelor noastre, creatori ai noii civilizații spirituale a țării, în care au fost antrenați sute de mii, milioane de participanți, activînd pe planurile artei și ale creativității tehnice. Asistăm astfel la un fenomen complex, expresie a unui larg democratism cultural, ce contribuie la atragerea continuă a maselor în sfera de activitate a artei și a celei tehnico-științifice.

Ediția a cincea a festivalului nici nu terminase a-și stinge ultimele acorduri, cînd noile „voci" ale noii ediții - cea de a șasea - au și pornit a-și încorda forțele și patima creatoare pentru a începe noul lor urcuș artistic.

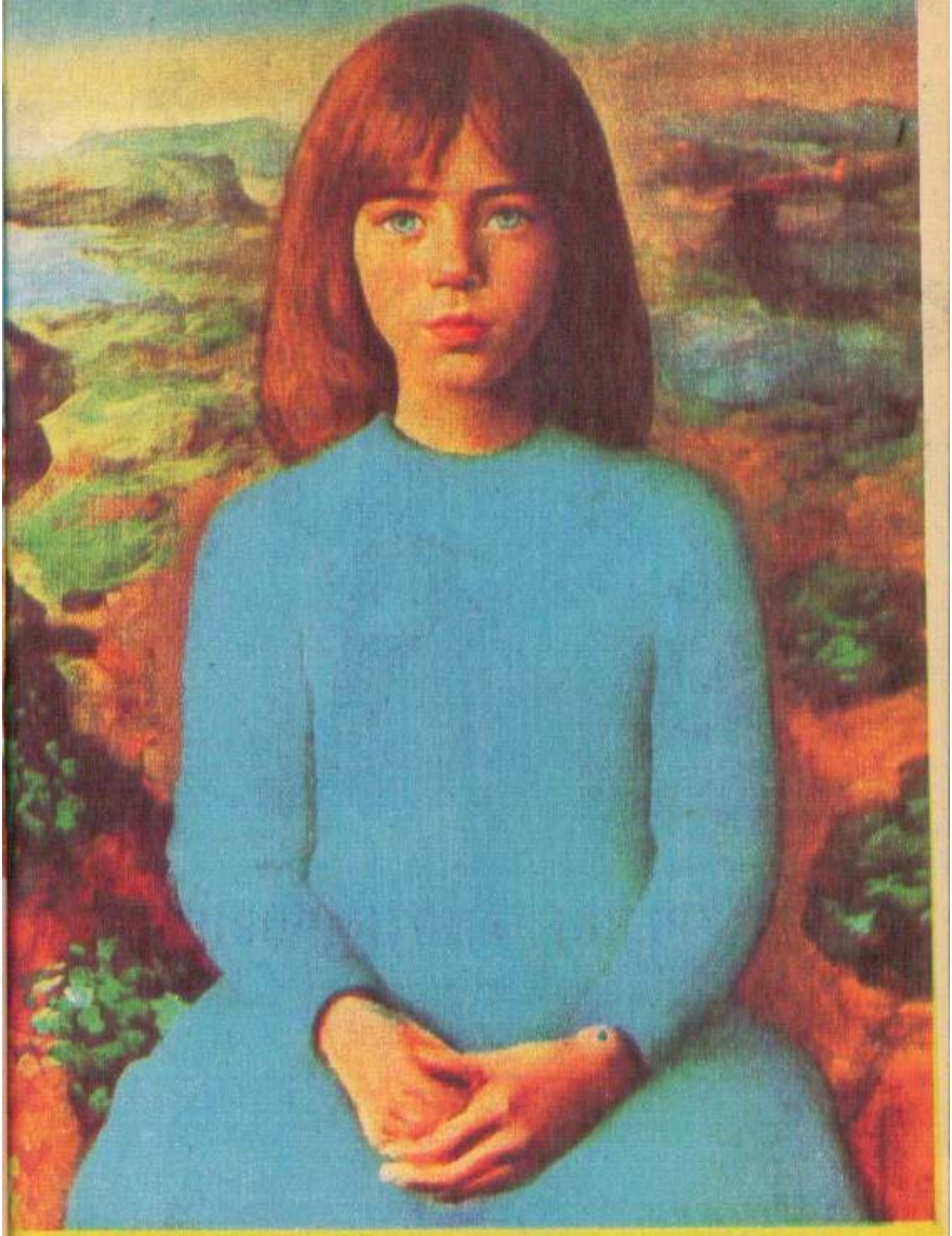

SABIN BĂLAȘA: „Portret de fată"

PINACOTECA

APA VIE
A CREAȚIEI POPULARE

CATRENUL ANOTIMPURILOR

(obiceiuri de muncă)

La Hoteni, în Maramureșul istoric, de mulți mulți ani, oamenii se adună într-o poiană imensă pentru a împlini un obicei străvechi: sărbătorirea celui dintîi gospodar al satului care a ieșit la arat. Zi de mare praznic, bogată în bucate, în strigături și în cîntări, în tropotituri și-n țipuituri. Consătenii țipă pe harnicul gospodar în valea ce susură pe sub sălcii, fotele colorate, ce împodobesc carăle, și vitele și muierile, flutură în vîntul vesel de mai, frați ai fraților Petreuș sau Pițigoi se întrec în măreț concert de zongore și de cetere și de dobe. Este „Tînjaua de pe Mara". Peste o săptămînă sau două, într-o altă duminică, destui dintre cei aici prezenți vor petrece în Oaș, la „Simbra oilor", sărbătoarea crescătorilor de vite, un nou prilej de plăcută întîlnire a păstorilor cu plugarii, a celor care îmblînzesc pămîntul cu cei care supun munții și pădurile și fiarele din păduri să nu le mai rupă vitele, să fie lapte și brînză și caș pentru pruncuți, pentru toți cei rămași în casele calde, din lemn.

Mai către sud, în inima sub formă de podiș a Transilvaniei, la Maieru, într-un sat vestit în muieri care nasc și cresc mulți prunci, una din cele mai frumoase sărbători ale oamenilor se întîmplă la vremea secerișului — „Cununa de pe Someș" —, omagiul grîului și-al pîinii.

Și-ncă mai jos, peste o vale și-un deal, și peste încă un deal și încă o vale, unde hotarele Bîrsei aproape că sărută plaiurile muntene, țăranii-și petrec la vreme de coasă, împlinind un alt obicei străvechi, preludiul zilelor fericite de iarnă, cînd botul umed al vițelor va aburi, în iesle laică, fînul care, uite, cîtu-i de mîndru, purtat acum în șirul temelnic de care!

Și-apoi vine vremea lungă de iarnă, cînd pămîntu-și trage pe ochi căciula albă de nea și cînd, așa ca-n amintirile lui Creangă și-n amintirile oricărui român, oamenii satelor se mai string încă la ciacă, la depănușat cucuruz și la spus snoave, chiar dacă, ce să-i faci, conținutul acestora e foarte modern și mirosse a asfalt și a congelator. Țăranii n-au lepădat încă gubele și hainele lungi și elegante din aba, cum încă se mai fac pe la Năsăud, iar orășenii, întorși și-n felul acesta către sat, le-au preluat, din proprie inițiativă, prelungind în felul acesta aparte spațiul unor superbe vetre de etnografie și folclor.

Într-o țară atît de diversă în relief, oamenii ținutului și oamenii ogoarelor sărbătoresc în toate

(Continuare în pag. 90)

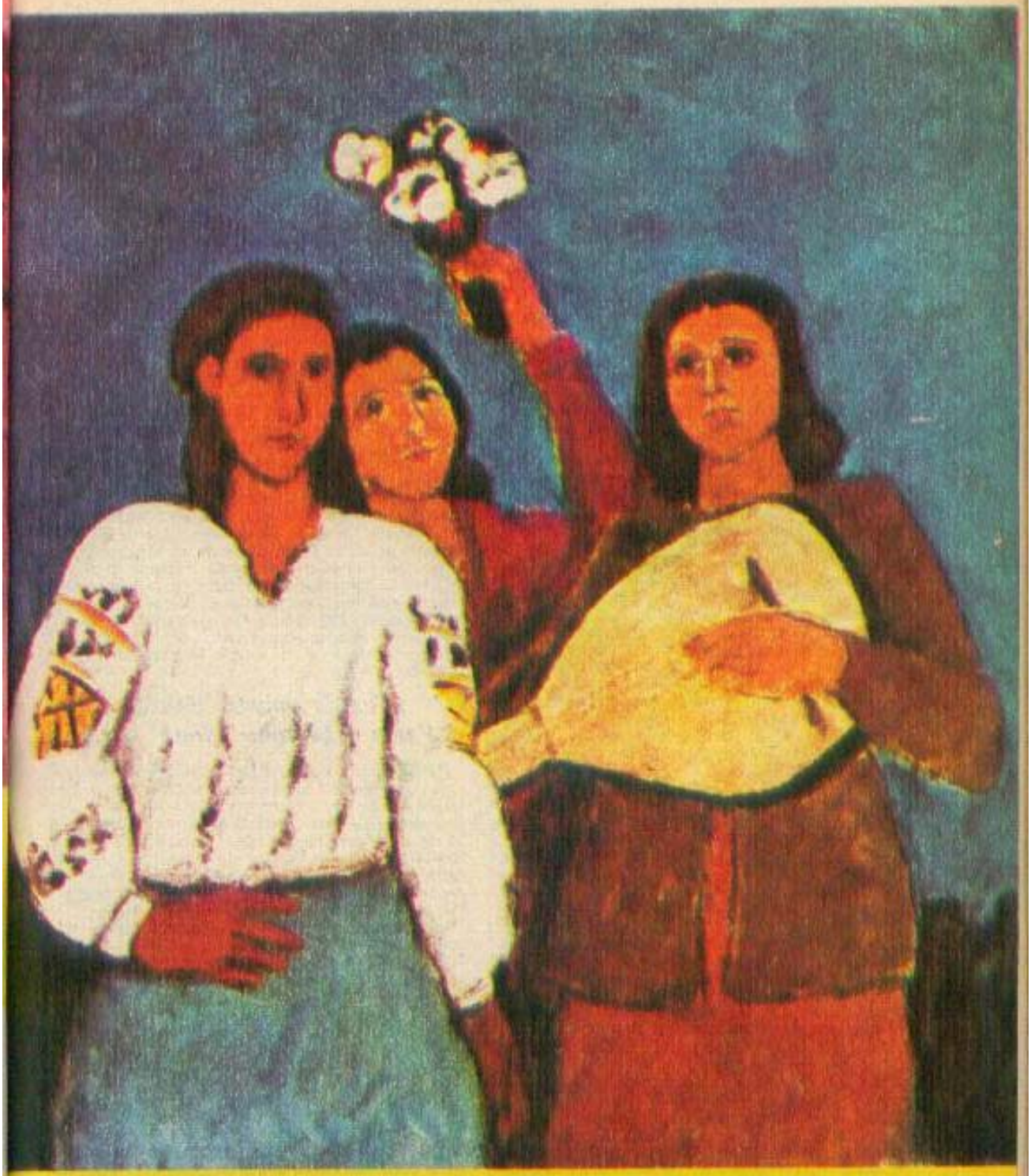

ION PACEA: „Sărbătoare"

PINACOTECA

CATRENUL ANOTIMPURILOR

(Urmare din pag. 88)

punctele cardinale aceleași străvechi înțelepciuni. O rază a vînturilor și a poeziei obiceiurilor. Catrenul anotimpurilor răsună între hotarele patriei, și munții rimează cu munții și șesurile cu-alte șesuri și, cu deosebire de-amănunte doar, sudul și nordul și estul și vestul consună etnografic și folcloric, definind, în plan artistic, o imensă vatră spirituală — România.

Țară de oieri și țară de plugari, țară de lapte și țară de pîine, să ne oprim în două din vetrele tale...

La Veneția, în cotul... Oltului

Este suficient să pui accentul pe ultima silabă, așa cum îl și pun oamenii locului, ca să pricepi că între cele două variante ale originii acestei denumiri, adevărată este aceea care susține că numele satelor (pentru că există o Veneție de Sus și alta de Jos) se trage de la o rocă *vineție*, care se găsește și-acum în pîrîu, în valea Venecioarei (Părău este și numele comunei de care aparține satul) și-n locul vechilor vărării, și nu de la originea... italiană a unui întemeietor. Ce să fi căutat un italian în Țara Făgărașului și-n cotul fermecător al Oltului nostru?

În Părău, trei sînt formațiile artistice. Una-i cea a căminului cultural din Părău, care, cu un temeinic ansamblu folcloric, a luat și ei, în penultima ediție, laurii „Cîntării României" pentru o vastă suită de obiceiuri — „Vîrstele omului" —, ansamblu din care face parte chiar primarul Ioan Nicolae Ticușan, împreună cu familia; a doua și cea mai veche formație este aceea a grupului vocal feminin, alcătuit din 20 de femei mai în vîrstă, din satul aparținător Grid, iar cea de-a treia li cea a căminului cultural din Veneția de Jos, care a urcat pe podiumul învingătorilor cu amplul spectacol „Omagiul pîinii".

Fiecare anotimp cu obiceiul lui. Primăvara cu aratul și cu semănatul și cu plecatul la stînă, vara cu cositul și cu seceratul, toamna, la fel, cu arat și cu secerat și cu darnic cules, iarna cu ciacă. De fapt, o suită de obiceiuri, strîns legate unul de altul, reprezentative pentru o îndeletnicire ori alta. Un asemenea florilegiu, cu unic sens, este și spectacolul „Omagiul pîinii", prezentat de venețienii din cotul Oltului, din depresiunea Perșanilor și de la poalele Gîrbovii, din vîrful căreia se vede întreagă splendida Țară a Făgărașului.

Versuri dintr-un colind: *„Revărsatul zorilor/ Glasul cîntătorilor/ Holdă deasă/ Bine-n casă/ Gînduri bune/ Pace-n lume"*. Un străvechi text din zonă, pe care oaspeții îl cîntă gazdelor, iar acestea-i cinstesc cu pîine și vin sau rachiu dintr-o ploscă veche de lemn. Apoi intră vătavul, cu un sac pe umăr, din care seamănă simbolic boabe: *„Cîte boabe-n cîmpuri/ Atîtea bucurii în gînduri..."* Iar fetele îngînă frumos: *„Alăturea cu drumul/ Ară badea cu plugul..."* Este primăvară, vreme de arat și semănat. La fel ca-n „Tînjaua de pe Mară", apare o grapă, iar sus pe ea-i purtat cel dintîi gospodar din sat care-a ieșit la arat; aruncat în vale, în Valea Venecioarei se zice: *„Apă, apă curgătoare/ Îndreaptă-te către soare/ Și din rouă și din ceață/ Fă ca norii să pornească/ Să uda ogoarele/ Să rodească grînele"*. Tinerii se-adună apoi în semicerc și băieții încep *fecioreasca plugarului*. Cu cofițe din răchită și ulcioare din pămînt, fetele intră cîntînd pe ogoare să aducă merinde celor dragi. Anotimpul trece, iar vara vine cu obiceiul cununii de grîu, un obicei reconstituit pe aceste meleaguri din poveștile spălate cu lacrimile bătrînilor satului. Versurile sînt superbe, presărate cu acel soi distins de cuvinte-regină ale limbii românești: *„Cine se umbrește/ Cin se sfîtuiește/ Soara soarelui și a* **Boarelui**/ *Că de n-ar* **bori**/ *Oamenii-ar muri"*. Bărbații nu au voie să atingă cununa purtată de patru fete. Un singur lucru le este îngăduit feciorilor. În curtea gazdei, să împodobească cununa cu cîte-o floare de la pălărie. *„De unde cununa vine/ Multe care-or veni pline/ Și de orz, și de secară/ Și de grîu de primăvară..."* zic oaspeții, iar gazdoaia, ridicînd cununa, în semn de cinstire, le răspunde: *„Cununița grîului/ Rodul pămîntului/ Hărnicia omului"*. Se joacă apoi brîul fetelor, un dans mult asemănător cu „arcanul" moldovenesc, răsună strigături: *„Hai la brîu, la brîu, la brîu/ Și la secerat de grîu"*. Din grîul primilor doi snopi se fac colăcei pentru tineri, iar prima pîine este trecută prin cununa de spice ca printr-o cunună de lauri și ca semn al continuității rodniciei. Pita se pune într-o trocuță de lemn, iar copiii sînt cei dintîi care se bucură de gustul ei minunat. În final, dansează cu toții învîrtita: *„Apuca-m-aș de-nvîrtit/ S-adunăm ce-am risipit/ Ce-am risipit astă vară/ S-adunăm acuma iară/ Ce-am risipit cu coasa/ S-adunăm cu secera"*. De menționat că toate jocurile din zonă se joacă în cerc, mărturie a vechiului fond traco-dacic, ancestralul cult al soarelui. Cinstire soarelui și pîinii joacă Aurelia Stoica Bîță, Maria Bîță și fiica ei Magdalena, la fel Maria Axinte Cîndea, la fel gazdele, familia Rodocea, Nicolae și Maria, și iarăși Maria și Eugen, la fel Eugenia Pandrea, Livia Stoica, Maria Sas Sebeș, Mariana Bîță, Liliana Boieru, Cornelița Rodocea, precum și vătavul din vîrful grapei, Nicolae Munteanu, Valeriu Vătavu, director al școlii și profesor de românească, nu poate lipsi nici el, în calitate de interpret și de instructor al formației, după cum nu pot lipsi nici bătrînii păstrători de datină Eugenia Munteanu, Rozalia și Nicolae Stoica. Omagiul pîinii se desăvîrșește în pita gustoasă. Aici, în Transilvania, precum în Moldova, în Banat, în Bărăgan. Spice dulci din stema țării...

„Sus în munții Baiului/ Paște Gheorghe turma lui..."

Pe Gheorghe I. Bîtu îl găsim pe fineața din fața casei, împrăștiind cu furca. Are 78 de ani și pot spune că de mult n-am mai văzut un bătrîn atît de frumos, de falnic. Mama Nета, nevastă-sa, are 75 de ani și povestește cu un farmec total despre festivalurile internaționale de folclor din Franța, Italia și Spania, despre spectacolele de-acolo și despre oamenii care i-au găzduit și i-au îndrăgit, îndrăgindu-le arta și îndrăgind România.

Minunate locuri Teșila, și Paltinu și Valea Doftanei! De pe culmea Baiului sau de pe cea a Gîrbovei sau a Teleajenului poți privi ca-ntr-o oglindă în apa lacului de acumulare. Munții spun povestea acestui neam de păstori, veniți cu turmele de peste munți și deveniți aici muncitori forestieri, fără să uite de grija și de belșugul vitelor. La început se cîntă „Mierlița cînd e bolnavă", „Ușor, puiule, ușor...", „Brîul", „Breaza" și, firește, „Ciobănașul", toate fiind, de fapt, fondul muzical pe care se desfășoară obiceiurile de păstorit, prezentate de formația laureată „Crăițele" (un alt nume de munte) a căminului cultural din Teșila, comuna Valea Doftanei. Măsuratul laptelui la stînă, Alegerea scutarului, Mulsul oilor, iată faptele de muncă și de tradiție care fac nu numai subiectul spectacolului, ci și pe cel al vieții cotidiene din acest perimetru prahovean. Păi care român, muntean ori ba, nu știe cum îi cu mulsul oilor și cu măsuratul laptelui? Cine n-a auzit de „șimbră", cine nu știe că oile se mulg, că laptele se măsoară cu donița, că donița se răstoarnă în ciubăr și că se scrie cît anume, ce cantitate dă vita fiecăruia în acea zi? Mulsul este precedat de o suită de dansuri, într-un decor muzical, susținut de un grup de fluieraș și buciumași, care, de fapt, fac strigarea, în prealabil, ca oamenii să se adune la această sărbătoare și la această îndatorire. Apoi fetele cîntă: *„Sus în munții Baiului"*

(Continuare în pag. 94)

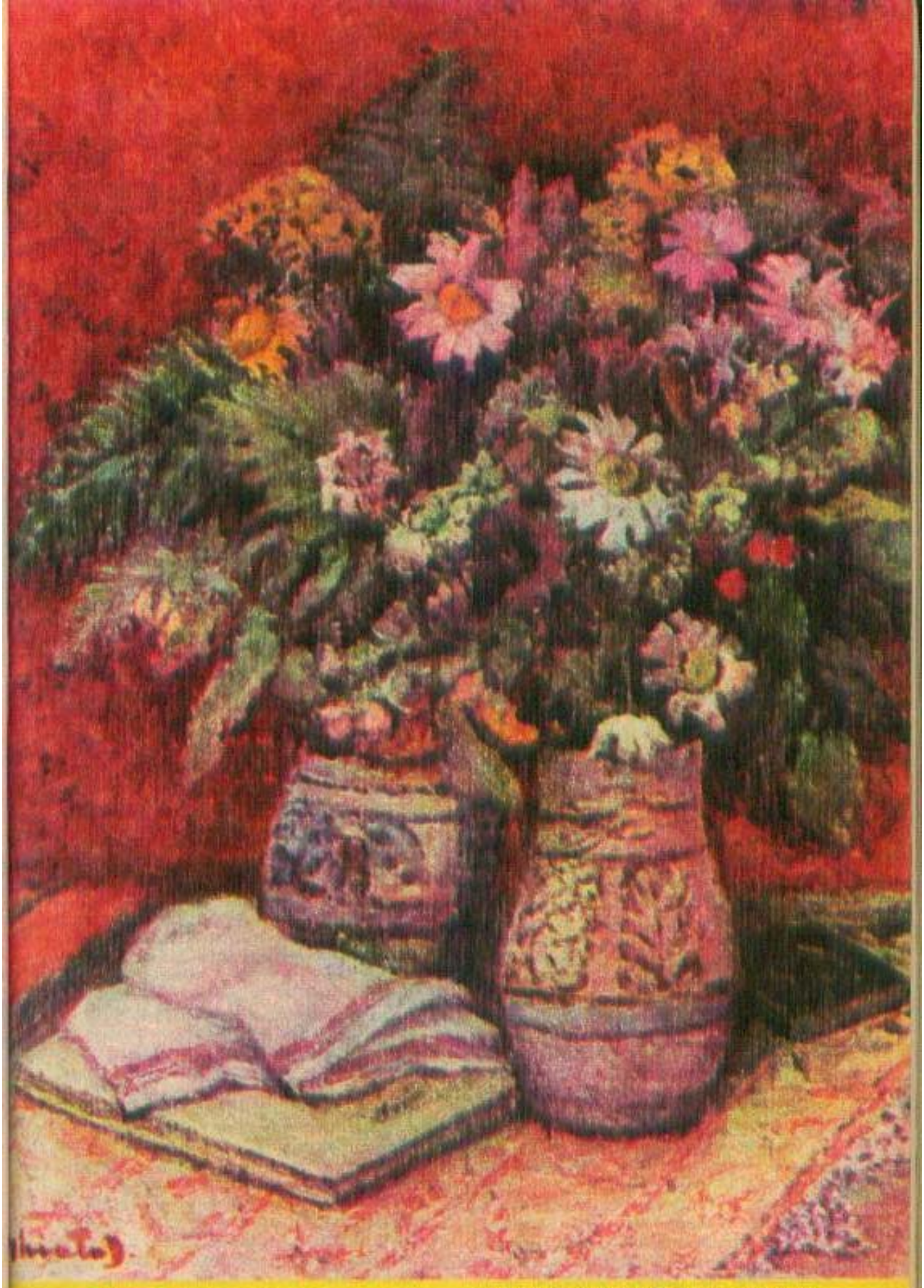

DUMITRU GHIAȚĂ: „Flori de munte"

PINACOTECA

APA VIE
A CREAȚIEI POPULARE

Cununa cu busuioc, să-ți poarte-n viață noroc!

În cîntec și vers, în joc și voie bună înfloreşte iubirea adevărată și eternă dintre doi tineri ce se cunună, jurîndu-și, în dulcele grai al lui Neculce, dragoste de viață lungă. La Moldova, frumoasa ceremonie de nuntă adună, pe tot parcursul scenariului ei, multiple aspecte ale vieții și nenumărate meandre ale sufletului sub forma unui ingenios dialog între generații, prefigurînd întemeierea unei noi familii. Dintotdeauna, nunta țărănească, eveniment de cea mai mare însemnătate în viața tinerilor și pe plan social, a necesitat o concentrare de experiențe culturale, creatori și artiști înnăscuți ai satului, talente actoricești, lirice și satirice. În peisajul satului de azi, mereu modificat, în drum spre urbanizare, vechiul spectacol al nunții este uitat adesea și pentru că nu-și mai află același cadru natural de odinioară și pentru că unele obiceiuri nu-și mai găsesc motivațiile din trecut. De aceea, spectacolul nunții urcat pe scenă în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" este de-o mare însemnătate culturală și istorică. Ca document de viață și ca o comoară testamentară, nunta țărănească, cu tot alaiul feeric, este și rămîne o neprețuită moștenire artistică, o nesecată fîntînă a spiritului poetic și a tuturor formelor de creații ale geniului popular. Un astfel de alai de nuntă, preluat în toată complexitatea și frumusețea lui, așa cum s-ar fi desfășurat în vatra unui sat, a fost preluat și pus în scenă de către o vrednică echipă de artiști amatori ai Casei de cultură din Fălticeni. Fastuosul spectacol de nuntă al acestor bravi moldoveni este și rodul unor entuziaști și competenți cunoscători și iubitori ai culturii populare precum Aurelian Ciornei, care a cules datinile și obiceiurile de nuntă de pe Valea Moldovei și le-a montat cu talent într-un scenariu complex de poezie, cîntec, joc, scenete, alai, discurs, cor și orchestră. Pe baza acestei inițiative, directorul casei de cultură, Vasile Nistoreasa, și-a recrutat talente tinere dintre muncitorii și muncitoarele din Fălticeni, toți proveniți din părinți țărani, mulți dintre ei locuind în satele învecinate. Primele spectacole în oraș au avut o foarte mare audiență, constituind un eveniment de mare emoție și cultură. Pe un fond muzical tradițional, la ridicarea cortinei se cîntă „Azi la noi îi nuntă mare", „Măriuța", „De trei ori pe după masă" etc., în interpretarea unui taraf din care nu lipsesc instrumentele specifice locului: fluierul, vioara, cobza, doba cu taler, clarinetul, trompeta. Frimii *nunte*-i, vătăjeii, gătiți după datină, purtînd bastoane sau cîrje împodobite, ștergare cu flori și nelipsita ploscă cu rachiu, rostesc chemările. Între-

(Continuare în pag. 94)

NICOLAE TONITZA: „Felișă din Făgăraș"

PINACOTECA

Cununa cu busuioc

(Urmare din pag. 92)

rupte de chiuituri și muzică. Țanțoși și plini de importanță, ei introduc în scenă aerul de basm: „Și ca soi împărătesc/ Azi la nuntă vă poftesc/ Că aiasta nu-i cale de călătorie/ Ci-i cale de căsătorie/ Și nu se face fără oameni de omenie!/ Să trăiți și poftiți și cinstiți nunta lui Mihai a lui Gafencu di pi ulița Rădășenilor cu Ilenuța lui Ștefan Apetri, gospodar din Cotu Florilor, cum i se zice pi la noi."

În tabloul următor, scena are două părți: Mireasa cu druștele și dincolo Mirele, socri mari și bradul de nuntă. Dialogurile, cînd sub formă de cîntec, cînd prin strigături cu haz, dau scenei multă veselie și atmosferă sărbătorească. Urmînd orațiile de nuntă, se spun cele mai frumoase versuri despre cei doi eroi: „Mirele și cu mireasa/ Parcă-s cralul și crăiasa/ Străiucesc în depărtare/ Ca un trandafir și-o floare!" Urările și iertăciunile, întîmpinarea la casa miresei, căutarea unei flori cu chip de fată sînt scene lirice de o mare emoție, amintind de desfășurarea alegorică a ceremoniei așa cum ne-a rămas de la marele cărturar Dimitrie Cantemir în „Descrierea Moldovei". Ca și pe-atunci, reprezentantul miresei vorbește părinților, în numele ei, amintind că de la ei a primit viață, hrană și toate celelalte binefaceri, pentru care le mulțumește și le cere binecuvîntarea. Imaginea căprioarei, a acelei ciute nevăzute, cum e descrisă scena la Cantemir, sau a zînei, sau a florii rare cerute de împărat (mirele) sînt elemente de basm ce-au încorporat dintotdeauna realitatea și viața la cea mai înaltă cotă poematică. Nu lipsesc în asemenea scene nici acele îndemnuri și sfaturi părintești ce țin de valorile etice și morale păzite cu sfințenie de oamenii acestor locuri.

Momentul culminant, cununia, este o scenă în care toți nuntașii sînt pătrunși de-o emoție adîncă. Mirii își dau mîna și vornicul, purtînd bradul împodobit, rostește urările în lungi poeme, toate purtînd titlul „Casă de piatră": „Să vă iubiți și să vă înmulțiți/ Ca nisipul mării,/ Ca stelele cerului,/ Ca frunza codrilor/ Și iarba cîmpiilor,/ Că din viță în viță/ Și din spiță-n spiță,/ Că din tată-n fiu/ Și pînă la acești doi tineri,/ Pe care să-i binecuvîntați!/ Și «casă de piatră» să le urați!"

Ultimul act al spectacolului, ospățul, merită toată lauda, pentru frumusețea, orînduiala și hazul plin de înțelepciune ce se transmite nuntașilor, spectatorilor, într-o alternanță de jocuri și cîntece, strigături și urări de noroc și sănătate tuturor.

Minunatul spectacol al nunții, în interpretarea unor artiști amatori din Fălticeni, cîștigători ai Trofeului festivalului interjudețean „Cununa cîntecului românesc" și laureați ai Festivalului național „Cîntarea României", se impune în peisajul culturii de masă ca o frumoasă lecție despre viață, despre dragoste și căsătorie, o emoționantă cunoaștere prin artă a unor sensuri adînci, fundamentale, ale existenței omenești.

Pentru ca imaginea nunții tradiționale să reînvie și să emoționeze, interpreții, precum Viorica Baltag (filatoare) în rolul miresei, Nicu Gogea (muncitor) în rolul mirelui, Gabriela Chiru, Elena Airinei (muncitoare) în rolul drușteior, Cristi Artenie și Mircea Stoleru (muncitori) în rolul vătăjeilor, Viorica Dascălu (filatoare) în rolul nașei, precum și toți ceilalți, joacă pe scenă cu tot sufletul și cu tot hazul de rigoare, dînd spectacolului nunții întreaga poezie dintre doi tineri ce se iubesc.

CONSTANTINA CARANFIL

CATRENUL ANOTIMPURILOR

(Urmare din pag. 90)

Paște Gheorghe turma lui/, Paște, Gheorghe, oile/ Că te-apucă ploile/ Și le piere laptele". Dansul pornește iarăși. Brîul, Ațica, Ploiceanca, Pamblul, Slănicul, Brîul pe șase. Ion Comărniceanu și Gheorghe Voinescu îi zic din fluieră, iar Maria și Petre Crețu, Maria și Ion Stoenciu, Vasilica Bilașcu, directoare a căminului cultural și președintă a comitetului comunal al femeilor, Vasilica și Ion Stan, Maria și Vasile Iosif, Viorica și Vasile Comărniceanu bat pămîntul cu opincile de răsună toți munții, cu toate stînile lor. Și Șetul, și Mușița, și Prișcu, și Baiul, și Steiasa, și Crăițele...

Dar în prezentare am făcut o inversare a etapelor pastorale; nu și a laurilor dobîndiți pentru frumusețea conservării obicelului. Desigur că, ciclic, „Alegerea scutarului", a stăpînului muntelui și-al stînei se petrece înainte de mulsul oilor. În unduiosul ecou al unei doine din fluier și-n răsunetul solemn al buciumelor, ciobanii intră în scenă, cîntînd un cîntec din zonă. Oamenii propun mai multe persoane spre a deveni vătavi, scutari și se validează sau nu propunerile. Celui ales i se înmînează sarica și bățul ciobănesc. Urmează un solo: „Ciobănaș la oi m-aș duce"..., firește, o doină păstorească și-apoi iar se-ncinge dansul, în care fotele negre, plisate, ale femeilor, se-nvîrtejesc în ritm pur românesc, creînd, alături de ițe lucrate în arnici negru și de cîrpele ne,,e cu ciucuri de pe cap, de tibăreicile de peste ii, de cioarecii albi, din zeghi, ai bărbaților, de cămeșile și de fustele lor albe din pînză, brodate cu o distincție înnăscută, tot cu mătase albă, de căciulile lor negre, țesite pe-o parte, și de brîul lor roșu, un minunat tablou al datinilor străbune, al tradiției nealterate, implicit, al *continuității* poporului nostru de oieri și de plugari în acest neasemuit spațiu mioritic.

AURORA INOAN

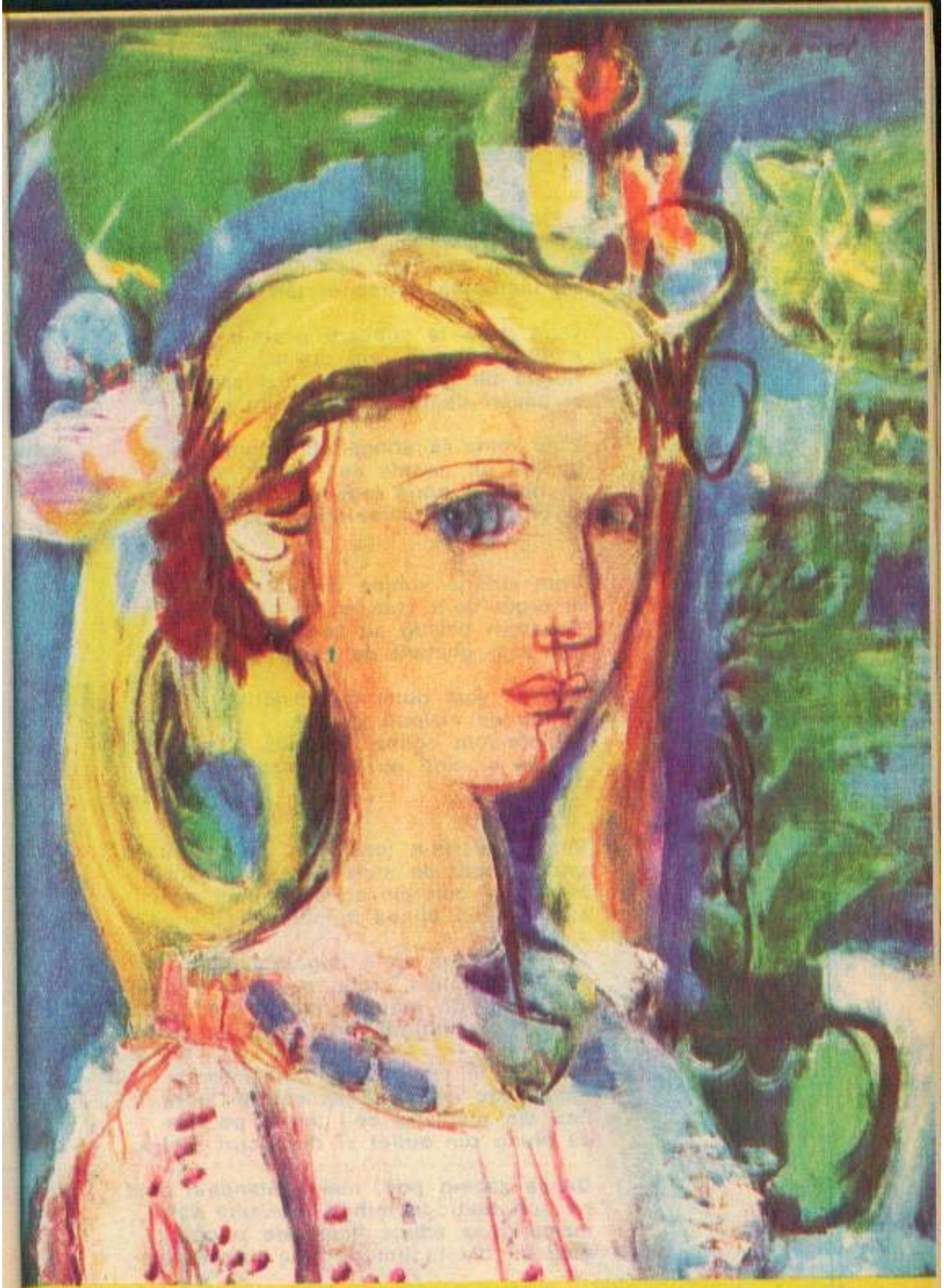

LIGIA MACOVEI: „Tinerete"

PINACOTECA

Lumina-ndurerînd

Cînd mîna ta atinge-un val de apă
în univers se-aude iar cîntînd,
şi pomii care ard sub dimineaţă
cu mere mă petrec în ţări de vînt.

Cînd mîna ta coboară peste-o pleoapă
pădurile respiră prin cuvînt,
fîntîna din deşerturi nu mai seacă
şi păsări de răcoare-iată sînt.

Cînd mîna ta atinge ochii lumii
gheţari de noapte se topesc pe rînd,
se naşte-o nouă lege-n harul humii
şi orbii simt lumina-ndurerînd.

Altă bacoviană

Vom stringe lumina în braţe
amurgul de-o vrea să ne-ngroape,
Sahare-n belşug să se-agaţe
topi-vom gheţarii de noapte.

Zăpadă vom pune-n clepsidră
în loc de nisipuri pustii,
sculpta-vom oglinzi în firidă
să fim şi cînd nu vom mai fi.

Măicuţa Stanca

Şcoala poartă-n ţeastă un nevrut muzeu
unde-n colb de stele părăsită-i banca
zilelor pe care-am scris destinul meu
sub privirea blîndă a măicuţei Stanca.

Şi-astăzi, rană vie-n degete o simt
ca-ntr-o virstă-a cretei netezind cuvinte,
duhul ei prin mine, sunet de colind
linişte-ncălzindu-mi iernile din tîmple.

Clipa ei în mine e un zbor întors
ca un foc ce-arzînd îşi călieşte vatra,
lînă din pieptarul ce-i întorc pe dos
să alung din suflet şi din nouri piatra.

Banca zace-n pod, maica Stanca-n deal
pe sub boiţi de ierburi, cercuite vetre,
maico, ţi-aş aduce floare de podbal
gînd să dai la fluturi, note prin caiete.

Poezii de
IONEL TECŞA

DOUĂ MARI SPECTACOLE, O MARE ACTRIȚĂ

Valeria Seciu alături de Gheorghe Visu

Am asistat, în acest an artistic, la cum s-au scris sub ochii noștri două din paginile istoriei teatrului românesc, din paginile care rămîn scrise cu majuscule. Două din spectacolele pe care ți le amintești, peste ani, cu fiorul de emoție păstrat intact și cu acea bucurie recunoscătoare, pe care ți-o trezește faptul de artă memorabil, ce ți-a luminat o seară din viață. Ambele, semnate cu acea fină, subtilă și laborioasă peniță regizorală a **Cătălinei Buzoianu**, în ambele spectacole dăruindu-se total și arzînd pînă la incandescență harul miraculos al **Valeriei Seciu**: „Doamna cu camelii" și „Cerul înstelat de-asupra noastră...". Alexandre Dumas-fiul și Ecaterina Oproiu față în față, la 100 de ani distanță, amîndouă piesele aplecîndu-se, fie cu monoclul melodramei, fie cu lentila microscopului psihologic, asupra a ceea ce numim „condiția femeii". Orice spectacol este un fapt de creație colectivă, o alianță bazată pe nesuspectată fidelitate reciprocă, și a-i extrage din substanță doar unui din caratele sale constituie o nedreptate pe care, iată, ne luăm îngăduința să o săvîrșim totuși. În numele acestor două mari creații ale unei mari actrițe, unică în felul ei.

La început — însă — a fost Dumas-fiul: un tînăr de 26 de ani, apăsat de celebritatea tatălui și de condiția sa de fiu

natural, așterne pe hîrtie, în doar 8 zile ale anului 1848, un roman sentimental ce transcrie proaspăta și încă dureroasa sa iubire pentru o demi-mondenă ce moare, romantic, de tuberculoză. Cartea are mare răsunet, este rapid convertită într-o piesă (temporar interzisă de cenzură!) și, peste puțină vreme, într-o operă de Verdi, „Traviata", care cunoaște cel mai celebru fiasco din istoria muzicii („Dar iată — a exclamat un meloman hîtru și crud de la galerie, referindu-se la opulenta interpretă a eroinei, talentata cîntăreață Salvina Donatelli — boinava e grasă ca un salam de Bologna!").

„Dama cu camelii" — cum se tradusese la noi titlul cu o exactitate formală ce trăda, de fapt, intenția originalului — își reia însă imediat ascensiunea spre culmile ametitoare ale succesului, jucată fiind de marile actrițe ale lumii: de la Sarah Bernhardt (care vine în turneu și în România cu acest spectacol în 1881 și revine în 1893, jucînd la 49 de ani un personaj de 23!) pînă la Eleonora Duse, de la Maria Ventura la Elvira Godeanu.

Publicul a acceptat să lăcrămeze timp de peste un secol, lăsîndu-se de bunăvoie prins în capcanele meloului, la căpătîiul iubirii ce mîntuia de păcate pe tînăra femeie de moravuri ușoare, prețul ultim fiind, desigur, cel al propriei sale vieți; publicul de azi va mai scoate oare batistele pentru a compătimi cu atît de desueta (la noi!) femeie-obiect de lux, cu splendida făptură-marfă, roasă de ftizie, capriciu, plictiseală și vanitățile „prietenilor" ei vremelnici, dar purificată prin iubirea adevărată? Numai că, iată, Cătălina Buzoianu nu a vrut să scoatem batistele, ci scrîșnete și, mutînd melodrama din tiparele ei dulcos confortabile, a pigmentat-o, sarcastic și realist, cu documente și personaje celebre ale epocii, a mai adus cîte ceva din observația realistă aflată în roman și ne-a lăsat față în față cu marele spectacol al licitației — licitația farmecelor, a vieții înseși, ba chiar și a amintirilor despre acea Marguerite Gautier care repeta pe scenă melo-tragica aventură existențială a reale Marie Duplessis. Dar ne-a lăsat-o, mai ales, în fața noastră, pe Valeria Seciu — cu haloul ei de lumină, scăldată în celebrele arii ale Violetei — Maria Callas.

Cum să o descrii, cum să-i convertești în cuvinte trăirea ei dureros de intensă, identificarea — de fiecare dată incredibilă — cu personajul care îi pătrunde parcă fiecare fibră a ființei? Cînd se trage cortina și o descoperim în loja ei de teatru — calchiind imaginea dintr-un cunoscut tablou de epocă — ea, Valeria-Marguerite e cu adevărat frumoasă ca o cadră, cu ochii arzînd în febra bolii și a unei imense triste pe care n-o poate acoperi zîmbetul convențional, cu zulufii mînglind obrazul și umerii ce răsar, trandafirii, dintre voalurile imaculate și cameliile albe: o frumusețe inocentă — peste care nu adie nici o clipă aripa urîtă a vulgarității — o feminitate fragilă ce se vinde fără a se dărui vreodată cu adevărat, care trăiește cu graba nepăsătoare a celei ce știe că nu mai are mult de trăit, care îi disprețuiește pe cei din jur așa cum se detestă de fapt și pe sine însăși. De la această primă și copleșitoare imagine a unei delicate și efemere frumuseți — ce rămîne doar sclipitoarea crustă a unui suflet golit de viață, pînă la scena finală cînd Marguerite, îmbrăcată în aspra cămașă de cînepă a penitenței, moare în picioare, prelingîndu-și firava făptură în brațele iubitului ei, Valeria Seciu trăiește toată înălțarea prin iubire și toată prăbușirea prin gonirea din iubire, trăiește revenirea la viață și renunțarea de bună voie la viață a celei care a aflat că „dacă dragoste nu este, nimic nu este". Reabilitarea prin dragoste a celor ce vindeau aparențele iubirii, reabilitarea tipului, a arhetipului reprezentat de „Dama cu camelii", a așteptat-o parcă pe Valeria Seciu a noastră pentru a-și spune ultimul, cel mai fierbinte și mai credibil cuvînt — cel puțin pentru zilele noastre.

Și iat-o pe Valeria Seciu făcînd — alături de partenerul ei de excepție, Ștefan Iordache — un salt peste secole, trecînd din Parisul demi-mondenelor în New York-ul agenților comerciale aflate în „jogging-ul" competitivității, și instalîndu-se, împreună cu simțămîntul neîmplinirii profesionale și al eșecului marital, în „Cerul înstelat de-asupra noastră..." ai Ecaterinei Oproiu. Cine e de vină — se întreabă autoarea — dacă atrăgătoarea soție a unui înalt funcționar comercial, potrivită parcă mai ales pentru a decora recepțiile oficiale și a-i acompania goana arivistică, a ajuns în momentul ultim de criză al căsniciei și chiar al vieții ei? Iat-o acum pe Valeria Seciu dezbrăcînd eleganta rochie neagră, asimetrică, de seară a personajului și îmbrăcîndu-i mult mai autentica și permanenta „coajă" — capotelul șleampăt, în care își tîrăște prin casă, nepieptănată și depresivă, papucii și visele de fostă-viitoare-mare-actriță (ah, cine-ar mai fi fost o Ioană D'Arc ca dînsa?), tîrîndu-și nefericirea prin impersonalul apartament newyorkez, în care o țeavă spartă face să se audă mereu, obsedant, metaforic, picătura torturantă ce cade peste nervii ei întinși precum coarda unui arc. Valeria Seciu aduce în scenă însăși întruchiparea unei vieți risipite inutil, a aspirațiilor — anihilate — spre împlinirea artistică. Ea este Nora care n-a avut curajul să fugă de-acasă, este slăbiciunea umană care a acceptat să renunțe la chemarea ei adevărată, în numele atît de înșelătoarelor „realizări materiale". E de vină El — cel aflat mereu cu sufletul la gură și teama în inimă, prins în mașinăria torturantă a „succesului" —, e de vină Ea, cea care s-a lăsat antrenată în această goană care, de fapt, nu o privea? Răspunsul ni-l putem da fiecare, în intimitatea noastră, piesa rămîne deschisă. Și, totuși, gestul de ieșire din compromis are curajul să-l schițeze tot Ea, ea-cea slabă, ea-cea fragilă, deschizîndu-și larg ferestrele (de la al nu știu cîtelea etaj) spre „Cerul înstelat de de-asupra noastră...". Și „spre legea morală din noi", cum sună celebra frază sub al cărei fior poetic și-a înălțat Ecaterina Oproiu sfîșietoarea ei parabolă...

Să spunem că și de data aceasta actrița te face să trăiești, alături de ea, cu aceeași intensitate aproape insuportabilă, gustul amar al dureroasei ratări? Demnitatea umană a femeii de azi, demnitatea ei profesională și maritală, a fost astfel sugerată prin demonstrația inversă făcută de cele două mari spectacole marcate de prezența acestei mari actrițe a noastre.

SANDA FAUR

CU STELA POPESCU DESPRE... STELELE CERULUI DE VARĂ

— Pregătindu-mă pentru acest interviu, dragă Stela Popescu, recunosc cu mîna pe inimă că am aruncat cît colo arțagul căptușit cu ifose de superioritate (cu care se simt parcă obligați criticii să abordeze de obicei problema „facilului" gen al revistei), venind spre dumneata încărcată de caldă simpatie pe care bucureștenii v-o poartă mai ales pe timp de vară, cînd le dăruiți serile artistice (unicei) ale „Boemelor". „Boema, bucuria mea" e, dacă nu mă înșel, a șaptea „bucurie" estivală de acest fel în care harul rarisim al textierului Mihai Maximilian, cel muzical al lui Vasile Veselovski și cel regizoral al lui Bițu Fălticineanu beneficiază din plin de verva în atac a Stelei Popescu, actriță parcă născută pentru revistă... Sigur, alături de un Arșinel (eram să spun Arșineia, atît de bine îl prind travestiurile...) și de o Corina Chiriac mereu într-o formă strălucită.

— Dacă e să fim total sincere una față de alta (și nu numai pentru că „meseria mea de bază" e de actriță de dramă, iar locul de unde îmi iau retribuția lunară e un teatru de proză, cel de Comedie), de fapt, inițial, eu nu am avut nici una din datele care te pot face vedetă de revistă.

— Să lăsăm modestiile inutile. Dacă nici dumneata...

— Mai ales eu. Actorul de revistă are, de fapt, o identitate cam incertă, e ceva între cîntăreț și un personaj comic. Eu nu sînt nici cîntăreață „en titre" și simpla mea apariție — n-am încotro, trebuie să recunosc — nu stîrnește hohotele, cum o face cea a lui Puiu Călinescu, de pildă.

— Dar cîtă feminitate electrizantă, cît temperament scenic, cît farmec.

— Asta prinde bine fetelor din balet, dar pentru actrița de proză, tipul acesta de feminitate trebuie tot timpul potolit, îndulcit, trebuie să devină solidar cu spectatoarea din stal. Artistul de revistă nu are voie să fie cu nimic deasupra omului obișnuit de la galerie, trebuie să-i spună oful, să glumească niței și să dispară, cînd vine momentul, în spatele cortinei.

— Ai uitat să spui: trebuie să-i binedispună pe spectator, să-i deconecteze, să-i șteargă pentru două ceasuri ridul de pe frunte.

— Da, la revistă ștacheta comediei e foarte ridicată, spectatorul vine hotărît să rîdă mult și tare, și de la bun început. Dar noi — „noi" înseamnă în cazul de față autorii „Boemelor" — noi nu ne dorim hohotul lipsit de gînd, cel care însoțește îndeobște anecdota ușurică, ci acela care spală un năduf, care subliniază o idee, care săpunind vreun năravaș speră să-i cînte astfel și prohodul.

— Cred, Stela Popescu, că suporterii dumitale principali rămîn (în ciuda magnetismului feminității dumitale) mai ales femeile. Pentru că aici, la revistă — și am mai scris lucrul acesta — dumneata te faci interpreta femeii de azi, ecoul ei. A celei realizate profesional. A celei (uneori) necăjite familial. A celei promovate social. A celei mai egală cu ceva în obligații cu bărbatul. A femeii care luptă, rîde, muncește, tîrguiește, trebăluiește, îngrijește copiii, glumește, gătește, se gătește, o femeie care luptă cu strungul, stiloul, aragazul, sacoșa, seringa, volanul, problemele, soțul, copiii, o femeie care, pînă la urma urmelor, tot învinge. În „Stela, stelele și Boema" ai fost „Femeia-Spartacus". În „Boema — slăbiciunea mea" ai fost — cine nu-și amintește de formidabila dumitale apariție? — „Femeia-toreador". Acum ești „Glumeața" care șuetează cu noi despre toate ale vieții. De fiecare dată, alt tip, mereu altul, de fiecare dată încărcat cu sensuri sociale: ai fost Bibi bișnițarul, Fata brună cu trei licențe obținute la Lido, Inter, Athenée, Doamna cu cățelul, Bătrîna cu... savarina, Madam Gogoașă, ai fost copil răzgîiat, babă cicălitoare, țigănuș înfipt, femeie seducătoare. Într-o marea satisfacție a spectatorilor care, constat, au căpătat obiceiul de a-ți aduce flori pe scenă chiar în mijlocul cupletului, întrerupîndu-i adesea...

— Gest care ne bucură, e adevărat, dar l-am prefera la sfîrșitul numărului; e greu să-ți îmbrățișezi micul admirator (de obicei ei sînt mesageri ai acestor semne de simpatie a părinților lor) și să continui să cînți ori să servești o „poantă". Dar satisfacția de care vorbești mai sus e și a actorului și ea îl face să fie credincios acestui gen: actorul de revistă trebuie să fie în stare să dea, într-o pastilă de cinci minute, un moment de comedie bufă sau o dramă concentrată. E mult mai ușor să convingi spectatorii, în răgazul a trei ceasuri, avînd în spate un text celebru și un rol amplu, bine scris, decît să faci același lucru în cîteva minute, fie și pe cupletul unui foarte bun textier de revistă. Spectatorul nu uită povestea văzută pe scenă, dar un cuplet poate fi uitat pe loc, dacă nu-l spui cu personalitate și cu o intensă trăire scenică. Știi care e deosebirea dintre actorul de revistă și cel de teatru? Aceeași dintre acrobatul clovn și acrobatul de la trapez: de primul rîzi, crezînd că se joacă, pe celălalt îl urmărești cu răsuflarea tăiată. Deși, dincolo de convenția artistică, amîndoi fac același gest definitor și riscant — în planul artei.

— Stela (noastră) Popescu, dacă-mi îngădui acest pronume posesiv care mărturisește dragostea ce ți-o nutrește publicul, sper că nu greșesc afirmînd că te urmărim și cu zîmbetul pe buze și cu răsuflarea tăiată. Așa cum merită artistul ce știe că arta lui e un dar neprețuit ce ajută oamenilor să trăiască mai frumos, ce le dă încredere și speranță.

S.F. DIMA

NOTE DE SPECTATOR

FEMEIA ANILOR '80 PE ECRANELE OCCIDENTALE

Chipul femeii în cinematograful tradițional? Ajunge să deschizi o revistă cinematografică occidentală pentru ca abundența iconografiei să-ți și dea răspunsul: „vampele" ecranului cu fotogenii de circumstanță și „decolteuri" dintre cele mai generoase exprimă permanența comercializării erotismului, proliferarea tematică a femeii privită ca obiect al voluptății, personaj secundar și fără voință proprie în dialogul cu eroul principal masculin.

Marile personalități feminine ale ecranului, de la Greta Garbo la Bette Davis și de la Katherine Hepburn la Jane Fonda, s-au revoltat, mereu, împotriva convenționalismului personajelor pe care le aveau de interpretat, a primitivismului lor psihologic, a superficialității și opticii unilaterale. Pe drept s-au și plins marile actrițe, și nu o singură dată, că rolurile feminine erau, mai totdeauna, rudimentar și frivol concepute de către scenariști. Într-un fel, își punea pecetea aici sistemul alienant al societăților capitaliste, a căror criză morală se răsfrînge dureros și asupra condiției femeii.

De cîțiva ani se observă, însă, în acest domeniu — ca urmare tocmai a reacției împotriva structurilor patriarhale care subjugă femeia — o adevărată mutație. Au apărut mari cineaști, pentru care universul feminin e mai interesant, mai spectaculos, mai dramatic decît al „junilor-primi" sau al „durilor" tradiționali, au apărut numeroase autoare de film care aduc cinematografului un mod specific de abordare și o optică particulară asupra vieții, au apărut exigențe noi ale publicului, care au stimulat o altă abordare, în afara inertelor mituri, a problematicii feminine. Cîteva dintre filmele văzute în ultimii ani în ampleie selecții ale Festivalului cinematografic internațional din Berlinul de Vest ilustrează puternic această autentică transformare.

Gillian Armstrong și „Cariera" doamnei Soffel

Întîi o iei drept vedetă de cinema: o femeie frumoasă, de 35 de ani, cu priviri pătrunzătoare și mișcări voluntare. Apoi afli că este de fapt regizor, și încă unul care s-a impus cu autoritate și în fața publicului nostru. Într-adevăr primul lung-metraj al regizoarei australiene Gillian Armstrong, **«Cariera mea strălucită»**, despre biografia unei femei singure în lupta pentru existență, care reușește să se afirme în literatură, a rulat și pe ecranele noastre. Dar filmul ei de debut, făcut cu mijloace materiale din cele mai modeste, a înregistrat o asemenea „carieră strălucită" încît Gillian Armstrong a fost invitată să turneze la Hollywood și n-a ezitat să accepte oferta. **„Doamna Soffel"**

— filmul ei „american" — este povestea soției supuse a unui director de închisoare, care își dedică viața „salvării" sufletelor deținuților condamnați la moarte. Ea colindă prin celulele acestora, citindu-le versete din Biblie și încercînd să le aline, astfel, spaima de moarte. Într-o zi, însă, trăiește revelația injustiției justiției. În fața unei erori judiciare, pentru care doi nevinovați vor plăti cu viața. Biblia, iluzia mistică nu-i mai e de nici un folos. Și soția directorului închisorii nu numai că le deschide larg poarta, pentru ca osîndiții inocenți să se poată salva, dar îi urmează, abandonîndu-și căminul „onorabil". Urmăriți de potere, „banditii" vor fi uciși la frontiera canadiană, iar doamna Soffel, capturată, va fi înapoiată închisorii, de astădată, însă, nu ca soția directorului, ci ea însăși ca deținută. Regizoarea o arată intrînd în temniță cu capul sus, privind cu mîndrie în ochii fiicei ei, căreia încearcă să-i transmită, fie și cu o privire, datoria de a nu accepta niciodată nedreptatea generată de un sistem social monstruos, de a nu accepta resemnarea. Să adăugăm doar că privirea îi aparține marii actrițe americane Diane Keaton (fiica lui Buster Keaton)!..

Feminismul — pretext de diversiune

Emanciparea feminină, căutarea identității acesteia este — ce-i drept — privită de unii cineaști ca o „modă" superficială, în conjunctura căreia nu caută să descopere mai mult decît un pretext pentru filme confuze, dacă nu chiar demagogice. Cum altfel ar putea fi denumită tentativa lui Jean-Luc Godard, autor care supraviețuiește numai datorită scandalurilor abile pe care știe să le provoace, de a imagina o „imaculată concepțiune" în condițiile contemporane. Godard încearcă travestirea acestui subiect eminamente mistic, dîndu-i o aparență feministă: eroina sa — sugerează cineastul — ar „milita", pasă-mi-te, împotriva posesiunii masculine, pentru tandrețe! Cu tot alibiul estetizant pe care și l-a asigurat, Godard n-a putut obține decît protestele organizațiilor clericale, ceea ce — firește — i-a servit ca publicitate comercială unui film care n-ar fi pu-

tut stîrni interesul publicului prin propriile sale argumente.

La extrema cealaltă, comercială, iată un regizor italian — Roberto Russo — care încearcă să exploateze valul de interes încă persistent stîrnit de personajul feminin al filmelor pe care Michelangelo Antonioni le-a dedicat condiției femeii moderne. Russo a început prin cîteva scurt-metraje pentru televiziune dedicate Monicăi Vitti. Apoi a realizat o comedie stranie intitulată **„Flirt"**: De la o vreme Laura își suspectează soțul pe Giovanni, că ar înșela-o, după douăzeci de ani de liniștită viață conjugală. Ea pornește, cu elan, la război împotriva intrusei, dîndu-și însă seama că luptă cu o fantomă! Pe Veronica, prietena cu care își înșeală monotonia căsniciei, Giovanni a inventat-o pur și simplu! Cum ea nu există decît pe ecranul propriei sale fantezii, este deci inaccesibilă Laurei. O tramă dramaturgică artificială a generat o comedie „satirică" fără haz, în care o actriță excelentă ca Monica Vitti a dezamăgit pe toată lumea.

Nu, feminismul nu poate servi drept pretext. Cucerirea „identității femeii" este în societățile actuale occidentale un subiect prea acut pentru ca să întrețină doar mode.

Două fiice ale Asiei — Ah Ying și Hide

La Festivalul din R.F.G., Allen Fong — regizor din Hong Kong — a venit însoțit de tînăra sa vedetă Hui So-Ying. Atît filmul cît și actrița au surprins: într-o cinematografie ale cărei structuri converg către cultivarea genului "artelor marțiale", de succes sigur, Fong a reușit să realizeze — numai el știe cu ce preț, învingînd rezistențele — un film realist, despre condiția tinerelor muncitoare care aspiră la o existență umană independentă. Eroina sa, muncitoare în piața de pește, este mînată de o irezistibilă dorință de a face teatru. Arta este modul specific în care tînăra Ah Ying traduce „emanciparea femeii". Și profesorul ei îi încurajează efortul, presimțind în ea un irezistibil talent. Filmul, emoționant în simplitatea sa, a cucerit publicul, la conferința de presă regizorul dezvăluind că povestea pe care o relatase cinematografic nu era decît istoria propriei sale actrițe...

Michiko Kawano, interpreta lui Hide din **„Povestea lui Seburi"**, venea din îndepărtata Japonie. Hide este o tînără născută într-un trib de nomazi pe cale de dispariție, numit Sebun, și privit cu dispreț, discriminați de comunitățile sedentare. Pe fondul opoziției tribului față de o civilizație alienantă, regizorul Sadao Nakajima redă drama acestei fete seduse de către un tînăr student. Tînărul o iubește cu adevărat pe Hide și intenționa să se comporte cinstit față de ea, dar lipsa de voință îl face să cedeze presiunilor familiei, străvechilor prejudecăți. În fața trădării, curajoasa Hide coboară în așezarea sedentarilor pentru a-și smulge ceea ce i se cuvine, pe tatăl prunculuț ei. Filmul, realizat cu o rară forță expresivă de un cineast practic încă necunoscut în Europa, deși a debutat cu două decenii în urmă, Sadao Nakajima, a produs și el o adîncă impresie.

De la „King-Kong" la „Satul"!

Descoperită cu un deceniu în urmă, de întreprinzătorul producător Dino de Laurentiis, pe cînd lucra la **„King Kong"**, Jessica Lange a fost distribuită în rolul tradiționalei fete frumoase care trebuie smulsă din ghearele monstrului. Și Jessica fiind, în acel film, teribil de frumoasă, a fascinat America prin farmecul ei. Numai că frumusețea n-o mulțumea; bătăioasă și întreprinzătoare, dorea să dovedească că poate fi actriță.

Într-o zi, răsfățata actriță a văzut o fotografie care a răscolit-o: „era — povestește Jessica — o imagine teribilă: scoaterea la licitație a gospodăriei unui fermier. O familie de agricultori asistă la prăbușirea propriei sale lumi...". A fost destul pentru Jessica pentru ca să decidă subiectul următorului ei film: dureros proces de ruinare prin care trece, de cîțiva ani, mica gospodărie agricolă din Statele Unite. Împreună cu soțul ei, celebrul scriitor Sam Shepard (laureat al Premiului Pulitzer), reciclat ca actor, interpretează în **„Satul"** o asemenea familie de fermieri care se dezmeticește fără posibilitatea de a-și plăti datoriile contractate la banca guvernamentală. Amenințați cu sechestrul, cei doi se duc la oraș pentru tratative cu banca, dar funcționarii nu pot să-i aminte. „Ne-ați spus că vom hrăni întreg globul cu grîul nostru — izbucnește fermierul — și acum ne lăsați copiii fără pîine!" Învinși, cei doi se întorc în satul lor. Gil Ivy, fermierul, capul familiei, se frînge; întîi își caută uitarea în alcool, apoi dezertează cu totul, își ia lumea în cap, abandonîndu-și familia. Jewell, soția sa, rămîne singură, dar neclintită în lupta cu destinul. Ea colindă satul și le explică celorlalți fermieri că mîine vor fi gospodăriile lor, una cîte una, cele scoase la licitație. Curajoasa femeie îi convinge să boicoteze operațiunea organizată de bancă și solidaritatea fermierilor se dovedește mai puternică decît ordinea nemiloasă a Marii Finanțe.

Filmul inițiat și produs de Jessica Lange este de două ori curajos. Întîi, desigur, prin direcția sa protestatară, punînd degetul pe una din rănile dureroase ale Americii contemporane. Dar act de curaj demn de admirație este și apariția celei mai frumoase actrițe a Hollywoodului de azi sub chipul unei țărănci arse de soare, urîțite de truda cea de toate zilele, îmbrăcată într-o salopetă grosolană. Este în această căutare a adevărului vieții, în această negare a frumuseții artificiale reflexul unei adevărate cuceriri a „identității femeii".

TUDOR CARANFIL

DRUMUL LUI FRAM CĂTRE ECRAN

Vă aduceţi aminte de Fram? Nu, nu de eroul cărţii lui Cezar Petrescu. De cel de pe ecran, din filmele „Saltimbanci", „Un saltimbanc la Polul Nord" sau serialul de televiziune „Fram", filme scrise de Vasilica Istrate şi regizate de Elisabeta Bostan, o „echipă feminină" binecunoscută publicului românesc, şi nu numai lui. Ei bine, o parantesă în timpul unei discuţii (pe cu totul altă temă) cu Vasilica Istrate mi-a relevat că „drumul lui Fram către ecran" nu a fost mai puţin captivant. Am rugat-o pe coleboratoarea de-o viaţă a regizoarei Elisabeta Bostan să ne povestească cum a ecranizat cartea despre Fram:

La conferinţa de presă organizată cu prilejul lansării filmului „Saltimbancii", cineva m-a întrebat: din ce s-a născut scenariul? Răspunsul a fost: „din oh-urile şi ah-urile celor din jurul meu, din lumina aceea ciudată care apărea pe chipurile copiilor ori de cîte ori pomeneam titlul acestei cărţi a lui Cezar Petrescu ori discutam ipoteza transpunerii ei pe peliculă". Ani la rînd, planurile tematice ale cinematografiei au înscris pe lista ecranizărilor această bijuterie a literaturii pentru copii. Dar tot ani la rînd, proiectul a fost abandonat. Dificultăţile erau cunoscute: nu se găseau urşi albi, nu avea cine să-i dreseze, n-aveam nicăieri peisajul acela polar, cu banchize plutitoare, înconjurate de imensul ocean alb etc., etc. Realizarea unui film părea o utopie. Totuşi nu voiam să renunţăm. Regizoarea Elisabeta Bostan şi cu mine — într-un entuziasm din acelea care se nasc numai în discuţiile cu copiii — promisesem să-l aducem pe Fram în film, viu, în blană şi oase, nu desen animat, nu păpuşă.

Primele puncte de sprijin le-am găsit într-o declaraţie a lui Cezar Petrescu din anul 1936: „Am tipărit «Fram, ursul polar», care nu poate vieţui nici în circ şi nici la locul lui de naştere, de unde a fost dezrădăcinat. E o poveste cam tristă, dar e scrisă dintr-un sentiment de duioasă milă pentru un pui de urs întîlnit la o menajerie".

Mi-am propus să aflu cîte şi unde au fost menajeriile cu animale polare în România; cine a dresat urşi albi; cîte spectacole cu urşi albi s-au jucat la noi şi cînd; pe ce căi îşi procură dresorii pui de urşi etc., etc. Astfel am pătruns în istoria unei arte temerare, dure: circul. M-am bucurat să aflu că România, la începutul secolului nostru, lansase pe arenele lumii nume prestigioase, că la Paris, Londra, Petersburg sau Viena artiştii de circ români erau aşteptaţi şi aclamaţi ca adevărate fenomene, ca nişte miracole. Tot răsfoind reviste şi cărţi, am făcut o primă descoperire (chiar o consider astfel!): spectacolele de circ şi ştirile despre expediţiile polare acopereau adesea paginile culturale ale revistelor, împărţindu-şi spaţiul tipografic aproape în mod egal. A doua descoperire a fost cronica spectacolelor ţinută de Ion Minulescu în „Dimineaţa" şi versurile lui despre acel „salt mortal", care uluise publicul bucureştean. Eroina poeziei lui Minulescu existase în realitate. O chema Fanny Ghica. A murit la 22 de ani zburînd neasigurată de la trapez. Într-adevăr, minunile începutului de secol erau circul şi expediţiile polare. Ele înaripau visurile copiilor tot aşa cum o fac în zilele noastre zborurile cosmice. Şi m-am întors din nou la Cezar Petrescu, întrebîndu-l „unde s-a născut, unde a copilărit"... Mi-a „povestit" că a învăţat la Iaşi... Deci, atunci cînd revistele noastre publicau primele ştiri despre traversarea Groenlandei de către Nansen pe o sanie trasă de cîini, Cezar Petrescu avea 8—10 ani... Nu se putea ca în casa inginerului agronom Dimitrie Joja Petrescu să

nu se fi găsit ziare, reviste, mi-am zis. Dar colegii lui Cezar Petrescu de la liceul din Iași despre ce discutau în recreația mare? Așa am ajuns la concluzia că, în ciuda declarațiilor lui Cezar Petrescu, „Fram, ursul polar" este o carte de „amintiri din copilărie". Primele spectacole cu urși albi avuseseră loc la începutul secolului. Emoțiile copilărești, sugestiile lirice, trimiterile documentar-informative cuprinse între paginile cărții nu se potrivesc de fel nici anului 1924, când e plasată acțiunea, și nici anului 1936, când e publicat romanul. Această idee mi-a fost întărită de prezența în miezul povestirii a numeroase pagini din jurnalul lui Fridtjof Nansen. Nu știu dacă această modestă descoperire are vreo valoare pentru istoria literară, dar pentru mine ea a însemnat cheia viitorului film, temelia pe care am construit scenariul.

Pornind de aici, mi s-a părut ușor să imaginez istoria unui copil (Geo Marcelони), ale cărui aspirații înalte spre cunoașterea marginilor pământului sînt „deturnate" de către părinți, de condițiile pe care le oferea începutul de secol unui tînăr. Am scris scenariul cucerită, stăpînită de mica mea descoperire. Mă fascina destinul lui Geo; dependența lui de talentul și inspirațiile lui Fram; generozitatea unei investiții spirituale, sentimentale; candoarea artistului care mizează pe o singură carte. A-ți lega viitorul, speranțele de fericire și bunăstare ale tale și ale întregii familii de un urs alb era una din soluțiile de viață dintre cele mai obișnuite la pragul dintre secole.

După ce am scris cîteva sute de pagini, primii cititori (regizoarea Elisabeta Bostan și Dumitru Fernoagă, directorul Casei de filme 5) au spus: da, asta e Fram! Împreună am început să căutăm urși albi. Mi-am reamintit că odată, la Moscova, am văzut la televizor cîteva imagini fermecătoare: o fetiță se rostogolea prin zăpadă cu un pui de urs alb. Cine filmase? Unde? Cînd? După numeroase investigații, am izbutit să aflăm că imaginile fuseseră obținute de către un pasionat al nordului, I.I. Ledov. L-am căutat. Cunoștința cu Ledov a fost o altă descoperire din lunga aventură a scrierii acestui scenariu.

Rezum informațiile: în biblioteca lui Ledov „Fram, ursul polar" ocupă locul de onoare, editat în condiții grafice excepționale. Subjugat de ideea lui Cezar Petrescu, Ledov a încercat o experiență uluitoare. După ce și-a procurat de la o grădină zoologică din Odesa un pui de urs alb... Mai întîi o paranteză. Aventura l-a costat destul de multă răbdare, pentru că: în captivitate ursoaicele nasc foarte rar; „înfierea" unui urs după perioada de alăptare e prea tîrzie, înainte este imposibilă (nimeni nu se poate apropia de ursoaica-mama); trebuie pîndită ocazia unei „alungări de acasă" (puii slabi sînt sacrificați, de obicei, de ursoaică); la naștere, un urs alb cîntărește cca 2 kg, dar în răstimp de un an el ajunge la 200 kg greutate etc., etc. Deci după ce Ledov și-a procurat un pui de urs alb, l-a introdus în familia sa, compusă din soție și o fetiță de 4 ani, pe nume Veronica (coincidență considerată de Elisabeta Bostan de bun augur pentru viitorul film) și a „rugat" să fie parașutat dincolo de cercul polar pentru a experimenta ideile din cartea lui Cezar Petrescu. Și-a luat omul me-

rințe, arme de vînătoare, peliculă, aparat de filmat, familia și ca „ghid-interpret" în lumea faunei nordice pe micul urs alb, care oricum nu mai încăpea în apartamentul său din Leningrad și ani de zile a viețuit pe una din insulele arhipelagului nordic.

Miile de metri de peliculă pe care ni i-a arătat îi convinseseră că autorul lui Fram s-a înșelat în unele privințe, că parte din informațiile vehiculate de Cezar Petrescu nu rezistă din punct de vedere științific, logic. Povestea lui Zgăibărici rămînea pentru totdeauna de domeniul literaturii! În schimb, am căpătat informații de preț despre viața „de familie" a ursilor albi: cît de devotat e soțul, cum procură hrana ca un adevărat vînător etc., etc. Tot ce ne spunea și ne arăta Ledov despre „frami" ne întărea convingerea că sîntem pe drumul cel bun. Ne trebuia puțin noroc, mult sprijin și peste un an am fi putut începe filmările. Nu înțelegeam, totuși, de ce I.I. Ledov se străduia să ne alunge din gînd ideea unui asemenea film. Voi reveni.

Acum fac două precizări cronologice. Fetița pe care o văzusem rostogolindu-se prin zăpadă într-o minunată trîntă cu puiul de urs alb era chiar Veronica, fiica lui Ledov. Mica întîmplare cu televizorul se petrecuse în anul 1969. Discuția noastră cu Ledov avea loc în 1979, după zece ani. Experiența lui, înregistrată pe peliculă, reprezenta un trecut îndepărtat și naiv. După mai bine de un deceniu petrecut printre viețuitoarele gerurilor veșnice, Ledov devenise avocatul lor. Se considera dator să le apere de orice imixtiune, de oricine ar fi îndrăznit să tulbure pacea unei lumi; era îngrozit de ideea că o echipă de filmare (cu reflectoare, aparatură, recuzită, costume, actori etc.) va viola teritoriul atît de drag inimii lui, pentru cunoașterea căruia își consacrase întreaga viață, o viață pornind de la o carte, de la „Fram, ursul polar". Această descoperire are, desigur, valoare pentru istoria literară. Nu se cunosc atît de multe cazuri de influențare concretă a vieții de către artă!

Dacă am ajuns pînă aici, mai departe nu ne putea opri nimeni. Eu poate aș fi renunțat. Îmi consumasem într-un fel curiozitatea. Dar pentru Elisabeta Bostan faptul că vînatul acestor animale rare este strict interzis și se sancționează extrem de sever, și că în 1980 în lume nu existau decît doi dresori de urși albi (unul în Canada și altul în Uniunea Sovietică) n-au constituit deloc piedici prea mari. Prin voința și energia ei, prin ambiția și exigența ei profesională, despre care ar trebui scrise multe pagini, s-au realizat cele două filme pentru marele ecran („Saltimbancii" — premiat cu medalia de aur la Geffoni Valle — și „Un saltimbanc la Polul Nord", ambele vîndute în distribuție mondială) și cele 8 episoade ale serialului de televiziune „Fram".

Eu îi mulțumesc. Mi se alătură spectatorii, copii și maturi.

VASILICA ISTRATE

Concursul „Muncii, frumuseții și tinereții"

PROMOȚIA 1985

Cu coronițele de premiante strălucindu-le pe frunte, cu eșarfele traversîndu-le pieptul, trei tinere zîmbesc copleșite de emoție și înfiorate de bucuria succesului, sub fleșurile aparatelor de fotografiat și sub reflectoarele televiziunii, cele care vor păstra peste ani imaginea acestui moment realmente unic în viața lor: sînt cîștigătoarele — primele trei din cele 11 răsplătite cu diverse premii — ale unui concurs foarte special, foarte atrăgător, foarte al nostru, ca să zic așa. Un concurs ambițios, care și-a propus să demonstreze că frumusețea feminină nu-și pune cu adevărat în valoare caratele decît atunci cînd însoțește și exprimă și calități superioare — cele ale spiritului, ale hărniciei, ale instrucției, ale nevoii de a completa și prin realizări profesionale acest splendid dar pe care îl oferă (unora!) cu generozitate, mama-natura (ia drept vorbind și mama, și natura). Concursul intitulat al „Muncii, frumuseții și tinereții" și care (patronat fiind în primul rînd de Consiliul tinerelor fete din cadrul C.C. al U.T.C. și de Consiliul Național al Femeilor) și-a demonstrat la această a IV-a ediție a sa și farmecul, și substanța, și savoarea. În acel veritabil spectacol în care frumoasele-harnice ne-au fost prezentate — în finala de la Costinești — de către Octavian Ursulescu, cu inegalabila sa dezinvoltură, cu umorul, spontaneitatea și bunul gust ce-i sînt proprii, și în care tinerele trimise ca reprezentante ale județelor țării, ale studentelor și elevelor trebuiau să-și etaleze nu numai finețea siluetei și armonia trăsăturilor chipului, ci și prezența de spirit, sclipirile minții și existența vreunui har artistic — la care, sigur, nimeni nu avea pretenții excesive. Interesant de remarcat consensul (rar obținut, ce-i drept) dintre juriu și publicul din marele amfiteatru costinești, public alcătuit — se știe — din tineri foarte pretențioși, foarte veseli și foarte entuziaști, gata să-și exprime deschis opiniile pro sau contra. Și care și-au manifestat cu entuziasm aprobarea desemnării **Angelei Rusu** drept cîștigătoarea nr. 1 a concursului, Angela Rusu, tînăra din Sebeș-Alba, marochineră la Întreprinderea „Căprioara", ea însăși delicată și grațioasă, asemeni unei căprioare, cu un chip de o frumusețe spiritualizată și o siluetă pusă în valoare prin dansuri foarte modern și foarte mult lucrat pe care ni l-a prezentat. Am aflat mai tîrziu — nu fără o încîntare specială, recunosc — că tînăra victorioasă în concursul nostru de frumusețe are de gînd să-și continue studiile dînd examen de admitere la Filozofie, ceea ce confirma de fapt justețea criteriilor acestei competiții. Extrem de fină și distinsă, feminitatea cîștigătoarei premiului II — la foarte mică distanță de punctaj de primul loc —, **Carmen-Camelia Neagoe,** confecționeră la I.C.T. București, chip și siluetă deosebit de fotogenice, spre care cineaștii noștri ar merita să-și îndrepte atenția, frumusețe diametral opusă celei temperamentale, vivace, a **Geaninei Crăciun,** ieșeanca operatoare la mașini-caicul, cîștigătoarea premiului III.

Această nouă promoție de fete frumoase și vrednice ne-a amintit de anterioarele cîștigătoare ale anterioarelor trei ediții, pe care le-am căutat de-a lungul anilor și la ele acasă: drumul în viață al unei fete frumoase, al unei ființe gene-

ros înzestrate ca înfățișare este cu atît mai interesant cu cît demonstrează puterea acestor fete atrăgătoare de a-și croi cu răspundere destinul. Pe **Matilda Pascal**, de pildă, premiul nr. 1 al concursului nr. 1, o ieseancă înaltă și fermecătoare, poate mai puțin perfectă după considerentele „stasului", dar cu o voce minunată, cu o dezinvoltură și o francheță cuceritoare, am regăsit-o peste un an tot la Combinatul de fibre sintetice din Iași, tot fruntașă în muncă. Numai că nu se mai cheamă Pascal: se mărîtase. Sau **Maria Culiol**, acea splendidă blondă care venise pe scena finalei îmbrăcată în costum bihorenesc de sărbătoare și cu cosița groasă, toată numai aur, aruncată pe umăr, am aflat-o la Nojorid, comuna natală, veghind la strîngerea porumbului de pe cîmp — este tehnician agronom la C.A.P.-ul din sat, și am aflat că anul acesta Bihorul a primit-o în competiție, ca reprezentantă a frumuseții locale, pe sora ei mai mică: două frumoase-harnice — recunoscute într-un concurs ca atare — în aceeași familie: bravo părinților lor! Pe **Diana Gheorghian** o cunoaștem acum cu toții: micuța confecționeră de la I.C.T.B., care a luminat concursul cu ochii ei albaștri, a ajuns între timp nu numai o promițătoare studentă la Institutul de

1

2

1. Premiul I: Angela Rusu (județul Alba)
2. Premiul II: Carmen Neagoe (București)
3. Premiul III: Gianina Crăciun (județul Iași)

artă teatrală și cinematografică, ci și protagonista unui film de succes, „Raliul". Iar laureata penultimului concurs, **Anca Virlan**, cea aleasă dintre fetele „Tricodavei" să reprezinte Bucureștiul în finală și ajungînd să obțină și locul I pe țară, și-a terminat între timp A.S.E.-ul la seral, ducîndu-și astfel mai sus destinul.

Le promitem și actualelor cîștigătoare să nu le dăm uitării și să le urmărim mai departe drumul lor în viață. Mă gîndesc acum și la celelalte cîștigătoare ale diferitelor distincții din concurs: inginera **Mariana-Dana Rus**, reprezentanta județului Satu Mare, laminorista **Gabriela Bădiță** (Galați), țărancă **Victoria Ptai** (Vîlcea), tricotoarea **Eniko Lakatos** (Harghita), contabila **Sevinci Ibraim** (Constanța), țesătoarea **Daniela-Marinela Ptandi** (Bihor), tîmplărița **Agneta Nagy** (Sălaj).

Ce să le urăm tuturor acestor fete minunate decît fericirea și norocul pe care le binemeritā prin însușirile lor deosebite? Felicitări, fetelor!

S F.

3

SUPLIMENT

FEMEIA ŞI CĂMINUL

- SĂNĂTATE
- MODĂ
- TRICOTAJE
- REŢETE
- SFATURI
- INFORMAŢII

RUBRICA TINEREI MAME

Copilul, în primul an de viață

• La 3—4 zile după naștere, la 40% dintre nou-născuți, glandele mamare se măresc ușor și elimină un lichid asemănător colostrului. Este o modificare lipsită de pericol. Acoperiți mameloanele cu fețe sterile fixate cu tifon, nu cu leucoplast. Nu încercați să presați ori să stoarceți mameloanele.

• Același substrat hormonal stă și la baza micilor sîngerări vaginale sau la apariția unor simple secreții vaginale, constituite din: mucus, eritrocite și celule epiteliale. Faceți zilnic toaleta intimă a fetițelor, folosind comprese sterile (nu vată), înmuiate în infuzie de mușețel. Nu aplicați unguente cu antibiotice.

• În viața intrauterină și continuînd în primele săptămîni după naștere se produce o desprindere de scuame din straturile superficiale ale epidermei. Este obișnuita descuamație fiziologică, observată mai ales pe trunchi, pe palme și pe tălpi. Sînt modificări ce nu necesită nici un tratament special. Zonele respective se tamponează însă cu infuzie de mușețel sau cu ulei fiert (sticluța cu ulei se astupă ermetic și se fierbe într-un vas cu apă 10 minute). De asemenea, nu se recomandă folosirea de unguente cu antibiotice (predispun la micoze).

• În primele zile după naștere, copilul scade în greutate. Punctul maxim al acestei scăderi corespunde în timp, în sezonul cald, cu febra de sete. Timp de 24—48 de ore, febra crește, nou-născutul poate fi agitat, plînge sau este somnolent, fără vlagă, caută sînul sau biberonul. Febra este cauzată de pierderea de lichide. Alăptați-i la „cerere", dați-i ceai de chimen, anason, mușețel cu 5% zahăr, care va determina potolirea „febrei de sete".

• Dacă sugarul se satură și simțiți că sînii nu sînt goliți, stoarceți restul de lapte, altfel secreția va scădea. Numai golirea regulată a glandelor mamare va asigura umplerea acestora din nou. Mamele care cred că „oprind" la un supt o cantitate de lapte în sîn vor avea la suptul următor mai mult lapte greșesc. Secreția lactată se va micșora.

• După supt, nou-născutul va fi ținut lipit cu burtica de pîntecele mamei și bătut ușor pe spate. Compresiunea și căldura locală a pielii mamei alină durerile abdomenului nou-născutului și favorizează evacuarea gazelor din stomacul copilului.

• La nou-născuții care au contractat un guturai se picură în nas cu o pipetă cîte 2 picături de ser fiziologic. Secrețiile se aspiră cu o mică pară de cauciuc. Curățirea cu vată sau comprese (la această vîrstă) poate cauza infectarea mucoasei nazale.

• În timpul alăptării, purtați-vă blînd cu copilul dv. Supraalimentația, manevrele brutale, graba, nervozitatea, starea de tensiune a mamei pot cauza vărsături copilului.

• Cel mai bun remediu pentru prevenirea și tratamentul eritemului fesier este să se lase descoperite, în contact cu aerul, de mai multe ori pe zi, regiunea feselor, organelor genitale și coapselor.

• Micile pete albului, mărgăritărelul (stomatita albicantă), localizate pe mucoasa gurii, prin ele însele nu sînt periculoase, dar sînt cauzate de o ciupercă microscopică ce se poate propaga la distanță (intestin). Pentru prevenire, fierbeți biberoanele și tetinele, spălați-vă sînii înainte și după fiecare alăptare.

• La naștere, copilul are de obicei vîrful piciorului deviat înăuntru (varus) și rareori spre spate (valgus). Dacă ortopedul stabilește că sînt numai deformări de poziție, acestea se reduc prin masaje blînde și repetate.

• Ori de cîte ori sugarul plînge, semnalează mamei o necesitate sau o suferință. Dacă nu este ud, dacă nu-i este foame, dacă nu este deranjat de un scutec prea strîns și tace după ce este luat în brațe, atenție, va deveni un răsfățat, obișnuiți-i să stea în pătuțul lui.

• În primele săptămîni de viață, nou-născutul sughiță uneori. Luați-i în brațe și țineți-i lipit cu abdomenul de dv. Compresia și căldura locală vor schimba poziția bulei de aer care declanșează, reflex, sughițul.

• Imperforarea canalelor lacrimale poate determina înroșirea, lăcrimarea și infectarea zonei oculare. Mamele tinere ar trebui să-și noteze ziua în care apar lacrimile, moment ce este apreciat ca un progres în dezvoltarea și achizițiile nervoase ale copilului.

• În alimentația artificială o grijă aparte trebuie avută pentru poziția biberonului în timpul mesei. Acesta se va ține în așa fel încît gîtul biberonului și tetina să-fie tot timpul pline cu lapte. Bula de aer înghițită odată cu laptele dă nou-născutului o falsă sațietate sau îi provoacă colici.

• Tipătul de foame este imperativ, se însoțește de mișcări de supt ale buzelor, de căutarea sînului. Tipătul de indispoziție este aproape continuu, se însoțește de agitație, copilul poate fi înfășat prea strîns, poate fi ud, îi este prea cald, ori îi jenează lumina.

• Pentru calmarea colicilor iată cîteva mici artificii de tehnică:

• sugarul să fie alimentat (la sîn ori cu biberonul) ceva mai lent;

• în timpul alimentației, mama să fie calmă, destinsă;

• sugarul se va culca pe burtică și mama îi va apăsa blînd cu mîna dreaptă pe abdomen începînd cu partea dreaptă jos, apoi spre ficat, sub coaste, unghiul superior stîng, în zona splinei, în jos, pe flancul stîng și abdomenului, mutînd mîna în sensul acelor de ceasornic.

• La unii sugari și în luna a 2-a, ombilicul poate fi proeminent. Nu are nici o legătură cu modul în care a fost legat ombilicul la naștere. Este așa-numitul ombilic cutanat, care se va redresa de la sine. Nu sînt motive de îngrijorare.

• Turtirea capului în pri-

mele luni de viață nu este un semn patologic. Dacă sugarul stă culcat mai mult pe spate, regiunea occipitală se aplatizează un pic. Dimpotrivă, dacă doarme pe o parte, regiunea occipitală este mai proeminentă. Capul copilului își revine la forma normală după vîrsta de 6 luni.

• Este o greșeală de a se umbla zilnic în nasul sugarului cu tampoane sau cu vată și comprese. Cu atît mai mult, nu se vor folosi chibrituri sau alte obiecte dure, chiar înfășurate în vată, pentru a curăța nasul și urechile copilului.

• Pentru a combate constipația, multe mame folosesc din proprie inițiativă supozitoare. Dacă se abuzează de supozitoare, sugarul devine dependent de ele și ajunge să nu mai aibă scaune. În orice caz, atunci cînd aplică un supozitor, mama îl va pune astfel încît să treacă dincolo de inelul mușchiului și pentru a evita ieșirea lui, mama va ține fesele copilului apropiate timp de 1 minut.

• Unii sugari au un strabism intermitent. Dacă după vîrsta de 9 luni fenomenul nu este corijat, se acordă exerciții fizice pe perioade foarte scurte, „plimbînd" prin fața ochilor copilului, la o distanță de 20—30 cm, o jucărie viu colorată.

• Copilul împlinește în curînd un an. El, venit pe lume acum 365 de zile, a devenit o mică personalitate, tînăra mamă a învățat o „meserie" delicată, plină de emoții, dar și de bucurii. Mai mult, soțul a intrat tot mai mult în rolul său de tată. De acum ambii părinți vor avea drept scop îngrijirea sănătății și creșterea copilului. Cu aceasta vor „redeveni" și ei copii, vor „trăi" din nou, ducîndu-și de mînă urmașii și, odată cu ei, copilăria, adolescența și tinerețea unei vieți contopită cu a lor.

Consultant științific,
dr. HERTA CĂPRARU

Cruditățile și dinții copilului

Alimentația modernă, prea rafinată și mult prea săracă în principii nutritive, datorită marilor transformări tehnologice pe care alimentele le suferă în procesele de fabricație, a condus treptat la o lenevire a masticației, la o insuficientă activare a circulației din țesuturile care înconjură dinții. Aceste nesănătoase au dus și duc neîncetat la scăderea rezistenței țesuturilor dentare, la acțiunea cariilor, astfel că, astăzi, prea puțini dintre noi se pot lăuda că nu au plombe pe dinții lor. Ba mai mult încă, de la vîrste foarte fragede, pe dinții copiilor încep să apară carii, care de foarte multe ori sînt trecute cu vederea de către părinți.

Problema alimentației raționale a copilului, ca și problema igienei gurii și a dinților acestuia, rămîn cele două puncte centrale în lupta contra cariilor dentare. De aceea, consumarea fructelor și legumelor în stare crudă exercită o binefăcătoare acțiune asupra suprafețelor dentare, curățindu-le, stimulînd activitatea glandelor salivare, saliva spălînd astfel gropițele existente pe suprafețele dentare de masticație, exercitînd un stimul la nivelul țesuturilor moi care înconjură dinții și, ceea ce este extrem de important, stimulînd actul masticației, dînd astfel o mai mare vigoare procesului de fărîmițare și tocare a alimentelor. Fructele crude, prin aportul lor de vitamine, nu trebuie să lipsească din hrana zilnică a copilului. Dealtfel, un vechi proverb arab spune că o masă fără fructe este ca o sărbătoare fără muzică.

O recomandare specială în favoarea merelor crude, care trebuie consumate cu regularitate, ele realizînd o bună spălare a dinților. Efectului stimulativ al merelor asupra dinților îl adăugăm pe cel al altor fructe, ca pere, gutui, prune, caise, piersici sau porumb fiert sau copt. Cît de mare importanță are consumul de fructe proaspete? Efectul mărului asupra dinților este, spre exemplu, tot atît de eficient ca și cel obținut prin folosirea pastei de dinți și a periuței. Dintre legumele care conțin nenumărate principii minerale și vitaminice, un prim rol îl are morcovul crud. Copiii trebuie obișnuiți încă de la vîrste fragede să rontăie morcovi. Pe lîngă cantitatea apreciabilă de vitamina A, morcovii au și o bună acțiune de autocurățire a suprafețelor dentare, ca și o acțiune stimulativă asupra circulației din țesuturile de susținere dentare.

Cu aceleași bune efecte se pot consuma și alte legume, cum ar fi ardeii grași, ridichile, guliile, cotorul de varză. În privința pîinii, este recomandabil a fi consumată pîinea integrală, bine coaptă, chiar veche, uscată, ca și coaja de pîine uscată, crocantă. Miezul de pîine, ca și pîinea prea proaspătă, atrag nu numai o lenevire a masticației, dar și lipirea de dinți și cerul gurii a particulelor aderente, lipicioase, care rămînînd mult timp acolo, mai ales în cazul unei igiene bucale defectuoase, vor fermenta, dezvoltînd o floră microbiană favorabilă formării cariilor.

Un lucru, în sfîrșit, care nu trebuie să scape din vedere oricărei mame: gustul copilului este cu totul diferit de cel al adultului. De aceea, nu trebuie să ne mirăm dacă unui copil nu-i place, spre exemplu, morcovul sau ardeiul gras, care pentru mămica înseamnă un deliciu. În această privință se simte nevoia unei educări atît a copilului cît și a adultului, respectiv a mamei.

Dr. FLORIN COLONAȘ,
medic primar stomatolog

Farmacia casei și primul ajutor

Se înțelege că pentru a acorda un prim ajutor eficient, în mica farmacie a locuinței dv. sau în trusa cu care plecați în excursie trebuie să aveți: alcool, tinctură de iod, rivanol, apă oxigenată, 1-2 fețe, 2-3 atele, garou, cărbune medicinal, sare amară, unguent cu tetraciclină, oțet aromatic sau eter, glicerină boraxată. Din farmacia casei nu pot să lipsească însă și alte medicamente, cum ar fi: aspirină, paracetamol, hipazin, algocalmin, sulfatiazol, mexaform, pe care la termenul expirării lor trebuie să le înlocuiți. De asemenea, flori de mentă, de mușețel, de coada șoricelului, tei etc.

CE FACEȚI PÎNĂ LA SOSIREA MEDICULUI?

De rapiditatea și priceperea cu care acordăm primul ajutor unui accidentat, unui bolnav, depinde în mare măsură salvarea acestuia. Pînă la venirea medicului, pînă la ajungerea la cel mai apropiat spital, oprirea unei hemoragii, imobilizarea unei fracturi, pansarea unei arsuri etc. făcute cu calm și îndemînare sînt de importanță capitală.

Cum procedați în caz de:

Fracturi: luați sau improvizați o atelă, așezați-o sub fractura, astfel încît capetele atelei să depășească ambele articulații ale osului fracturat și imobilizați cu o față. Dacă fractura s-a produs cu hemoragie, verificați ce fel de vas a fost lezat, artera sau vena. Sîngele din arteră este roșu aprins și este aruncat la distanță, în jeturi. Legați un garou deasupra plăgii către inimă. Sîngele din venă este roșu închis, se prelinge. Legați garoul sub rană. Transportați accidentatul la cel mai apropiat spital.

Plăgi: opriți hemoragia pe același sistem de legare a garoului. Îndepărtați corpii străini de pe rană. Cu o compresă sterilă îmbibată cu apă oxigenată sau rivanol spălați și dezinfectați zona din jur. Nu puneți pe plagă substanțe uleioase, nu faceți un pansament prea strîns, evitați ca nodul feșei să fie făcut pe plagă.

Hemoragii: dacă hemoragia este mică sau medie, opriți-o cu un pansament compresiv. Cît mai aproape de rană apăsați pe artera sau vena prin care curge sînge și după aceleași indicații de la fracturi legați garoul. Atenție însă, dacă pînă la sosirea la spital trece mai mult timp, dezlegați garoul după o oră, altfel zona este în pericol de cangrenă. După cîteva minute, legați din nou garoul. În epistaxis (hemoragie nazală) nu așezați bolnavul în poziție orizontală și nici lîngă o sursă de căldură. Puneți-i în narină singerîndă un tampon îmbibat cu vitamina K. Țineți comprimată zona hemoragică.

Arsuri: badijonați zona înroșită cu alcool în arsurile de gradul I, în cele de gradul II aplicați un unguent cu tetraciclină, în arsurile de gradul III stingeți hainele care ard, apoi acoperiți rănile cu tifon curat. Nu dezbrăcați accidentatul. În arsurile de gradul II și III dați-i calmante. Îngrijirea se face numai de către personalul sanitar.

Leșin: așezați bolnavul în aer liber, culcat pe spate, cu capul mai jos decît corpul și picioarele ridicate. Deschideți-i cămașa, cravata, cureaua, sutienul, portjartierul. Tamponați-l cu apă rece pe față și pe piept. Puneți-i la nas să inspire puțină vată îmbibată cu oțet. După ce își revine, dați-i să bea un ceai cald sau cafea.

INTOXICAȚII CU INSECTO-FUNGICIDE — TIP PARATHION

Scoateți accidentatul din camera respectivă. Spălați-l cu apă (prin turnare) pe corp și în special în zona ochilor. Faceți-i respirație artificială și cardiacă. Dizolvați 8-10 pastile de cărbune animal sau un purgativ (sare amară) în apă călduță și dați-i să bea. Dacă accidentatul nu mai este conștient nu-i dați să bea nimic, nu-i provocați vomă.

FRACTURA COLOANEI VERTEBRALE

În accidentele de circulație, cei care dau primul ajutor, de regulă, „se reped" să scoată victimele din mașină. Or, aceștia fac în general fracturi de coloană. Luați de neștiutori de regulă într-o pătură, aceștia abia complică fractura pînă la cauzare de moarte. Așezat pe un corp tare (targă, ușă, scîndură), accidentatul trebuie ținut în poziție orizontală, cu capul ceva mai jos decît picioarele și întors într-o parte pentru a asigura respirația. Fără a-l trezi, accidentatul trebuie urgent transportat la spital.

Dr. HORIA DRĂGĂNESCU

Progrese în tratamentul cancerului mamar

Necesitatea abordării repetate în Almanahul „Femeia" a bolii canceroase cu localizarea mamară este justificată de două realități: frecvența și gravitatea.

Se îmbolnăvesc aproximativ 3 500 de femei pe an și mor din cauza acestei boli 2 000 de femei anual.

Se apreciază statistic că din 14 fetițe născute una se va îmbolnăvi de cancer mamar.

Sub aspectul gravității bolii este de reținut faptul că diagnosticul este de cele mai multe ori tardiv — în faza avansată a bolii —, fapt care determină o supraviețuire redusă (aproximativ 55% din cazuri peste 55 de ani). Există un maximum de frecvență a cancerului de sîn la femeile cuprinse între 40—50 de ani, respectiv în perioada instalării premenopauzei și menopauzei. Acest fapt de observație reală atestă importanța constantelor endocrine care pot antrena modificări metabolice complexe. Se remarcă astfel importanța studiilor efectuate în ultimii ani asupra rolului estrogenilor în inducerea la nivel superior a unor modificări în metabolism și intervenția în controlul stărilor psihice, mai ales negative (anxietate, depresiune). Incriminarea factorilor neuropsihici în patologia endocrină asociativă a fost demult acceptată.

O serie de autori subliniază frecvența unui teren psihic particular asociat mastodiniilor (durere la nivelul glandelor mamare), constituind cauza principală.

Sînul are o semnificație corelativă psihică și o reprezentare afectivă importantă, terenul psihic de predispoziție fiind important în participarea complexă neuroendocrină.

Numeroase date de observație clinică indică scăderea riscului pentru femeile care au reușit să-și păstreze greutatea corporală la nivelul înălțimii și să evite creșterea concentrației de lipide în sînge printr-o alimentație rațională.

În februarie 1984, pentru prima oară în istoria sa, Societatea americană de cancer a prezentat un raport special cuprinzînd recomandările sale privind „O dietă anti-cancer". Raportul ia în discuție atît o

dietă rațională-preventivă cît și factorii alimentari incriminați ca factori de risc în dezvoltarea bolii. Alături de factorii enunțați, predispoziția genetică (respectiv, existența în antecedentele familiale a unor cazuri de cancer cu această localizare), existența în trecut a unei patologii mamare încadrate în stările displazice-premaligne și de tipul histologic al sînului completează tabloul riscului în cancerul mamar.

Problema centrală pe care o pune cancerul de sîn în acest context este ca pentru orice altă localizare a bolii canceroase: *depistarea* și *diagnosticul precoce*. Mijloacele moderne și multiple pe care practica medicală le are la dispoziție — chirurgie, telecobaltoterapie, chimioterapie, imunoterapie etc. — pot acționa eficient, beneficiile certe obținute putînd fi exprimate valoric prin anii potențiali de viață salvați.

Metodologia actuală de diagnostic, devenită oarecum clasică, folosește: autopalparea (autoexaminarea), examenul clinic, mamografia, termografia, facultativ puncția, biopsia, sectorectomia cu biopsia extemporanee etc. Studiul efectuat pe o populație feminină urmărită timp de mai mulți ani a arătat că la femeile care au practicat sistematic și corect metoda autoexaminării sînilor, chiar dacă s-a diagnosticat ulterior cancer, cazurile au fost în stadiu incipient (stadiul I).

În această situație apare evidentă ideea de a realiza prin autoexaminarea sînilor nu o acțiune întîmplătoare, ci una conștientă, organizată, în sensul de a învăța femeile să-și palpeze sînii *periodic*, *sistematic* și *corect*. Institutul pentru ocrotirea mamei și copilului, sub îndrumarea metodologică a Institutului oncologic din București, a organizat cicluri de conferințe privind cancerul genito-mamar și însușirea corectă a metodei autoexaminării sînilor. Mai mult decît atît, s-a insistat pe evaluarea rezultatelor obținute prin aceste conferințe prin aplicarea unor chestionare tip înainte și după prelegeri.

În paginile revistei noastre au fost prezentate în mai multe rînduri semnalele de alarmă pentru cancerul de sîn și semnificația acestora. Din păcate, însă, femeile nu se prezintă la medic imediat ce aceste „semnale de avertizare" și-au făcut apariția. Motivul? Sînt numeroase: *neglijență*, *teamă* (teamă de medic, teamă de durere, de mutilare, de moarte), *neîncredere* în posibilitățile de diagnostic sau în posibilitatea de tratament și vindecare.

Dacă ar trebui să apreciem numai atitudinea femeilor față de recomandarea expresă a medicilor de autoexaminare a sînilor o dată pe lună, s-ar constata cu amărăciune că după cîteva luni de la învățare numai foarte puține femei o mai practică cu regularitate. De aceea, cu riscul de a ne repeta, considerăm necesar să trecem, pe scurt, în revistă modalitatea de aplicare a metodei de autoexaminare a sînilor, pentru a furniza cititoarelor noastre încă o posibilitate de a și-o însuși:

a) Stați în picioare în fața oglinzii, cu mîinile pe solduri, căutînd cu atenție modificările descrise mai jos. Modificările sînului sînt mai evidente la schimbarea poziției corpului și brațelor, fapt pentru care examinați-vă:

— stînd în picioare în fața oglinzii cu brațele în jos;

— aplecate înainte;

— cu brațele ridicate și apăsînd ceafa cu mîinile;

— cu mîinile apăsate pe șolduri, încordîndu-vă mușchii pieptului și ai brațelor.

b) Stați întinsă pe pat cu o pernă sau un prosop rulat sub umeri; brațul din partea sînului ce urmează a fi controlat îl veți ține sub cap, palparea făcîndu-se cu mîna din partea opusă (mîna dreaptă pentru sînul stîng și invers). Imaginați-vă sînul corespunzător unui cadran de ceasornic împărțit în sectoare corespunzătoare fiecărei ore. Veți începe cu sectorul de sîn care corespunde orei 12, parcurgînd cu răbdare toată suprafața, în sensul acelor de ceasornic. Palparea trebuie făcută cu grijă și blîndețe, fără apăsare pronunțată, cu palma întinsă, cu suprafața degetelor lipite (nu cu vîrful lor).

Palparea va avea în vedere următoarea succesiune:

— ridicați mîna stîngă deasupra capului, iar cu mîna dreaptă palpați jumătatea internă a sînului stîng de sus în jos și de la mamelon spre osul pieptului;

— palpați jumătatea externă de jos în sus și de la mamelon la partea laterală a pieptului;

— palpați cu atenție zona dinspre sîni și subsuoară (axilă);

— repetați aceeași suită de mișcări pentru sînul drept, folosindu-vă de mîna stîngă.

Trebuie avute în permanență în vedere două aspecte foarte importante: sînul este un organ supus, pe parcursul vieții femeii, unor modificări fiziologice diverse, iar patologia glandei mamare este vastă, incluzînd un întreg arsenal de afecțiuni benigne, alături de boala neoplazică. În afara formelor tumorale, cea mai mare parte a afecțiunilor mamare aparține grupului distrofiilor, mastozelor în general, în geneza cărora rolul etiologic al inflamațiilor precede pe cel mai important: tulburările hormonale.

1. *Cele mai frecvente leziuni apărute la nivelul sînului sînt tumorile* — nodulii mamari. Ele apar ca formațiuni dure, de dimensiuni variabile de la 0,5 pînă la cîțiva centimetri, cu margini bine conturate sau difuze, de obicei nedureroase.

2. Uneori suferința glandei mamare se poate manifesta prin apariția unei depresiuni pe sîn sau sub forma unei adînciturі reglate sau ca o retracție stelată a pielii, care formează cute fine în jurul ei.

3. Un simptom important poate fi apariția unui prurit supărător al mamelonului, cu producerea de mici ulcerații secretante sau chiar sîngerînde. Alteori, mamelonul poate fi acoperit de cruste (coji) gălbui, care se desprind și se refac cu ușurință, sau poate fi înfundat sau retras.

4. O altă serie de leziuni se pot manifesta prin producerea de secreții din mamelon de culoare gălbuie, verde-maronie, sau chiar de sînge ce apare fie în cantitate redusă la apăsare sau spontan și abundent. Cînd boala este în stadiu avansat, se poate constata creșterea în volum a ganglionilor din axilă sau chiar a întregului sîn, volumul său devenind dur în totalitate, cu pielea îngroșată și cu porii dilatați și cu pete roșietice.

În cazul în care se constată una sau mai multe modificări mai sus menționate se impune prezentarea imediată la medic. Acesta va efectua examenul clinic al sînului și la nevoie va cere investigații suplimentare.

Speranțe crescute au fost acordate în depistarea cancerului de sîn odată cu introducerea metodelor paraclinice — mamografie, teletermografie dinamică, termografie, ultrasonografie. Asupra valorii mamografiei, în diagnosticul leziunilor mamare, nu este cazul să insistăm. Ca metodă de depistare s-a dovedit la fel de utilă. Astfel, cancerul mamar poate fi depistat prin mamografie în medie cu 21 de luni mai devreme decît în mod obișnuit prin palpare, peste

65% din cancerele depistate prin mamografie fiind într-un stadiu incipient. Mamografia permite depistarea formațiunilor nodulare sub 1 mm. Este o metodă foarte utilă la femeile în vîrstă de peste 50 de ani, cu sînii mari, adipoși, și leziuni în jumătatea inferioară a sinului, în timp ce examenul clinic apare foarte eficient la femei sub 50 de ani, cu sîni mici, de tip glandular.

În afara interesului legat de detectarea în timp util a afecțiunilor maligne ale glandei mamare, mamografia este deosebit de utilă în aprecierea riscurilor de dezvoltare a cancerului de sîn.

Semnificația modificărilor apărute în structura sînului devine alarmantă în cazul în care examenele citologice sau biopsice indică celule atipice sau proliferări anormale ale țesutului sugerînd stări premaligne sau maligne. Etapa ce urmează imediat după precizarea diagnosticului respectiv, stabilirea conduitei terapeutice ridică probleme psihologice majore. Se știe că, în funcție de stadiul bolii, atitudinea terapeutică este foarte variată — de la simpla extirpare a nodulului la extirparea parțială sau radicală a sinului etc.

Conflictul psihologic, pe care spaima de mutilare îl trezește în viața femeii, este foarte mare. Apare încă o dată subliniat dezideratul zilelor noastre în lupta contra cancerului, respectiv și a cancerului de sîn: cancerul de sîn trebuie privit ca o boală ca oricare alta, ce poate fi tratată eficient și vindecată în stadiile sale timpurii sau în condițiile de stare premalignă, evitîndu-se astfel tot cortegiul de suferințe fizice și psihice pe care le aduce cu sine.

Să nu uităm binefacerile medicinei preventive!

Să recapitulăm împreună următoarele:

— cancerul sînului este vindecabil dacă este descoperit și tratat la timp!

— însușiți-vă corect metoda autoexaminării și semnalele de avertizare și controlați-vă singure dacă nu cumva prezentați vreo modificare din cele enunțate!

— prezentați-vă prompt la medic ori de cîte ori constatați că ceva nu este în regulă!

Conf. dr. MARIA MĂNDRU. I.O.M.C. — Colectivul pentru cercetarea și depistarea precoce a cancerului genito-mamar

TERAPII fără medicamente

Încercați să vă desprindeți de sub „tutela" exclusivă a medicamentelor. Luate oricînd, pentru orice, la cea mai mică durere, indispoziție sau dezordine fiziologică (și mai ales fără avizul medicului). Este ceea ce vă propune grupajul de față: să vă eliberați de automatismul întrebării „ce să iau?", sau măcar să o suplimentați eventual cu o alta, presiabilă: „ce aș putea face?". Vă invităm deci ca, înainte de a recurge, în cazuri absolut necesare, la medicamente, să folosiți (și) alte mijloace terapeutice naturale ca: muzica, zîmbetul, terapiile revulsive, la care s-ar mai putea adăuga masajul și gimnastica zilnică, mișcarea și activitatea fizică, băile de soare și aer etc., etc.

Meloterapia

Dacă în vremurile îndepărtate medicina și muzica se amestecau nedefinit cu magia și religia, odată cu dezvoltarea științei, cînd arta tămăduirii se delimitează, desprinzîndu-se de supranatural și de imaginație, relațiile medicinii cu muzica rămîn însă intim înlănțuite, ambele păstrîndu-și cîte ceva din aspectul științific (și de ce nu și artistic).

Nu de puține ori, ilustrul medic al antichității, Hipocrate, vorbește de efectele favorabile ale muzicii asupra organismului. Un alt medic, grec, Erasistrate, considera că „toate medicamentele sînt otrăvuri" și în consecință el recomanda numai dieta, băile, cultura fizică și muzica. Platon vorbește cu admirație despre doctorii traci, slujitorii lui Zamolxe, care cu ajutorul cîntecelor vindecau sufletul și odată cu el și trupul bolnavului. Încă din antichitate s-a observat, așadar, influența puternică pe care o are muzica asupra organismului uman cît și utilizarea ei ca mijloc terapeutic în multe boli. Melopeele cîntate la flaut și instrumente de percuție jucau un rol foarte important în viața lumii antice. Muzica și gimnastica formau cele două elemente esențiale ale educației. Pitagora, între altele și medic și muzician, dădea bolnavilor săi rețete muzi-

cale. Discipolii lui Pitagora își odihneau mintea încordată în timpul zilei prin cîntece care le aduceau un somn liniștitor.

În vremurile noastre, acest vîrstnic „tranchilizant" a fost reactualizat, studiindu-se experimental efectele sale asupra omului și trecîndu-se la aplicarea lui terapeutică pe baze științifice.

S-au observat modificări ale pulsului, presiunii arteriale, ale mișcărilor respiratorii și metabolismului care depindeau de ritmul, înălțimea și timbrul sunetelor dintr-o melodie ascultată. Sînt foarte explicabile aceste modificări, dacă ținem seama că ritmul, care este elementul capital în muzică, se găsește și la baza funcționării organismului uman. În noi totul este ritmat: respirația, activitatea inimii, activitatea glandelor, activitatea tubului digestiv: „Pulsul bate măsura muzicală", spunea Shakespeare în „Hamlet". Ritmul are mai degrabă o influență fizică, ca și intensitatea și înălțimea sunetului, pe cînd melodia are o acțiune estetică. De asemenea, există un ritm al undelor cerebrale, al gîndirii, care pot fi înregistrate cu electroencefalograful. Muzica de jazz, cu ritmica ei sincopată și schimbătoare, cît și cu excesele fortissimo, produce la trei sferturi dintre ascultători o creștere a presiunii sanguine. În general, sunetele acute creează o tensiune fizică, iar cele grave relaxează, așa cum o dovedește și electromiograful. Ritmurile în trei timpi par a relaxa și regla mișcările respiratorii, iar cele în patru timpi par a avea o acțiune tonifiantă.

Muzica este utilizată astfel completînd tratamentul clasic al unor nevroze sau psihoze. Metodele psihomuzicale utilizează puterea afectivă și sugestivă a muzicii pentru a remedia tulburările psihofiziologice ale omului modern. În centrele special amenajate, cu concursul laboratoarelor de sănătate mintală, se începe prin a se trata bolnavii permițîndu-li-se să-și formuleze singuri opțiuni muzicale, apoi se audiază anumite piese muzicale, bolnavul reacționînd la cele ce traduc o stare de spirit apropiată de-a lui. Se constată uneori reacții violente (crize de plîns, stări depresive). Aceste reacții pun în evidență necesitatea absolută ca acești bolnavi să rupă cu contextul lor sonor obișnuit, care le întreține psihoza. Se scot apoi din fișierele speciale ale centrului (ce conțin piese muzicale selecționate și testate pe voluntari de diferite vîrste, sexe și medii) acele bucăți care au calitatea de a reda bolnavului echilibrul și liniștea sau, dimpotrivă, pentru depresivi de a-i tonifia, de a-i mobiliza pentru o normală inserție socială. La aceste centre de muzico-terapie se remarcă prezența în număr mai mare a femeilor ale căror tulburări neuropsihice se datorează unor probleme familiale sau conjugale. De asemenea, beneficiază de terapie prin muzică un număr din ce în ce mai mare de copii. Prin ascultarea pasivă de piese muzicale se pot obține efecte pedagogice educative. La copiii psihotici se poate obține o influențare a personalității dezechilibrate; muzica poate da rezultate bune și în reeducarea motorie a copiilor cu sechele de poliomielită sau după alte boli paralizante cu deficit motor. Pentru aceasta se folosesc exerciții progresive la pian. Revenirea mișcărilor se face foarte lent, aproape imperceptibil, însă ajutat de sunetele clapelor, efectul este dublat, aducînd încrederea în propriile forțe și bucuria de a trăi. În unele clinici de chirurgie s-a utilizat muzica drept adjuvant pentru realizarea unei bune anestezii. Piese muzicale folosite: „Sonata lunii" de Beethoven, „Clar de lună" de Debussy, „Murmurul pădurii" de Wagner etc.

„Muzica, mai mult decît oricare artă, cu limbajul ei universal, are puterea de a-l face pe om mai bun, spunea C. Bocârnea, la fel de cunoscut în lumea noastră medicală cît și în cea a artelor, îi înflăcărează sentimentele, îi descrețește fruntea, îi descoperă sensul frămîntărilor și marilor probleme ale vieții, îi ușurează munca și o face mai spornică".

Valoarea zîmbetului

În medicina modernă ce cultivă acele practici profilactice sau terapeutice care să-l facă pe om cît mai puțin dependent de medicamente, un capitol aparte îl constituie îmbunătățirea relațiilor interpersonale, atît de necesare conservării sănătății, prin atributele specific umane, cum ar fi **cuvîntul** ca expresie și valoare a afectivității și **zîmbetul**. Se pare chiar că în procesul vindecării unor boli surîsul are indicații guvernate de aceleași legi ca și medicamentul însuși. Progresele medicinii moderne nu pot să nu ia în considerație complexitatea ființei umane, particularitățile vieții psihice a omului. Răsunetul pe care îl poate avea în starea de sănătate un psihic ținut sub tensiune este riguros argumentată de știință. Stările afective, emoțiile sînt subordonate sistemului nervos central și cu consecințe directe asupra constelației endocrine, organelor și sistemelor vieții de relație. Este știut că hipotalamusul, care are și rol de organ endocrin, conține numeroși neuroni cu dublă funcție, neuronală și endocrină. Prin relațiile lor cu alți neuroni din sistem, cei ai hipotalamusului secretă substanțe biologice active, care sînt eliberate în circulație. Din sistemul endocrin este demonstrat că hipofiza, în primul rînd, are puternică legătură cu emotivitatea. În legătură cu constelația motivațională, omul în-

cearcă mai multe feluri de emoții. La emoții puternice apar palpitații, transpirații reci, senzație de sufocare. După o supărare deosebită, adesea pofta de mîncare dispare. Dealtfel, boli ca hipertensiunea arterială, ulcerul gastric, cardiopatia ischemică sînt declanșate pe fundalul unor suprasolicitări ale scoarței cerebrale, al emoțiilor negative. Ca argument suprem stă faptul că tratarea acestora în fazele de început constă în regim de cruțare psihică, psihoterapie și autopsihoterapie. În afara modificărilor biochimice, bioelectrice, circulatorii etc., stările afective se însoțesc de un „limbaj" de semne proprii, între care un loc aparte îl ocupă surîsul sau zîmbetul. Un grup de cercetători au descoperit că zîmbetul are o subtilă relație corticală și endocrină, care destinde mușchii mimicii, luminînd fața omului cu o clipă de fericire. Cînd omul zîmbește sau rîde cu poftă, toate constantele biologice se prezintă în acel moment la parametrii optimi. Prin comandă corticală, în timpul surîsului, întreaga constelație endocrină „aruncă" în torentul circulator hormonii atît de necesari unei funcționări optime a tuturor aparatelor și sistemelor. Organismul se înviorează, întinerește, se „repară".

Fornind de la aceste observații, s-a extins folosirea „zîmbetului" ca factor terapeutic. Astfel, în unele clinici din diferite țări s-au introdus în loc de medicamente, pentru anumite categorii de bolnavi, terapia prin zîmbet. Ajutați de personalul medico-sanitar, bolnavii se privesc în oglindă și exagerează destinderea mușchilor mimici în zîmbet. Recepționînd mesajul, sistemul nervos central și zona hipotalamo-hipofizară încheie arcul reflex, declanșînd în circulație bogăția terapeutică a neurohormonilor.

Privit pe planul comunicării interumane, zîmbetul aduce lumină și frumusețe chipului ce-l poartă. Un zîmbet nu costă nimic, dar oferă imens celor ce-l dau ori îl primesc. El durează, uneori, o clipă, dar amintirea lui dăinuie poate pentru totdeauna. Un zîmbet aduce fericire, bunăvoința este cuvîntul nerostit al prieteniei. El aduce odihnă celor obosiți, veselie celor descurajați, o rază de soare celor triști. Dar zîmbetul nu poate fi cumpărat, cerșit, împrumutat sau furat. Unii oameni sînt prea obosiți ca să vă dăruiască un zîmbet. Dăruiți-le dv. unul, pentru că nimeni nu are mai mare nevoie de un zîmbet decît acela care nu-l mai poate dărui.

Revulsive

Cunoscute din cele mai vechi timpuri, proceduri cum ar fi: ventuzele, masajul, cataplasmele, împachetările uscate sau umede, băile reci sau calde se constituie într-un arsenal ieftin, eficient și la îndemîna oricui.

Ventuzele: Folosite încă de pe vremea grecilor și a romanilor, își mențin valoarea terapeutică pînă în zilele noastre. Acțiunea complexă pe care o au asupra organismului se manifestă prin presiunea vidului din ventuză, capilarele dermului sînt rupte și sîngele este extravazat spre suprafață, dar se resoarbe în cîteva zile, avînd același efect cu autohemoterapia (reinjectarea intramuscular a sîngelui extras din venă). Efectul vindecător al aplicării ventuzelor constă în acțiunea decongestivă, vasoconstrictoare corespunzătoare regiunii unde se aplică ventuzele. Tulburările vasomotorii din plămîni sînt ameliorate prin terapia revulsivă a ventuzelor. Rezultate bune dă această practică în congestii și nevralgii pleurale, în alinarea durerilor cauzate de junghiuri intercostale, în curbături pe fond reumatic.

Pentru a aplica ventuzele, bolnavul este culcat cu fața în jos, cu brațele întinse pe lîngă corp. Pielea pe zona respectivă se va fricționa cîteva minute pentru a mări vascularizarea cutanată, apoi se va unge cu foarte puțină vaselină. Tamponul de vată legat pe un suport de lemn se îmbibă cu alcool, se stoarce foarte bine și i se dă foc. Flacăra se trece cu iuțeală prin fiecare ventuză, apoi aceasta se aplică pe locul respectiv. Datorită vidului care se formează în ventuză, tegumentele sînt supte în interiorul acesteia. După 10—15 minute, ventuzele se scot cu grijă și zona se fricționează cu alcool.

Revulsia prin frig: Prin frig uscat (pungă cu gheață, clorură de etil) sau prin frig umed (băi reci și loțiuni), revulsia prin frig are acțiune analgezică, produce vasoconstricția prelungită în organele în profunzime, crește leucocitoza locală și generală, mărește metabolismul.

Indicată în toate procesele inflamatorii acute: flegmon apendicular, ane-

Preparat natural pentru

Medicina populară cuprinde unele rețete în care usturoiul, singur sau în amestec cu alte plante, constituie un tratament pe care oamenii l-au descoperit cu milenii în urmă. Un preparat natural, bazat pe o tinctură pregătită din usturoi cu adaos de miere și extract de propolis, se recomandă preventiv și curativ în combaterea unor afecțiuni cardiovasculare, în prevenirea sclerozei și a altor boli de uzură.

Preparatul se realizează din:

a) *macerat de usturoi:* 125 de bulbi (căței) de usturoi, curățați și tocați, în 125 ml de alcool alb de 96°. Puneți aceste ingrediente într-o sticlă de culoare închisă, astupați-o bine și lăsați-o 10—15 zile la macerat;

b) *extract moale de propolis*, pentru care se iau 43 g propolis natural, fără impurități, care se dizolvă prin amestec în 57 ml de alcool alb de 96°, obținîndu-se o pastă moale, care cîntărește aproximativ 50 g. Pentru a se obține un extract alcoolic de propolis în concentrație de 30% se iau 30 g din pasta de propolis și se combină cu 70 ml alcool alb de 96°. Din acesta, după omogenizare, se folosesc pentru o doză de tratament 25 g;

c) *50 g miere de salcîm*. Doza de tratament

xită, colecistită acută, hemoroizi, punga cu gheață nu se aplică direct pe piele, ci numai înfășurată într-un prosop uscat. Păstrată continuu, zi și noapte, cu cîte o oră pauză la fiecare 3 ore, această formulă terapeutică se întrebuințează chiar în unele stări congestive cerebrale (insolație) sau în miocardita acută. Frigul uscat este utilizat în infecții, cu efectul întîrzierii apariției cangrenei. Sînt autori care recomandă aplicarea de gheață (în pungi) sau a frigului sub altă formă chiar în arsurile întinse după accidente.

Frigul umed se utilizează sub formă de loțiuni sau băi reci. Loțiunea produce o răcorire a bolnavului prin evaporarea unor substanțe: stropit cu alcool sau cu oțet aromatic, bine învelit după aceea, bolnavul cu febră va dormi liniștit, se va simți mai înviorat.

Băile reci se fac cu apă simplă, în care s-au pus bucăți de gheață, la temperatura de plus 10—15°

Revulsia prin căldură se obține prin căldură uscată (termofor, băi de lumină) sau prin căldură umedă (băi calde, cataplasme). Acționînd asupra organismului, căldura produce vasodilatație activă, are acțiune benefică asupra contracțiilor musculaturii netede, înlesnește procesele fermentative și eliberarea de substanțe histaminice. Termoforul este o pungă de cauciuc sau sticlă umplută cu apă fierbinte și închisă ermetic. Pentru a avea efect, apa din termofor trebuie să aibă 70—80°C, termoforul respectiv să fie învelit într-un prosop uscat, iar pielea să se înroșească aprins.

Pentru colica hepatică, termoforul se aplică în partea dreaptă, sub coaste, pentru cea renală pe șale, pe partea dureroasă. În crampele intestinale, termoforul se așază de-a curmezișul pîntecului, în dreptul ombilicului.

Terapia revulsivă prin căldură umedă se realizează sub formă de băi și cataplasme (comprese). Pentru a menține temperatura apei se adaugă sare de bucătărie, iar durata băii nu va depăși 20 de minute. Realizată la o temperatură de 42°C, nivelul apei calde trebuie să depășească bine zona bolnavă. Astfel, pentru infecția mîinii se scufundă în baie tot antebrațul. După cîteva minute, durerea încetează și bolnavul poate să facă sub apă mișcări active. De aici indicația băilor calde în contuzii, entorse, inflamații, rigidități articulare.

În inflamațiile utero-anexiale, băile de șezut sînt excelente. La fiecare 5 l de apă se pune o lingură sare de bucătărie sau 120—130 g făină de muștar. Temperatura de 42°C se menține continuu, adăugînd apă fierbinte. Aceleași băi se fac și în inflamațiile prostatei. Muștarul produce o congestie activă a pielii prin iritația pe care o determină asupra terminațiilor nervoase din piele. Pe cale reflexă, această terapie influențează circulația în organele din profunzimea regiunii unde s-a aplicat muștarul. Muștarul (respectiv făina de muștar) se va prepara numai cu apă călduță. De obicei, se folosește 1/2 kg de făină de muștar. Pasta se întinde pe o pînză și se aplică pe locul bolnav.

Băile de muștar (apă la 42°C și 100—150 g făină de muștar) se aplică la picioare și la șezut.

„Terapii" propuse de dr. **MIOARA MINCU**

...revenirea și combaterea unor afecțiuni

pentru 100 de zile este egală cu 250 ml preparat, conține circa 3 000 de picături și se pregătește astfel: se combină 175 ml de macerat de usturoi (punctul a) cu 25 ml extract alcoolic de propolis în concentrație de 30% (punctul b) și 50 g miere de salcîm (punctul c).

Administrarea tratamentului se face după următoarea schemă:

		Zile de tratament							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Doză în picături	dim.	1	4	7	10	13	15	12	9
	prînz	2	5	8	11	14	14	11	8
	seara	3	6	9	12	15	13	10	7

		Zile de tratament		
		9	10	11
Doză în picături	dim.	6	3	25
	prînz	5	2	25
	seara	4	1	25

Picăturile se iau în puțină apă (o linguriță) dimineața, la prînz și seara, cu o jumătate de oră înainte de masă, respectîndu-se întocmai doza indicată, diferențiat potrivit schemei. Sticluța în care se păstrează se scutură bine înainte de a trage preparatul în pipetă.

Tratamentul se face continuu 100 de zile. Doza maximă se ia în a 11-a zi, dimineața, la prînz și seara, cîte 25 de picături. După a 11-a zi de tratament se repetă exact după schema din prima zi, respectîndu-se ordinea și administrarea cantitativă.

Tratamentul pe bază de usturoi acționează favorabil în scăderea tensiunii arteriale, coborînd atît maxima cît și minima. Sînt evidențiate, de asemenea, efectele antibiotice și antimicrobiene în cazul tuberculozei pulmonare, în infecții intestinale. Asocierea cu miere de salcîm și propolis ridică valoarea terapeutică a usturoiului, în special în combaterea sclerozei. Un specialist indian recomandă mierea în fortificarea valvulelor inimii, ca și în tratamentul profilactic și curativ al varicelor.

ILIEȘIU V. NICOLAE

CE SE PETRECE ÎN ORGANISMUL DV. CÎND DEVENIŢI SUPRA-PONDERALI

Aparatul locomotor şi obezitatea

Supraponderea organismului uman are răsunet nefavorabil în primul rînd asupra sistemului locomotor (osteoarticular şi muscular). Alcătuirea normală a acestui sistem poate fi comparată cu un complex de pîrghii articulare (oase şi articulaţii), mişcate de o multitudine de cabluri (muşchi şi tendoane). Articulaţiile coloanei vertebrale şi ale membrelor inferioare suportă în permanenţă greutatea porţiunii din corp situată deasupra lor şi forţa muşchilor ce acţionează asupra acestor articulaţii. Din cauza jocului permanent dintre greutatea corpului şi a muşchilor care o echilibrează, cînd stăm pe un singur picior (mersul de exemplu este o succesiune de momente în care ne sprijinim alternativ pe cîte un singur picior), asupra articulaţiei şoldului acţionează cam de 4 ori greutatea corpului, iar asupra celei a genunchiului cam de 2 ori. Aşadar, o persoană de 60 kg, cînd stă pe un singur picior, pe articulaţia şoldului respectiv apasă o greutate de 240 kg, iar pe cea a genunchiului de 128 kg. Sînt forţe care cresc considerabil în fugă, salt ori atunci cînd purtăm o greutate.

Creşterea în greutate se face prin înmagazinarea grăsimilor, acestea, acumulîndu-se preponderent în zona şoldurilor, vor infiltra masele musculare, cu efecte negative asupra elementului funcţional.

Obezitatea favorizează agravarea unor artroze (incipiente), a degenerărilor discale, duce la apariţia unor poziţii vicioase, cu aplecarea spatelui înainte (accentuarea cifozei dorsale), exagerarea curburii coloanei vertebrale în regiunea lombară (accentuarea lordozei lombare), cu proeminenţa anterioară a abdomenului. Toate acestea împiedică jocul normal al articulaţiilor coloanei vertebrale, le supraîncarcă şi suprasolicită, ceea ce duce la degenerarea acestor articulaţii şi la apariţia sau agravarea discartrozei (spondilozei).

Creşterea greutăţii corpului va determina şi supraîncarcarea articulaţiilor şoldului, genunchiului şi a piciorului. Un autor a calculat că pentru o creştere a greutăţii corpului cu 20 kg (de la 60 la 80 kg), încărcarea genunchiului creşte cu aproape 150 kg. Această supraîncărcare va determina apariţia sau accentuarea artrozelor şoldului (coxartroza) sau a genunchiului (gonartroza).

Piciorul obligat să suporte o greutate excesivă îşi va pierde formă obişnuită (cu o boltă longitudinală şi una transversală) care îi asigura supleţea şi eleganţa mersului, se aplatizează, devine dureros, rigid şi apar aşa-numitele deformaţii statice (devierea degetului mare în afară, lăţirea porţiunii anterioare a piciorului, apariţia de bătături în tălpi etc.) care se agravează progresiv. Mersul este greoi şi dureros.

Este suficient să apară una din aceste afecţiuni pentru ca să se instaleze un adevărat cerc vicios. Creşterea

Consecințele excesului ponderal asupra respirației

Funcțiile respiratorii în obezitate sînt modificate prin mecanisme mecanice legate direct de suprapondere și prin mecanisme indirecte asociate unor tulburări hemodinamice. Obezitatea agravează starea clinică a bolnavilor emfizematoși, bronșitici cronici și cu insuficiență respiratorie cronică. Este un lucru cunoscut că persoanele supraponderale, chiar dacă nu suferă de vreo afecțiune pulmonară, prezintă o respirație mai grea atît în repaos cît și în eforturi moderate. Greutatea în respirație, care poate merge pînă la insuficiența respiratorie patentă, este cauzată în primul rînd de nevoia unui consum sporit de oxigen, impus de creșterea masei corporale. În același timp se produce o creștere a cantității de bioxid de carbon, care trebuie eliminat din organism. Pentru a face față acestor cerințe, persoanele cu exces ponderal trebuie să-și crească ventilația aerului în plămîni, să facă ceea ce se cheamă o „hiperventilație", adică să respire mai amplu și mai frecvent decît normal.

La obezi, depozitarea grăsimii pe peretele toracic, care prin mișcările sale participă la efectuarea unei bune respirații, împiedică sau îngreunează aceste mișcări, scade supleța sau „compliența" peretelui costal și a diafragmului, crescînd inerția la pătrunderea aerului în plămîni. Pentru a asigura oxigenul necesar, travaliul musculaturii respiratorii este mai mare și mai puțin eficient decît la indivizii cu greutate normală. Aceasta obligă la un consum suplimentar de oxigen și deci la o accelerare a respirației la cel mai mic efort. Nu trebuie uitat, în același timp, că o persoană supraponderală este că un om normal care „duce" în permanență în spinare un sac de 25—50 kg, ceea ce face să scadă volumul de aer și rezervele de oxigen din plămîni chiar la sfîrșitul unei expirații liniștite. În poziție culcată, cînd masa de grăsime apasă pe plămîni, scăderea se accentuează. În asemenea situații, distribuția aerului inspirat se face în mod inegal în diversele zone ale plămînului, zonele inferioare fiind mai slab aerate decît cele superioare. Astfel este deranjat echilibrul dintre ventilație (aportul de oxigen pe de o parte și circulația pulmonară care preia oxigenul din aer pe de altă parte), îngreunîndu-se oxigenarea normală a sîngelui. În fine, tot din cauza excesului ponderal, la obezi se produc și fenomene de închidere sau „capturare" a aerului în anumite regiuni pulmonare, fenomen cu implicații negative în oxigenarea organismului.

Așadar, supraponderalii au serioase probleme vizînd calitatea respirației, sănătatea plămînilor. Ei se adaptează la aceste dificultăți, dar numai cu prețul unui efort respirator suplimentar și care nu poate rămîne mult timp fără consecințe. Iată un argument, în plus, și nu dintre cele mai puțin importante, pentru a ne menține greutatea corporală între limite normale, cu ajutorul unui autocontrol riguros al alimentației, al unui program sistematic de mișcare și al unui mod de viață rațional.

Prof. dr. doc. CONSTANTIN ANASTASATU, membru corespondent al Academiei R.S.R.

greutății corporale agravează tulburările statice. Acestea determină apariția durerilor, ceea ce limitează activitatea și mobilitatea suferindului, care va crește și mai mult în greutate. O nouă supraîncărcare articulară va agrava tulburarea statică, ce va continua să accentueze lipsa de mișcare, determinînd o nouă creștere a greutății corporale...

Dar obezitatea nu este apanajul unei anumite vîrste. Ea poate începe din copilărie — și tot de atunci trebuie prevenită. O viață activă, în aer liber, cu multă mișcare (gimnastică, sport), alături de o alimentație rațională, care să asigure o greutate corporală conformă vîrstei și înălțimii, reprezintă cele mai eficace mijloace de a preveni obezitatea și odată cu ea apariția sau agravarea multor afecțiuni osteo-articulare, în care supraponderalitatea are rol esențial.

Dr. DINU M. ANTONESCU, medic primar ortoped, șef de lucrări la Spitalul clinic „Dr. I. Cantacuzino"

Omul are vîrsta arterelor sale

Încercînd să argumentez complicațiile mecanice și metabolice cardiovasculare determinate de obezitate, aș porni de la afirmația pe care a făcut-o un scriitor care spunea că „omul are vîrsta arterelor și a inimii sale". Perfect adevărat, întrucît arterele și inima constituie acea parte a organismului care îi asigură desfășurarea proceselor vitale, viața însăși. La rîndul lor, inima și vasele sînt nutrite prin niște mici artere denumite vozavazorum, care și ele pot avea diverse îmbolnăviri, care pot condiționa îmbolnăvirea însăși a pereților arteriali (fenomen întîlnit cu predilecție la obezi). Inima este nutrită de arterele coronare, care provin din artera aortă. Așadar, deși inima este cea care distribuie sîngele, și ea, la rîndul ei, consumă din fluidul sanguin pe care îl propulsează în periferia organismului nostru.

Între inimă, artere și procesele metabolice din organism există o legătură foarte strînsă. În etiologia complexă a bolilor cardio-vasculare sînt enumerați și factorii dismetabolici. Așadar, ce modificări se depistează în organismele supraponderale la nivelul inimii și al vaselor? Înseși bolile dismetabolice, degenerative, sînt cauzate în bună parte de metabolismul patologic al celulelor ce sînt în pereții arteriali sau chiar în pereții inimii. Omul se naște cu un număr de cromozomi, specifici speciei umane, în care este înregistrată practic și desfășurarea normală sau anormală din diferite aparate ale organismului său. Nu toți oamenii purtători ai unor modificări cromozomiale pentru o anumită stare patologică fac boala respectivă. La această „programare" se supraadaugă așa-numiții factori de risc, care influențează din afară organismul uman și care condiționează apariția unei boli sau a alteia, indirect, obezitatea este „complicele" principal în afecțiunile inimii și vaselor. În regimul său alimentar, omul este un omnivor. În structura alimentației sale intră în bună parte lipidele sau colesterolii: kilomicronii (lipoproteine cu densitate: mică, mare și foarte mare). Dintre acestea, cele mai periculoase sînt cele cu densitate mică, lipoproteinele, care, intrînd în structura ali-

mentației umane, pătrund în interiorul pereților arteriali, determinînd apariția unor depozite de grăsimi, care alterează în bună parte peretele arterial. Acesta, la rîndul său, se apără prin așa-numitul proces de lipoliză, de distrugere a acestor grăsimi la nivelul musculaturii netede a acestor artere, dar ori de cîte ori procesul de lipoliză este inhibat sau supraalimentația cu grăsimi este mare, aceste elemente ale pereților arteriali nu se mai pot apăra, nu pot realiza distrugerea lipoidelor. Ca urmare a acestui fapt, acestea se acumulează, produc vacuole, creșteri în dimensiune, care ridică endoartera (tunica internă a arterei), îngustînd lumenul arterial și micșorînd în acest fel fluxul sanguin înspre organele pe care artera respectivă le irigă. Apare așa-numitul aterom, care cu vremea se calcifică, devine obstructiv total pentru arterele respective, fenomen care se poate întîlni de la arterele mari pînă la cele foarte mici. Localizate frecvent la arterele coronare, care dau: insuficiență coronară, ischemiile coronare, care stau la baza anginei pectorale și a infarctului de miocard.

Micșorarea fluxului sanguin respectiv spre aceste organe duce în ultimă instanță la ischemie, la „foamea de oxigen" și, în final, la distrugerea organului respectiv prin procesul de necrobioză, de mortificare. Așa se explică accidentele cerebrale, arteriopatiile periferice ale membrelor, care se finalizează prin cangrenă etc.

Ce legătură au aceste procese, care sînt oarecum în intimitatea țesuturilor și pe care numai cercetările medicale le-au evidențiat, cu alimentația normală, cu lupta împotriva obezității?

Au o foarte strînsă legătură, pentru că majoritatea celor ce se supraalimentează, se alimentează irațional, consumînd produse bogate în colesterol, și mai ales în colesterol cu densitate mică. Mai mult, aceștia asociază adeseori alimentației nerționale consumul de alcool și fumatul. Supraponderalii, cei care nu au voință să se abțină de la supraalimentație, alimentație neștiințifică, vor finaliza prin suferințe ale inimii și vaselor, atît de alarmante pentru perspectivă.

Prof. dr. docent IOAN POP D. POPA

Obezitatea și suferințele hepato-biliare

Afectarea hepatică la obezi este apreciată diferit, incidența fiind tributară tehnicilor de explorare. Puncția hepatică efectuată la obezi nu arată modificări de fibroză, ci numai diverse grade de infiltrație grasă.

Oricum, ficatul, acest „laborator central" al organismului nostru, nu poate fi scutit de tulburările cauzate de obezitate. Controlînd funcțiile ficatului unui obez prin diferite teste biochimice se stabilesc modificări semnificative în proporții între 20 și pînă la 80%. O infiltrație grasă a ficatului și alte modificări importante în structura hepatică au fost găsite într-o proporție mai mare, de aproape 100%, în **punctiile făcute obezilor vîrstnici.** Cum **obezitatea** merge uneori mînă în mînă cu alcoolismul, o ciroză hepatică se poate mai ușor instala la aceștia. Toate aceste tulburări și modificări însemnate care survin în activitatea și structura ficatului pot regresa dacă bolnavii respectivi pierd treptat din greutate și revin la greutatea normală prin regim hipoproteic. Este un lucru îmbucurător, pe care trebuie să-l cunoască toți cei care nu dau suficientă importanță combaterii obezității.

Obezitatea are o influență la fel de nefastă și asupra veziculei și căilor biliare. Persoanele obeze au tulburări de statică, în sensul creșterii presiunii intraabdominale, și de dinamică a tubului digestiv. Grăsimea face ca slăbind rezistența centurii abdominale să se creeze condiții de tulburare a tractului biliar. Mai mult, se constată și tulburări ale echilibrului glicemic. Dealtfel, între 50—90% din bolnavii cu litiază biliară se recrutează dintre obezi. Așa după cum se știe, obezitatea face mai dificile intervențiile chirurgicale din sectorul hepato-biliar și poate contribui la complicațiile postoperatorii din sfera respectivă. Sînt deci suficiente suferințe pricinuite de obezitate și în sectorul hepato-biliar pentru ca să susținem necesitatea unei acțiuni de prevenire și combatere a obezității. Această combatere mai este apoi reclamată și de faptul că obezitatea scade rezistența generală a organismului și micșorează capacitatea de muncă fizică și chiar intelectuală.

Orice acțiune de prevenire și de combatere în obezitate trebuie să pornească, după cum este și firesc, de la o alimentație corectă. O rație calorică mai redusă nu trebuie să ajungă însă pînă la exagerările care stau la originea unor dezechilibre nutritive ce pun uneori și viața în pericol. Regimul la obezi este indicat să înceapă prin îndepărtarea zahărului și a dulciurilor concentrate și prin scăderea rației de pîine, de făinoase și de grăsimi. Obezii vor evita în special slănina și carnea grasă, brînzeturile grase, fasolea, cartofii, frișca, smîntîna, băuturile alcoolice, băuturile îndulcite, ceaiul, cafeaua etc. Mesele vor consta frecvent din fructe și legume (consumate crude). Pîinea, redusă la 100 g pe zi, va fi pîine neagră sau intermediară, iar carnea se va consuma fiartă sau friptă. Condimentele sînt interzise. Mesele unice favorizează îngrășarea, așa încît rația zilnică va fi împărțită la 4—5 mese. Cele mai multe medicamente „pentru slăbit" sînt ineficiente, așa încît regimul de viață (mișcările în aer liber, plimbările pe jos, mici ascensiuni etc.) și regimul alimentar stau la baza prevenirii și combaterii obezității.

Dr. docent ION GHERMAN, specialist OMS

Cele şapte prejudecăţi în legătură cu obezitatea

Cuvîntul prejudecată provenind, desigur, de la latinescul praejudicium şi, implicit, din franţuzescul préjugé, înseamnă, după cum se precizează în Dicţionarul explicativ al limbii române, o părere sau o idee preconcepută şi, adeseori eronată, pe care şi-o face cineva asupra unui lucru, idee adoptată de obicei fără o cunoaştere directă şi detaliată a faptelor. Bineînţeles că există prejudecăţi în toate domeniile şi acestea au poluat întotdeauna gîndirea umană, asta mai ales în timpurile cînd ştiinţa era mai puţin dezvoltată. Dar ele există, desigur, în număr mai redus, şi în timpurile noastre, şi vor mai exista probabil încă multă vreme de aici înainte, totul exteriorizînd faptul că mintea omenească, privită ca expresie a individualităţii, nu poate cuprinde din nefericire absolut toate cunoştinţele pe care le stăpîneşte ştiinţa în general, fapt ce aşterne paiul apariţiei prejudecăţilor. Iată, în continuare, o serie de prejudecăţi — şapte la număr — existente în domeniul obezităţii şi în zilele noastre, cînd, se ştie, cunoştinţele de care dispune medicina în acest domeniu sînt cît se poate de cuprinzătoare

1

MĂ ÎNGRAŞ FIINDCĂ GLANDELE MELE FUNCŢIONEAZĂ DEFECTUOS

Această prejudecată este evident falsă şi nu trebuie luată ca o fatalitate biologică, din moment ce este demonstrat, de pe poziţii riguros ştiinţifice, că din zece obezi numai unul îşi datorează excesul ponderal unor tulburări de ordin endocrin. Aşadar, în nouă cazuri din zece, la originea obezităţii stă hiperfagia şi numai într-unul discrinia — după cum vedeţi, exact invers de cum se crede în mod obişnuit.

2

EU NU MĂNÎNC, CI DOAR GUST

Prin această afirmaţie cei sau cea în cauză luînd gustul drept un fel de pipăit, cum şi este dealtfel, voiesc a se mîndri cu faptul că nu termină o farfurie, aşadar un fel de mîncare, da capo al fine. Dar şi această prejudecată este complet falsă, ca toate prejudecăţile dealtfel, şi asta pentru că ştim foarte bine cum stau lucrurile în mod obişnuit cu această practică a gustatului, pentru că o lingură de cremă sau de maioneză de aici, ca şi o jumătate de polonic cu supa sau borş gustat de acolo, apoi o coajă de pîine înmuiată într-un rest de sos, pe care nu ne îndurăm a-l lăsa în fundul farfuriei, sau o feliuţă de cozonac înfulecată aşa în zbor, cu intenţia de a vedea cum a ieşit, duc, pe nesimţite şi prin sumaţie, la cumularea progresivă a numeroase calorii. Este bine din acest punct de vedere să ştim că o lingură rasă de zahăr tos cuprinde 20 g, un cub de zahăr 6 g, un polonic mic 80 ml etc., fără a mai ne referi şi la conţinutul caloric al alimentelor vehiculate de aceste unităţi de măsură.

3

EU NU STAU NICIODATĂ LA MASĂ

Mulţi îşi imaginează că mîncînd aşa, în picioare, cum se întîmplă atunci cînd sîntem grăbiţi, sau aşa cum stă situaţia pe la autoserviri sau pe la bufete, facem un lucru incomplet şi formal, ceea ce nu se poate solda în nici un caz cu îngrăşarea. Aşa „radem" din zbor un crenvurşti într-un gang, nişte mici în preajma unui grătar, nişte napolitane în preajma unui chioşc, nişte cornuri într-o staţie, aşteptînd vehiculul care ne interesează, un polonic de borş deasupra aragazului sau o ciocolată pe care o ronţăim cît dăm un telefon etc., etc. Dar toate aceste gustări luate aşa, la botul calului, cum se spune în mod obişnuit, nu au prin nimic mai puţine calorii decît atunci cînd le-am servi pe îndelete, la masă deci...

4

EU NU CONSUM LUCRURI CARE ÎNGRAŞĂ FOARTE MULT, ADICĂ DULCIURI

Mulţi sînt victimele acestei prejudecăţi, considerînd că alimentele periculoase din acest punct de vedere sînt doar zahărul, mierea, bomboanele, ciocolata, dulceţurile şi prăjiturile. Într-adevăr, glucidele sau hidraţii de carbon constituie principala sursă de energie a organismului. Dar surse tot atît de mari de energie reprezintă şi făinoasele, grăsimile, şi de multe ori fructele, în special uscate, şi anume băuturi. Şi, mai ales, nu trebuie uitat că dulciurile fac parte din marea familie a hidraţilor de carbon, principii alimentare prin definiţie hiperenergetice. Este bine din acest punct de vedere să ştim că o simplă bomboană ne furnizează în jur de 20 de calorii, că o felie de tort obişnuit ne furnizează în jur de 290 de calorii, 100 g de caramele 380 de calorii, o aceeaşi cantitate de miere 326 de calorii, de zahăr cristalizat 410 calorii. În aceeaşi măsură însă este tot atît de bine de a şti că o sută de grame de pîine albă ne furnizează în jur de 250 de calorii, de pîine prăjită 300 de calorii, de arpacaş din orz 350 de calorii, de paste făinoase obişnuite 360 de calorii, de biscuiţi obişnuiţi 340 de calorii, de orez 350 de calorii şi, în sfîrşit, de prune uscate

peste 300 de calorii, de rom 370 de calorii etc. Putem, după cum vedem, acumula calorii de prisos și pe neobservate, în contul consumării unor alimente care nu sînt neapărat dulciuri, dar care fac parte totuși din marea familie a hidraților de carbon.

5

EU MĂNÎNC NUMAI ALIMENTE CARE NU ÎNGRAȘĂ

Prin această afirmație cei în cauză se referă în special la faptul că pune accentul în alimentație pe produsele din carne lipsite de grăsime, care, în optica publică comună, îngrașă extrem de puțin. Iată însă că studii edificatoare, efectuate de J. Wright și de C. Evans, pe mari loturi comparative de voluntari, angrenați prin specificul muncii lor în industria alimentară carnată, dovedesc că aceștia, în comparație cu subiecții din lotul martor, care nu consumau în exces aceste produse, prezentau un decalaj ponderal de 5—15 kg față de primii, de unde se poate trage concluzia că este fals a crede că produsele carnate nu îngrașă. Dealtfel, este cu totul falsă însăși ideea că există alimente care nu îngrașă, din moment ce o simplă rădăcină de țelină aduce în organism 7 calorii, și din moment ce un simplu borcan de iaurt neîndulcit, pe care îl considerăm atît de inofensiv din punct de vedere caloric, ne aduce și el în jur de 50 de calorii. Rețineți că doar apa este singurul produs alimentar care nu ne încarcă cu calorii și — culmea! — mulți tocmai pe acest produs îl evită, fiind convinși că îngrașă.

6

MĂ VOI DEBARASA DE KILOGRAMELE ÎN EXCES FĂCÎND MIȘCARE

Da, este cu totul adevărat că pe calea mișcării ne putem debarasa de kilogramele ce ne prisosesc. Numai că această mișcare trebuie să fie nu numai intensivă, ci și de durată. Acea plimbare pe care o facem în acest scop în jurul casei, și în ritmul pașilor de elefant, nu ajută practic la nimic. Doctorul J. Astrand, dorind să aprofundeze de pe poziții științifice în ce măsură mișcarea împiedică instalarea obezității, a ajuns la concluzia că cheltuiala de calorii pe care o antrenează o plimbare zilnică de o jumătate de oră, dar în ritm intensiv, echivalează cu pierderea în jur de 8 kg, dar asta la capătul a mai multor luni. Iată concluziile la care au ajuns o serie de nutriționiști sovietici pe această linie. O cană de supă, care ne furnizează de regulă în jur de 10 calorii, poate fi anihilată din acest punct de vedere pe calea mișcării cu 20 de minute de plimbare în ritm obișnuit. O bomboană, care ne furnizează în jur de 20 de calorii, necesită 15 minute de gimnastică, în ipoteza că vrem să ne debarasăm de ele. Raporturi similare există între cele 65 de calorii pe care ni le furnizează un măr obișnuit și 12 minute de înot; între cele aproximativ 150 de calorii pe care ni le furnizează un sandviș cu brînză și 25 de minute de tenis de cîmp; între cele în jur de 300 de calorii ce revin unei felii de tort obișnuit și 60 de minute de gimnastică; între cele în jur de 375 de calorii ce revin unei simple perechi de crenvurști și 50 de minute de tenis de cîmp; între cele în jur de 450 de calorii ce revin unei porții obișnuite de înghețată cu fructe, asortată cu frișcă și cu pișcoturi, și circa 60 de minute de muncă intensivă pe care le petrecem la curățatul zăpezii; între cele aproximativ 725 de calorii pe care le eliberează un șnițel vienez, cu garnitură de cartofi prăjiți și legume, și parcurgerea a 20 km în trei ore și jumătate; între cele aproximativ 800 de calorii pe care ni le furnizează o jumătate de pui, cu garnitură de cartofi prăjiți, și 2 ore de canotaj și, în sfîrșit, între cele în jur de 900 de calorii pe care ni le furnizează două sandvișuri cu unt și două cești de cafea cu lapte îndulcite și două ore de patinaj în forță. Toate aceste exemple ne relievează cît se poate de clar faptul că ne putem trezi cu multe kilograme în plus, pe neobservate, avînd impresia că ne mișcăm spre a ne debarasa de ele.

7

DACĂ TOTUȘI NU VOI REUȘI SĂ SLĂBESC, VOI APELA ÎN FINAL LA SERVICIILE UNUI MASER

Inexact și din acest punct de vedere. În cazul masajului, slăbește prin definiție cel care îl efectuează și nu cel asupra căruia se efectuează. După cum vedeți, toate aceste șapte prejudecăți enunțate nu pot escamota un adevăr cît se poate de elementar, în virtutea căruia nutriția umană reprezintă un proces mult mai complex decît acela pe care ni-l închipuim; proces în virtutea căruia apetitul reprezintă motorul, iar sațietatea frîna. Toată arta pe linie de menținere a siluetei se bazează pe faptul de a ști cum să folosești pedala de accelerație și frîna. Da, este perfect adevărat, alimentația umană este în esență o problemă de instinct și de necesitate fiziologică, dar, în aceeași măsură, ea este și o problemă de educație și în special de știință. Obezitatea, în enorma ei majoritate, reprezintă un accident de nutriție sau un deficit de cunoaștere pe această linie și incomparabil mai puțin o fatalitate biologică, așa cum am fi înclinați a crede.

Dr. A. PERCEK

La cererea cititoarelor interesate vă recomandăm

Din nou cura de slăbire

În urmă cu doi ani, vă recomandam, prin intermediul Almanahului „Femeia", o cură de slăbire. Eficiența acestei cure, constatată de cele care au urmat-o și care ne-au scris, solicitările altor cititoare interesate ne-au determinat să o reluăm într-o formulă revăzută.

Cura de slăbire durează 2 săptămîni. În acest timp se pot lua zilnic 3—4 comprimate NORMOPONDEROL II, în funcție de greutatea corporală: 3 comprimate la 70—80 kg, 4 comprimate la peste 100 kg. Comprimatele se iau seara, după cină, preferabil la ora 19—20. Nu se înghit, se sfărîmă ușor între dinți și se iau cu ceai de plante (mătase de porumb, cozi de cireșe, mușețel etc.) neîndulcit sau îndulcit cu zaharină sau ciclamat.

Cura nu se repetă decît după cel puțin 20 zile de pauză.

În timpul curei se va respecta cît mai strict posibil un regim dietetic săptămînal, după cum urmează: *Micul dejun în fiecare zi:* 1—2 ouă tari*, 2 mere, cafea sau ceai fără zahăr (se poate îndulci cu ciclamat sau zaharină) • **Luni:** *Prînz:* 1—2 fripturi de vacă (grătar), cca. 250 g (sau piept de pui, tot la grătar), salată de roșii sau de castraveți sau țelină (după sezon). *Cină:* 2 ouă tari și 2 mere • **Marți:** *Prînz:* 2 ouă tari, salată asortată de morcovi, țelină, mere, salată verde, fără ulei. *Cină:* 2 ouă tari, 1 roșie, salată fără ulei, ceai fără zahăr (preferabil din plante) • **Miercuri:** *Prînz:* 2 antricoate de vacă (grătar), salată de țelină cu morcov sau de castraveți, cafea fără zahăr. *Cină:* 2 ouă tari, roșii, ridichi sau gulie • **Joi:** *Prînz:* 2 ouă tari, brînză dulce de vacă, varză fiartă cu puțin unt. *Cină:* 2 ouă tari, roșii (sau țelină) • **Vineri:** *Prînz:* pește alb, rasol, cu lămîie, o felie de pîine. *Cină:* 2 ouă tari, salată de sezon, ceai fără zahăr • **Sîmbătă:** *Prînz:* 1—2 fripturi de vacă (grătar), roșii, 1 măr. *Cină:* fructe, indiferent sortimentul și cantitatea • **Duminică:** *Prînz:* 1/2 pui fript (grătar rotisor), salată asortată de sezon, mere, cafea sau ceai fără zahăr. *Cină:* 1/2 pui fript, roșii, fructe.

În cursul dietei de 14 zile se pot alege 2—3 zile în care se vor consuma numai 1—1 1/2 kg cartofi copți sau fierți în coajă pe zi (fără ulei, grăsimi sau sosuri).

După cercetări recente, cartofii fierți sau copți sînt indicați și în obezitate, datorită conținutului ridicat în potasiu (cca. 5 g/kg). Cantitatea menționată consumată zilnic ameliorează starea morbidă în diabet (glicosurie, poliurie, polidipsie). Această acțiune se datorește tot conținutului ridicat în potasiu, magneziu, acidului citric și malic care formează alcaloza.

Subliniem faptul că recomandarea cartofilor fierți sau copți în dieta pentru combaterea obezității se bazează tot pe cercetări recente. Astfel, valoarea energetică a 100 g cartofi fierți sau copți este de circa 80 kcal, în timp ce a cartofilor prăjiți sau sub formă de salată cu ulei este de 350—568 kcal (în special cei tăiați subțiri, de tipul „chips").

Observații

• La alimentele prevăzute în dietă se poate folosi, după gust, sare grunjoasă (sare brută, de culoare cenușie, de salină, fărîmată, măcinată și trecută prin sită), iar zahărul se va înlocui cu zaharină sau ciclamat de sodiu • În dieta recomandată se poate mînca mai mult cantitativ, dar numai din alimentele indicate • Nu se consumă alcool în timpul administrării NORMOPONDEROLULUI II • Nu se mănîncă între mese • Pentru cei suferinzi de colită se recomandă NORMOPONDEROLUL I • Respectînd dieta și administrarea NORMOPONDEROLULUI II sau I, în două săptămîni greutatea corporală scade cu 8—10 kg fără a diminua capacitatea fizică sau intelectuală. Mai mult chiar, după prima cură se vor simți efectele favorabile ale unei greutăți corporale ponderale normale.

Dr. farm. OVIDIU BOJOR

* După date recente, ouăle fierte tari nu sînt contraindicate nici în afecțiunile hepatice și nici nu contribuie la o creștere semnificativă a colesterolului în sînge.

Documentar F: coordonat de S. SBURLAN

IPOTEZE DESPRE ALIMENTAȚIA OMULUI CONTEMPORAN

ALIMENTELE SĂ VĂ FIE MEDICAMENTE, ȘI NU MEDICAMENTELE ALIMENTE

Consultant științific
Dr VLADIMIR EȘANU

Nu e prima oară cînd încercăm să vă convingem: cele mai gustoase mîncăruri nu sînt întotdeauna și cele mai sănătoase. Nu e prima oară cînd Almanahul „FEMEIA" vă propune să meditați la afirmația din titlu, atribuită se pare chiar lui Hipocrate (vezi edițiile din anii 1976 și 1982).

Cu deosebire, dorim să captăm atenția tinerelor (și mai puțin tinere) mame și soții care n-ar fi rău să-și însușească, odată cu rețetele a tot felul de preparate și dulciuri, și știința de a evalua CE CONȚINE mîncarea pe care o pun pe masă. Ne referim nu numai la conținutul de calorii, proteine, vitamine, săruri minerale, ci mai ales la starea sub care trebuie să le oferim spre consum, pentru ca, ele, calitățile nutritive, să fie păstrate în forma activă, și pentru ca raportul dintre acizi și baze să rămînă cel necesar unui bun echilibru al organismului.

Se vorbește din ce în ce mai des, în ultimii ani, despre o cură minune a alimentelor crude și proaspete, nedegradate de căldură, alimente care păstrîndu-și integral, în această stare, principiile nutritive, cu deosebire enzimele, nu numai că hrănesc, dar și vindecă, sau, mai exact, apără organismul, sporindu-i rezistența naturală. Fără a cădea în exagerările unor adepți fanatici ai acestui tip de hrană — fiindcă, se știe, nimic nu e mai greu decît să-ți schimbi brusc obiceiurile unei

alimentații pe care nu doar tradițional, dar și psihic crezi că-ți face bine, dar poate și fiindcă sîntem martorii unui secol ce deține „patentele" atîtor descoperiri apocale în materie de alimentație, care succesiv s-au infirmat una pe alta —, încercăm să pledăm în rîndurile ce urmează pentru includerea, fie și parțială, a cît mai multor alimente crude și proaspete — ca, de exemplu, sucurile de zarzavat, legume și fructe, grîu încolțit, lapte nefiert, gălbenuș de ou crud etc. — în hrana cea de toate zilele. Luînd în considerație și afirmațiile științifice ale ultimilor zeci de ani, că foarte multe maladii (și de ordin psihic) au la bază o alimentație greșită, chiar dacă nu vă va aduce toate acele miraculoase tămăduiri de care vorbesc prozeliții crudităților, credem că o asemenea alimentație este oricum inofensivă și costă mai puțin decît cea preparată. O cură de cruditați (atenție, însă, nu așteptați ca efectele binefăcătoare ale unui asemenea regim de „curățire și vindecare" să apară, ca la antinevralgice, după o jumătate de oră) trebuie ținută cel puțin cîteva luni, chiar jumătate de an, un an pentru a vă aduce, în schimb, o eliberare din starea de oboseală care nu mai trece cu nici un fel de alte mijloace artificiale, mai multă energie, rezistență și imunitate la boli. Încercînd să explicăm cum e posibil, cum se produce acest lucru, să vedem mai întîi...

Ce sînt enzimele?

După ce Louis Pasteur a descoperit pasteurizarea — care la acea vreme, bîntuită de epidemiile ivite ca urmare a aglomerărilor urbane lipsite de igienă și salubritate, a fost mai mult decît binefăcătoare, o armă extrem de eficientă împotriva agenților patogeni —, oamenii fierbeau totul. Cu cît alimentele sînt mai bine fierte, se spunea, cu atît sînt mai sănătoase. Fierberea era considerată chiar un fel de predigestie. Mai tîrziu, cam cu 50 de ani în urmă, s-a descoperit însă importanța vitaminelor. Pe masă au început să apară salatele, fructele crude. S-a făcut atunci mare vîlvă despre consecințele lipsei lor în hrana omului. Sintetizîndu-se, pe cale chimică, ele au devenit medicamente de uz curent. Nimeni nu se mai îndoiește azi de rolul și puterea lor. Descoperirea enzimelor a impus, apoi, o altă reformulare a principiilor unei alimentații științifice, sănătoase. Fără însă vîlva stîrnită de vitamine. Toată lumea, sau aproape, a citit, știe că mîncarea trebuie să conțină și enzime, dar practic ce sînt ele — aceste complexe proteice macromoleculare ce păstrează și mențin miraculoasa taină a vieții, inclusiv a sănătății, acești compuși esențiali în construirea și buna funcționare a diferitelor organe — se știe mai puțin. Ce se cunoaște sigur azi este că orice vietate animală, vegetală, umană, care își procură hrana din alimentele pămîntului are nevoie de enzime. Factori motori și stimulatori ai majorității reacțiilor metabolice, ele sînt ca un fel de „administratori", „gestionari" ce controlează toate funcțiile vitale, catalizatori ce fac posibile procesele biochimice ale organismului, pînă la nivelul celulei. În glande, conduc și stimulează procesul de producere a hormonilor, reglementînd astfel și greutatea corporală; în ficat dirijează reacțiile chimice; în sînge se comportă ca agenți sanitari, curățindu-l de impurități etc. Într-un cuvînt, este darul cel mai de preț, sînt de acord toți nutriționiștii, pe care ni-l oferă natura, prin alimentele sale, componentă esențială de care depinde REGENERAREA celulelor. Nu există nici diviziune celulară, nici creștere, deci nici regenerare fără enzime. Cu cît organismul este mai tînăr, cu atît el este mai bogat în enzime. S-a constatat, de exemplu, că laptele matern din primele zile după naștere conține de 5 ori mai multe enzime decît laptele de mai tîrziu. Odată cu vîrsta, numărul lor scade și odată cu ele și puterea de viață. Concluzia ar fi: cu cît înaintăm în vîrstă avem nevoie de o alimentație mai bogată în enzime. Există enzime: endogene, respectiv fermenții ce reglementează digestia, și enzimele propriu-zise, exogene, care reglementează metabolismul la nivelul celulei. Spre deosebire de primele, pe acestea organismul nu le poate produce singur, ele trebuind să fie procurate prin alimentație. Asta înseamnă: cu cît hrana noastră conține mai multe enzime, cu atît mai multă putere de viață și prospețime adăugăm organismului, prin impulsionarea procesului de formare de noi celule tinere. Enzimele se găsesc cu deosebire în plantele tinere, gata să încolțească, în germenii de grîu, în laptele nefiert, în gălbenușul de ou crud, în zarzavaturi fragede și crude, în sucurile de legume și fructe crude și proaspete. Și un amănunt de ordin estetic: s-a observat că o alimentație bogată în enzime, adică prezența și înmulțirea, timp cît mai îndelungat, a celulelor tinere, păstrează o elasticitate deosebită a pielii (mai bună decît orice cremă antirid), dînd chipului o înfățișare tinerească, plină de prospețime. Așadar, un plus de enzime egal un plus de energie, de rezistență și imunitate împotriva diverselor boli, o mai bună funcționare a glandelor, curățirea sîngelui de tot felul de SUBSTANȚE REZIDUALE.

Ce sînt substanțele reziduale?

Am văzut avantajele unei hrane bogate în enzime. Să enumerăm acum și cîteva consecințe negative ale lipsei lor. Cea dintîi și mai importantă ar fi devalorizarea alimentelor. Cum? Se știe că în organismul nostru există un „stoc" de elemente (calciu, magneziu, fier, iod, fosfor, potasiu, sodiu, sulf, fluor, carbon etc.). El trebuie, însă, mereu, zilnic chiar, dacă se poate, ÎMPROSPĂTAT, bineînțeles tot prin alimentație. Nu spunem „mănînca cutare sau cutare aliment pentru că e bogat în fier sau calciu"? Puțini dintre noi știu însă că pentru ca aceste elemente să fie asimilate în circuitele mecanismului uman, ele trebuie să fie transformate în compuși solubili, iar fără ajutorul enzimelor nu pot deveni astfel. Nesolubilizate și neasimilate, multe din aceste elemente se transformă cu timpul în reziduuri anorganice. Or, enzimele sînt foarte sensibile la temperaturile la care au loc procesele de prelucrare a hranei (fie industriale, fie casnice). S-a constatat că dacă la 38—40° C enzimele se activează, în schimb la o creștere suplimentară a temperaturii viteza reacțiilor începe să scadă, deci și eficiența lor. Cu cît temperaturile la care au loc aceste procese de prelucrare, de rafinare și coacere sînt mai ridicate, calitatea nutritivă a

alimentelor este diminuată, pînă la anulare totală, cele mai multe transformîndu-se în deşeuri, care ajung în sînge şi care cu greu pot fi eliminate, deoarece organele „însărcinate" s-o facă nu sînt „proiectate" pentru o asemenea cantitate de „zgură". Şi atunci începe să se cristalizeze şi să se depună pe la încheieturi, în muşchi, pe pereţii vaselor, dînd naştere la reumatisme, artrite, calculi biliari, boli de piele etc. Faptul că în anii din urmă auzim despre oameni care n-au fost niciodată bolnavi, loviţi, pe neaşteptate, năpraznic de o maladie gravă, uneori fatală, este explicat în lumina aceloraşi consideraţii, prin aceea că tocmai sănătatea lor aparentă i-a împiedicat să fie la fel de precauţi ca aceia bolnăvicioşi („mie nu mi se poate întîmpla"), astfel încît depozitele de „zgură" s-au acumulat nestingherite.

Aciditatea

Se ştie: ceea ce mîncăm trece, cu ajutorul oxigenului, printr-un proces de ardere (metabolic). Din acest proces rezultă îndeosebi acizi şi baze într-un anume procent ce menţine proporţiile corespunzătoare din sînge într-un echilibru normal. Procentajul în sînge este (sau ar trebui să fie) 20 la sută substanţe acide, iar 80 la sută alcaline sau bazice. Dezechilibrarea acestui raport (mîncînd unele alimente, organismul beneficiază numai de acizi, hrănindu-ne cu altele, numai de baze) are mai devreme sau mai tîrziu tot felul de repercusiuni. Cu deosebire, hiperaciditatea este cel mai des acuzată a fi cauza multor rele. De aceea, poate n-ar fi rău să reţineţi că elementele care furnizează acizi organismului sau provoacă aciditate sînt îndeobşte: carnea, grăsimea animală şi vegetală, pîinea albă, cozonacul, zahărul, sarea de bucătărie, multe fructe acre, dulciuri preparate, ciocolata. Şi că pentru a neutraliza această hiperaciditate nu sînt suficiente medicamentele. Trebuie să învăţăm să mîncăm nu doar „ce ne place", dar şi „ceea ce ne trebuie". Să învăţăm să ne dirijăm hrana, să adăugăm ceea ce ne lipseşte, să reechilibrăm ceea ce am pierdut. Ce aţi zice, de exemplu, dacă în loc de sare de bucătărie (care, după unii, e totuşi acidă), am condimenta mîncărurile cu un praf de verdeţuri (recunoscute ca alcaline)? S-ar putea ca celor de la Piafar să le vină chiar ideea să fabrice asemenea prafuri din pulbere de verdeţuri uscate. Unii au încercat, cu succes, spălarea dinţilor cu asemenea prafuri care ar curăţa spaţiile dintre dinţi de resturile de mîncare, împiedicînd astfel, prin neutralizare, fermentaţia acidă din gură. Reţineţi, de asemenea, alimentele care acţionează alcalin: toate soiurile de zarzavaturi (de preferat crude), ceapa, cartofii, verdeţurile, tărîţele de grîu, germenii de grîu etc. Celelalte alimente oscilează între acestea două. Singur laptele este socotit a fi un aliment al cărui raport acido-bazic corespunde, după metabolizare, celui conţinut de sînge. Deci încă o dată laptele se dovedeşte un aliment ideal. Numai că...

Fiert sau nefiert?

Atingem astfel problema cea mai controversată a nutriţiei din zilele noastre: cum e mai bine, să fierbem alimentele pentru a distruge eventualii agenţi patogeni sau să ne hrănim astfel încît să nu le oferim teren fertil dezvoltării? Nu sîntem exclusivişti — recunoaştem cert avantajele de ordin sanitar şi economic ale fierberii şi preparării unor alimente—amintim însă, cu titlu de informaţie, şi alte ipoteze. De exemplu, adepţii cruditãţilor susţin că organismul nostru, organismul uman este o parte din natură, că la orice aliment, părţile componente se găsesc într-o relaţie pe cît de armonioasă pe atît de necesară. Într-adevăr, în procesul digestiei sînt necesare toate componentele din care e constituit. De exemplu: tărîţele de grîu sînt indispensabile (în plus, se ştie, că ele conţin, printre altele, complexul de vitamine B şi calciu) pentru metabolizarea amidonului din bob (făina albă) şi a zahărului. Se spune că alimentaţia soldaţilor romani în timpul marşurilor consta în simple grăunţe de grîu! Fiecare soldat îşi primea porţia, iar în timpul marşurilor lungi acestea erau mestecate încet şi temeinic. Era o hrană deplină. Or, civilizaţia noastră modernă, din acest aliment ideal nu a reţinut decît făina albă! Cînd de fapt cele mai bune substanţele nutritive din bobul de grîu se află în tărîţe şi germeni. Dacă aceste substanţe lipsesc, organismul e obligat (forţat) să folosească rezervele sale, iar echilibrul e stricat. De asemenea, zahărul, după rafinare, nu mai are în compoziţia sa decît cîteva elemente necesare (din cele 20—30 pe care le conţine sfecla sau trestia de zahăr). Zahărul rafinat are, într-adevăr, un număr mare de calorii. De aici senzaţia de saţietate şi biciuire a energiei. Dar pentru a se digera el răpeşte organismului din stocul său de elemente. Consecinţele, după unii, în urma consumării, timp îndelungat, a unor cantităţi mari de zahăr rafinat, ar fi: lipsă de memorie (şi chiar de voinţă), boli ale dinţilor, arterite etc. La fel şi consumul îndelungat al pîinii albe şi al preparatelor din cocă (care prin digestie se transformă tot în zaharuri). Dar să ne reîntoarcem la lapte, acest aliment ideal, — prin conţinutul principalelor proteine necesare, în special cele implicate în menţinerea imunităţii naturale, a sărurilor minerale, enzimelor, şi a altor principii active —, despre care un cercetător englez spunea că este o „capodoperă a naturii dietetice", şi „laptele crud constituie o minunată armă de apărare împotriva bolilor". S-a constatat că laptele crud conţine mai mult calciu decît orice alt aliment şi, se ştie, calciul este unul din cele mai importante minerale necesare organismului (oase, ţesuturi, nervi), că multe boli (ale coloanei, ale oaselor, ale cordului etc.) sînt consecinţe ale lipsei de calciu. Or, prin fierberea laptelui, tocmai acest calciu, în lumina celor spuse pînă acum, se devalorizează. La fel şi alte minerale (fier, fosfor).

NIKI GEORGESCU,
OANA ANGHEL

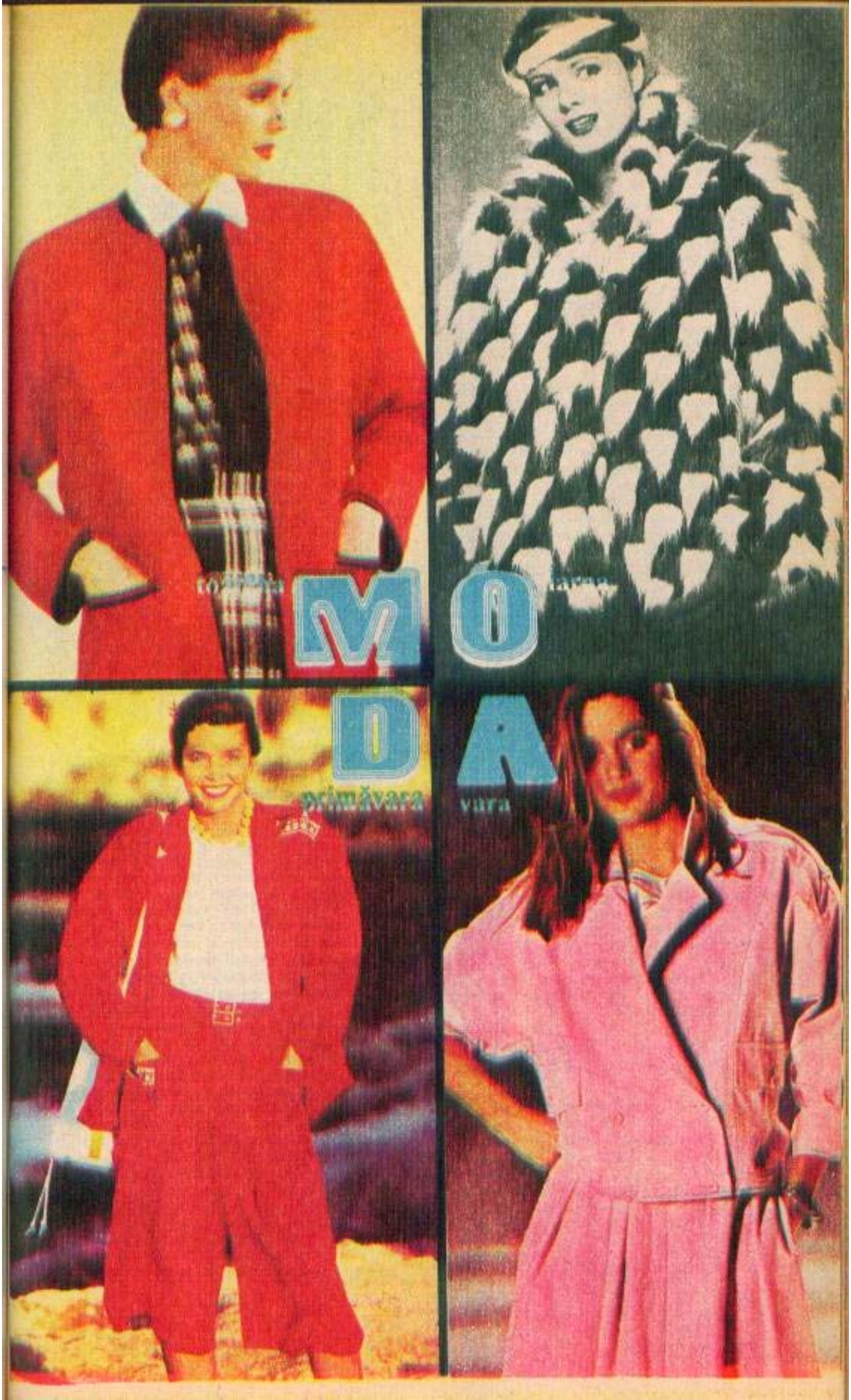
MÓDA
primavera
verão

Cronica modei

ŞI TOTUŞI, STILUL CLASIC...

Moda magnetizează — a făcut-o în toate timpurile — şi e bine, e bine că ne place să ne îmbrăcăm firesc, în ritm cu secolul, cu ultima sa oră! Căci detaliul acesta al civilizaţiei — veşmîntul — se supune — şi o va face mereu — „tiparelor" secolelor! Mai mult, am spune chiar că moda rimează cu civilizaţia! Moda anului 1986, ne anunţau încă de acum cîteva luni bune stiliştii, e... alta, cu totul alta decît din ultimele sezoane, ba chiar faţă de ultimii 2-3 ani! Dar noi ţinem nu numai să vă reamintim că acesta-i chiar rostul modei, ci să vă sfătuim să treceţi o clipă după cortină...

Pentru a înţelege că noile stiluri ale modei, care încearcă a se împămînteni, sînt numai aparent mai încifrate prin denumiri sofisticate, pentru că detaliile, confortabile, ale tuturor acestora continuă să rămînă numitorul lor comun. Şi dacă aţi observat... stofele, mătăsurile, pantofii — pielea şi talpa — tot, absolut tot ce intră în alaiul acesta al modei este la propriu mai uşor! Adică cu materie primă: lînă, bumbac, poliester, mătase, celofibră într-o cantitate micşorată. E plăcut pentru noi să purtăm haine ca fulgul, dar gîndiţi-vă cîtă inteligenţă tehnică a trebuit, cîte tehnologii şi utilaje pentru a păstra aceleaşi calităţi stofelor, spre exemplu, folosind mai puţină lînă! E cu adevărat diafană o rochie de vară din bumbac, dar transparenţa ei ne vorbeşte nu numai despre o modă, ci mai ales de considerente ecconomice care dictează o modă, şi încă în cel mai înalt grad! Şi nu putem pune punct preambulului nostru fără a vă mai reaminti că prototipurile modei secolului XX au apărut acum mai bine de şase decenii, şi de atunci toate curentele, liniile, stilurile în îmbrăcăminte — observaţi-o privind chiar în garderoba bunicii — au ceva comun, o nevoie de simplificare, de confort, care-i chiar cheia modei secolului.

„Sport-şic", „Rive-gauche", „Rive-droite", stiluri dominante

Moda nu-i chiar o pasăre Phoenix, cum s-a spus adesea, ea nu renaşte din propria ei cenuşă, ci este mereu re-creată, pentru a o înlocui, pentru ca noi să o uităm pe cea anterioară. Şi aşa mereu...

Că moda nu se abate nici o clipă de la imperativele timpului o dovedeşte şi faptul că stilul considerat campion al sezonului este stilul sport, sport-rafinat, adaugă creatorii, stil destinat îmbrăcămintii de toată ziua. Cum apare acest „sport-şic", cum îi spun stiliştii francezi, care continuă a da tonul în modă? Comod, influenţat vizibil de hainele cu care în mod obişnuit mergem iarna la munte. Pentru vremea care se răcoreşte, *jacheta* sau — reţineţi — *mantoul*, ale căror dimensiuni sînt — ale ambelor piese — trei sferturi, purtate cu fuste lungi, cu mult mai lungi decît în anii trecuţi. Şi e firesc într-un anume fel, pentru că o fustă lungă, „pe corp", reţine mult mai bine căldura, iar pantalonul, care continuă să rămînă în garderoba femeii, aminteşte în forma sa pe cel de ski, foarte strîns în partea de jos, ceva mai larg în jurul taliei. Să ne întoarcem însă la jachete, mai accesibile parcă fiecăreia dintre noi, mai uşor de purtat peste orice fel de alte haine. Sînt jachetele „construite" cu umeri suficient de mari, bine conturaţi dar atenţie, fără exagerare. Subliniem acest detaliu şi veţi vedea de ce. *Bluzoanele*, care amintesc de cele ale aviatorilor (curios, hainele omului din cerinţă, omului care stăpîneşte zborul au devenit subiect de inspiraţie pentru stilişti, reluat cu insistenţă), sînt încheiate în fermoare, deocamdată asimetric. Se mai poartă şi „*spencer*"-ul, jachetele inspirate din moda engleză, un talior croit mai aproape de corp deci, contrastînd cu amploarea bluzoanelor de obicei fără guler, cu buzunare mari şi multe tighele. Chiar *bluzele* sînt din jerseu, dar în stilul „sport-şic", se apelează cel mai adesea la pulloverul cu aspect rustic. Materialele acestui stil sînt foarte călduroase: aba, tweed-uri, postavuri, jerseuri şi şetlanduri. *Capişoane* şi *pălăci* ce se transformă în glugi se adaugă acestor veşminte comode, care, credem noi, au o adresă foarte exactă: vîrsta tînără, trupuri foarte zvelte!

„Rive-gauche", „Rive-droite" sînt alte două stiluri cu care încearcă să ne ademenească moda '86. Dar să nu ne lăsăm intimidaţi de insolitul denumirilor şi nici să nu încercăm a o lua cu „malul-stîng" şi „malul-drept", căci cele două denumiri au mai ales o valoare metaforică.

Rive-droite ne propune armonii pline de feminitate, dezinvoltă, în stil clasic. Deci tot aici am ajuns! Stiliştii apelează în noutăţile lor de fapt la ceea ce e durabil, la ceea ce ne-am obişnuit a numi stil clasic. Aceiaşi umeri bine conturaţi, în plus ampioare mai mare, apar în stilul „rive-gauche", iar ungimea, de dimensiuni uneori impresionante, nu mai este o extravaganţă dacă ne reamintim de ultima iarnă. O haină lungă, care ajunge uneori pînă la gleznă, este o dovadă de prudenţă şi nu numai de eleganţă de ultimă oră. *Trenciurile* sau mai exact *super-trenciurile*, pentru că sînt ample şi au mîneci raglan şi umeri vizibil mari, *mantourile* şi jachetele lungi (3/4) sînt din postav, tricot şi recomandate a fi *purtate peste fustă-talior sau pantalon*. Superdimensionarea siluetei apare, aşadar, din hainele care se suprapun, care se pot scoate cu uşurinţă în cazul în care e cald şi se pot adăuga foarte repede dacă temperatura se schimbă. Şi pentru a nu-şi dezice punctul de plecare, acelaşi stil are în componentele sale *fusta dreaptă sau plisată*, *bluze* de mătase ecosez sau cu desene încrustate în ţesătură şi *rochii* din jerseu croite drept, cu sau fără cordoane, sau rochii cu partea de jos plisată, pliseurile avînd însă aceeaşi linie dreaptă. „Prince de Galles" şi „piciorul de cocoş", jerseul, mai ales jerseul, sînt materialele alese pentru stilul de care aminteam, iar *accesoriile*, în cazul în care vă compuneţi o înfăţişare fidelă stilului acesta, cuprind *caschete*, *pălării* mai puţin „masculine" ca alură, *basculi* şi *berete*. *Pantofii* nu mai sînt cu tocuri înalte şi nici măcar cu toculeţe, ci plaţi, chiar şi pentru modelele purtate seara.

astfel încît stilul acesta îl putem adopta, pentru că nu ne va impune nici un fel de încorsetare. „*Rive-gauche*", într-adevăr, aduce o însușire nouă, și anume proporții îndrăznețe, ducînd, de fapt, forma umerilor, amploarea și lungimea la o exagerare vizibilă, contrastînd cu celelalte două stiluri, s-o recunoaștem, cu mult mai la locul lor. Stilul acesta, pentru excentrice, pentru cele foarte suple, credem noi, este trecător și mai mult ca o notă de accent a modei actuale. Pentru că balonzaidele, ca și mantourile, ca și fustele, sînt toate aparent uriașe, ca niște haine cu 2-3 numere mai mari pe o siluetă normală. Adesea, lărgimea exagerată este atenuată de cordoane, care se înfășoară de 2 ori în jurul taliei sau șoldurilor.

Colorit alburiu, colorit viu și lucios într-o coexistență ideală

Așa cum nici stilurile nu ni s-au părut prea deosebite între ele, ci doar într-o gamă crescîndă a unor idei, și în privința culorilor putem afirma, cu toată siguranța, există o unitate de vederi, elementul acesta, cromatica, aducînd o notă de unitate în moda anului. Se poartă culorile *albului*, iar gama o numesc, simbolic, creatorii de modă ai lumii, „*Alaska*", și aceasta spune tot: albul bătînd în bleu, în roz, în bej. Trebuie să recunoaștem, nuanțele acestea supun industria coloranților la adevărate performanțe. Culorile vii capătă o altă denumire, „*Dallas*", și în această gamă se află roșul purpuriu, albastrul clar, puternic, verdele crud al bradului și galbenul care reintră masiv în modă în vestimentația tuturor sezoanelor anului 1986. De multe ori, cînd veșmintele de bază sînt mai ales în culori stinse, cele din gama „Dallas" apar în accesorii, poșete, pălării, pantofi. Se poartă, de asemenea, dungile de toate felurile, înguste și late, pe verticală și orizontală, se alătură unele lîngă altele cele înguste cu celelalte, iar uneori se combină adevărate benzi, alcătuindu-se o geometrie aparte. Dar rămîn în modă uniurile, de multe ori lucioase, pentru că cele cîteva încercări de a aduce imprimeuri excentrice, de inspirație tropicală în hainele de vară rămîn încă într-o proporție infimă.

În loc de încheiere: impresii pe stradă

Ei da, trec pe stradă cîteva tinere îmbrăcate după moda '86, cu fustele lor lungi pe trupurile de trestie, nelmplinite de ani, și par excentrice și opresc pentru o clipă priviri mirate, uneori critice, surprinse oricum! Ei da, bluzoanele lor, cu mîneci și umeri largi, subliniază prin contrast forma grațioasă a gîtului, nu de balerină, ci de tînără de 20 de ani, iar pieptănăturile, mai exact nepieptănăturile, tunsorile băiețești par atît de armonioase pe chipul luminat de inteligența vie a generației acesteia! Curios, ați observat? tinerele nu mai au pleoapele atinse de verdele sau albastrul creionului de contur, ci doar colorate într-un roz delicat, ca și obrazul lor. De ce? Nu pentru că au renunțat la modă, ci pentru că aceasta este moda, cu farduri discrete, care subliniază ușor trăsăturile lor frumoase. Să le admirăm! Tineretul este primul care ține cadența modei lumii în care trăim!

ANETA POPESCU

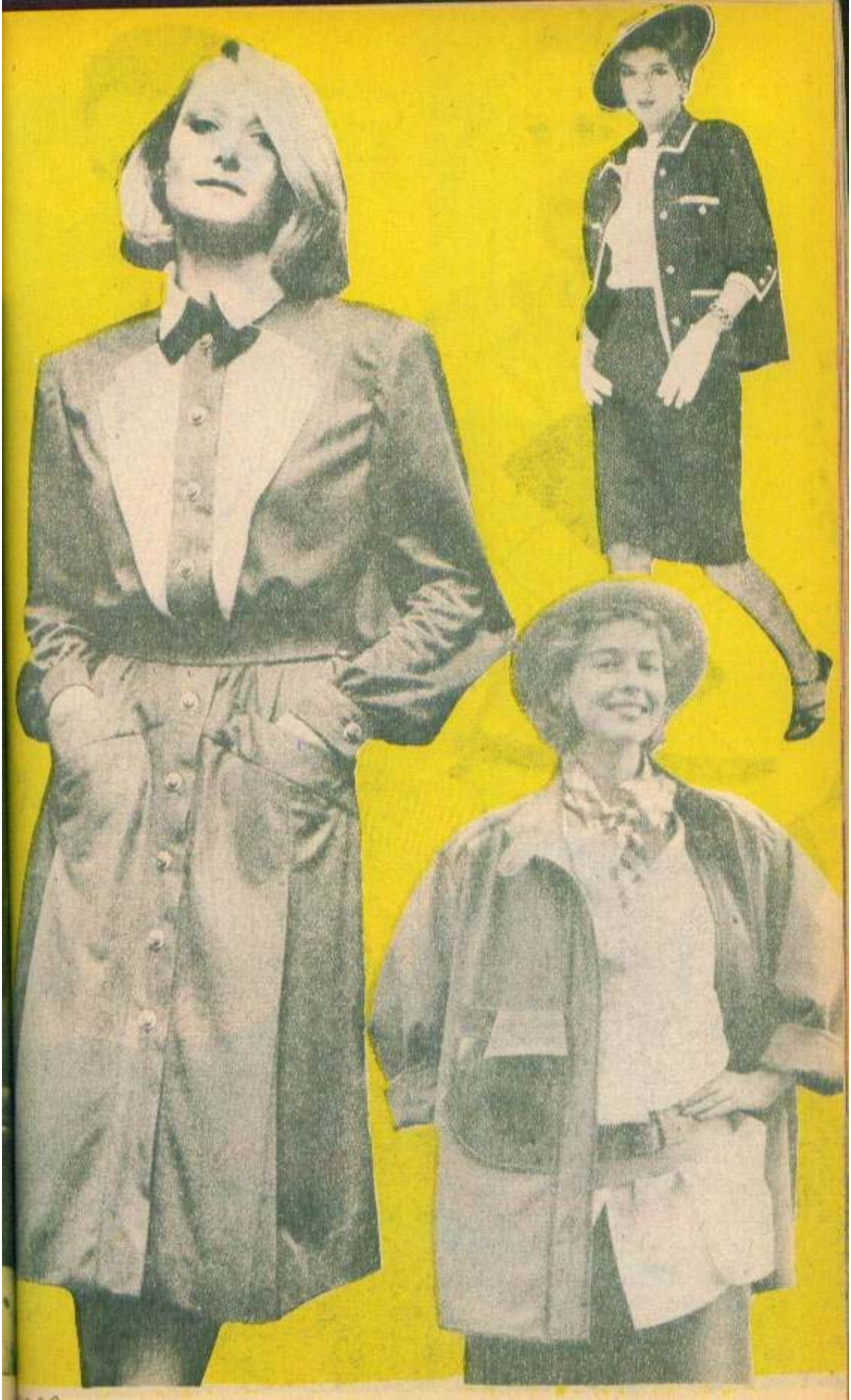

IN PAS CU MODA

Confecții frumoase, trainice, moderne.

Fiecare anotimp și fiecare sezon cu moda și linia sa.

Fiecare femeie și fiecare bărbat cu gustul și opțiunea sa.

Practice, moderne, elegante, tricotajele realizate într-o variată paletă coloristică, de dimensiuni diverse se numără printre lucrurile cele mai agreate din garderoba dv.

Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă invită să vă alegeți din bogatul sortiment de confecții și tricotaje pe care vi-l pun la dispoziție: bluze, rochii, costume, jachete, pulovere, fuste, pantaloni ș.a.

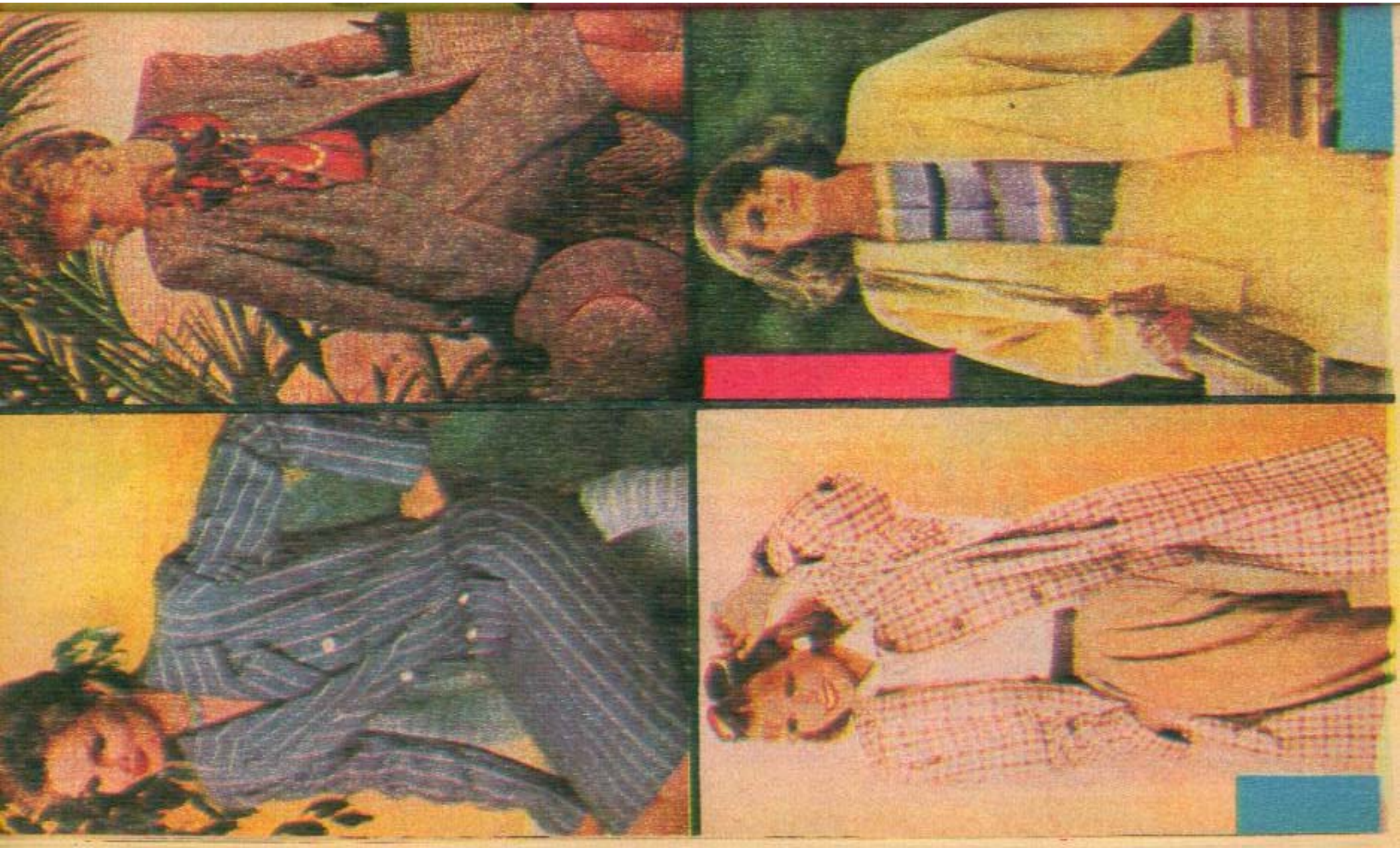

CABINET COSMETIC LA DOMICILIU

FRUMUSEŢEA
cea de toate zilele

Rubrica noastră își are ca punct de pornire întrebările, nedumeririle și chiar răspunsurile selectate din cele peste 3 000 de scrisori primite la concursul-test organizat de revista noastră în colaborare cu Întreprinderea „Miraj". Ne-a impresionat plăcut faptul că aproape toate cele ce ne-au scris nu numai că folosesc produse cosmetice, ci sînt în genere la curent cu noutățile în acest domeniu. Alături de răspunsurile trimise, autoarele au comentat o serie de reguli privind îngrijirea tenului, a corpului, împărtășindu-ne propria lor experiență, experiență în unele cazuri cu o serie de hibe care dăunează mult îngrijirii frumuseții noastre.

DAȚI CU CREMĂ, DAR ȘTIȚI SĂ O FACEȚI CORECT?

Înainte de a atinge fața, obligatoriu trebuie să vă spălați pe mîini; după aceea vă demachiați. Pudra, rujul, nmeiul se îndepărtează, cum mai toate dintre noi o știm, cu un „lapte" sau cu o cremă grasă, care întinse pe față le dizolvă. După cîteva minute, cel puțin 5, deși dacă aveți răbdare e mai bine să lăsați demachiantul pe față 15 minute, ștergeți ușor fără a masa. „Laptele", crema trebuie să dizolve impurităților fără a intra în piele. Demachierea este absolut obligatorie, chiar dacă vă fardați discret sau chiar dacă nu vă fardați, pentru că prin aceasta se îndepărtează praful și secrețiile pielii — transpirație, grăsime — depuse în timpul zilei. Abia după aceea vă spălați. Cele tinere, cu tenul gras, cu apă și săpun moale, celelalte — la orice vîrstă, începînd de la 25 de ani — doar cu multă apă. E bine să vă reamintiți că un produs cosmetic de neînlocuit îl constituie apa de ploaie sau cea de izvor. De asemenea, dacă timpul vă permite, spălați fața cu apă fiartă și răcită, mai puțin „tare" decît cea de la robinet. Rețineți: numai pînă la 25 de ani se recomandă spălarea feței cu apă caldă. După acest prag de vîrstă, obligatoriu folosiți apa călduță, bineînțeles dacă tenul nu este gras, pentru că apa caldă usucă tenul și așa predispus cu vîrsta la deshidratare. După spălare nu vă ștergeți fața, ci „uscați-o", apăsînd ușor prosopul cu ambele mîini. În același mod se spală și se șterge și gîtul. Și încă un sfat: o dată pe săptămînă și în timpul verii de două ori, dacă nu folosiți cremă peeling „Dermin" pentru a curăța pielea de stratul de celule moarte, spălați-vă pe față și pe gît cu o periuță moale astfel: tenul umezit sau săpunit, dacă tenul este gras, frecați-i circular cu o periuță moale, dar ușor, fără a răni pielea. În timpul acestei operații, periuța trebuie clătită de multe ori. Mișcările pornesc totdeauna din centru spre exterior. În acest fel se curăță foarte bine pielea și se efectuează și un masaj ușor. Crema se aplică înaintea uscării complete a pielii, cu degetele mijlocii ale fiecărei mîini, întinzînd-o pe întreaga suprafață a feței și gîtului. Mișcările simultane ale ambelor mîini au ca punct de plecare axa longitudinală a feței — și gîtului — și se îndreaptă spre exterior. Se începe cu fruntea, urmînd apoi obrajii, ochii și în final gîtul (mișcările sînt în acest caz de sus în jos). Aplicarea cremei și apăsarea degetelor spre a o impregna reprezintă un fel de masaj, singurul pe care e bine să-l efectuați dumneavoastră. Sfatul nostru este să nu recurgeți la automasaj decît dacă sînteți sigură că nu comiteți greșeli, mișcările necorecte avînd consecințe nepăcute, între care căderea mușchilor. Așadar, este suficient să folosiți cremele nutritive și să accelerați circulația sanguină prin apăsarea și lovirea ușoară a pielii. Deoarece primele semne de îmbătrînire sînt ridurile din jurul ochilor, vă sfătuim să îngrijiți această parte a chipului în mod deosebit. Se aplică deci crema nutritivă în cantitate mai mare sau cremele speciale pentru ochi, mai bogate în grăsimi și substanțe nutritive, tocmai pentru a menține tinerețea acestei porțiuni de piele extrem de sensibilă. Aplicați crema cu aceleași degete — mijlocii —, care au o forță relativ mai mică comparativ cu celelalte. Bineînțeles ochii sînt închiși, mușchii relaxați. Se începe cu extremitatea ochilor, continuîndu-se cu pleoapa inferioară, în direcția nasului, trecîndu-se apoi la cea superioară, revenind în final la punctul de plecare. Extremitățile ochilor, unde se formează „laba gîștii", se masează mai mult. La sfîrșit se apasă energic pleoapele cu trei degete, care se desprind apoi brusc, fără a aluneca pe suprafața pielii.

Zona bărbiei, alt punct vulnerabil, se masează prin „lovire", cu dosul mîinii stîngi în partea dreaptă și cel al mîinii drepte în partea stîngă. Rostul acestei mișcări este de a împiedica formarea bărbiei duble, activizînd circulația.

Alegeți crema potrivită tipului dv. de ten și, cu riscul de a ne repeta, amintiți-vă: cremele de zi sînt hidratante, cele de noapte nutritive. În cazul unor tenuri foarte uscate, folosiți chiar și ziua cremă nutritivă, măcar în jurul ochilor.

PISTRUII POT FI UN „ATU" AL FRUMUSEȚII DV.

Sînt impresionante scrisorile — unele cu adevărat patetice — ale tinerelor care vor să scape de... pistrui. Ele recurg la cele mai diverse preparate și metode neobișnuite, al căror efect este înlăturarea superficială, temporară a pistruilor și, cu siguranță, distrugerea uneori ireversibilă a calității tenului prin ridare prematură. Vă repetăm, cremele pe bază de bismut sau mercur sînt scoase din rețetarele cosmetice actuale, fiind depășite și socotite cu adevărat periculoase pentru ten. Deci, acceptați-vă pistruii așa cum acceptați că sînteți blondă sau brună, cu ochii albaștri sau căprui. Pistruii se află în straturile adînci ale epidermei și nu pot fi înlăturați. Așadar, nu-i ascundeți, ci lăsați-i să se vadă, transformîndu-i într-un „atu" al frumuseții dv.! Eventual, estompați-i prin fardare, dar nu prea abundentă, pentru a părea „mascată" și nu uitați, pielea trebuie lăsată și ea să respire... Îngrijirea obra-

zului cu pistrui trebuie să înceapă prin a vă schimba modul de gîndire asupra frumuseții unui chip cu pistrui. Cine ce să fie apreciat ca frumos doar un ten imaculat și nu și unul pistruiat? Frumusețea modernă lasă să se vadă tot ce e natural, ba chiar dă relief și prin această strălucire unui chip devenit mai aparte prin pistrui.

SĂ NE FARDĂM, DAR CÎT?

Normal, vara mai puțin, pudra trebuind să fie folosită mult mai puțin, poate doar pentru a atenua strălucirea nasului și a bărbiei, de obicei mai grase, în rest pur și simplu se trece puful pe față. În celelalte anotimpuri, peste un strat de cremă, pudra devine protectoarea tenului. Subliniem, întîi un strat de cremă, pentru că altfel usucă în mod excesiv pielea feței și a gîtului. Firește, demachierea se face cel puțin de două ori pe zi. Buzele, de asemenea, e bine uneori să rămînă nedate cu ruj, ci doar cu un strat de cremă. Folosirea permanentă a rujului le decolorează. Cît despre pleoape se colorează cu farduri speciale, foarte discrete pentru toată ziua, în nuanțe de roz și gri în ultimele sezoane. În schimb, se fardează constant pomeții, pentru că aceasta este cel mai bun mijloc de a colora o figură, și accentul acesta este mai vizibil chiar decît rujul buzelor. După noi cel mai necesar. Conturul ochilor se face cu creioane colorate în maron, bleumarin, gri și mai puțin negru. Atenție în numele acelorași reveniri la o frumusețe cît mai firească se epilează, mai puțin sprîncenele, este dar moda sprîncenatelor. Cît despre lacurile de pe unghii, ale mîinilor și picioarelor, recomandările sînt destul de clare. Moda actuală înseamnă să lăcuim unghiile de la picioare, recomandîndu-ne ca pe cele de la mîini să le lăsăm perioade întregi nelăcuite, spre a se regenera. Rujurile e bine să fie grase, pentru a nu irita buzele sau în mod obișnuit să fie aplicate după ce s-a dat întîi cu „strugurel". În privința coloritului alegeți singură, dar nu vă opriți la cele prea stridente, fie foarte deschise sau foarte închise. Se poartă nuanțe „carnale", adică tot culori apropiate de cele naturale, cu rostul de a învioră și nu de a accentua pînă la stridență.

AVEȚI O ȚINUTĂ CORECTĂ?

Este de mirare, dar cele mai multe dintre scrisorile care ne sosesc azi și simplu la redacție nu pomenesc deloc despre îngrijirea siluetei. Cele mai multe dintre femei se îngrijorează la orice rid apărut pe față, la căderea părului, dar nu pomenesc nimic despre acele semne de bătrînețe care nu înseamnă doar depășirea greutății, ci în primul rînd ținuta noastră. Poate ne repetăm, dar controlați-vă: capul drept — nici aplecat, nici lăsat pe spate —, pieptul înainte, spatele drept — curbura spatelui diminuați-o pe cît se poate —, abdomenul „supt", genunchii întinși — multe dintre noi nu numai că stau, dar și merg cu genunchii ușor îndoiți, crezînd că acesta e un semn de mers modern.

Este deosebit de important nu numai să stați o vreme în această poziție, ci să vă supravegheați ținuta toată viața începînd din adolescență. Mai mult, v-ați gîndit că atunci cînd vă aflați în parc, pe stradă, uneori chiar în autobuz sau la locul de muncă, încercarea de a păstra o ținută corectă contribuie la întărirea mușchilor, a gîtului, spatelui, abdomenului? Încercați să practicați acest mod de a vă menține frumoasă toată viața.

CÎTEVA EXERCIȚII CARE TREBUIE SĂ DEVINĂ DEPRINDERI

Baia, dușul sînt deprinderi ale fiecăruia dintre noi. Cu o lufa cumpărată de la „Plafar" sau cu o perie moale, masați întregul corp cu mișcări circulare, începînd de la degetele picioarelor, continuînd în sus. În final, împrospătați-vă pe tot corpul cu un duș călduț, după care frictionați-vă energic cu un prosop aspru. De asemenea, ungeți brațele și picioarele cu „lapte" sau cu o cremă nutritivă. Nu vă grăbiți să spuneți: dar aceasta o știe toată lumea. Cînd aceste frictionări vor deveni un obicei diurn, veți da seama ce forțe noi veți căpăta, cîtă energie în plus veți avea. Atenție, sînul nu se masează, se spală eventual cu apă rece. Oricum, dacă vă spălați doar pînă la briu, în chiuveta sau în lighean nu ezitați să vă împrospătați cu apă rece. Apa caldă se folosește numai pentru spălarea de la mijloc în jos. Pe vreme călduroasă, corpul poate să rămînă ud, astfel încît pielea să se hidrateze absorbind picăturile de apă. În zilele friguroase, frictionările se execută energic și continuu, pînă la apariția senzației de căldură. Să ne întoarcem o clipă la pielea feței cu excepția timpului friguros, cînd obrazul nu va fi lăsat să se zvînte, în celelalte anotimpuri obrazul va fi lăsat umed, ba chiar de cîteva ori pe zi va fi umezit cu apă, ceai de mușețel sau din alte plante. Și încă un sfat. Cînd plouă, chiar dacă vă acoperiți părul, lăsați picăturile să vă pătrundă în pielea feței. E un tratament miraculos al tenului.

ANETA POPESCU

● NE-AM INFORMAT PENTRU DV: ● CE VOM GĂSI ÎN

CONSERVE...

● Ciuperci pentru gust. Pleurotus, conservate în apă prin sterilizare inaltă ● Ciurbă de ciuperci dublu concentrată, în borcane de cîte 420 ml ● Marinată de ciuperci ce se poate consuma drept salată lîngă rasoluri și fripturi, precum și zacuscă de ciuperci ● Mazăre zaharată cu carote și cartofi, excelentă în alimentația convalescenților ● Bame sultanine conservate în apă simplă sau în suc de roșii ● Dovlecei în floare în suc de roșii ● Carne de vită cu fasole verde, în sos fără rîntaș, un produs indicat celor ce au suferit de hepatită sau boli colecistice ● Sauerbraten — o friptură din carne de vită cu sos pe bază de smîntînă ● Pastă de ardei sapia dulce, plăcută la gust ● Praz gătit cu sos de roșii fără rîntaș.

...dietetice

● Dovlecei în floare conservați în apă ● Ghiveci în bulion pentru diabetici ● Dovlecei în cibi cu orez ● Tomate umplute cu orez ● Zacuscă de legume cu nonopidă ● Piure de fasole verde cu pastă de tomate ● Pikles — gogoșari tăiați, conservați în acid lactic ● Supă cremă de dovlecei sau de telină.

...pentru copii

● O varietate de creme din fructe și legume, realizate complet fără conservant, numai prin sterilizare inaltă și închise pe sistem ermetic Omnis ● Astfel, pentru copii vor apărea în continuare: cremă de gulii, de pieraici, de mere ● Cremă de cartofi cu carne de mînzat ● Piure de spănac cu orez ● Piure de mere cu griș ● Piure de orez cu carne de pasăre ● Cremă de fasole verde.

ARTICOLE DE UZ GOSPODĂRESC

● **Capace.** A apărut un nou tip de inox, cu diferite diametre. Spre deosebire de cele obișnuite, acestea sînt prevăzute cu orificii ce permit ieșirea aburului. Avantaje: mîncarea fierbe mai repede, fără să dea în foc, și în plus folosește mai puțin combustibil.

● **Coloranți pentru zugrăveli.** Și pentru că tot am vorbit de zugrăvit, amintim acest colorant concentrat prezentat în sticluțe de 50 g. Am fost asigurate că o singură lingurită e suficientă pentru a colora pereții unei încăperi întregi.

● **Aragaz de voiaj:** e vorba de un sortiment nou, cu buteli de 2 kg, deci cu o perioadă de utilizare mai lungă.

● **Pentru mutat mobilă.** Interesant, și mai ales ușor de manevrat și de către femei, e acest dispozitiv de mutat piesele de mobilier, chiar și mai grele, dintr-o cameră în alta, cînd zugrăviți sau cînd faceți pur și simplu desprăfuire generală.

● **Și altfel de capace,** de plastic, pentru orice fel de borcane; utile după ce ai deschis și folosit doar o parte din conținutul lor, sau pentru propriile conserve.

● **O cheie yale** cu semnal acustic pentru avertizarea celui din casă. Și pentru speriat hoții.

● **Un chit** (prezentat sub forma unei sfori) pentru etanșeizarea ferestrelor, ușilor, a despărțiturilor dintre cada de baie și faianță. Nu se întărește, sîntem asigurați.

● **Un frigider de voiaj** cu putere de răcire garantată

24—30 de ore. În plus, se și pliază cînd nu e folosit.

● În loc de cubulețe de gheață puteți folosi mici *sfere refrigeratoare*, adică niște sfere umplute cu un lichid refrigerator care se pun direct în pahar. Avantaj: nu mai diluează concentrația băuturii.

● **Suporturi metalice pentru sticle**, de 40 sau 100 de sticle (goale sau pline), pentru cămară.

● **Un grătar pliant pentru tripi** carnea destinată week-end-urilor sau ieșirilor la iarbă verde. Avantaj: fiind pliant, se poate strînge ca o valijoară, fără a ocupa mult loc în portbagaj.

● **Un șezlong de plajă**, pliant și el. Se poate aduna tot într-un sac de mină.

● **Mobilier demontabil pentru grădină.** De reținut că e dintr-un plastic foarte ușor, și la transportat și montat.

● **Cărucior pliant pentru transportat bagaje.** Apărut mai de mult pe piață, credem că merită totuși popularizat celor care nu-l cunosc încă, pentru avantajele sale. Hamalul nu mai e indispensabil, transportul fiind foarte lesnicios și pentru bătrîni sau cei lipsiți de forță fizică. Ușor de purtat (pliabil), se poate atașa la curea de siguranță de la valiză cînd nu-l folosim.

● **Cărucior pliabil pentru plajă.** Un nou tip, îmbunătățit, mai ieftin și mai ușor de manevrat. Cu precizarea că se poate folosi la el orice sacoșă, și nu una anume.

● **O lanternă port-cheie**, destinată ca în caz de pană de curent pe casa scărilor să poți lumina broasca ușii pe care vrei s-o deschizi.

● **Un container pentru zarzavaturi** de pus în cămară. Ingenios conceput din m.r.r.-uri, el poate păstra pînă la 5—7 kg de zarzavaturi în condiții igienice, de aerisire.

NOUTĂȚI COSMETICE

● **Sanopil** este denumirea sub care au apărut două creme: una pentru îngrijirea unghiilor care se rup și cu tendință de exfoliere, în special în urma folosirii detergenților, și una pentru îngrijirea călcîielor „crăpate", diminuînd țesutul cornos. Ambele sînt comod de folosit, prin simpla aplicare în strat subțire. Crema pentru unghii se aplică pe vîrful degetelor și pe unghii, masîndu-se ușor. Pentru călcîie se întinde în strat subțire, fără a masa. Specialiștii recomandă ca aceasta din urmă cremă să se întindă pe toată talpa, pe degetele picioarelor și chiar pe unghii. Adesea acest produs contribuie la înlăturarea unor mirosuri. Crema se lasă pe picioare 10 minute, după care se poate încălța pantoful.

● **Parfumurile**, sortiment de hîzlă și „Mirajului", aflăm, urmează linia modei în lume, căci fără discuție există o modă a parfumurilor: parfumuri de toaletă pentru zi, mai puțin persistente și cu mirosuri mai ușoare, și cele pentru seară sau ocazii, parfumurile propriu-zise. **„Miss Ollila"**, premiat cu aur recent la Bratislava, **„Daila"** și **„Veronica"** sînt cele mai noi produse apărute în variantele descrise mai sus.

● **Coafurile** de seară sînt mai sofisticate, și pentru reușita lor „Mirajul" a conceput fixativ cu reflexe colorante: aurliu, argintiu, mov. Ele dau o notă festivă, accentuînd eleganța rochiilor. Aceste fixative se îndepărtează ușor prin simpla periere a părului, așa încît sînt comode la folosit.

● Trebuie semnalată o gamă dintre cele mai valoroase pentru îngrijirea și regenerarea tuturor tipurilor de ten, dar mai ales a celor îmbătrînite și obosite: gama **„Acanthe"**, care are la bază apilarnilul o substanță biologică activă care conduce la activizarea circulației și mai ales la regenerarea țesuturilor.

● Interesantă preocuparea „Mirajului" de a pregăti gama **„Acanthe"** ca și **„Bellatrix"**-ul și **„Pell Amar"**-ul în formule a două. De fapt ce reprezintă formula a doua? Atunci cînd veți găsi această specificație pe un produs, trebuie să știți că substanța de bază, păstrîndu-și principiul activ, este potențată cu noi componente, așa încît valoarea cremei, a produsului în general crește substanțial, deși denumirea lui este aceeași, calitativ este unul nou.

„Acanthe", ambalată într-o cașetă modernă, cuprinde: cremă de zi (și e bine să știți că o cremă de zi este totdeauna hidratantă), cremă de noapte (întotdeauna mai grasă, nutritivă) și cremă pentru ochi.

● **„Perlele"** de baie, bobițele acestea care parfumează apa în care se face baie, sînt o altă noutate. Pentru început se produc cele cu mirosul parfumului „Mary Gilbert".

● **Caseta „Miraj"** este o altă surpriză lansată pe piață de către întreprinderea cu același nume, în care se îmbină spiritul practic cu moda cea mai nouă, și iată de ce: în cașetă vă aflați o oglindă și o pereche de ciorapi în aceeași culoare (mov, roz, roșu, bleu) și două farduri de pleoape asortate. Într-o singură cașetă deci se află un adevărat secret și eleganței, pentru că aceste articole, știți de asortate între ele, pot da întotdeauna de ultimă modă unei vechi toalete, într-o linie clasică.

● **„Boicil" — cremă de mîini.** Dat fiind calitățile deosebite ale plantei helleborus, cea de la care a pornit dr Boicil în descoperirea și realizarea medicamentului său de succes, l-a determinat pe cosmeticieni să largească gama produselor, avînd ca bază această substanță activă, cu o cremă de mîini (generală), avînd cu efecte pe lîngă cel antireumatic și unul tonifiant, regenerator, relaxant.

● **O nouă cașetă de produse „Riposta"**, cuprinzînd o emulsie pentru mîini, fond de ten, săpunuri de toaletă. Superioritatea lor față de produsele similare existente deja pe piață, ne spun producătorii (întreprinderea „Nivea"-Brașov), constă în conținutul de extracte de plante, care conferă produsului efecte regeneratoare și antiseptice. În prezentare, o cașetă (un frumos cadou) ce va conține lapte demachiant și o cremă-antirid și alta tonifiantă.

● **Noi deo-parfumuri** — cu mirosuri mai rafinate, pe linia celor de succes pe piață mondială, cu o persistență mai îndelungată: Farmec-club (masculin); Farmec-romantic (feminin); Farmec-sport; Farmec-16 (tineresc). Se pare că ultimul va fi cel mai căutat.

● **Noi produse pentru plajă** — tot cu extract de plante cu efecte, pe lîngă cele de protejare (ecranare), altele de regenerare în profunzime a pielii.

ORDINEA, secretul confortului de acasă

Ordinea într-o locuință, oriunde ar fi ea situată, indiferent de mărimea ei, este un lucru fundamental. Casa, oaza noastră de liniște și de tihnă, trebuie să ne ofere condițiile unei odihne reconfortante, cu ambianța ei, după care să ne fie dor întotdeauna!

Bătrînele noastre spuneau că dacă vrei să vii cu bucurie acasă trebuie să o lași în ordine, așa cum ai dori s-o găsești. Este greu, este ușor să fii ordonat în tot ceea ce faci? Poate da, poate nu. Sînt deprinderi care se învață dintotdeauna și fără de care unii nu pot trăi.

Ne adresăm în special tinerilor care se mută în locuința nouă. Obișnuiți-vă să vă debarasați de lucrurile inutile. Nu le aruncați, valorificați-le, transformați-le, oferiți-le celor care au locuințe tip gospodării individuale, cu spații largi.

În locuința dv. din bloc nu sufocați spațiul cu mobile inutile, printre care să vă fie greu să vă strecurați. Mobilele noi, modulate, cu sertare și dulapuri adînci, sînt excelente. În șifonier, în dulapul din perete care îndeplinește acest rol, încercați o inovație. Montați bare de suspensie pe adîncimea dulapului, așezînd hainele pe dimensiuni. Dați o singură destinație fiecărui raft: separat raftul cu cămăși, raftul cu lenjerie de corp, de pat, cu prosoape și fețe de masă. Rochiile fine, nesifonabile, păstrați-le în pungi perforate, iar celelalte puse pe umerașe în huse din tifon.

Rezervați un loc special batistelor, ciorapilor. Pe partea interioară a ușilor puneți suspendate cravatele. Întotdeauna îmbrăcămintea de sezon este așezată la îndemînă, cealaltă la păstrare.

Aceeași ordine și în camera de zi, în bibliotecă, în colțul dv. de tricotat, de scris. Pe suporturi speciale, ferite de praf, stau discurile, casetele, clasificate, numerotate, pentru care ați întocmit o fișă specială. Preferați o masă pliantă, care se poate păstra neocupînd spațiu mult. În rest, măsuțe pentru cafea, pentru micul dejun, cît mai aproape de fotolii și scaune. În camera de baie, igiena în primul rînd. La îndemînă prosoape, halate speciale, lenjerie intimă, produse dezinfectante și de toaletă.

Bucătăria și cămara, aceste zone de lucru ale gospodinei, în ordinea cea mai desăvîrșită. Pe rafturi la îndemînă, după înălțime, perfect vizibile, pahare, cești, farfurioare. În dulapuri suspendate, toate serviciile de cafea, de ceai, de vin, de lichior. Cele mai grele și mai înalte jos, cele mai mici sus.

Pe un suport special, deasupra chiuvetei, crătiți și tigăi suspendate pe un suport. În masca de chiuvetă, mătura, fărașul, detergenții și — mereu curată — găleata pentru gunoi.

Folosiți toate spațiile de depozitare și nu mutați obiectele de care vă serviți în mod curent: să fie la îndemînă și la vedere. Puneți crătițile după mărimi. Grupați pe cît posibil după utilizarea lor obiectele. Astfel: uleiul, oțetul și condimentele, cești de ceai, ceaiul și zahărul. După folosire puneți imediat obiectul respectiv la locul său. Fixați pentru unele obiecte locuri bine stabilite: aspirator, fier de călcat, mașină de cusut.

Vegheați ca în locuința dv. totul să fie funcțional. Puneți magneți de închidere la ușile dulapurilor, asigurați ventilația continuă în bucătărie, baie, cămară etc.

Ordinea, îmbinată cu starea de igienă și curățenie perfectă, iată ce stă la baza confortului, intimității și ospitalității locuinței dv.

SMARANDA SBURLAN

Colțul de călcat

Călcatul rufelor, această operație deloc ușoară, își are ordinea ei bine stabilită și în ceea ce privește păstrarea ustensilelor necesare. Pe partea interioară a ușii de la debara montați cîteva suporturi speciale, gen grătar, în care să aveți oricînd la îndemînă soluțiile pentru apretat, cîrpa peste care călcați tricoturile și lenjeria fină, pulverizatorul, mînecarul etc. Un suport special va susține fierul de călcat. Noile tipuri de scîndură de călcat, existente în magazine, care se pliază, se pot așeza perfect pe aceeași ușă a debaralei. Iată, așadar, că așezîndu-vă la călcat rufe, totul vă stă la îndemînă, în ordine, pe o singură ușă.

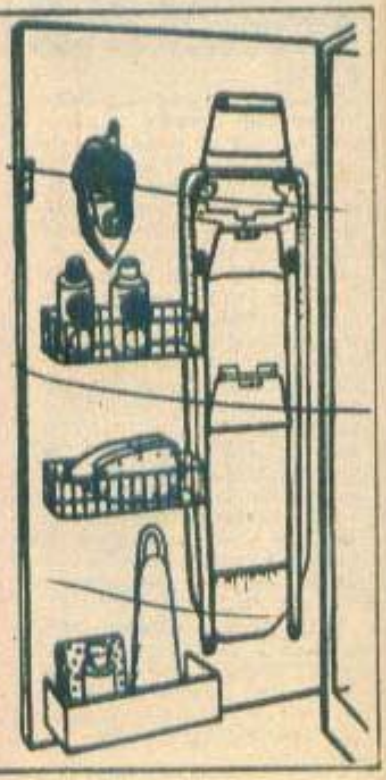

Totul în același loc

Aspiratorul, cu toate piesele sale, mătura, periile, bătătorul de covoare, într-un cuvînt ustensilele electrice și casnice de desprăfuit locuința, trebuie să fie ținute foarte curate și în ordine. În același loc de depozitare. într-un colț al unei încăperi (hol, balcon, debara), un dulap cu doi pereți și ușă curbată, care odată închisă nu este decît o mobilă deloc incomodă. În interior însă, pe suportul pereților dulapului, curate, în ordine, întotdeauna aceste atît de necesare obiecte de ajutor în asigurarea curățeniei și igienei locuinței noastre.

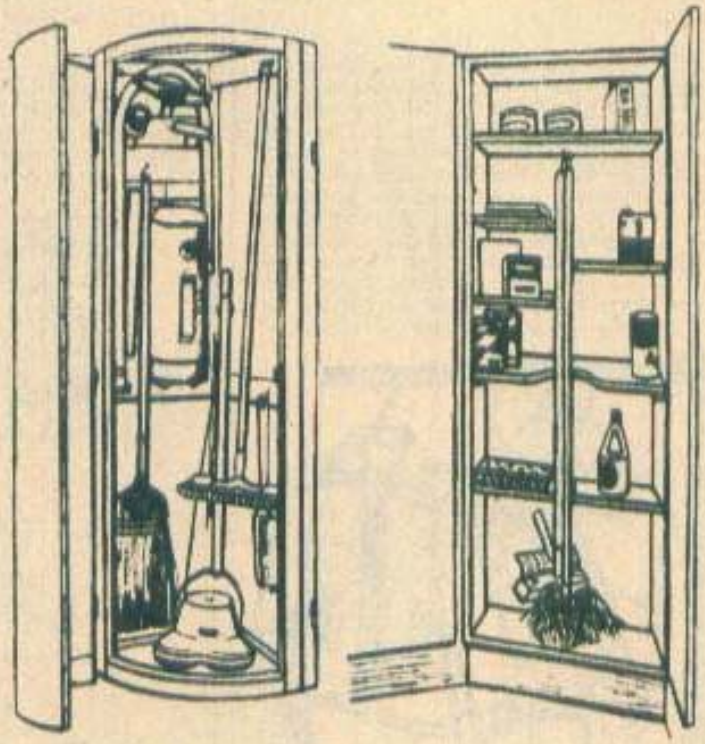

Jucăriile la îndemînă

Pentru copii, bucuria de a-și lua singuri jucăria de pe raft este fără de margini. Găsiți-le deci un loc anume de depozitare: celor foarte mici, de 2—3 ani, puneți-le jucăriile într-un paner, un coș de răchită etc., într-un colț al camerei, oricum acestea să le fie aproape și mereu la îndemînă.

Pentru cei mai mărișori (4—8 ani), păpușile, vaporașele, mașinuțele pot sta pe raftul de jos al bibliotecii sau într-unul din sertarele acesteia.

Obișnuiți-i oricum pe cei mici ca întotdeauna să-și facă ordine în colțul de păstrare a jucăriilor, să le țină curate, eventual să le repare pe cele care pot. Vor fi deprinderi de mare valoare în anii de școală, care se vor instaura pentru totdeauna în comportamentul lor.

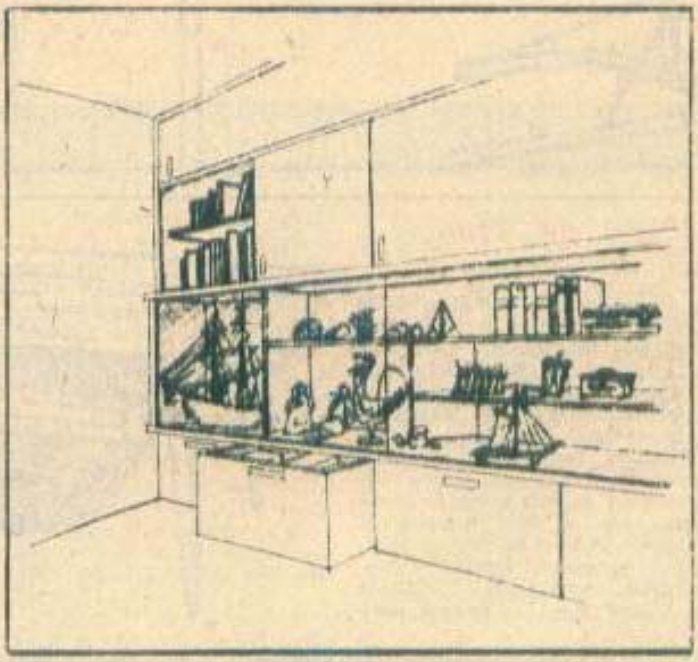

Cuierul pliant

Un cuier practic, din metal, ușor de realizat din țevi ce se pot strînge unele în altele, este foarte util în fiecare casă. După cum doriți să așezați haine mai mici sau mai mari, cuierul se deschide pe jumătate sau întreg. Foarte util este un asemenea cuier cînd trebuie să așezați hainele la aerisit afară sau în balcon. De asemenea, cînd călcați rufe, puneți-le pe umeraș suspendate pe acest cuier, la aerisit, în cîteva ore, aburul din fibre dispare complet. Dar nu numai atît: pe același cuier pliant se pot așeza cîteva umerase cu cămăși, rochii, bluze și chiar prosoape la uscat.

Unde țineți prosoapele?

În bucătărie, în camera de baie, pe balcon, cîteva sugestii de dispozitive pentru prosoape (le puteți construi și singuri). Prinse suspendat, șervețele sînt rapid uscate. Suporturile sînt reglabile sau sînt montate în așa fel încît să nu fie incomode.

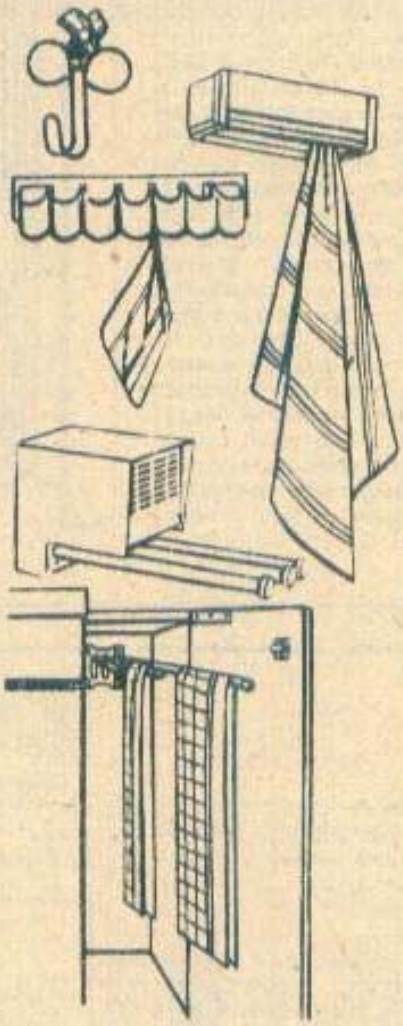

Masa de croit și de lucru

Pe un cadru obișnuit, o veche masă care are o parte din suprafață rabatabilă, astfel ca atunci cînd stă strînsă să ocupe cît mai puțin loc. Sub sertarul obișnuit, în care se păstrează ustensilele necesare pentru croitorie (ațe, ace, foarfece, centimetru, aparatul pentru brodat etc.) se montează pe două șipci un alt mic depozit, și anume cel care va păstra ustensilele necesare tricotatului (fire, andrelă, croșetă etc.). Cînd este deschisă, masa poate servi pentru croit.

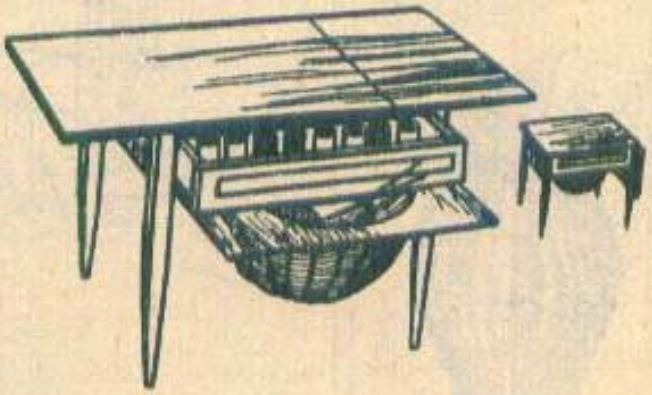

GHID CULINAR

REŢETE GASTRONOMICE

DIN EXPERIENŢA GOSPODINELOR:

Aperitive

• CU PARIZER: **300 g de parizer tăiat în cuburi mici, 300 g de caşcaval tăiat mărunt, 6 ouă, 4 linguri de făină, 100 g de unt.**

Frecaţi gălbenuşurile cu untul, adăugaţi făina, iar la sfîrşit albuşurile bătute spumă. Faceţi un aluat în care adăugaţi cubuleţele de parizer şi caşcaval. Puneţi aluatul într-o tavă (de preferinţă de chec) unsă în prealabil cu unt şi tapetată cu făină. Atenţie, nu umpleţi tava prea tare, deoarece aluatul creşte la copt.

• DIN PEŞTE AFUMAT: Curăţaţi peştele de piele şi scoateţi-i şira spinării. Fierbeţi cîţiva cartofi în coajă, lăsaţi-i să se răcească, apoi curăţaţi-i. Tăiaţi o ceapă potrivită (solzişori), combinaţi-o cu peştele şi cu cartofii. După gust mai puteţi adăuga: măsline, ouă fierte tari, lămîie sau castraveţi muraţi.

• CU CIUPERCI: **150 g de unt, 50 g de caşcaval, 250 g de ciuperci, o ceapă, 2 linguri de ulei, o foaie de dafin, 2 linguri zeamă de lămîie, vin sau oţet, piper, mărar, pătrunjel, sare.**

Spălaţi bine ciupercile şi tăiaţi-le mărunt. Tocaţi ceapa şi auriţi-o uşor în ulei, adăugaţi apoi ciupercile, foaia de dafin, zeama de lămîie sau 50 ml vin alb sau o linguriţă de oţet, piper şi sare. Lăsaţi vasul la foc mic, acoperit, să fiarbă 30 de minute, pînă scade toată apa. Cînd luaţi vasul la o parte puneţi verdeaţa tocată şi cînd compoziţia s-a răcit puneţi untul frecat. Potriviţi de sare şi cu pasta bine omogenizată ungeţi tartinele. Deasupra radeţi caşcaval.

• DIN BRÎNZĂ DULCE: **1/2 kg brînză de vaci, 150 ml de smîntînă, chimen şi ceapă.**

Aveţi grijă ca brînza şi smîntîna să fie cît mai proaspete. Într-un castron, combinaţi-le bine, puneţi o linguriţa cu vîrf de ceapă rasă sau ceapă verde tocată fin, o linguriţă de chimen măcinat iş

sare după gust. Dacă vă place, puteți pune și o linguriță pastă de ardei kapia (preparatul va avea culoarea roz). Ungeți tartinele și aromați-le cu măsline.

• CHIFTELE DE PEȘTE: **250—300 g de pește (carnea i s-a scos șira spinării și oasele mai mari) cod, stavrid merluciu, 2 felii de pîine, 2 ouă, 2 linguri brînză rasă, 2 linguri de făină, 100 ml de ulei, sare, piper.**

Tocați peștele mărunt. Adăugați pîinea mulată în apă și stoarsă bine, ouăle, brînza rasă, sarea și piperul. Amestecați bine totul. Faceți chiftele mici, rotunde, dați-le prin făină și prăjiți-le în ulei fierbinte.

• OUĂ UMPLUTE CU PASTĂ DE PEȘTE: **6 ouă, 50 g de unt, o linguriță pastă de pește (din comerț), piper.**

Fierbeți ouăle tari. După răcire, curățați-le și tăiați-le pe lung. Gălbenușurile, zdrobite amestecați-le cu untul și pasta de pește, cît mai omogen. Umpleți albușurile. Ouăle sînt mai aspectuoase dacă le așezați pe foi de salată verde.

• SUFLE. Se poate face cu: **conopidă, mazăre nouă, fasole verde, ciuperci, 4 ouă, 70 g de unt sau margarină, 2 linguri de făină, sare și piper și 400 ml de lapte.**

Puneți zarzavatul (legumă) la fiert în apă cu sare. Separat, într-o cratiță, puneți untul la topit. Adăugați făina, stingeți cu lapte (ca la sosul alb). Luați la o parte să se răcească. Încorporați gălbenușurile pe rînd, legumă respectivă fiartă și bine scursă, iar în final albușurile bătute spumă. Ungeți o formă rezistentă la foc cu unt, puneți compoziția și dați la cuptor. Cînd s-a rumenit presărați cubulețele de unt și opriți focul, dar mai lăsați puțin în cuptor. Serviți fierbinte.

• PEȘTE LA CUPTOR: **1,5 kg pește oceanic (cod, stavrid), 3 linguri de ulei, 2 linguri de oțet, sare, piper, pătrunjel verde tocat.**

Curățați peștele, spălați-l și dați-i puțină sare. Lăsați-l 1/2 oră să pătrundă sarea. Într-o tavă puneți cîteva linguri de ulei, așezați peștele și dați la cuptor la foc mijlociu. Din cînd în cînd ungeți peștele cu uleiul din tavă. Cînd este gata, așezați-l pe un platou. Turnați oțetul în tavă, combinați-l cu sosul rămas, puneți pătrunjel verde tocat și potriviți de sare și piper. Turnați peste peștele de pe platou și serviți-l rece.

• RULADĂ CU PATE DE FICAT, PIURE DE SPANAC, CIUPERCI: **6 ouă, 5 linguri cu vîrf de făină, 1/2 l de lapte, 1/2 pachet de margarină.**

Topiți margarina fără să o încălziți, adăugați toată făina odată, apoi laptele. Lăsați pe foc potrivit pînă devine o compoziție mai legată. Luați vasul la o parte, lăsați să se răcească și adăugați ouăle pe rînd, amestecînd mereu pentru a se încorpora omogen. Ungeți o tavă (de friptură), smălțuită, cu puțină margarină în care răsturnați compoziția. Se dă la cuptor să se rumenească. Răsturnați fierbinte pe un șervet curat. Ungeți cu un strat de pate de ficat, pastă din spanac sau ciuperci și rulați cu ajutorul servetului. Cînd s-a răcit, faceți porții obișnuite, tăindu-le cu cuțitul fierbinte.

Sosuri

• SOS PENTRU FRIPTURI: **50 g de făină, 350 ml de lapte, 50 g de unt, 2 ouă, sare, piper, 60 g de cașcaval.**

Într-un castron mai mare puneți făina și ouăle, amestecîndu-le foarte bine. Adăugați puțin cîte puțin laptele fiert și răcorit și potriviți de sare și de piper. Așezați castronul pe un vas cu apă ce clocotește și bateți bine cu telul 10 minute. Verificați dacă nu au rămas cocoloașe și dacă sosul are consistența unei smîntîni. Cînd ați rumenit frumos o friptură, tăiați-o în felii potrivit de groase, pe care le puneți într-o tavă unsă cu ulei și tapetată cu puțină făină. Acoperiți fiecare felie de friptură cu cîte o lingură de sos, puneți cașcaval ras și înainte de a fi servite dați-le 10 minute la cuptor fierbinte.

• SOS DE HREAN: **50 g de făină, 50 g de unt, 750 ml de lapte, 100 ml de smîntînă, zeamă de lămîie sau oțet, 1—2 linguri cu vîrf de hrean ras și sare.**

Pregătiți un sos alb din unt și făină, stins cu lapte, care poate fi îndoit cu supă de carne sau cu zarzavat. Cînd sosul este gata, dregeți-l cu smîntînă frecată cu o lingură de apă rece. Potriviți de sare și după gust puneți zeamă de lămîie sau oțet. Înainte de a fi adus la masă, puneți în sos hreanul dat pe răzătoare și pentru a avea gust mai bun puneți și o linguriță de zahăr. Serviți-l la rasol, crenvurști, cîrnați.

• SOS DE MĂCRIȘ: **1/4 kg frunze de măcriș, o linguriță cu vîrf de ceapă rasă, 3—4 linguri de ulei, 100 ml de smîntînă, 30 g de făină, pătrunjel, tarhon, zahăr, sare.**

Alegeți și spălați foarte bine frunzele de măcriș, apoi tăiați-le potrivit de mari. Auriți puțină ceapă în grăsime, puneți măcrișul și amestecați pînă cînd acesta scade bine. Stingeți cu 1/4 l de apă și după 15 minute de fierbere verificați: dacă frunzele sînt pîine înmuiate. Frecați făina cu puțină apă rece, puneți-o în sos și lăsați să dea cîteva clocote. Dacă sosul este prea gros, adăugați apă, dacă este prea puțin legat, lăsați-l să mai fiarbă. Puneți o linguriță de zahăr și pentru aromă, pătrunjel și tarhon. Sosul se servește cu budincă de carne, rasol, chiftele, cîrnați.

• SOS DE MERE: **1/4 kg de mere, 100 ml de smîntînă, 20 g de făină, 25 g de unt sau ulei, o linguriță de zahăr, sare, zeamă de lămîie, pătrunjel, țelină.**

Curățați merele de coajă și dați-le pe răzătoarea mare sau tăiați-le în bastonașe. Fierbeți-le 10 minute în 1/4 l de apă sau supă de carne. Puneți 1/2 linguriță de „Vegeta", o frunză de țelină și potriviți de sare. Cînd merele sînt fierte, puneți făina frecată cu smîntîna și 2 linguri de apă rece. Mai lăsați cîteva clocote. Luați vasul la o parte, puneți untul, pătrunjelul tocat, uleiul și o lingură de zahăr.

• SOS DE GUTUI: **o gutuie mare, 25 g de făină, 30 g de unt, 100 ml de smîntînă, o lingură de zahăr, 2 linguri de ulei, pătrunjel, sare.**

Curățați gutuia de coajă, dați-o prin răzătoarea cu găuri mari și puneți-o la fiert în 1 litru de apă (acoperită), 15—20 de minute. Separat caramelizați zahărul, puneți făina, amestecați într-una să nu se ardă. Luați vasul la o parte, puneți uleiul, făina și stingeți cu apa de fierbere. Lăsați apoi vasul pe foc mic și cînd zahărul s-a topit turnați peste gutuie. Potriviți de sare, puneți după gust sare de lămîie. Serviți sosul ca atare sau dregeți-l cu smîntînă. Deasupra puneți cîteva cuburi mici de unt și o jumătate linguriță de „Vegeta".

• SOS REMULAD: **100 g de muștar, 100 ml de ulei, 20 ml zeamă de lămîie, sare.**

Frecați muștarul cu zeama de lămîie și puneți picurat uleiul, amestecînd mereu. Potriviți de sare și serviți-l la carne fiartă sau friptă. Dacă doriți ca sosul să fie mai condimentat, puneți un castravecior acru bine scurs de zeamă și tocat mărunt. Dacă pregătiți sosul simplu (fără castraveți), puneți 200 g de smîntînă și aromați cu pătrunjel verde și mărar.

Mîncăruri

• RULADĂ DE PUI CU SPANAC ȘI OMLETĂ: **3 piepți de pui, 300 g piure de spanac**

(un borcan mic), 3 ouă, 300 g salată de boeuf, 100 ml de ulei, sare și piper.

Dezosați pieptii de pui, bateți carnea cu ciocanul de șnițele pînă se apiatizează foarte bine. Presărați-o cu puțină sare și piper. Separat pregătiți din trei ouă trei omlete. Peste carnea de pui puneți un strat de 1 cm grosime spanac (mai scăzut), acoperiți cu omleta și rulați cu grijă. Legați cu ață rezistentă de bumbac, împachetînd astfel încît să nu cadă umplutura. Puneți rulourile în tavă cu ulei și dați la cuptor cu foc potrivit. Din cînd în cînd stropiți rulourile cu puțin suc de roșii și cînd sînt gata serviți-le cu salată de boeuf.

• PERIȘOARE CU CIUPERCI ȘI SOS DE SMÎNTÎNĂ: **500 g carne de vită, 500 g de ciuperci, 125 g de franzelă, 1 ou, 200 g de smîntînă, 50 g de făină, 25 g pastă de roșii, 100 ml de ulei, verdeață.**

Treceți prin mașina de tocat carnea de vacă împreună cu franzela mulată și stoarsă bine. Adăugați oul și verdeața, omogenizați și treceți din nou compoziția prin mașina de tocat. Faceți perișoare, puneți-le într-o tavă cu ulei și dați-le la cuptor pentru 20 de minute. Ciupercile fără cotoare spălați-le, tăiați-le și puneți-le la călit 20 de minute în ulei. Acoperiți vasul cu un capac mare pentru a fierbe înăbușit. În restul de ulei călițți făina, stingeți cu pastă de roșii și apă, pregătind astfel un sos pe care îl fierbeți 30 de minute. Treceți-l apoi prin strecurătoare peste ciuperci. Adăugați perișoarele din tavă și mai lăsați să fiarbă 10 minute.

• SĂRMĂLUȚE ÎN FOI DE ȘTEVIE: **200 g de carne tocată, 30 g de orez, 50 ml de ulei, 1/2 l de borș, o felie de pîine, verdeață, 100 g de smîntînă, sare, piper, frunze frumoase de ștevie.**

Combinați carnea tocată cu miezul de pîine, verdeața și o lingură de apă. Adăugați orezul spălat, uleiul și piperul. Omogenizați foarte bine. Separat pregătiți frunzele spălate, pe care le opăriți 30 de secunde în apă clocotită. Faceți sărmăluțe mici, așezîndu-le în cratiță, peste ștevia tocată, puneți borșul clocotit separat și fierbeți sarmalele la foc mic, în cuptor. Cînd sînt gata, serviți-le cu smîntînă.

• MUSACA DE CIUPERCI: **250 g de ciuperci proaspete sau din conservă, 100 ml de ulei sau unt, o ceapă, o lingură cu făină, 200 g de telemea sărată, ceapă verde, mărar, pătrunjel, piper, 8 ouă.**

Tocați ceapa și călițți-o puțin în grăsime împreună cu ciupercile. Adăugați făina, lăsați să se aureasă puțin și luați vasul la o parte de pe foc. Adăugați telemeaua rasă, ceapa verde, pătrunjelul și mărarul tăiat. La urmă, după gust, puneți piper pisat. Separat bateți 7 ouă întregi pînă încep să crească, puneți-le în compoziție și omogenizați. Ungeți o tavă de cozonac cu ulei, tapetați-o cu pesmet și turnați compoziția. Bateți 1 ou, ungeți deasupra musacaua și dați-o la cuptor cu foc potrivit. Serviți preparatul cît este cald, cu salată verde.

• FRIPTURĂ CU MUST: **600 g de carne macră, 100 g de slănină, 100 g de măduvioare, 1 ceapă, 1 morcov, 250 ml zeamă de carne, 250 ml de must, 30 g de pesmet, sare, o foaie de dafin, 1/2 rădăcină de hrean ras, 100 g de unt sau margarină.**

Alegeți un mușchi frumos, împănați-l cu slănină și puneți-l într-o tavă împreună cu ceapa, morcovul tăiat subțire și măduvioarele. Stropiți totul cu unt și puneți la prăjit la foc mic. Cînd zeama care s-a lăsat în vas a scăzut, turnați cîte puțină zeamă de carne și lăsați să fiarbă pînă cînd zarzavaturile sînt gata. Atunci puneți foaia de dafin, pesmetul rumenit cu puțin unt și puțin cîte puțin turnați untul. Înainte de a fi servită friptura, puneți în sos și hreanul ras.

• BUDINCĂ DE VARZĂ: **1 kg de varză albă, 100 g de unt, 5 ouă, 100 g de ciuperci, sare și piper.**

Curățați varza de frunzele verzi, spălați-o și fierbeți-o în apă sărată. Cînd s-a răcit, stoarceți-o și tăiați-o fideluță. Adăugați 2 gălbenușuri, untul topit și la sfîrșit albușurile bătute spumă. Potriviți de sare și de piper. Puneți într-un vas și fierbeți o oră pe baie de abur. Serviți budinca decorată cu felii de ou și ciuperci călite.

Din mălai

• ALIVANCĂ: **400 g brînză de vaci, 4 ouă, 4 linguri de mălai, 2 linguri de făină, 50 g de unt, 200 g de smîntînă.**

Într-un castron frecați brînza pînă devine ca o cremă. Puneți apoi pe rînd ouăle, mălaiul, făina, 2 linguri de smîntînă și untul. Potriviți de sare, omogenizați compoziția și puneți-o într-o tavă unsă cu unt. Coaceți preparatul la foc potrivit, tăiați-l cît este cald și serviți-l cu smîntînă.

• BALMUȘ: **400 g de mălai, 1 1/4 l de lapte + tot atîta apă, 400 g brînză de oi, sare.** Pregătiți o mămăliguță, așezînd la fiert laptele îndoit cu apă. Cînd este gata, puneți brînza de oi și amestecați continuu pînă se încorporează. Serviți balmușul fierbinte cu smîntînă.

• MĂLAI CU DOVLEAC: **1/2 kg mălai, 1/4 kg de făină de grîu, sare, un dovleac, o lingură de ulei.**

Cerneți mălaiul prin sită deasă și opăriți-l cu apa în care ați fiert un dovleac dulce. Dovleacul îl fierbeți pînă cînd se sfărîmă, dar la foc domol, ca să-și lase toată dulceața în apă. Bateți mălaiul opărit cu lingura, puneți și bucățele de dovleac, apoi lăsați-l să se răcorească. Amestecul e ca un terci gros. Atunci puneți jumătate din făina de grîu în mălai, bateți cu lingura de lemn și lăsați aluatul să se îndulcească, cel puțin 4 ore. Ungeți tăvile cu ulei și puneți aluatul puțin la copt, să se pătrundă bine. La urmă faceți o pastă din făină de grîu și apă rece și puneți peste mălai un strat subțire de făină albă înmulată, ca să nu crape la copt. Cînd preparatul s-a răcorit se servește cu smîntînă.

• PRĂJITURI DIN MĂLAI CU LAPTE: **1 litru de lapte, 300 g de mălai grișat, 1/2 kg de brînză de vaci, 1/4 l de smîntînă, 100 g de unt, 50 g de făină, 4—5 ouă, sare.**

Puneți într-un vas laptele, untul și sarea și lăsați să fiarbă la foc mic și nu direct pe flacără. Cînd clocotește, puneți mălaiul, amestecînd mereu. După 5—10 minute puneți brînza de vaci, smîntîna, gălbenușurile și făina. Potriviți de sare și puneți compoziția în tavă. Separat bateți albușurile spumă tare. Adăugați zahărul și romul și bateți compoziția în continuare pînă cînd spuma de albuș se leagă din nou. Turnați albușurile astfel pregătite peste compoziția cu mălai și dați la cuptor 40 de minute. Prăjitura se taie în formă de semilună cu un pahar.

Dulciuri

• BUDINCĂ DIN BRÎNZĂ DULCE: **1 kg brînză de vaci, 8 ouă, 200 g de unt, 250 g de zahăr, 200 g de stafide, 5 felii de pîine albă, fără coajă, zahăr vanilat, 1 lămîie, o linguriță rasă cu sare.**

Frecați untul cu zahărul pînă cînd acesta din urmă se topește complet, apoi adăugați unul cîte unul 7 gălbenușuri. Adăugați brînza de vaci, stafidele, mirodeniile și pîinea mulată în lapte dulce și bine stoarsă. Între timp, bateți spumă, tare, 7 albușuri și puneți-le cu grijă în compoziție, folosindu-vă de o spatulă de lemn și ridicînd amestecul de jos în sus. Tapetați o cratiță cu unt și puțină făină, puneți compoziția, deasupra ungeți

cu 1 ou bătut și dați budinca la cuptorul încins, la foc potrivit. Cînd crește frumos și se rumenește reduceți focul.

• CORNULEȚE CU NUCI: **200 g de unt, 100 g de zahăr pudră, 100 g de nuci mărunțite, 300 g de făină, sare.**

Frămîntați din unt înmuiat, zahăr, nuci, făină și sare un aluat potrivit, pe care-l întindeți imediat. Foaia se taie în raze și se rulează spre centrul cercului. Coaceți în tava neunsă, la foc tare. Pudrați cu zahăr.

• PRĂJITURĂ DE CHIFLE CU BRÎNZĂ DE VACI: **3 chifle, 250 g brînză de vaci, 1 litru de lapte, 100 g de zahăr, 1 ou, 100 g de stafide, coajă de lămîie, 50 g de unt, 2 linguri de pesmet.**

Tăiați chiflele felii, muiați-le în lapte cald și așezați-le astfel încît să „căptușiți" un vas de Jena și pe marginile sale. Separat frecați brînza cu zahărul, gălbenușul, stafidele și coaja de lămîie. Combinați această compoziție cu albușul bătut spumă și peste pîine puneți un strat din amestec, apoi felii de pîine. Deasupra ungeți cu unt. Dați vasul la cuptorul fierbinte. Cînd preparatul începe să se rumenească turnați laptele rămas și mai lăsați 10 minute la cuptor.

• SAVARINĂ: **4 gălbenușuri, 4 linguri de zahăr, 4 albușuri bătute spumă, 6 linguri de griș.**

Frecați gălbenușurile cu zahărul, adăugați grișul și albușurile bătute spumă tare. Ungeți o cratiță cu unt, puneți compoziția și dați la cuptor pe baie de apă, circa 1 oră. Înșiropați savarina cînd s-a răcit.

• PRĂJITURĂ FINĂ: *Aluatul:* **150 g de zahăr, 200 g de făină, 4 ouă, un vîrf de cuțit bicarbonat, 2 linguri de apă, 1 lămîie.**

Se face un aluat de pandispan, care se dă la cuptor. *Crema:* După ce s-a răcit blatul, se taie în lung o jumătate din el și se tărîmițează. Se amestecă cu 100 g de unt, 150 g de nuci mărunțite, 150 ml de sirop fiert și răcit, 50 ml de rom și o lingură de cacao. Blatul, așezat pe un platou, se unge în strat subțire cu marmeladă, de preferință de caise, și se întinde cu cuțitul așa-zisa cremă. Se rade puțină ciocolată.

• TORT CAFEA: 5 ouă întregi se freacă spumă cu 150 g de zahăr pudră. Se adaugă 150 g de nuci mărunțite și 10 linguriițe de Nescafea. Acesta este *blatul*, care se coace obișnuit.

Crema: **2 ouă, 1 tabletă de ciocolată (rasă), 100 g de zahăr și puțină cafea** se amestecă și se fierb pe baie de apă. După răcire, compoziția se amestecă cu 100 g de unt, frecat bine în prealabil. Se înșiropează blatul și se îmbracă cu cremă. Facultativ, poate fi ornat cu frișcă, fructe confiate etc.

• CIOCOLATĂ DE CASĂ: **o cutie de 1 kg lapte praf, 1 kg de zahăr, 300 ml de apă, 4—5 pachețele de zahăr vanilat, 2 tablete (50 g) de ciocolată sau 50 g de cacao, 250 g de unt.**

Cerneți prin sită laptele praf. Într-o cratiță puneți apa (300 ml) cu zahărul și fierbeți-o pînă cînd siropul se leagă, adică lasă fire subțiri cînd este luată o bobiță între degete. Luați vasul de pe foc, puneți ciocolata ruptă în bucăți mici, amestecați și după 10 minute adăugați laptele praf. Amestecați energic compoziția pînă este căldută și puneți zahărul vanilat. Pe o planșetă umezită cu apă rece turnați compoziția de ciocolată și întindeți-o bine. După 7—8 ore, tăiați-o în forme după dorință, cu un cuțit udat cu apă fierbinte. Din aceeași compoziție puteți face bomboane, punînd în mijlocul fiecăreia stafide sau vișine sau vișinată.

• TORT CU MIERE ȘI FRIȘCĂ: *Blatul:* **1/4 kg miere de salcîm, 1/4 kg de zahăr pudră, 3 ouă, 150 g de nuci prăjite și pisate, 1 praf de copt, 1 lămîie, 1/2 kg de făină, sare.** *Umplutura:* **1 kg de frișcă.**

Puneți mierea, zahărul și ouăle în vasul special — pentru amestec — al mixerului și bateți-le pînă devin o spumă omogenă. Adăugați praful de copt stins cu zeamă de lămîie, puneți și o parte din coaja rasă, pentru aromă. Amestecați încet apoi făina. Aluatul obținut trebuie să fie potrivit de tare. Puneți-l la frigider pentru 48 de ore. Împărțiți apoi aluatul în 12 părți egale, întindeți 12 foi separate, rotunde și coaceți-le pe fundul unei cratițe, pudrată cu foarte puțină făină. Cînd s-au aurit potrivit, foile se pun, una cîte una, la rece. Umpleți-le apoi cu straturi subțiri de frișcă, ornați-le frumos deasupra și de jur-împrejur, presărîndu-le abundent cu nuci și ciocolată rasă.

• PRĂJITURĂ CU CIOCOLATĂ: **250 g de ciocolată menaj (sau batoane de ciocolată), 175 g de unt, 100 g de zahăr pudră, 5 ouă, un praf de sare.**

Tăiați ciocolata în bucăți, puneți-o într-un castron așezat peste o cratiță în care fierbe apă și imediat ce s-a topit adăugați zahărul pudră, apoi amestecați cu un bătător electric sau cu furculița. Puneți apoi untul tăiat în bucăți mici, una cîte una. Într-un castron separați gălbenușurile de albușuri. Încorporați gălbenușurile unul cîte unul în compoziția menționată pe baia de aburi, amestecîndu-le cu o spatulă. Cînd compoziția este omogenă, scoateți castronul cu compoziția de pe cratiță și puneți-o la o parte. Adăugați un vîrf de cuțit de sare peste albușuri, bateți-le spumă și încorporați cîte puțin ciocolata, în așa fel încît să nu se taie. Ungeți o formă de chec, turnați compoziția de mai sus și puneți-o la refrigerator pentru 12 ore. În momentul în care-o serviți, aplicați în jurul formei un șervet fierbinte și răsturnați prăjitura pe platou. Se poate decora cu frișcă și se servește cu fursecuri sau prăjiturele fragede de casă.

• SABAION DE PERE: **4 pere coapte de cîte 120 g bucata aproximativ, 250 g de zahăr, 1 litru de apă, o jumătate de lămîie.**

Pentru sos: **3 gălbenușuri proaspete, 4 linguri de sirop de fructe (eventual de pere), o linguriță de rom, o linguriță de zeamă de lămîie, o linguriță de zeamă de portocale.**

Curățați perele de coajă, lăsîndu-le codițele întregi, și frecați fructele cu jumătatea de lămîie, ca să nu se înnegrească. Puneți apa cu zahărul la fiert și cînd clocotește scufundați perele și lăsați-le să se înmoaie timp de 20 de minute. Preparați sabaionul astfel: puneți într-o cratiță gălbenușurile cu cele 4 linguri de sirop și romul. Așezați cratița pe un foc slab și bateți compoziția cu un tel sau un bătător electric pînă cînd devine cremoasă. Puneți apoi perele într-o formă rezistentă la foc și turnați deasupra compoziția de sabaion. Adăugați zeamă de lămîie și de portocale. Puneți la cuptor încins pentru 2 minute forma cu perele, pentru a se colora sabaionul și serviți rece.

• CHEC CU GLAZURĂ: **2 pahare de zahăr, 1 pahar și 3/4 făină, 1 pahar de lapte, 1 praf de copt, 50—70 g de cacao sau 100 g de ciocolată, 250 g de unt.**

Puneți într-un vas pe foc, să dea cîteva clocote, laptele cu zahărul și cacaoa ori ciocolata. Luați vasul la o parte și cînd e călduț adăugați 250 g de unt tăiat în cuburi mici. Lăsați să se răcească, apoi puneți 3 gălbenușuri unul după altul și mai frecați amestecul încă 5 minute. Din această compoziție scoateți 5 linguri într-o farfurie, pentru glazură. Separat bateți spumă tare 3 albușuri, puneți făina turnată cîte puțin și combinată cu praful de copt. La sfîrșit puneți albușurile bătute spumă tare. Ungeți bine cu unt o formă, tapetați-o cu făină, turnați compoziția și coaceți checul la foc potrivit o oră. Cînd este gata, ungeți-l pe deasupra cu glazura oprită pe farfurie. Lăsați-l pînă a doua zi.

• LICHIOR DE OUĂ: **200 g**

de zahăr, 3 gălbenușuri, 2 pachețele cu zahăr vanilat, 700 ml de lapte fiert și răcit (fără caimac), 300 ml de alcool alb (70°).

Frecați spumă zahărul cu gălbenușurile, puneți vanilia, apoi peste amestec turnați laptele fiert și răcit, amestecînd continuu. La urmă puneți alcoolul, turnați lichiorul în sticle mici, țineți-l la rece și peste cîteva zile poate fi consumat.

Dulciuri dietetice

• GOGOȘI DIN ALUAT OPĂRIT. **Un pahar de apă, 5 ouă întregi, un pahar mare de făină cernută, un praf de sare, o ceașcă de ulei sau grăsime de porc.** Puneți apa la fiert și cînd clocotește luați vasul la o parte, puneți făina cernută și amestecați cu lingura de lemn ca să nu se facă cocoloașe. Bateți apoi aluatul bine pentru ca făina să se încorporeze. Puneți în aluat ouăle unul cîte unul, amestecați bine să se omogenizeze și la urmă faceți gogoșile astfel: luați cu lingura din aluat, puneți în grăsime fierbinte să se coacă repede și rumeniți-le pe amîndouă părțile. Cînd sînt gata gogoșile se pudrează cu zahăr.

• USCĂȚELE ARDELENEȘTI: **1/4 kg de smîntînă, 3 linguri de rom, 2 ouă, sare, făină cît cuprinde.** Cerneți făina, puneți un praf de sare, smîntîna și romul, apoi ouăle. Frămîntați un aluat potrivit, dar îl frămîntați un sfert de oră, ca să intre aer mult în el. Întindeți o foaie groasă de 1 cm, tăiați cu paharul forme diferite, pe care le coaceți la foc iute.

• GOGOȘI CU CAIMAC DE LAPTE: **1/4 kg de făină, o cană de caimac, 3 ouă, sare, ulei, drojdie cît o nucă.** Cerneți făina și puneți-o într-un lighenuș. Adăugați 1/2 linguriță de sare, caimacul și amestecați încet să se cuprindă toată făina. Puneți ouăle unul cîte unul și continuați amestecul. Odată cu ouăle puneți și puțină drojdie diluată în lapte dulce. Aluatul trebuie bătut pe planșetă, pentru ca gogoșile să iasă pufoase. Cînd aluatul suficient de gros curge totuși, puneți uleiul să se înfierbînte. Cu o linguriță puneți cîte puțin aluat, prăjiți gogoșile pe ambele părți și pudrați-le cu zahăr.

• COLȚUNAȘI CU BRÎNZĂ. *Aluatul:* **2 ouă, 150 g de făină, 50 g de grîș, 30 g de ulei.** *Umplutura:* **1/4 kg brînză telemea, un ou, 50 g de unt, 20 ml de smîntînă, 25 g de făină, mărar.** Pregătiți un aluat obișnuit, întindeți o foaie, tăiați-o în pătrate 5/5 cm. Într-un castron puneți la desărat brînza telemea, dați-o pe răzătoare, apoi amestecați-o cu oul și făina. Puneți mărar tocat și omogenizați foarte bine. Puneți pe fiecare pătrat de aluat cîte o linguriță de umplutură, îndoiți-le marginile în formă de triunghi și presați-le foarte bine. Fierbeți colțunașii în apă clocotită, lăsați-i încă 15 minute în vas, dar fără foc, apoi puneți-i într-o tavă, acoperiți cu unt și smîntînă și dați la cuptorul fierbinte pentru 10 minute.

• MĂRGARETE CU BRÎNZĂ: **4 felii de franzelă de cîte 2 cm grosime, 200 ml de lapte, 4 ouă, 50 g de cașcaval, 50 g de unt, 100 g de smîntînă.** Așezați feliile de pîine într-o cratiță, stropiți-le cu laptele călduț și cînd s-au înfoiat bine puneți-le într-un vas de Jena uns cu unt sau cu ulei. Cu dosul unei linguri faceți cîte un cuib în mijlocul fiecărei felii, spargeți cîte un ou, presărați cu cașcaval și adăugați cîte un cub mic de unt pe fiecare felie. Puneți vasul în cuptorul fierbinte 10—15 minute, pînă cînd ouăle se „leagă" și chiar se rumenesc puțin deasupra. Serviți-le acoperite cu smîntînă.

• BUDINCĂ DIN BRÎNZĂ DE VACI (4 porții): **400 g brînză de vaci, 400 ml de lapte, 80 g de făină, 80 g de zahăr, 20 g de unt, 2 ouă, 1/4 pachet de zahăr vanilat.**

Se trece prin sită brînza de vaci. Din lapte, făină și unt se prepară un sos alb în modul următor. Se pune la fiert 250 ml de lapte; cînd clocotește, se adaugă făina amestecată cu restul de 150 ml de lapte rece. Se fierbe 15—20 de minute, amestecînd mereu. În sosul răcit se adaugă zahăr, zahăr vanilat și gălbenușurile. Se amestecă bine sosul cu brînza pasată și la sfîrșit se adaugă albușurile bătute spumă. Se amestecă totul ușor, apoi se toarnă compoziția într-o formă înfăinată (neunsă). Forma se așază în alt vas cu apă fierbinte (baie de apă) și se pune 30 de minute la cuptor. Se coace la un foc potrivit. Se poate fierbe budinca și pe mașina de gătit, în baie de apă. În acest caz, forma se unge cu unt sau ulei și se înfăinează. Budinca poate fi servită cu puțin zahăr pudră deasupra. **Observație:** se recomandă și persoanelor suferinde de gută, rinichi și colită.

• CHEC DIETETIC (10 porții): **120 g de zahăr, 50 g de amidon, 50 g de făină, 4 ouă, 1 pachet de zahăr vanilat.**

Se freacă bine gălbenușurile cu zahăr și zahăr vanilat pînă ce amestecul devine spumos. Se adaugă pe rînd făina, amidonul și albușurile bătute spumă, amestecînd ușor. Se toarnă compoziția într-o formă de chec, tapetată cu hîrtie și se coace la un foc moale. Se recomandă ca checul să nu fie consumat proaspăt, ci după 1—2 zile. Se servește tăiat felii, simplu sau cu compot, cremă dietetică de vanilie sau frișcă. **Observație:** se recomandă și persoanelor suferinde de colită (dar fără compot).

• CREMĂ ENGLEZEASCĂ (2 porții): **120 g de lapte praf, 300 ml de apă, o lingură de zahăr, 2 gălbenușuri, vanilie.**

Se dizolvă praful de lapte în apă rece, după care se pune la încălzit. Se freacă bine gălbenușurile cu zahărul și se toarnă deasupra laptele fierbinte, amestecînd bine compoziția, după care se pune cîteva minute la foc mic, amestecînd continuu. Nu se va lăsa să fiarbă. Crema este gata atunci cînd îmbracă lingura cu care se amestecă compoziția. **Observație:** se recomandă și persoanelor suferinde de rinichi sau inimă.

• CREMĂ DE OU LA ABUR (4 porții): **500 ml de lapte, 60 g de zahăr, 20 g de unt, 4 ouă, 4 gălbenușuri, 1/4 pachet de zahăr vanilat.**

Se pune zaharul în laptele clocotit și se lasă să mai dea un clocot, după care se pune la rece. Separat, se freacă ouăle întregi cu gălbenușurile și se toarnă în compoziție încet laptele răcit, bătîndu-se bine. Se toarnă totul într-o formă unsă cu unt. Dacă se formează o spumă deasupra compoziției se lasă să stea cîteva minute pînă ce dispare. Se pune vasul pe baie de apă și se fierbe o jumătate de oră. Se scoate forma din apă și se lasă să stea pînă ce crema se răcește și apoi se răstoarnă pe o farfurie. Se poate prepara și numai din patru ouă (fără 4 gălbenușuri).

• CREMȘNIT DIETETIC (10 porții): *Aluat:* **300 g de făină, 100 ml de ulei, 100 g de zahăr, 30 ml de lapte sau iaurt, 2 ouă, 1/2 linguriță zeamă de lămîie sau oțet, 1/2 pachet praf de copt, 1 pachet zahăr vanilat, 1 vîrf de cuțit de sare.** *Crema:* **200 g de zahăr, 700 ml de lapte, 100 g de făină, 6 ouă, 10 foi de gelatină, 50 ml de apă, 50 g de zahăr pentru pudrat, 1 pachet de zahăr vanilat.**

Se freacă ouăle întregi, apoi se adaugă uleiul și zahărul vanilat, bătînd bine cu telul pînă ce compoziția devine spumoasă. Se adaugă sarea și praful de copt, care a fost dizolvat în zeamă de lămîie sau oțet. La sfîrșit se pune treptat făina, iaurtul sau laptele se adaugă la urmă, atît cît este nevoie ca să se formeze un aluat potrivit, bine legat. Can-

titatea necesară de iaurt sau de lapte depinde de mărimea ouălor și de calitatea făinii. Se pune aluatul 1/2 oră la rece. Din acest aluat se întind 2 blaturi, pe o planșetă presărată cu făină; blaturile se coc pe o tavă tapetată cu făină, la un foc potrivit.

Crema de vanilie pentru umplut se prepară astfel: se pun 500 ml de lapte la fiert, se freacă gălbenușurile cu zahărul, se adaugă făina și restul de 200 ml de lapte, amestecînd bine. Se toarnă apoi compoziția în laptele clocotind și se fierbe pe marginea plitei pînă se formează o cremă groasă. Se ia de pe foc, se adaugă gelatina, care a fost înmuiată în apă rece și dizolvată în 50 ml de apă fierbinte, se adaugă albușurile bătute spumă și zahărul vanilat, amestecînd ușor. Se toarnă crema într-o tavă udată cu apă rece și se pune pe gheață. Tava în care s-a turnat crema trebuie să aibă aceeași mărime ca acele două blaturi coapte mai înainte. După ce crema s-a închegat, se răstoarnă pe unul din blaturi și se taie porții. **Observație:** se recomandă și persoanelor suferinde de colită.

• PRĂJITURĂ CU BRÎNZĂ DE VACI (10 porții). *Aluat:* **300 g de făină, 100 ml de ulei, 2 ouă, 100 g de zahăr, 30 g de iaurt sau lapte, 1/2 pachet praf de copt, 1/2 linguriță zeamă de lămîie sau oțet, 1 pachet de zahăr vanilat, 1 vîrf de cuțit sare.** *Umplutură:* **500 g de brînză de vaci, 100 g de zahăr, 50 g de griș, 1 pachet de zahăr vanilat, 2 ouă, 50 g de zahăr pudră.**

Se freacă bine untul pînă devine o spumă, după care se adaugă zahărul și ouăle, unul cîte unul, amestecînd bine. Apoi se adaugă praful de copt, care a fost dizolvat în zeama de lămîie și la urmă făina. Se face un aluat bine legat, care se pune o oră la rece. Din aluat se întind 2 foi pe o planșetă presărată cu făină. Se așază o foaie într-o tavă tapetată cu făină și se coace pe jumătate, la cuptor, la foc potrivit. Se scoate apoi din cuptor și se pune pe deasupra umplutura de brînză de vaci, care se acoperă cu a doua foaie de aluat. Se pune apoi prăjitura din nou la cuptor. După ce s-a copt se pudrează cu zahăr și se taie porții. Pentru a obține umplutura de brînză, se trece prin sită brînza de vaci și se amestecă cu zahărul, zahărul vanilat, gălbenușurile și grișul. La sfîrșit se adaugă albușurile bătute spumă, amestecînd ușor.

• PRĂJITURĂ CU TĂIȚEI (4 porții): **200 g de tăiței, 1/2 l de lapte, 80 g de zahăr, 50 g de unt, 3 ouă, coajă de lămîie, stafide.**

Se prepară din tăiței subțiri. Se fierb în lapte cu zahăr pînă ce laptele a scăzut complet. Se adaugă puțină zeamă de lămîie. Se iau de pe foc, se țin acoperiți timp de 15 minute. Se adaugă apoi o bucată de unt, stafidele și ouăle, amestecînd ușor. Se pune compoziția într-o formă unsă cu unt și presărată cu pesmet. Se coace 3/4 de oră la cuptor, la un foc potrivit, sau în baie de apă pusă la cuptor. **Observație:** se recomandă și persoanelor suferinde de gută și rinichi.

Sucuri diluate din crudități

Aceste sucuri se pot prepara ușor de către fiecare bună gospodină, din tot felul de coji de fructe, coji de cartofi, de rădăcinoase, teci de fasole (fără boabe), fructe și plante medicinale din flora spontană (coada calului, șovîrf, talpa gîștii, și multe altele), apoi din cele cultivate, ca salvie, anghinarie, mentă, busuioc, cimbru, gălbenele ș.a., ca și tot felul de verdețuri de sezon. Prima condiție este ca aceste crudități să fie cît mai proaspete, apoi să fie foarte bine spălate, să nu aibă urme de pămînt înainte de a fi curățate. Cojile înainte de a fi puse în borcane cu apă se taie în bucăți potrivite (cam de 2 cm).

Aceste sucuri se pot prepara în tot timpul anului cu crudițăile pe care gospodina le are la îndemînă. La fiecare în parte se adaugă mai multe feluri de produse, dar titlul sucului respectiv este dat după cojile care sînt în cantitatea cea mai mare. De exemplu, la rețeta nr. 1, notată mai jos, predomină coji de fructe, deci va purta titlul de „suc din coji de fructe", deși vor fi puse și coji de cartofi, de sfeclă roșie, de gulii ș.a.

SUC DIN COJI DE FRUCTE (mere, pere, gutui).

Cojile de fructe rămase de la diferite preparate culinare, împreună cu cotoarele, se pun într-un borcan cu apă rece, peste care se mai adaugă coji de cartofi, coji de sfeclă roșie, foi de varză, coji de ceapă, cîteva tulpini de „coada calului", o mînă de teci de fasole (fără boabe), precum și alte coji pe care gospodina le are la îndemînă. Borcanul se completează cu apă, avînd grijă să rămînă de 3—4 degete goi, ca să se poată mesteca zilnic cu un făcălet de lemn, sau, dacă acesta lipsește, se clatină borcanul de cîteva ori. Se lasă acoperit să macereze la temperatura camerei 48 de ore, apoi se strecoară prin tifon dublu, după care se decantează la sticle care se astupă și se păstrează la rece și ferite de lumină. Trebuie consumat în cel mult 5—6 zile (fie băut de cîte ori ne e sete sau ca adaos la diferite preparate culinare, cum se va vedea în rețetele ce urmează). Peste cojile rămase (pentru o mai bună valorificare a lor) se pune din nou apă rece și se lasă la macerat 48 de ore, iese un suc puțin mai slab, dar destul de bun de consumat. (Iarna se poate lăsa la macerat și 5—6 zile, fără să-și piardă din calități). Aceste sucuri sînt foarte bogate în enzime și vitamine, plus alte substanțe necesare organismului uman.

Se poate bea așa cum este sau amestecat cu puțin sirop. Cojile rămase de la prepararea sucurilor se întrebuințează în hrana animalelor sau se îngroapă în pămînt ca îngrășămînt. În cazul că sucul se acidulează puțin se consumă diluat cu apă. Se bea încet, cu înghițituri mici, este foarte bun cîte un pahar dimineața, pe stomacul gol, ajutînd mult celor ce suferă de constipație.

ÎNCOLȚIREA RAPIDĂ A BOABELOR DE GRÎU

1 kg de grîu (din ultima recoltă) se curăță, se spală în mai multe ape și se pune într-o oală cu 5 l de apă, să spunem joi dimineața, la orele 6. La orele 14, schimbați apa, lăsînd grîul mai departe în oală cu apă proaspătă; la fel și la orele 22. A doua zi, vineri, tot la 6 dimineața, transferați grîul într-o strecurătoare (de preferat din plastic, nu din metal) și mai treceți-l o dată prin jet de apă, lăsînd-o însă să se scurgă. La fel la orele 14 și 22, la fel și simbătă dimineața, adică din 8 în 8 ore, pînă simbătă la prînz, cînd grîul începe să încolțească. În această stare, cînd germenii sînt încă foarte mici, se pune grîul în sticle de lapte acoperite cu capace (tot de plastic, nu din metal) în frigider spre consum. Se poate păstra astfel aproape 2 săptămîni.

Grupajul a fost realizat cu colaborarea cititoarelor: SILVIA JURCOVAN — Sibiu; ILEANA HINODACHE — București; ORTANSA PREDESCU — București; URSULINA SIMIONESCU — București; FELICIA TĂTULESCU — Constanța; OLIMPIA BOȘOAGĂ — Rm. Vîlcea, GABRIELA—PUȘA ROCĂNETE — Comana, Giurgiu; MARIA CRISTEA — București; EL. NIȚĂ-IORIAN — Piatra Neamț.

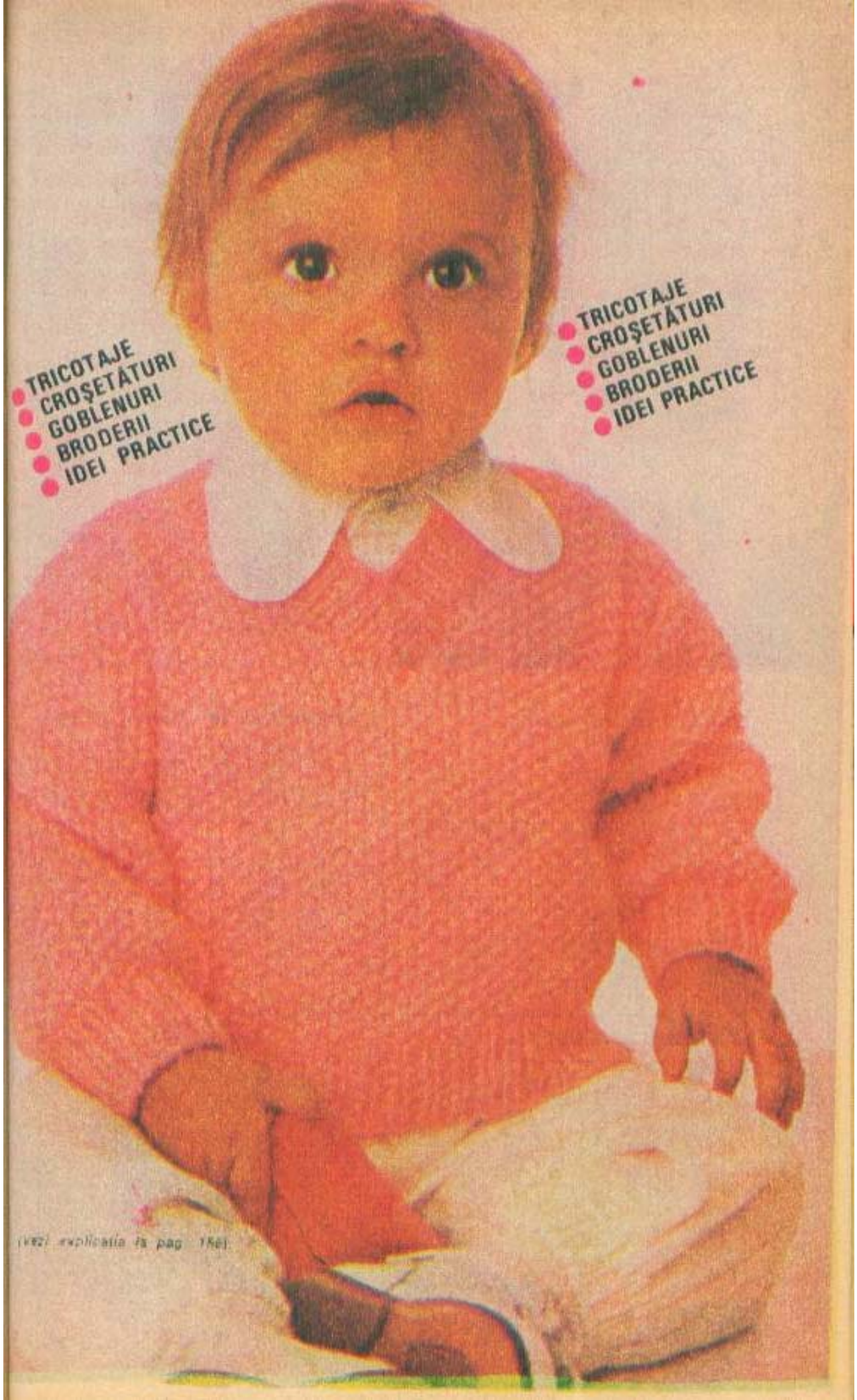

(vezi explicatia la pag. 156)

Pălăriuță și guler cu dantelă

Pălăriuța se montează pe 85—90 de ochiuri, pe andrele nr. 3, și se tricotează în punct „clătite" o bandă lată de 20—25 cm. Partea din spate a pălăriuței poate fi din stofă sau tot tricotată pe un număr de 25—30 de ochiuri, care la partea de sus se rotunjește, scăzîndu-se pe ultimele 8 rînduri cîte două ochiuri, cele din mijloc încheindu-se deodată. Legată cu bentițe împletite, pălăriuța are o terminație croșetată în piciorușe duble crescute în loc, ce dau forma unui volănaș.

Pentru întregirea garniturii, rochia tricotată începută de sus este lucrată pe andrele nr. 4 și platca, albă, are același volănaș croșetat, dar numai pe un singur rînd, părînd a fi un veritabil guleraș.

Ansamblu în punct leneș

Un ansamblu tricotat, din fir de lînă moale, în culori plăcute, pentru bebeluși. **Jacheța:** se începe de sus, montîndu-se 56—58 de ochiuri, pe andrele nr. 2 1/2. După ce se tricotează 2 rînduri drept, se continuă tricotul în punct leneș și se separă cîte 8 ochiuri pentru mîneci. De o parte și de alta a cîte 3 ochiuri „martor" se fac creșteri la toate rîndurile de pe fața tricotului și cînd s-au adăugat pentru fiecare mînecă în total 40 de ochiuri, acestea se lasă în așteptare. Se continuă bluza pe încă 55—60 de rînduri, se termină cu o bentiță din culoare albă. Spatele deschis al jachetei se petrece parte peste parte către un umăr, unde se leagă cu șnur. **Pantalonașul:** se tricotează începîndu-se tot de la partea de sus, montîndu-se pentru fiecare piciorus cîte 55—60 de ochiuri. Se tricotează drept 18—20 cm, după care la extremități se crește de 3 ori cîte un ochi, apoi se fac scăzături astfel: 3 ochiuri o dată, de 2 ori cîte 2 ochiuri și de 2 ori cîte 1 ochi. În continuare se tricotează în același punct leneș, și cînd pantalonașul ajunge la partea de jos, se fac 6 scăzături simple, la distanțe egale, apoi pantalonașul se termină cu aceeași bentiță albă ca a bluzei și a manșetelor.

Primul pulover

(Vezi ilustrația de la pag. 155)

Cu privirea naivă și gravă, gata parcă să întrebe ceva, acest bebe îmbrăcat în roz este de-a dreptul o încîntare. Explicațiile tricotului sînt date pentru vîrsta de 1 an (cifrele scrise simplu) și pentru 1 an și jumătate (cifrele între paranteze).

FAȚA. Se montează pe 48 (54) ochiuri și se lucrează elasticul simplu pe 4—5 cm, după care andrelele se schimbă cu altele cu jumătate de număr mai groase. Se tricotează în punct bob de orez simplu 16 (18) cm, după care se scad cîte 5 ochiuri de o parte și de alta. În același timp, tricotul se împarte în două și se fac scăzăturile pentru anchior astfel: 1 ochi o dată la 2 rînduri și de 2 ori cîte un 1 ochi o dată la patru rînduri. La 26 (28) cm de la începutul tricotului se scad ochiurile de pe linia de umăr.

MÎNECA. Se montează 30 (34) de ochiuri, se face elasticul, se fac 6 creșteri la distanțe egale pe primul rînd. După 21 (25) cm se scade cîte un ochi la margini pînă cînd mîneca se încheie.

Fenta din jurul gîtului se tricotează prin ridicarea ochiurilor și niciodată nu se lucrează separat.

Costumaș din bumbac

După vîrsta de 6 luni, un prim costumaș al copilului, tricotat din fire de bumbac alb, răsucit.

Pieptărașul și tichia au un motiv decorativ uniform, realizat din romburi înlănțuite, separate între ele prin ajururi simple. (Vezi eșantionul mărit alăturat).

Rombul se tricotează astfel: **Rîndul 1:** (*) 1 jeteu, 3 ochiuri scăzute odată, 1 jeteu (*). **Rîndul 2:** se tricotează ochiurile așa cum se prezintă. **Rîndul 3:** (*) 1 jeteu, 3 ochiuri pe față, 1 jeteu (*). **Rîndul 4:** se tricotează ochiurile pe dos așa cum se prezintă. **Rîndul 5:** (*) 1 jeteu, 5 ochiuri pe față, 1 jeteu (*). Rombul a ajuns deci la jumătatea sa în formare și în continuare va descrește numărul de ochiuri tricotate drept, jeteurile apropiindu-se la încheierea rombului. Ajurul mic, respectiv rîndurile de ajur care încadrează romburile, se tricotează astfel: 1 jeteu, 2 ochiuri scăzute, 1 jeteu, 2 ochiuri scăzute. La rîndurile pe dos, ochiurile se lucrează așa cum se prezintă.

Pulovere pentru zilele iernii

Pulovere și căciuli tricotate sau croșetate, călduroase, tocmai bune pentru zilele de iarnă. Se lucrează astfel:

Pentru un copil de 7 ani, puloverul bleumarin este tricotat din melană sau din lînă, cu firul răsucit și plin, pe andrele nr. 3.

Ceea ce are deosebit puloverul bărbătesc este fenta tricotată în punct de elastic dublu. Pentru a obține rotunjimea fețelor la partea de jos, la 2 șiruri pe față și 3 pe dos ale fentei, primul rînd de tricot are doar cîte un singur ochi. Celelalte se adaugă la rîndul imediat următor și fenta se așterne rotund de parcă ar fi croită.

Jerseul fetiței, în culoare portocalie, este croșetat din lînă sau melană cu firul plin, folosindu-se o croșetă mai groasă. Punctul fantezi folosit se lucrează astfel: luați o buclă pe croșetă din ochiul rîndului anterior, lăsați-o lîngă cea care deja există din lucru, luați un jeteu și scădeți-le odată.

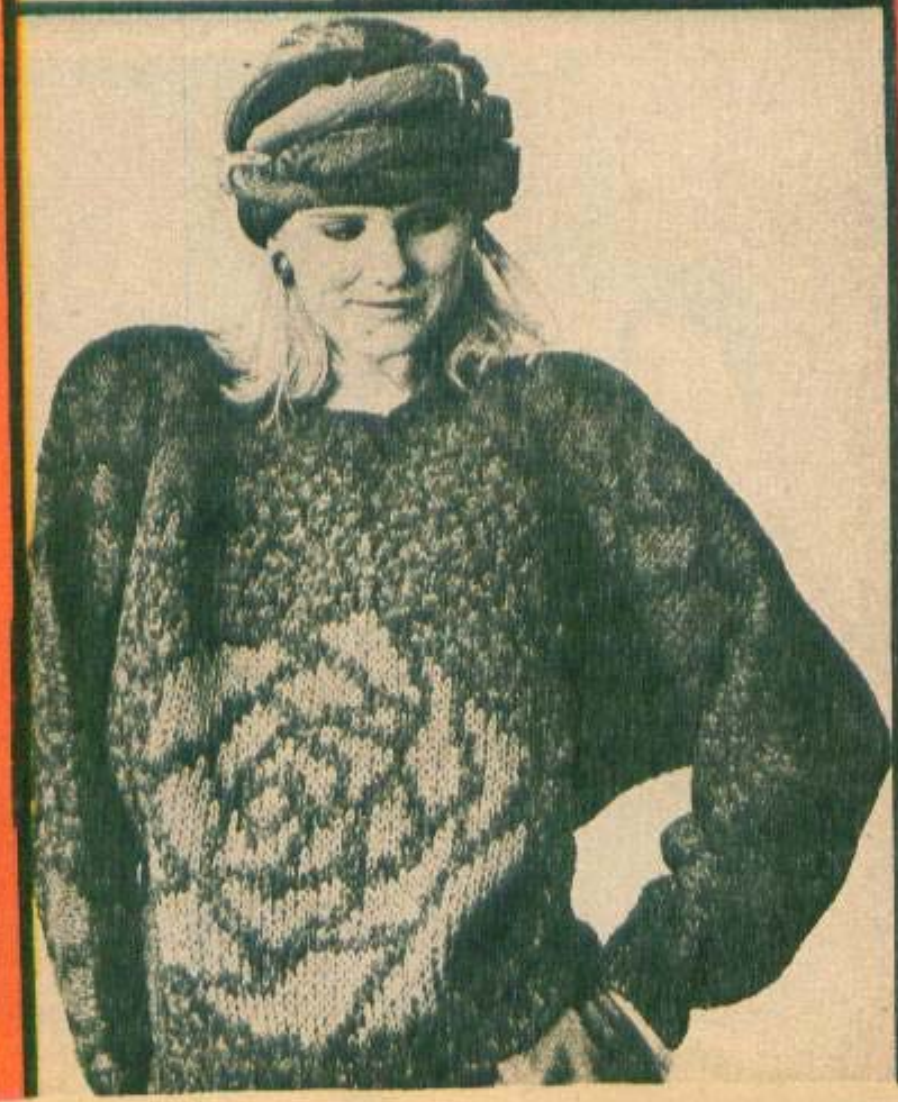

Tricotajele în 1986

În anul 1986, tricoturile rămîn mult supradimensionate, cu umerii uşor căzuţi, tendinţă ce va fi reflectată de o siluetă în „V".

Produsele tricotate, cu aspect neted, uşor structural (fagure, patent, gofrat), vor fi realizate din fire naturale, sintetice sau în amestec. Capătă importanţă firele lucioase: de viscoză acetat, poliester bumbac mercerizat, lurex argintiu, fire inulinate, în culori vii. În general, tricoturile jacard sînt realizate din fire mai groase, cu mîneci puse nerăscroit, cu ornamente echilibrate sau cu desene grafice.

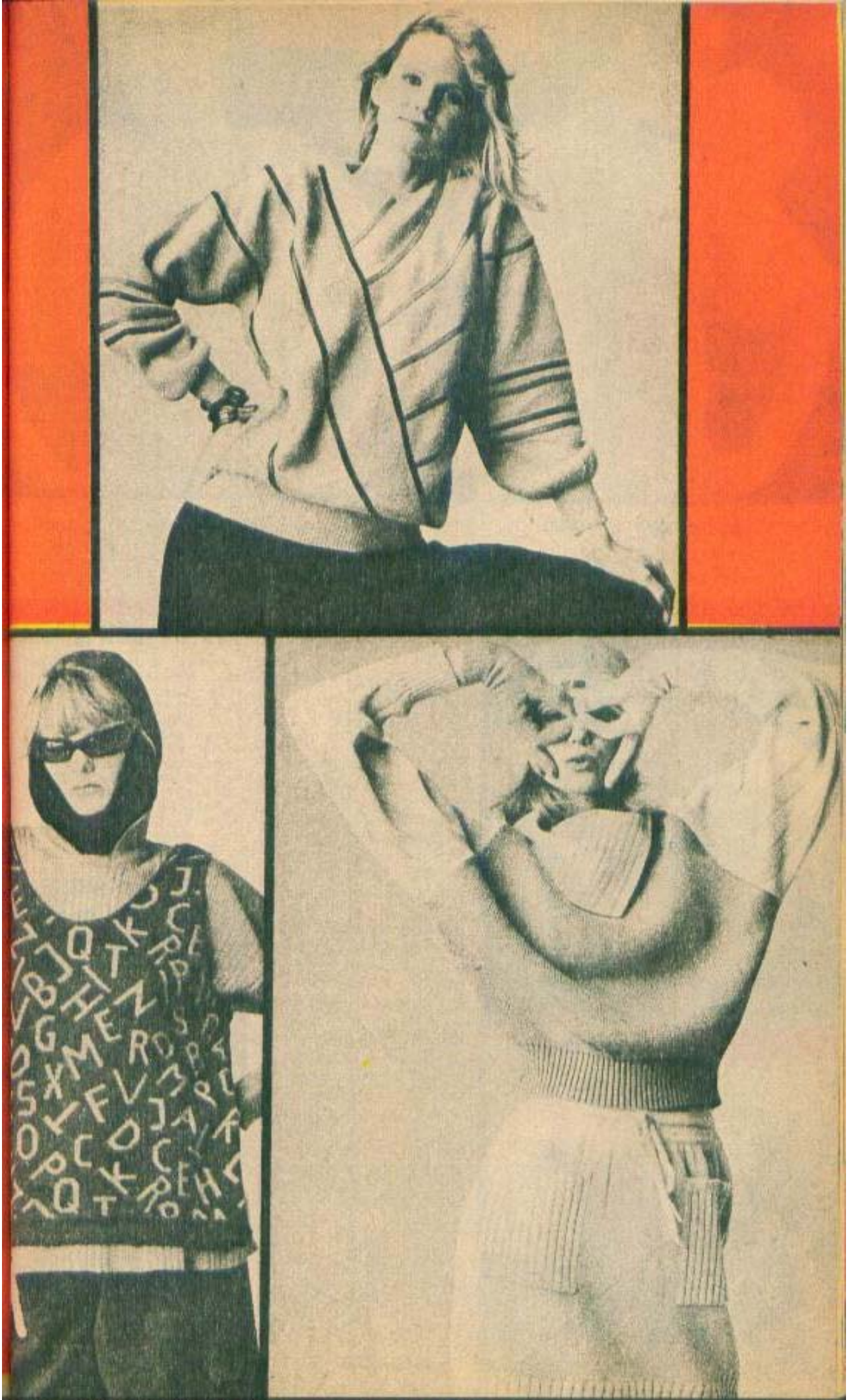

În avanpremieră

Două bluze realizate în tricot drept, dar deosebite prin jocul culorilor folosite. Lansate pentru moda tricoturilor anului 1986, bluzele au mîneci fantezi, în culori diferite, cu ornamente jacard. În a doua variantă, mînecile sînt gen clopot, montarea lor făcîndu-se cu faiduri ample din umăr.

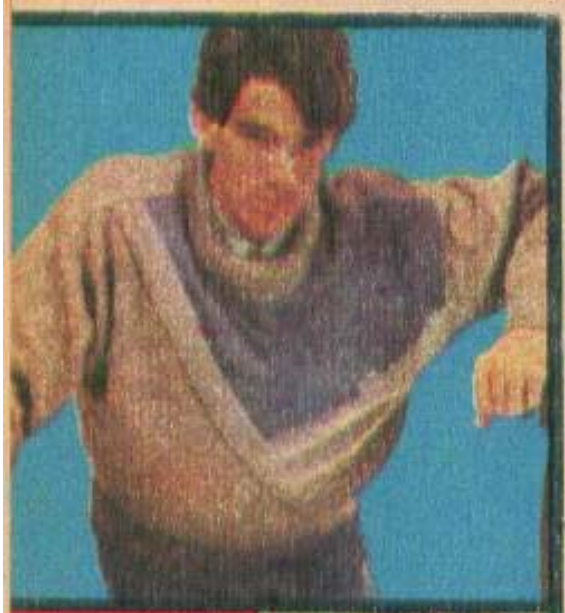

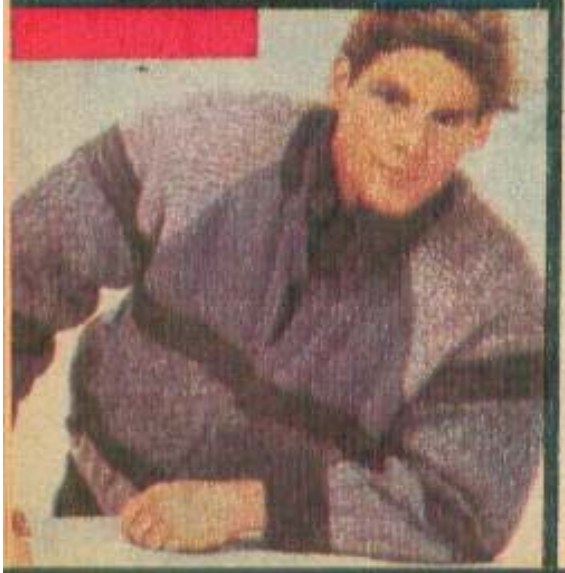

Tricoturi combinate

Şi în moda tricoturilor bărbătesti se lansează amploarea, lejeritatea şi umerii căzuţi. Modelele alese sînt o combinaţie de fire mai pline şi mai subţiri. Aplicaţiile pot fi din piele, iar fermoarul este un ornament (ca în poza de sus). Spatele şi mînecile sînt începute cu elastic simplu (un ochi pe faţă, un ochi pe dos), apoi sînt tricotate obişnuit. La subraţ nu se fac nici un fel de scăzături, mînecă fiind prinsă pe umerii „căzuţi". După realizarea scăzăturilor pentru răscroiala gîtului la spate, tricotul se continuă trecînd peste umeri spre faţă.

Bluză fantezi

Pentru o îmbrăcăminte sport, o bluză tricotată simplu şi pe linie lejeră, purtată peste pantaloni, cu umerii mult „căzuţi". Partea din faţă a tricotului se prelungeşte într-un triunghi de la un umăr la altul, care se rulează nostim pe o parte. Mîneca largă este tricotată în punct de ploiţă, adică la rîndul pe faţă: 1 jeteu, trei ochiuri lucrate împreună, 1 jeteu — pe tot rîndul. La rîndul pe dos, se tricotează ochiurile aşa cum se prezintă.

Pe litoral ▲

Din fir alb bucle, această bluză pentru îmbrăcat în după-amiezile de vacanță, petrecute pe litoral. Bluza se începe de la partea de jos a unei mîneci, care se crește la fiecare rînd cu cîte 4 ochiuri, în așa fel încît lărgimea ei să ajungă pînă în talie. Bluza este tricotată deci dintr-o bucată, iar singurele cusături sînt cele ale mînecilor. Purtată pe dos, bluza are dungi de culoare albastră, dispuse asimetric.

Floarea de nufăr ▶

Tricoturile montate pe înalt și lucrate de la un umăr la altul au devenit o modă pentru tineret. Așadar, se pun atîtea ochiuri pentru față cîte sînt necesare pentru lungimea luată de la umăr pînă în talie. Se lucrează o bucată de 8—10 cm drept, după care, pe dosul lucrului, se pune culoarea albă. Ornamentul, o floare de nufăr stilizată, este plasat pe mijlocul feței. De la umăr, după ce a fost tricotată o porțiune tot de 8—10 cm, se începe scăzătura pentru decolteu, scăzîndu-se din 4 în 4 rînduri cîte 1 ochi, pînă se ajunge la mijlocul feței. Trecîndu-se tricotul spre celălalt umăr, din mijlocul feței, se fac creșteri similare cu scăzăturile de la cealaltă jumătate de decolteu lucrată și se încheie cu un tricot simplu în culoarea de bază. Mîneca amplă este începută de la manșetă și crescută mult, pînă la subraț.

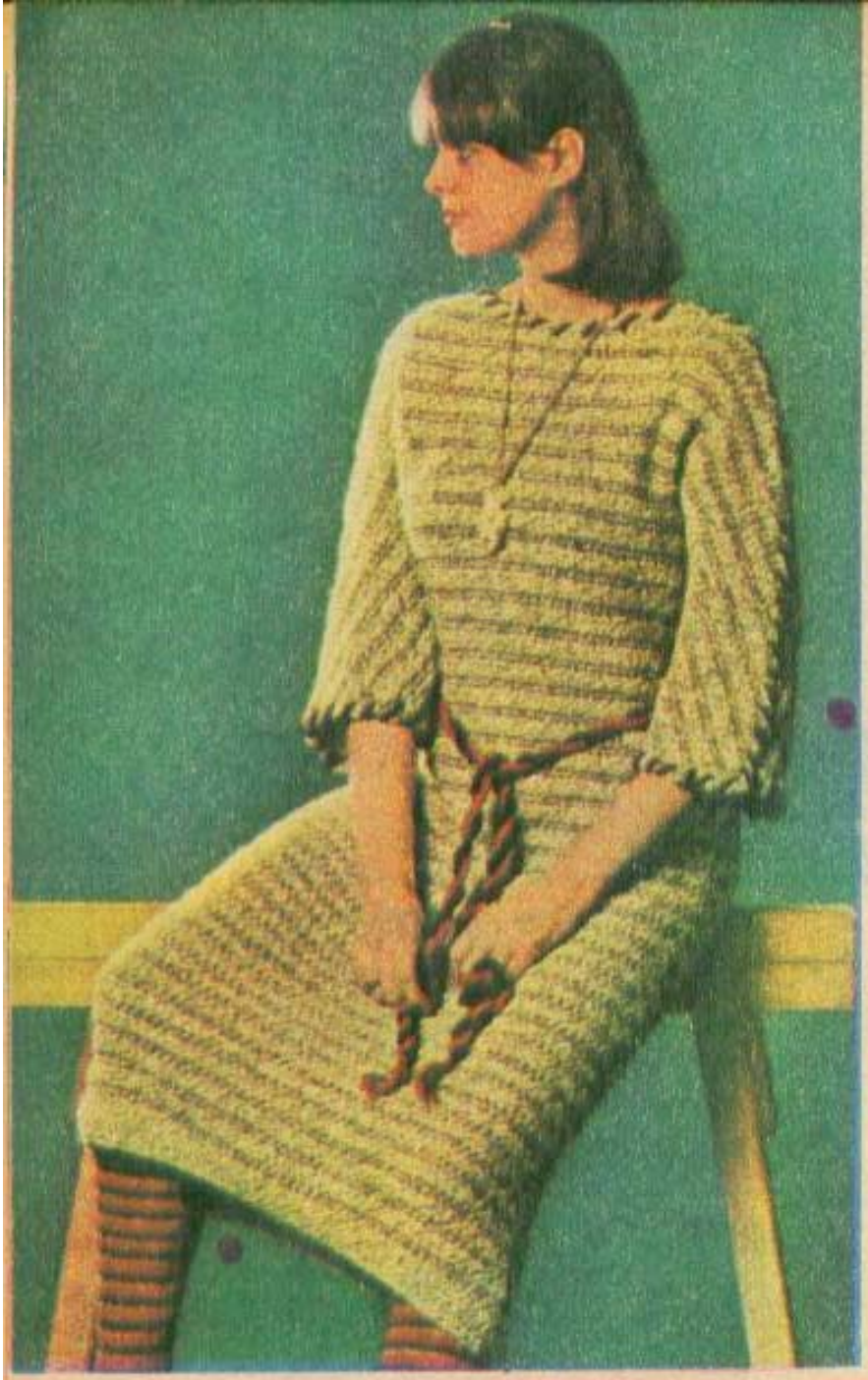

Rochie sport

Practică și elegantă, această rochie tricotată simplu, ciorăpește, și montată pe dosul tricotului, este realizată din două părți, față și spate, care cuprind inclusiv în aceeași bucată și mînecile.

Tricoțul se începe de jos și, la intervale egale de 4 rînduri lucrate cu culoarea de bază, se intercalează un rînd din culoarea de ornament. Așadar, se tricotează absolut egal fața și spatele rochiei, pînă la subraț, se lasă ochiurile în așteptare, după care se lucrează mînecile drept. Pe andrele de aceeași mărime se pun 3 ochiuri și se crește într-o parte și alta, un rînd da, un rînd nu, cîte 1 ochi pînă cînd se ajunge la jumătatea lărgimii unei mîneci, intercalîndu-se în același ritm dungile. Cînd acest triunghi ajunge la subraț, tricotul se unește cu ochiurile în așteptare și se continuă lucrul, inclusiv cu mîneci.

După unirea tricotului pe linia de mijloc (de încheiere exterioară) a mînecii se scade continuu cîte 1 ochi la fiecare rînd, astfel încît aceasta să nu mai crească în lărgime. Părțile de tricot se unesc apoi pe cusăturile lungi, pe jumătatea internă și externă a mînecii și pe umeri. Decolteul este lejer și egal față-spate. Pentru ornament, o cusătură pe muchie cu fir de culoare.

Blezere tricotate

Vă prezentăm două blezere tricotate în punct lenes și în bob de orez simplu, purtate în după-amiezele de la sfîrșitul verii peste pantaloni. Decoltate lejer pînă în talie, închise în nasturi, cu guler gen șal, tricoturile respective au o accentuată notă de tinerețe.

Dintr-o bucată

Bluza aceasta este lucrată dintr-o singură bucată. Se începe de la partea de jos a mînecii drepte și la început se croșetează în piciorușe duble pe rînduri dus-întors, nu rotund.

Așadar, se face un lanț de 46—50 de ochiuri și se croșetează partea de început a mînecii (manșeta) în piciorușe scurte. În continuare, din 3 în 3 cm, se crește cîte 1 ochi la fiecare margine a lucrului, în total de 12 ori, creșteri necesare lărgimii mînecii. Cînd lungimea mînecii ajunge la subraț, se adaugă dintr-odată de o parte și de alta atîtea ochiuri cîte sînt necesare pentru lungimea feței și a spatelui măsurate din acest punct (subraț). Cînd se obțin astfel 178—188 de ochiuri și tricotul îmbracă bine umărul drept, se încep scăzăturile pentru decolteul față, reducînd, din 2 în 2 rînduri, cîte 1 ochi, de 3 ori. Se continuă apoi fără nici o altă scăzătură pe 14 cm, apoi se crește, din 2 în 2 rînduri, cîte 1 ochi de 3 ori, se lasă în așteptare 4 ochiuri. Pentru partea din spate a bluzei se lasă în așteptare 4 ochiuri, după care se lucrează drept 24 cm, apoi cele două părți de tricot se unesc și se continuă lucrul întocmai ca pentru umărul drept. Cînd și umărul stîng este bine îmbrăcat, se scad dintr-odată toate ochiurile care s-au adăugat pentru lungimea feței și a spatelui (dincolo de subraț). Mîneca se continuă cu ochiurile de pe mijlocul lucrului, dar se scad treptat, din 3 în 3 cm, cîte 1 ochi de 12 ori. Manșeta stîngă va avea 46—50 de ochiuri. În jurul decolteului, se ridică 90—94 de ochiuri, după care se tricotează 5—6 rînduri în punct leneș. Aceeași terminație se va face și la partea de jos a bluzei. Cifrele din schița alăturată sînt date în ordinea crescîndă pentru măsurile 42—44—46 și se măsoară în centimetri.

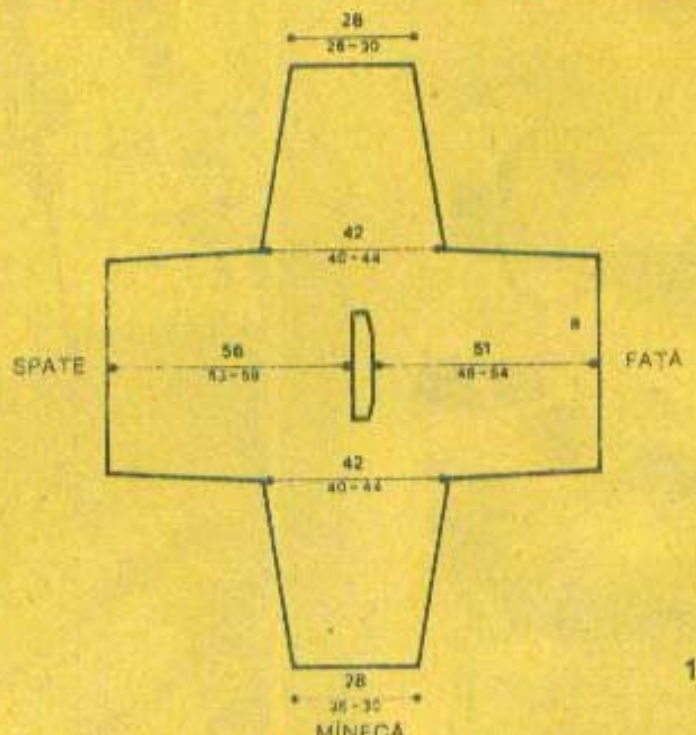

Jocul andrelelor

Schimbarea andrelelor în același tricot modifică textura acestuia aproape în întregime. În această bluză, partea de culoare gri a fost lucrată cu andrele 2 1/2, potrivite grosimii firului. Partea de culoare maro s-a lucrat cu andrele nr. 6, astfel încît tricotul, deși lucrat în același punct, a ieșit rar ca o plasă. Pentru a nu se tărgi, la îmbinarea culorilor, numărul ochiurilor albe a fost scăzut la jumătate, eliminîndu-se fiecare al doilea ochi. Pentru bentița din jurul gîtului, ochiurile au fost reîntregite, iar andrelele schimbate cu cele de 2 1/2 grosime.

Cu bretele

Din resturi de fire, un scampoio fantezi, realizat în punct de tricot pe dos. Fără răscroituri, de fapt aceste două bucăți de tricot se unesc la subraț și foarte puțin pe umeri. Bretelele împletite se completează cu rîndurile de ornament șerpuit realizate cu acul în punct de lănțișor.

Lejeră

Bluză lejeră, tricotată din fir de bumbac alb, răcoros, cu un model dantelat, pe motiv geometric, închis în nasturi, tricotul are mîneci lejere, largi și este mult decoltat. Rîndurile care mărginesc crestările, scăzăturile și jeteurile sînt lucrate în punct de jerseu pe față, formînd o garnitură elegantă.

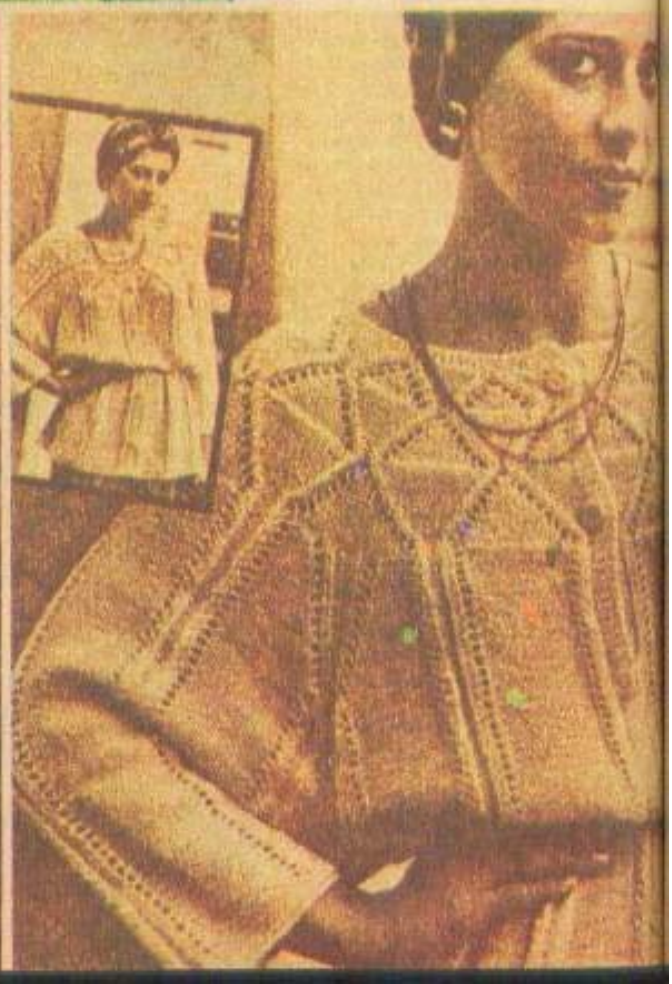

Strălucire romantică

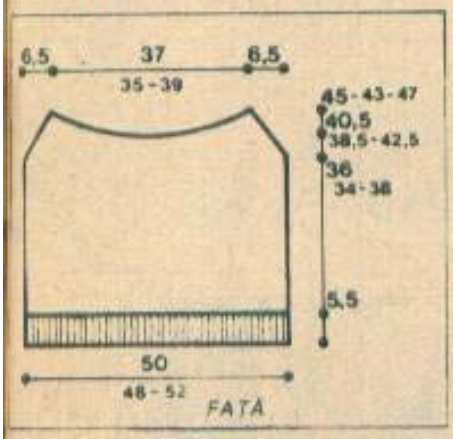

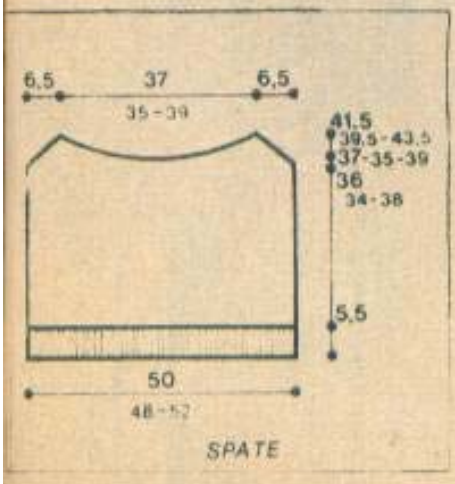

O frumoasă bluză, care are în combinație și un fir metalizat, potrivită unei ținute de ocazie, are ca element aparte colereta. Indicațiile privind numărul de ochiuri sînt date pentru măsurile 42 (scrise simplu) și 44 (cele în paranteze).

FAȚA: se montează 110 (114) ochiuri cu fir metalizat și se începe elasticul dublu (2 ochiuri pe față, 2 ochiuri pe dos). După 2—3 rînduri, se pune firul alb și se lucrează 5—6 cm. După acesta, pe primul rînd de tricot drept se fac, la distanțe egale, 10 creșteri și se continuă lucrul cu fir de culoare gri. La subrat se scad în fiecare parte, din 2 în 2 rînduri, cîte 2 ochiuri de 8 ori. La distanță de 37 (39) cm de la baza tricotului se scad pe mijlocul feței 32 (36) de ochiuri și se continuă fiecare parte separat. Pentru realizarea rotunjirii se scad, din 2 în 2 rînduri, 6 ochiuri de 2 ori, 4 ochiuri de 2 ori, 3 ochiuri de 2 ori, apoi 2 ochiuri.

SPATELE: se tricotează la fel ca și fața, dar pentru amanșură se scad, la fiecare 2 rînduri, 2 ochiuri de 2 ori și cîte 1 ochi de 12 ori. Mijlocul spatelui se rotunjește prin scăzături întocmai după explicațiile date la față.

MÎNECA: se montează pe 54 (58) de ochiuri cu fir metalizat, se tricotează apoi cu fir alb și după elastic se lucrează drept. Pe primul rînd de tricot drept se fac 18 creșteri, apoi, după 12 rînduri, se cresc 4 (7) ochiuri. Tot cîte 4 ochiuri se cresc după alte 10, 6, 2 rînduri, astfel ca mîneca să aibă la subraț o lărgime potrivită. La 47 (49) cm de la începutul său, mîneca se scade obișnuit pentru subrat, din 2 în 2 rînduri, cîte 2 ochiuri de 8 ori. Pe mijlocul mînecii se scad dintr-o dată 14 (18) ochiuri, apoi scăzătura se continuă pe fiecare parte astfel: 6 ochiuri de 2 ori, 4 ochiuri de 2 ori, 3 ochiuri de 2 ori și 2 ochiuri de 3 ori.

COLERETA: interesanta este realizarea coleretei, care se montează pe tricotul lucrat pînă aici. Se tricotează pe andrea circulară și se începe de la decolteu pe 116 (118) ochiuri. Se tricotează 3—4 rînduri cu fir metalizat. După elastic se fac 29 (31) de creșteri, repartizate pe rîndurile: 4, 8, 14, 20, 26, 32 și pentru măsura 46 pe rîndurile 6, 12, 18, 24, 30, 36. Se ajunge astfel la 290 (304) de ochiuri. Intercalarea din nou a firului metalizat, noi creșteri pe porțiunea albă vor face ca aici colereta să aibă chiar 320 (336) de ochiuri. Ochiurile coleretei se vor prinde de ochiurile tricotului, trecînd un fir cu acul și luînd, pe rînd, un ochi de la o parte, un ochi de la altă parte de tricot (neîncheiate).

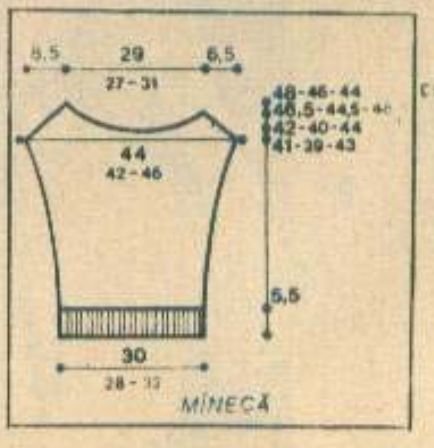

Capitolul „Tricotaje, croșetături, goblenuri"
realizat de
S. SBURLAN

Șorțul de lucru

Cînd serviți masa, în bucătărie, sau cînd lucrați în casă, un șorț protector al hainelor dv. Croit cu o talie peste piept, cu partea de jos ușor în cloș, șorțul are un model floral lucrat în punct românesc, care îi dă un plus de frumusețe. Mult petrecut spre spate, șorțul se închide cu doi nasturi în talie.

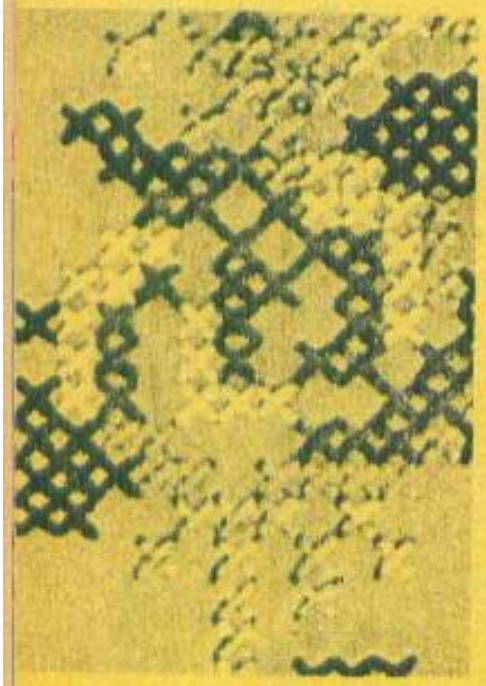

Mica pelerină

Cînd deja v-ați pus rochia cu care veți merge la spectacol sau într-o vizită, nu renunțați să vă mai ordonați o dată coafura. Aruncați-vă repede pe umeri o mică pelerină, confecționată din pînză albă, fină, pe care ați brodat un splendid ornament floral.

Huța—huța

Cocoțat confortabil în acest „post de observație aerian", copilul va fi oprit să „trebăluiască" în preajma dv. cînd lucrați în bucătărie sau în grădină. Leagănul este croșetat din fire foarte rezistente, gen cord. Pe un lanț de ochiuri de 28—30 cm, croșetați 8 rînduri în picioruțe scurte, care vor constitui marginea de montare a leagănului pe bara de lemn. În continuare, croșetați modelul astfel: 2 ochiuri de lanț (*), introduceți croșetul în primul ochi din rîndul anterior, 1 jeteu, trageți o buclă, 1 jeteu, o altă buclă în același ochi, 1 jeteu și scădeți o dată cele 4 bucle de pe croșet (*). Repetați de la (*) la (*) în ochiurile următoare. După ce ați croșetat 60 cm de la început, scădeți ochiurile pe 6 cm într-o parte și alta, continuați să croșetați numai pe cele din mijloc pe 10 cm, după care adăugați la loc în ambele margini ochiurile scăzute. Mai croșetați 3—4 rînduri în același mod, după care croșetați iar 8 rînduri în picioruțe scurte, realizînd astfel partea de prindere din față a leagănului pe bara de lemn.

Ați croșetat astfel leagănul începînd din spate și adus pînă în partea de sus a feței, inclusiv deschiderile pentru ținerea picioruțelor copilului. În continuare trebuie lucrate părțile laterale ale leagănului. Pe un lanț, croșetați 14 ochiuri în același motiv ca și la partea din spate a leagănului. După al 5-lea rînd, începeți să scădeți cîte un punct numai la o margine astfel încît veți obține un triunghi ce se va încadra perfect ca parte laterală. La terminația superioară, croșetați în picioruțe scurte aceeași bandă necesară înfășurării pe bara suport. Leagănul este suspendat de un punct solid.

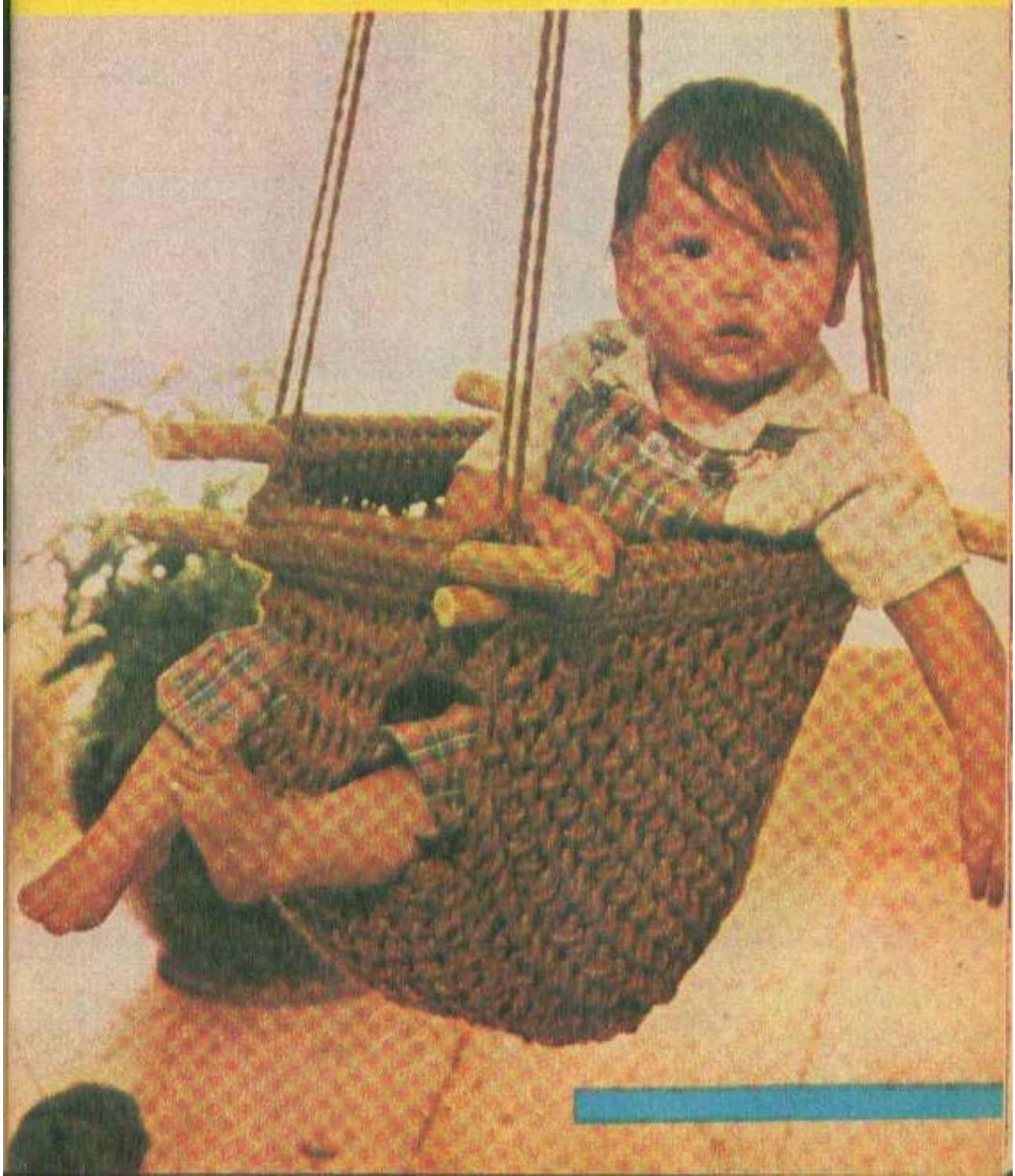

Terminații

Terminațiile unui obiect tricotat sau croșetat sînt detalii care pot da nota personală a unui tricot. Vă prezentăm cîteva motive de terminații crosetate cu care puteți orna tricoturile, croșetaturile și chiar rochiile din stofă.

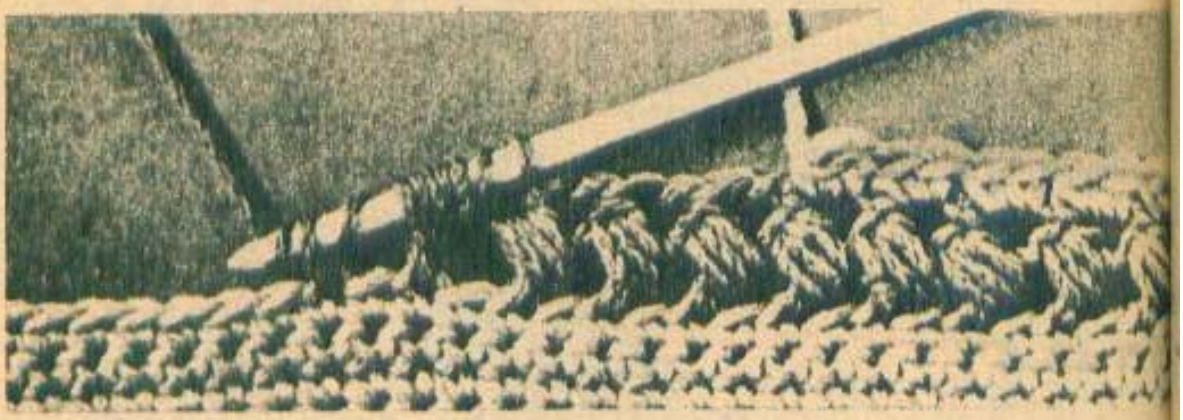

PUNCT DE BOBIȚE ÎN BIE

Această terminație dublă are lucrat mai întîi un rînd de bobițe în bie, pentru care se iau pe croșetă alternativ 3 bucle cu 3 jeteuri, astfel: **R.1:** 2 ochiuri de lanț și un picioruș mic, (*) apoi de 3 ori 1 jeteu, o buclă, 1 jeteu, 1 buclă, săriți un ochi de bază, înfigeți croșeta, 1 jeteu, o buclă, 1 jeteu, scădeți cele 2 bucle, 1 jeteu, scădeți 6 bucle, 1 jeteu, scădeți 2 bucle, 1 ochi de lanț (*). **R.2:** cîte 3 piciorușe oarbe între picoturi, croșetate cu fir din culoarea de bază.

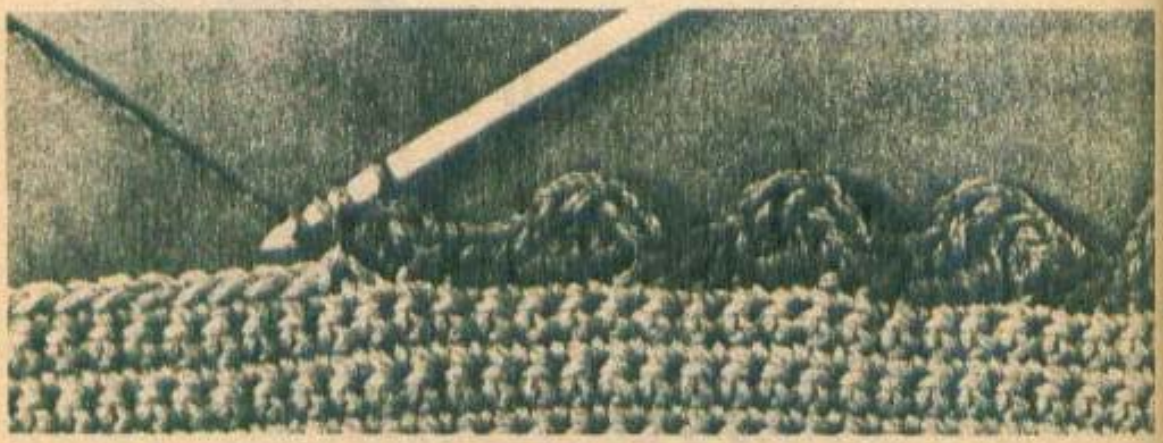

COLȚIȘORI

1 picioruș mic, (*) săriți 2 ochiuri în rîndul de bază și croșetați 5 piciorușe duble în același ochi. Săriți 2 ochiuri, croșetați un picioruș mic (*).

Colțișorii se folosesc drept terminație la partea de jos a unei bluze, la tivul unei rochii, la manșetele acesteia și chiar în jurul decolteului.

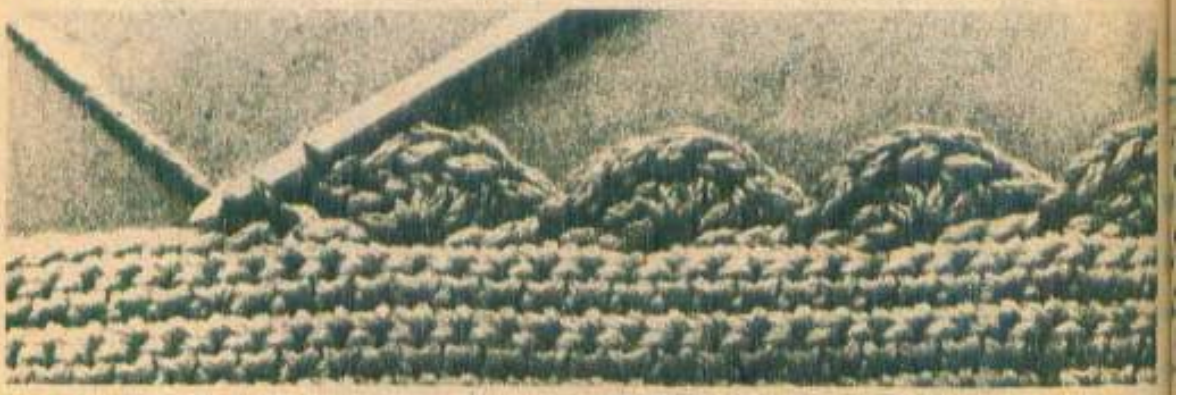

FESTONUL MARE

1 picioruș orb (*). În ochiul de bază următor se crosetează 1 picioruș mic, 2 piciorușe mari, 1 picioruș mic, apoi 4 piciorușe oarbe (*).

Stofă croșetată

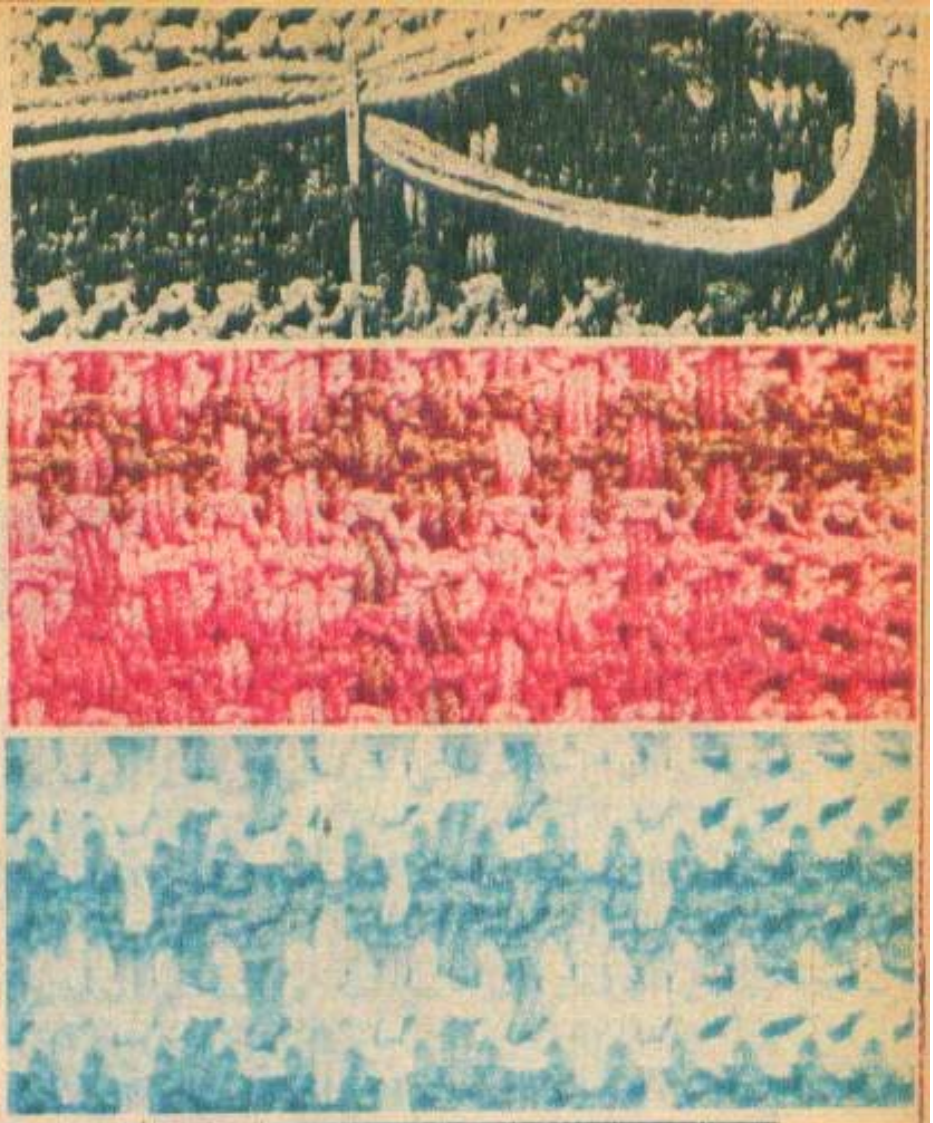

Din resturile de fire pe care le aveți în casă croșetați o stofă astfel: lucrați mai întîi în punct de croșet simplu o plasă, alternînd culorile în rînduri egale (2—4), indicat este să vă faceți mai întîi tipare de fustă, bluză, rochie și pe această plasă să realizați apoi țesutul, trasarea firelor. Operația constă în trecerea unui fir mai plin (dublu sau triplu), cu un ac mare, printre plasa de bază ca într-un țesut obișnuit. După fantezia fiecărula, firele trasate se fac într-o anume ordine, astfel încît în colorit să apară motive ornamentale egale, ordonate.

Cu o astfel de stofă croșetată puteți lucra: șaluri, cărora le lăsați fire lungi la capete pentru ciucuri, veste, pardesie etc.

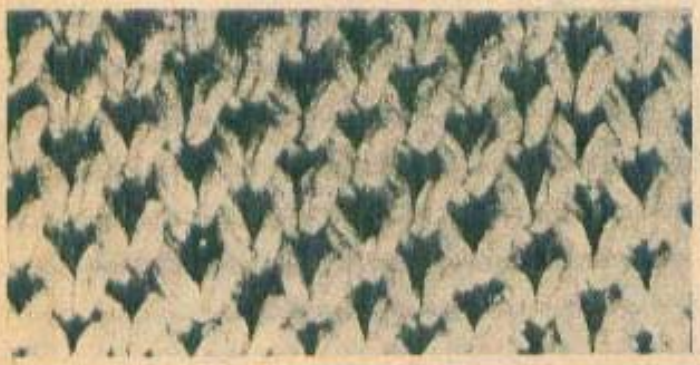

Cuib de albine

Modelul are 2 rînduri și se lucrează întotdeauna în punct de tricot pe dos.

R.1: (pe fața tricotului) (*) 1 ochi se la nelucrat, dar i se pune 1 jeteu, 1 ochi se lucrează pe dos (*).

R.2: (pe dosul lucrului) (*) 2 ochiuri pe dos, jeteul se trece nelucrat de pe andreaua stîngă pe cea dreaptă (*).

Plasă dublă

Motivul se folosește în tricotarea fularelor, a bluzelor de vară, a pelerinelor scurte. Se montează un număr de ochiuri oarecare și se lucrează un rînd pe față. Modelul, dealtfel, nu are decît un singur rînd explicativ, rînd care se repetă continuu.

Rîndul de așezare a modelului: ochi de margine (*), 1 jeteu, 1 ochi pe față luat nelucrat, 1 ochi lucrat pe dos (*). **R.2:** (*) 1 jeteu, 1 ochi pe față luat nelucrat, 1 ochi lucrat pe dos împreună cu jeteul pus la rîndul anterior și tricotate împreună (cu un singur ochi deci) pe dos (*). Se repetă acest rînd continuu.

LUCRU DE MÎNĂ

În decorarea locuinței moderne își reia locul splendida broderie spartă. Fețe de masă, tabliete, milieuri, realizate pe fond alb sau pastelat, festonate cu mătase sau fir de muline colorat, sînt deosebit de frumoase. Mai întîi modelul se imprimă, trasîndu-l cu

linie ușoară după desen. Festonarea se face manual sau la mașina de cusut (aplicîndu-i dispozitivele speciale). Cînd este gata, obiectul se spală, se apretează și se calcă. Decuparea ornamentelor se face la urmă cu o forfecuță specială (curbă) pentru această operație.

Vă prezentăm patru modele (de broderie spartă și broderie plină) aceasta din urmă lucrată în nuanțe calde de galben, portocaliu și verde.

FRUMOASELE GOBLENURI

Constituindu-se ca o variantă posibilă a tapiseriei, dar realizată cu mijloace tehnice și materiale diferite față de tapiseria clasică, tablourile în goblen au o tematică practic inepuizabilă. Goblenurile, aceste ornamente „pictate cu acul", pe care le păstrăm ani și ani, încărcate de nostalgie, sînt reluate în arta lucrului de mînă de către tinerele femei. Ornamente florale dispuse în splendide buchete Ikebana (flori de cîmp, flori de grădină), locuri și oameni, peisaje de neuitat, iată ce transpun pe pînză frumoasele goblenuri. Asemănător cu punctul folosit în cusăturile naționale (punctul de goblen este de fapt jumătatea acestuia), se execută întotdeauna cu înclinație de la dreapta la stînga. Pentru ușurarea lucrului este bine ca acele (de aceeași grosime) să fie pregătite fiecare cu altă culoare, astfel încît goblenul să fie realizat dintr-o dată pe porțiuni, nu pe culori, tocmai pentru ca nuanțele, fie ele picurate chiar într-un singur punct, să se aștearnă cu continuitatea unei picturi.

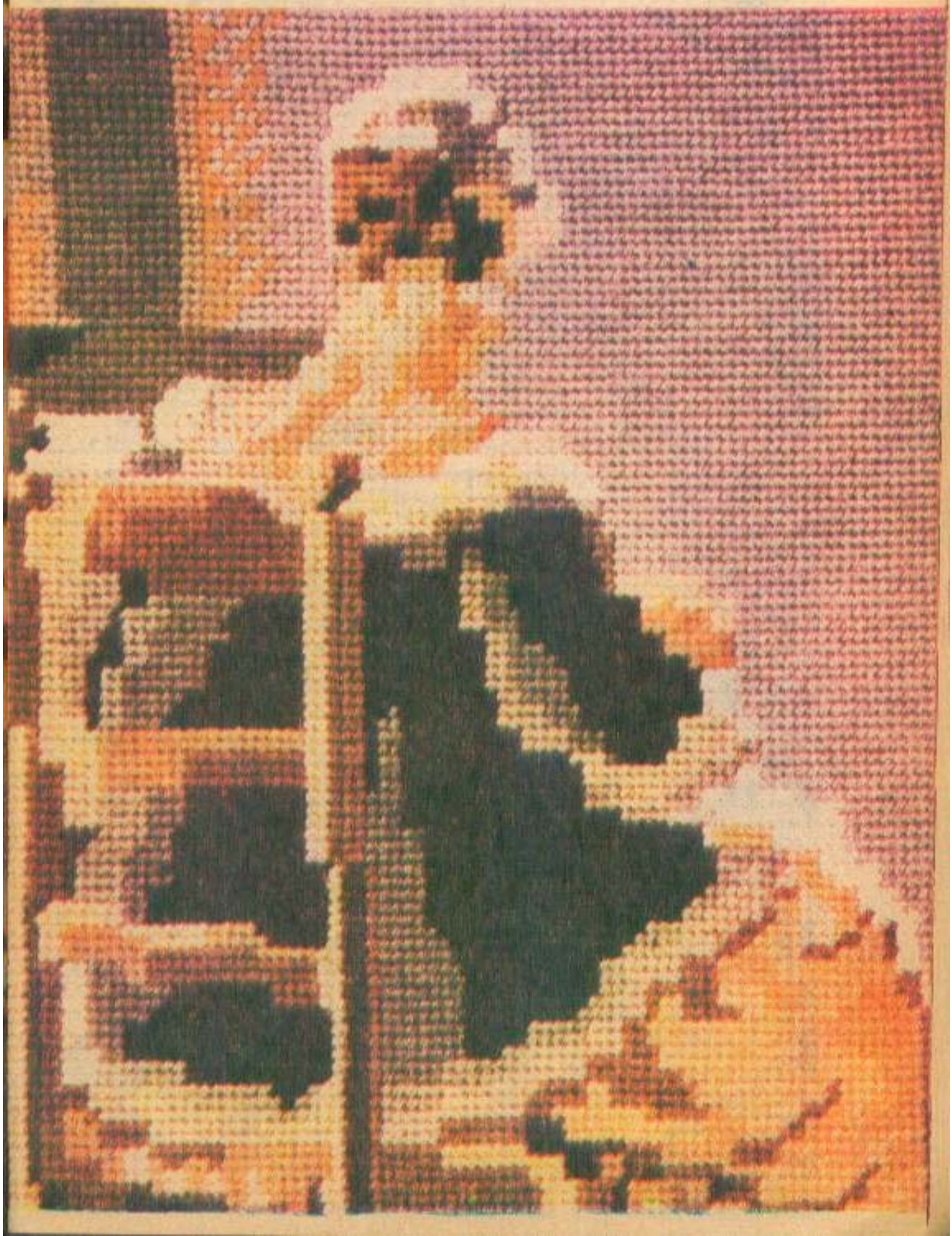

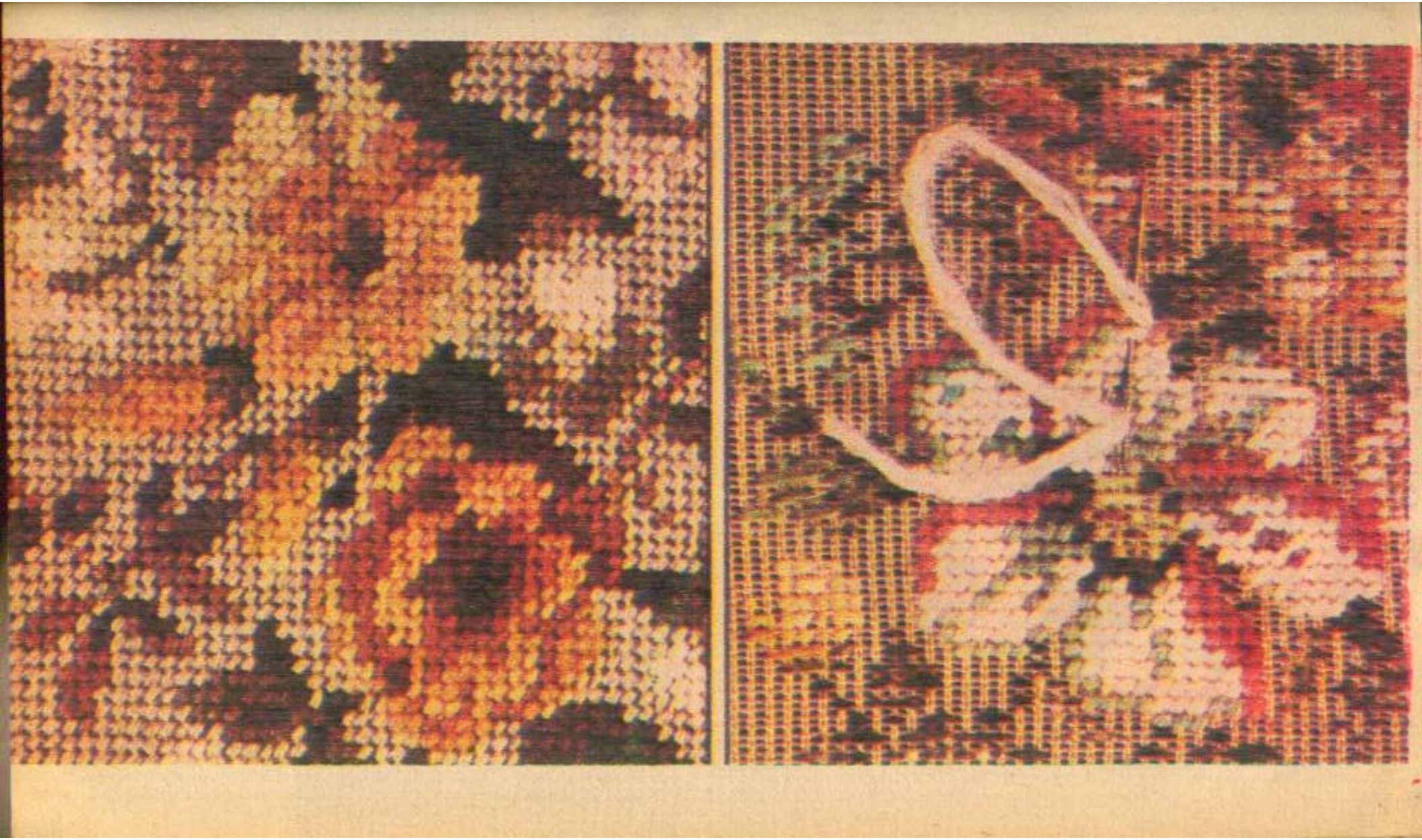

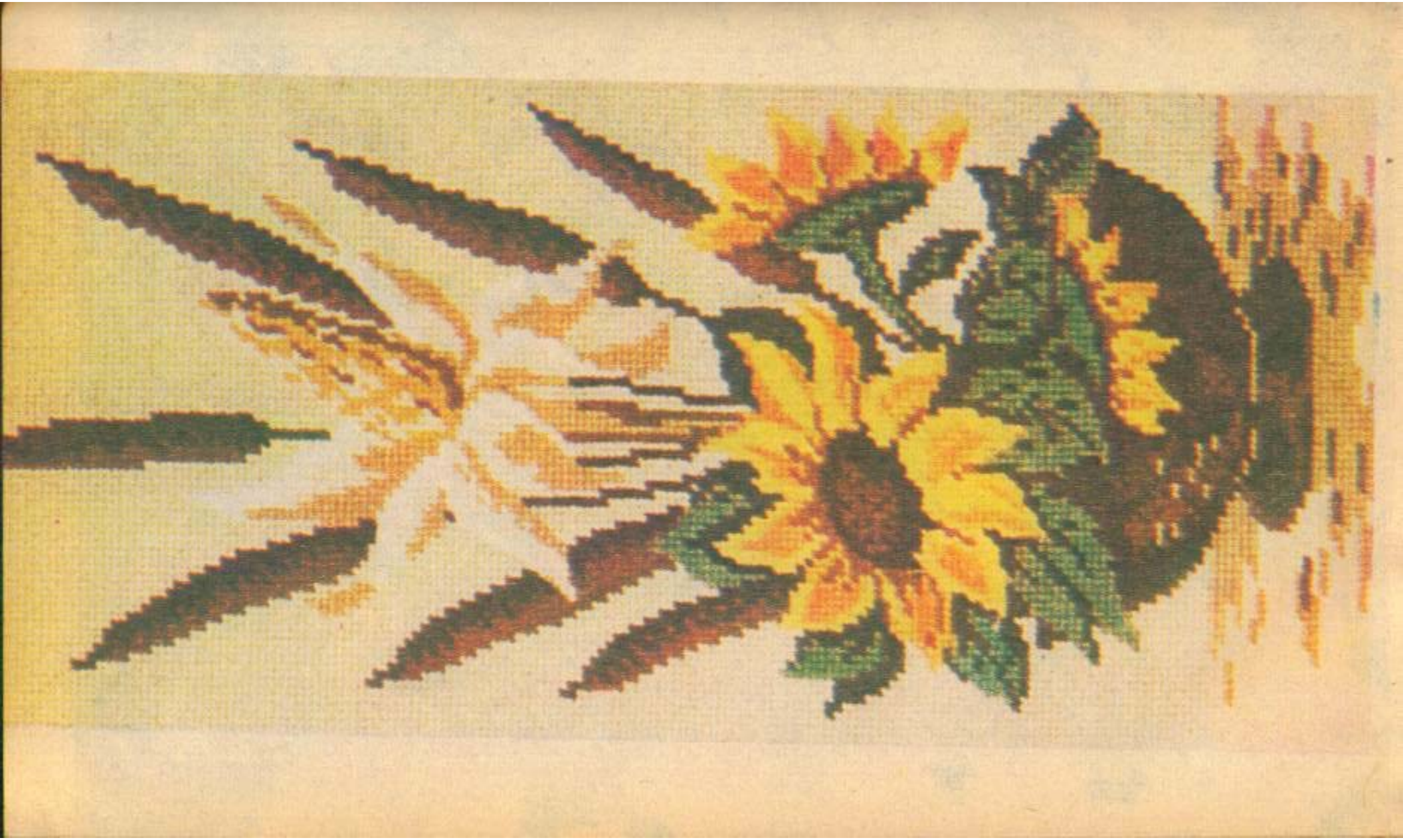

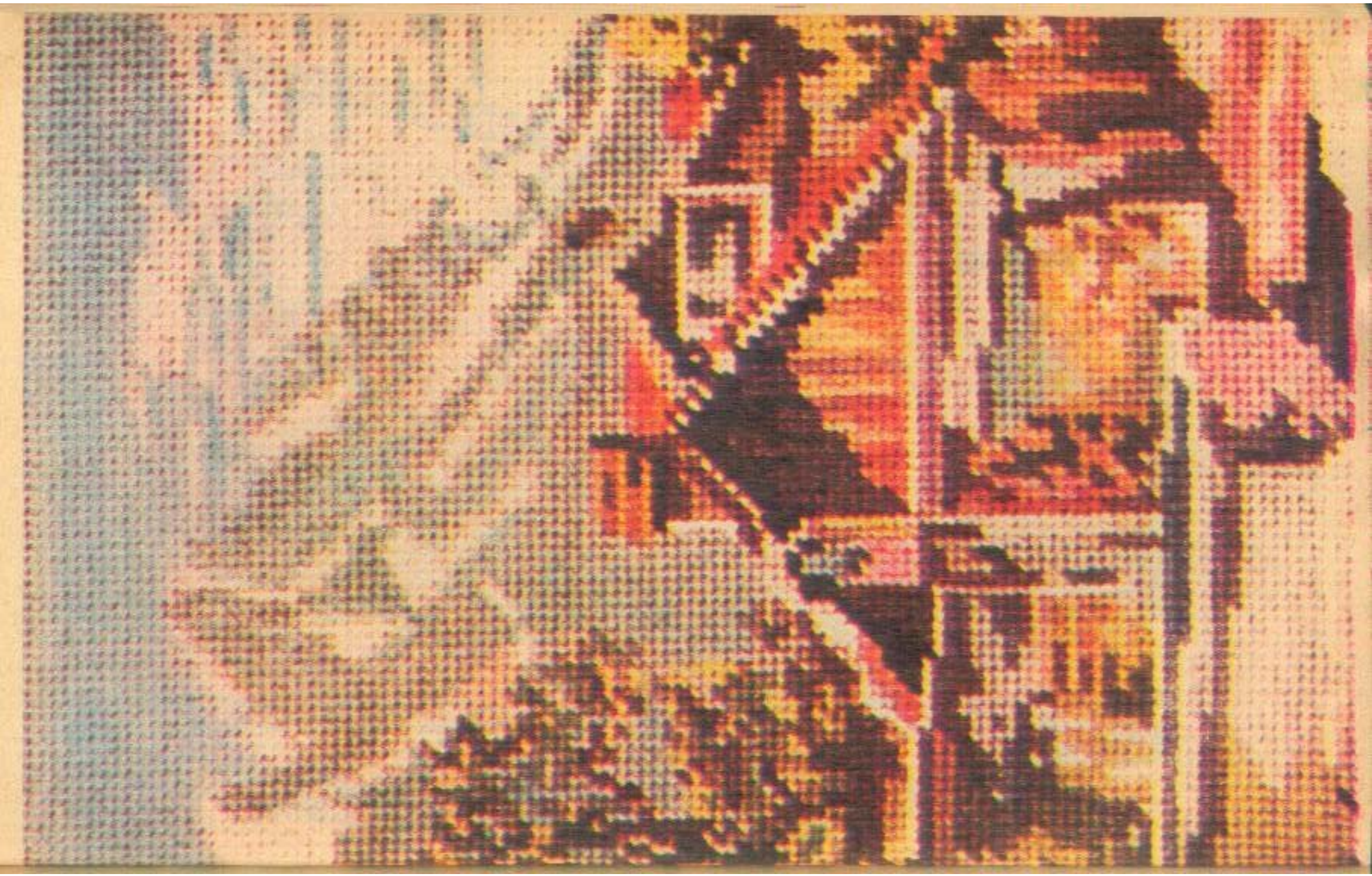

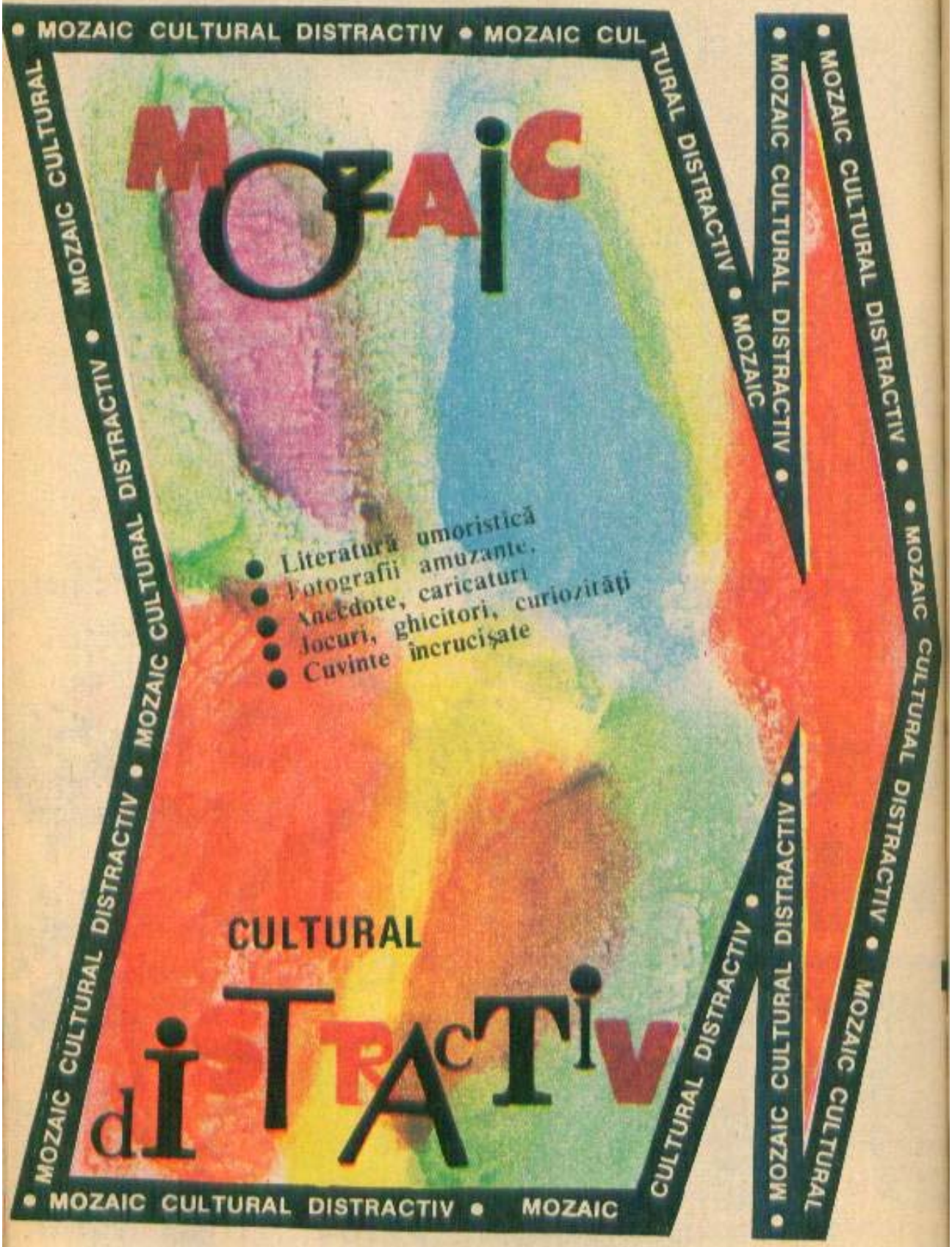
• MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC CUL
TURAL DISTRACTIV • MOZAIC
MOZAIC
• Literatură umoristică
• Fotografii amuzante,
• Anecdote, caricaturi
• Jocuri, ghicitori, curiozități
• Cuvinte încrucișate
CULTURAL
dISTRACTIV
MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC
CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC
• MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC CULTURAL
• MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC CULTURAL
• MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC CULTURAL
• MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC CULTURAL
• MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC CULTURAL
• MOZAIC CULTURAL DISTRACTIV • MOZAIC CULTURAL

DUMITRU SOLOMON

Dragoste sinceră

Se îndrăgostise de ea la spital, unde fusese împins, fără voia sa, de un ulcer gastric. Rămăsese profund și definitiv impresionat de spiritul de sacrificiu, precum și de sfiicioasa ei înduioșătoare. Ori de câte ori o chema: „Soră, fii amabilă și dă-mi un ceai de sunătoare", „Soră, fă-mi, te rog, o injecție intramusculară" și alte apeluri cu specific local, ea venea deîndată, îl privea suav, iar după ce el făcea să alunece în buzunarul halatului ei alb, imaculat, o hîrtie de 25 de lei, ea roșea ușor, cu timiditate și blîndețe, după care efectua grijulie injecția sau aducea băutura dietetică.

Cît spirit de sacrificiu! gîndea el, cu duioșie, privindu-i ochii inocenți și verzi. Lasă alți bolnavi și se îngrijește de mine! Și cîtă sfială! Cînd îi mulțumesc anticipat, cu gestul acela atît de prozaic, roșește nevinovat și mă face să mă simt meschin...

Odată, el i-a strecurat în buzunar, dintr-o regretabilă greșeală, firește, o hîrtie de 10 lei, în locul celei de 25. Ea a rosit mai tare decît de obicei și l-a privit cu infinită tristețe. Nu era nici urmă de repros sau de indignare în acea privire, ci doar o inefabilă, metafizică tristețe a zădărniciei. Ochii ei de smarald erau gata-gata să plîngă. El a simțit atunci o mare tulburare lăuntrică, localizată cu cîțiva centimetri mai sus de zona bolnavă, i-au dat lacrimi de umilință și de rușine, a simțit pentru prima oară în viață un sentiment de culpabilitate și a adăugat pe loc trei monede a cinci lei. Ea a reușit să depășească momentul de tristețe sfîșietoare și, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut, i-a adus, plină de dăruire și devotament, ceaiul de mușețel.

Faptul că ea avea ochi numai pentru el — și ce ochi, doamne! —, că roșea numai în fața patului lui de suferință, pe ceilalți pacienți tratîndu-i cu indiferență, fără privirile acelea încărcate de devotiune, fără ceai dietetic, fără injecții intramusculare, numai cu pilule amare, apă chioară și refuzuri seci, l-a făcut să spere, să iubească și să renască. O iubea sincer, profund și dezinteresat. Prezența ei îi făcea bine, iar ulcerul gastric începuse, ca prin minune, să se vindece.

Înainte de a părăsi, oarecum restabilit, spitalul, a luat-o de mînă și i-a spus dintr-o răsuflare:

— Soră, sînt îndrăgostit nebunește de dumneata, te iubesc sincer, cum n-am mai iubit niciodată în viață, am gînduri serioase și nu mă uit la bani.

Ea s-a făcut albă ca halatul. Faptul că pacientul ei preferat o iubea sincer și nebunește îi dădea o neliniște romantică, dar și o încredere fermă în viitor, căci el avea gînduri serioase și nu se uita la bani. (Mă rog, să nu te uiți la bani e un lucru emoționant în sine, dar și riscant, dovadă că, tot neuitîndu-se la bani, o dată greșise punînd sub semnul întrebării, pentru scurt timp, e drept, statornicia sentimentelor lui). Urmărindu-i privirea incendiată de iubire, ea se gîndea că, în fond, el e un bărbat atent, serios, care nu abuzează de situația lui privilegiată de bolnav, iar cînd îi solicită ajutorul are grijă să nu-i pretindă, ca alți pacienți, s-o facă în cadrul obligațiilor ei de serviciu.

Sora medită aproximativ două secunde și jumătate, apoi, deși el nu-i pusese nici o întrebare, răspunse cu delicatețe:

— Da.

Fericit ca un adolescent, fără să-și dea seama că ea răspunsese cu „da" la o întrebare inexistentă, el scoase o hîrtie de 100 lei și i-o strecură în buzunar, iar ea roși pînă în vîrful urechilor.

Apoi, s-au întîlnit de mai multe ori, aproape săptămînal, au mers împreună la cinema, la restaurant, la cofetărie, plătind (era dorința ei expresă) „pe din două, fifty-fifty. Odată, la cinema, el a încercat s-o sărute pe obraz, dar, din cauza întunericului, a sărutat-o pe gulerul paltonului. Deși era din blană de vulpe argintie, gulerul nu putea ține loc de obraz.

El știa despre ea că e soră, că e devotată și sfioasă, ea nu știa despre el decît că i-a fost pacient, un pacient serios, atent și îndrăgostit. Într-o zi, făcîndu-i-se poftă de pește proaspăt, ea a intrat într-un magazin de specialitate. Și nu mică i-a fost surpriza, cum se spune în romane, constatînd că vînzătorul de pește era însuși omul care o iubea sîncer. Cumpărătorii întrebau de pește proaspăt, iar el, cu un zîmbet de superioritate bărbătească, le oferea pește congelat. Dar avea o măreție virilă în felul în care despărțea peștii lipiți unul de alții, îi învelea și îi arunca pe cîntar, măreție care ei îi amintea de un film văzut mai demult. „Bătrînul și marea", chiar dacă el nu era bătrîn, nu era Spencer Tracy, iar marea nu se afla decît sub formă de gheață în țesuturile peștilor. A ajuns în fața lui și, cu vocea ei timidă dintotdeauna, îmbujorîndu-se ușor, i-a spus: „Aș dori niște pește proaspăt" și i-a strecurat în mînă o hîrtie de 25 de lei, roșind pînă în dreptul ochilor de smarald. El a luat banii cu un gest simplu, de o simplitate aproape omenească, a extras de sub tejghea un șalău mare, l-a învelit și l-a pus pe cîntar. În momentele acelea, ea a descoperit siguranța și virilitatea lui, impregnate în gesturile simple, hotărîte și eficiente și abia acum s-a îndrăgostit de el.

Au urmat zile minunate, în care ea venea la magazinul de specialitate din colț, îi strecura cîte o hîrtie de 25 și primea, în schimb, pește proaspăt, odată cu dovada stimei, atenției și dragostei lui nealterate, în timp ce toți ceilalți nu primeau decît pește și priviri înghețate. Acesta e bărbatul pe care mi l-am dorit întotdeauna, și-a zis ea. Puternic, hotărît, mîndru (de unde pînă unde mîndru? dar așa și-o zis ea și cine poate interveni în gîndurile unei femei?), iubindu-mă cu adevărat.

Curînd s-au căsătorit, descoperind amîndoi că, deși au profesiuni și temperamente diferite, sînt însuflețiți de aceleași idealuri de viață.

MARILE DEBUTURI

Dacă arta teatrală și muzicală românească se află în atenția lumii artistice mondiale de mai bine de o sută de ani, aceasta se datorește, în primul rînd, cîtorva femei ilustre, care s-au situat pe primele locuri între celebrităților epocilor respective. Consemnăm, în rîndurile care urmează, debuturile a patru dintre ele.

PRIMA VOCE A EUROPEI:

ELENA TEODORINI

(1857—1926)

Prima noastră cîntăreață de operă care a urcat treptele celebrității mondiale a fost Elena Teodorini. Începuturile carierei sale internaționale: 29 martie 1880, cînd a debutat la Scala din Milano, cîntînd în *Faust* și obținînd elogiile unanime ale presei italiene, care a calificat-o drept „cea mai fantastică Margaretă auzită vreodată pe scenele lumii". Mai tîrziu, după turneele pe care le-a făcut prin marile orașe americane și europene, compozitorul Verdi o va numi „prima voce a Europei din toate timpurile". Un alt mare compozitor, Masssenet, apoi tenorul Caruso și tragediana Sarah Bernardt vor umple pagini întregi, în memoriile lor, cu elogii la adresa compatrioatei noastre. Elena Teodorini a debutat mai întîi la București (10 octombrie 1877), cîntînd în *Rigoletto*.

PRIMA TRAGEDIANĂ POLIGLOTĂ A LUMII:

AGATHA BĂRSESCU

(1861—1939)

La 22 noiembrie 1883, o tînără absolventă a Conservatorului vienez — Agatha Bărsescu — debutează triumfal la „Burgtheater". Succesul îi aduce debutantei un angajament permanent la prestigiosul teatru și titlul de societară. Agatha avea atunci douăzeci și doi de ani. În țară debutase încă din 1878, jucînd în piesa „Ruy Blas", de Victor Hugo. Consacrarea definitivă o va obține în rolul Magdei, din piesa „Heimemath", de Sudermann, jucat de o sută de ori într-o singură stagiune, la Viena și apoi în mari turnee prin capitalele europene, interpretîndu-și rolurile în patru limbi (în germană, franceză, engleză și română), marea noastră compatrioată a devenit, pentru public și pentru oamenii de teatru, „prima tragediană poliglotă din lume".

PREMIUL ÎNTÎI (ÎNTRE CANDIDAȚI DIN TOATĂ LUMEA):

MARIA VENTURA

(1886—1954)

Într-o vreme în care accesul la Conservatorul din Paris și titlul de absolvent al acestui for de învățămînt însemna consacrarea certă pe plan internațional, o româncă — Maria Ventura — entuziasma comisia examinatorie, care-i acordă premiul întîi, între cei 131 de candidați veniți din toate colțurile lumii. Era în luna iulie 1905 și eroina de atunci avea numai 18 ani și 11 luni. „În seara aceasta — scria cronicarul revistei „L'Illustration" — cred că am asistat la debutul viitoarei împărătese lirice. Sînt mîndru și fericit de a prezice viitorul splendid care o așteaptă pe domnișoara Ventura."

Prezicerea s-a adeverit pe deplin.

GENIU ŞI FARMEC:

CELLA DELAVRANCEA

La concursul de fine de an al Conservatorului de muzică din Paris, încheiat la 21 iulie 1907, premiul întîi la pian îl obţine o româncă — Cella Delavrancea, fiica scriitorului Barbu Ştefănescu-Delavrancea. Succesul său are un larg ecou în lumea muzicală franceză, directorul conservatorului, Gabriel Faurré (fost profesor al lui George Enescu), dedicînd laureatei o sonată compusă şi publicată imediat după examen. Despre Cella Delavrancea, maestrul Victor Eftimiu avea să scrie mai tîrziu, într-unul din volumele publicate (Amintiri şi polemici): „Este o făptură excepţională şi regret că nu am nici o putere în această ţară ca s-o pun la locul pe care îl merită geniul multilateral şi farmecul Cellei Delavrancea".

În fotografie: Cella Delavrancea, concertînd la Ateneul Român din Bucureşti, la 9 iunie 1911, alături de violonistul Lucien Capet.

Grupaj realizat de
ION MUNTEANU

PRIMA PARTICIPARE ROMÂNEASCĂ LA O EXPOZIŢIE INTERNAŢIONALĂ

În anul 1867, România a avut, pentru prima oară, un stand reprezentativ la Expoziţia internaţională de la Paris. Printre produsele deosebit de admirate au fost şi cele agricole şi viticole, precum şi exponate reuşite de mobilier, costume naţionale, covoare, picturi, sculpturi. Cu acest prilej, standul românesc a cucerit 3 medalii de aur, 9 de argint, 35 de bronz. Printre exponate s-au aflat tablouri de Nicolae Grigorescu. Tezaurul de la Pietroasele, o casă ţărănească realizată de meşteri olteni.

FEMEI, FEMEI

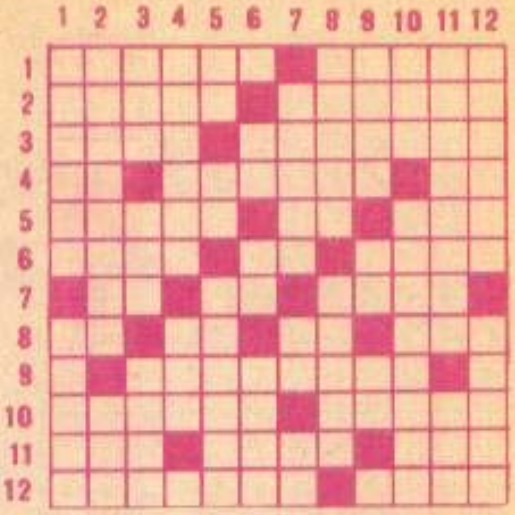

ORIZONTAL: 1) Reputată solistă de muzică uşoară din Franţa, cunoscută şi apreciată în întreaga lume — Personaj central din piesa „Gaiţele" de Al. Kiriţescu; 2) Personaj feminin din romanul omonim al scriitorului Garabet Ibrăileanu — A istovi; 3) Personaj mitologic, iubita lui Zeus şi mama a două perechi de gemeni — Personaj feminin şi uvertură la opera „Fidelio" de Beethoven; 4) Ion Lucian — Fiica domnitorului Radu Şerban, mama lui Şerban-Vodă Cantacuzino — Tina State; 5) Femeia căreia Petrarca i-a dedicat un volum de versuri — Uca Andone — Cal schiop de un picior; 6) Marea iubire a lui Radames din opera omonimă a lui Giuseppe Verdi — Deliciu canin — Nefericita eroină din piesa „Casa cu păpuşi" de Ibsen; 7) Afirmaţie — O vorbă la despărţire — Ifose; 8) Comparativ — Tina Lungu — Aluminiu — Diminutivul lui Nicolae; 9) „... di Tenda", operă din creaţia lui Bellini; 10) Prenumele apreciatei soliste de muzică uşoară din Spania, şi protagonistă a unor filme, în care a jucat alături de actori celebri (Montiel) — Sentiment de admiraţie şi respect faţă de cineva (pl.); 11) Moluşte gasteropode terestre — Adeptă a ateismului — Roman de Liviu Rebreanu; 12) Fiica lui Latinus şi soţia lui Enea — Personaj feminin central din romanul omonim al lui Ioan Slavici.

VERTICAL: 1) Femeia perfidă care l-a trădat pe Samson, tăindu-i părul, în care-i stătea toată puterea — „Contesa...", roman de J.I. Kraszewski, dedicat memoriei femeii care l-a iubit pe August al II-lea cel Puternic şi a cărei viaţă i-a fost otrăvită de acesta; 2) Nume de femeie pe care îl poartă un celebru lied de Beethoven — Soţia meşterului Manole, al cărei nume a intrat în legendă, fiind simbolul sacrificiului pe altarul artei; 3) Vîrf în Alpii elveţieni — Umedă — Viteaz; 4) Personaj mitologic, una dintre fiicele lui Leucippus, răpită de dioscuri împreună cu sora ei — Arbore eminescian; 5) Dida Andrei — Notă muzicală — Taler; 6) Litiu — Primul cuvînt — Părinţi; 7) Divinitate latină identificată cu Afrodita din mitologia greacă — Măsură de teren — Dinsa; 8) A destina o sumă de bani într-un anumit scop — A devenit celebră prin călătoria fantastică în ţara minunilor, în basmul lui Lewis Carroll; 9) Eroina romanului omonim al prozatorului Emile Zola — Vine după noi — Carla Ungureanu; 10) Eu în limba latină — Mama fraţilor Gracchi, simbol al devotamentului matern; 11) Pasăre înrudită cu porumbelul, dar mai mică decît acesta — Tizic (olt.); 12) Aceea (reg.) — Frumoasă muritoare care a provocat celebrul război troian.

Dicţionar: CUT, ENA, LED, EGO, TOR.

CRISTINA FIRIMIŢĂ

AGATHA CHRISTIE

Poirot și tarta de mure

Hercule Poirot lua cina cu amicul său Henry Bonnington la „Gallant Endeă-Road", în cartierul Chelsea. Domnului Bonnington îi plăcea tare mult acest restaurant. Îi plăcea pentru atmosfera deosebită, mîncarea „simplă", englezească. Molly, o chelneriță amabilă, îl primi pe domnul Bonnington ca pe un vechi prieten. Se lăuda cu memoria ei excelentă în privința gusturilor culinare ale clienților.

— Bună seara, domnule, spuse pe cînd cei doi amici se așezau la o masă retrasă. Astăzi sînteți norocos: avem curcan umplut cu castane... E mîncarea dumneavoastră preferată, nu-i așa? Și avem și o brînză pe cinste! Înainte doriți supă sau pește?

— Bună fată! exclamă cu un ton aprobativ, în timp ce Molly se îndepărta grăbită. Înainte era o frumusețe... pictorii îi făceau portretul. Și apoi se pricepe la mîncare... și asta-i cu mult mai important. Și trecu apoi la alt subiect.

— Tinerii nu mă interesează... și, adăugă domnul Bonnington cu o imparțialitate rigidă, nici eu nu prezint vreun interes pentru tineri. Poate că au dreptate. Dar dacă i-ai auzi cum vorbesc, ai fi gata să crezi că nici un om nu mai are dreptul să trăiască dacă a trecut de 60 de ani. După modul în care se comportă, aproape că mă mir că unii dintre ei nu încearcă să dea o mînă de ajutor celor din generația trecută pentru a se duce mai repede pe lumea cealaltă.

— Poate că o și fac, îi răspunse Poirot.

— Trebuie să-ți spun, Poirot dragă, că munca de polițist te-a făcut prea cinic.

Hercule Poirot zîmbi.

— În orice caz, ar fi interesant de întocmit o listă a celor care au murit accidental după 60 de ani. Te asigur că ți-ar da de gîndit.

*

Fu servit cu pește chiar în acel moment de Molly și șușoti ceva în semn de aprobare.

— Știi ce-mi place, fata mea?

— Ei, sînteți doar un client devotat. E normal să știu ce vă place.

Hercule Poirot întrebă: clienții comandă întotdeauna aceleași mîncăruri? Nu le place să schimbe cîteodată?

— Bărbaților nu, domnule. Doamnelor le place să schimbe, dar domnii preferă întotdeauna același lucru.

— Lumea este un loc ciudat, spuse domnul Bonnington. Îl vezi pe bătrînul acela cu aer straniu, cu barbă, acolo în colț? Molly îți poate spune că vine în fiecare marți și joi seara. Sînt aproape 10 ani de cînd vine... Și totuși nimeni nu știe cum îl cheamă sau unde locuiește și ce face. E ciudat, dacă stai să te gîndești bine.

Cînd chelnerița aduse curcanul o întrebă: vine mereu aici?

— Exact, domnule. Marțea și joia sînt zilele lui. Săptămîna trecută însă a venit luni. Am fost de-a dreptul derutată. Am crezut pentru moment că am încurcat eu zilele, că este, poate, marți și nu mi-am dat seama. Dar a venit și seara următoare. Înseamnă că luni a fost ceva extra, ca să spun așa.

— O abatere interesantă de la obicei, șopti Poirot. Mă întreb ce motiv a avut.

— Ei, domnule, dacă vreți să știți părerea mea, cred că era preocupat. Era foarte liniștit, ca de obicei. Nu vorbește niciodată mult, în afară de „bună seara", cînd vine și cînd pleacă. Dar comanda lui...

— Comanda lui?

— Poate că domnii vor rîde de mine, spuse Molly, roșindu-se. Dar cînd un om vine aici de 10 ani, învățăm să-i cunoaștem gusturile. Nu i-au plăcut niciodată budinca și nici murele, și nu l-am văzut măcar o dată să ia supă de legume, dar în lunea aceea a comandat supă de roșii, biftec, friptură de rinichi la cuptor și tartă de mure! Mi s-a părut că nu se gîndește la ceea ce comandă.

— Știi că găsesc lucrul foarte interesant? exclamă Poirot.

Molly îl privi cu recunoștință și plecă.

*

Trei săptămîni mai tîrziu, sau chiar mai mult, Hercule Poirot și Bonnington se revăzură: de data aceasta în metrou.

Își făcură semn cu capul drept salut, în timp ce se cumpăneau agățați de mînere în compartimentul în care călătoreau; la Piccadily Circus fu un exod general și-și găsiră locuri față-n față într-un colț liniștit, dat fiind că nimeni nu urca sau cobora în partea aceea.

— Așa mai merge, exclamă Bonnington. Nu vor să înainteze, deși sînt solicitați în permanență să o facă.

Hercule Poirot ridică din umeri.

— Ce vrei, viața e plină de incertitudini.

— Exact. Îți amintești de bătrînul acela pe care l-am văzut la restaurant? Nu m-aș mira dacă ar fi trecut în lumea celor drepți. N-a mai venit de o săptămînă. Molly e tare preocupată.

*

Hercule Poirot se așeză pe scaun și ochii lui verzi îi străluciră.

— Adevărat? întrebă. Adevărat?

— Îți amintești că eu am presupus că doctorul l-a pus la regim? Totuși povestea asta cu dieta nu stă în picioare, dar dacă a consultat, într-adevăr, un medic în privința sănătății lui și i-a spus ceva care l-a zguduit profund? Asta ar explica de ce a comandat mîncăruri neobișnuite pentru el, fără să-și dea seama ce făcea. E posibil ca șocul suferit să-i fi trimis pe lumea cealaltă. Medicii ar trebui să fie atenți la ceea ce spun pacienților.

Și coborî în grabă.

*

(Continuare în pag. 200)

DISTRACȚII PERICULOASE

Ca și multe alte manifestări, dansul a suferit și el transformări radicale în cursul ultimelor decenii. Dansul tinerilor de azi este țară înțelală deosebit de cel al părinților și foarte depărtat de menuetul, polca și valsurile de odinioară. El a devenit mai viguros, mișcările sînt mai violente, mai bruște și mai puțin controlate, stimulate de o muzică impetuoasă, zgomotoasă și puternic ritmată. Numai că în anumite situații prea mult entuziasm poate crea — după cum vom vedea — incidente neplăcute și chiar serioase. Este ilustrativ în acest sens un dans la modă în străinătate, denumit „break dancing". Este o nouă tehnică de dans, care constă în rotiri rapide ale capului, gîtului și umerilor în ritmul muzicii disco. Apoi dansatorul se lasă pe podea, executînd mișcări de rotire și răstogolire, stînd pe spate și formînd un fel de pod, sprijinindu-se doar în cap și pe călcîie. În urma acestor manifestări entuziaste, la cabinetele medicale s-au ivit tot mai multe cazuri ciudate, și anume tineri cu subluxații ale coloanei vertebrale și fenomene neurologice provocate de mișcările brutale din timpul dansului. Au mai fost semnalate hematoame, dureri și înțepeniri ale regiunii dorsolombare, fracturi de brațe, torticolis și chiar aspecte grave ca dislocarea de vertebre cervicale. Doi tineri cărora le căzuse părul în regiunea occipitală au mărturisit că practicau de mai multă vreme break dancing-ul. Rotirea constantă pe vîrful capului le rosese complet părul, provocînd chelie pe o arie limitată. La alți tineri s-au produs inflamații dureroase (orhiepididimite traumatice) și chiar torsiuni de testicul, fapt care a necesitat intervenția chirurgicală de urgență. Este clar că prea multa „dezlănțuire" în timpul dansului crește riscul traumatismelor, punînd uneori în pericol chiar viața tînărului dansator.

Dr. MADELEINE MĂICĂNESCU-GEORGESCU

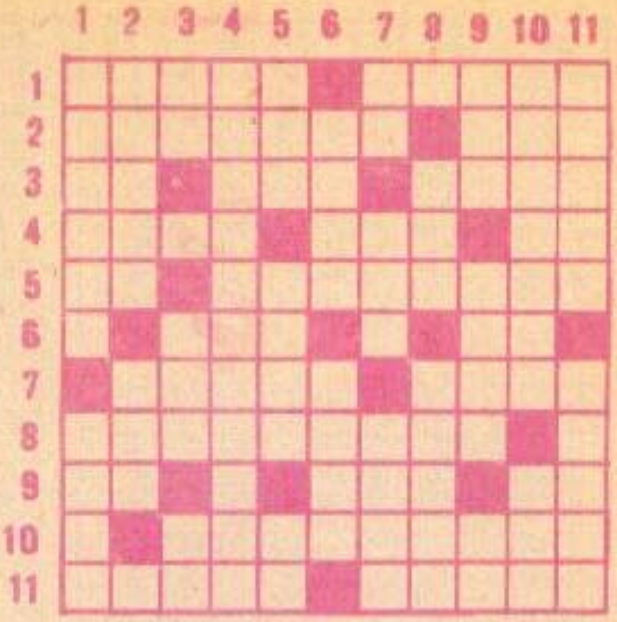

ZĂBOVIND PRIN SALA DE LECTURĂ

ORIZONTAL: 1) Cel mai de seamă prozator român de după Sadoveanu, al cărui „cîntec de lebădă" l-a constituit romanul „Cel mai iubit dintre pămînteni" — Controversat prozator contemporan, mare creator de atmosferă prin romanele sale „Groapa" și „Săptămîna nebunilor"; 2) Jurnalist de profesie, autorul unor povestiri cu caracter etic și social incluse în volumele „Cerul era aproape" și „Destinul îngerilor" (Manole) — A hăui (pop.); 3) Curs! — Alt prodigios romancier contemporan care a cunoscut un mare succes editorial cu ultimul său roman intitulat „Insulele" (Corneliu) — Mare critic și estetician român, autorul „Esteticii poeziei lirice", considerată drept opera sa fundamentală (Livius); 4) Curent avangardist afirmat pe malurile Senei, al cărui mentor a fost însă un român: Tristan Tzara — Trial — Dinții; 5) Începutul oricărui anotimp! — Romanul „Arta conversației" a consacrat o nouă prozatoare: Ileana... 6) Localitate în Bulgaria — Abis! 7) Stilist român care a jurat credință veșnică metaforei, autorul unor remarcabile creații precum: „Îngerul a strigat", „Frumoșii nebuni ai marilor orașe" etc. — Melodie; 8) Faimos gazetar bucureștean care a alimentat setea de senzațional a cititorului interbelic cu ciclurile sale de reportaje: „Cinci zile printre leproși", „Pericolul stupefiantelor" și „Nopți bucureștene" (2 cuv.); 9) Scriere inversă! — Interjecție — Noroi; 10) Poet și prozator, autorul unor romane erotico-umoristice precum: „Polca pe furate", „Femeia șingelui meu" etc. (Mihail); 11) Autor al mai multor romane și al altor volume de proză, rămîne în literatura română mai ales prin al său „Bărăgan" (Valeriu Em.) — Scriitor și istoric deopotrivă, autorul mai multor volume, dintre care amintim doar unul: „Eroi au fost, eroi sînt încă", în care susține și exemplifică patriotismul din totdeauna al românilor (Dumitru).

VERTICAL: 1) Fecund prozator și scenarist din ale cărui ultime succese amintim romanele: „Limita de vîrstă" și mai recentul „Tentația" (Platon) — Scriitoare de limbă germană (Lotte), autoarea volumului de nuvele „Vară fierbinte"; 2) Gazetar înzestrat, fin observator al „nimicului cotidian", care și-a adunat impresiile din călătoria de studii în S.U.A. în volumul de mare succes „America ogarului cenușiu" (Romulus) — Nota redacției române (abr.uz.); 3) Ene! — Instrument de desen — Clor; 4) Fiica unui părinte celebru în literele românești reputată pianistă care s-a remarcat și pe tărîmul literaturii, scriind romanul „O vară ciudată" și nuvelele incluse în volumul „Vraja" (Celta); 5) Sigla americană — A lubrifia — Lene! 6) O lună ciudată! — Unu' înaintea altuia! ?) Bună! — Roman de Al. Ivasiuc — Minus; 8) Republica Arabă Egipt — Tinc; 9) Cunoscut poet clujean, autor însă și al unui volum de „False proze" (Aurel) — Comună în Franța — Acum! 10) Scriitor contemporan ce-și evocă perioada studiilor universitare în romanul autobiografic „Paranteze" (Teofil) — Diminutiv feminin; 11) Strigătură la horă — Cunoscut critic literar clujean (Mircea).

Dicționar: TRN, LAP, AAE, NUAL, UALA, SAIX.

RADU STOIANOV

LE RECUNOAŞTEŢI?

Într-o seară, urmărind o piesă la T.V., gîndeam cu voce tare: „E formidabilă Valeria Sacu", iar fetiţa mea de cinci ani interveni umilă, ocupată şi mîndră: „De unde ştii cum o cheamă? O cunoşti? Ţi-e prietenă?". „Da", i-am răspuns, rîzînd (nu vorbisem decît o dată la telefon). Într-altă seară, ne uitam la un film sovietic. Liudmila Gurcenko era extraordinară. Mi-am exprimat încîntarea. Fetiţa reveni: „Şi ea îţi e prietenă, mămico?" După o clipă de ezitare i-am răspuns convinsă: „Şi ea".

N-o mîntuiam. Alături de prietenii cei mai dragi păstrăm fiecare în trezoreria inimii noastre pe aceste mari vrăjitoare, care prin magia jocului lor, uneori atingînd divinul, ne dau forţă şi lumină, iubire şi speranţă, purificînd şi înnobilînd propriile noastre sentimente, gînduri şi judecăţi, nu o dată cuprinse de îndoială, gata să abdice sau, mai rău, să cadă în compromis. Iată la ce meditam cînd am operat selecţia acestui pseudo-joc sau mini-ghicitoare. Regula: nu numai să recunoaşteţi actriţele, dar mai ales să vă reamintiţi neuitatele personaje feminine pe care le-au întruchipat şi care ne-au bucurat şi ochii, şi mintea, şi sufletul în ultimii sau ultimii ani."

NIKI GEORGESCU

O neobişnuită forţă lăuntrică

Cine ar crede-o, văzînd-o în ultimul film al cunoscutei regizoare Malvina Urşianu, pe mereu tînăra şi neînvinsa, cine ar crede urmărindu-i silueta de trestie gînditoare, privirile, gesturile, replicile, într-un cuvînt forţa lăuntrică neobişnuită, statura dreaptă, neîncovoiată, a demnităţii sale morale (pe care o bănuim a nu fi doar a personajului), cine ar crede că această mare actriţă a filmului românesc a debutat acum 25 de ani? Filmografia sa numără peste 20 de filme.

Nostalgia, romantismul şi luciditatea imposibilului

A fost un adevărat privilegiu pentru foarte tînăra noastră actriţă să fie aleasă de Mircea Veroiu în rolul protagonistei din filmul cu acelaşi nume. Cu atît mai mult cu cît filmul s-a bucurat de o strălucită primire peste hotare, decernîndu-i-se, în primăvara acestui an, la numai cîteva luni de la premiera absolută, marele premiu la Mostra Internaţională a filmului de autor de la San Remo. Cu aceeaşi ocazie regizorul a fost catalogat drept „un Visconti român" sau „un Cehov transilvan". Mai reţinem din aprecierile elogioase ce i s-au făcut rolul aparte pe care-i acordă, în filmele sale, mai toate ecranizări, profilului moral al eroinelor feminine.

Dorul de supraviețuire prin iubire

Îi reținusem starea de grație, fermecătoare, mai demult, din alte filme, îndeosebi dintr-o coproducție româno-sovietică pentru copii, „Mama" (regizoare Elisabeta Bostan), dar abia în acest mare film al lui Eldar Riazanov, realizat, cum s-a spus, „sub semnul iubirii", i-am putut admira măsura întreagă a talentului său, umorul-tandru, dorul de purificare, de supraviețuire, prin iubire, jocul inegalabil, de mare actriță a ecranului mondial.

O actriță-eveniment

A dat viață uneia dintre cele mai frumoase eroine feminine din tezaurul literaturii universale, înzestrată cu o frumusețe morală atît de înaltă încît îți taie respirația, ca aerul tare și pur al culmilor, atît de absolută încît cei din jur, obișnuiții comunii, negăsindu-i măsura, au condamnat-o.

Cînd Roman Polanski a ales-o pentru rolul principal al acestei ecranizări, care a rulat cu enorm succes în lume și la noi (filmul a fost reluat în acest an), actrița se bucura mai ales de celebritatea tatălui său. După care a fost, însă, socotită actrița-eveniment 1984.

Avea sau nu dreptate?

S-a spus despre ea că e una dintre cele mai talentate actrițe americane. Am văzut-o (și revăzut-o, în acest an), alături de nu mai puțin celebrul Dustin Hoffman, într-un film ce a stîrnit, la vremea premierei mondiale, mai stîrnește și azi controversate opinii în legătură cu ce sau care trebuie să fie relațiile dintre părinții anilor '80. Mișcările feministe din Occident au organizat chiar procese de opinie răsunătoare. Dar încă și azi verdictul nu s-a pronunțat definitiv: cine avea dreptate: EA? EL? Dumneavoastră ce părere aveți?

* Vă cerem în răspunsuri, pe care dealtfel le veți putea găsi și la pagina 203, numele actriței și filmul la care ne referim. Precizare: fotografiile nu sînt, obligatoriu, cadre din filmele respective.

DIN ISTORICUL...

MÂNUȘI

Mănușa datează din vremuri foarte vechi. • Homer ne povestește că Odiseu, întorcîndu-se dintr-o lungă călătorie, găsește pe bătrînul său tată lucrînd în grădină cu mănuși. • Pe timpul lui Alexandru cel Mare, sclavii frămîntau aluatul cu mîinile înmănușate. • Grecii și romanii, care mîncau cu degetele, purtau mănuși în timpul mesei, spre a nu-și murdări mîinile. • În secolul VI, mănușile figurează printre odăjdiile episcopale și se pare că erau purtate și de oameni din afara clerului. • Abia în anul 1000, femeile încep să poarte mănuși. Moda aceasta se răspîndește foarte repede. Ele erau făcute din mătase sau piele și constituiau un obiect de lux. • Prinții și regii își împodobeau mănușile cu pietre prețioase. • Verigheta se purta peste mănușă. • Portul mănușilor era un privilegiu al nobilimii. • Țăranii aveau voie să poarte numai mănuși fără degete. • În Evul Mediu, mănușa nu era numai un obiect de lux, ci și un simbol de mare importanță. Se știe că, pe atunci, puțini erau nobilii care știau să scrie. De aceea, cînd vindeau proprietăți sau le donau, actul era întărit cu predarea mănușii. • Mănușa era semnul unei învestituri și prețuia cît un act de sigiliu. • Cînd o persoană trebuia să fie condamnată, regele sau judecătorul arunca mănușa și astfel delincventul era declarat în afară de lege. • Cînd un cavaler dorea să provoace pe un altul la duel îl lovea cu mănușa. • Cînd o femeie dăruia unui bărbat mănușa ei, era un semn de dragoste. • Doliul cel mai mare se manifesta scoțînd mănușile. • Cînd un bărbat conducea o femeie, trebuia să și le scoată. • În secolul al XVI-lea, mănușa intră în uzul general. • Femeile își puneau mănuși speciale cînd se duceau la culcare. Ziua, ale purtau alte mănuși. • Cu vremea, mănușile deveniră aproape o manie. Prințul Henric de Wales întrebuința, la vîrsta de 14 ani, 31 perechi de mănuși pe an, brodate cu fire de argint. • După moartea Anei de Austria s-au găsit în garderoba ei 300 perechi de mănuși. • Napoleon, în anul 1806, folosea 230 de perechi. • În secolul al XVIII-lea, mănușa nu mai era o modă. În secolul al XIX-lea, apăru din nou moda mănușilor.

INELULUI

Inelul s-a născut — așa spune o tradiție — ca principiu al lanțului: nu s-a născut singur, ci din sute de bucăți, unite împreună unul de altul spre a ține în loc sclavii atunci cînd erau puși la munci grele. ● Eliberîndu-se, sclavul a voit să-și împodobească unul din degete cu cerculețul scos din fostul lui lanț, spre a-și dovedi puterea și cucerirea. ● Acestea trebuie să se fi petrecut în vremuri foarte îndepărtate, deoarece în epoca de bronz se cunoaște inelul în formă de cerc, în spirală și pătrat. ● Arta romană a cunoscut cea dintîi poezia cerculețului simplu de fier, apoi încetul cu încetul a fost înnobilat ca lucrare și material. De la fier s-a trecut la aur, argint sau la un aliaj de argint și aur, apoi la filideș, la pietrele tari, la oș, la sticlă, la teracotă. ● În evul mediu se întîlnesc inele în toate stilurile, din toate materialele și pentru toate gusturile. ● În sec. XVII și XVIII, inelele aveau înțelesul lor tainic. Conțineau așa-zisele „grădinițe", cu cinci pietre, care însemnau iubire: ametista, malachitul, opalul, rubinul și safirul. Simbolul sănătății îl întruchipau smaraldul, ametista, safirul, peria și onixul.

Toate muzeele din lume au exemplare de inele din diferite epoci și stiluri, dintre care foarte prețuite sînt acelea găsite de arheologi cu prilejul săpăturilor.

PIA HAȚEGANU

COSMETICII ȘI FARDURILOR

Dintr-o dorință instinctivă de a arăta cît mai atrăgătoare, mai frumoasă, femeia a folosit tot ce i-a stat în putință.

Cele mai multe detalii în arta înfrumusețării femeii ni le-au lăsat poeții antici, în special cei din epoca împăratului August. Pe atunci meșteșugul în prepararea unsorilor, alifiilor, cremelor și esențelor parfumate era un secret. O rețetă cosmetică constituia o mare taină a familiei și se păstra din generație în generație. Numele acestui meșteșug artizanal străvechi vine de la grecescul „*kosmeticos*", care înseamnă podoabă, și de la „*kosmetike*", adică arta de a-ți face toaleta. La romani și gali, considerați a fi fost cei mai rafinați în domeniu, lucra un adevărat furnicar de femei — sclave, bineînțeles —, numite „cosmete" sau „cosmetiste". Forfoteau în jurul stăpînelor, al curtezanelor sau hetairelor sclavele, clasate, fiecare, după munca ce o presta: „*depilatrele*" smulgeau părul alb și cel de pe picioare; „*ciniflonele*" pieptănau pe stăpîna lor, iar „*picatricele*" îi periau părul de cel puțin o sută de ori pe zi. Veneau la rînd „*psecasiile*", care parfumau și pomădau părul nobilei femei, iar „*enctoristele*" îi ungeau corpul cu uleiuri și balsamuri aromate, care catifelau pielea. Dar de înfrumusețarea obrazului se ocupau cei mai asiduu altă serie de cosmeticiene; „*fialigele*" aplicau numai fardurile roșii. Aceasta fiind o specialitate, trebuind să țină cont de configurația feței, și numai astfel să aplici fardul, mascînd eventualele defecte; „*stimiciile*" pictau sprîncenele, genele, pleoapele și vopseau părul stăpînei, în culoarea dorită. „*drapocistele*" făceau ceea ce fac astăzi manichiuristele. Obrazul era suveran, totul trebuia să fie într-o consonanță perfectă, într-o armonie de culori cu machiajul feței, scoțîndu-i cît mai în relief. Vin la rînd sclave specialiste în ornarea și împodobirea vestimentației stăpînei. Ele își puneau în joc toată măiestria, pentru că veneau la rînd altele, pe funcție de „*apreciatrice*", care apreciau cum arată toaleta stăpînei. Ele erau acelea care lăudau frumusețea și bunul gust al stăpînei.

Bărbații se fardau și ei. Își vopseau cu roșu tălpile și unghiile picioarelor. Își înnegreau sprîncenele și genele. Obțineau un praf negru (cărbune) din jăratic peste care turnau o gumă de lăbănum sau chiar din ouă de furnică pe care le prăjeau, făcîndu-le tuningine. Cu ajutorul unor ace lungi, mulate mai întîi în apă de trandafiri, apoi în tuningine, își conturau genele și sprîncenele.

Egiptologul Shaw a descoperit în mormintele femeilor din Sahara interesante truse din trestie în care erau înfipte ace lungi, folosite ca instrumente pentru fardarea ochilor, alături de care se aflau și 30 g de fard negru.

Pasta roșie pentru vopsirea unghiilor o obțineau din frunze de henee, uscate și mărunțite bine, ca o pulbere. Podoaba capilară nu rămînea nici ea în afara preocupărilor de înfrumusețare. Deși majoritatea femeilor își vopseau părul în negru, obținînd o culoare foarte frumoasă din coji verzi de nucă, din tinctură de frunze de mirt sau de cipres, femeile extravagante preferau să-și vopsească părul în culoarea albastră sau galbenă. Pentru a le obține, ele foloseau zeama de gutui, de măsline sau drojdia de vin. Aceste culori se armonizau perfect cu tenul pudrat palid, scoțîndu-le în relief frumusețea. Parfumurile încheiau toaleta unei femei exigente; se folosea pentru fiecare parte a corpului alt parfum. Așa, de pildă, pentru brațe esența de mirt, pentru gît și obraji cea de palmier, pentru păr cea de măghiran, pentru genunchi esența de mosc. Ba își parfumau și camerele, sălile de banchete și înainte de primirea oaspeților înmuiau într-o baie cu esențe de parfumuri porumbei, pe care apoi îi lăsau să zboare prin camere și printre oaspeți.

Parfumul era acela care indica gradul de rafinament.

IOANA VASILIU

MARINA GRAF

Educă-ţi soţul!

Nu sînt unii bărbaţi şi unele femei predispuse să acorde o atenţie exagerată nimicurilor din viaţa de zi cu zi? E ceea ce m-a determinat să expun în cele ce urmează concepţia mea filozofică, care-mi uşurează mult viaţa de familie. Pentru mine e clar că, spre exemplu, este imposibil să rezolvi toate treburile gospodăreşti care trebuie făcute. Şi, dacă-aşa stau lucrurile, nu merită nici măcar să-ncerci. Rolul unei femei este de a stabili care este minimum absolut. Acest lucru se poate face... experimentînd. Încearcă să nu găteşti, să nu speli, să nu calci, să nu cîrpeşti — întîi timp de o săptămînă, apoi două, trei pînă ce, prin încercări şi erori, ajungi la necesitatea minimă.

Dar nu-ţi recomand acest lucru. În primul rînd, nu este o metodă ştiinţifică şi, în al doilea rînd, înainte de a obţine rezultate demne de încredere, se pot întîmpla schimbări ireversibile. Spre exemplu, soţul tău se poate alege cu un ulcer la stomac de pe urma meselor neregulate. Sau, în toiul experienţei, s-ar putea să te părăsească pentru altă femeie care găteşte, spală, calcă şi cîrpeşte. Contrastul fiind evident, nu prea sînt şanse să-l reciştigi.

Ţi-aş recomanda o altă metodă, mai sigură şi mai eficientă: educă-ţi soţul. Nu cred că are vreo importanţă calitatea „materiei prime". Printr-o metodă adecvată oricine poate fi reeducat. Dar dacă există posibilitatea de a alege, este preferabil un bărbat blînd, maleabil, a cărui poftă de mîncare este moderată şi care este încîntat să facă treaba din gospodărie. Bucătăria dă unei femei mai multă bătaie de cap decît orice. Aceasta s-a dovedit prin studierea a 1 000 de bărbaţi însuraţi. Venind acasă, 999 au dorit să ştie ce aveau să mănînce şi doar unul a dat buzna în bucătărie să vadă dacă perdelele au fost apretate.

Fetele tinere şi lipsite de experienţă ar putea considera drept tentantă perspectiva de a-şi găsi un soţ între cei care preferă să fie mai apropiaţi de natură, mai ales în ceea ce priveşte mîncarea. La prima vedere, este convenabil un soţ care mănîncă hrana crudă. Serveşte-i o farfurie de fulgi muiaţi (ca felul întîi) şi trei morcovi cruzi curăţaţi bine (ca felul doi) şi eşti liberă să lipseşti în următoarele trei ore ca să-ţi aranjezi părul la coafor sau să schimbi cîteva cuvinte cu prietena. În vremea asta, soţul abia va fi terminat de mîncat. Totuşi, pregătirea hranei crude necesită îngrozitor de mult timp. Cei ce sînt dispuşi la o asemenea dietă mănîncă în principal fructe şi legume. Din anumite motive, nu vor mînca, însă, nici să-i pici cu ceară, cartofii nefierţi, iar restul legumelor îl vor sub formă de salate. Şi dă-mi voie să-ţi spun că în timpul pe care şi-l ia pregătitul unor salate, ai fi putut termina o tocană de pui cu sos beşamel.

Cum te asiguri că un asemenea aspect trivial al vieţii ca mîncarea nu subminează fericirea familiei? Începe acţiunea subtil şi cu discreţie. „Ştii, dragul meu, că am citit ieri un articol interesant în revistă. Se pare că lucrurile foarte dulci reduc viaţa pe jumătate". Soţul, care tocmai se ospătează cu clătite cu gem, va da la o parte farfuria. „Şoarecii care au fost hrăniţi cu gem şi-au pierdut blana integral". Soţul tău îşi trece involuntar mîna peste coama lui, decentă încă, de păr. Din clipa aceea, clătitele, care sînt o pacoste la gătit, dispar din meniu. Şi tot aşa: e bine să te ghidezi după o listă de bucate mai complicate la gătit decît fiertul macaroanelor. E greu de spus cît timp va fi necesar pentru o asemenea campanie. Totul depinde de pofta de mîncare şi de stabilitatea psihică a soţului tău. Pentru ipohondri sînt suficiente două-trei săptămîni, dar pentru ceilalţi ar putea fi nevoie de un an şi mai bine ca să le înfrîngi rezistenţa. Ai răbdare, căci mai devreme sau mai tîrziu va sosi ziua cînd vei auzi: „Ştii, dragă, mi se pare că mîncam prea mult. Hai să fim mai ponderaţi". Această zi (şi nu ziua nunţii) va trebui să o sărbătoreşti an de an ca început al unei vieţi conjugale fericite.

Fireşte, nu e bine să întreci măsura. La urma urmei, scopul nu este de a-i inspira soţului tău aversiune faţă de toate felurile de mîncare. Aşa ceva ar fi lipsit de sens. Un soţ suferind nu va fi în stare să efectueze munci ca mutatul mobilei de colo-colo, spălatul ferestrelor şi al duşumelei, văruitul. Scopul este de a-i forma o vagă conştiinţă, că, în mare,

HĂRNICIA PĂSĂRILOR

Insectele pe care le distrug păsările se cifrează anual la sute de milioane de kilograme. O pereche de piţigoi şi urmaşii lor distrug într-un an 120 milioane de ouă de insecte, ceea ce înseamnă 150 kg de insecte vii şi 150 000 de omizi.

hrana face mai mult rău decît bine și credința fermă că trebuie să mănînci puțin, că nu contează ce și că, dacă nu este gata mîncarea caldă și trebuie să aștepte, asta nu este, desigur, un motiv pentru reproșuri și acuzații.

De asemenea, se poate pune în aplicare un program maximal, care să vizeze participarea activă a soțului la gătit. În gospodăria noastră capul familiei gătește deseori și o face la un înalt nivel profesional. După nuntă, cînd m-a văzut în bucătărie, fiind un bărbat inteligent și cu reacții rapide, a cîntărit instantaneu situația și și-a dat seama că nu are altă alternativă: era imperios necesar ca el să învețe să gătească. Ceea ce a și făcut, punînd astfel o fundație solidă căsniciei noastre.

Cînd sînt întrebată „Cine răspunde de gospodărie în familia voastră?" răspund invariabil „Nimeni". Și acesta este adevărul. Problemele de gospodărie se rezolvă de la sine. Toți membrii familiei fac o parte din cumpărături și gătesc cîte ceva. Deși poate părea surprinzător, în mare, sistemul ne asigură o viață normală, deși, desigur, se pot întîmpla anumite lucruri.

Mi-amintesc că odată, știind că era goală cămara, în timpul pauzei am hotărît să dau o raită prin magazinele din apropiere și întrucît pauza era scurtă, am revenit la locul de muncă cu o sticlă de vin și o cutie de ciocolată. Nu era nici o ocazie festivă și, bineînțeles, asta n-a rezolvat problema mesei de seară, dar am socotit că ceilalți membri ai familiei vor cumpăra și ei ceva. Și au cumpărat într-adevăr — fiica noastră a venit acasă cu banane, soțul cu creveți congelați și ardei picanți bulgărești. Copiii mai mici erau plecați în ziua aceea. În casa noastră creveții sînt foarte familiari. Nu sînt greu de fiert, dar necesită mult timp ca să fie mîncați. Familia se adună în jurul tăvii cu creveți și începe o conversație ușoară despre evenimentele zilei. Aceasta este comunicarea căreia (atunci cînd lipsește) psihologii îi atribuie rata în creștere a divorțurilor și sociologii — lacunele în educarea copiilor. În plus, se elimină problema supraalimentării, îngrășării și, în consecință, a îmbătrînirii premature. Cei ce se hrănesc în felul acesta nu sînt niciodată fleșcăiți și trași la față. Sînt supli, plini de energie și au o strălucire în priviri (unii rău-voitori susțin că este din cauza foamei, dar, de fapt, ea provine dintr-un exces de vigoare).

N-aș vrea să las impresia că nu gătesc niciodată o masă obișnuită. Gătesc. De multe ori. Cu asemenea ocazii în casă domnește veselia: „Mama a pregătit cina!" Atunci mă simt extraordinar și-mi promit s-o mai fac o dată cîndva în luna asta.

În românește de
DAN BRUDAȘCU

O femeie se duce la o prezicătoare. Aceasta îi spune la un moment dat:

— În jurul dumneavoastră se află niște forțe negre...

— Da, desigur, bărbatul meu, care este cosar...

Două prietene discută:

— Și soțul tău vorbește deseori singur?

— Da, el însă nu știe. Crede că eu îl ascult în continuare...

O pacientă vine la o policlinică:

— Tovarășe doctor, nu mai țin minte numele medicamentului pe care mi l-ați recomandat, dar mi-a făcut bine.

— Pentru ce vi l-am recomandat?

— Pentru întărirea memoriei...

CEL MAI LUNG PĂR DIN LUME

CEL MAI LUNG PĂR — s-a decis în cadrul concursului anual de acest gen — îi aparține lui Dhorle Geronimo, în vîrstă de 37 de ani, cîștigătoarea competiției mondiale. Iat-o în timp ce suride fotografilor, alături de pictorul belgian Lucian Cornelius, care i-a făcut cadou un tablou cu portretul ei, în care, bineînțeles, se observă și bogata podoabă capilară, în lungime de aproape 2 metri.

FLORI DIN GRĂDINA SATULUI

Bogăția și frumusețea fără seamăn a cîntecului nostru popular sînt unanim recunoscute. Făurarul anonim — poporul — a turnat cu dămicle de geniu în doine și balade, în cîntecele ce ne însoțesc în toate vîrstele vieții, multă înțelepciune și sinceritate, nobile simțăminte, dragostea față de semeni și țară, față de pămîntul străbun și de casa în care am văzut lumina zilei. Cîntecele noastre populare sînt minunate flori ce cresc continuu, în toate anotimpurile, în grădina satului. Folclorul se înnoiește mereu, își primenește mereu conținutul, curatele sale strălucind magic spre inimile oamenilor. Ne-am adresat unor cunoscute interprete, care se bucură de multă stimă și de o bună apreciere din partea iubitorilor cîntecului popular, adunînd într-un evantai opiniile lor desprinse din experiența, din crezul profesiei lor, opinii pe care le consemnăm în aceste pagini.

MARIA DRAGOMIROIU:

„Sînt de loc din Ionești Vîlcii, din lunca oltenească a Oltului. Am adunat în cîntece frumusețí din sufletul oamenilor de pe plaiurile natale, din jocul și portul lor neasemuit de pitorești. Nu știu a avea o bucurie mai mare decît a cînta și doini țara, oamenii ei harnici, partidul nostru drag. Le cînt cu sinceritate pentru că ele sînt cîntecele dragi de acasă".

SAVETA BOGDAN-ENE:

„De cîte ori merg la Singiorz-Băi, localitatea în care m-am născut — și merg des pe acolo —, particip cu entuziasm la frumoasele noastre șezători, la hore sau la petreceri. Colind cu nesaț satele mănoase de pe Valea Someșului, pînă la izvoarele acestuia în Munții Rodnei. Peste tot, în drumurile mele, adun în file de caiet sau pe bandă de magnetofon din nestematele creației populare. Apoi, cu trudă, aleg ce mi se potrivește mie și vocii mele, pentru a fi eu însămi, respectînd cu grijă linia melodică, autenticitatea fiecărui cîntec".

MIOARA VELICU:

„Cînt pe scenă de aproape două decenii. Cincisprezece ani la Ansamblul artistic «Trandafir de la Moldova» din Vaslui și, apoi, la Ansamblul artistic «Ciocîrlia» din București. Respectul pentru inegalabilul nostru folclor românesc îmi sporește și mie grija de a-i păstra puritatea. Mă străduiesc să adun mereu din bogăția versului moldovenesc — din vatra așezărilor de prin părțile Tutovei, Fălciului și Covurluiului — melodii reprezentative și să le redau publicului la valoarea autenticității lor. Socotesc aceasta o îndatorire de onoare."

ANETA STAN:

„Împreună cu Ansamblul artistic «Rapsodia română», din colectivul căruia fac și eu parte de unsprezece ani, am cutreierat multe țări și am participat la prestigioase competiții și festivaluri internaționale de folclor. Peste tot pe unde am fost, cîntecul și jocul popular românesc, prin incontestabila lor bogăție de ritmuri și stări sufletești pe care le exprimă, prin spontaneitatea lor sclipitoare și sensibilitatea excepțională, au cucerit inima spectatorilor, stîrnind admirație și stimă pentru virtuțile poporului nostru. Iar eu, cu aceste prilejuri, am cîntat, din toată inima, unul din cîntecele mele dragi — «Românie, mîndru nume»."

ELISABETA TURCU-JUVERDEANU:

„Zestrea mea cea mai de preț, primită de acasă, de la Oieși, sînt cîntecele, pe care împreună cu Ansamblul artistic «Doina» al armatei, unde îmi desfășor activitatea, le prezint spectatorilor în turneele din toată țara. Mă străduiesc ca melodiile de pe la noi, de pe Argeș în sus, să aducă în sală vuietul codrilor, foșnetul brazilor și gîndurile oamenilor din satele noastre înșirate ca niște mărgele pe văile munților."

Grupaj realizat de
AUREL BĂBEANU

O DIFICILĂ ŞI SUPERBĂ ARTĂ: COREGRAFIA

Urmărind spectacolele de balet ale oricărui teatru liric, din țară sau de peste hotare, poți observa un lucru care nu poate să nu sară în ochi — și anume acela că, numeric, raportul între balerine și balerini este net precumpănitor în favoarea balerinelor. Marile personaje coregrafice, marile roluri, de complexitate și imensă dificultate tehnică, sînt preponderent roluri feminine. Nume ca Ileana Iliescu sau Alexa Mezincescu — pentru a ne limita numai la scena operei bucureștene și la personalități care încă, la final de glorioasă carieră, mai găsesc resurse pentru a evolua convingător, dezmințind astfel legile firii și pe cele ale meseriei prin puterea talentului și stăpînirea meseriei — sînt nume de reper în coregrafia românească și universală. Cheia problemei sus-enunțate stă, cred, însă, în faptul că, în imensa majoritate a cazurilor, stelele de primă magnitudine ale artei coregrafice au fost și sînt, ele însele, adepte convinse ale necesității de a perpetua o artă (și o meserie) prin implicare, sprijin și participare directă, printr-o permanentă muncă de creare și elaborare a unor noi roluri și procedee de execuție tehnică, de virtuozitate, a unor noi metode cu finalitate pedagogică maximă și durabilă.

Să plecăm de la un exemplu concret. A intrat deja în tradiția secției de coregrafie a Liceului de artă „George Enescu" din București obișnuința de a organiza, anual, un spectacol de balet pe scena operei bucureștene, spectacol grupînd reprezentativ disciplinele de predare coregrafice (dans clasic în primul rînd, dar și dans de caracter, dans modern, dans tematic, dans românesc etc., etc.). Faptul că acest tip de spectacole se prezintă pe scena primului teatru liric și coregrafic al țării nu este deloc întîmplător. Nu numai profesorii liceului sînt însă implicați aici, ci și o serie de soliști ai Operei Române din București. Munca lor constă îndeosebi în a prelua și finisa, în a organiza și adapta, în a coordona și regiza ceea ce, concret, secția de coregrafie oferă ca material posibil de pus în scenă, de prezentat publicului. Dacă vom parcurge oricare carte de istoria baletului, vom observa, ca un act definitoriu, faptul că aproape toate stelele scenei coregrafice au beneficiat obligatoriu, de la o anumită vîrstă, cea a rapidei maturizări biologice și fizice corespunzînd anilor adolescenței, prin școale de balet, de îndrumarea unor mari dansatori care, la vremea respectivă, erau direct implicați în susținerea (cu succes) a unei stagiuni. Excepțiile de la această „regulă" sînt „rarissime" și ele aparțin fie unor cazuri de dotare ieșită cu totul din comun, fie vîrstelor eroice, de pionierat nu prea îndepărtat, ale artei coregrafice. Revenind la spectacolele liceului, vom observa că numeroase momente, numere ale spectacolului sînt susținute de elevii cei mai tineri. Ceea ce înseamnă că, indirect sau direct, nedeclarat sau „rostit" răspicat, vom putea vedea pe scenă „ore de balet" sau momente de „asimilare" a unor noi coregrafii sau chiar momente de „îndrumare" efectivă a celor mai tineri dintre elevii liceului de către cei mai mari ca număr de ani și, implicit, mai bogați în experiență, pe căile spinoase ale acestei dificile (și superbe totodată) arte.

Or, ce poate fi mai frumos decît acest proces pedagogic sui-generis dacă ne gîndim totuși că la temelia tuturor actelor fundamentale ale existenței noastre stă verbul a învăța?

VIOREL CREȚU

YVES NAVARRE

Televizorul

Domnul şi doamna Vertin au patru copii, o căsuţă într-o suburbană a Parisului, o maşină, o caravană pentru vacanţe şi un televizor. În timpul cinei, ei privesc jurnalul televizat. Asta simplifică totul. Nu-şi vorbesc nimic. Domnul Vertin nu-şi mai întreabă copiii: „Ce note aţi luat la şcoală?". Doamna Vertin nu mai spune acele lucruri dulci-amare care îl supără pe domnul Vertin şi îi fac pe copii să râdă. Iar copiii, fericiţi, se baricadează îndărătul tăcerii meselor familiale. Îşi duc viaţa „tor" datorită jurnalului televizat.

„Bun' seara, papa... Bun' seara, maman... Bun' seara, copii... la masă!... Sst... sst, liniştel" Asta-i tot. Tot ce-şi spun cei din familia Vertin seara. E de-ajuns un zgomot al tinguri în farfuria de supă, ca să se iste proteste. Toţi înghit, nimeni nu mai îndrăzneşte să facă zgomot, deoarece o secvenţă a jurnalului televizat interesează întotdeauna cel puţin pe un membru al familiei. „Dar taci odată!... Nu vezi că ascult?" Televizorul a pus capăt tuturor certurilor în familia Vertin. Fiecare îşi trăieşte viaţa sa. Chiar şi femeia de serviciu spaniolă cedează spitei şi se apleacă, întocmai ca şi o bufniţă, la uşa bucătăriei, ca să vadă „Jar Yiurnal", cum spune ea.

Lunile trec. Din precauţie, televizorul e deschis de la ora nouăsprezece în fiecare seară. „Bun' seara, papa... Bun' seara, maman..." apoi, „Sst... tăceţi odată din gură!"

Într-o seară, televizorul s-a defectat. „Ia te uită, o farfurie e goală", îşi spune domnul Vertin mirat. „Păi asta-i farfuria mamei"... „Maria! Ai văzut-o pe doamna, Maria?" Maria, spanioloaica, se înroşeşte. „Păi, senor, Madam este morta de trei luni".

Traducere de
PAUL B. MARIAN

Fără cuvinte.

– Ai putea cel măcar de data aceasta, în mod excepţional, să citeşti rezultatul mâine de dimineaţă, în ziare.

– Poate că ar fi fost mai bine să luăm totuşi o masuţă pliantă.

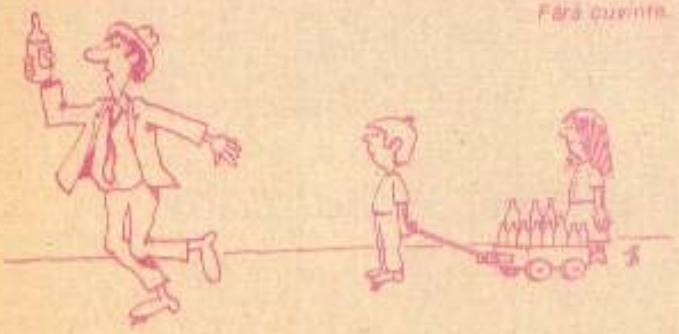

Fără cuvinte.

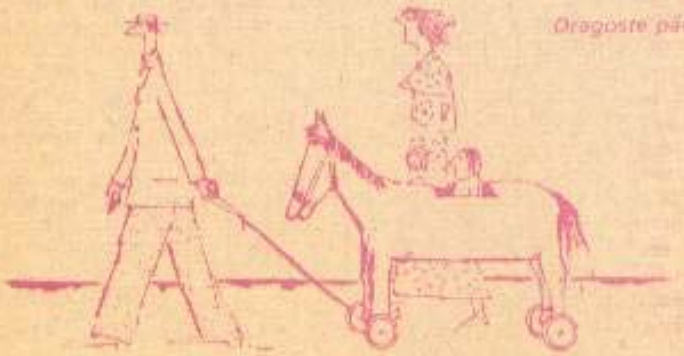

Dragoste pământească.

1

2

3

4

MODA ÎN BUCUREŞTIUL SECOLULUI XIX

Modelele pe care vi le prezentăm se află în patrimoniul Muzeului municipal Bucureşti. Sînt veşminte de care ne apropiem cu emoţie pentru că au fost purtate de femei acum 100, 150 şi chiar acum aproape 200 de ani. Priviţi-le cu interes, căci hainele acestea nu aparţin unor parizience sau londoneze, ci unor romînce elegante din secolul XIX. Ele nu sînt doar originale, excentrice sau spumoase rochii, ci devin pentru noi oglinda unor momente de istorie românească.

1. Rochie în stil oriental, purtată la începutul secolului al XIX-lea, în epoca fanariotă, cînd veşmintele femeilor şi bărbaţilor, deopotrivă, aveau note dominante luate din costumul oriental, portul de la Constantinopol fiind impus şi ca o dovadă a aderiunii politice. Rochia de faţă este din mătase grea, rigidă, cu piele şi pietre, purtată cu o jachetă de blană, în acelaşi stil al Orientului.

2. Şi iată o rochie din jurul anilor 1850. E o modă total diferită, în stil parizian, pentru că în Principate cultura apuseană pătrunsese în toate domeniile. Rochia în stil romantic, cu o fustă imensă, a cărei formă se menţine printr-un sistem cu adevărat diavolesc: avînd un schelet rotund de sîrmă.

3. Rochia este o adevărată minune a genului, rochie cu o trenă imensă, care se purta în jurul anilor 1870. Aşadar, o rochie „à la Joiţica". Drapaje grele, din mulţi metri de ţesătură, trenă imensă, care se putea prinde în talie. Un medic român din acea epocă nota: „E imposibil să umbli în urma unei doamne cînd pe stradă este colb".

4. Şi o haină de călătorie... Sînt vizibile de astădată trei stiluri: bogăţia decorativă orientală, linia pariziană — observaţi pălăria îndeosebi — şi cel autohton, inspirat din portul popular.

ANETA POPESCU

Foto EMIL PERDELI

1

CHIPUL ŞI PORTUL SĂTENCEI ACUM 100 DE ANI

Săteanca noastră a fost renumită întotdeauna pentru măiestria cu care-şi lucră straiele şi podoabele şi, de asemenea, pentru frumuseţea clasică a chipului ei. Era o desfătare negalată să priveşti, de sărbători, la sate, adunările de fete şi de femei, frumos îmbrăcate, pieptănate şi împodobite. Dacă ar fi să alegem costumele naţionale, n-am putea niciodată să ne fixăm preferinţele asupra unuia singur, dintr-o anumită regiune, pentru că toate sînt frumoase, toate merită admiraţie. Aşa a fost întotdeauna săteanca noastră. Iată cîteva imagini ale chipurilor şi portului românceior de acum peste o sută de ani, aşa cum le-a prins, în anul 1866, aparatul fotografic al lui Carol Popp de Szathmary. Colecţia de fotografii realizată atunci s-a păstrat şi face parte astăzi din fondul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România. Fotografiile reprezintă săteince în costume naţionale din diferite regiuni: 1. Argeş; 2. Bacău; 3. Caracal.

I.M.

2

HORA ŞI VÎRSTA EI

Hora rotundă, acest dans popular cunoscut în mai toate regiunile patriei, a apărut pe meleagurile noastre cu peste patru milenii în urmă, adică în perioada neolitică. Săpăturile arheologice făcute în staţiunea Frumuşica din Moldova au dus la descoperirea unui suport format din şase figuri de jucători ţinîndu-se pe după cap, reprezentînd o horă rotundă modelată în lut ars.

Printre primele menţiuni scrise referitoare la horă sînt valoroasele însemnări cuprinse în lucrarea lui Dimitrie Cantemir „Descriptio Moldaviae". În pagini tipărite pentru prima dată acum aproape două sute de ani găsim următoarele: „Jocurile moldoveneşti sînt cu totul de altă factură faţă de ale altor popoare. Căci nu se joacă în doi sau în patru ca la francezi sau polonezi, ci mai mulţi în acelaşi timp, care alcătuiesc fie un mare cerc, fie un şir lung, şi aceasta mai cu seamă la nunţi."

I.S.

3

ARE NUMAI 4 ANI

Fetița din fotografie a fost cea mai tînără participantă la concursul internațional de pian pentru tinere talente desfășurat la Beijing. Are numai patru ani și, pentru ca să ajungă la pian, a trebuit să i se amenajeze un scaun special.

SPĂRGĂTORUL DE NUCI

Pare un soldat pus pe mari isprăvi. Dar, în realitate, această uriașă păpușă, mai înaltă decît pragul unei uși, este cel mai mare robot spărgător de... nuci din lume și a fost prezentat în cadrul unei expoziții de păpuși pentru copii, găzduită de orașul Karl Marx-Stadt.

GÎGĂ...

• Susține că nu am cuvînt. Păi, cum să-l mai am, dacă i l-am dat?! • Amîndoi erau îndrăgostiți de literatură: ea citea romane polițiste, el cartea de bucate. • Tinerii căsătoriți erau atît de gurmanzi încît își mîncau reciproc... viața. • Chelnerul se mișca foarte încet, deoarece specialitatea casei erau melcii. • Mare noroc a avut soția că sînt orfan, că altfel plecam demult la mama. • De cînd este bolnav de stomac a pornit-o... pe Calea Laptelui. • După ce mi-a pus termometrul, asistenta m-a întrebat cîte grade am și i-am răspuns că sînt soldat

MARTINA ȘI CHRIS

Știți cine sînt cele două „mîndrețe" de păpuși? Nici mai mult nici mai puțin decît celebrele stele ale tenisului mondial Martina Navratilova și Chris Evert Lloyd, care au venit la Wimbledon, cu ocazia unei întîlniri de presă, cu două păpuși avînd două rachete minuscule în mînă. Păpușile Martina și Chris au fost create de către californianca Joan Moore, special pentru cele două vedete.

Grupaj alcătuit de
M. CONSTANTINESCU

Consultație

Medicul: Dv. nu sînteți bolnavă. Tot ce vă trebuie e odihnă!

Pacienta: Dar nici nu v-ați uitat la limba mea!

Medicul: Are și ea nevoie de odihnă!

Despre temei

X: Soția mea este în stare să vorbească două ore despre un obiect!

Y: A mea nici măcar nu are nevoie de obiect!

Între prieteni

X: Frate Ioane, ți-aș încredința un secret, dar mă tem...

Y: Nu te teme, sînt „mormînt" nu alta!

X: Atunci... uite... ce e... am nevoie de 500 de lei.

Y: Ți-am spus, nu te teme, prietene, parcă nici n-am auzit!

Întrebări

Cum întreabă o fată la 18 ani, la 25 și la 35 despre viitorul soț: la 18 ani întreabă „Cum e?", la 25 „Ce e?", la 35 „Unde e?"

VOI, COPII

ORIZONTAL: 1) Mare umorist român, părintele literar al celor doi copii răsfățați: Goe și Ionel — Petre Oancea; 2) Luceafărul liricii noastre, autor, printre altele, al poeziei „Copii eram noi amîndoi" — Aur (inv.); 3) Grijă, pază — O bomboană de copil; 4) Localitate japoneză — Înverșunate; 5) Din loc în loc (fem.) — Poet contemporan român (Nicolae), autorul poeziei „Toamnele școlii"; 6) Scriitor ardelean (Pavel; 1907—1937), autorul nuvelelor „Copii schimbați" și „Vedenii din copilărie" — Cinstit, sincer — Usturoi; 7) Radu Ionescu — „Copii de moți pe străzile din Cluj" și-a intitulat una din poeziile sale acest liric ardelean (Emil) — Punct cardinal; 8) Umedă — Puiul mamei — Localitate în Egipt; 9) Copil în primii ani ai vieții — Binecrescut! 10) Făcute din neatenție sau neștiință — Ornament arhitectonic — Marin Nasta; 11) Negație (lat.) — Cuvînt prin care arătăm cum se cheamă o ființă — Alt liric român (Aurel), căruia îi aparține poezia „Joc de copii în munți"; 12) Reputat prozator român de la care ne-a rămas imaginea copilăriei nefericite a lui Darie (Zaharia) — Poetul căruia îi aparține poemul „Puiul de cerb" (Nicolae).

VERTICAL: 1) Reputat prozator rus (1860—1904), căruia îi aparține nuvela „Copiii" — Pictor flamand, cel mai strălucit reprezentant al barocului (1577—1640), autorul tabloului „Copiii artistului"; 2) Maestru al picturii din țara noastră (1831—1891), din opera căruia amintim tabloul „Cap de copil" — Scriitor francez (1713—1784), din opera căruia spicuim, pentru contextul nostru tematic, volumul „Nepotul lui Rameau"; 3) Pictor spaniol (1588—1652), semnatarul tabloului „Băiețașul șchiop" — A face un abonament; 4) Nume de fată — Perioade mari de timp — Elena Radu; 5) Numele popular al lunii ianuarie — Îndemn canin — Poftă de joc la copii; 6) Sînt — Compozitor român (Radu) căruia îi aparține melodia „Fericiți copiii toți" — Uca Ungureanu; 7) Muncitor feroviar — Cumpătat; 8) Zeitate romană, protectoarea copiilor — Compozitor francez, semnatarul fanteziei lirice „Copilul și vrăjile"; 9) Fără grabă, domol — Notă muzicală; 10) Adesea (var.) — Repriză la volei sau tenis — Radu Bogdan; 11) Scriitor american de prestigiu (1809—1849), autorul povestirii pentru copii și tineret „Aventurile lui Arthur Gordon Pym" — Părintele pentru copii (pl.) — Luna florilor; 12) A plînge precum sugarii — Talentată poetă contemporană (Maria), din versurile căreia selecționăm pentru contextul nostru tematic poeziile „Primul născut" și „Copii ne-așteaptă".

Dicționar: AOR, ONE, EIB, NON, INC, ADES.

CRISTINA FIRIMIȚĂ

Doi soți se ceartă. Bărbatul îi strigă consoartei sale:

— Poți pleca la mama ta...

— Ți-ar conveni, de data asta am chemat-o pe ea la noi...

În cancelaria școlii sună telefonul. Un profesor ridică receptorul și aude o voce care îi spune:

— Azi eleva Ana Matei nu poate veni la cursuri, căci are crampe la stomac.

— Cine sînteți dumneavoastră?

— Mama mea...

— Este adevărat că femeile trăiesc mai mult decît bărbații?

— Da, mai ales văduvele...

DRAME ÎN VIAȚA ISADOREI DUNCAN

Cea mai celebră dansatoare din anii de dinaintea primului război mondial a fost Isadora Duncan (născută la San Francisco, în anul 1878). În primăvara anului 1913, ea a devenit și eroina unei tragedii care a impresionat profund pe toți parizienii și, mai departe, pe miile de admiratori din întreaga lume. În timp ce se afla la o reprezentație pe scena Operei Mari din Paris, ea și-a lăsat cei doi copii ai săi — Patricia și Deirde — într-un automobil, împreună cu bona care-i îngrijea. La un moment dat, șoferul a părăsit mașina, trecînd strada pentru a-și cumpăra țigări. Cum frîna nu fusese pusă bine, mașina a pornit singură, strada fiind înclinată, și nu s-a mai oprit decît în apele Senei. Copiii și bona s-au înecat. După paisprezece ani — în septembrie 1927 —, Isadora Duncan avea să moară la Nisa. Se afla la volanul automobilului său decapotabil și eșarfa pe care o avea la gît, fluturînd în aer, s-a înfășurat după o roată, strangulînd-o pe imprudenta conducătoare.

I.M.

AȘA AU CRESCUT COPIII BABEI DIN HUSASĂU

E ușor a povesti. E mai greu a crede, dar așa a fost. Așa am crescut noi, cei 22 de copii ai Babei, maica noastră, îmi spune mătușa Raveica din Mălădia, unde ea s-a măritat. Apoi adaugă: „Am crescut sănătoși ca piatra toți și mari și faini și cu coraje dă lucru, c-așe ne-o crescut Baba și tata, fie iertați. Nu-i ziceam Baba pentru că era bătrînă, ci după obicelul satului, pentru muierile care aveau mulți prunci".

O ascult pe mătușa Raveica și apoi stau și mă gîndesc mult și departe. Mă gîndesc la o notă a lui N. Densușianu, din „*Dacia Preistorică*", în care spune că cei vechi numeau „Baba" pe femeia ce aducea pe lume mulți copii. Mă întreb: cum s-a putut menține numirea? Mă mai gîndesc apoi cum în casa noastră românească puteau crește cu vorbă bună și cu înțelegere și mai bună 22 de prunci, cu părinții lor, cu toate ale lor. Și cum au crescut? Îmi spune tot mătușa Raveica. „Care se scula mai devreme dimineața și era mai harnic, era cinstit de părinți. Fiecare aveam de făcut ceva, la vaci, la oi, la porci, la găini, în grădină, în cămară, în ocol, în livadă, în via de lîngă casă, la sură, la stogurile de fîn sau de paie, la șanțuri, la cernut făina, la zdrobitul porumbului, la spălatul vaselor, la unsul carului, la țesălatul animalelor, la toate lucrurile care încap într-o gospodărie mare. Am fost 13 prunci și 9 fete. Cînd s-a măritat Baba, a avut 14 ani, dar știa țese în război și face „Jaste" cu brînză, adică cocătură învîrtită pă sicitoare. Fetele de azi se mîră cînd aud d-astea, știindu-se învățate. Da' io cred că învățătura începe dă la ceea ce știi face, nu dă la voarbe".

Ar fi, poate, iarăși un prilej de meditație îndelungă, ca să înțeleg într-adevăr cum în mentalitatea românească, în datinile și tradițiile casei românești, bălatul sau fata care creșteau trebulau să crească în așa fel ca să poată ei rîndui și conduce casa oricînd, în orice împrejurare. Și mai era ceva: respectul sacru pentru cei bătrîni. „Baba, îmi spune mătușa Raveica, o trăit 86 de ani, da' noi, ferească sfîntu', nu i-am ieșit din cuvînt. O avut 50 de nepoți și 53 de strănepoți, tăți crescuți cu cinstea pentru bătrîni. Că, zîceau bătrînii, și vouă rîndu' vă vine, și-ți sîmți voi ce-i cinstea pe care tinerii trăbă s-o deie bătrînilor, ca să nu piară norocu' căsii și-a țării".

În acest cod nescris de viață au crescut cei 22 de copii ai Babei din Husasău (Huseni), lîngă Șimleu, în Sălaj. Cînd aveți drum p-acolo, abateți-vă pe la Mălădia, la mătușa Raveica și ea vă va spune mai multe decît s-au putut scrie aici despre casa binecuvîntată, casa cu prunci mulți.

VASILE MOCANU VETIȘANU

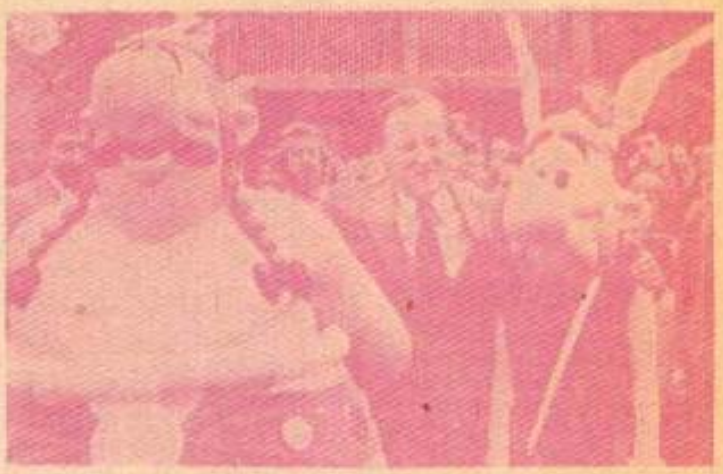

ASTERIX FĂRĂ... CLEOPATRA

Unul dintre celebrii creatori ai desenului animat francez, Albert Uderzo, alături de cîteva dintre nu mai puțin celebrele sale personaje: Asterix (dreapta) și Obelix, cu ocazia inaugurării, la Bois de Boulogne, a unui oraș de distracții numit, evident, Asterix.

ÎNTREBĂRI

• Cei care merg la Disco suferă de discopatie? • Luxația este o fractură de lux? • Alergătorii suferă de alergie? • Ce deosebire este între un calcul matematic și un calcul renal? • Serviciile de deparazitare ne pot scăpa și de paraziții umani? • Spre a nu fi plafonat, camera în care locuiești nu trebuie să aibă plafon? Succesul unui bas poate fi dat peste cap de către... un contrabas?

I.N.

CALEIDOSCOP

Lucrători universității tehnice din Berlinul Occidental au ajuns la concluzia că muzica nu are întotdeauna un efect favorabil asupra conducătorilor auto. Rezultatele investigațiilor au arătat că cu cît șoseaua are mai puține cotituri, ascultarea muzicii ajută la menținerea atenției conducătorului. În cazul virajelor, al intersecțiilor, al străzilor înguste sau greu accesibile muzica distrage atenția conducătorului.

Cel mai voluminos și mai greu animal dintre viețuitoarele planetei este balena albastră. Cel mai mare exemplar din această specie cunoscut pînă acum este o femelă capturată în anul 1920, avînd o lungime de 33,58 m și o greutate de aproape 200 de tone.

Balabeia Agaiev, în vîrstă de 116 ani, și soțul ei Niftul, de 126 de ani, dintr-un sat de munte din Azerbaidjan, și-au sărbătorit cea de-a 100 aniversare a căsătoriei lor. Deoarece pentru această aniversare nu există o denumire, soții au numit-o „nunta cea mai frumoasă".

BUCHET FLORAL

ORIZONTAL: 1) Florile cîntate de Temistocle Popa — Compozitorul care ne-a oferit un buchet cu „flori de cîmp" (Richard); 2) Din poezia acestui inegalabil poet român spicuim o „Floare albastră" — „Floarea de colț" și „Flori de nufăr", poezii semnate de un cunoscut poet contemporan (Aurel); 3) Sală mare cu diferite întrebuințări (pl.) — Flori pictate de Tonitza; 4) Perioade mari de timp — A enerva — Marin Enache; 5) Personaj feminin dintr-o operetă de Filaret Barbu, care își cîntă durerea dragostei în aria „Floare albă" — Mod de întîmpinare nepolitícos — Tizic (olt.); 6) Element arhitectonic care poartă numele plantei ale cărei frunze le imită — Orășel în Birmania; 7) Sandu Neagu — Republica Centrafricană în codificația automobilistică internațională — Vase de sînge; 8) Compozitor din generația tînără, din creația căruia spicuim melodia „Cetatea florilor" (Marius) — Maestru al penelului (Francisc) căruia îi aparțin tablourile „Circumărese" și „Lalele purpurii"; 9) Element de compoziție cu sensul de „atot" — Pom fructifer de multe ori imortalizat pe pînză cînd este înflorit; 10) Ion Oprea — Compozitor român (Achim) căruia îi aparține melodia corală „În grădina cu flori multe" — Irlanda în codificația automobilistică internațională; 11) Poem filozofic de Victor Hugo — Programe de lucru — Oana Dumitrescu; 12) Alt compozitor român contemporan (Mărțian), semnatarul „cîntecului „Floare roșie" — Anotimpul florilor de grădină.

VERTICAL: 1) Creatorul operetei „Țara surîsului", din care spicuim aria „Destinul unei flori nu ține un ceas" — Alt compozitor român care semnează muzica cîntecului „Gînduri, flori"; 2) „Vînzătoare de flori" și „Buchetul de liliac", tablouri pictate de un mare pictor român (Theodor) — Florile dragi lui Luchian, dar și lui Petrașcu; 3) „...alb", tablou din creația lui Marret — Plantă textilă cu flori albastre — Elena Grigore; 4) Mușul care vine pe la gene — Personaj mitologic al cărui nume îl poartă o floare; 5) Calef — Alt compozitor român (Mișu), din cîntecele căruia am ales, pentru acest context tematic, melodia „Mi-am pus în păr o floare" — Cap în Irlanda; 6) Scriitor iugoslav — Sunet de trompetă — Fiica zeiței Demeter, pe care, în timp ce culegea flori la marginea cîmpului, pămîntul s-a deschis și a înghițit-o; 7) Nume de fată împrumutat de la o floare — Orășel în U.R.S.S.; 8) Alai, escortă — Acțiunea de a vîna (pl.); 9) Sandu Andone — Casa florilor, iarna (pl.) — Dinsa; 10) Localitate în Nigeria — Regretată solistă de muzică populară (Maria), în repertoriul căreia a figurat și melodia „Mi-am pus busuioc în păr"; 11) Ion Anton — Alt pictor francez, creatorul tabloului „Maci" (Claude) — Roman de Liviu Rebreanu; 12) „Înfloreac... albi", melodie de muzică ușoară compusă de Florin Comișel — Reputat compozitor de romanțe, din creația căruia amintim „Flori de nufăr" (Ionel Băjescu).

Dicționar: SANI, RCA, OMEI, EIR, ANE, TOE, ESIR, SIIA, ERI.

CRISTINA FIRMIȚĂ

CEL MAI LUNG NUME

Cîte litere poate conține numele unei localități? Răspunsul este simplu. Toate literele alfabetului. Localitatea se află în una din insulele britanice. Deși pe acest „plic" este scrisă, pe o lungime de doi metri, adresa destinatarului, pentru poștaș este foarte simplu. Deoarece poșta engleză are un sistem regional codificat, localitatea respectivă fiind identificată după inițialele L.L 615 JR, scrisoarea a ajuns în timp normal la destinație.

ȘTIAȚI CĂ

• Cele mai mari frunze sînt cele ale palmierului rafia, care crește pe țărmurile Amazonului? Frunzele lui seamănă cu o pană uriașă ce ajunge la 22 m lungime și circa 12 m lățime. Numai pedunculul cu ajutorul căruia frunza este atașată de copac măsoară vreo 5 m lungime. Sub o asemenea frunză se pot adăposti 10 oameni.

• Dintre toate fiarele mari, leul are inima cea mai mică?

• Cîinele deosebește aproximativ 2 milioane de mirosuri?

• Dintre toate vietățile, musca, melcul și steaua de mare sînt lipsite de organ auditiv?

• Broasca țestoasă umblă și se hrănește numai 3 luni pe an? În celelalte 9 luni ea doarme.

PRIMUL ECHIPAJ FEMININ

Primul echipaj alcătuit în întregime din reprezentantele sexului frumos şi-a făcut apariţia pe un avion al companiei franceze „Air Inter". Căpitanul de bord se numeşte Anne-Marie Pletier, co-pilotul Brigitte Lescop, iar mecanicul de zbor Colette Vilbert.

DIN LUMEA PLANTELOR

• Un arbore de mărime mijlocie, având circa 15 m înălţime, are aproximativ 150 000 de frunze, a căror suprafaţă totală depăşeşte trei sute de metri pătraţi.

• Vîrsta plantelor poate atinge secole şi chiar milenii. Astfel, iedera trăieşte 300 de ani, stejarul 400—600, teiul şi bradul aproape o mie, chiparosul pînă la trei mii de ani, iar baobabul depăşeşte uneori cinci milenii.

• Unele flori se deschid numai cîteva ore, altele cîteva zile sau săptămîni, florile orhideelor însă se deschid o dată la o sută de zile.

• Un cactus uriaş din regiunile Americii de Nord, care atinge 15 m înălţime, poate acumula în vreme ploioasă pînă la 3 000 l de apă.

• Eucaliptul atinge 155 m înălţime, stejarul 50, iar palmierul şi măslinul 30 m.

• Un stejar „transpiră" într-o vară circa 10 000 litri de apă.

• Arborii din pădurile tropicale, unde nu există o alternanţă a anotimpurilor, nu au inele anuale.

O femeie spune vecinei sale:

— Citesc o carte extraordinară; pînă în ultimul moment însă nu ştiu dacă se va termina cu o catastrofă ori cu un mare succes.

— Adevărat? este un roman poliţist?

— De unde, draga mea, o carte de bucătărie, după care am pregătit prăjitura ce-acum la cuptor.

PROBLEME DISTRACTIVE

1. Trei fraţi au primit de la tatăl lor o moştenire de 17 oi cu condiţia s-o împartă astfel: primul să ia jumătate din numărul oilor, al doilea să ia a treia parte din ele, iar al treilea să primească doar două oi. Nereuşind să socotească, cei trei fraţi au cerut sfatul unui vecin. Acesta, după ce s-a gîndit bine, le-a împrumutat o oaie de-a sa, ca să facă împărţeala. Atunci ei au reuşit să-şi împartă oile după dorinţa tatălui. Cum au procedat?

Răspuns: Adăugînd oaia vecinului la cele 17 oi, au obţinut 18 oi, pe care le-au împărţit aşa: 9 oi primului frate, 6 oi celui mijlociu şi 2 oi celui mic. La sfîrşitul împărţelii le-a mai rămas o oaie, pe care i-au restituit-o vecinului.

2. Un grup de elevi au pleçat în excursie. Au ajuns la malul unei ape, unde se aflau cîteva bărci. Elevii au calculat că dacă se vor aşeza cîte 6 în fiecare barcă, 4 dintre ei vor rămîne fără loc, iar dacă se vor îmbarca cîte 8, atunci o barcă va rămîne liberă. Cîţi elevi şi cîte bărci erau?

Răspuns: 6 bărci şi 40 de elevi.

DIN OBICEIURILE DE CĂSĂTORIE ALE POPOARELOR

• La indienii maya primul născut băiat se bucură de o atenţie deosebită din partea familiei: el este principalul moştenitor şi toţi copiii îi datorează supunere şi ascultare, chiar şi după ce devin majori şi sînt oameni maturi.

• Ceremonia divorţului la tribul junbe (Africa de Vest) este destul de ciudată: cînd cei doi soţi hotărăsc să se despartă, ei umblă un timp îmbrăcaţi în culoarea roşu aprins. Astfel comunitatea ia cunoştinţă de intenţia lor. Apoi, într-o zi ploioasă, soţul iese afară cu soţia şi sub ropotele ploii toarnă pe ea nenumărate găleţi cu apă. În felul acesta „actul" desfacerii căsătoriei este pecetluit.

• Nomazii din India, la o dată anume pe an, organizează o alergare pe cai la care participă numai tinerii nelsuraţi. Învingătorii, în ordinea ieşirii, au dreptul să-şi aleagă soţiile din rîndul fetelor necăsătorite.

• Tinerii papuasi din Borneo cînd doresc să se căsătorească trimit fetei doi bobocl de floare. Dacă ea accepta să-i fie soţie îi pune în apă şi într-o zi—două îi înapoiază înfloriţi. Dacă nu, îi aruncă, trimiţînd în loc două beţişoare uscate.

CURIOZITĂŢI

• Recordul de viteză este deţinut de **musca cephenomya.** Ea zboară cu o viteză de 1 300 km/oră. Cel mai lent animal nu este melcul, care se deplasează cu 0,025 km/oră, ci **steaua de mare,** care parcurge pe oră 0,00058 km.

• Un **purice,** ale cărui picioruşe nu au mai mult de 1 mm, poate sări la 20 cm înălţime, ceea ce, raportat la dimensiunile omului, ar echivala cu o săritură peste cei mai înalţi zgîrie nori.

• **Ursul alb** nu poate suporta mai mult de —80°C, în timp ce pisicile şi gîştele rezistă chiar şi la —110°C.

• **Broaştele ţestoase** din insulele Galapagos trăiesc în mod obişnuit 100—150 de ani. Unele dintre ele depăşind chiar şi această vîrstă.

– Ție îți pot încredința liniștită un secret, căci fără îndoială îl vei spune mai departe.

– Da, da, și eu am iubit cîndva și am fost iubit. Îmi amintesc cu spaimă de asta...

– Ne împărțim sarcinile casnice în mod echitabil: soția spală, iar eu „la calc".

Fără cuvinte.

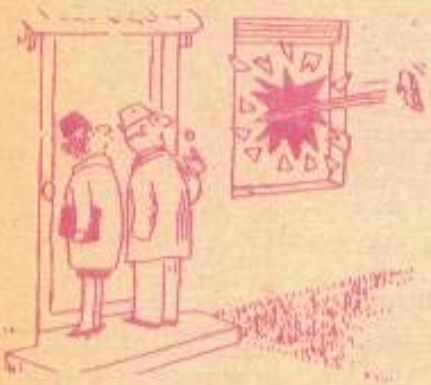

– Sînt acasă...

Un trecător grăbit îl întreabă pe altul:

— Nu vă supărați, știți cumva cît e ceasul?

— Da!

— Mulțumesc!

— Cu plăcere!

Prieten bun:

— Îmi împrumuți 25 pesetas?

— Nu.

— Foarte rău. Un prieten bun trebuie să-l ajute pe celălalt.

— Da, dar tu întotdeauna ești celălalt.

Gimnastica... pentru slăbire.

Poirot și tarta de mure

(Urmare din pag. 180)

Hercule Poirot urmări cu degetul o listă cu nume. Era o listă cu persoanele decedate într-o anume zonă a orașului.

Își opri degetul în dreptul unui nume.

— Henry Gascoigne, 69 de ani. Aș putea încerca înainte de toate cu el.

Ceva mai tîrziu, Hercule Poirot se afla în cabinetul doctorului MacAndrew, la mică distanță de King's Road. MacAndrew era un scoțian de statură înaltă, cu părul roșu și o figură inteligentă.

— Gascoigne? Da, da, exact. Un bătrîn ciudat. Trăia singur într-una din casele ce urmează a fi demolate pentru construirea unor apartamente moderne. Nu mi-a fost pacient, dar îl vedeam pe stradă și știam cine este. Lăptarul a fost primul care s-a alarmat. Sticlele cu lapte se tot adunau în fața ușii. Pîn'la urmă vecinii au chemat poliția. Agenții a spart ușa și l-au găsit: căzuse pe scări și-și rupsese gîtul. Era îmbrăcat cu un halat, cu cordon desfăcut, probabil că s-a împiedicat în el.

— Înțeleg, spuse Hercule Poirot. E simplu, moarte accidentală.

— Exact.

— Are rude?

— Are un nepot. Obișnuia să vină să-și vadă unchiul cam o dată pe lună. Lorrimer, se numește George Lorrimer. Este medic și el. Locuiește la Wimbledon.

— De cît timp era mort domnul Gascoigne cînd l-ați văzut?

— Ah, spuse doctorul MacAndrew. Acum devenim judecători de instrucție. Nu mai puțin de 48 de ore și nu mai mult de 72. A fost găsit în dimineața zilei de 6. În realitate, am stabilit ora morții chiar cu o mare precizie. Avea o scrisoare în buzunarul halatului... scrisă pe ziua de 3, pusă la poștă din Wimbledon în aceeași după-amiază... trebuie s-o fi primit aproximativ către 9 și 20 seara. Asta înseamnă că nu a murit înainte de orele 9 și 20 din seara zilei de 3. Și coincide cu ceilalți analiză. A mîncat cu aproape 2 ore înainte de moarte. L-am examinat în dimineața zilei de 6 și moartea n-a putut interveni probabil înainte de 60 de ore; deci către orele 10 din seara zilei de 3.

— Mi se pare foarte coerent. Spune-mi, te rog, cînd a fost văzut pentru ultima dată în viață?

— A fost văzut pe King's Road către orele 7 ale aceleiași seri, joi 3. A luat cina la „Gallant Endeavour" la șapte și jumătate. Se pare că cina acolo în fiecare joi.

— Nu mai avea alte rude? Numai pe nepot?

— Mai avea un frate geamăn. Toată povestea este oarecum curioasă. Nu se vedeau cu anii. Se pare că celălalt frate, Anthony Gascoigne, se căsătorise cu o femeie foarte bogată... și frații se certaseră pentru asta. De atunci, cred, nu s-au mai văzut. Dar, ciudat de spus, au murit în aceeași zi. Primul geamăn a decedat la orele trei în după-amiaza zilei de 3. S-a mai întîmplat un caz ca doi gemeni să moară în aceeași zi, în părți diferite ale lumii. Probabil că e vorba de o pură coincidență... dar s-a întîmplat.

— Soția celuilalt frate trăiește?

— Nu, a murit cu cîțiva ani în urmă.

— Unde locuia Anthony Gascoigne?

— Avea o casă în Kingston Hill.

Poirot spuse încet:

— Un simplu caz de moarte accidentală... este ceea ce mi-ai spus dumneata. În ce mă privește, mă gîndesc că ar putea fi vorba de o îmbrîncelă pe scări.

Doctorul MacAndrew avu o expresie uluită.

— Cu alte cuvinte, un delict? Ai motive serioase să crezi într-o asemenea posibilitate?

— Nu, răspunse Poirot. E o simplă presupunere.

— Totuși, trebuie să existe niște dovezi... insistă celălalt.

Poirot nu răspunse, iar MacAndrew continuă:

— Dacă nepotul, Lorrimer, este persoana pe care o suspectezi, am datoria să-ți spun că apeși pe o clapă greșită. Lorrimer a jucat bridge la Wimbledon de la opt și jumătate pînă la miezul nopții. Alibiul a reieșit în timpul anchetei.

Poirot murmură: „Și e de presupus că a fost controlat. Poliția este atentă la aceste lucruri".

Medicul spuse: „Poate ai unele elemente împotriva lui?"

— Nu știam de existența lui pînă cînd nu mi-ai vorbit.

— Atunci suspectezi pe altcineva?

— Nu, nu. Absolut nu-i vorba de așa ceva. Este o chestiune de obișnuință, de simplă rutină.

Se ridică, și medicul tăcu la fel.

— Știi, spuse MacAndrew, dinstil spus, nu reușesc să văd ceva suspect în moartea lui Henry Gascoigne.

Hercule Poirot surîse.

— Da... a lucrat ca un expert.

— Dumneata continui să presupui.

Poirot desfăcu brațele.

— Sînt un om încăpățînat... un om cu o idee... pe care n-o susțin cu nimic. Între altele, Henry Gascoigne avea proteză dentară?

— Nu, dinții îi erau în cea mai bună stare. Într-adevăr, lăudabil pentru vîrsta lui.

— Îi îngrijea mult... erau albi și spălați bine?

— Da, este un lucru pe care l-am notat. Dinții tind să se îngălbenească pe măsură ce un om îmbătrînește. Dar ai lui erau în cea mai bună stare.

La „Gallant Endeavour" se așază la aceeași masă pe care o împărțise cu Bonnington. Fata care-l servi nu era Molly. Îi spuse că Molly era în concediu.

Erau numai orele șapte, și Hercule Poirot nu avea nici o dificultate să stea puțin de vorbă cu fata, aducînd vorba despre domnul Gascoigne.

— Da, îi spuse ea. Venea de atîția ani la noi. Dar nici una dintre noi, fetele, nu i-a știut numele. Am citit despre anchetă în ziar, era și fotografia lui. Privește, chiar i-am spus lui Molly, dar ăsta-i bătrînul nostru, așa-i spuneam noi.

— A luat masa aci în seara în care a murit, nu-i așa?

— Exact. Joi, 3. Venea mereu joia. Marțea și joia, punctual ca un ceasornic.

— Nu-ți amintești, din în-

timplare, ce a mîncat în seara aceea?

— Stai puţin... supă de găină cu curry, friptură de vită, exact, şi la sfîrşit, tartă de mure cu mere şi brînză. Şi cînd te gîndeşti că după aceea s-a dus acasă şi a căzut de pe scări, în aceeaşi seară.

Plecă.

Hercule Poirot mîncă file de peşte. Ochii lui verzi străluceau ciudat.

*

Înarmat cu o recomandare, Hercule Poirot nu avu nici o dificultate să-şi fixeze o întîlnire cu comisarul cartierului.

— O figură neobişnuită defunctul Gascoigne, observă acesta. Un tip singuratic, un bătrîn ciudat. Moartea sa, pare-se, suscită un interes neobişnuit, cu ce vă pot ajuta?

— În buzunarul halatului lui Henry Gascoigne a fost găsită o scrisoare, e adevărat?

— Exact.

— O scrisoare de la nepotul său, doctorul George Lorrimer?

— Chiar aşa. Scrisoarea a fost prezentată la anchetă şi a servit la stabilirea orei decesului cu cea mai mare precizie.

— Ora care a fost confirmată de mărturia medicului?

— Exact.

— Scrisoarea mai poate fi văzută?

Hercule Poirot aşteptă cu teamă răspunsul. Cînd auzi că scrisoarea poate fi văzută, scoase un suspin de uşurare. Şi cînd, în sfîrşit, îi fu arătată, o examină cu atenţie. Era scrisă cu stiloul, într-o caligrafie mai curînd indescifrabilă.

Textul spunea:

„Dragă unchiule Henry,

Îmi pare rău că trebuie să-ţi spun că nu am avut succes cu unchiul Anthony. Nu a arătat nici un entuziasm pentru o eventuală vizită a ta şi nu a vrut să-mi dea răspuns la dorinţa ta de a uita trecutul. Este, bineînţeles, foarte rău bolnav şi mintea lui are tendinţa să divagheze. Aş spune că se apropie de sfîrşit. Aproape că nu-şi amintea cine eşti.

Îmi pare rău că nu am reuşit să-ţi îndeplinesc această plăcere, dar te pot asigura că am făcut tot ce-am putut.

Nepotul tău foarte devotat,

George Lorrimer".

Scrisoarea purta data din 3 noiembrie. Poirot aruncă o privire timbrului poştal de pe plic: 16,30 — 3 noiembrie.

Murmură: „Totul în ordine".

Obiectivul următor era Kingston Hill. După oarecare greutăţi şi ajutat de o cordialitate tenace, reuşi să vorbească cu Amelia Hill, bucătăreasa-menajeră a defunctului Anthony Gascoigne.

Doamna Hill la început s-a arătat mai curînd rece şi bănuitoare, dar jovialitatea fermecătoare a acelui străin cu înfăţişare ciudată ar fi avut efect şi asupra unei pietre. Doamna Amelia Hill se îmbună.

Se ocupase de casa domnului Gascoigne timp de 14 ani, treabă deloc uşoară. Într-adevăr, nu uşoară. Multe femei s-ar fi înspăimîntat de atîtea neplăceri ce a trebuit să suporte. Sărmanul domn era o persoană excentrică, nu se poate nega. Tare avar cu banii — pentru el era un fel de manie — şi bogat aşa cum poate fi un adevărat domn. Dar doamna Hill i-a servit cu credinţă, s-a adaptat ciudăţeniilor lui şi, evident, s-a aşteptat, în orice caz, la un mic dar. Nimic. Doar un vechi testament prin care lăsa toţi banii soţiei, şi dacă ea ar fi murit înaintea lui, atunci totul îi revenea fratelui său, Henry. Un testament făcut cu ani înainte. Dar nu era deloc drept!

Era, cu adevărat, o nedreptate crudă. Nu putea fi învinuită doamna Hill pentru că se simţea ofensată. Se ştia că domnul Gascoigne era foarte ataşat de bani. S-a spus chiar că a refuzat să-i ajute pe unicul său frate. Doamna Hill probabil că era la curent, nu-i aşa?

— Pentru asta a venit doctorul Lorrimer să-l vadă? întrebă doamna Hill. Am bănuit că era în legătură cu fratele său, dar gîndeam că este vorba doar de dorinţa fratelui de a se împăca. S-au certat cu ani în urmă.

— Mi se pare, spuse Poirot, că domnul Gascoigne a refuzat cu hotărîre.

— E adevărat, spuse doamna Hill, cu o mişcare a capului.

Discuţia se întoarse din nou la tînguielile personale ale doamnei Hill şi la purtarea indiferentă a avocatului defunctului domn Gascoigne.

Cu oarecare dificultate, Hercule Poirot reuşi să plece fără să întrerupă prea brusc discuţia.

Şi aşa, puţin după ora cinci, ajunse la Elmcrest, în Dorset Road, Wimbledon, la casa în care locuia doctorul George Lorrimer.

Medicul era acasă. Hercule Poirot fu invitat în cabinet, unde, puţin timp după aceea, apăru doctorul Lorrimer, care, evident, de abia se sculase de la masă.

— Nu sînt un pacient, doctore, spuse Poirot. Şi vizita mea aici este poate mai curînd nelalocul ei... Dar sînt un om bătrîn şi-mi place să tratez personal şi direct cu aproapele meu.

Fără îndoială că trezi interesul lui Lorrimer. Medicul era o persoană de înălţime medie. Avea părul de culoare castanie, dar sprîncenele erau aproape albe, ceea ce dădea ochilor o expresie lipsită de viaţă, stinsă. Purtarea lui era hotărîtă şi trebuia să aibă în el o anume vînă umoristică.

— Dumneavoastră îmi treziţi curiozitatea, domnule. Dar, vă rog, luaţi loc.

Poirot se aşeză, apoi scoase din buzunar una din cărţile sale de vizită pe care o dădu doctorului.

Genele albe ale lui George Lorrimer se zbătură de mai multe ori.

*

Poirot se înclină înainte cu un aer confidenţial.

— Am multe clienţe femei.

— E firesc, replică celălalt, clipind din ochi vag.

— Exact. Cum ai spus, e firesc, confirmă Poirot. Femeile nu au încredere în poliţia oficială. Preferă anchetele particulare. Nu vor ca necazurile lor să fie făcute publice. O doamnă în vîrstă a venit să mă consulte acum cîteva zile. Era tare necăjită din cauza soţului cu care se certase cu ani în urmă. Soţul era unchiul dumitale, doctore, defunctul domn Gascoigne. George Lorrimer se-nfiăcără într-o clipă.

— Unchiul meu? Prostii. Soţia lui a murit acum cîţiva ani.

— Nu unchiul dumitale domnul Anthony Gascoigne.

ci unchiul dumitale domnul Henry Gascoigne.

— Unchiul Henry? Dar nu era căsătorit.

— Oh, ba da, replică Poirot, mințind cu nerușinare. Nu exista nici un dubiu în privința asta. Doamna mi-a arătat și actul de căsătorie.

— E o minciună, exclamă Lorrimer. Fața-i avea acum culoarea prunei. Nu cred. Dumneata minți cu nerușinare.

— Păcat, nu-i așa? spuse Poirot. Ai comis un delict pentru nimic.

— Delict? Vocea lui Lorrimer parcă se sparse. Ochii fără viață păreau că-și ies din orbite, plini de teroare.

— Printre altele, continuă Poirot, văd că ai mîncat din nou tartă de mure. Un obicei puțin înțelept. Se spune că murele sînt bogate în vitamine, dar, în alte cazuri, pot ucide. În cazul nostru, reținem că m-au ajutat să pun șireangul de gîtul unui om... De gîtul dumitale, doctore Lorrimer.

*

— Vezi, Hercule Poirot ședea, radios, calm în fața prietenului său, la o masă a restaurantului, un om căruia nu-i place supa de legume, detestă budinca și murele, să comande deodată cele trei lucruri în aceeași seară? Dumneata îmi spuneai: pentru că gîndea la altceva. Dar, după mine, un om care este preocupat de ceva, comandă în mod automat mîncarea lui obișnuită.

Ei bine, atunci ce altă explicație ar putea fi? Totul era anormal. Nu intra în cursul firesc al lucrurilor. Comanda făcută de domnul Gascoigne mă preocupa.

Apoi mi-ai spus că persoana a dispărut. N-a mai fost văzută la restaurant. Și asta mi-a plăcut și mai puțin. În mintea mea s-a format o ipoteză stranie. Dacă era justă, acel om murise. M-am interesat. Era mort. Și era mort într-un mod curat și elegant...

Fusese văzut pe King's Road către orele 7 seara. Cinase aci la 7 și jumătate... două ore înainte de a muri. Totul era perfect: dovada conținutului stomacului, dovada scrisorii... Nepotul devotat a scris scrisoarea, nepotul devotat avea un alibi foarte frumos pentru ora morții. Moartea era foarte simplă: o cădere pe scară. Un simplu accident? Sau un simplu delict? Toți susțin că prima ipoteză e cea justă. Nepotul devotat e singura rudă supraviețuitoare. Nepotul devotat îl va moșteni... Dar există ceva ce poate fi moștenit? Sărăcia unchiului este de notorietate. Există însă un frate. Fratele, la timpul său, s-a însurat cu o femeie bogată. Și fratele locuiește într-o casă luxoasă din Kingston Hill, nevasta aceea bogată trebuie să-i fi lăsat moștenire toți banii. Vezi ordinea? Soția bogată îi lasă banii lui Anthony. Anthony îi lasă banii lui Henry. Banii lui Henry trec la George: un lanț complet. Numai că Henry nu murise la două ore după cină, ci la prînz. Situează-te în locul lui George. George vrea banii... îi vrea cu orice preț. Anthony Gascoigne e pe moarte; dar moartea lui nu-i slujește lui George. Banii îi va lua Henry. Și Henry Gascoigne mai poate trăi mult și bine. Deci și Henry trebuie să moară — cu cît mai repede cu atît mai bine — dar moartea sa trebuie să aibă loc după cea a lui Anthony și, în același timp, George trebuie să aibă un alibi perfect. Obiceiul lui Henry de a lua cina cu regularitate de două ori pe săptămînă la restaurant îi sugerează lui George un alibi. Fiind un om precaut, mai întîi face o probă a planului său. Se substituie unchiului său luni seara la restaurantul în chestiune. Treaba merge fără nici o piedică a soartei. Toți îl iau drept unchiul. Trebuie doar să aștepte ca unchiul său Anthony să dea semne hotărîte că vrea să se ducă pe lumea cealaltă. Sosește momentul fatal. George scrie o scrisoare unchiului în după-amiaza zilei de 2 noiembrie, dar o datează cu 3. Vine în oraș în 3, după-amiază, îi face o vizită unchiului și-și pune în aplicare planul. O împrîncească neașteptată și unchiul Henry cade pe scări. George caută scrisoarea pe care a scris-o și o ascunde în buzunarul halatului bătrînului. La 7 și jumătate sosește la restaurant, cu barba și sprîncenele stufoase la locul lor. Nu-i nici o îndoială deci că domnul Henry Gascoigne era în viață la 7 și jumătate. După care, o rapidă metamorfoză în vreo toaletă publică și întoarcerea cu toată rapiditatea la Wimbledon, cu mașina, și, în sfîrșit, o seară liniștită de bridge. Alibiul este perfect.

Bonnington îl privi.

— Dar timbrul poștal de pe scrisoare?

— Oh, lucru foarte simplu. Timbrul poștal era cam murdar. De ce? Fusese corectat cu negru de fum: 2 noiembrie devenise 3 noiembrie. Nu se observă decît dacă se cercetează cu tot dinadinsul. Și, în sfîrșit, sînt murele!

— Murele?

— Sigur, murele. George semăna cu unchiul său, umbla ca unchiul său, vorbea ca unchiul său și avea barba și sprîncenele ca ale unchiului, dar a uitat să mănînce ca unchiul. A comandat ceea ce-i plăcea lui, George Lorrimer. Murele colorează dinții și dinții defunctului nu erau înnegriți. Și totuși, în seara aceea, Henry Gascoigne a mîncat mure la „Gallant Endeavour". Și în stomac n-a fost găsită nici urmă de mure. M-am interesat azi dimineață. Și George a fost destul de prost ca să nu arunce barba și restul machiajului. Oh, dovezile se găsesc, și încă cum, dacă sînt căutate. Am fost să stau de vorbă cu George și l-am înspăimîntat. Și asta a încununat cercetările. Printre altele, mîncase din nou mure. Un ins lacom ține mult la mîncare. Ei bine, lăcomia îi va pune șireangul de gît, în caz că eu nu m-am înșelat în mod grosolan.

Traducere de E. R.

ȘI CAII SE AMUZĂ, NU-I AȘA?

CUGETĂRI DESPRE TIMP

• Un tînăr își poate risipi ziua, dar anii prețul clipei îl vor învăța.

Goethe

• Bucuria și durerea măsoară rău orele: prima le face secunde, cealaltă secole.

V. Hugo

• Ceasurile de extaz nu țin mai mult decît o clipă.

V. Hugo

• Omul la tinerețe trăiește cu speranțe, iar la bătrînețe cu amintiri.

I. Ghica

• Înțelepciunea fără a cuteza e ca și cutezarea fără a cugeta.

D. Bolintineanu

• Științele sînt usi, iar cheile lor sînt cercetările.

A. Pann

• Cel care n-are nici o virtute invidiază totdeauna virtutea altora.

F. Bacon

• Gîndurile rele se alungă prin fapte bune.

N. Iorga

EPIGRAME

Metamorfoză

Transformarea-i „exemplară"
Cînd îi dă mămica bani:
Devine din pierde-vară
Un statornic pierde ani!

Unui medic stomatolog

Minunat își face struna
Aplicîndu-și procedura:
Înainte deschizînd punga,
După aceea deschizînd... gura.

OZN-uri

Fiind profund interesat
Gurmandul a întrebat:
„Farfuria zburătoare"
O fi plină cu... mîncare?

Consecință

Eram atît de cherchelit
Că am avut extravaganța
C-un gest galant ca să achit,
La încheiere restanța...

Sănătatea unora

Sănătatea-și risipește
Săpînd-o din temelie
Pe motiv că se găsește
Cîte vrei la... farmacie.

I.N.

Invidie

— Rochia colegei noastre e un vis.

— Da, un coșmar.

— Se spune că un pahar de vin îți dă forță. Cu toate acestea, eu am băut astăzi mai mult de treizeci de pahare și abia mă mai pot ține pe picioare.

Tatăl: Astăzi e timpul rece, să nu mergi la rîu să faci baie că o să te doară stomacul.

Copilul: Nu-ți face griji, tăticule, am să înot pe spate.

— Deci, domnule doctor, se poate trăi și fără apendice.

— Pacienții pot trăi, dar nu și chirurgii.

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

FEMEI, FEMEI...

1) Dalida — Aneta; 2) Adela — Vlăgui; 3) Leda — Leonora; 4) Ii — Iinca — Ts; 5) Laura — Ua — Cut; 6) Aida — Os — Nora; 7) Da — Pa — Aere; 8) Ca — Ti — Al — Nae; 9) O — Beatrice — L; 10) Sarita — Cutte; 11) Ena — Alec — Ion; 12) Lavinia — Mara.

ZĂBOVIND PRIN SALA DE LECTURĂ

1) Preda — Barbu; 2) Auneanu — Aul; 3) Rs — Leu — Rusu; 4) Dada — Aaa — Ei; 5) An — Vulpescu; 6) U — Tin — A — Aa; 7) Neagu — Cint; 8) Brunea Fox — O; 9) Er — C — Lap — Inr; 10) R — Celarianu; 11) Galan — Almas.

VOI, COPII

1) Caragiale — Po; 2) Eminescu — Aor; 3) Habar — Acadea; 4) One — Aprige — C; 5) V — Rară — Nasta; 6) Dan — Leal — Ai; 7) Ri — Isac — Est; 8) Uda — Odor — Eib; 9) Bebe — Insit — A; 10) Eroi — Ova — Mn; 11) Non — Nume — Rău; 12) Stancu — Labiș.

BUCHET FLORAL

1) Lalele — Stein; 2) Eminescu — Rău; 3) Hale — Irișa — F; 4) Ani — Irita — Me; 5) R — Ana — Na — Tor; 6) Acanta — Sani; 7) Sn — Rca — Vene; 8) Țelcu — Șirato; 9) Omni — Cireș — A; 10) Io — Stoia — Eir; 11) Ane — Orare — Od; 12) Negrea — Iarnă.

LE RECUNOAȘTEȚI?

1. Irina Petrescu: „O lumină la etajul zece"

2. Marina Procopie: „Adela"

3. Liudmila Gurcenko: „Gara pentru doi"

4. Nastasia Kinsky: „Tess"

5. Merryl Streep: „Kramer contra Kramer"

ALBERTO MORAVIA

Mario

Iată cum s-a întîmplat. M-am sculat dis-de-dimineață, în timp ce Filomena mai dormea încă, mi-am luat geanta cu scule și strecurîndu-mă pe furiș din casă, m-am dus la Monte Parioli, pe strada Gramsci, unde era un cazan de baie care cuiegea. Oare cît timp mi-o fi trebuit ca să termin reparația? Desigur, vreo două ore, pentrucă am fost obligat să demontez și să montez la loc țeava. Cînd am terminat de lucru, m-am întors cu autobuzul și cu tramvaiul pe strada Coronari, unde am casa și prăvălia. Rețineți timpul: două ore la Monte Parioli, o jumătate de oră dusul, o jumătate de oră întorsul: trei ore în total. Ce sînt trei ore? Mult și puțin, spun eu; depinde de situație. Eu am avut nevoie de trei ore ca să pun la punct o țeavă de plumb; altuia în schimb i-ar fi trebuit...

Dar să le luăm pe rînd. La capătul străzii Coronari, în timp ce mergeam iute de-a lungul zidurilor, am auzit pe cineva strigîndu-mă pe nume. M-am întors: era Fede, bătrîna care stă în casa din fața noastră. Această Fede, sărmana, are niște picioare groase, din cauza podagrei, de parcă e un elefant. Mi-a spus, gîfîind din greu:

— Ce vînt bate azi... O iei în sus? Îmi dai o mînă de ajutor la coșul ăsta?

I-am răspuns că o fac cu plăcere. Mi-am trecut geanta cu unelte pe celălalt umăr și am apucat coșul. Ea continua să meargă alături de mine, tîrîndu-și cei doi butuci de picioare sub pelerina ei lungă. După puțin timp întrebă:

— Și Filomena unde e?

I-am răspuns:

— Unde să fie? Acasă.

— Da, acasă, spuse ea cu capul în jos, bineînțeles.

Am întrebat-o, mai mult într-o doară:

— Și de ce bineînțeles? >

Și ea:

— Să înțelege... El, bietul meu fiu...

Bănuitor, am lăsat să treacă o clipă și apoi am insistat:

— De ce bietul meu fiu?

— Pentru că mi-e milă de tine, spuse vrăjitoarea aceea fără să mă privească.

— Adică?

— Adică nu mai sînt timpurile de altădată... azi femeile nu mai sînt ca pe vremea noastră.

— De ce?

— Pe vremea mea, cineva își putea lăsa nevastă acasă liniștit... Așa cum o lăsa, așa o găsea... Azi, în schimb...

— În schimb?

— Azi nu mai e așa... Gata! Dă-mi coșul înapoi; îți mulțumesc foarte mult.

Acum toată bucuria din dimineața aceea frumoasă se prefăcuse în adevărată otravă. I-am spus, trăgînd coșul înapoi:

— Nu-l dau dacă nu îmi explici... Ce legătură are Filomena cu toate astea?

— Eu nu știu nimic, spuse ea, totuși un om prevenit e pe jumătate salvat.

— Dar, în sfîrșit, am țipat eu la ea, ce a făcut Filomena?

— Întreab-o pe Adalgisa, răspunse ea, și de data asta își trase coșul și se îndepărtă cu o sprinteneală pe care nu i-o cunoșteam, parcă zbura cu pelerina cu tot.

M-am gîndit că nu avea rost să mă duc la prăvălie și, făcînd stînga-mprejur, am alergat s-o caut pe Adalgisa. Din fericire și ea locuia pe strada Coronari. Înainte de a o cunoaște pe Filomena, fusesem logodit cu Adalgisa. Ea rămăsese fată bătrînă și bănuiam că povestea cu Filomena o scornise chiar ea. Am suit patru etaje, am bătut tare cu pumnul în ușă, și n-a lipsit mult să nu-i sting una în obraz cînd ea mi-a deschis ușa brusc. Avea mînecile suflecate, și în mînă ținea o mătură. Mă întrebă foarte sec:

— Ce vrei, Gino?

Adalgisa e o fată nu prea înaltă, plăcută, dar cu capul puțin cam mare și cu bărbia ieșită în afară. Din cauza bărbiei, toți o numeau „Linguroi". N-ar fi trebuit să i-o spun. Dar, otrăvit de supărare, i-am spus-o totuși:

— Numai tu, Linguroiule, ai fost în stare să duci peste tot vorba că, în timp ce eu stau la prăvălie, Filomena își face de cap acasă!

Ea mă fixă cu niște ochi înfuriați:

— Ai vrut-o pe Filomena... acum n-ai decît să ți-o ții!

Am intrat în casă și am apucat-o de un braț. Dar i l-am lăsat imediat, fiindcă în privirea ei se citea parcă o speranță de revenire la vechiul sentiment. I-am spus:

— Așadar, tu ai născocit toate astea?

— Nu eu... Eu, cum am cumpărat, așa am vîndut.

— Și cine ți-a spus?

— Giannina.

N-am mai spus nimic și am dat să plec. Dar ea m-a reținut și i-a adăugat cu o privire provocatoare:

— Și nu-mi mai zice Linguroiule!

— Ei, și ce, n-ai tu bărbia ca un linguroi? i-am răspuns eu, smulgîndu-mă de lîngă ea și luînd-o în cea mai mare goană în jos pe scări.

— Mai bine un linguroi decît coarnele, țipă ea, apărînd la balustradă.

Acum începeam să mă simt rău. Nu mi se părea cu putință ca Filomena să mă înșele, gîndindu-mă că timp de trei ani nu făcuse decît să mă copleșească cu dragoste. Dar iată te uită ce e gelozia! Tocmai această dragoste, văzută acum în lumina celor povestite de Fede și Adalgisa, mi se părea o dovadă de înșelare. Ce să mai spun... Giannina era casieriță într-un bar din apropiere, tot pe strada Coronari. Giannina e o blondă searbădă și plăpîndă, cu părul lins și cu ochii ca de porțelan albastru. Calmă, încetă și gînditoare. M-am dus la casă și i-am șoptit:

— Spune-mi, te rog, tu ai născocit că Filomena primește

oameni în casă în timp ce eu sînt plecat la lucru?

Ea se ocupa de un client. Bătu cu degetele pe clapele de la mașina de calculat, desprinse biletul și anunță fără să ridice vocea:

— Două expresel După aceea întrebă liniștită: Ce-ai spus tu, Gino?

I-am repetat întrebarea. Ea dădu restul clientului și apoi îmi răspunse:

— Ce dumnezeu, Gino, crezi că eu pot născoci o asemenea poveste pe socoteala Filomenei, cea mai bună prietenă a mea?...

— Atunci Adalgisa a visat?

— Nu, corectă ea, nu... n-a visat... dar eu n-am născocit nimic, doar am repetat ce-am auzit.

— Ce prietenă bună! nu m-am putut stăpîni să nu exclam.

— Dar am spus și eu că nu cred... desigur că acest lucru nu ți l-a mai spus Adalgisa.

— Și tie cine ți-a povestit?

— Vincenzina... a venit anume de la călcătorie ca să-mi dea de știre.

Am ieșit fără s-o mai salut și m-am dus peste drum la călcătorie. Imediat am văzut-o pe Vincenzina, din stradă; stătea în picioare în fața mesei și apăsa cu amîndouă mîinile pe fierul de călcat. Vincenzina e o fată mărunțică, foarte brună și vioaie, cu o figură turtită, ca de pisică. Știam că avea o slăbiciune pentru mine și, într-adevăr, la un semn pe care i l-am făcut cu degetul, a lăsat iute fierul de călcat și-a venit spre mine. Plină de speranță, mi-a spus:

— Ferice de cel ce te vede! I-am răspuns:

— Vrăjitoareo, e adevărat că te duci prin tîrg și flecărești că Filomena, în timp ce eu stau la prăvălie, primește bărbați în casă?

Ea, puțin dezamăgită, legănîndu-se, și cu mîinile în buzunarele șorțului:

— Ți-ar părea rău?

— Răspunde! am insistat eu. Tu ai născocit infamia asta?

— Of, ce gelos mai ești! spuse ea dînd din umeri. Ei, și ce-ar fi? O femeie nu mai poate acum să schimbe două vorbe cu un prieten?...

— Așadar, tu ești capul răutăților?

— Ascultă, mi-e milă de tine, îmi spune deodată vipera aceea. Ce crezi tu că-mi pasă mie de nevastă-ta?... Eu n-am născocit nimic... mi-a spus Agnese... ea îi cunoaște și numele.

— Cum se numește?

— Du-te să ți-l spună ea.

Acum eram convins că Filomena mă înșela. Se cunoșteau pînă și numele. Mi-a trecut prin minte fără să vreau: „Noroc că în geantă n-am nici o unealtă mai grea, altfel s-ar putea să-mi pierd capul și s-o omor". Nu reușeam să mă împac cu ideea că Filomena, soția mea, poate fi alături de altul. Am intrat în tutungerie, unde vindea Agnese țigări, în locul tatălui ei. Am aruncat banii pe tejghea spunînd:

— Două Naționale!

Agnese e o fetișcană de 17 ani, cu o pădure de păr creț, aspru și fără luciu, ca o măciucă, pe capul ei. Are fața umflată și pudrată cu roz, e palidă, spălăcită, cu doi ochi negri ca niște boabe de laur. O cunoșteam cum o cunosc toți pe strada Coronari. Și, după cum știau toți, știam și eu că era o interesată, în stare să-și vîndă și sufletul de dragul banilor. În timp ce-mi dădea țigările, m-am aplecat și am întrebat-o:

— Spune-mi, te rog, cum se numește?

— Cine? răspunse ea mirată.

— Prietenul nevestei mele.

M-a privit uluită: probabil că aveam o figură îngrozitoare. Spuse imediat:

— Eu nu știu nimic.

Am încercat să-i zîmbesc:

— Hai, spune-mi... acum o știu cu toții... afară de mine.

Mă privea fix, clătinînd din cap; atunci am adăugat:

— Fii atentă, dacă-mi spui, îți dau asta, și am scos din buzunar o hîrtie de o mie, pe care o primisem în dimineața aceea pentru reparație.

La vederea banilor, ea se emoționa de parcă i-aș fi vorbit de dragoste. I-au tremurat buzele, s-a uitat în jurul ei și apoi a pus mîna pe hîrtie, șoptind:

— Mario.

— Și tu cum de ai aflat?

— De la portăreasa ta.

Așadar, era adevărat, nu mai încăpea nici o îndoială. Ca în jocul „foc și apă", mă apropiasem de adevăr și, acum, mă și vedeam acasă! În curînd aveam să fiu în apartamentul nostru. Am ieșit din tutungerie și am alergat spre casă, la cîteva porți mai încolo. Între timp îmi repetam în gînd: „Mario". Și la numele acela îmi defilau prin fața ochilor toți Mario pe care-i cunoșteam: Mario tăpțarul, Mario strungarul, Mario fructarul, Mario care fusese soldat și acum era șomer, Mario fiul cîrnățarului, Mario, Mario, Mario... La Roma sînt un milion de Mario, iar pe strada Coronari, vreo sută. Am intrat pe poarta casei și m-am dus direct la ușa portăresei. Bătrînă și mustăcioasă, ca Fede, stătea cu picioarele desfăcute, cu un vas de bucătărie între picioare și cu un mănunchi de cicoare, pe care-l curăța, în poală. Am întrebat-o cînd am ajuns în fața ei:

— Spune-mi, te rog, dumneata ai născocit povestea că Filomena primește pe un oarecare Mario în lipsa mea?

Înfuriată, îmi răspunse imediat:

— Dar cine născocește? Chiar nevasta ta mi-a spus.

— Filomena?

— Da... mi-a spus: „Trebuie să vină un tînăr așa și așa, care se numește Mario... Dacă Gino e acasă, spune-i să nu urce... dar dacă Gino nu e, poate să vină..." Acum e sus.

— E sus?

— Ei, cum să nu... A urcat de aproape o oră.

Așadar, nu numai că exista Mario, dar acum era de o oră cu Filomena în casă. M-am năpustit pe scări, am urcat trei etaje într-o suflare și am bătut la ușă. Chiar Filomena a venit să-mi deschidă, și imediat am observat că părea speriată, ea, care era totdeauna atît de calmă și senină. I-am spus:

— Bravo ție! Cînd sînt plecat de acasă, îl primești pe Mario!

— Dar cînd a fost așa?... începu ea.

— Știu tot! am țipat eu și am dat să intru.

Atunci ea îmi tăie calea, spunîndu-mi:

— Lasă-te păgubaș... ce-ți pasă? Întoarce-te mai tîrziu.

De data aceea n-am mai văzut nimic înaintea ochilor, i-am dat o palmă strigînd:

— Aha, așa stau lucrurile?! Nu trebuie să-mi pese?

Apoi, cu un brînci am dat-o la o parte și am intrat buzna în bucătărie.

D-răcul să le ia de bîrfeli femeiești și dracul să le ia pe femei! Era, într-adevăr, Mario cel care stătea la masă, vrînd tocmai să-și bea cafeaua cu lapte; dar nu era Mario strungarul, nici Mario fructarul, nici

Mario fiul cîrnățarului, în sfîrșit, nici unul dintre atîția Mario la care mă gîndisem pe drum. Era pur și simplu Mario, fratele Filomenei, care fusese în închisoare doi ani pentru furt cu spargere. Eu, știind că într-o bună zi trebuia să iasă, îi spusesem: „Să știi că nu vreau să-l văd în casă la mine! Nu vreau nici s-aud măcar vorbindu-se despre el!" Dar ea, sărmana, care-l iubea pe frate-său, cu toate că era un pungaș, voise să-i primească, măcar în lipsa mea. Mario, văzîndu-mă ieșit din minți, cum eram, se ridică în picioare. I-am spus gîfîind:

— Te salut, Mario.

— Plec, spuse el fără nici o vlagă. Nu-ți fie teamă... plec... El, ce s-a întîmplat? Parcă aș fi ciumat.

O auzeam pe Filomena, pe coridor, cum sughița de plîns; acum mi-era rușine de ceea ce făcusem. Am spus cam încurcat:

— Nu, rămîi... azi rămîi... rămîi la masă... nu-i așa Filomena — am adăugat întorcîndu-mă cu fața spre ea, care tocmai apăruse în prag, ștergîndu-și lacrimile — că Mario poate să rămînă la masă?

Ce mai, am reparat-o cum am putut mai bine, și apoi m-am dus în dormitor, am chemat-o pe Filomena, am sărutat-o și ne-am împăcat. Rămîneau totuși bîrfelile. Am stat o clipă la îndoială, după care i-am spus lui Mario:

— Hai să mergem, Mario... Vino la prăvălie, se poate că patronul să-ți dea ceva de făcut.

El mă urmă; cînd coboram scările, am adăugat:

— Aici nu te cunoaște nimeni... Tu, în ultimii ani, ai fost la lucru la Milano... Ne-am înțeles?

— Ne-am înțeles.

Am coborît scara. Cum am ajuns în fața ușii portăresei, l-am luat pe Mario de braț și i l-am prezentat, spunîndu-i:

— El e Mario... cumnatul meu... vine de la Milano... Acum va rămîne aici cu noi.

— Încîntată de cunoștință... încîntată!

„Încîntarea e de partea mea", mi-am spus eu în gînd, în timp ce ieșeam în stradă. Din cauza bîrfelilor femeilor pierdusem o mie de lire; și pînă la urmă m-am ales și cu hoțul în casă.

Traducere de
G. LĂZĂRESCU

CE MAI FAC LINA ȘI GHERGHINA?

La 29 iulie anul acesta, siamezele Lina și Gherghina au împlinit 3 ani! După aproape 1 an de la vizita noastră, pe care v-am relatat-o într-un număr de revistă anterior, le-am aflat frumoase, gureșe, vesele și foarte sociabile. Le plac la nebunie poveștile — ne-au spus și nouă „Capra cu trei iezi" și ne-au comunicat că le place laptele de... capră, muzica populară — se pare că au o slăbiciune specială pentru vocea Mariei Ciobanu, al cărei disc îl ascultă cel mai des —, dansează, adoră cărțile cu poze și dacă într-un ziar zăresc o caricatură spun imediat că e... desen animat. Iubesc animalele și se bucură nespus cînd zăresc cai. Într-o zi, mergînd cu părinții într-un magazin, s-au strecurat pe nevăzute după galantarul cu jucării și și-au ales fiecare cîte un călut pe rotile. Vor să fie îmbrăcate numai la fel și cînd li se dau bluze sau rochițe diferite le resping categoric și merg cu protestul pînă la lacrimi. Bineînțeles, ce face una, face imediat și cealaltă. Într-o zi, una dintre ele, căci cu greu le poți deosebi pe Lina de Gherghina, și-a rupt mîneca rochiței de robinetul caloriferului. Mama, cosîndu-i ruptura, a certat-o. Dar nici n-a apucat să termine cusătura că cealaltă, intenționat, își rupsese mînecuța în același fel.

Nu sînt deloc plîngărețe, dar Lina vădește semne de tandrețe, Gherghina fiind mult mai impulsivă. Și orice ar face Gherghina, Lina intervine întotdeauna pe lîngă cei mari cu: „E surioara mea, e cuminte..." Odată, Gherghina fiind pedepsită, la plimbare trebuia să plece doar Lina. Dar aceasta s-a opus categoric.

La grădiniță sînt ascultătoare — dimineața mai plîng, ca orice copii, dar cînd li se explică ce vor face în ziua aceea, se liniștesc și își văd de treabă. Stau aproape totdeauna una lîngă cealaltă. Uneori, chiar dacă sînt în încăperi diferite, cînd una dintre ele plînge sau rîde foarte tare, imediat se aud aceleași reacții din camera cealaltă. Siameze, ce să-i faci! Copiii din grădiniță au născocit o poezioară: „Două păsărele/ Cîntă pe surcele/ Una-i Lina/ Cealaltă-i Gherghina".

Și ceea ce-i cu adevărat îmbucurător este faptul că fetițele sînt foarte sănătoase, că atunci cînd au avut cîte o mică răceală, mama le-a tratat cu ceaiuri și frecții și pînă la 3 ani n-au înghițit penicilină și nici un alt fel de medicament.

ANETA POPESCU

COPIII NOŞTRI

1. Alina şi Nicoleta TOADER, Dor-Mărunt-Călăraşi; 2. Alina DANILOV, Bucureşti; 3. Andreea ANGHEL, Găujani-Giurgiu; 4. Constantin Răzvan BARBU, Târgovişte; 5. Raluca RUSAN, Cluj-Napoca; 6. Irina şi Ioana VICOL, Bîrlad; 7. Magda RIGLEA, Bîrlad; 8. Laurenţiu ISPAS, Focşani; 9. Tatiana PLĂVĂNESCU, Iaşi; 10. Ionuţ ŞTEFAN, Tulcea; 11. Horaţiu SIMA, Vulcan-Hunedoara; 12. Ionuţ Lucian NICA, Şomoşcheş-Arad; 13. Cristinel PENCEA, Hunedoara; 14. Muguraş GRAPĂ, Tutova-Vaslui; 15. Gabriel MARGOI, Vârbilau-Prahova; 16. Gabriel VOICU, Bucureşti; 17. Anca BÂRLEA, Hunedoara; 18. Mimioara şi Mihăiţă POPESCU, Simeria-Hunedoara; 19. Arpad KONDORA, Macea-Arad; 20. Raluca MĂZĂREANU, Rădăuţi; 21. Cătălin Bogdan ŢUGUI, Cotu Vameş-Neamţ; 22. Emilia STAN, Bistriţa; 23. Elena HARTAŞ-GOREA, Vaslui; 24. Timeea şi Tiberiu KONDORA, Macea-Arad; 25. Loredana Cristina OLTEANU, Cernăteşti-Buzău; 26. Alina PELMUŞ, Nehoiu-Buzău; 27. Dorin Dacian PLEŞ, Cluj-Napoca; 28. Florina Roxana BADEA, Bucureşci; 29. Nicu Ovidiu BUCOVINEANU, Galaţi; 30. Andrei Liviu CRISTEA.

COPIII NOŞTRI

Feteşti: 31. Nelu Florin şi Zinica Florina VRABIE, Bîrlad; 32. Ştefan COCOR, Mangalia; 33. Gina MACHEDON, Petroşani; 34. Crina Beatrice AGHEORGHIESEI, P. Neamţ; 35. Estera Gabriela VIDRA, Timişoara; 36. Nicoleta ŞOTAE, Bucureşti; 37. Daniel Ştefan OLINCIUC, Bucureşti; 38. Oana Daniela MOCANU, Iaşi; 39. Vasilica DANILA, Matca-Galaţi; 40. Ioana Raluca TRIPEA, Oradea; 41. Daniel BOGDAN, Brăila; 42. Ramona TURCU, Piteşti; 43. Alexandru Gheorghe şi Dana Roxana STAN, Tg. Jiu; 44. Laura BOGDAN, Brăila; 45. Elena Irina BRAŞOVEANU, Moreni-Dîmboviţa; 46. Cristina STREULEA, Timişoara; 47. Mihaela OBREJA, Bîrlad; 48. Marilena CHIOREAN, Baia Mare; 49. Ramona CREŢU, Galaţi; 50. Simona Marinela ENCIU, Suceava; 51. Sorina Gabriela ENCIU, Suceava; 52. Cornel DUMITRIU, Pătîrlagele-Buzău; 53. Cătălin DUMITRIU, Pătîrlagele-Buzău; 54. Raluca Mihaela NEGOIŢĂ, Poşeşti-Prahova; 55. Iulia Andreea NEGOIŢĂ, Poşeşti-Prahova; 56. Costel MIHĂIŢĂ IACOB, Botoşani.

Grupaj alcătuit de
AUREL BĂBEANU

La mulți ani, 1986!

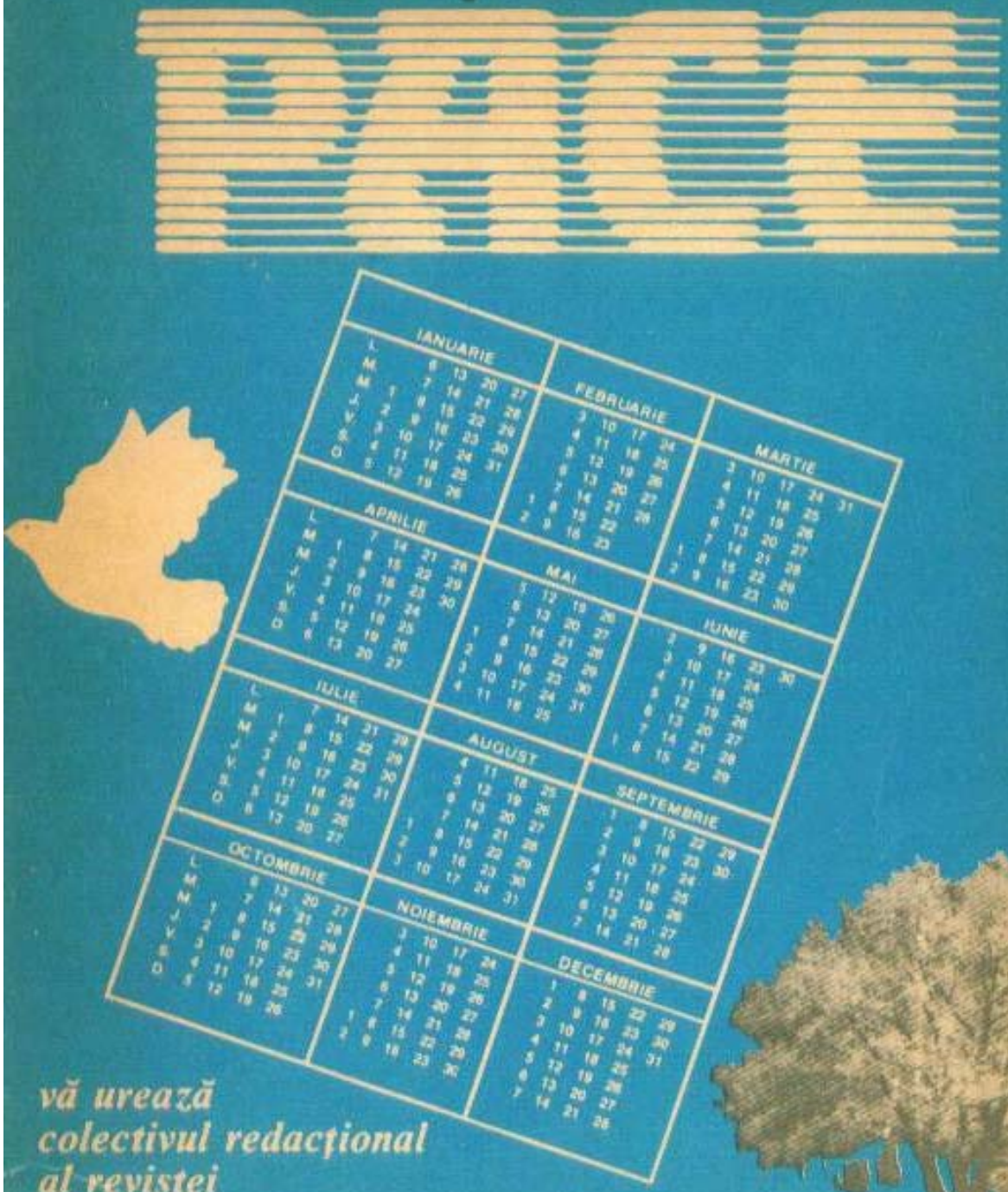

vă urează colectivul redacțional al revistei „Femeia".

Almanah editat de redacția revistei „FEMEIA"

Redactor coordonator: NIKI GEORGESCU

Prezentarea grafică: Radu GEORGESCU
Prezentarea tehnică: Tudor FLOREA
Corector: Ion ADAM

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

femeia

În 1986, ca în fiecare an, nici un cămin fără revista „*FEMEIA*“